جگړه او سوله

څلورم ټوک

لیف نیکولایوویچ تولستوی
ژباړن:
دوکتور لطیف بهاند

مسکو
۲۰۱۲

Ketabton.com

۲۰۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پیژندنه:

د کتاب نوم:	جګړه او سوله
لیکوال:	لیف نیکولایوویچ تولستوی
ژباړن:	دوکتور لطیف بهاند
ټوک:	څلورم
طرحه او ډیزاین:	سپین سهار
خپرندوی او مالي لګښت:	د میدان وردګو ولایت والي محمد حلیم فدایي
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
چاپکال:	۱۳۹۱ل/ ۲۰۱۲ز
د خپرونو لړ:	(۴۰)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱

له دې سره هم مهاله د پیترزبورګ دلوړپوړو ترمنځ له بل هر وخت نه زیاته، د رومیا نځوف ، فرانسویانو ، ماریافیدروفنا ، شهزاده ولیعهد او نورو ډلو ترمنځ سخته توده او کړکیچنه سیالي روانه وه. دا سې یو حالت چې شر او شوریې لکه د مچیو د ملکې په شان د دربار د مفتخوروو له خوا خپه کېده ، خو د پترزبورګیانو تود ، ارام، عیش او نوش او پرتمین ژوند چې، له رښتیني بهېره څه لرې او یوازې په اوهامو او تصوراتو کې، د پخوا په شان چې و ، هماغه شان و. په دې عیش او نوش کې په هغو ګوانبونو چې ملت ورسره مخامخ و ،خبرېدل، خورا ګرانه خبره وه. د نڅاوو او مېلمستیاوو بنډارونه هماغسې د پخوا په شان جوړېدل، فرانسوي تیاتر هماغه ننداري ښودلې، هماغه درباري ګټې، هماغه درباري واکونه او هماغه دوکې. یوازې په لوړو کړیو کې دا هڅه کېده چې، د رښتیني حالت د ستونزو یادونه وشي. په کراره او بنګهاري به دا کیسې کېدې چې، څنګه په دې سختو حالاتو کې یو له بل سره سیالۍ او ناندرۍ وکړي. مور ملکه ماریافیدروفنا ، ددې ترمشرۍ لاندې د خپلو خیریه مؤسسو او روزنتونونو په اند ښښنه کې وه چې، دغه ټولې مؤسسې دې د کازان ښار ته ولېږدول شي. ددغو مؤسسو کالي او کپړې هم ټول، ټول شوي وو ، خو ملکې ایلزواتې الکسیووفنا ، ددې پوښتنې په ځواب کې چې دا څه سپارښتنې لري، په خپلې ځانګړې هبوادپالنې ځواب ورکړی و

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې، دا ددولتـي خيريـه مؤسسـو پـه هکلـه هېڅ ډول سپارښـتنه نـه شي کولای، ځکه دا ټولې چارې، يـوازې خپلـه ټولـواک پـورې اړه لـري، خـو هغه څه چې په ځانګړې توګه پـه دې پـورې اړه لـري، کـولای شي ووايـي چې، دا به وروستی څوک وي چې، له پترزبورګه وزي.

انـا پاولوفنـا د اګسـت پـه شپږويشـتمه ،يـانې د همـاغې بـارادينو د جګړې پـه ورځ يـو داسې بنډار جوړ کړی و چې، د هغـه تـر ټولـو غـوره خبره، د سپېڅلي حضرت (د مسکو مشـر پـاپ) د هغـه ليـک لوسـتل و چې، د سرګي له شمايل سره يې ټولواک ته رالېږلی و. دا ليـک د هېـواد پـالنې او روحانيـت تـر ټولـو غـوره بېلګـه وه. ټاکـل شـوې وه چـې، دغـه ليـک بايد سرداروا سيلي چې، پـه غـوره لوسـتلو کـې يـې ويـاړمن نـوم درلود لوستلای وای. (هغه د ملکې پـه حضـور کـې شـعرونه او وينـاوې لوسـتې) د لوستلو هنر په دې کې ده چې، کلمې بايد پـه لـوړه ، معنـی تـه لـه پامـه پرتـه، د زاريـو او مينـه ناکتيـا تـر مـنځ د انـډول پـه سـاتنه، پـه سندريز ډول ادا شوې وای. .. دغه ليک لوسـتنه، د انـا پـاولوفنـا د نـورو ډېرو بنډارونو په څېر خورا سياسي بڼه لرله. په دې غونډه کې بايـد څـو تنـو مخـورو ګـډون کـړي وای چـې فرانسـوي تيـاتر تـه دتـګ لـه املـه ،شرمېدلي وای او د هغو دهېواد پالنې احساس يې را پـارولای شـوای. که څه هم پوره ډېر خلک راټول شوي وو ، خـو اناپاولوفنـا لا هغـه کسـان چې بايد په مېلمستون کې ووينی، نـه ليـدل. نـو ځکـه يـې لا لوسـتل نـه پيلول او په ټوليزو خبرو اخته وو.

پـه دې ورځـو کـې د ورځـې غـوره خبـر، د ګرافينـې بيزاوخـوفې، ناروغی وه. ګرافينه څو ورځې مخکې ناڅاپه ناروغه شوې وه او پـه هغـو بنډارونو کې چې دا به يې ښکلا وه، ګډون نه و کړي. داسې ويـل کېـدل چې هغه څوک نه مني او د پترزبورګ د داکټرانو پر ځای چې تـل بـه يـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې پالنه کوله، ځان يوه ايتالوي ډاکتر ته سپارلی دی چې هغه يې په کوم نوي ، ځانګړي او غير عادي ډول تداوي کوي.

ټول په دې ښه پوهېدل چې د دغې ښکلې او زړه وړونکې ګرافينې د ناروغتيا علت په دې کې دی چې هغې غوښتل هممهاله له دوو مېړونو سره واده وکړي. د دغه ايتالوي ډاکتر د تداوۍ ځانګړتيا په دې کې وه چې له دغې پېښې نه ګرافينې ته پيدا شوې ناآرامي لرې کړي، خو د انا پالوفنې تر مخې نه يوازې چا په دې اړه فکر نه شو کولای بلکې ګواکې داسې ښوول کېده چې څوک له دې خبرې خبر هم نه دي.

-ويل کېږي چې د خوارې ګرافينې حال خورا خراب دی، ډاکتر ويلي چې د هغې ناروغي د تيو ناروغي ده.

-د تيو ناروغي ؟ دا خو خورا وحشتناکه ناروغي ده.

-ويل کېږي چې سيالان له همدې امله سره پخلا شوي دي.

د تيو کلمه يې په خورا خوند سره ادا کوله.

-دا هم ويل کېږي چې مشر ګراف ډېر خوابدی دی. دا هم ويل کېږي چې کله ډاکتر هغه ته وويل چې دغه ناروغي خورا ګواښمنه ده، هغې لکه ماشوم داسې وژړل.

-اوهو ، هوکې دا به يوه لويه ورکه وي، داسې زړه وړونکې ښکلې ښځه..

انا پاولوفنا هغو ته ورنېږدې شوه او وې ويل:

-تاسو د هغې خوارې ګرافينې په اړه غږېږئ، ما يو څوک د هغې پوښتنې ته ورلېږلی و ، وايي چې اوس لږه ښه شوې ده.

هغې له خپلې تلوسې نه ډکې موسکا سره وويل:

-په رښتيا يې د نړۍ تر ټولو ښکلې او زړه راښکوونکې ښځه ده. که څه هم موږ بېلابېلو ډلو پورې اړه لرو ، خو دا ددې سبب نه کېږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې ته درناوي ونه کړم، هغه خورا بدمرغې ده.

يوه ځوان چې د اناپاولوفنې تر دغو خبرو وروسته چې د ګرافينې د ناروغۍ راز يې راسپړو، ځان ته حق ورکړ چې تعجب وکړي او ووايي چې ولې د ګرافينې د پالنې او تداوۍ لپاره ډاکتران نه دي رابلل شوي او د هغې ژوند د کوم دوکمه مارلاس ته سپارل شوی دی، نو کېدای شي کوم ګواښمن دارو هغې ته ورکړي.

آنا پاولوفنا، په زهرلړه ژبه پر دغه بې تجربې ځوان ورودانګل او وې ويل:

- کېدای شي ستاسو معلومات زما په اړه ربښتيا وي، خو زما د هغو سرچينې هم خورا ډاډمنې دي او وايم چې هغه ډېر پوه او ډېر پياوړی داکټر دی. هغه د اسپانيا د ملکې ځانګړی داکتر دی. په دې توګه وروسته له هغه چې هغې، هغه ځوان ښه وشرماوه، مخ يې مېلمنې ته ورواړاوه، هغه تندی تريو کړ او غوښتل يې ببرته تندی ورين کړي او د اتريش په اړه کومه ټوکه ووايي.

بېلبين، د هغه ديپلوماتي يادښت په اړه چې له اتريشي بيرغونو سره يو ځای ويانا ته استول شوی و، خبرې کولې، دغه بېرغونه ويتينشتاين برمته کړي وو، يا هغه شان چې په پترزبورګ يادونه کېده ، د پتره پول اتل نيولي وو، هغه وويل:

- څنګه؟ خورا ښکلې او بې سارې ده.

په دې توګه هغې غوښتل، ټول ددې لپاره چپ شي چې بېلبين هغه ته نور هغه څه ووايي ،چې ده لا د وخته اوريدلي و او بېلبين د هغه ديپلو ماتيکه ليک، ليکنه کټ مټ تکرار کړه چې ده خپله ليکلي و:

- امپراتور په دې ډول د اتريش بېرغونه، د هغه دوست بېرغونه چې د لارې د بهېر نه لرې پيدا شوي دي، بېرته ورلېږدي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه د لیک تر لوستلو وروسته تندي بېرته تریو کړ، سردار واسیلي وویل:

- ډېره په زړه پورې ده، په زړه پورې !

ایپولیت ناڅاپه په لوړ آواز وویل:

- دا کېدای شي د وارث لاره و اوسي.

ټولو هغه ته سترګې ور واړاولې، خو په دې پوه نه شول چې هغه څه ویل غوښتل.

سردار ایپولیت هم له خندنی حیرانتیا سره خپل شا او خواته وکتل. هغه هم کله د نورو په شان د هغو خبرو په معنی نه پوهېده چې ده ویلي و، هغه د خپل دیپلوماتیک کار په لړ کې په وار وار دا لیدلي و چې په دې ډول د ناڅاپي خبرو کول، خورا دخندا وړ وي، نوځکه هر څه یې چې په زړه کې تېریدل، هغه یې وویل:

- کېدای شي، خورا ښه به شي ! او که ښه نه دی، هغوی به یې ښه کړي. تر هغه وروسته د رښتیا یو زورونکی سکوت رامنځ ته او تر هغه وخته پورې دوام پیدا کړ چې انا پاولوفنا هغه سړي ته چې هومره هېواد پالنه هم نه وه، لارښوونه وکړه، مېلمه پالې، سردار ایپولیت ته ځای په نښه کړ او سردار واسیلي ته یې بلنه ورکړه چې د میز شا ته راشي. هغه ته یې دوه شمعې او لیکل شوی لیک راوړل او له هغه نه یې هیله وکړه چې هغه ولولي او نور ټول چپ شي.

سردار واسیلی په ټینګ آواز وویل:

- مشر مهربان ټولواک امپراتور ! بیا یې په برندو سترګو ټول داسې وځارل چې ګواکې پوښتي:

-څوک شته چې ووایي داسې نه ده ؟

خو هېڅچا هېڅ ونه ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه دوام ورکړ:

- د هېواد لومړی پلازمېنه، د مسکو ښار، نوی بیت المقدس، د خپل ژغورنکي هرکلی کوي. (د "خپل" پر کلمې یې ټینګار وکړ) داسې هرکلی لکه چې مور خپل مېړني زوی په غېږ کې کېښکاږي. په دې تورتم کې، په دې خپرېدونکي تورتم کې، ستا د ویاړ او بخت ځلېدونکی ستوری وینې او په خوشالۍ وايي:

- مور وژغوره ! راتلونکې مور ته مبارکه ده.

سردار واسیلي دا وروستۍ خبرې په ژړا ژړا ولوستلې.

بېلبین د خپل لاس نوکونو ته وکتل ،داسې برېښېدل چې له مېلمنو نه زیاتره هغوی په دې اند ښېنه کې وو چې غواړي وپوښتي:

- څه ګناه مو کړې ده ؟

انا پالوفنا لکه د بوډۍ په شان چې د کشیش تر مخې د دعا له لارې له خدای سره د زړه خواله کوي، مخکې له مخکې د لیک جوړ شوی متن لوستـه:

- پرېږدئ چې سپین سترګی او ناولی جالوت...

سردار واسیلی خپلې لوستنې ته دوام ورکړ:

- پرېږدئ چې سپین سترګی او ناولی جالوت چې تیاره خوروونکي وحشت د فرانسې له پولو رواړی، د روسیې په سپېڅلې خاوره کې خپور کړي.

زموږ سپېڅلی او له کبره لرې ایمان به لکه د روسیې د داودي فلقمان په څېر د دغه وینه زبېښوونکي پر ککره ورګوزار شي. دغه د سپېڅلي سرګي شمایل، چې د لرغونو زمانو راهیسې زموږ وطن تر خپل سیوري لاندې ساتلی دی، ستاسو اعلحضرت همایوني تولواک حضور ته وړاندې کېږي. دا به خورا ګرانه تمامېږي چې زما د هڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتواني، ما ستا د مهربانۍ له خونده ډکې لیدنې نه بې برخې کوي. د خدای لوی دربار ته لاس پورته کوم چې ربښتینې او سپېڅلې سپېڅل اند نسل ته قوت ورکړي چې د همایوني ټولواک د هیلو د غوړیدو په چوپړ کې و اوسي.

له هرې خوا د لیک د لیکوال او لوستونکي ستاینې اوریدل کېدې:

- په څه قوت لیکل شوی دی ! څه بې ساري لوستنه !

له دغې وینا نه د اناپالوفنا رالمسول شوي او پاریدلي مېلمانه، تر ډېره پورې همداسې د وطن د حالاتو په اړه وغږیدل. د هغې جګړې او د هغې د پایلو په اړه چې هماغه ورځ کېدونکې وه، خبرې سره وکړې.

اناپالوفنا وویل:

- تاسو وګورئ ! سبا ته د همایونی ټولواک د زوکړې په ورځ به پر موږ ښه زېری وشي. زه نه پوهېږم ولې داسې انګېرم، خو زړه مې راته وایي چې ښه زېری به وي. ښه زېری به راورسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

د اناپالوفنا د زړه احساس په ربښتیا هم ربښتیا شو. بله ورځ چې کله د ټولواک د زوکړې د مبارکې د ورځې لمانځنه روانه وه، ددعا په وخت کې شهزاده والکونسکی د باندې وغوښتل شو او هغه ته د سردار کوتوزف لیک وسپارل شو ،کوتوزف لیکلي و:

د روسیې پوځ یو ګام هم شاته تللی نه دی او د فرانسوي پوځیانو مرګ ژوبله، د دوی د پوځ تر مرګ ژوبلې خورا زیاته ده. کوتوزف دا هم لیکلي و چې، هغه دا لیک د جګړې له ډګره په داسې وخت کې لیکلی دی، چې د جګړې وروستي خبرونه لا ده ته رارسېدلي نه دي.

دا لیک د بري زېری و. هماغه شېبه پرته له هغه چې څوک د کلیسا نه ووزي، پر روسیې پوځ د رحم او د هغه د ملاتړ په خاطر د لوی خدای نه د شکر او مننې دعا وشوه او د هغه له درباره د پوځ د لا ښې لاربښونې لپاره لاسونه پورته شول.

ټولو بری بشپړ ګاڼه او ځینو خو آن ویل چې ناپلیون د اسیرېدو، پرزیدو او د هغه پر ځای د بل امپراتور د ټاکنې خبرې کولې.

د هغو کسانو لپاره چې د چارو له بهېر نه لرې، په درباري شرایطو کې ژوند کوي، دا ډېره ګرانه ده د پېښو له کړکیچنتوب او جړتیا نه خبر واوسي. د هغو له نظره ټولې ټولنیزې پېښې هرومرو د یوې ځانګړې پېښې په شا او خوا راچورلي. د ساري په توګه د درباریانو اوسنۍ خوښي یوازې له دې امله نه وه، چې د پوځ د بري زېری راغلی دی، بلکې دوی زیات له دې کبله خوشاله وو چې د دغه بري زېری د ټولواک

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زوکړې د لمانځنې په ورځ رارسېدلې دی. دا د ستر خدای یوه ډالۍ وه. د کوتوزوف په لیک کې د روسي پوځ د مرګ ژوبلې یادونه هم شوې وه. د وژل شویو کسانو په ډله کې د توکاچوف، باګراتیون او کوتایسوف نومونه هم یاد شوي وو. د دغه غم لړلي خبر، خبرې په پترزبورګ کې ټولې د یوې خواشینۍ په شا او خوا راچورلیدې او هغه د کوتایسوف د مرګ غم و. هغه ټولو پېژانده، ټولواک ته ګران و، هغه ځوان او په زړه پورې و.

په هغه ورځ ټولو یو د بل په لیدو ویل:

- دا څه عجیبه پېښه وشوه، ګورئ د دعا په وخت کې یې خبر راورسېد. د کوتایسوف مرګ نه پوره کېدونکې ورکه ده. افسوس، افسوس!

سردار واسیلي اوس، د خپلو کوډمارو اتکلو په اړه په غرور سره ویل:

- یادېږي مو، ما تاسو ته د کوتوزوف په اړه څه ویل؟ ما تل تاسو ته ویل چې هغه یوازینی څوک دی چې پر ناپلیون بریالی کېدای شي.

خو بله ورځ له پوځه کوم خبر را ونه رسېد. ټولیز طبیعت خورا ناآرامه او اله ګولیز ډوله شو. درباریان له دې امله خورا په عذاب و چې ټولواک ته د ډګر خبر نه رارسېږي، هغوی ویل:

- اوه، مه کوه پوښتنه، چې ټولواک څه حال لري! درباریانو د پخوانیو درې ورځو په شان د کوتوزوف ستاینې نه کولې، هغه یې له دې امله غانده چې د ټولواک د خیال د ناآرامۍ سبب شوی و. سردار واسیلي په دې ورځ، نور نو خپل ستایل شوی کوتوزوف نه ستایه، کله به چې د ستر قوماندان کوتوزوف په اړه خبرې پیل شوې، هغه به پټه خوله و. د دې ترڅنګ، داسې چې ګواکې اټکل شوی و چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پترزبورګ ټول او سپږد ونکي ناآرامه کړي، هغه ماښام يو نوی، خو بد خبر هم راورسېد. ګرافينه بېزاوخوفه چې ټولو ته ګرانه وه، د وحشتناکې ناروغی له امله ناڅاپه مړه شوې ده. د هغې د مرګ رسمي علت، چې ټول او په لويو بنډارونو کې د هغه په اړه غږېدل، دا و چې ګرافينې له هماغې وحشتناکې ناروغۍ (د تيو سرطان) چې پرې اخته وه، مړه شوې ده، خو په ځانګړو مېلمستياوو او خبرو کې يې د مرګ نور علتونه هم يادېدل او ويل کېدل چې د اسپانيا د ملکې ځانګړي ډاکټر د ځانګړو اغيزو او حال د پيدا کېدو لپاره، د ايلن لپاره، څه کمه اندازه دارو ليکلي وو، خو دا چې خورا ډېره په عذابه وه، يعني د هغه زوړ ګراف، مين بد ګمانه شوی او د هغه مېړه (بد مرغه بې غيرته پېير) د هغې ليکونو ته ځوابونه نه ويل، نو هغه و چې هغې له دغو داروګانو نه په يو وار له اندازې زيات خوړلي، مخکې له هغه چې داکټر د هغې مرستې ته ورسېږي، په خورا عذاب او درد مړه شوې وه. سردار واسيلي او بوډا ګراف، ايټالوي ډاکټر تورن کړ، خو هغه ايټالوي ډاکټر داسې يادښتو نه وروښودل، چې دواړو ته يې قناعت ورکړ او هغه يې په کراره پرېښود.

ټولې خبرې د درې غمونو په شا او خوا راچورلېدلې:

- د ټولو اک بې خبري، د کوتايسوف وژل کېدل او د ايلن مرګ.

د کوتوزوف تر ليکه درې ورځې وروسته له مسکوه، پترزبورګ ته يو استازی راغی او په ښار کې دا آوازه خوره شوه چې مسکو فرانسويانو ته تسليم شوی دی. خورا وحشتناکه وه، ټولواک په څه حال و ! کوتوزوف خيانت کړی و او ټول هغه کسان چې سردار واسيلي ته د هغه د لور ايلن د مرګ له امله دعا ته راتلل، د پخوا برخلاف و، پخوا به دی د کوتوزوف په ستاينو نه مړېده، خو اوس يې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- له دې عياش بوډا نه د بل څه تمه هم نه کېده، (هغه ته چا د کوتوزوف په اړه پخوانۍ خبرې نه وې ورياد ولې او له ده نه خپله هم د لور د غم له لاسه هر څه هېر شوي و) هغه به ويل:

- زه يوازې له دې امله تعجب کوم، چې څنګه د روسيې برخليک داسې يوه سړي ته سپارل شوی دی.

تر هغه پورې چې د مسکو د تسلېمېدو خبر غير رسمي و، په هغه څه شک کېده، خو په بله ورځ د ګراف راستوپچين له خوا دا رسمي پيغام راورسېد:

- د سردار کوتوزوف ياور ما ته يو ليک راوړی چې په هغه کې له ما نه غوښتنه کېږي، هغوی ته څو تنه د پوليسو افسران د دې لپاره ورکړم چې د ښار له منځه د ريازان د واټ پلو ته د پوځ لارښوونه وکړي.

په ليک کې يې ليکلي و چې په خواشينۍ سره مسکو تسليموي، اعليحضرت ټولواک:

د کوتوزوف دغه کړه د پلازمېنې او ستاسو د امپراتورۍ برخليک تباه کوي، کله چې روسيه په دې پوه شي، هغه ښار چې په هغه کې د روسيې پرتم او ستاسو د نيکونو خاوره نغښتې ده، دښمن ته تسليمېږي، هغه به سرسامه او ورېږدي. زه هم پوځ پسې روان يم، ما هر هغه څه چې کولای شول، له ځانسره راواخېستل او اوس پرته له دې چې د خپلې مينې په برخليک وژاړم، بل څه کولی نه شم.

ټولواک چې دا پيغام تر لاسه کړ، شهزاده والکونسکي يې له يوه ليک سره مل کوتوزوف ته ورولېږه په ليک کې راغلي و:

- سردار ميخاييل ايلاريانوويچ! د اګست له نهه ويشتمې راهيسې مې له تاسو نه هېڅ خبر تر لاسه کړی نه دی. د سپتمبر په لومړۍ نېټه د مسکو د ستر قوماندان خواشيني خبر له يارسلاوو نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته راورسېد. ښکاري تاسو پرېکړه کړې ده، چې له پوځ سره يو ځای مسکو پرېږدئ. تاسو خپله کولای شی دا تصور وکړئ چې د دغه خبر اورېدل به پر ما څه اغېز کړی وي. ستاسو چوپتيا دغه اغېز دوه چنده کړی دی. زه تاسو ته ياور جنرال شهزاده والکونسکي دې ليک سره مل د دې لپاره درلېږم چې په خپله له تاسو نه د پوځ او د تاسو له خوا د دغې خواشينوونکې غمرلی پېښې په اړه خبر ترلاسه کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳

د مسکو تر تسلیمۍ نه نهه ورځې وروسته، د کوتوزوف له خوا یو استازی پترزبورګ ته راغی او په رسمي توګه یې د مسکو د تسلیمۍ خبر راوړ.

دا استازی یو فرانسوي و چې میشو، نومېده او په روسي ژبه نه پوهېده، (د دغه بهرني په وینا که څه هم هغه پردی و، خو هغه په زړه کې چور روس و).

تولواک، د دغه استازی د رارسېدو سره سم د کامنی اوستر، په وچه کې د خپلې ماڼۍ په دفتر کې ومانه. میشو چې تر جګړې د مخه هېڅکله مسکو لیدلی نه و او په روسي نه پوهېده، کله چې د هغو (هغه شان چې خپله یې لیکلي دي) ستر تولواک او مهربان امپراتور دربار د تګ ویاړ ور په برخه شو او د مسکو د سوځېدو او د اور د لمبو خبر چې دده لارې یې روښانولې، هغه ته ورساوه، خورا خواشیني شو.

که څه هم د ښاغلي میشو لپاره د غم سرچینې او هغه سرچینې چې د روسي ملت غم ترې راخوټېږي، باید جلا وي، خو د تولواک کوټې ته د بدرګه کېدو په وخت کې، د هغه بشره داسې غم لړلې وه چې تولواک سمدلاسه ترې وپوښتل:

- څه خبرونه مو راته راوړي؟ بد خبرونه، ډګروال!

میشو سوړ اسویلی وویست او ځواب یې ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هو کې، اعلیحضرته ! ډېر خواشینی غم لړلی خبر، مسکو تسلیم شوی دی !

ټولواک لکه چې اورا اخیستی وي، په چټکۍ سره وویل:

- ایا دا کېدای شي چې زما لرغونې پلازمېنه دې بې جګړې تسلیمه شي؟

میشو په خورا درناوي هغه څه، ټولواک ته وویل چې کوتوزوف ده ته ویلي و، هغه دا چې د مسکو په څنډو کې جګړه ناشونې وه. له دوو لارو پرته بل څه پاتې نه وو، لومړی دا چې یا باید پوځ تباه شوی وای او مسکو هم تسلیم شي او بله دا چې مسکو له مرګ ژوبلې پرته پرېږدي. او فیلد مارشال دا دویمه لاره غوره کړه.

ټولواک پرته له هغه چې میشو ته وګوري، هغه ته غوږ غوږ و، هغه وپوښتل:

- دښمن اوس ښار ته ننوتلی دی؟

میشو په زغرده وویل:

- هو کې، اعلیحضرت همایوني ! هغه د ایرو په نغری بدل شوی دی. کله چې زه ترې راوتم، اورونو په کې لمبې وهلې.

خو همدا چې بیا یې ټولواک ته وکتل، له خپلو خبرو نه پښېمانه شو. ټولواک په ژوره او پرله پسې ستمېده، ساه یې ویسته، د هغه لاندنۍ شونډه رېږدیده او په یوه شېبه کې یې ښکلې، شنې سترګې له اوښکو لمدې شوې وې. دغه حال ټول یوه دقیقه دوام وکړ، ټولواک ناڅاپه داسې تندی تریو کړ، چې ګواکې ځان د خپلې ناتوانۍ له امله غندي، سر یې راپورته کړ او په زغرد آواز یې له میشو نه وپوښتل:

- زه داسې انګیرم ډګروالـه ! ټول هغه څه چې پېښ شوي او پېښېږي، د دې لپاره دي چې خدای له موږه ستره سرښندنه غواړي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چمتو یم د هغه ارادې ته غاړه کېږدم. نو ګوره ! میشو ته ماته وو ایه، کله چې پوځ ولیدل چې زما لرغونې پلازمېنه له جګړې پرته د ښمن ته پرېښودل کېږي، څه حال یې لاره ؟ ایا تا ونه لیدل چې د هغه روح مات شوی دی ؟

میشو ولیدل چې ټولواک لږ آرامه شوی، دی هم آرامه شو، خو د هغه هغو پوښتنو ته چې مخامخ ځوابونه یې په کار و، لا د ځواب ورکولو وخت نه و پیدا کړی او د فکر کولو لپاره یې د وخت پیدا کولو په پلمه وویل:

- اعلیحضرتا ! اجازه راکوئ، چې د یوه رښتني سرتیري په توګه هر څه په ډاګه او زغرده تاسو ته ووایم ؟

ټولواک ځواب ورکړ:

- ډګرواله زه تل د همدې هیله لرم. د هېڅ شي د پټولو هڅه به نه کوئ، زه غواړم چې هر څه په ډاګه او څرګند شي.

میشو چې له وخته لا ګبنې اخېستی و، خپل ځواب له درناوي سره د ځیرکې ټوکې په ملتیا چمتو کړی و.

- اعلیحضرتا ! کله چې زه راخوځېدم، ټول پوځ له ستر قوماندانه نیولې تر وروستي سرتیري پورې ټول ستر ډار، وحشت او ناهیلۍ پسې اخستي وو...

ټولواک تندی تریو کړ او زیاته یې کړه:

- څه وایئ ؟ دا څنګه کېدای شي، زما روسان به څنګه د دغې ماتې د شرم زغمي ؟ هېڅکله !

میشو یوازې همدې شېبې ته سترګه په لاره و، هغه د خپلو خبرونو لوبه پیل کړه او وې ویل:

- اعلیحضرتا !

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی یوازې له دې ډاریږي چې کېدای شي ټولواک د نفس د سپېڅلوالي او سولې سره د لېوالتیا له امله د روغې منلو ته اړ شي. هغوی ټول د دې ارمان په لمبو کې سوځي چې سبا سربښندنې ته ور ودانګي. د روسي پوځ استازي دوام ورکړ:

- هغوی دې ته سترګې په لاره دي چې خپل ټولواک ته وښيي چې تر کومې کچې هغوی له هغه نه ځاريدو لپاره چمتو دي...

ټولواک د دې خبرې په اوريدو ، د آرامی اسویلی وکيښ، سترګې یې وځلېدې او ښاغلی میشو یې پر اوږه ووهه او وې ویل:

- آه میشو ! ډګروال زه دې آرام کړم.

ټولواک سر ښکته واچاوه او څو شیبې پټه خوله پاتې شو، بیا یې سر راپورته کړ، ټول ځان یې راجوړ کړ، په شاهانه او مینه ناکه خوځېدا یې مخ میشو ته ورواړاوه او وې ویل:

- ښه ! تاسو به ببرته پوځ ته ورستانه شئ.

تاسو به زړور، تاسو به زما ټول رعیت ته ووایي، هر چاته او هر چېرې، هرهغه چېرې چې رسېږي، که زما لپاره آن یو سرتیری هم پاتې نه شي، زه به به خپله د خپلو نجیبو اعیانو او مهربانو کلیوالو بزګرو ، په سرکې، خپله دجګړې ډګر ته ورودانګم، د خپلې امپراتورۍ وروستی توان به دد ښمن پر ضد وکاروم.

ټولواک چې دم په دم یې ولوله زیاتېده، په تلوسې دوام ورکړ:

خپلې ښکلې، مهربانې او ځلېدونکې سترګې یې آسمان پلو ور پورته کړې او وې ویل:

- خو که د خدای اراده داسې وي چې زما د نیکونو پر واک، زما د کورنۍ وخت پاتې ته ورسېږي او وروسته له هغه چې خپل ټول توان وکاروم، د زړه له کومې او په خپله خوښه به تر دغه ځایه ږیره پرېږدم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ټولواک لاس د ټټر پر نیمایي کېښود)لاړ به شم او لـه خپـل وروسـتي کلېوال بزګر سره به کچالو خورم، خو د خپـل هېـواد او ګـران ملت، چې زه یې د سـر ښـندنې منت بـاریـم، دبې ننګـۍ او رسـوایي کـوم سـند لاسلیک نه کړم. . .

همدا چې په لړزیدلي او هیجاني آواز یې دا خبرې وکړې، ناڅاپه یې مـخ واړاوه او داسې بربښـېده چې غوښـتل یې پـه سترګو کې راغلې اوښکې له میشو نه پټې کړي. هغه د خپلې کـوټې بر سر تـه ورتیر شو، هلته ، ترڅو شېبې دریدو وروسـته، پـه پراخو ګـامونو بېرتـه میشو تـه راستون شو، په یوې قوي خوځېدا یې د هغه د لاس مړونـد کېښـکود. د هغه ښکلې او زړه راښکونکې بشره تکه سره اوښتې او پـه سـترګو کې یې د قاطعیت او قهر د اورځلا ځلېدله، هغه وویل:

ډګروال ګوره ! هغه خبرې چې ما دلتـه درتـه کړې دي، هېڅ چاته یې مه کوه. کېدای شي یوه ورځ دغه خبرې په خوشالۍ سره یادې کړو.

هغه لاس پر خپل ټټر کېښود او وې ویل:

- یا ناپلیون او یا زه. . . نور نو موږ په ګډه نه شو کولای دواړه واکمـن واوسو. ما اوس هغه ښه پېژندلی دی، هغه نور نو ما تیر ایستی نه شي.

ټولواک چې تندي یې تریو یده، پټه خوله پاتې شو.

میشو چې دا خبرې واوریدې او د ټولواک په سترګو او بشره کې یې د هغه غوڅ پریکړون ولید ، که څه هم هغه یـو پـردی، پـردی و، مګـر زړه یې د روسیې په مینه مست و، نو ځکه یې په دې پرتمینه شېبه کې (هغه شان چې وروسته یې خپله ویل) ددغو خبرو پـه اوریدو، پـه ګـوګل کې د یـوه خوځون اور بـل شوی و. هغـه هـر هغـه څـه چې پـه زړه کې درلـودل، دملت له احسـاس سره ګـډ ، پـه دې هیلـه چې دی خپلـه د ټولـو ویـانـد او استازی دی، په درې خبرو کې ونغښتل او وې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- همایوني ټولواک ستاسو حضور په همدې شپه کې د خلکو د ویاړ او اروپا د ژغورنې سند لاسلیک کوي.

ټولواک سر د میشو خواته ورښکته کړ او له هغه سره یې مخه ښه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴

په هغه وخت کې چې دښمن د روسیې پر نیمایي برخې ولکه ټینګه کړې وه، د مسکو او سېدونکي وړاندې ولایاتو ته تښتېدلي وو او ډله ډله اربکیان د وطن ساتنې ته راپاڅېدل، موږ ته چې په هغه وخت کې مو ژوند نه دی کړی، بې ارادې دا تصور پیدا کېږي چې ټول روس له واړه نه نیولې تر زاړه پورې، ځان یوازې ددې لپاره قرباني کاوه چې وطن وژغوري او یا د هغه پر مرګ اوښکې تویې کړي. د هغو وختو په کیسو کې په ځانګړي ډول، د روسانو د سربښندنې، له وطن سره مینې، د ناهیلو او ویر او یا هېواد پالنې کیسې راغلې دي، خو په حقیقت کې دا ټول داسې نه وو. دا ټول موږ ته ځکه داسې ښکاري چې موږ د هغې تېرې زمانې په تاریخ کې یوه ګډه ګټه لټوو او د هغه ځانګړی فردي، انساني، ځانګړې ګټې موږ ته څرګندې نه دي، حال دا چې د وخت انساني هیلې او ګټې دومره تر ځانګړو فردي ګټو غوره وي چې آن د هغو د څرګندیدو مخه نیسي. (داسې چې هېڅ احساسېدای نه شی) د هغې زمانې د خلکو ډېرکي، آن د پېښو ټولیز بهیر ته هېڅ ډول پاملرنه هم نه لرله او ټول پام یې خپلو ورځنیو ګټو ته ور اوښتي و او همدغه خلک د هغه وخت تر ټولو نه ګټندوی او ګټور وګړي هم وو.

هغو کسانو چې هڅه کوله د چارو په ټولیز بهیر پوه شی، په سربښندنې او اتلولۍ سره په هغو کې ګډون وکړي، په عمل کې هغه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولنې ترټولو ناګټور غړي وو. هر هغه څه چې هغو د خیر په نامه کول، په تاوان به تمامېدل، د هغو پوځي غونډونو په شان وو چې پېیر او مامونوف جوړ کړي وو، چې د کلیو او بانډو له تالانه پرته بل کوم اغېز ترې پاتې نه شو... آن هغو کسانو به چې د ښه نیت څرګندونه کوله او خپل پاک احساسات یې بیانول او د روسیې د ورځنیو حالاتو په اړه به وغږېدل، د هغو غږېدا به بې ارادې تکراري او خپلاسي بڼه پیدا کړه یا به د هغو د غږېدا موخه پر ځېنو کسانو د بې ځایه قضاوت حالت پیدا کړ او پر نورو به یې داسې تورونه لګول چې هیڅ‌چا په هېڅ ډول منلي نه شول، هغوی به یې په داسې ګناه تورن کړل...

په هغو پېښنو کې چې هغه وخت په مسکو کې تیرېدې، څومره چې په هغو کې د وګړو ونډه زیاته وه، په هماغه کچه، هغه د هغوی لپاره د پوهېدو وړ نه وې. په پترزبورګ او له مسکو نه په جلا نورو ولایتو کې، هغو ښځو او نارینو چې د اربکي پوځ جامې اغوستې وې، روسیې او د هغې د پلازمېنې د برخلیک لپاره یې ماتم نیو، د خپلو سرښندنو او نورو دې ته ورته چارو په هکله به غږېدل، حال دا چې په هغه پوځ کې، دد غه پوځ یا بل پوځ په مینځ کې چې د مسکو له پولو بهر وو، څه کم هېڅ څوک د مسکو په اړه غږېدل څه چې آن چا د هغه په هکله فکر هم نه کاوه، خو کله به چې هغوی، هغو لمبو ته چې مسکو یې سوځاوه کتل، چا له فرانسویانو نه د غچ اخېستو قسمونه نه خوړل، بلکې هغوی به د خپل درې میاشتنې معاش او د دریېمې لسیزې د خرخ، او له پوځ سره د خوځېدو کې سوداګرې بوډۍ، ماتریوشکا (لرګینې نانځکې) په اړه فکر کاوه.

نیکولای رستوف، پرته له هغه چې د وطن لپاره د سرښندنې او سر ځارونې لېوالتیا وښیي، یوازې له دې کبله چې تصادفاً د جګړې د پیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وخت کې په پوځ کې و ، د وطن په ساتنه کې يې ستره ونډه اخېستې وه ، نو ځکه پرته له هغه چې د پښېماني احساس وکړي يا ځان ناوړه خيالو ته وسپاري ، هغو پېښو ته يې کتل چې هغه وخت په روسيه کې تېريدلې. که به چا له هغه نه پوښتنه وکړه چې د روسيې د حالاتو په اړه څه فکر کوي ، ځواب به يې ورکاوه چې په دې اړه کوم خيال نه لري او ويل به يې چې د روسيې په اړه فکر کول د کوتوزوف او هغه ته د ورته کسانو کار دی. هغه اوريدلي و چې قوماندان د غونډونو د منظمولو په چارو بوخت دي ، نو ځکه جګړه داسې ژر پای ته رسېدونکې نه ده. دغو ټولو خبرو ته په پام سره ، دا له امکانه لرې خبره نه ده که په راتلونکو دوو درو کالونو کې د کوم غونډ قومانداني ده ته وسپارل شي.

که څه هم هغه چارو ته په دې سترګه کتل ، خو کله چې دی د روتر ، ښارته د آسونو د اخېستو لپاره د خدمتيتوب له امله ، په راتلونکې جګړه کې له ګډون نه بې برخې شو ، د هغه ډېره خوابده نه شوه. هغه نه يوازې خوابدی نه شو بلکې خوشالي يې هم پټه نه کړه او ملګري يې هم ټول د هغه په دې حال پوه شول.

د برادينو ، د جګړې تر پيله څو ورځې مخکې ، نيکولای پيسې تر لاسه کړې ، څه اسناد او يوه ډله سواره يې مخکې ولېږل او وروسته دی هغو پسې وروخوځېد... کله چې به يې چې کوم کلي وليده روغ وليد او وې ليدل به چې هلته نه سرتيري او نه پوځيان ، نه د هغو ګاډۍ او نه کراچۍ ، نه له هغونه پاتې ناولتياوې ، يو هم نه ليدل کېږي ، بلکې دی هلته کليوال بزګر او کليوالې ښځې ويني ، د اربابانو روغ کورونه او څوځايونه چې هلته څاروي څريدل... داسې به خوشالېده چې ګواکې د لومړي ځل لپاره دغه شيان ويني. په تيره بيا د ښځو ليدنې ، تر ټولو نه زيات او تر ډېره وخته پورې د هغه د حيرانتيا ، وهيښتيا او خوښۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب و. ځکه همدا روغې او ښکلې ښځې وې چې هرې يوې پسې به لس دولس افسرانو کتل او د هغو د زړه راوړلو لپاره به يې هڅې او سيالۍ کولې او که به کوم سپاره افسر له کومې سيمې نه دت يريدو په وخت کې له دغو ښځو سره کومه ټوکه وکړه، هغه ښځې به خوشاله شوې او ځانته به په غوره کې وې.

نيکولای، په خورا ښه طبيعت او خوشالۍ د شپې وروتڅ ته ورسېد او په مېلمستون کې ځای پر ځای شو. هغه ټول هغه څه ځانته فرمايش کړل چې ډېر وخت په پوځ کې له هغو نه بې برخې و. بله ورځ يې پاک کالي واغوستل، ږېره يې وخريله، تاند او تازه او ښکلې دريشی په ځان، داسې دريشي چې له ډېرې مودې راهيسې يې نه وه اغوستې، د سيمې دقوماندان، قوماندانۍ ته ورغې.

د اربکيو مشر د جنرال په کچه قوماندان و. هغه د پوخ عمر خاوند و او په خپل پوځي دريځ او قوماندانۍ هم ډېر نازيده. هغه په خواشينۍ نيکولای ومانه (هغه دا کار د پوځيتوب له ځانګړتيا او نه يوه ځانګړتيا بلله) له هغه نه يې ډولا ډول پوښتنې وکړې، د جګړې ټوليز بهير يې له هغه سره وڅېړه، پر ځينو چارو يې ګوتنيوکې وکړې او ځينې هغه يې ښې وستايلې، خو نيکولای خورا خوشاله او دا ټولې چارې او خبرې ورته د خوښۍ لامل وې.

نيکولای تر دغې کتنې وروسته دښار، والي ته ورغې. والي يو وړوکی، مست، ژوندی، مهربانه او ساده سړی و. هغه نيکولای ته د ښار هغه څو ځايونه وروښوول چې هغه کولای شول، هلته آسونه واخلي. دغه څو ځای له ښاره لرې و. د شلو ورستو په واټن کې يې د اس اخېستو د يوه بل ځای نښه هم ورکړه. والي نيکولای ته د هر ډول مرستو وعده ورکړه او له هغه نه يې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- تاسو د سردار ایلیا اندروویچ زوی یاستئ ؟ زما مېرمن ستاسو د مور خورا نېږدې خورلنډه ده. کله چې هغه له نیکولای سره مخه ښه کوله هغه ته یې وویل:

- هره پنجشنبه دوستان زما په کورکې راټولېږي، نن هم د پنجشنبې ورځ ده، هیله کوم مهرباني وکړئ او زما کورته راشئ، داسې لکه خپل کورته چې راځئ....

نیکولای چې د والي له کوره راووت، یوه ګاډۍ یې ونیوه او د ښار په شل ورستۍ کې هغه ځای ته ورغی چې ده ته والي د آسونو داخېستو لپاره ورښوولی و. وروسته ښار ته د رسېدو په لومړیو وختونو کې د نیکولای لپاره هر څه د خوښۍ او ښادۍ وړ او د ټولو ټولو چارو سرته رسېدل ورته آسانه بربښېدل. هغه ته هدف ته رسېدل لکه هغه شان چې د خوشاله خلکو ځانګړتیا وي، آسانه او سرته رسېدونکی و.

هغه ځمکوال چې نیکولای یې دیدن ته ورغلی و، د آس د سورلۍ یو ښه ماهر او د آسونو د ساتنې یو ښه لېوال و. هغه په آس پېژندنه کې جوړه نه لرله او ښه بې ساري ښکاري و. هغه د اصلو قالینو اوبدلو یوه دستګاه، د ښکلو او بې سارو فرشونو بېلګې او د خپلو پراخو ځمکو په ځانګړو ځمکه لاندې ځایونو او یخځایونو کې یې ډولا ډول او د سلهاوو کلونو زاړه او بې ساري شراب او اصل مست آسونه لرل.

نیکولای، په دوو خبرو د شپږو زرو روبله په بیه ۱۸ آسونه (لکه هغه شان چې ده ویل) د طویلې د ښه والي او د پوځ د آسونو د نسل د لاښه کولو لپاره واخېستل. هغو غرمنۍ وخوړله او د هنګری شرابو په څکلو یې هم ښه تنده ماته کړه. د دغه ځمکوال له ناظر سره داسې ښه انډیوال شو چې یو بل یې په نامه یادول، مخونه یې سره مچ او خدای په اماني سره وکړه او د ستنېدو پر وخت خورا خوشاله و او هره شېبه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاډیوان ته د لا چټک تګ لپاره، ځکه هې ویل چې د والي مېلمستیا ته پر خپل وخت ورسېږي.

نیکولای جامې بدلې کړې، عطر یې ووهل، پر سر یې سرې او بې واچولې، که څه هم لږ په ځنډ، خو دا خبره یې له ځانسره تکراروله چې: تر نه رسېدو ناوخته رسېدل غوره دي او له دې وینا سره سم د والي د کور خواته وخوځېد. په دغه بنډارکې نڅا، نه وه او چا د نڅا اټکل هم نه کاوه، خو ټول په دې پوهېدل چې ایکاترینا پتروفنا به د پیانو شاته کېني او د بېلابېلو نڅاوو نغمې به وغږوي، مېلمانه به له دغې شان موسیقۍ نه په خوند اخېستو نڅاو ته ولمسېږي، نو ځکه ټول د نڅا په جامو کې راغلي وو.

پر ۱۸۱۲ کال هم د ولایت ژوند کټ مټ د تل په شان و، خو یوازینی توپیر یې له پخوا نه دا و چې له مسکوه د زیاتو راغلو بډایانو د کورونو د راتلو له امله هلته شر او شور زیات شوی و. د خلکو ترمنځ بې پروایي هم زیاته شوې وه او هغو به ویل چې هر څه کېږي هغه به کېږي. . . . د خلکو ترمنځ خبرې او د زړه خواله لکه هغه شان چې په ټوله روسیې کې و، پخوا به د ورځني ژوند، کومه یو نیمه اپلته او د ګډو یارانو او دوستانو په اړه وې، خو اوس ټولې خبرې یوازې د مسکو، پوځ او د ناپلیون په اړه وې.

د والي په کورکې راټول شوي مېلمانه، د وروتژ د ښار تر ټولو غوره او مخور خلک وو.

د مېلمنو په منځ کې ښځې بې شمېره او د هغو په ډله کې له مسکوه د راغلو ښځو په منځ کې یو څو تنه د نیکولای آشنایانې هم وې، خو د نارینو په منځ کې داسې څوک نه و چې د پیاوړي سواره افسر او د ګیورګي د نښان له ګټندوی، سردار نیکولای سره سیالي وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خو، د ورونژ ښار ته د دې لپاره تللی و، چې آسونه واخلي. د نارینو په منځ کې د فرانسوي پوځ یو ایتالوي افسر چې اوس اسیر شوی و لیدل کېده او نیکولای داسې انګېرله چې په مېلمستیا کې د دغه اسیر شته والي به د روسیې د اتل یعنی دده قدر لا پسې زیات کړي. دا یې د خبرو اترو لپاره یوه ښه پلمه ګڼله. نیکولای دا ټول همدا اسې احساسول او داسې یې انګېرله چې نور ټول هم هغه ایتالوي ته په دغه سترګه ګوري. نیکولای خپله هم له هغه سره خواخوږي او مهرباني ښودله، خو دا کار یې په احتیاط کاوه.

نیکولای همدا چې د سورو پوځیانو دریشي په غاړه مېلمستیا ته ورننوت له ځانه یې شا او خوا ته د عطرو او خوږو شرابو بوی خپریده، ښښنه یې وغوښته او وې ویل:

- تر نه رسېدو ناوخته رسېدل غوره دي.

نورو هم د هغه خبره ومنله، څو واریې هغه پسې تکرار کړه او د هغه شا او خوا ته ورټول شول. ټولې سترګې هغه ته ور واوښتې. هغه ناڅاپه داسې احساس کړه چې ټول هغه ته د درانه مېلمانه په سترګه ګوري او دا دده لپاره ډېر دخوند وړ و چې په دې لرې لویدلي ښار کې، هغه هم د لذت او خونده د اوږدې مودې د بې برخې کېدو وروسته یې بیا هر څه پیدا کړي وو. نه یوازې د لارې د اوږدو تمځایو، سماوارونو، د هغه کلیوال خان د قالینو اوبدلو په کارخانه کې ښځو ته د هغو پام، د هغه د پام او خوښۍ سبب شوي و، بلکې د والي په دې مېلمستیا کې هم ډېرې ښځې (د نیکولای په اند بې شمېره) او پېغلې وې چې ټولې په تلوسې دې ته سترګې په لاره وې چې د نیکولای هغو ته پام شي. ښځو او نجونو له هغه سره نازونه کول او پخو ښځو لا د هماغې لومړي ورځې نه هڅه کوله چې د دغه سواره پوځ، ځوان او مست افسر زوم او

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې کورنۍ تر منځ اړیکي ټینګ کړي. د دغو ښځو په ډله کې یوه هم د والي ښځه وه چې نیکولای یې د یو خپلوان په توګه مانه، هغې دی په ناز، یانې "نیکولا "ونوماوه او خورا نېږدې چا غوندې یې له هغه سره په " ته "خبرې کولې.

لکه هغه شان چې ویل کېدل کاترینا پتروفنا، په رښتیا هم د والس او اکومسې د نڅاو نغمې غږولې، نڅا پیل او نیکولای د دغه ولایت ټولو مخورو ته خپل هنر وښود. په خپلې کرارې او ښکلې خوځېدا یې ټول هک پک کړي وو. نیکولای په هغه شپه خپله هم د خپلې نڅا بې سارو خو ځېدا وو ته حیران و. په مسکو کې به دا سې نڅېدلی نه وای او آن دغه نڅا به یې په مسکو کې غیر معمولې، احمقانه او خورا سپکه ګڼلې وای، خو دلته یې دا وړ ګڼلې وه چې ټول حاضر کسان په دا سې یو کار چې په پلازمېنه کې دودیز او معمولي بلل کېږي خو دلته په یوه ولایت کې لا څوک ورسره آشنا نه دی، حیران کړي.

نیکولای، ټوله شپه، یوې خوږې، ژیړ څنې، مالګینې ښځې ته چې د هغه ولایت د یو چارواکي مېرمن و، سترګې ګنډلې وې. د بې پروا او مستو ځوانانو په شان یې باور درلوده چې پردۍ ښځې د همدې لپاره پیدا شوې دي. نیکولای له دغې ښځې نه هېڅ، نه لرې کېده او د هغې له مېړه سره دی خورا خواخوږی و او مرکې یې ورسره کولې. که څه هم هغوی دا نه ویل خو په دې پوهېدل چې نیکولای او هغه ښځه هر څه په ګډه خوښوي. مګر دا سې بریښېده چې د هغې ښځې مېړه له نیکولای سره دا خبره نه منې او په تریو تندي او پریشانه، پریشانه کتو سره یې خپل دا حال نیکولای ته وښود، خو د نیکولای دغه ساده ګي دومره بې پایه وه چې کله نا کله به د هغې ښځه مېړه د نیکولای د ښه طبیعت او خوشالۍ تر اغیز لاندې راغي. هر څنګه چې و، و، خو د مېلمستیا په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای کې ځومره چې د ښځې څېره له خوښی نه تازه او سره کېده، په هماغه اندازه د هغې د مېړه پر بشرې د غم څپې او رنګ الوتنه راخوريدل. داسې بربښيدل چې د هغوی: د مېړه او ښځې د بشرې د تازه کېدو برخه يوه وي، خو هر ځومره چې د ښځې هغې دغه احساس زياتېده، په هماغه کچه د مېړه هغه لاپسې کمېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵

نیکولای چې موسکایې له شونډو، نه ورکېده پر څوکۍ یې داسې ډډه لګولې وه چې یوې خوا ته خم شوی و. سر یې هغې ښکلې ژیړ څنې خوا ته ورټیټ کړی او د هغې د ښکلا لپاره یې خیالي افسانې ورته ویلې.

د سورو پوځیانو په تنګ پطلون کې یې وتلې پښې، یو په بل اړولې را اړولې، په داسې حال کې چې د عطرو څپې ترې خوریدې، له ده سره غړیدونکې ښکلې ته یې سندریزې ستاینې ویلې، ځان پالنې او ځانستاینې یې هم نه وې هېرې کړې. خپل ښکلي ورنونه یې هم په تنګ پطلون کې ښوول او ویل یې چې دی غواړي د ورونژ له ښاره یوه ښکلې ښځه پټه کړي.

-ښه، دا ښکلې ښځه څوک ده ؟

ښکلې !د خدای په لاس جوړه شوې ده. د هغې سترګې(نیکولای سره غړیدونکې ښځې ته کتل) شنې، خوله یې مرجان، خپله تکه سپینه(د هغې بربنډو اوږو ته یې کتل) او ونه یې لکه د یان(په لرغونو یوناني افسانو کې د زیوس لور چې د ځنګلونو او طبیعت خدای وه او په ادبیاتو کې د ښکلا نښه وه) داسې ده.

په دې وخت کې د ښځې مېړه چې غمجنه موسکا یې پر شونډو خوره وه له خپلې ښځې و پوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د څه په اړه غږېږئ ؟
نیکولای د درناوی په نښه پاڅېد او وې ویل:
-آه ! نیکیتا ایوانوویچ ! ګواکې غوښتل یې وو ایې چې دی به خوشاله شي، که نیکیتا ایوانیچ هم د هغو په تهوکو کې ګډون وکړي. هغه خپلې هغې خبرې ته دوام ورکړ چې غواړي د دې له ښاره یوه ژېړ څښې پته کړي.
مېره هماغه شان غمرلی موسېده او ښځه هماغه شان خوشاله بریښېده. د والي ښځه چې یوه پاک زړې ښځه وه او د رستوف کره وړه یې نه خوښېده، هغوی ته ورنږدې شوه او وې ویل:
-نیکولینکه ! آنا ایګناتیوفنا هیله لري تا ووینې.
د آنا ایګناتیوفنا نوم یې داسې په ژبه اداکړ چې رستوف سمدلاسه پوه شو چې آنا ایګناتیوفنا، کومه خورا غوره مېرمن ده.
هغې وویل:
- راځه چې ځو نیکوله ! ګوره تا خپله ماته اجازه راکړه چې تا په دغه نامه یاد کړم.
-ګوره تروري ! دا راته ووایه چې دا مېرمن څوک ده ؟
-آنا ایګناتیوفنا مالوینځوا ! هغې ستا په اړه له خپلې خورځې اوریدلي و چې څنګه تا هغه ژغورلې وه... تصوریې کولای شي هغه به څوک یې ؟
- نیکولای وویل:
ما خو ډېر کسان ژغورلي دي.
- د هغې خورځه، شهزادګۍ بالکونسکایا ده. هغه اوس دلته په ورونژ کې له خپلې ترور سره اوسي. اهآ ! څنګه سور شوې ! نه پوهېږم، نه چې ؟....

(c) ketabton.com: The Digital Library

-ما يې آن تصور هم نه شو کولای، دا څه خبرې دي ترور يې !

- ډېر ښه ! ډېر ښه ! څه عجبه شوخه ياستئ.

د والي ښځې هغه د يوې زړې لوړې او خورا ځوربې مېرمنې خواته چې شنه پخوانۍ خولۍ يې پر سر وه او هماغه شېبه د ښار له مخورو سره له قطعو (پاڼو) کولو اوزګاره شوې وه، بدرګه کړ.

دا ښځه هماغه مالوينڅوا ، د مور له خوا د شهزادګۍ ماريا ترور وه. هغه کونډه او خورا بدايه وه او تل د ورونژ په ښار کې اوسېدله. کله چې رستوف هغې ته ورنږدې شو ، هغه ولاړه او په جوارۍ کې يې د بايللو پورونو ، پور پرې کاوه. هغې د درنو خلکو په شان درناوی وکړ او هغه جنرال ته يې چې له دې نه قمار ګټلی و ، ښکنځلو ته دوام ورکړ.

هغې نيکولای ته لاس ور اوږد کړ او وې ويل:

- ډېره خوشاله يم د زړه سره ! هيله کوم چې ماته راشئ !

بوډۍ وروسته له هغه چې د شهزادګۍ او د هغې د خدای بښلي پلار په اړه چې ښکاريده چې هومره يې نه خوښېږي، وغږيده. له رستوف سره يې د سردار اندرې په هکله چې بيا هم بربښيده ، چندان ښه نه پرې لګېږي، خبرې وکړې، خو مخکې له دې چې له هغه سره مخه ښه وکړي، نيکولای ته يې بلنه ورکړه چې د دې کورته ورشي.

نيکولای ژبه وکړه چې ليدو ته به يې ورځي، خو کله چې يې له مالوينڅوا سره خدای په اماني کوله، بيا تک سور شو.

د شهزادګۍ ماريا د نوم په يادېدو به هغه يو آشنا احساس، د شرم او آن د ويرې احساس، احساساوه.

نيکولای چې له مالوينځوې نه لرې کېده ، غوښتل يې چې بېرته د نڅا بنډار ته ورستون شي، مګر کوربنې ځورب خو ښکلې لاس د نيکولای پر لاس ور کېښکود او ورته وې ويل چې غواړي، له هغه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغږېږي. هغه يې صالون ته بدرګه کړ او په صالون کې ناست کسان په هماغه شېبه کې له دې امله چې د والي د مېرمنې او د هغې د مېلمه د خبرو خنډ نه شي، سمدلاسه له صالون نه ووتل.

د والي ښځې چې وړه بشره او مهربانه څېره يې لرله، په زغرده او تريو تندي وويل:

- ګرانه ته پوهېږې، دا ستا ليلي ډېره ښه ناوې ده، غواړې ريباري به يې درته وکړم؟

نيکولای وپوښتل:

څوک يادوئ؟

- غواړم تا ته شهزادګۍ وغواړم. کاترينا پتروفنا... غواړې؟ زما په اند خورا ښکلې ده، څنګه؟ پوهېږم چې مور به دې ډېره منت داره شي، رښتيا يې رښتيا، څه نجلۍ ده! ډېره ښکلې! هغه هېڅ بدرنګه نه ده.

نيکولای داسې چې ګواکې چا دغه ښځه خپه کړې وي، وويل:

-نه، نه، هېڅ بدرنګه نه ده، چا ويل چې بدرنګه ده؟ ګوره ترور جانې، زه يو پوځي يم او هغه شان چې له پوځيانو سره ښايي، زه پر هيڅچا ځان نه ورزغمم. او له چا سره مخالفت هم نه لرم.

رستوف دغه خبرې په داسې چټکۍ کولې چې آن ددې وخت يې هم پيدا نه کړ چې د خپلو ويلو په هکله فکر وکړي.

- ګوره دا په ياد ولره چې زما خبرې ټوکې نه دي.

-کومې ټوکې؟ د والي ښځې ګواکې چې له ځانسره غږېږي، وويل:

-هو، هو! بيا يې مخ هغه ته وروااړاوه او زياته يې کړه:

په دې لړ کې غواړم دا هم ووايم چې ته د هغې ژېړ څڼې شا او خواته ښکته پورته کېږې، د هغه مېړه ته د سړي زړه خوږېږي، که رښتيا راباندې وايې... نيکولای په خورا سادګۍ وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-آخ ! دا څه وايي، مورې له هغه سره ملګري يو. زما په خيال کې هم دا نه ګرځي چې زما د غه شان ښه وخت تېريدل د چا لپاره د خواشينۍ او خوابدۍ وړ شي.

شپه پخه شوې وه چې نيکولای ته ورياد شول:

-نه پوهېږم ما څه سادګي کړې ده، خو د والي ښځه اوس ځي او ريباري کوي، مګر سونيا به څنګه شي ؟ خو کوربنۍ د مخه ښه په وخت کې بيا هغه ته وويل:

-ګوره په ياد دې اوسه !

نيکولای هغه څنګ ته کړه او وې ويل:

-پوهېږې تروري ! که رښتيا درته وايم.. څه شي ؟ څه شي ؟ ګرانه درځه چې هلته سره کېنو.

نيکولای ناڅاپه دا سې هيله او وړتيا احساس کړه چې د خپل زړه ټول رازونه (هغه رازونه چې تر اوسه يې آن خپلې مور او خور او خپلو نېږدې دوستانو ته نه و، ويلي) دغې پردۍ ښځې ته ووايي.. هغه وويل:

پوهېږئ ترور جانې ! ډېره موده کېږي چې مور جانه مې غواړي له کومې بډايې نجلۍ سره زما کوژده وکړي، خو زه آن د دغه کار له خياله هم کرکه لرم، واده د پيسو په خاطر.

د والي ښځې وويل:

-پوهېږم، هو کې پوهېږم !

- خو د شهزادګۍ بالکونسکايا په اړه خبره بله ده، لومړی خو بايد رښتيا درته ووايم چې هغه مې ډېره خوښېږي، هغه زما په زړه ښځه ده او بله خبره داده چې په هغه ځانګړي حالت کې زما او د دې ديدن وشو، هغه ډېر د تعجب وړ دی ، ځکه تل مې په خيال کې ګرځي راګرځي، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به برخليک پريکړه وي. رښتيا وايم مور مې له پخوا نه په دې خيال کې وه، خو قسمت به نه و چې مور يو له بل سره وګورو. تل به دا سې ښکارېده چې مور يو له بل سره آشنا نه شو او هغه چې زما خور ناتاشا د هغې له ورور سردار اندرې سره کوژده وکړه، دا مې په خيال کې هم نه ګرځېده چې کوم وخت به له هغې سره واده وکړم. دا قسمت ته ګوره چې زما او د هغې ديدن هغه وخت وشي چې ناتاشا او د هغې ورور خپل اړيکې سره وشلول. بيا هغه پېښه پېښېږي چې تاسو پوهېږئ. ما په دې اړه هېڅ چا ته هېڅ نه دي ويلي او هېڅکله به يې هم چاته ونه وايم. يوازې تاسو ته مې وويل او بس.

د والي ښځې د مننې په نښه د هغه څنګل کېښکوده.

نيکولای چې تک سور شوی و، ناڅاپه يې هغې ته وويل:

- تاسو صفيه پېژنئ؟ هغه مې د ترور لور ده. هغه ما ته ګرانه ده. ما له هغې سره د واده وعده کړې ده او غواړم له هغې سره واده وکړم. اوس پوه شوې چې ولې بله خبره نا شونې ده؟

-ګرانه دا ته څه فکر کوې؟ صفيه يوه بېوزلې نجلۍ ده، يو ټنګه هم نه لري. تا خپله ويل چې. پلار ژوند دې خرابه دی، دا کار به دې ژوند پوره تباه کړي او بله دا چې که صفيه لږ عاطفه هم ولري، معلومه نه ده چې ژوند به يې څنګه شي؟ دا لومړې خبره، بله دا چې هغه به د ځان او ستا د مور د مايوسۍ او د دواړو د ژوند د تباهۍ سبب شي... نه، نه ګرانه! ته او صفيه بايد په دې خبره پوه شئ.

نيکولای پته خوله پاتې او دا خبره ښه پرې ولګېده. هغه تر لږې چوپتيا او ساړه اسويلي نه وروسته وويل:

-په هر حال ترورې، دا کار ناشونی دی. بله خبره لا داده چې ايا شهزادګۍ غواړي له ما سره واده وکړي؟ هغه اوس ماتم هم لري. ايا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدای شي هغه په دې اړه فکر وکړي ؟

د والي مېرمن وویل:

-ته څه فکر کوې چې زه سمدلاسه تا ته کوژده کوم که څنګه ؟ نه، نه، هر کار خپل وخت او کار لري. نیکولای د هغې ښوربلاس ښکل کړ او وې ویل:

تاسو خو په ریبارۍ کې ښې ساری مهارت لرئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶

له رستوف سره تر کتنې وروسته شهزادګۍ ماریا، مسکو ته راغله. په مسکو کې هغې خپل وراره او د هغه روزنکی پیدا او د خپل ورور سردار اندرې هغه لیک یې تر لاسه کړ چې په هغه کې دوی ته لارښوونه شوې وه چې مسکو ته تر رسېدو وروسته، دوی په وورونژ کې خپلې ترور مالینځوا ته ورشي. د لېږدېدو ربړونه او ستونزې، د ورور غم، په نوي استوګنځي کې د ځای پر ځای کېدو خوارۍ، له نویو خلکو سره پېژندګلوي، د وراره روزنه او پالنه، دې ټولو د شهزادګۍ ماریا هغه احساس چې د پلار له ناروغۍ او مرګه، په تېره بیا له رستوف سره تر کتنې وروسته، دې ته پیدا شوی و، سخته تر اغیز لاندې راوستې وه. هغه خورا خواشینې وه. د پلار د مرګ ویر او د روسیې تباهي ټول او ټول سره یو ځای شوي وو. اوس تر یوې میاشتې آرامه ژوند ده وروسته، دغه زوریدنې دم په دم زیاتېدې او د هغې آرامي یې تر ې شړله. هغه ورخطا وه. هغه ګواښ چې دا یې ډېره زوروله او کړوله ،هغه د واوره روزنه او پالنه وه. د وراره د روزنې له امله ځکه تل په اند ښنه کې وه چې ځان یې د هغه د روزنې وړ نه ګاڼه ،خو د ننه په ګوګل کې په دې راضي وه او دا رضایت یې هم له دې امله و چې هغه هیلې او خیالونه چې ددې په زړه کې د رستوف تر کتنې وروسته را پیدا شوي وو، دې په ځان کې ښه او پوره ځپلي وو.

کله چې د والي ښځه تر خپلې مېلمستیا وروسته، بله ورځ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالينځوا ديدن ته ورغله، له هغې سره د خپل دغه تکل په اړه وغږېده (خو دا يادونه يې وکړه چې په او سنيو حالاتو کې د رسمي ريبارۍ آن تصور هم نه کېږي، خو بيا هم کېداى شي، ددغو دوو ځوانانو د کتنې لاره ددې لپاره آوره شي چې له يو بل سره لا نېږدې آشنا شي) د والي ښځې چې د ترور خوښه ترلاسه کړه، نو د شهزادګۍ ماريا تر مخې يې د رستوف په اړه خبرې پيل او د هغه د کړو وړو يادونه يې وکړه او وې ويل چې رستوف ددې د نامه په اوريدو تک سور شو. شهزادګۍ ماريا ددغو خبرو له اوريدو ، نه يوازې خوشاله نه شوه بلکې د هغې روحي آرامي لاپسې نا آرامه او په زړه کې يې د ياغي هيلو د شکونو او ملامتۍ او اله ګولې يوه څپه بيا راژوندې شوه.

شهزادګۍ ماريا ، د هغو دوو ورځو په اوږدو کې چې ددغو خبرو او له رستوف سره د کتنې تر منځ تېرې شوې، تل په دې خيالونو کې ډوبه وه چې له رستوف سره د کتنې په وخت کې به ددې کړه وړه څنګه وي. کله به يې ويل چې هر کله رستوف، ترور ته راشي دا به مېلمستون ته نه ورځي، ځکه چې دا ويرمنه ده او ويرجن بايد مېلمانه و نه مني او کله به يې بيا فکر کاوه. تر هغې خواخوږۍ او مرستې وروسته چې رستوف له دې سره کړې دي، دا به ددې له خوا ، نه منونه او خورا بده وي او کله به يې په خيال کې دا تېره شوه چې ددې ترور او د والي ښځه ددې او د رستوف په اړه کوم ځانګړی تکل لري. (د هغوی ځينو غلچکونو او خبرو ددې ښودنه کوله او ددې دا خيال به يې لا پسې پياوړی کاوه) او يا به هغې ځان ته ويل چې يوازې کولای شي په خپل ناقص عقل سره، د هغو په اړه داسې فکر وکړي، هغې به ويل:

-ايا هغوی په دې نه پوهېږي چې دا لا تر اوسه هم د وير په جامو کې ګرځي؟ دغه شان ريباري ددې د پلار روح ته سپکاوي او په خپله ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زوريدو سبب نه کېږي ؟ همدا چې د هغه د ديدن لپاره يې مېلمستون ته د ورننوتلو تکل وکړ ، په خيالونو کې ډوبه او د دې تصور يې وکړ چې رستوف به له دې سره د ديدن په مهال دې ته څه وايي. دې په زړه کې هغه ځوابونه هم راجوړ کړل چې دا به يې هغه ته وايي. دغه خبرې، ځوابونه او مرکه دې ته يا خورا سپک وبرېښېدل او يا د دا سې ژورې معنی درلودنکي وو چې د دې سر، نه پرې خلاصېده، خو له هر څه نه دا ډېره له دې ويريده چې د رستوف په ليدو دا خواشيني نه شي. هغې دا احساسوله او دا هڅه يې کوله چې دا سې ونه شي. هغې تصور کاوه که داسې وشي، د دې راز به څرګند شي.

د يکشنبې په ورځ چې کله شهزادګۍ ماريا له کليسا راستنه شوه، چوپړ مېلمستون ته راننوت او هغې ته يې د ګراف رستوف د راننوتلو خبر ورکړ. هغه د دې زيري په اوريده ورخطا نه شوه او يوازې يې اننګي لږ څه سره او په سترګو کې يې لړه نوې ځلېدونکې ځلا وځلېده.

شهزادګۍ ماريا وويل:

-تروري تا هغه وليد ؟

شهزادګۍ ماريا دغه خبره په داسې آرامۍ وويله چې خپله هم نه پوهېدله، څنګه هغه د دې خبرې په وخت کې داسې آرامه او طبعي پاتې شوه.

کله چې رستوف کوټې ته راننوت، شهزادګۍ د دې لپاره سر ښکته واچاوه چې مېلمه ته يې وخت ورکړ ،له ترور جانې سره روغبړ وکړي او وروسته کټ مټ په هغې شېبه کې چې نيکولای رستوف (مېلمه) دې ته مخ ور واړاوه ، سر يې راپورته او په يو ځلېدونکي غلچک يې د هغه سترګو ته هرکلي ووايه. په ښکلي انداز، بشپړ ډاډ او ښکلې موسکا پر شونډو، پاڅېده او خپل ښکلی لاس يې په مهربانۍ د رستوف خواته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروړاندې کړ او داسې يو آوازيې چې د لومړي ځل لپاره په هغه کې يو نوی سندريز ، تود او د ګوګل له تله راپاڅېدونکی د ښځتوب غږ اوريدل کېده، له هغه سره خبرې پيل کړې. پېغله بوری ين، هم چې په مېلمستون کې وه، په شک او تعجب يې شهزادګۍ ماريا ته کتل. هغه چې خپله د ناز ماهره وه، تصور يې هم نه شو کولای، چې شهزادګۍ له هغه نارينه سره له دې نه زيات په ناز ، ادا او ځيرکتيا وغږېږي چې غواړي دا يې خوښه شي.

پېغلې بوری ين له ځانسره وويل:

- يا تور رنګ ورسره ښه لګي او يا په رښتيا ښکلې شوې ده او زما ورته پام نه و. له هغه غوره داده چې ددې دا غږيده او خوځېده څومره په زړه پورې شوي دي.

که شهزادګۍ ماريا کولای شوای په هغه وخت کې په دې اړه فکر وکړي، هغه به له پېغلې بوری ين، نه لا زيات په ځان کې راغلي بدلون ته حيرانه شوې وای.

له هماغې شېبې چې شهزادګۍ ماريا د غه مهربانه او ګرانه بشره وليدله. په هغې کې د ژوند يوه داسې نوې تلوسه را وپاريده چې هغه يې ددې له خوښې پرته خوځېدا او غږيدا ته هڅوله. د رستوف د رانونتو سره سم د هغې څېره بدله شوه. د فانوس د منځ د انځورونو په شان چې لا روښانه شوی نه وي ، تول رنګارنګ انځورونه او کږې وږې هنري کرښې يې تورې او بې مانا برېښي، خو وروسته له هغه چې د هغه شمعه ولګېږي ناڅاپه د هغه فانوس بې سارې او حيرانوونکې ښکلاوې راڅرګندې شي. د شهزادګۍ بشره هم همداسې چور بدله شوه، هغه سپېڅلې او روحاني اور چې ددې په ګوګل کې لګېدلی و او دا د هغې له تودوالي نه ژوندی وه، د لومړي ځل لپاره ددې په بشرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې را څرګنده شو. د هغې ټول روحاني او ددې په ګوګل کې ټوله لېوالتیا چې دې خپله هم له هغې نه کرکه لرله، له ځانه خوابدیتوب، نا خوښي، د هغې زوریدنې او غم، رحم ته هڅه ، اطاعت، مینه او سرښندنه، ټول او ټول اوس ددغو ښکلو ځلېدونکو سترګو، له یوې ښکلې موسکا سره مل، د هغې د نازکې څېرې په ګوټ ګوټ کې راوځلېدل.

رستوف ټول دغه څه داسې روښانه او څرګند لیدل چې ګواکې ټول عمر ده، هغه پېژندله. هغه داسې انګېرله چې دده تر مخې ولاړ څوک، چوربل څوک او تر ټولو هغو کسانو نه چې ده په ټول ژوند کې پېژندل او یا یې لیدلي وو، غوره او لوړ دی، آن تر هغو غوره هم ده. خبرې اترې خورا ساده او موضوعات هم ورځني وو. هرومرو دجګړې خبرې راپاریدې او دهر وخت په شان د خواشینۍ په څرګندلو کې لا زیاتېدې. دغه راز د شهزادګۍ ماریا او رستوف د وروستي دیدن خبره هم رایاده شوه، خو رستوف هڅه کوله چې خبره بدله کړي. د والي دمهربانې ښځې یادونه وشوه او د نیکولای او شهزادګۍ ماریا خپل خپلوان رایادشول. شهزادګۍ ماریا د خپل ورور په هکله نه غږېده، خو کله چې یې ترور د اندرې یادونه وکړه، هغې خبره بدله کړه. دا څرګنده خبره وه چې هغې کولای شول د بل هر چا په شان د دود له مخې د روسیې د بدمرغۍ په هکله څه ووایي، خو دې ته ورور تر هر چا او هر څه نه زیات ګران و. هغې نه شو کولای او نه یې غوښتل د هغه په اړه هسې کوم څه ووایي. د نیکولای دې ته پام شو چې په ټولیز ډول هغه ځیرکتیا او پام چې دده په ختېه کې نه لیدل کېده اوس په ده کې را څرګند شوی دی. د شهزادګۍ ماریا په کړو وړو ښه پوهېده او هغه څه چې ده لیدل، دی لا په دې ډاډه کاوه چې شهزادګۍ ماریا په خپل ډول کې یو بې سارې او له

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو تو پیر لرونکې ده. نیکولای هم کټ مټ لکه د شهزادګۍ ماریا په ځېر، کله چې د هغه په اړه خبرې کېدې او آن کله چې د هغه په اړه فکر کېده تک سور او ښته او ورخطا کېده، خو له هغې سره او د هغې په وړاندې نیکولای ځان چور آرامه او خپلواکه احساساوه. هغه به پوره هغه څه نه ویل چې د غړېدا لپاره یې چمتو کړي وو، بلکې هغه څه یې چې هماغه شېبه خیال ته ورتلل او خوښ یې و، هماغه یې ویل.

نیکولای په دغې لنډې کتنه کې لکه هغه شان چې هر ځای کې د دغو کتنو په وخت کې ماشوم هلته وي، کله چې چوپتیا خوره شوه، د سردار اندرې زوی ته ور وړاندې شو، پر هغه یې لاس تیر کړ او ترې وې پوښتل چې غواړې د سواره پوځ افسر شې؟ هغه یې په منګولو کې را جګ کړ، په خوښۍ یې راتاو او په دې شېبه کې یې شهزادګۍ ماریا ته وروکتل. د شهزادګۍ ماریا، مهربانه او له نیکمرغۍ نه پارېدلې غلچک، دده دخوښې نارینه په غېږ کې د ټینګ شوي ماشوم نه، نه جلا کېده. د نیکولای دې غلچک ته پام شو او داسې وبرېښېده چې د هغه په مانا پوه شوی و. دی د هغه له خونده تک سور شو او په خورا خوښۍ او مهربانۍ یې د ماشوم ښکلول پیل کړل.

شهزادګۍ ماریا د خپل پلار د مړینې د ویر له امله هېڅ چېرې نه تله او نیکولای هم دا غوره وګڼله چې د هغوی کره تګ راتګ ونه کړي، خو دوالي ښځې خپلې ریبارۍ ته دوام ورکاوه. هغې نیکولای ته د شهزادګۍ هغه خبرې کولې چې هغې د هغه په اړه له دې سره کړې وې او شهزادګۍ ماریا ته یې هغه مینه ناکې او ښې ویناوې وریادولې چې نیکولای به خپلو خبرو کې هغې ته کړې وې، نو له همدې امله یې داسې لاره جوړه کړه چې دغه دواړه په کلیسا کې تر لمانځنې مخکې د پاپ سره یو ازې پاتې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم نیکولای د والي ښځې ته وویل چې شهزادګۍ ماریا ته هیڅ ډول مینه ناکې خبرې ونه کړي، خو دا وعده یې وکړه چې کلیسا ته به ورسره لاړ شي....

له شهزادګۍ ماریا سره تر دغې کتنې وروسته که څه هم د نیکولای د ژوند په بهیر کې کوم بدلون رانغي او هماغه شان پاتې شو، خو د ژوند پخواني خوندونه، ټول د هغه لپاره بې خونده شول. هغه زیاتره وخت د شهزادګۍ ماریا په هکله په فکر کولو کې تیراوه، خو دغه فکر هسې نه و لکه د هغو نجونو په اړه چې ده به په بنډارونو کې لېدلې او نه په هغه ډول چې ده به ډېر وخت او په یو ډول مینه ناکې تلوسې د سونیا په اړه فکر کاوه. هغه لکه هغه شان چې د هر ښه ځوان خیال وي او هرې نجلۍ ته د خپلې راتلونکې ښځې په توګه ګوري، هره ښه نجلۍ په خیالونو کې خپله ښځه ګڼي او له هغې سره د ګډ ژوند چرتونه وهي، فکر کاوه:

چې سپین اوږد کمیس په غاړه، سماوار ته ناسته، د ښځې د ماشومانو ګاډی یې د اسې، ماشومان یې هسې، دمور او پلار اړیکي یې څنګه او څنګه او نور او نور....

د راتلونکي په اړه دغو خیالونو ډېر خوند ورکاوه، خو کله چې به هغه د شهزادګۍ ماریا په اړه چې ده ته یې ریباري کېدونکې وه، فکر کاوه، له هغې سره یې د ګډ ژوند په اړه هیڅ فکر هم نه شو کولای، هغه که په دې اړه د فکر کولو هڅه هم کوله ، هسې بې پایلې ورته بریښېده او دغو خیالونو هغه خواشینی کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷

د بارادينو د جګړې، زمونږ د پوځ د بې ساري مړګ ژوبلې وحشتناک حالت او تر دې هم لا وحشتناکه د مسکو د تسليمۍ خبر، ورونژ ته د سپتمبر په نيمايي کې راورسېد. شهزادګۍ ماريا د ورور د ټپي کېدو خبر يوازې په ورځپانو کې په داسې ډول ولوست چې د پېښېدو د ځای په اړه يې، هېڅ ډول معلومات نه درلود، خو بيا هم هغې پريکړه وکړه چې لاړه شي او هغه ولټوي

نيکولای له شهزادګۍ ماريا سره له کتنې پرته دا خبرونه له بل چا واوريدل.

نيکولای چې د برادينو د جګړې، په تېره بيا د مسکو د تسليمۍ خبر واوريد، نه ناهيلی شو، نه په قهر او نه يې دې ته ورته نور څه احساس کړل، خو ناڅاپه هغه داسې خواشيني، د وجدان نا آرامي او له ځان سره شرم احساس کړ چې نور يې په ورونژ کې ځانته د ناستې ځای نه ليد. هغه ته ټولې خبرې يو ډول لاسي او نارښتيني برېښېدې، هغه نه پوهېده چې پر دغو خبرو او کړو وړو کې څنګه قضاوت وکړي او داسې يې انګېرله چې يوازې په غونډ کې به ده ته هر څه ببرته څرګند او په ډاګه وبرېښي، هغه غوښتل چې په چټکۍ د آسونو پېريدل پای ته ورسوی. کله نا کله پرته له هر ډول پلمې او ناحقه خپلو چوپړانو او ياورانو په قهريده.

له ورونژه د رستوف له تګه څو ورځې مخکې په جګړه کې د روسي پوځ د برې وياړ، په کليسا کې د دعا او منت دارۍ د مراسمو د نيولو په وخت کې هغه څو کتاره تر شا ودريد، پوځي دريځ ته په پام، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلابېلو خيالونو کې ډوب ، د مراسمو تر پايه همالته ولاړ پاتې شو. کله چې دعا پای ته ورسېده، د والي ښځې هغه خپلې خواته وروغوښت.

هغې د سر په ښوريدو ، هغې ښځې ته چې توري جامې يې اغوستې وې، اشاره وکړه او وې ويل:

-شهزادګۍ دې وليده ؟

نيکولای سمدلاسه شهزادګۍ وپېژانده ، خو نه د هغې د مخ له ځنګه چې له خولۍ نه راڅرګند و بلکې د هغه ډار، رحم او احتياط د احساس له مخې چې د هغې په ليدو ، دده په زړه کې راوپاريده. شهزادګۍ ماريا په څرګنده په خپلو خيالونو کې ډوبه وه او د کليسا نه تر وتلو مخکې يې پر خپل ټټر او تندي بيا صليب انځور کړ.

نيکولای په حيرانۍ د هغې مخ ته کتل. دا هماغه څېره وه چې ده پخوا لېدلې وه، د هغې په بشره کې هماغه تنده تلوسه، روحاني او کوګليزه رڼا لېدل کېده، خو دا وار هغه روحاني رڼا چور بله رڼا وه. په هغه کې دغم، د ناهيلي تلوسې او خواشينۍ تصوير انځوريده. نيکولای د پخوا بر خلاف د شهزادګۍ په مخکې، پرته له هغه چې د والي د ښځې لارښوونې ته سترګه په لاره شي، خپله هغې ته ونږدې شو ، دې ته په نه پام سره چې دلته په کليسا کې له هغې سره خبرې کول، ښه دی که بد ، له هغې سره يې خبرې پيل کړې او ورته وې ويل:

ده ددې د ماتم او وير اوريدلي او د زړه له کومې هغې ته خپله خواشيني څرګندوی.

همدا چې هغې د هغه غږ واوريد. ناڅاپه د هغې څېره وغوړيده او همهاله د هغې پر بشرې د غم او خوښۍ څپې را خورې شوې.

رستوف وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- غواړم تاسو ته يو خبره وکړم او هغه دا که سردار اندری نيکولايوويچ ژوندی نه وای، ديوه پوځي قوماندان په توګه به په ورځپانو کې د هغه د مرګ خبر خپور شوی وای.

شهزادګۍ که څه هم په دې نه پوهېده چې هغه څه وايي، هغه ته يې کتل، خو د هغه په څېره کې د غم او خواشينۍ د حالت له څرګندېدو يې خوند اخېست.

نيکولای ويل:

- ما د ګولۍ (ورځپانو ليکلی لاسي بم) د لګېدو نه ډېر تېپونه ليدلي. هغه يا هماغه شېبه انسان وژني او يا خورا سپک وي. زه هيله لرم چې هر څه ښه دي او په دې ډاډه يم...

شهزادګۍ د هغه خبرې پرې کړې او وې ويل:

- دا څه وخت دی.. د ګېنېۍ له امله يې خپله خبره پای ته و نه رسوله او په يوې درنۍ او به زړه پورې خوځېدا يې (د بل هر کار په شان چې د هغه په مخکې به يې کاوه) د درناوۍ په نښه هغه ته وکتل او خپلې ترور پسې لاړه.

په دغه ماښام نيکولای هېڅ چېرې نه لاړ ددې لپاره په کورکې پاتې شو چې دآسونو له پلورونکو سره، خپل حسابونه خلاص کړي. کله چې يې دغه حسابونه خلاص کړل، که څه هم بل چېرته د تګ لپاره ناوخته شوې وه، خو د ويديدو لپاره هم لا وخته وه. نيکولای تر ډېرې پورې په خپله کوټه کې وړاندې وروسته ګرځېده راګرځېده، د خپل ژوند په هکله يې فکر کاوه. دغه حال او دا فکرونه، د هغه په ژوند کې کم پېښېدل.

شهزادګۍ ماريا، دسمولينسک په څنډو کې، د هغه پر زړه خورا خوږه اغيزه کړې وه. دا چې دی هغه وخت دلومړي ځل لپاره له هغې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخامخ شوی و ، دا چې دده مور شهزادګۍ ده ته، دیوې بډایې ناوې په توګه ښوولې وه، دا ټول ددې لامل شوي وو چې دی هم په ځانګړې توګه هغې ته پاملرنه وکړي.

د وروڼۍ په ښار کې یې له هغې سره کتنه نه یوازې هسې اغیزمنه بلکې خورا اغیزمنه وه. نیکولای د هغې روحاني او اخلاقي ښکلا حیران کړی و . په هر حال هغه تکل کړی و چې له وروڼږه لاړ شي او دا تصور یې هم نه کاوه چې له وروڼږه، تګ او له شهزادګۍ ماریا سره لرې کېدل به دی وزوروی، خو په کلیسا کې له شهزادګۍ سره دده دیدن ، تر هغه څه چې دی ورته هیله مند و ، پر ده زیاته اغیزه کړې وه. (نیکولای دا احساسول) تر هغه څه نه زیات چې ده د خپلې آرامۍ لپاره غوښتل. دا رنګ الوتې تانده او غمجنه څېره، دا روښانه غلچک، دا نرمه او ښکلې خوځېدا او تر ټولو لا غوره دا ژور او مینه ناک غم چې ددې د څېرې په ټولو نښو او کرښو کې څرګند و ، دی زوراوه او له هغې سره خواخوږی او په هر څه کې ګډېدو ته لمساوه. نیکولای رستوف په نارینو کې د لوړ روحاني حالت د لیدو زغم نه لاره (نو له دې کبله د هغه سردار اندرې نه خوښېده) ده د غه فلسفي غمجن حالت سپکاوی ګاڼه، مګر د شهزادګۍ دغه غمجن حالت، د هغې د هغه ژوره روحاني آرامي څرګندوله چې نیکولای هغه نه پېژانده، خو په ده یې سخت اغیز کاوه، هغه له ځانسره ویل:

-باید ښکلې نجلۍ وي ! کټ مټ د ښاپېرۍ په شان ! ولې زه آزاده نه یم ؟ ما ولې له سونیا سره په اړیکو کې تلوار وکړ ؟

نابېره او بې ارادې یې په خیال کې یوه پرتله وکړه، بې وزلې یو پلو او هغه روحاني بډایتوب چې نیکولای خپله نه درلوده، بل پلو ، نو له دې کبله هغه دغه روحاني بډایتوب ته په ډېره درنه سترګه کتل. هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې تصور وکړ که دی اوس آزاده وای، څه به شوي وای؟ څنګه به يې د هغې ريباري کوله؟ څنګه به هغه ددې ښځه وای؟ نه، نه، ده د دغه شان يو حال تصور نه شو کولای. د هغه زړه ربړېده او کوم روښانه تصوير يې تر سترګو نه ورته. هغه له سونيا سره د ګډ ژوند تصوير، پخوا انځور کړی و، ددغه خيال انځور خورا ساده، مګر روښانه و، ټول هغه څه چې په دغه خيال او انځور کې و، دی پرې پوهېده، ځکه هغه دده د خيال زېږنده وو، ځکه هغه سونيا ښه پېژنده، د هغې په ټولو کړو وړو او عادتونو بلد و، خو د شهزادګۍ ماريا تر څنګ راتلونکی ژوند دده لپاره نا آشنا و، دی پرې نه پوهېده او تصور يې هم نه شو کولای، ځکه ده هغه نه پېژندله او ده ته يوازې ګرانه وه.

د سونيا په اړه تصور او خيال تل رنګين او لوبو ته ورته و، خو د شهزادګۍ ماريا په اړه تصور هغه ته تل ګران او وحشتناک و. هغه ته وريا د يدل:

- څنګه هغه په دعاوو کې ډوبېږي!

داسې ښکاريده چې د هغه ټول روح په دعاوو کې ډوبېږي. هو کې، دا هغه دعاوې دي چې غرونه رغونه خوځوي. زه په دې ډاډمن يم چې د هغې ټولې دعاوې به قبولې شي او بيا وروسته وريا د شول:

- ولې زه د هغه څه لپاره چې غواړم يې، دعا نه کوم؟ زه څه غواړم؟ له هغې ژبې او وعدې ژغورنه چې ما سونيا ته ورکړې؟

د والي د ښځې خبرې وريادې شوې او له ځانسره يې وويل:

- هغه رښتيا وايي چې له سونيا سره زما واده کول به له بدمرغۍ پرته بل هېڅ څه نه وي. مور به مې له غمه مړه شي. زما مور به له غمه مړه او د پلار چارې به مې تالا والا شي. وحشتناکه ګډوډي. ماته ګرانه ده، خو هغه شان چې ښايي، ماته هغه ګرانه هم نه ده. ناڅاپه يې په دعاوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیل وکړ:

- لویه خدایه ما له دغه وحشته وژغوره ! له دغې بې لارې نه مې خلاص کړه !

ددعاوو په مرسته کولې شو، غرونو وخوځو، خو ددې لپاره باید ایمان ولرو او هسې تشې دعاوې ونه کړو. هغه شان دعاوې چې ما او ناتاشې په ماشومتوب کې کولې، د ساري په توګه مور به ویلې:

- یا خدایه واورې په خوږو بدلې کړې !

او بیا به مور انګېرنه ورمنډه کړې چې واورې په خوږو بدلې شوې دي او کنه ؟

خو اوس ددغو شیانو لپاره دعا نه کوم. تر دې خبرو وروسته یې خپل پیپ یوې خوا ته کېښود او لاسونه یې دعا ته برابر کړل، د سپېڅلي شمایل تر مخې ودرید او دعا ته برابر شوي لاسونه یې شهزادګۍ ماریا ته ددعا لپاره پورته کړل. هغه لا ډېر وخت دعا نه وه کړې چې اوښکې یې په سترګو کې را ډنډ شوې، ساندو ته یې غاړه کېښکوده، خو په دې وخت کې لاورشکا چې څو لیکونه یې په لاس کې وو، کوټې ته راننوت. نیکولای په چټکۍ خپل آواز بدل کړ او غږیې وکړ:

-احمقه ! ما چې غږ نه وی در کړي ولې راننوزې ؟

لاروشکا په خوبولي آواز وویل:

- د والي د ښځې نه راغلی، تاسو ته زیری لري، تاسو ته یې لیکونه راوړي دي.

--ښه ده، ښه ده !لیک کېږده، درځه لاړشه !

نیکولای دوه لیکونه واخېستل، یو یې دمور او بل یې د سونیا و.

هغه، هغه لیکونه د لیکدود او د سونیا د قلم له نښې وپېژندل. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیک څو کرښې یې لا لوستې نه وې چې د هغه رنګ والوت او سترګې یې له ډار او خوښۍ نه ووتې، هغه په لوړ آواز وویل:

- نه، نه دا ناشونې ده !

هغه ته څمکې ځای نه ورکاوه. بیا یې لیک په ځیر ولوست، یو وار یې بیا اوړې پورته واچولې، لاسونه یې څنډ وهل. په داسې کې چې خوله یې وازه پاتې وې او سترګې یې په تېرو بدلې شوې وې، د کوټې په منځ کې هک او حیران ودرید. هغه، هغه څه چې یوه شېبه مخکې په دعا کې له خدایه غوښتل، قبول شوي وو. هغه په دې ډاډ درلود چې خدای به یې دعا قبوله کړي، خو هغه له دې نه داسې حیران او هک پک شوی و چې ګواکې کوم بې سارې څه تر سره شوي وي. داسې بربښېده چې په ژوند کې یې هم ددغه شان یو څه پېښېدو ته انتظار نه درلود. داسې چې ګواکې دده ددې هیلې داسې تر سره کېدل، ددې ښودنه کوله چې دا د خدای په دربار کې دده ددعا د قبلېدو له امله نه بلکې یو تصادفي خبره وي.

دا د هغې غوټې غوړېدل و چې د رستوف د آزادۍ زېری یې راوړ. دا غوټه د سونیا په دغه ناڅاپي لیک (د نیکولای له نظره) پرانستل شوې وه، هغې لیکلي و:

وروستی بد مرغه حالت، په مسکو کې د رستوفیانو د کورنۍ د ټولې شتمنۍ تالا والا کېدل، د ګرافینې هغه هیله چې په وار وار سره یې ویلې و چې نیکولای دې له شهزادګۍ بالکونسکایا سره واده وکړي، دده خپله چوپتیا او سوړوالی، دې ټولو او ټولو (سونیا) دې ته اړوزي چې له خپلې ژبې او وعدې سترګې پټې کړي او نیکولای ته د هغه بشپړه ازادي ورکړي.

هغې لیکلي و:

(c) ketabton.com: The Digital Library

" دا زما لپاره خورا ګرانه ده چې فکر وکړم، د هغې کورنۍ د غم او په هغو کې د ناندریو او سالیو سبب شم چې زه خپل ژوند د هغوی منت باره ګڼم، زما مینه یو ارمان لري او هغه د هغو کسانو نیکمرغي ده چې ماته ګران دي. نو نیکولس(نیکولای) ، زه له تانه هیله کوم چې ځان له خپلې وعدې او ژبې نه آزاد وګڼې او ډاډ ولري چې هرڅه چې پېښېږي، هغه به پېښېږي، خو یو څه په یاد لره چې بل هېڅ چا ته به دا سې ګران نه وي لکه ستا سو سونیا ته چې وې ".

دغه دواړه لیکونه د ترویځې له ښارګوټي لیکل شوي وو. دویم لیک د ګرافینې و. د ګرافینې په لیک کې د دوی د مسکو د وروستیو ورځو د ژوند حال بیان شوی و. له مسکوه وتل، د اورونو لګېدل او ددوی د ټولو شتمنیو تالا والا کېدل. ګرافینې په خپل لیک کې دا هم لیکي و چې سردار اندری له نورو ټپیانو سره یو ځای له دوی سره په همدې کاروان کې مل و. هغې لیکلي و چې د هغه روغتیایي حالت خورا ګواښمن و، خو اوس داکتر ورته ویلي دي چې د رغېدو ډېره هیله یې پیدا شوې ده. دې یادونه کړې ده چې ناتاشا او سونیا لکه د روغتیاپالو په شان د هغه پالنه کوله.

نیکولای له دې لیکونو سره یو ځای، بله ورځ د شهزادګۍ ماریا دیدن ته ورغی. نه ماریا او نه نیکولای یوه هم په لیک کې په دې اړه چې په لیک کې ناتاشا د هغه پالنه کوي، خبره څه معنی لري، یوه خبره هم ونه کړه، خو ددغه لیک له برکته و چې ناڅاپه نیکولای، له شهزادګۍ ماریا سره ځان دا سې نږدې وګاڼه چې د هغې او ځان تر منځ یې څه کم د خپلوۍ اړیکي احساس کړل.

بله ورځ نیکولای، شهزادګۍ ماریا ، د یارسلاو ښار ته بدرګه کړه او څو ورځې وروسته دی خپله هم خپل غونډ ته لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸

نیکولای ته د سونیا لیک چې د هغه ددعا د قبولۍ ننښه وه، د تریوځیا، په ښار ګوتې، کې لیکل شوی و. په دې لیک کې له کومې بډایې پېغلې سره واده کول د مشرې ګرافینې د خیالونو د انځوریدو څرګندونه کوله. هغه په دې پوهېده چې سونیا په دې لاره کې تر ټولو لوی خنډ دی، نو له همدې کبله په دې کورکې د سونیا ژوند، هغه هم په تېره بیا د نیکولای د لیک د تر لاسه کولو وروسته چې په هغه کې یې په باګوچاروواکې له شهزادګۍ ماریا سره د خپلې لیدنې او مرستې په اړه لیکنې کړې وې، ورځ تر ورځ ګرانېده. مشرې ګرافینې، هره شېبه سونیا زوروله او د هغې د زورولو لپاره یې له هرې پلمې کار اخېست.

له مسکوه تر وتلو څو ورځې مخکې، مشره ګرافینه چې له حالاتو او پېښو خوابده شوې وه، سونیا څانته وروغوښته او د هغې د ملامتولو پر ځای یې په ژړا له هغې نه غوښتنه وکړه چې په یوې سرښندنې او قربانۍ، له نیکولای سره خپل اړیکې وشلوي او په دې توګه د هغو ښو حق پر ځای او اداکړي چې له دې سره په دې کورکې شوي دي. ګرافینې سونیا ته وویل:

-تر هغه چې له ما سره ژبه ونه کړې، زه به هېڅکله آرامه نه شم.
سونیا په ژړا شوه، لکه دلېونو په شان یې ساندې وهلې او په ژړا ژړا یې ویل، هر هغه چې دوی غواړي، دا به یې تر سره کړي، خو بیا یې هم په ډاګه او زغرده څه نه ویل. هغې نه شو کولای، د زړه په تل کې، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه و مني چې کېدونکي دي. هغې نه غوښتل ځان له هغې کورنۍ نه ځار نه کړي چې دې ته يې ډوډۍ ورکړې وه، دا يې روزلې وه، هغه د نورو د نيکمرغۍ لپاره د ځان ځارونې سره روږدې وه. په هغې کورنۍ او کورکې، د هغې دريغ داسې و چې يوازې د سربښندنې او ځان ځارونې له لارې يې کولای شو، خپلې ښېګڼې وښيي. هغه له دې کار سره روږدې شوې وه او دا کار يې خوښېده، خو پخوا دا داسې عادت شوې وه او منلې وه چې له هر څه نه په انکار سره، دا د ځان او نورو تر نظر نه يوازې ښه بربښي بلکې له نيکولای سره د واده کولو وړتيا پيدا کوي. نيکولای، هغې ته په ژوند کې تر هر چانه زيات ګران و. دا وار له هغې نه هيله کېده چې، له هغه چا نه تېره شي چې دې د هغې د لاس ته راوړلو لپاره يې دا ټولې هڅې او سربښندنې کړې وې. له هغه چا نه دا بايد تېره شوې وای چې د دې لپاره يې د ژوند معنی لرله.

د لومړي ځل لپاره هغې دا احساس کړه، هغه کسان چې پر دې يې تر ټولو زيات حق درلود او ټول ژوند يې د دې خواخوږي کړې ده، اوس دا تر ټولو زيات په عذابوي او دا له هغو نه کرکه لري. هغې له ناتاشا سره ځکه کرکه پيدا کړه چې هغې په ژوند کې هېڅکله داسې بدمرغي نه وه ليدلې.

ناتاشا په ژوند کې له چا سره سربښندنې ته اړتيا نه لرله او تل يې نور د ځان لپاره سربښندنې ته اړ کړي وو، خو له دې سره سره بيا هم ټولو ته ګرانه وه. د لومړي ځل لپاره سونيا ناڅاپه داسې احساس کړه چې په دې کې له نيکولای سره د ارامۍ او سپېڅلې مينې نه، يو سوځنده احساس، چې له تقوا او مذهبي احساس نه هم لوړ و رالمسېږي. سونيا چې نورو پورې اړوند ژوند، صبر او زغم ډکه کړې وه، د همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

احساس تر اغیز لاندې په ناڅرګنده او ټولیزو خبرو کې ګرافینې ته ځواب ورکړ او تر هغه وروسته یې هم هڅه کوله، له هغې سره له خبرو اترو نه ډډه وکړي. هغې په تولیزتوګه دا هیله لرله د نیکولای راتګ ته سترګه په لاره شي. او له هغه سره په دې دیدن کې نه یوازې اړیکې ونه شلوي بلکې د تل لپاره یې له هغه سره لا ټینګې او خواږه کړي.

په مسکو کې د رستوفیانو د کورنۍ د وروستیو ورځو د ژوند، ستړیاوو او له سختیو، پیدا شوي وحشته، هغو ناولیو خیالونو او زورونکو فکرونو چې سونیا زوروله، دا یې تر خپل اغیز لاندې راوستې وه. هغه په دې خوشاله و چې په خپلو کړو وړو به دغه ټولې ستونزې هېرې کړې، خو کله چې هغه په کور کې د سردار اندری له شتوالي نه خبره شوه، سره له هغه چې په هغه او ناتاشې یې د زړه له کومې زړه خوږیده، خو په زړه کې یې د خوښۍ او ویرې یوه داسې تلوسه پیدا شوه چې خدای دې نه کوي چې له نیکولای نه جلا شي. هغه په دې پوهېده چې ناتاشې ته یوازې سردار اندری ګران دی او هېڅکله به د هغه مینه هېره نه کړي. هغه په دې پوهېده چې که بخت بیا په دې سختو او وحشتناکو شرایطو کې ناتاشا او سردار اندری سره یو ځای کړي دي، بیا به یو بل ته ګران او هغه وخت به بیا نیکولای د خپلوۍ له کبله ونه شي کولای، له شهزادګۍ ماریا سره واده وکړي. . .

د لومړي ځل لپاره، د رستوف کورنۍ د ترویځکی په ښار ګوټي کې دمه وکړه.

د دغه ځای په مېلمستون کې یې هغوی ته درې کوټې ورکړې. له دغو درې کوټو نه یې یوه سردار اندرې ته جلا کړل شوه. د هغه ټپونه په دې ورځ تر بل هر وخته ښه وو. ناتاشا به له هغه سره ناسته او د هغه پالنه به یې کوله. د هغه د څنګ په کوټه کې، ګراف او ګرافینه ناست او له

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه روحاني سره چې د پخوانيو آشنايانو او مرستندويانو ديدن ته راغلي و، په خورا درناوي يې د زړه خواله کوله. سونيا هم همالته ناسته او په دې تلوسه کې وه چې پوه شي، سردار اندرې او ناتاشا څه سره وايي. هغې د دروازې له شا د هغو غږ اوريده. د سردار اندرې د کوټې ور پرانتى و. ناتاشا په خورا تلوار او ګړندۍ له کوټې راووته. د هغې، هغه کشيش ته چې د هغې په ليدو پاڅېد او خپل اوږد لستونى يې په کيڼ لاس د تبرک په هيله بړوهل، پام نه شو. ناتاشا سونيا ته رانږدې شوه او هغه يې له لاسه راونيوه.

ګرافينې وويل:

- ناتاشا، څه شوې؟ دلته راشه!

ناتاشا وړاندې لاړه، کشيش د تبرک په نښه لاس پرې تېر کړ او ورته وې ويل چې له خداى او د هغه له سپېڅلي بنده (ولى - پاپ) نه مرسته وغواړي.

د کشيش تر وتلو سمدلاسه وروسته، ناتاشې سونيا له لاسه ونيوه او له هغې سره د ربيمې کوټې ته لاړه او ورته وې ويل:

-سونيا دا راته ووايه، هغه به ژوندى پاتې شي؟ سونيا پوهېږې، زه څومره نيکمرغه او څومره بدمرغه يم! ګرانې سونيا! د زړه سره! هر څه د پخوا په شان دي، کاشکې ژوندى پاتې شي.

د سونيا خواشيني تر خورلنډې لږه نه وه. سونيا هم د ناتاشې له غمه او هغه ته له سودا نه او هم د خپلې خواشينۍ نه چې هېڅوک ترې خبر هم نه و، په سلګو سلګو ژړل، ناتاشا يې ښکلوله، هغه يې آراموله او ويل يې:

- کاشکې ژوندى پاتې شي، کاشکې!

-هوکې! زه په دې پوهېدم! د خداى شکر دى. هغه به ژوندى پاتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي.

دواړو خورلنډې، تر ژړا، غړېدا او اوښکو پاکولو وروسته، د سردار اندرې د کوټې د دروازې پلو ته لاړې. ناتاشې د کوټې دروازه، پرانسته او د کوټې د ننه يې ور وکتل. سونيا د نيمه پرانتې دروازې په خوله کې ولاړه وه.

سرداراندرې، پر درې لوړلو بالښتونو پروت و. د هغه رنګ الوتې بشره، آرامه سترګې پټې او داسې برېښېده چې په ارامۍ او منظمه سا باسي.

سونيا په داسې حال کې چې د خپلې تروريزۍ لاس راونيو، هغه يې له دروازې لرې کړه او ناڅاپه چغه کړه:

-آخ !ناتاشا !

سونيا چې رنګ يې تښتېدلی و او شونډې يې رېږدېدې، وويل:

-دا، هوکې، دا... هماغه..

ناتاشې په کراره دروازه پورې کړه او له سونيا سره په ګډه د کړکۍ پلو لاړه، خو په دې يې لا سر نه و خلاص چې څه وواييې.

سونيا له وحشت او خوښۍ نه په ډکې خبرې وويل:

- ستا هغه وخت ياديږي چې په هينداره کې مې ستا فال ليده. هغه وخت د اترادنيا وختونه وو. هغه ورځ د حضرت مسيح د زوکړې شپه وه. ستا ياد يږي چې څه مو وليدل ؟

ناتاشا چې له حيرته يې سترګې څلور شوې وې، وويل:

-هوکې !هوکې !

هغې ته په تته ورياديده چې سونيا هغه وخت د سردار اندرې په اړه څه ورته ويلي و او يادونه يې ورته کړې وه چې هغه په کې پروت ويني.

سونيا دوام ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-یاد یږي دي ؟

ما هغه وخت ولیدل او تا ته مې ټول وویل، تا او دونیا شې ته، ما وویل چې هغه په کټ کې پروت دی.

هغې په وار، وار خوځیدا د هغه په انځورولو خپله ګوته پورته کوله.. او ویل یې چې هغه په کټ کې پروت او سترګې یې پټې کړې او همدا سې ګلابي ځادر ترې تاو دی، هغه دې لاسونه یې پر یو بل کېښودل. هغې دا ویل او دم په دم د هغه تصویرول او انځورول زیاتول چې ځو شېبې دمخې یې ویلي وو. هغه شېبه په شېبه په دې ډاډمنه کېده چې دا هماغه څه دي چې دې پخوا په هینداره کې لیدلي وو. هغې پخوا هېڅ شي نه و لیدلي او هغه څه چې هغه وخت د هغې ذهن ته ورغلي و، هغې د ټولو هغو شیانو په شان رښتیا ګڼل، لکه چې دې ته وریادیدل. هغې هغه وخت ویلي و چې سردار اندرې دې ته کتلي دي، سردار اندرې دې ته موسبدلی دی او په ګلابي ځادر کې یې سر مروړل شوی دی. دغه شیان دې ته نه یوازې وریادیدل، بلکې پوره ډاډ یې درلوده چې دې رښتیا لیدلي دي..

ناتاشا په خیالو کې ډوبه وه، هغې وپوښتل:

- نو دا ټول څه مانا لري ؟

سونیا خپل سر په لاسونو کې راټینګ کړ او وې ویل:

-آو، څه و وایم، پوهېږمه چې دا ټولې هسې بابیزه خبرې دي.

څو دقیقې وروسته سردار اندرې زنګ وواهه او ناتاشا د هغه کوټې ته ورغله، خو سونیا په ګبنهی او مینې چې خورا لږ به ددې پر زړه راخوریدل د کړکۍ تر څنګ پاتې وه او په دې خیال کې وه چې څه پېښېږي او څه کېږي.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ورځ، ګرافينې ددې وخت پيدا کړليک وليکي او په پوځ کې يې خپل زوی ته ولېږي. کله چې سونيا د ګرافينې له خنګه تېريده، سريې راهسک کړ، په کرار او لړزيدونکي آواز يې وويل:

- سونيا، ته نيکولينکا ته څه شي نه ليکې؟

او سونيا دعينکو له شا نه، د هغې په ستومانه سترګو کې ټول هغه څه ولوستل چې ګرافينې غوښتل سونيا ته وو ايې. په دې کتو کې هم زاري، وې هم وېره، هم له هغه څه نه شرم چې دې يې ويل غوښتل او هغه کرکه چې که ددې د نه منلو له امله به دې څرګندوله.

سونيا ګرافينې ته ورنېږدې او د هغې پښو ته په ګونډو ګونډه و شوه، د هغې لاس يې ښکل کړل او وې ويل:

- ليکم يې مورجانې!

سونيا هغه ورځ له هغه څه نه چې پېښ شوي وو، په تېره بيا د هغه له رازه ډک اتکل نه چې دا پرې پوه شوې وه، نرمه شوې، له تلوسو پاريدلې او زړه يې له مينې مست شوی و. اوس دا په دې پوه شوې وه که د ناتاشا او سرداراندري اړيکي بيا تازه شي، نيکولای به حق و نه لري، له شهزادګۍ ماريا سره واده وکړي، دا سې يې انګېرله چې د سرښندنې او رښتينتوب، هغه روحيه چې په ژوند کې دا د هغه لېواله وه، بيا د هغې ګوګل ته راستنه شوې ده. توري سترګې يې د هغه ستر کار د سرته رسېدو، له خبرتيا نه څو واره له اوښکو راډکې شوې. ددغو اوښکو له امله يې څو واره د ليک ليکل وځنډيدل. هغې ليک وليکه، ليک نيکولای ته ورسېد او مور ولېدل چې هغه يې خنګه حيران کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹

په هغه پوسته کې چې پيير تر ښارنې لاندې و، له ده سره د هغو افسرانو کړه وړه چې دی يې اسير کړی و، له تربګنۍ ډک، خو له درناوي سره مل وو. داسې بريښېدل چې د دغو مشرانو افسرانو او سرتيرو په کړو وړو کې شک او ترديد ځکه ليدل کېده چې هغوی په دې نه پوهېدل چې دی څوک دی. (هغوی دا تصور کاوه، نه چې ډېر لوی سړی وی)له دې سره همهاله هغوی له ده سره ځکه تربګني کوله چې دوی هغه سره جنګېدلي وو.

خو بل سهار چې کله پيېره بدله او د پرونيو افسرانو او سرتيرو پر ځای نوي هغه راغلل. پيير داسې انګېرله چې دی، د دغو لپاره، هغه شان د پام وړ نه و، لکه د هغو لپاره چې دی يې اسير کړی و. په رښتيا هم دغه څورب او لوی سړی چې د روسي بزګرو کالي يې اغوستي وو، د نويو پوځيانو لپاره، هغه چالاکه، چټ، سړی نه و چې د تالنګرو په وړاندې په مېړانه دريدلی و، د سورو پوځيانو سره جنګېدلی و او په پرتمين غږ يې له لمبونه د ماشوم د ژغورنې غږ کړی و، هغه د هغو لپاره د اسيرانو په منځ کې ۱۷ مه شمېره اسير و چې نه پوهېدل په تور او ګناه د لوړ پوړو چارواکو په سپارښتنه نيول شوی و. که د هغه په څېره کې کومې ځانګړې، ځانګړتياوې، وې هغه دا وې چې هغه ورخطا شوی نه و، خو په بې ساري توګه په خيالونو کې ډوب و. په فرانسوي ژبه پوهېده او داسې ښه پرې غږېده چې د فرانسويانو حيرت يې پاراوه، خو سره له دې هم پيير، هغه ورځ له نورو تورنو اسيرانو سره په يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه کې ځکه تېره کړه چې ددوی افسر ته ، هغه کوټه په کار وه چې دی یوازې په کې بندي و. له پیېر سره په کوټه کې روسي بندیان ټول د ټولنې خورا خوار خلک وو. هغوی چې کله په دې پوه شول چې پیېر د مخورو له ډلې نه دی، له ده پردي، پردي او ځان یې له ده نه لرې کړ. په تېره بیا چې کله هغوی په دې پوه شول چې پیېر په فرانسوي هم غږېږي. پیېر ځان ته د هغو له ملنډو نه ډکې خبرې په خواشینۍ اورېدې.

بله ورځ پیېر، له دې نه خبر شو چې د فرانسویانو له خوا دوی ټول نیول شوي کسان به ښار ته د اور ورته کولو له امله محکمه شي. دریمه ورځ یې پیېر، له نورو اسیرانو سره یوه کور ته چې هلته یو سپین برېتی فرانسوي جنرال، دوه نور ډګروالان او ځینې نور فرانسویان چې متې یې په ریښکیو تړلې وې او په کوټه کې ناست وو، ورو ستل. هلته له پیېر او نورو نه په داسې ځېږه او ټینګه ژبه چې له ورځني انساني کړو نه لرې وه او په ټولیزه توګه په داسې ژبه چې قاضیان له تورنو نه پوښتنې کوي، داسې پوښتنې پیل شوې وې:

- دا څوک دی ؟ چېرې نیول شوی دی او هلته یې څه کول ؟

او داسې نورې پوښتنې.

دغه پوښتنې چې د ژوند د اصلي چارو له پوښتنو لرې او د ژوند له اصلي ستونزو رابرکول یې هم له پامه غورځول ، د ټولو هغو پوښتنو په څېر چې په محکمو کې کېږي، یوازې ددې لپاره وې چې محکمه کوونکي هدف ته د رسېدو لپاره بنسټ پیدا او دعوا هلته ورسوي چې دوی وکولای شي، تورن کسان محکوم کړي، خو همدا چې تورن به داسې کوم ځواب ورکړ چې د تورن محکومول به یې ګرانول، دوی به محکومیت ته هغه جوړ شوي دلایل لرې کړل او د خبرو اترو بهیر به چې هر پلو لاړ لاړ به. پردې سربېره ، پیېر هماغه احساس درلود چې ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورن کسان یې په ټولو محکمو کې لري. هغه دا چې دی هم حیران و چې، د دې ټولو پوښتنو موخه څه ده ؟

پییر په دې پوهېده چې د دغو خلکو د واک په منګلو کې راګیر شوی دی او یوازې د هغو د واک زور دی چې دی یې هلته راوستی دی. هغه په دې پوهېده چې یوازې همدې واک ، دوی ته دا حق ورکړی دی چې له دوی نه پوښتنې وکړې او دوی یې ، هغوی ته د ځوابونو ویلو ته اړ کړي. هغه په دې پوهېده چې د دې محکمو یوازینۍ موخه دا ده چې دی تورن کړي. نو له دې کبله څنګه چې واک و ، هغه شان یې کړه وړه و او واک د تورنولو تکل درلود ، نو ځکه په محکمه کې پوښتنو او ځوابونو ته هم اړتیا نه وه. داسې ښکاریده چې ټولو یوه موخه لرله او هغه دا وه چې باید تورن ګنهګار وګڼل شي. پییر د دې پوښتنې په ځواب کې چې، د نیولو په وخت کې یې څه کول ؟ ځواب ورکړ:

-هغه ماشوم یې خپل مور او پلار ته رساوه چې د اور له لمبو نه یې ژغورولی و.

بله پوښتنه دا و چې ولې له غلو او تالانګرو سره لاس او ګریوان شوي و ؟ ده ځواب ورکړ:

-دې د هغې ښځې ساتنه کوله چې سپکاوی ورته شوی و او دا د هر نارینه دنده بولي، له هغې ښځې دفاع وکړي چې سپکاوی ورته کېږي او تېری پرې شوي وي. دا...

پر ته له هغه چې دی خپلې خبرې پای ته ورسوي، دده خبرې یې ځکه ور ودرولې چې پوښتونکي په دې پوښتنو کې خپل ارمان ته نه رسېدل.

دد دې پوښتنې په ځواب کې چې:

-د هغه کور په انګړ کې چې اور یې اخیستی و ، څه کول ؟

هغه وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-زه لاړم چې وګورم، له مسکو سره څه کېږي.

او بیا یې د هغه خبرې پرې کړې.

له هغه نه یې دا نه پوښتل چې چېرې روان و بلکې دا یې پوښتل چې ولې د اور اخېستو په وخت ځای کې و ؟

له هغه نه یې بیا لومړی پوښتنه وکړه چې نوم دې څه دی ؟ هغه په لومړي ځل ورته وویلي و چې نه غواړی دې پوښتنې ته ځواب ووایي...

هغه سپین برېتي جنرال چې اننګي یې تک سره او تانده څېره یې لرله، په درنه او ترخه ژبه وویل:

-ولیکه. دادې ، دانبه کار نه دی، ښه کار نه دی.

په څلورمه ورځ د زوبوفسکي په کوڅه کې هم اور ولګید.

پېیر او دیارلس تنه نور تورن کسان یې د کریمسکي ګودر ته بوتلل او دیوه سوداګر د ګاډیو په سرای کې واچول. پېیر یې چې کله د ښار له واټونو او کوڅو نه تېراوه، په ښار کې د اورونو د لګېدو نه د خواره شویو لوګیو نه یې سا بنده بنده کېده. هرې خواته به یې چې کتل، د اور لمبې وې. هغه، لا تر هغه وخته پورې د مسکو ددې اورونو د لګېدو په مانا نه پوهېده او په خورا ډار او وېرې یې دغو اورونو ته کتل.

پېیر، د کریمسکي د ګادیو په دې سرای کې، په څلورمه ورځ د فرانسوي سرتېرو له خبرونه پوه شو چې ددې برخلیک د مارشال هغې پریکړې پورې اړه لري چې کېدای شي نن سبایې وکړې، خو پېیر د سرتیرو له خبرو نه په دې نه پوهېده چې کوم مارشال. داسې برېښېده چې د سرتیرو لپاره مارشال د واک تر ټولو لوړه او له رازه ډکه کچه وه.

د اسارت دغه لومړۍ ورځې، د سپتمبر تر اتمې پورې چې دغه اسیران یې د دویم ځل څېړنو او تحقیق لپاره بوتلل، د پېیر لپاره خورا ګرانې او زورونکې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

د سپتمبر په اتمه، هغه افسر چې سرتیرو هغه ته ډېر درناوی کوي او له همدې نښو داسې بربښېده چې لوړ پوړی به وي، دګاډیو هغه سرای ته راننوت چې اسیران په کې بندیان وو. دغه افسر چې تصور کېده د سترې قوماندانۍ له افسرانو نه به وي، کاغذ یې په لاس کې و. د اسیرانو د سوب او ناسوب په نښه یې د ټولو او له هغه ډلې نه د پېیر نومونه (هغه چا چې خپل نوم نه ښوده) ولوستل. هغه په بې پروایۍ او رخې ټول اسیران وڅارل او هغه ساتونکي ته یې چې د زندانیانو څارنه یې کوله، سپارښتنه وکړه چې مارشال ته تر وروستلو دمخه ، هغوی ته باید پاکې او سمې جامې ورواغوندي. یو ساعت وروسته یوه ډله سرتیري راغلل، پېیر او نور دیارلس اسیران یې د "دیوویچې" ډاګونو ته بوتلل. تر بارانه وروسته، آسمان شین، لمر او پاکه ښه هوا وه. لوګي د هغې ورځې په پرتله چې پېیر یې د زوبوفسکي له څارنځي نه راوستلی و ، څه ټیټ نه خوریده، خویوازینی توپیر یې دا و چې هغه د خوریدو پر ځای ، پورته لوړیده او پورته کېده. د اور لمبې هېڅ چېرې نه لیدل کېدې، خو سره له هغه هم تر هغه ځایه چې پېیر لیدای شو ، مسکو ټول سوځېده. هرې خواته چې پېیر کتل، کنډوالې وې. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنډوالو کې ، نغري، لوګي، دود وهلي ديوالونه او اېرې وې. که څه هم يو نيم د تېرو ديوالونه ناسوځېدلي پاتې وو ، هرې خوا ته به چې پيير کتل، ده په ښار کې کوم آشنا ځای نه پېژانده. يو نيم ځای به کومه کليسا روغه رمټه او ناسوځېدلې پاتې وه. کرملين پرزيدلی نه و. هغه له خپلو لوړو برجونو ، ديوالونو او خپل ايوان نومي برج سره(دغه برج په ۱۶۰۱ کال کې جوړ شوی و)له لرې ځلېده. له هماغه ځايه د کليسا د زنګونو زړه رېږدونکي غږونه اوريدل کېدل. ددغو زنګونو آوازونو پيير ته دا ورپه ياد کړل چې نن د يکشنبې ورځ د مسيح د مور د زوکړې ورځ ده ، خو داسې بربښېده چې هېڅوک نه شته چې دغه ورځ، ستره ورځ ولمانځي. هره خوا کنډوالې او د اور د لمبو نه پاتې ايرې او مړه لوګي وو. که کله ناکله به يو نيم روس وليدل شو ، هغه به وحشت وهلی، زړې جامې به يې وې او د فرانسوي پوځيانو په ليدو به يې چېرې ځان پټاوه.

داسې ښکاريده چې د روسانو ځالې ورانې او تالان شوې وې، خو پيير له ارادې پرته دا احساسوله چې پر دغو کنډوالو به، ددغې روسي جوړښت د تباهۍ پر ځای يو نوی فرانسوي جوړښت چې له هغه پخواني هغه نه به ډېر توپير لري، جوړشي.

کله چې د هغه منظمو ، خوشاله څه بې پروا سرتيرو ته چې دی او نور مجرمين يې بدرګه کول پام شو او وې ليدل چې لوړپوړی فرانسوي په دوه آسيزه ګاډۍ کې لوړ ناست دی. يو سرتيری دغه ګاډۍ چلوي. هغه هم د هغه يو خوښۍ ښونکي موزيک دمارش له غږه چې د ګدر له کينې خوا نه اوريدل کېږي، هم د افسر په لاس کې، له هغه کاغذه چې هغه سهار يې د هغه له مخې دمجرمينو نومونه لوستي وو، په دې پوه شو چې دده اټکل رښتيا دی. او اټکل دا چې دی د سرتيرو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا نيول شوی او له نورو نيول شويو سره دې خواته، هغې خواته بيول کېږي. هغه ته داسې برېښېده چې کېدای شي، دی يې هېر شوی او يا يې له نورو نه جلا کړي، خو نه، هغه ځوابونه چې ده په تحقيق کې ويلي و، د تل لپاره ده پورې نښتي وو: هغه کسان چې خپل نومونه پټوي او اوس يې دی په همدې تور، يعنی هغه کسان چې خپل نومونه پټوي، او دې کار د پيير په زړه کې وحشت پاراوه، خدا زده چې چېرې روان کړی و. د سرتيرو په څيرو کې ددغو تورنو کسانو، پر ګنهګارۍ ډاډ او باور له ورايه ځرګند و. هغو داسې انګېرله چې دغه اسيران او د هغو په منځ کې پيير، په رښتيا هماغه کسان دي چې دوی لټول او اوس يې هغه ځای ته بدرګه کول چې بايد دغه کسان هلته بدرګه شي. پيير داسې انګېرله چېيو برباد شوې دړه ده چې ديوسم او ښه خوځېدونکي ماشين، هغه څرخ ته ورلوېدلي دي چې ده ته ناآشنا دی.

پيير يې له نورو مجرمانو سره يو ځای، د شنهډاګ ښۍ خواته يوې صومعې ته نېږدې په يوه لوی باغ کې پرتې ماڼۍ ته بوت.

دا د شهزاده شيرباتوف، کور و. پيير پخوا په وار وار سره دلته، دکور د خاوند مېلمه شوی و، خو د سرتيرو له کړو وړو نه داسې برېښېده چې اوس دلته مارشال شهزاده ، ايکميولسکی، ميشت دی.

هغوی يې د ودانۍ د ننوتلو د زينو مخکې ودرول او يويو يې د ننه بدرګه کول. پيير شپږم تن و چې دننه بدرګه شو. هغه يې د هغه دهليز له لارې چې هينداري په کې ولاړې وې، بدرګه کړ، بيا يې د انتظار کوټې او له هغه ځايه يوه اوږده دفتر ته چې د دروازې مخې ته يې يو ياور ولاړو، بوت.

مارشال داوو، چې عينکې يې پر پزه ايښې وې د ولاړ ميز تر شا ناست و. پيير هغه ته ښه ورنېږدې شو. مارشال داوو، چې برېښېده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې مخې ته د ایښودل شوي کاغذ په لوستلو ډوب و، سر راپورته نه کړ او په کرار یې وپوښتل:

- تاسو څوک یاستئ ؟

پییر، له دې امله چې خوله پاتې شو چې د خبرو توان یې نه لاره. داوو د پییر لپاره د نورو فرانسوي جنرالانو په شان وو، هغه ټولو د خورا سخت زړو او بېرحمه په نامه پېژاند. پییر د هغه سرې څېرې ته چې لکه د خورا سخت ګیرښوونکي په شان یې د ځواب اوریدو لپاره زغم او صبر کولی شو، کتل، خو په دې پوهېده چې په ځواب کې هره شېبه ځند کېدای شي. دده د ژوند په بیه تمامه شي، خو هغه په دې هم نه پوهېده چې څه ووايي. هغه نه غوښتل هغه څه ووايي چې لومړي ځل یې د پوښتنو په ځواب کې ویلي و. د خپل نوم او دریځ برالا کول هم د هغه لپاره ګواښ درلود او هم د شرم وړ و، خو مخکې له هغه چې پییر، پریکړه وکړي چې څه ووايي جنرال داوو، سر راپورته کړ، عینکه یې له پزې نه تندي ته ور لوړې، سترګې یې تنګې، په ځیر یې پییر ته وکتل. په سره خو ځیرتیا سره یې ددې لپاره چې په پییر کې ویره راوپاروي، وویل:

- زه دا سړی پېژنم.

هغه سره لړې چې تر دې نه مخکې د پییر پر ملا او اوږو راخوره شوې وه، د هغه سر لکه غوټه داسې ځان کې ومروړله او وې ویل:

-نه، نه، والاحضرت جنرال ! نه والاحضرت جنرال ! تاسو نه شي کولای ما وپېژنئ ، ما هېڅکله تاسو لیدلي نه یاست.

جنرال داوو، د هغه خبره پریکړه. مخ یې هغه بل جنرال ته چې په کوټه کې له ده سره ناست و او پییر هغه لا لیدلی نه و، ورواړاوه او وې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- دا د روس جاسوس دی.

داوو، دا وویل او پېیر ته یې مخ ورواړلوه. پېیر ناڅاپه په ډډ او چټک غږ وویل:

- نه، نه، والاحضرته! تاسو نه شو کولای ما وپېژنئ، زه یو اربکی افسر یم او لا تر اوسه له مسکو هم وتلی نه یم.

- نوم مو څه دی؟

بېزاوخوف.

څوک کولای شي دا ثابته کړي چې دا خبره دروغ نه ده؟

پېیر په نه خوابدی، خو ننواتي وزمه غږ وویل:

-والاحضرت!

جنرال داوو، سترګې پورته کړې او په ځیر یې پېیر ته وکتل. د څو شېبو لپاره یو بل ته ښه ځیر شول او همدغو کتلو پېیر وژغوره. په دغو غلچکونو کې د جګړې او محکمو له شرایطو او اصولو پرته، د دغو دوو تنو ترمنځ انساني اړیکې ټینګ شول. دغو دواړو په دغو تنو شېبو کې بې شمېره څه احساس کړل، په دغه احساس پوه شول چې دوی دواړه د بشر ماشومان او سره ورونه دي.

داوو، له هغه کاغذ نه چې هلته انساني ژوند په شمېره کې تمامېده، د سر راهسکولو په لومړۍ شېبه کې، پېیر هم یو له هغو شمېرو نه یوه شمېره وګڼله او کولای یې شول د هغه د چانوارۍ سپارښتنه ورکړي. د هغه د مرګ حکم وکړي او هغه د وجدان عذاب او ناآرامي ونه ګڼي، خو اوس پېیر هغه ته یو انسان بربښېدلی و. یوه شېبه په چرت کې لاړ او په سړه ژبه یې ځواب ورکړ:

- تاسو به د خپلو خبرو رښتیاوالي څنګه ماته ثابته کړئ؟

پېیر ته فراسوي افسر رامبال ورپه یاد شو. د هغه غونډ او نوم یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاد کړل. د هغه د کور ننبه یې وویله. داوو، بیا وویل:

- تاسو هغه څوک نه یاستئ چې ځان هسې را پېژنئ.

پېیر په لړزیدلي آواز او پرې پرې خبرو د رښتیاوالي لپاره خبرې پیل کړې، خو په دې وخت کې یو یاور کوټې ته راننوت او جنرال داوو ته یې څه وویل. د هغه خبر په اوریدو چې د هغه یاور جنرال ته راوړی و، ناڅاپه د جنرال څېره وغوړیده او د خپلو تڼیو تړل یې پیل کړل. داسې بربښېده چې پېیر یې هېر کړی دی.

کله چې یاور هغه ته وریاده کړه چې اسیر یې تر مخې ولاړ دی، تندی یې تریو کړ، مخ یې پېیر ته ورواړاوه، سریې وښوراوه او وې ویل:

- هغه بوزیئ !

خو پېیر په دې پوه نه شو چې هغه چېرې بیا یې. هغه بېرته هغه زندان ته چې دی یې ترې راوستی و او یا هغه اعدامځای ته چې ملګرو یې د "دیوویچې" ډاګونو تر څنګ د تېریدو په وخت کې هغه ته ورښودلی و.

مخ یې واړاوه او وې لیدل چې یاور یې بیا له داوو، نه د څه شي پوښتنه کوي.

داوو، ځواب ورکړ:

- البته چې هو !

خو پېیر په دې پوه نه شو چې څه شي "هو"

پېیر، نه شو کولای را یاد کړي چې څومره وخت او چېرې روان دی. په حیرانتیا او پوره بې خبرۍ کې، پرته له هغه چې خپل شا او خوا ته څه شی ووینې، له نورو سره ګام په ګام خوځېده، مګر څنګه چې ټول ودریده، دی هم ودرید. خو په دې ټوله موده کې یوه خیال د هغه خیال

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځان اخته کړي و. دا خيال دا و چې چا بالاخره پر هغه د اعدام حکم کړی و. دا کار د هغو کسانو پريکړه نه وه چې ده نه يې تحقيق کړی و. له هغو نه هيڅ چا د دغه شان پريکړې تکل نه لاره.

داوو، چې هغه ته په داسې انساني غلچک کتلي وه م دا کار نه و کړي. که جنرال داوو، يوه دقيقه بل هم له هغه سره پاتې شوی وای، په دې به پوه شوی وای چې دا سم کار نه دی، خو په دې وخت کې ياور رانننوتلی او دغه دقيقه يې تالان کړې وه. داسې بربښيده چې ياور هم کوم بد نيت نه لاره، خو کولای يې شول چې کوټې ته را نه شي، خو دی نه پوهېده، نو دا څوک و چې دی يې په اعدام محکوماوه، دی يې واژه او له ژوند نه يې بې برخې کاوه؟

پيير يې د هغه له خيالونو سره، د هغه له هڅو. هيلو او يادونو سره له مينځه وړ؟ دا د چا کار؟

پيير دا احساسوله چې دا د هيڅ چا کار نه دی. دا کار د هغو شرايطو و. د هغه جوړښت او نظم و چې جوړ شوی و.

پيير د کوم يو نظام او جوړښت قرباني و چې واژه يې، هغه يې له هرڅه نه بې برخې کاوه. هغه يې نابوداوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱

بنديان يې د شيرباتوف له کوره مخامخ د "ديوويچې" ډاګونو دصومعې له څنګه، د هغه ديوال شا ته بوتلل چې هلته يو وار درول شوي وو. د دغه دار شا ته کندې کېندل شوې وې. د کېندل شويو شيلو تر څنګ تازه خاوره پرته او شا او خوا ته يې د خلکو ګڼه ګونه وه. له دغو خلکو نه يو لږ شمېر روسان او نور د ناپليون د پوځ غير رسمي پوځيان، المانيان، ايټالويان او فرانسويان وو چې پوځي رنګارنګ جامې يې اغوستې وې. د دار، ښي او کيڼې خوا ته فرانسوي پوځيان چې شنې پخونې دريشۍ يې اغوستې، د اوږو پر سر يې پتارې او بې پيکه خولۍ يې پر سر وې ولاړ وو.

مجرمين يې په کاغذ کې د شمېر له مخې ودرول (پيير شپږم تن و) بيا يې دار ته نږدې کړل. ناڅاپه له دواړو خواوو نه د ډهل چغه واوريدل شوه. پيير د ډهل د دغه غږ په اوريدو داسې احساس کړه چې د هغه له زړه نه کترې جلا شوې. هغه د درک او تفکر احساس او توان له لاسه ورکړی و. هغه يوازې ليدلی او اوريدلی شو. هغه يوازې يوه هيله لرله او هغه دا چې دغه وحشتناکه پېښه هر څه ژر پېښه شي. پيير، خپلو ملګروته وکتل او هغوی يې په ځير وڅارل. د دوی د کتار دوو وروستيو هغو ږيرې وهلې وې. يو تن يې لوړ ډنګر او بل يې توربخن، جړ ځنې، خورب و چې پيته پزه يې لرله. دريم هغه يې د پنځه خلوېښتو په منګ يو چوپړ و چې د ځنو زياته برخه يې سپينه شوې، ښه خورب او

(c) ketabton.com: The Digital Library

وتلې خپټه يې لرله. څلورم تـن يې يو کليـوال بزگر و ، ښـه ښـکلی، چې درنه رېيره او توري سترگې يې لرلې. پنځم هغه يې يو کارگر و. تک ژېړ، ډنگر، مهربانه د اتلسو کالو په عمر او اوږد کميس يې په غاړه و.

پيير د فرانسويانو خبرې اترې اوريدې، د هغو يو تن يې وپوښتل:

- څنگه يو يو به ولو ، که دوه دوه ؟

مشر افسر په سړه او ارامه ژبه ځواب ورکړ:

-دوه دوه.

د سرتيرو په منځ کې ناآرامي او ولوله خوره وه، داسې ښکاريده چې ټول تلوار کوي، خو د هغه تلوار دې ته ورتـه نه و چې هغـه کـار چې دوی ته د پوهې وړ دی، ژر تر سره کړي. بلکې د هغوی تلوار د هغـه چا تلـوار تـه ورتـه و چې پـه زور هغـه کـار ترينـه غـواړي، چې د ده سـرته رسونوکي سر نه پرې خلاصېږي، خو سرته رسول يې ترې غواړي.

يو ولسي فرانسوي چې دستمال يې تر غاړې تاو کړی و، د مجرمانو د کتـار ښـي خوا تـه ورنـږدې شـو او د هغـوی لپـاره يـې پـه روسـی او فرانسوي ژبه د محکمې حکم ولوست.

تر هغه وروسته يو جوړه فرانسويان، مجرمينو ته ورنږدې شول او د افسر په سپارښتنه يې د کتار لـه پيـل نـه دوه تنـه بنديـان راونيـول او د دار خواتـه يـې وروسـتل. بنديان چې دار تـه وررورسـېدل، ودريـدل او د کڅوړو تـر راوړلـو پـورې چې دوی تـه يـې داعـدام پـه وخـت کـې ورپـه سـرکوله، چـپ پـاتې شـول ، د هغـه تپـي ښـکارپه څېـر چـپ شـول چې د ښکاري راتگ ته گوري او شا او خوا ته گوري. يو يې پرله پسـې پـر ټټـر او تندی صليب انځوراوه، خو هغه بل خپل څټ گراوه او خپلې شونډې يې داسې خوځولې، تا به ويل چې موسېږي. سـرتيرو پـه چټکـۍ د هغـو سترگې وتړلې، خولۍ يې وراغوستې او هغه يې دار پورې تړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولس تنه نښه ويشتونکي، ټوپک په لاس، په منظمو او ټينګو ګامونو له خپلو کتارونو راووتل او له داره اته ګامه لرې ودريدل. پيير د دې لپاره مخ واړاوه چې هغه څه ونه ويني، چې اوس يې تر مخې تېريدونکي وو. ناڅاپه د ډزو غږ واوريدل شو. د دغو ډزو خرپهاري د پيير په غوږونو کې داسې له وحشته ډکې انګازې وکړې چې په ټول عمر کې يې داسې وحشتناکه او ډارونکي غږونه نه وو اوريدلي. بېرته يې مخ راواړاوه او وې کتل. لوګی ولاړ و او رنګ الوتي فرانسويان په ريږديدونکو منګلو د څمڅې تر څنګ په څه شي اخته وو. دوه تنه نور يې راوستل. دغو دوو تنو هم په هماغه شان کتو او غلچک کتل، چپه خوله، له زاريو نه ډکو سترګو او ناهيلۍ نه داسې بربښيدل چې ګواکې په هغه څه يې سر نه خلاصېږي، چې په دوی تيريږي او وړاندې دوی ته انتظار لري. د هغو په دې باور نه راته چې مرګ تر مخې دی، ځکه يو ازې دوی وو چې پوهېدل، ژوند څه معنی لري، خو ځکه يې په دې باور نه درلود، چې هغوی څوک له دغه ژونده بې برخې کړي.

پيير نه غوښتل دغه پېښه وګوري، بيا يې مخ واړاوه، خو بيا ګوا کې وحشتناکه غړمبهاري او چاودنې د هغه په غوږو کې انګازه وکړ، او له دې ډزو سره هممهاله هغه لوګی وليد، د چا وينه، او رنګ تښتېدلی فرانسويان چې د دار تر څنګه يې په ريږديدونکو منګلو يو بل پورې وهل او په کوم کار اخته وو. پيير په سختۍ سره سا ويسته او شاو خوا يې کتل، داسې بربښيده چې غواړي وپوښتي، دا څه پېښه ده ؟دا څه خبره ده ؟

او دا پوښتنې يې له ټولو هغو سترګو نه اوريدې چې د ده سترګو سره مخامخ کېدې.

د ټولو په څېرو کې، د روسانو، د فرانسويانو، له سرتيري نه نيولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر افسره پورې، د ټولو ټولو له استثنا پرته، د ټولو پـه څېرو کې، هغـه دغـه ډار او لـه هغـه سره مـل کـړکېچ چې د ده پـه زړه کـې و ، لیـده کومـه شېبه د پیېر په ګوکل کې دې غوغا سره راپورته کړ:

- نو ، بالاخره څوک دغه کارونه کوي ؟ دا خو ټول، د ما پـه شان لـه دغه کاره زوربړي نو څوک ؟ څوک دا کارونه کوي ؟

یو چا قومانده ورکړ:

- شپږ اتیاوم توپکوال دې رامخې ته شي !

د پیېر څنګ ته ولاړ پنځم مجرم یې وړاندې بوت. ، خو یوازې، پیېر پوه نه وو چې هغه ژغورل شوی دی. هغه په دې نه و پوه چې دی او پـاتې نور مجرمین یوازې د دې لپاره دلته راوستل شوي وو چې د دغو نورو د اعدام په وخت کې دلته واوسي. هغه چې وحشت او ډار یې دم پـه دم پـه زړه منګلولې لګولې، خو د نه د خوښۍ او نه د ډار احساس کاوه، نو یوازې یې هغه څه تـه پـه حیرت کتـل، چې د ده تـر مخـې تیریـدل. پـنځم مجرم هماغـه کـارګر و ، چې کمـیس یـې اغوسـتی و ، همدا چې هغـه تـه ورنږدې او له لاس یې راونیو ، هغه په ډار بېرته راودانګل او له پیېر نه غبږ تاو کړه. (پیېر وربږدید او ځان یې له هغه نه راخلاص کړ) کارګر پـه لاره نه شو تلای، هغوی، هغـه تـر تخرګ لاندې راونیـو ، خـو هغـه چغـې وهلې، همدا چې دار ته وروړسېد ، چپ شو. ګواکې هغه په څه شي پـوه شو ، یا هغه پوه شو ، چې چغـې یـې بې ځایي دی، یـا یـې داسې تصور کاوه چې دا ناشونې ده چې دی څوک ووژني، د دار په مخ کې ودرید او له نورو سره یو ځای دې ته سترګه په لار و چې د هغـه سـترګې او لاسـونه وروتړي. هغـه پـه ځلېدونکو سـترګو لکـه ټپـي ځنـاور خپـل شـا او خـوا کتل.

پیېر، نـور نـه شـوکولای مـخ واړوي او سـترګې پټـې کـړي. د هغـه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولې ګڼه ګوڼې پلټڼه او ګڼې ددې پنځم محکوم د وژلو لپاره خورا زیاته شوې وه. دا پنځم اسیر هم دنورو په شان آرامه برېښېده. د خپل نري اوږد کوټ یوه خوایې پر بله خوا ورواړوله او په خپلې یوې لوڅې پښې یې بله هغه ګروله.

کله چې یې د هغه سترګې وروتړلې، هغه غوټه چې دده څټ یې په عذابوه، خپله سمه کړه او کله چې یې هغه پر هغه خوني دار ور تکیه کړ، هغه شاته ډډه ووهله او لږ شانته ښکته وښوید، خو همدا چې دا حال یې د ځان لپاره آرام و نه ګاڼه، ځان یې را جوړ، پښې یې را سمې، ټینګ ودرید او په آرامۍ یې پر دار تکیه وکړه. پییر، په ځیر ځیر هغه ته وکتل او د هغه ټوله خوځښدا یې څارله.

هغه شان باید شوی وای، وشول. د قوماندان غږ پورته شو، تر هغه وروسته د اتو توپکو د ډزو غږ انګازه جوړه کړه، خو پییر وروسته چې څو مره هڅه کوله د توپکو ډزهاری غږ وریاد کړي، یو غږ یې هم رایادولی نه شو. هغه یوازې دومره لیدل چې د هغه کارګر، بدن ناڅاپه ولوید، خو دا ښکاره نه وه چې ولې ولوید او په خپله رېښکې کې ځوړند پاتې شو. ورپه یاد شول چې هغه د ځان له دوو برخو نه وینې راوبهېدې او پړې د هغه دځان د دروند والي له امله ښکته لاړ. د کارګر سر او غاړه، په غیر عادي بڼه ښکته ځوړند او پښې یې تر ځان لاندې راټولې شوې. کېناست او پییر د دار پلو ته ورمنډه کړل. هېڅ چا یې مخه ونه نیوله. وحشت ځپلي او رنګ تښتېدلي خلک د کارګر شا او خوا اخته وو. یو زوړ بږتور، فرانسوي چې له وژل شوي نه یې رشمه راخلاصوله، لاندنۍ ژامه یې رېږدیدله. وژل شوی مړی ولوید. سرتیرو په کرکې او چټکۍ مړی د دار شا ته پورې واهه او څمڅې ته یې ور وارتېږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې بربښېدل چې ټول پوهېدل چې دوی جانیان دي او باید ژر تر ژره د خپل جنایت نښې پټې کړي.

پییر، څمڅې ته ور وکتل او وې لیدل چې کار ګر داسې پروت دی چې ځنګنونه یې سرته نږدې، مخ پورته پراته دي. یوه اوږه یې ښکته او بله یې لوړه او لا تر اوسه په ښوریدو، ښوریدو، په برابره توګه ښکته پورته کېدې. او نور یې په بېلونو پر مړي خاورې ور تویولې. یوه سر تیري له قهر او کرکې په ډک آواز پر پییر غږ وکړ چې خپل ځای ته راستون شي، خو پییرپوه نه شو، هماغه شان دار ته نږدې ولاړ و او چا له هغه ځایه و نه ښوراوه.

کله چې څمڅه ښه له خاورو ډکه شوه، د قوماندان غږ واوریدل شو، پییر یې خپل ځای ته راستون او فرانسوي سرتیري چې د دار دواړو خواته کتار وو، دښي خوا، ښي پلو ته شول او په منظمو قدمونو د دار له مخې تیر شول څلورویشت سرتیري، توپک په لاس چې وسلې یې تشې شوې وې، دګڼه ګونې په منځ کې ولاړ وو. کله چې د هغو ټولي ددوی له څنګه تیریدل، هغوی په چټکۍ په کتار کې خپل ځایونو ته ورستانه شول.

پییر چې کتلو یې هېڅ معنی نه لرله، دغو ټوپکمارو ته چې په چټکۍ، جوړه جوړه د خلکو له مینځه وتل، کتل. له یو تنه پرته، نور ټول له خپلو ټولیو سره یو ځای شول. دغه یو تن یو ځوان سرتیری و چې رنګ یې الوتی و، خولۍ یې څټ ته ورښکته شوې وه. توپک یې مخ ښکته ورځوړند و، هماغه شان د څمڅې تر څنګ له هماغه ځای نه یې چې ډزې کړې وې، ولاړ و. هغه لکه مست نشه یې داسې کوږ وږ. کله وړاندې او کله وروسته کېده او هڅه یې کوله خپلې ناکراره پښې ټینګې کړي. یو زاړه افسر، د ټولي، ټولیمشر له کتاره ورمنډې کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځوان سرتيرى يې له اوږو راونيو او دکتار خواته يې راپورې واهه. روسي او فرانسوي ګڼه ګوڼې سره وخوځېدې او تيت او پرک شوې. ټول چپه خوله او سرونه ښکته روان وو.

يوه فرانسوي وويل:

- اوس به اور اچول ور زد کړي !...

پېير، هغه چاته چې دا خبره کړې وه وروکتل او پوه شو چې دا کوم سرتيرى دى چې د شويو کارونو له امله غواړي په کوم شي خپل نا آرامه روح آرام کړي، خو نه يې شو کولاى. هغه خپلې پيل شوې خبرې ناتمامې پرېښودې، لاس يې وښوراوه او لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

تر دغو اعدامونو وروسته يې پيير له نورو تورنو کسانو نه جلا کړ او هغه يې يوازې په يوه وړه کنډواله شوې او سوځېدلې کليسا کې بندي کړ.

ماز ديګر مهال و چې يو افسر د دوو سرتيرو په ملتيا کليسا ته ورننوتل او پيير ته يې خبر ورکړ چې ګناه يې ببښل شوې ده او اوس به دی د پوځي اسيرانو کمپ ته وسپارل شي. پيير پرته له هغه چې پوه شي، هغه ته څه ويل کېږي، پاڅېد او د سرتيرو سره وخوځېد. هغه يې، هغو کوټو ته راوست چې له سوځېدلو تختو نه، د شنو ډاګونو پر لوړو جوړې شوې وې. پيير يې له دغو کوټو نه په يوې کې واچاوه، په تپه تياره کې د شلو په شا او خوا کې بنديان ترې راتاوو شول. پيير هغو ته کتل، خو په دې نه پوهېده چې دغه خلک څوک دي، دلته څه کوي او له ده نه څه غواړي. هغه خبرې چې ده ته کېدې، ده هغه اورېدې، خو ده، نه څه غبرګون ښوده او نه يې په مانا پوهېده. ده هغو پوښتنو ته چې له ده کېدې، او پرته له دې چې دی پوه شي څوک له ده سره غږېږي، ځوابونه ويل. ده دې خيال ساته چې څوک يې خبرې اوري او کنه يا يې په مانا پوهېږي او نه پوهېږي، د هغو څېرو ته کتل او د هغو د ټولو خبرې، هغه ته بې مانا او اپلتې برېښېدې.

له هغې شېبې نه چې د دغو خلکو له خوا نه چې نه يې غوښتل څوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووژني، دغه وژنې تر سره او پییر هغه ولیدلې، د پییر له ګوګله هغه فنر (یا خوځونکی قوت) چې د ټولو ژوندیو ښنبه وه را وا اېستل شو او هر څه د هغه لپاره را پرزیدلي او په یوه بې معنی څه بدل شول. که څه هم هغه ځانته دا نه ویل چې پر انسانیت، ټولنیز عادلانه جوړښت، عالم، روح او خدای یې ایمان بایللی دی، (پییر، پخوا هم له دغه شان یو ازمایښت سره مخامخ شوی و، خو هېڅکله یې دا وسني وار په شان ژور او پیاوړی نه و) پخوا به کله که پییر له دغه شان یو شکمن حالت سره مخامخ کېده، د هغه لامل به د هغه خپلې ګناهې وې او هر وار یې د زړه په تل کې دا احساسوله چې ددغو ناهیلیو او شکونو نه ژغورونه په ځان کې ولټوي، خو اوس هغه دا احساسوله چې دا د هغه ګناه نه ده چې نړۍ د هغه په وړاندې راپرزیدلې او له بې معنی ورانیو نه پرته بل څه پاتې نه و. هغه داسې انګېرله چې ایمان او ژوند ته راستنېدل د هغه په واک کې نه دي.

په توره تیاره کې پرې راټول شوي وو، داسې ښکاریده چې په هغه کې کوم شي د هغو پام وراړولی دی. هغه ته یې څه وویل، د کوم څه په اړه یې پوښتنې ترې کولې، بیا یې کوم چېرته بوت او په پای کې، هغه په کوم کنج کې ځان د کومو خلکو په منځ کې ولید چې له په خپلو مینځو کې د هر څه او شي په اړه غږېدل او خندیدل.

دزندان له هغې بلې خوا کوم چا په ملنډو، خو په ننداریزه بڼه غږ وکړ:

- هو کې ورونو ! دا هم هماغه شهزاده دی چې... او د هماغه پر کلمې یې ښه زور راوست...

پییر، پټه خوله او بې خوځېدا د دیوال خواته پر سوارې ناست و. کله به یې سترګې ترلې او کله به یې ببرته پرانستې، خو هر وار به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې سترګې سره ورغلې، د هغه کارګر وحشتناکه څېره چې د خپلې سادګۍ له امله به لا زیاته وحشتناکه برېښېده او تر مخې به ورته ودریده او تر هغه لا وحشتناکه د هغو سرتیرو څېرې وې چې له خپلې خوښې نه پرته قاتلان شوي وو. بیا به یې سترګې پرانستې او بې معنی یې په هغه تورتم کې خپل شا او خوا ته وکتل. د هغه ترڅنګ کوم لنډ ونی کړوپ سړی ناست و چې ده د پیل نه له دې کبله هغه ته پام شوی و چې دهر وار خوځېدا نه وروسته به له هغه نه د خولو بوی را پاڅېده. دغه سړی په تپه تیاره کې په خپلو پښو څه کول. که څه هم پیېر د هغه څېره نه لیدله، خو داسې یې احساسوله چې پر له پسې ده ته ګوري. پیېر چې په دې توره تیاره کې هغه ته ښه ځیر شه، نو پوه شو چې هغه سړی د خپلو بوټونو ګیټس خلاصوی، خو په هغه ډول چې هغه سړی دا کوي، دا د پیېر لپاره د پام وړ وه.

هغه سړي لومړی له یوې پښې ګیټس نه، خلاص کړ، په خورا پام یې هغه ومروړه او بیا یې د هغه بل په خلاصولو پیل وکړ او په خورا ځیر یې پیېر ته هم کتل. تر هغه پورې چې هغه په یوه لاس، خلاص شوی ګیټس ځوړانداوه، په بل لاس یې له بلې پښې نه د بل ګیټس پرانستل پیل کړل. په دې توګه هغه په خورا ځیرمنو خوځېدو، په ماهرانه کړیز(دایروي) ډوله بڼه، پرته له هغه چې دلاسونو خوځېدا یې تم شي، له خپلو پښو نه ګیټسونه خلاص کړل او لومړنی هغه یې خپل سر پورې پر دیوال، په هغه لرګین مېږوي چې ټک وهلی و، ورځوړند کړ. بیا یې چاقو را واخیست، کوم شي یې پرې کړل، سر پورې یې کېښود، ځانته یې ځای خوښ کړ، ښه په ارامه ځای پر ځای شو، ځنګنونه یې را پورته او په غېږ کې ټینګ کړل او مخامخ د پیېر، څېرې ته په کتو شو.

پیېر د دغه سړي په اراموونکې خوځېدا، په هغې کرارۍ او نظم کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په دغه کنج کې ځان لپاره جوړ کړی و او آن له هغه نه په پورته کېدونکي تند بوی کې، کوم زړه خوښوونکي او آرامه کېدونکي څه احساسول. له هغه نه يې سترګې اړولې او په ځير يې هغه ته کتل، هغه لنډوني سړي ناڅاپه وويل:

- ښه باداره! ډېرې خوارۍ دې ليدلې؟

د هغه سړي په اواز کې داسې سادګي او خواخوږي نغښتې وه چې پيير غوښتل د هغه ځواب ووايي، خو د هغه ژامه ورږېدېده او ژړا يې ستونی کېښکود. هغه لنډوني سړي سمدلاسه د پيير په حالت پوه شو او پرېښود چې دی خواشينی شي، هغه په هماغه له خوږو او له خواخوږۍ نه په ډکه ژبه چې د روسي کليوالو ښځو ژبه ده، وويله، ويل:

- ګرانه غم به نه کوي، متل دی چې وايي:

يو ساعت زغم، يوه پېړۍ ژوند. هو کې، زما د زړه سره، ښه ده او شکر د خدای دی چې ژوندي پاتي شوو، غم ولې، خواشيني ولې؟

هغه وويل:

ښه او بد خلک پيدا کېږي.

همداسې په غږېدا غږېدا، په يوه کراريې خوځېدا، پر خپل ځنګانه ورخم شو، پاڅېد، وټوخيد، غاړې يې خلاصې کړې او کوم چېرته لاړ.

د زندان له وروستې برخې يې يو خوږ او زړه پالونکی غږ واورید:

- اوهو! ورته ګورئ! دوکه مار راغي، له ياده يې نه وزي.

سرتيرو په دې وخت کې پر هغو سپي ور وشکارل. هغه له سپي لرې او بېرته خپل ځای ته راستون شو او کېناست. په کوم شي يې چې په کومه زړه ټوټه کې مروړل شوی و، په لاس کې و.

بيا هماغې پخوانۍ او مودبې غږېدا ته راستون شو، خپل زوړ ټوکر يې وغوړاوه او له هغه نه يې څو کچالوان چې په تناره کې الو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو، راویستل او پيير ته یې ست وکړ.

- دادي نوش یې جان يې کړه ! غرمه خو آش و، خو کچالو ترټولو نه غوره خواړه دي

. پيير ټوله ورځ په خوړو تېره کړه او د کچالو بوی هغه ته ترټولو بویونونه، خورا زړه پارونکي وبرېښېده. په داسې حال کې چې سرتيري نه یې مننه کوله، بیا یې خوړل پیل کړل.

سرتيري، يو کچالو را واخېست او وې ویل:

- دا تاسې څه کوئ ؟

لنډوني سړي يو کچالو را واخېست، هغه یې په خپل لاس کې، په څلور برخو وویشه، له خپل زاړه ټوکر نه یې لږ مالګه را واخېسته. مالګه یې پر کچالو وشنیندله، پيير ته يې ورکړ او وې ویل:

- کچالو باید دغسې وخوړل شي.

هغه وویل:

- کچالو خورا بې ساري خواړه دي. ته یې دغسې وخوره !

پيير ته داسې وبرېښېده چې په ژوند کې يې تر دغه نه خواږه خواړه نه و، خوړلي.

پيير وويل:

- نه، نه، زه يې پروا نه لرم، خو هغه بد مرغه یې ولې او په ګناه چانواري کړ. هغه وروستی زنداني و او د شلو کالو په منګ و.

لنډ وني سړي وويل:

- څه ؟ څه ؟ کومه ګناه ؟ د څه شي ګناه ؟

داسې ښکاریده چې د هغه ټولې خبرې په خوله کې چمتو دي. بې ارادې یې په ژبه جاري شوې، سمدلاسه یې دوام ورکړ:

- ښه باداره ! دا راته ووایه چې تاسې ولې په مسکو کې پاتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوئ؟

پيير وويل:

-ما فکر نه کاوه چې هغوی دې داسې ژر راورسېږي، زه هسې تصادفاً په مسکو کې پاتې شوم.

-ښه نو ګرېته ! دا راته ووايه چې تاسو فرانسويانو څنګه ونيولئ ؟ له خپله کوره ؟

- نه، څه وايي ؟ هسې لاړم، اور لګېدلی و، چې ګورم، نو هغه و چې هغو ونيولم او د اور لګولو په تور يې محکمه کړم.

تيتې وني سړي وويل:

-کومه محکمه ؟ هر چېرې چې محکمه ده هلته بې عدالتي ده.

پيير چې وروستی کچالو وخوړ، وې پوښتل:

- ته له پخوا نه دلته يې ؟

-زه ؟ دا تيره يکشنبې ورځ پر روغتون راتوېي شول او زه يې هماغلته ونيولم.

- ته څوک يې ؟ سرتيری يې ؟

- د پيشيرونسکي د غونډ له سرتيرو نه يو سرتيری. نبږدې و چې له تبې مړ شم. اصلاً يې موږ ته هېڅ ونه ويل. موږ د شلو تنو په شا او خوا کې ناروغان په روغتون کې پراته وو. موږ نه فکر کاوه او نه مو ددې تصور کاوه چې څوک دې پر روغتون هم راولوېږي.

پيير وپوښتل:

- څنګه دلته خفه يې ؟

- څنګه خفه يم ګرېته ! ددې لپاره چې له پيير، سره خبرې اترې آسانه کړې، زياته کړه:

- زما نوم پلاتون دی او کورنی نوم مې کراتياف دی. په غونډ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلکانو د ګربت په نامه یادولم. څنګه خفه نه شم ګربته ! مسکو خو د ټولو ښارونو مور ده. نو ولې خفه نه شم. د مسکو دغه حال ته چې وګورې، هغه په چټکۍ وویل:

- ښه ده. ښکاره خبره ده او پخوا خو سپین ږیرو ویل:

- چنجي کرم کدو ، خوري، خو کرم کدو لا خلاص شوي نه وي، خپله خوسا شوې يې.

پېیر وویل:

- څه ؟ څه دې وویل ؟

کراتایوف وپوښتل:

- ما څه وویل ؟ ما وویل چې زموږ عقل پر خدای له قضاوت کولو نه عاجز دی.

او تصور يې کاوه چې خپله خبر يې بیا تکرار کړې ده، نو سمدلاسه يې خپله خبره اوږده کړه:

- ښه باداره ! ستا حال څنګه دی ؟ جایدادونه مو پر ځای دي ؟ کور مو ؟ نغری او دسترخوان مو څنګه دي ؟ شته که تالان شوي دي ؟ زاړه مور او پلار مو ژوندي دي ؟ ماشومان مو ؟

که څه هم په تیاره کې د سرتیري څېره نه لیدل کېده، خو داسې يې احساسوله چې کله هغه دا خبرې کوي، د هغه پر شونډو د مینې موسکا را خوره شوې ده. دی، له دې خبرې نه ډېر حیران او خواشینی شوی و چې کله يې واورېدل چې پېیر مور او پلار په تیره بیا مور نه لري، هغه وویل:

- ښځه د مشورې لپاره وی، خواښې د غورو ، خو ګرانه مور نشته. هیڅ ښځه چاته مور کېدای نه شي، بیا يې خپلو خبرو اترو او پوښتنو ته دوام ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ماشومان خو لرئ ؟

داسې ښکاریده چې د پیېرد "نه" ویلو ځواب دی سخت خواشیني کړ، خو سمدلاسه یې زیاته کړه:

- ښه ده، پروا نه لري. لا تراوسه ځوان یې ! خدای ته هیله شته، اولاد به درکړي، خو ژوند باید په کراره وشي.

پیېر ناڅاپه وویل:

- ښه ده ! ښه ده ! خو اوس نور، نور پروا نه لري.

پلاتون په نا چټکۍ ځواب ورکړ:

-اخ، ګرانه ! ا ته څه وایې ؟ دسترګو توره ! جایدادونو، زندان او زولنې، دا ستا په واک کې نه دي، توکل په خدای کوه.

هغه ډډه ولګوله، لږ ارامه شو. وټوخید او ستونی یې صاف کړ.

داسې برېښېده چې اوږدې کیسې ته ځان چمتو کوي، هغه نقل راپیل کړ:

- هو کې دغسې زما د زړه سره ! ما لا په خپل کور کې ژوند کاوه، ملکونه مو ښه و، ځمکې موزیاتې او. بزګرو مو ښه ژوند لدرلود، شکر د خدای دی کور مو جوړ دی، بزګر او مزدورانو مو د خدای شکر ښه دي. زما له پلار سره د هغو شمېر اوه تنه کېده. ژوند ښه تیره ده. رښتینې عیسویان وو او بیا پېښه وشوه...

پلاتون کرتایوف اوږدې کیسې وکړې او ویل چې څنګه یوه ورځ هغه پردیو ځنګلونو ته ورتیر شو، ده هلته لرګي ټول کړل، هلته دی ساتونکو ونیو، هغه یې ښه ووهه، محکمه یې کړ او بیا یې پوځ ته ولېږه. څه به درته ووایم ګرېته !

په داسې غږ چې موسکا یې بدلوله، وویل:

- نور به در ته څه ووایم ګوربت جانه !

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم ما فکر کاوه چې بد مرغي راغلې، خو بیا هم خوشاله و. که ما ګناه نه وای کړې، زما ورور به یې پوځ ته لیږلای وای. زما دغه کشر ورور پنځه ماشومان درلودل، خو زه له ښځې پرته څوک نه لرم. ما یوه لور لرله او پوځ ته له تګه مخکې هغه خدای له موږ نه واخیسته. یوه وار له پوځ نه کورته په رخصتۍ لاړم، خو پوه شوم چې زما د کورنۍ ژوند تر پخوا نه ښه شوی دی. د کور په انګړ کې ډېر څاروي ولاړ دي. ښځې په کورونو کې وې او دوو ورونه مې د کار لپاره بهر وتلي وو. یوازې کوچنی ورور مې چې میخایل نومېده په کور کې پاتې و. پلار به مې ویل، ماته به یې ویل:

ـ ټول ماشومان د مور او پلار لپاره لکه د لاس د ګوتو په شان یو برابر دي. له ګوتو نه چې هریوه خوږ شي، ټول یو شان خوږېږي. که پلاټون سر یې خریلای نه وای، میخایل به یې پوځ ته لیږلای وای. هغه موږ ټول وربللو او د شمایل په وړاندې یې درولو، پوهېږې، منې یې او کنه؟ پلار به راته ویل چې ددې شمایل په وړاندې سم په ګونډو شو، بیا یې ښځې ته ویل:

- ته هم د هغه په وړاندې سر ټیټ کړه. هلکانو تاسو هم همداسې وکړې، پوه شوئ او کنه؟ هوکې ملګریه، ژوند همداسې دی، هر برخلیک یو ژوند غواړي، هر څه د خدای په لاس کې دی، موږ هسې قضاوت کوو چې دا ښه دی او که بد. دا ښه کار نه دی. زما نیکمرغه ملګریه، زموږ نیکمرغي داسې ده، لکه اوبه، په کب نیوونکي ځال کې. کله چې دغه جال د اوبو په منځ کې وي، له اوبو ډک وي، خو کله چې یې له اوبو راوباسې، بیا له اوبو تش شي. هوکې ملګریه همداسې ده.

پلاټون د غنمو له سوارۍ نه په جوړ شوي ځای کې، ځای پر ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو. یو څو شېبې پټه خوله پاتې شو او بیا پاڅېد.

هغه وویل:

-ښکاري خوب درځي پلاتونوفه !

. ژر، ژر یې پر ټټر او تندي صلیب انځورول پیل کړل او ددې کار په لړ کې یې وویل:

- لویه خدایه موږ په خپل امان کې وساته او موږ وژغوره !زموږ ملاتړه

حضرت مسیحه ! سپېڅلیه نیکولایه ! او فرو او لاورا(دوه سپېڅلي شمایل دي) پر مو. رحم وکړه ! دا ټول باید دوه واره نور هم تکرار شي.

سجده یې وکړه، پاڅېد ، سوړ اسویلی یې وویست، پر خپل ځای د وښو پر سوارې کېناست او وې ویل:

ـخدای دې ما د یوې وچې تېږې په شان ویده کړي او د یوې ډوډۍ په شان مې دې ببرته راوپښ کړي.

هغه تر دې خبرې وروسته وغځېد ، کوټ یې پر ځان واچاوه او د ویدو کېدو تکل یې وکړ.

پېیر وپوښتل:

- دغه دعا چې تا ولوسته، څه دعا وه ؟

پلاتون، (که له پېیر سره خبرې اترې نه وای، خوب به وړی و)وویل:

- ما څه شي نه دي لوستلي(هغه د ویدو کېدو په حال و)ما یوازې دعا وکړه، ولې ته دعا نه کوي ؟(هغه نور نو خوب یوړ).

پېیر وویل:

-نه، نه زه دعا کوم. خو تا دغه فرولا لاورا څه لپاره ویل.

پلاتون په چټکۍ ځواب ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- نو څنګه؟ دا د آسونو دعا ده، انسان باید څارویو په خیال کې هم واوسي، نه وینې، هغه دوکه ماره راستنه شوې ده، ځان تودوی، د ارموني(ددې خبرې سره سم یې له خپلو پښو سره نښردې سپې ولیده او ویې نازوله. مخ یې واړاوه او هغه دم ویده شوه.

چېرته د باندې له لرې د ژړا او چغو غږ راته. د زندان د دیوالونو د چولو نه د اور شغلې لیدل کېدې، خو د ننه په زندان کې توره تیاره وه، غږونه هم نه اوریدل کېدل. پیېر تر ډېرو پورې ویده کېدای نه شو، سترګې یې رڼې وې، په توره تیاره کې په خپل ځای کې پروت و او. پلاتون خرپهاري ته یې چې دده تر څنګ ویده و، غوږ نیولی و. هغه داسې احساسوله، هغه دنیا چې تر دې نه مخکې دده په روح کې راپرزیدلې وه، اوس بیا په نوې ښکلا، په نوې او ټینګه بنه ببرتهدده په روح کې په نوي ډول راغوړېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳

په هغه زندان کې چې پيير ساتل کېده، هغه څلور اونۍ تېرې کړې. له ده سره مل درويشت اسيران، درې افسران او دوه تنه مامورين هم وو.

دغه ټول کسان، ګواکې وروسته پيير ته په خيالونو کې په تته بڼه ورياد ل، خو په هغو کې پلاتون کرتايوف د تل لپاره د پيير په خيالونو کې د داسې يوې خورا او تر ټولو غوره، ښې، پياوړې خاطرې په توګه پاتې و چې د بشپړروسي کرکتر، د ټولې مهربانۍ او غونډ منډ احساس څرګندونه يې کوله.

بله ورځ سهار د وخته چې کله پيير خپل ګاونډی وليد، د هغه ګردی تصوير د هغه په ذهن کې ابدي شو. د پلاتون سر تر پښو اندام چې هغه فرانسوي کوټ يې اغوستي او د ملا وستني په ځای يې ملا په رېښکۍ تړلې وه، د هغه پوځي بربڼډګی ډوله خولۍ، يو ګردی تصوير ذهن ته سپاره. ککره يې چور ګرده وه، د هغه ملا، ټټر آن لاسونه چې تل يې داسې نيول چې ګواکې څه شي وړي. ټول او ټول ګرد وو. د هغه خوږه موسکا، د هغه نصواري تاندې سترګې هم ګردې وې.

پلاتون کرتايوف، د هغو کيسو له مخې چې د خپل پخواني پوځي ژوند نه يې کولې او ټولو دغو کيسو هغو جګړو پورې اړه لرله چې ده ګډون په کې کړی و، بايد پنځوس کلن وای. هغه خپله نه پوهېده چې څو کلن دی او دا يې هم ويل يې نه شو چې څه وخت پيدا شوی دی، خو د هغه غاښونه سپين، ټينګ او ځلېدونکي وو. د خنديدو په وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې (هغه تل خندل) د مرغلرو د دوو امیلونو په څېر له ورایه ښکارېدل. هغه روغ، جوړ او له هره پلوه بشپړ و. د سر او ږېرې یو تار و یښته یې هم سپین شوي نه و. ټول ځان یې خورا پوست او سره له هغه هم ټینګ او چالاکه و.

د هغه د مخ بشره، د وړو ګردو ګونځو سره سره، د سادګۍ او ځوانۍ ښې لرلې. آواز یې خوږ او سندریز و، خو د هغه د غږېدا تر ټولو غوره ځانګړتیاو سادګي، زغردوالي او له معنی ډک والي و. دا په داګه څرګنده وه چې هغه، هېڅکله د هغه څه په اړه فکر نه کاوه چې ده ویل یا یې ویل غوښتل، نو له دې کبله د چټکوالي او ډاډ، د هغه د غږېدا او په هغه کې د کلمو ادآ، د هغه د وینا نه جلا کېدونکې برخه وه.

د اسارت په لومړیو ورځو کې، د هغه ځاني توان او قوت په دې کچه چې ګواکې دی، په دې نه پوهېږي چې ستړیا او ناروغي څه ته وایي، هره شپه به چې ویده کېده، هغه به ویل:

- اې لویه خدایه ! موږ د تېږې د یوې ټوټې په توګه ویده او دیوې ډوډۍ په توګه مو راویښ کړه. هر سهار به چې له خوبه راپاڅېد ، اوږې به یې پورته اچولې او ویل به یې:

- بیګا ګرد ویده شوم او سهار بېرته په پښو وخوځېدم.

او په رښتیا هم، هغه به چې وغځېد لکه تېږه داسې به ویده کېده، سهار به یې ځان وخوځاوه، راویښ به شو او په هماغه شېبه کې به ، له ځنډه پرته، لکه ماشوم چې په خپلو نانځکو لوبې کوي. دی به هم په کوم کار اخته شو. هغه په هر کار ښه پوهېده، که څه هم په هغو کې یې ماهرت نه لاره، خو کارونه یې بد نه و. هغه تل بوخت و او یوازې د شپې به یې ځانته اجازه ورکوله چې وغږېږي، غږېدا یې خوښېدله او سندرې یې هم ویلې. سندرې به یې چې ویلې، د نورو سندرو غاړو په څېر به نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

و چې اوريدونکي، د خپلو سندرو اوريدو ته راپاروي. د هغه سندرې ويل داسې و، لکه د مرغانو به ښېر. ده دغو سندريزو غږونو ته ځکه اړتيا لرله چې له هغه سره به يې خپله خوښېدا، دريدل او پاڅون برابرول. د هغه سندرې تل خوږې، زړه راښکونکې، غمجنې او ښځېنې وې. ښېره او تندی به يې د سندرو ويلو په وخت کې تل زغرده او تريو وو.

له هغه ورځې چې اسير شوی و، ډېره يې لوږه شوې وه، ټول هغه څه چې دده له پوځي او قيمتي ژوند سره اړه لرله، دده ابسته ارتېږلي وو او په نا آګانه توګه، خپل پخواني ژوند يعنی بزګري کليوالي ژوند ته ورستون شوی و، هغه ويل:

- د سرتيري ژوند پای ته رسېدلی دی، دخدای په امان !

د هغه نه خوښېدل چې څوک د هغه د پوځي ژوند او وخت په اړه وغږېږي. که څه هم هغه له خپل تيرشوي ژوند نه نارضا و او زياتره وخت به يې دا تکراوله چې په خپل پوځي ژوند کې هېڅکله چا وهلی نه و. کله به چې هغه کيسې کولې، زياتره وخت به دغه کيسې د هغه پخواني کيلوالي ژوند په اړه چې ده ته ډېر ګران بربښېده. هغه متلونه چې ده په خپلو خبرو کې کارول، هغه متلونه نه و چې زياتره به سرتيرو کارول. د هغه متلونه زياتره نه يوازې دا چې ښکنځمار او بربنډې ويناوې وې، بلکې هغه به ډېر ولسي وو. دغه متلونه که څه هم د خپل په ځای کارونې په وخت کې ښې او ژورې معنی لرلې، خو د هغو جلا جلا کارول د هغو معنی ته سخت تاوان رساوه.

ده به زياتره وخت داسې خبرې کولې چې د هغه له پخوانيو خبرو سره يې ضديت درلود، خو د هغه دغه او هغه خبرې دواړه سمې وې. د هغه غږېدا خوښيده او غږېدل يې ښکلي وو. هغه به وينا په متلونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځېنو ستاینو کې سینګارو له، خو پیېر ته داسې بربښېده چې هغه د غه متلونه خپله جوړوي. د هغه د وینا تر ټولو غوره ښکلا په دې کې وه چې کله ناکله به یوه ساده پېښه یا خبره چې پیېر به هم د هغې پېښې د سادګۍ له امله هغه ته پاملرنه نه کوله، د هغه پر ژبه د ښکلا او پرتم نښه وه. هغه به هغو کیسو ته چې د پوځي خدمت په وخت په اړه ویل کېدې، په وار وار تکرارېدې، ښه غوږ نیو. خو تر هرڅه زیات، د هغه ، هغه کیسې خوښېدې چې په رښتیني ژوند کې پېښې شوې وې. هغه به د دغو کیسو داریدو په وخت کې موسبده او د اوریدو په لړ کې به یې د داستانونو د ښکلاوو د لارا سپړنې لپاره پوښتنې کولې.

کراتیوف، په زړه بایللو ، دوستۍ او مینې، هغه شان چې پیېر پوهېده، نه پوهېده، خو هغه ته ، هرڅه چې به په ژوند کې ورسره مخامخېده ګران و او په مینه یې هغه منل او زغمل. له هر چا سره به چې مخامخ کېده، په مینې یې له هغه سره مینه کوله. هغه هم، نه یو ټاکلي یا پېژندلي چاسره، بلکې هر هغه څوک به چې له ده سره مخامخ کېده، ده ورسره مینه کوله. هغه ته خپل سپی، خپل ملګري، فرانسویان او پیېر چې په زندان کې دده ګاونډي و ، ټول او ټول ګران و ، خو پیېر داسې احساسوله چې د کراتیوف، د ټولې مهربانۍ او خواخوږۍ سره سره چې له ده سره یې لري (دغه مهرباني او خواخوږي د پیېر له خوښې پرته له ده سره کېده) د هغه جلاوالي او بیلتون به یوه شېبه هم هغه خوابدی نه کړي. او پیېر هم کرار کرار د کرتایوف په وړاندې دغه احساس پیدا کړ.

پلاتون کراتایوف، دنورو ټولو اسیرانو لپاره یو عادي سرتیری و ، هغوی دی د ګربت او یاهم پلاتوشه په نامه یاداوه. له هغه سره به یې د زړه له کومې او په خواخوږۍ ټوکې کولې او هغه ته به یې کارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپارل، خو د پېير لپاره، هغه تل هماغه شان پاتې و، لکه د هغې لومړۍ شپې په شان چې ده د لومړي ځل لپاره دی ليدلی و. يعنی له تصوره وتلی، ګردی او د تل لپاره د سادګۍ او رښتينتوب نښه.

. پلاتون کراتايوف، له خپلې دعا نه پرته هېڅ شي له ياده زده نه و. کله به چې هغه خپلې خبرې پيل کړې، داسې بربښېده چې هغه پوهېږي ، څنګه او چېرې هغه پای ته ورسوي.

کله به چې د هغه کومې خبرې پېير حيران کړ او له هغه نه به يې هيله وکړه چې هغه بيا ووايي، هغه څه به يې چې يوه شېبه مخکې ويلي و، نه شو کولای وريـاد کـړي. دغه راز ده دا هم نه شو کولای چې د خپلې خوښې سندرې شعر پېير ته ووايي. دا سندره دا وه: ((خپل ګران چنارګوټی مې زړه را بد وی))

هغه په وينا او خبرو کې د جلا جلا کلمو په معنی نه پوهېده او نه يې کولای شو پوره پرې پوه شي. د هغه هره کلمه او هر چاره، هغه ته د هغو ناڅرګندو او نا آشنا هڅو غبرګون و چې دی خپله هم له هغو نه خبر نه و. دا دده ژوند و، خو دده ژوند لکه هغه شان چې ده خپله انګېرله، له نورو نه جلا هېڅ معنی نه لرله. د هغه ژوند ، يوازې د ټوليز ژوند د يوې برخې په توګه ، ده تل داسې احساسوله، معنی پيدا کوله. د هغه خبرې او کړه وړه، په هماغه نظم ، هرو مرو والي او دده له واکه پرته ادا او تر سره کېدل، لکه عطر چې له ګلو راپاڅي. هغه نه د کومې جلا کلمې يا جلا چارې په معنی او نه يې په موخې، په يوه هم نه پوهېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴

وروسته له هغه چې شهزادګۍ ماريا له نيکولای نه واوريدل چې د هغې ورور، د ياروسلاو په ښار کې د رستوف له کورنۍ سره دی، د خپلې ترور د مخالفت سره سره يې بيا هم سمدلاسه پريکړه وکړه چې له خپل وراره سره يو ځای هغه پلو ته وخوځيږي. دا کار آسانه و که کړکيچن؟ شونی و که نا شونی؟ دې خپله دنده ګڼله چې هر څنګه کيږي، د خپل ورور څنګ ته چې د مرګ په حال و، ځان ورسوي. دې هر هغه څه چې له لاسه کېدل کول، چې خپل وراره، خپل ورور ته ورسوی. هغه پاڅېده او وخوځېده، هغې فکر کاوه که سردار اندرې خپله دې ته خبر نه دی ورکړی، له دې امله دی چې يا خو داسې ناروغه دی چې دليکلو توان نه لري او يا داچې هغه دا کار ددې (شهزادګۍ ماريا) او خپل زوی لپاره خورا ګرانه او له کړکيچه ډکه چاره بللې ده.

څو ورځې وروسته شهزادګۍ ماريا دخوځېدا لپاره چمتو شوه، د هغې دسفر کاروان، يوه لويه ګاډۍ وه چې دا ورونږ ته په کې راغلې وه، يوه وړه کراچۍ او يوه بله لاسي دباروړلو کراچۍ ګوتې وو. له هغې سره په سفر کې پېغله بوري ين، نيکولای جان او ښوونکی يې، د هغې بوډۍ مينځه، درې چوپړان، يو ځوان ياور، يو آشپز چې ترور يې اړ کړی و، خوځېدونکې وو.

مسکو ته دعادی لارو نه تګ خورا ګواښمن او آن تصور يې هم نه شه کېدای، نو له دې کبله، شهزادګۍ ماريا، مزل ته درسېدو لپاره،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلارې بدلېدو ته اړه شوه. یعنی هغه لاره یې غوره کړه چې د لیپځک، ریزان، ولادیمیر او شویا د ښارګوټو له لارې تیریده. دغه لاره نه یوازې ډېره اوږده وه بلکې له دې کبله چې په ټولو رباطونو کې د آسونو بدلیدل ناشوني وو، هر څه خورا ګران او دریزان ښار ته نېږدې، خو دفرانسویانو د پیدا کېدو خبرې کېدې، نو ځکه ډېره له ګوانښه ډکه وه.

د ټولې لارې په اوږدو کې، پېغله بوری ین، دوْسال او د هغې چوپړان د شهزادګۍ ماریا، دهځو، روحي پیاوړتیا او ټینګ تکل ته حیران پاتې وو. هغه تر ټولو ناوخته ویدیده، تر ټولو نه د وخته ویښېده او هېڅ داسې ستونزه نه وه چې د هغې دتکل خنډ شي. د هغې د هڅو او هاند او تګ ته دتلوسو له برکته وو چې نوروته هم دغه دخوځون او تکل احساس ورلېږدیدلی و او د دویمې اونۍ په اوږدو کې و چې هغوی یاروسلاو نومي ښار ته ورسېدل.

شهزادګۍ ماریا، د ورونژ په ښار کې د خپلې استوګنې په موده کې، د خپل ژوند، تر ټولو نه غوره نیکمرغي ګڼله او ددغې نیکمرغي خوندیې احساساوه، نور نوله رستوف سره د هغې مینې نه هغه زوروله او نه یې په عذابوله. دغه مینه ددې له روح سره نغښتل شوې او ددې د روان او ځان نه جلاکېدونکې برخه ګرځېدلې او دا نور له هغې سره له سیالۍ نه لاس په سر شوې وه.

که څه هم هغې هېڅکله، په ډاګه دا خبره چاته نه وه کړې، خو هغه اوس په دې ډاډه وه چې یو څوک ورته ګران دی او دا هم یو چاته ګرانه ده. هغه په دې خبره، هغه وخت پوره ډاډه شوه چې نیکولای رستوف دې ته راغی او په خپله وروستۍ کتنه کې دې ته وویل چې ددې ورور(سردار اندرې)د رستوفیانو له کورنۍ سره مل دی. نیکولای، آن دې ته اشاره هم ونه کړه چې، که سردار اندرې جوړ شی، د هغه او ناتاشې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ شلېدلې اړیکې به بیا او بېرته راتازه شي، خو شهزادګۍ ماریا د هغه له سترګو او بشرې نه دا احساس کړې وه چې هغه به دې خبره ښه پوه او د هغه په اړه فکر کوي. ددې سره سره له دې سره نیکولای اړیکې خورا مینه ناک او نزاکته ډک وو، نه یوازې دغه اړیکې بدل نه شول، بلکې داسې برېښېده چې نیکولای په دې خوشاله چې او س ددوی د خپښۍ اړیکې په اسانۍ او لا مینه ناک ډول هغه (شهزادګۍ ماریا) ته چې څو موده دمخه یې هغه احساس کړی وو، څرګند کړي. شهزادګۍ ماریا، په دې پوهېده چې هغې ته د لومړي او وروستي ځل لپاره یو څوک ګران دی.

لکه هغه شان چې د سفر په وخت کې تل پېښېده، شهزادګۍ ماریا، داسې په غمونو کې ډوبه وه چې خپله اصلي موخه یې هېره کړې وه، خو همدا چې یارسلاو ته نږدې شول، د هغه څه په فکر کې شوه چې هغه نه څو ورځې وروسته بلکې نن ماښام ورسره مخامخ کېدونکې وه، د هغې تلوسې او ګبنیتوب پای نه درلود.

کله چې د هغې د ترور لاربنود چوپړ چې شهزادګۍ ماریا، د خارنې او ددې چارو د پلټنې لپاره مخکې استولی و او دنده یې لرله چې وګوري د رستوف کورنۍ چېرې میشته او استوګنه ده او په دې ځان خبر کړي چې د سردار اندرې روغتیا څنګه ده؟ بیزته راستون شو دښار د لویې اډې مخې ته، له یوې لویې ګاډۍ سره مخامخ شو. هغه د ګاډۍ له کړکۍ نه، د شهزادګۍ، له ګبنې نه رنګ الوتې او ډار پسې اخېستې څېره ولیدله او دی هم ډار پسې واخېست، او وې ویل:

- ستاسو حضور! دهر څه پوښتنه مې وکړه، د رستوف کورنۍ دښار په ډګر کې، د سوداګر برو نیکوف په کور کې میشته او ځای پر ځای شوې ده. هومره لرې نه ده، د ولګا د رود پر څنډو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ماريا، په وحشت او پوښتنيز غلچک د لاربښود چوپړ مخ ته وکتل، هېڅ نه پوهېده چې هغه څه وايي، په دې يې سر نه خلاصېده چې ولې د دې پوښتنې چې:

-ورور يې څنګه دی؟ ځواب نه وايي. د شهزادګۍ پر ځای، پېغلې بوری ين، دا پوښتنه وکړه او وې ويل:

-سردار څنګه دی؟

- والاحضرت هم له دوی سره په هماغه کور کې ميشت دی.

شهزادګۍ په زړه کې وويل:

ښکاري چې ژوندی دی. فکر يې وکړ او په کراره يې له ځانسره وويل:

-هغه څنګه دی؟

-خلک وايي هغه په هماغه حال چې و، په هماغه حال دی.

شهزادګۍ ماريا، دا ونه پوښتل چې:

- هغه په هماغه حال چې دی، څه معنی؟

هغې يوازې کمکی وړوکي او ه کلن نيکولای ته، خپل وراره ته، د سردار اندرې زوی ته چې د دې تر مخې ناست و او له خلکو نه د تش ښار له ننداري نه يې خوند اخيست، کتل. هغې سر ښکته وا چاوه او تر هغه وخته پورې يې را پورته نه کړ چې د هغوی درنه او لويه ګاډۍ چې د خوځېدا شړقېدا يې شر او شور جوړ کړی و، په يو ځای کې ونه دريده او له ګاډۍ نه د ښکته کېدو د زينو د برابرولو غږ پورته نه شو.

دلوي يې ګاډۍ دروازې خلاصې شوې. کيڼې خواته يې اوبه، لوی سيند او ښۍ خواته يې زينې وې. بر زينه چوپړان او د هغو په منځ کې، يوه سره پخونه نجلۍ چې، اوږدې تورې کوڅۍ يې لړلې ولاړه وه، د دغې نجلۍ پرشونډو داسې موسکا خوره وه چې شهزادګۍ ماريا ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه لاسي او ناخونده بريښېده (دا سونيا وه). شهزادګۍ ماريا پر زينو وروختله او هلته ولاړې نجلۍ چې لاسي موسکا يې پر شونډو خوره وه، دې ته وويل:

- دې پلو، دې خواته !

او شهزادګۍ د انتظار په خونه کې له يوې پخې ښځې سره چې ختيځه بشره يې لرله او په چټکۍ او خواشينۍ د دې خواته را روانه وه، مخامخ شوه. دا مشره ګرافينه وه. هغې له شهزادګۍ ماريانا غېږ تاو کړه او تر ښکلولو نه وروسته يې وويل:

- زما ماشومه ! راته ګرانه يې ! ځومره ډېره موده وشوه چې مې نه يې ليدلې !

شهزادګۍ ماريا، د خپلې ټولې نا آرامۍ او خواشينۍ سره سره په دې پوه شوه چې دا مشره ګرافينه ده او بايد دا هم څه ورته ووايي. هغه خپله هم په دې پوه نه شوه چې څنګه يې وکولای شول يو څو فرانسوي کلمې په هماغه ډول چې دې ته ويل شوې وې، ووايي او وپوښتې:

- هغه څنګه دی ؟

ګرافينې وويل:

- ډاکتر وايي چې اوس ګواښ نه شته.

خو له دې خبرې سره هممهاله، ګرافينې يو سوړ اسويلی وکيښ او ستر ګې يې آسمان خواته ور لوړې کړې، د هغې دغه کتل د هغه څه برخلاف و چې دې ويلي و.

شهزادګۍ ماريا وپوښتل:

- همدا اوس، همدا اوس ګرانې شهزادګۍ !

هغې له دې خبرې سره جوخت، کمکي نيکولای جان ته چې له دوسال سره ګډ راننوت مخ ورواړاوه او وې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- څه ښکلی او نازولی هلک دی.

ګرافینې، شهزادګۍ میلمستون ته بدرګه کړه. سونیا له پېغلې بوری ین سره غږېده او ګرافینې نیکولای نازوه. په دې وخت کې مشر ګراف کوټې ته راننوت او له شهزادګۍ سره یې روغبړ او ستړې مشي وکړه. ګراف له هغه وخته چې وروستی ځل یې شهزادګۍ لیدلې وه، ډېر بدل شوی و. هغه وخت، دی، داسې مست، خوشاله او پر ځان ډاډمن سپین ږیری و، خو اوس داسې خوار او ناهیلی بربښېده. هغه، له ګرافینې سره دغږېدا په لړ کې پر له پسې، دې خوا، هغه خوا کتل چې ګواکې غوښتل یې وپوښتي هغه څه چې دی کوي یا یې وایي سم دي که ناسم؟

د مسکو تر سوځېدو نه وروسته چې دده شتمنۍ او جایدادونو، په ایرو او کنډوالو بدل شوي وو، داسې بربښېده چې ده پر ځان ډاډ له لاسه ورکړی او داسې یې انګیرله چې دده لپاره په ژوند کې ځای پاتې نه دی.

شهزادګۍ ماریا، د هغې لېوالتیا او ناآرامۍ سره سره چې په دې شېبه کې د خپل ورور د ژر لیدو لپاره یې لرله او د هغې خواشینۍ سره سره چې د ورور د لیدو نه پرته، دې ته دنورو خبرو او کړو نه پیدا شوې وه، دې غوښتل سمدلاسه خپل ورور وګوري، خو نورو پر له پسې د هغې د ورور په ستاینو وخت تېراوه. هغې د ورور د دیدن په هیله کې د ډوبیدو سره سره بیا هم هغه څه څارل چې دده په شا او خوا کې تېریدل او داسې یې احساسوله چې اوس سمدلاسه باید همدې حالاتو او دنورو کړو وړو ته غاړه کېږدي. هغه څه ته چې دا ورسره مخامخ ده، که څه هم ددغو ټولو خبرو او کړو وړو زغم ورته ګران و، خو بیا هم هغې کوم شکایت نه درلود. مشر ګراف سونیا هغې ته ور وپېژندله او وې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل:
- دا زما خوریئ ده ، هغه تاسو پېژنئ شهزادګۍ !
شهزادګۍ مشرې ګرافینې ته مخ وروا ړاوه او هڅه یې کوله د تربګنۍ هغه احساس چې دد غې نجلۍ په وړاندې ددې په زړه کې راپاریدلی دی، آرام او کرار کړي. هغې سونیا ښکل کړه، خو پر هغې ځکه هر څه ګران تمامیدل چې ددغو ټولو خلکو طبیعت چې له دې نه راتاو شوي وو ، له هغه څه نه زیات تو پیر درلود چې ددې په زړه کې تیریدل.
هغې پر ټولو غږ وکړ او وې پوښتل:
-هغه چېرې دی ؟
سونیا ځواب ورکړ:
- د لاندې، ناتاشا له هغه سره ده.
سونیا تکه سره شوه او زیاته یې کړه:
- درځئ چې ورشو ، وې ګورو ! او رښتیا زه فکر کوم تاسې ستړې شوې یاستئ، شهزادګۍ ؟
د شهزادګۍ په سترګو کې د خواشینۍ اوښکې شېوه شرې. هغې بیا ګرافینې ته مخ وروا ړاوه او غوښتل یې چې بیا له هغې نه وپوښتي، څنګه او له کومې لارې هغه ته (ورورته) ورشي. په همدې وخت کې و چې د کوم چا نرم، سندریز، خو چټک ګامونه، تا به ویل لکه دنا څګر قدمونه د دروازې شاته وا وریدل شول. شهزادګۍ مخ وروا ړاوه او وې لیدل چې ناتاشاوه، تا به ویل چې منډې را وهي، ددې خواته را روانه ده. هماغه ناتاشا چې تیر وار یې په مسکو کې د هغوی د کتنې په وخت کې کرکه ترې راغلې وه. هغې لا ددې وخت پیدا نه کړ چې ناتاشې ته وګوري، خو په دې پوه شوه چې هغه درد احساسوی چې دا پرې اخته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده، نو ځکه د هغې ربښتينی دوست دی. د هغې پلو يې ورودانګل ، غبرېيې ترې چاپېره کړه او په داسې حال کې چې سر يې پر اوږو ور ايښی و ، ښه يې وژړل.

ناتاشا چې د سردار اندرې د کټ تر څنګه ناسته وه، همدا چې د شهزادګۍ له راتګه خبره شوه، په ارامو خو چټکو ګامونو ، هغو ګامونو چې شهزادګۍ ماريا ته سندريز برېښېدلي وو ، د هغه له کوټې راووتله او ددې خواته يې رامنډه کړل. کله چې ناتاشا د شهزادګۍ ماريا پلو ورمنډه کړل، د هغې په حيرت وهلې او ګڼې اخېستې څېره کې يو څه ښه څرګند و او هغه مينه وه. دمينې حالت و. له سردار اندرې سره مينه، له شهزادګۍ ماريا سره مينه، له ټولو هغو سره مينه چې ددې د خوښۍ سره يې اړه پيدا کوله. د خواخوږۍ حالت، د نورو په خاطر د زوريدنې حالت او دبې پايه هېلې او لېوالتيا حالت ، هغه حالت چې خپل ټول څه او ځان له هغو سره تر مينې ځار کړي. داسې برېښېده چې په دغې شېبه کې، هغې نه دځان او نه له هغه سره د خپلو اړيکو پرته ، هېڅ خيال د هغې په خيال کې نه و.

حساسه شهزادګۍ ماريا ، ناتاشې ته په لومړي غلچک کې په هرڅه پوه شوه او له غمه په ډک خوند يې د هغې پر اوږو اوښکې تويولې.

ناتاشې ورته وويل:

-درځه چې ځو ! ورځه چې ورشو ماريا !

او هغه يې بلې کوټې ته بدرګه کړه.

شهزادګۍ ماريا سر راپورته، اوښکې پاکې، مخ يې ناتاشې ته وروااړوه او داسې انګېرله چې دا به له هغې سره په هر خبره او هر څه پوه شي.

-ښه نو... څه... به..

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې غوښتل څه ووښتي، خو ناڅاپه چپه شوه، هغې داسې انګېرله چې نه شي کولای په خبرو او کلمو پوښتنې او ځوابونه وشي. د ناتاشې سترګو او بشرې باید هر څه په زوره او په ډاګه دې ته ویلي وای.

ناتاشې هغې ته کتل او داسې بریښېده چې هغه له دې امله په ډار او شک کې ده چې ټول هغه څه چې دا پرې پوهېږي وو ایي او یا یې ونه وایي. هغې ګواکې دا احساس کړی و چې دد غو ځلېدونکو سترګو په وړاندې چې ددې د زړه تر تله پورې یې لاره وهلې ده، نه شو کولای ټول ربښتیا ، هغه ربښتیا چې دا ترې خبره او پرې پوهېږي و نه وایي. د ناتاشې شونډې ناڅاپه وررېږدېدې. د هغې د خولګۍ نه نا ښکلې ګونځې را تاو شوې ، په ساندو ساندو یې ژړا پیل او په لاسونو کې یې خپله بشره پټه کړه.

شهزادګۍ ماریا په هرڅه پوه شوه.

خو په هرحال، هغې هیله لرله او دهمدې هیلې په هیله یې د هغه څه په اړه پوښتنه وکړه ، چې دې باور نه پرې لاره:

- نو ښه، د هغه ټپونه څنګه دي ؟ حال یې څنګه دی ؟

ناتاشې یوازې وکولای شول چې دومره وایي:

- تاسې... تاسې خپله یې وګورئ !...

یو څو شېبې وروسته دواړه په ګډه د هغې کوټې د دروازې شا ته ولاړ وو چې سردار اندرې په کې پروت و. دواړه ددې لپار کېناستې چې ژړا یې آرامه شي او بیا په ارامو څېرو د ننه کوټو ته ورننوزي.

شهزادګۍ ماریا وپوښتل:

-- دا ناروغي یې څنګه وه ؟ ډېره موده کېږي چې حال یې خرابه شوی دی ؟ او دا پېښنه څه وخت شوې ده ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتاشا وويل چې په پيل کې يې خورا سوځوونکې تبه او ګوابښمن درد درلود ، بيا د ترويخه په سيمه کې دا ښه شول، خو داکتر له يوه شي ډاريده او ((هغه ۴۴۲ روس))و ، بيا دغه ګوابښ لرې شو ، خو کله چې د ياروسلاو ښار ته راورسېدو ټپونه يې په خوسا کېدو شول (ناتاشا ، د هغه د ټپونو په ټول حالاتونو:خيرينتوب او خوساستوب ، به هرڅه پوهېدله) داکتر ويل چې د ټپونو د خرينتوب او بيا خوسا کېدو تداوي هم کېدای شي، خو کله چې بيا تبه پرې راغله، داکتر ويل چې دغه تبه خورا ګوابښمنه ده.

ناتاشې وويل:

-خو دوه ورځې د مخه ناڅاپه دغه پېښه وشوه.

هغې د خپلو ساندو او ژړا مخه ونيوه او وې ويل:

- زه نه پوهېږم چې څنګه ؟ خو تاسو به يې په خپله وګورې چې له نه څه جوړ شوي دي.

شهزادګۍ وپوښتل:

- خورا خوار شوی دی ؟ ډنګر شوی دی ؟

نه، داسې نه دی، تر خوارتوبه هم لا بدتره دی، تاسې به يې خپله وګورئ !واخ، واخ ماريا ، ماريا ، هغه ډېر ښه دی، خو. هغه نه شي کولای، نه شي کولای ژوندی پاتې شي.... ځکه چې..

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵

کله چې ناتاشا په خپل دودیزې ادآ د هغه دروازه پرانسته، شهزادګۍ ته یې تر ځانه د مخکېدو بلنه ورکړه. شهزادګۍ ماریا داسې احساس کړه چې ستوني یې سلګیو ته چمتو دی.

هر څومره چې هغې د ځان دآراملو او تسل هڅه کوله ، دا په دې پوهېده دا چې د اوښکو دتوییدو مخه نیولی نه شي، شهزادګۍ ماریا په دې پوهېده چې ناتاشا ددې خبرو معنی څه ده چې:

- دوه ورځې دمخه دی داسې شو.

. هغه په دې پوهېده چې د هغې دا حالت چې دا ناڅاپه آرامه او مهربانه شوه څه معنی لري.

هغه پوهېده چې په دغه مهربانۍ او کرارۍ کې د مرګ نښې دي. هغه چې دروازې ته ورننېږدې کېده، د اندرې هغه بشره یې ولیدله چې دې له ماشومتوبه پېژنده. د وروړ هغه مهربانه، ارامه او خوږه څېره چې خورا لږه به داسې بربښېده او پر دې به یې تل داسې ژوره اغیزه کوله. هغه په دې پوهېده چې هغه به دې ته شعر ووایي، هغه شان ارامه او مینه ناکې خبرې به وکړي چې پلار یې تر مرګه مخکې دې ته کړې وې. هغه خبرې چې دا به یې زغم ونه شي کړای او هرو مرو به وژاړي. وړاندې یې که وروسته یې، مګر هرو مرو دا پېښېدونکې و او دا کوټې ته ورننوته. څومره به چې ددې سترګو له نېږدې نه ، په څرګنده او لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځرګنده ، د هغه بشره د هغې بشرې ځانګړتیاوې لیدلې ، په هماغه اندازه به سلګیو د دې ستونی او غاړه پسې اخېستې ، ناڅاپه یې د هغه څېره ولیدله او د دواړو کتنې او غلچکونه سره مخامخ شول.

سردار اندرې ، پر یوې اوږدې کټ ډوله څوکۍ پروت و ، شا او خوا یې بالښتونه ایښي وو او یو اوږد کمیس یې په غاړه وچې د خرلمۍ په پوست ګاڼل شوی و. هغه دنګر او تک زېړ و. د هغه په یوه ډنګر او له سپین والي نه راڼه لاس کې یې دستمال او د بل لاس ګوتو یې په نرمې خوځېدا مخ پورته له بریتو سره لوبې کولې او سترګو یې نویو راغلو کسانو ته په ځیر ځیر کتل.

شهزادګۍ ماریا ، چې د هغه بشره ولیده او سترګې یې د هغه له سترګو سره مخامخ شوې ، ناڅاپه یې ګامونو چټکتیا له لاسه ورکړه او داسې یې وانګېرله چې سلګۍ یې له ستونې او اوښکې یې له سترګو تښتېدلي دي. د هغه دبشرې په لیدو او د هغه له غلچک سره د خپل غلچک له مخامخ کیدو سره سم ، هغه ناڅاپه ځانته وشرمیده او ځان یې ګنهګار وګاڼه.

هغې له ځانه وپوښتل:

-هو کې !خو ګناه مې څه ده ؟

د ورور ساړه خو برند غلچک ځواب ورکړ:

-ګناه دې داده چې ژوندۍ یې او د ژوند په اړه فکر کوې ، حال دا چې...

د هغه ملال او ژور کاته او غلچک چې کله په کراره د خور او ناتاشې پلو ته ور واوښت ، نه نورو ته بلکې د ځان د ننه ته یې پام او له تربګنۍ سره مل و.

د تل په شان یې خور سره لاس ورکړ او سره ښکل یې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سردار اندرې، دده د ساړه او پردې غلچک په شان ، په ساړه او پردې غږ وويل:

-سلام ماريا ! څنګه دې وکولای شول تر دې ځايه راشې ؟

که سردار اندرې د ناهيلۍ چغې وهلای وای، د هغه چغو به شهزادګۍ ماريا دومره نه وای حيرانه کړې، لکه د هغه د دغې او سنۍ غږيدا آواز چې پر دې يې داسې اغيز کړی و.

په هماغه ساړه او کرار غږ يې چې په کې له ورايه د څه رايادولو هڅه او ريدل کېده، وپوښتل:

- اوس دې روغتيا څنګه ده ؟

- شهزادګۍ خپله له خپلې پوښتنې حيرانه شوه.

- هغه وويل:

- -ګرانې دا بايد له داکتره وپوښتې.

که څه هم داسې بربښيده چې هڅه يې کوله دا خبره په لا مهربانۍ وکړي، خو په تش آوازيې وويل:

-له تا نه مننه ګرانې چې راغلې !

- شهزادګۍ ماريا د هغه لاس کښښکود. سردار اندرې د هغې دلاس په کښښکودلو سره ، تندي لږ تريو کړ. هغه چپ شو او خور يې نه پوهېده چې څه ووايي. هغه په دې پوه شوه چې په دې دوو ورځو کې څه پرې راغلي دي. د هغه له خبرو په تيره بيا د هغه له کتو نه چې ساړه و او تربګنۍ ترې وريدله، په هرڅه کې پر ديتوب احساسېدل، داسې پرديتوب چې د ژوند لپاره ډارونکي او وحشتناک و. داسې بربښيده چې نور نو د ژوندیو په حال پوهېدای نه شي، خو سره له هغه هم داسې احساسېدله چې دنه پوهېدو علت ، له دې کبله نه دی چې هغه يې احساسولئ نه شي، بلکې له دې کبله و چې ژوندي پرې پوهېدای نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي او نه شي کولای پرې پوه شي، دی په داسې یو څه کې ډوب شوی و.

- سردار اندرې چوپتیا ماته کړه او په داسې حال کې چې ناتاشې ته یې کتل، وویل:

- ګوره چې برخلیک بیا څنګه سره یوځای کړو ؟ هغه بیا منډې راپسې وهي.

شهزادګۍ ماریا هر څه اوریدل، خو په هغه څه نه پوهېده چې وروروی ویل. هغه، هغه حساس او ځیرک سردار اندرې څنګه کولای شول د هغه چا په اړه چې ده ته ګرانه ده او دی هم په دې پوهېده چې دی هم هغې ته ګران دی، داسې خبرې وکړي. که هغه تصور کولای شول چې دی ژوندی پاتې کېږي، په دغه شان سړه او له سپکاوي نه ډکه ژبه به یې دغه شان خبرې نه کولای. که هغه پر مرګ باور نه لرلای، نو څنګه یې پر ناتاشې زړه نه خوږېده ؟

دې خبرې یو دلیل درلود او هغه دا چې د هغه لپاره نور هېڅ شي پروا نه لرله، دې خبرې دده لپاره یوازې یوه معنی لرله، هغه دا چې د هغه لپاره تر دې نه مهم راز راسپړ شوی و. خبرې اترې یې ډېرې سړې، شلېدلې او هره شېبه به له ځند سره مخامخیدلې.

ناتاشا وویل:

ماري د ریزان له لارې راغلې ده.

د سرداراندرې دې ته پام شو چې ناتاشا د هغې خور نه د ماریا بلکې د ماري په نامه یاده کړه. دا لومړی ځل وه چې ناتاشا دده تر مخې د هغه خور په دې نامه یادوی او خپله یې هم دې ته پام شو، هغه وویل:

-ښه ؟

هغه ته یې وویل چې مسکو تول سوی او ابرې شوی او...

ناتاشا له خبرو پاتې شوه، نور یې نه شو کولای وغږېږي. داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاریده چې هغه هڅه کوي، پر ځان زور راولي چې خبرې واوري، خو نه يې شو کولای. هغه وويل:

-هوکې !وايي چې سوی دی، ډېر د خواشينۍ وړ دی.

هغه مخامخ کتل او په برېتو کې يې ګوتې وهلې.

سردار اندرې سکوت مات کړ، داسې برېښېده چې هغه غواړي د کومې غورې خبرې په اړه له هغوی سره وغږېږي، نو ځکه يې وويل:

- تا له ګراف رستوف سره وليدل ؟

هغه په خورا ساده او آرامه ژبه ، که څه هم ښکاريده چې دی پوه شو چې دده په خبرو د ژونديو سر نه خلاصېږي، دوام يې ورکړ:

- هغه راته ليکلي دي چې ته يې ډېره خوښه شوې يې.

او تر هغه وروسته يې په داسې خوشالۍ چې ګواکې تر لټونې وروسته يې هغه کلمات چې هيله يې لرله، پيدا کړي وي، ژر ژر وويل:

- که تاسي ته هم هغه ګران وای، ځومره ښه کار به شوی وای چې واده مو کړی وای.

شهزادګۍ ماريا ، د ورور خبرې اوريدې، خو د هغه په خبرو نه پوهېده، او يوازې ددې ښکارونه يې کوله چې د ژونديو له حاله څومره لرې شوی دی، بله معنی لرله.

هغه ناتاشې ته وکتل او په کراره يې وويل:

- اوس ولې زما په اړه خبرې کوو ؟

ناتاشا احساس کړه چې د هغه سترګې په دې خښې دي، دې هغه ته ونه کتل او بيا ټول چپه خوله پاتې شول.

شهزادګۍ ماريا چې شونډې يې رېږدې، ناڅاپه يې وويل:

-اندرې ته غوا... ته هيله نه لرې چې نيکولای جان ووينې ؟

د لومړي ځل لپاره د سردار اندرې پر شونډو د ليدو وړ موسکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

راخوره شوه، خو شهزادګۍ ماريا چې د هغه بشره او شونډې ښې پېژندلې، په وحشت سره دا سې احساس کړه چې دده د غه موسکا نه يوازې له زوى سره نه د خوښۍ او نه د مينې ښښه څرګندوى بلکې د شهزادګۍ ماريا په هغو وروستيو خبرو نرمې ملنډې دي چې غوښتل يې د ورور احساسات راوپاروي.

هغه وويل:

- زه ډېر خوشاله يم چې نيکولاى دلته دى، څنګه ؟روغتيا يې ښه ده؟

****

کله چې يې نيکولاى جان سردار اندرې ته راوست، هغه په ډار پلار ته کتل، خو هغه ځکه نه ژړل چې هېڅ چا نه ژړل. سردار اندرې، هغه ښکل کړ، خو داسې بريښېده چې نه پوهېږي، له هغه سره څه ووايي.

کله چې يې نيکولاى جان بېرته بوت، شهزادګۍ ماريا بيا ورور ته ورنږدې شوه، هغه يې ښکل کړ، نور يې نو د خپلو اوښکو مخه نيواى نه شوه او همداسې ټينګه په ژړا شوه.

سردار اندرې چې په ځير ځير هغې ته کتل، وې پوښتل:

- څنګه نيکولاى جان ته ژاړې ؟

شهزادګۍ ماريا ، په ژړا ژړا کې، دتاييد سر وښوراوه او وې ويل:

- ماريا !ته انجيل پېژنې ؟خو ناڅاپه چپ پاتې شو ؟

-څه دې وويل ؟

سردار چې په هماغه ساړه غلچک ، هغې ته کتل، او وې ويل:

- هېڅ !دلته بايد ونه ژوا ړې.

کله چې شهزادګۍ ماريا وژړل، هغه په دې پوه شو چې هغه ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره ژاړي چې نيکولای به بې پلاره پاتې شي. هغه ډېره هڅه وکړه چې بېرته د ژوند بهير ته راستون شي او ژوند ته د ژوندي و په سترګه وګوري، هغه فکر وکړ:

-هو کې ! پر هغه هم بايد ستا زړه خوږ شي، خو دا يوه ډېره ساده خبره ده. هغه ته په زړه کې د انجيل دا کرښې وريادې شوې:

-د هوا مرغان نه څه کري او نه څه ريبي، خو ستا سو پلار هغه پالي.

هغه دا خبره له ځانسره وکړه او غوښتل يې هغه شهزادګۍ ته هم ووايي. بيا يې ځانسره وويل:

- نه، نه، هغوی په خپل ډول دا تفسيروي، هغوی په دې نه پوهېږي. هغوی، په دې پوهېدای نه شي چې دا ټول احساسات دي چې دوی پرې وياړي او زړه يې پورې تړلی دی. زموږ ټولو دغه ټولې اند ښنې چې موږ ته دا سې غوره بر ښيي، هغه ټول بې ګټې او په کار نه دی. موږ يو بل احساسولی او درک کولی نه شو.

او چپ شو.

****

د سردار اندرې، ماشوم زوی اوه کلن و. هغه متې متې کولای شول يو څه ولولي، خو په څه نه پوهېده. هغه تر دغې ورځې وروسته ډېر څه وليدل او زده يې کړل. پوهه يې ترلاسه کړه، ځيرکتيا يې ومونده او تجربه، خو که هماغه ورځ يې دغه پوهه او درک چې وروسته يې ومونده، درلودلای، بيا به هم په هغه څه پوه شوی نه وای چې د هغې پلار، ترور او ناتاشې تر منځ تير شول او ده وليدل. هغه هرڅه ليدل، خو پرته له هغه چې وژاړي له کوټې نه ووت. چپه خوله ناتاشې ته چې ده پسې ورووتله، ورنږدې شو، په حيا حيا يې هغې ته وکتل او په ښکلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او اند ښښناکو سترګو هغې ته ځیر و. د هغه ګلابي لاندنۍ شونډه چې لږ پورته راغلې وه، لږ ورښږدیده، سر یې پر ناتاشې ورکښښود او په ژړا شو.

له هغې ورځې وروسته هغه هڅه کوله، له خپل روزونکي دوساله لرې لرې وګرځي. له مشرې ګرافینې نه چې دی یې نازوه او پاله، تښتېده. یا به یوازې ناست و او یا به په حیا حیا شهزادګۍ ماریا یا ناتاشې ته ورته داسې ښکاریده ، هغه ته له خپلې ترور نه هم ناتاشه زیاته ګرانه شوې ده، او په کراره به یې ځان د هغې تر خوا نازونو ته برابره.

شهزادګۍ ماریا چې کله د سردار اندرې له کوټې راووته، په پوره توګه په هغه څه پوه شوه چې د ناتاشې بشرې او سترګو ورته ویلې وو. هغه نور نو له ناتاشې سره دورور د ژوند د ژغورنې په اړه نه غږېدله. هغوی به په وار سره د ناروغ پالنه کوله او ورسره کېناستلې به، خو نور یې نو نه ژړل. تل به یې دعا کوله او په ټول توان به یې هغه ابدي او له درکه بهر څه ته پناه وروړه چې اوس یې شته والي د دغه زنکندن په حال کې انسان پر سر داسې احساسېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

سـرداراندرې نـه یـوازې پوهېـده چـې هغـه مـري بلکـې هغـه دا احساسوله چې حال يې مرګنی او د مرګ پولې ته نيمايي لاره يې وهلې ده.

هغه داسې احساسوله چې ټول هغه دنيايي شيان چې دخوښۍ او نفساني لذت او د احساساتو د پارونې سبب کېږي، له ده نه په لرې کېدو دي. هغه پرته له هر ډول تلوار او سودا نه، هغه څه ته سترګې په لاره و چې بايد ورپېښ شي. هغه ناليدونکی، لرې، ابدي، لاس ته نه راتلونکی، ګواښمن او ناپېژندل شوی څه چې د ټول ژوند په اوږدو کې پر له پسې ده احساسوه، اوس ده ته ډېر نږدې شوی و. هغه هم د هغه آرامي او عجيبه هستي له برکته چې ده احساسوله، د پوهېدو او منني وړ وه...

دی، پخوا له دغه شان يوه پای نه ويريده. هغه دوه ځله دغه وحشتناک ډاراوعذابونکي احساس سره مخامخ شوی و، خو اوس دی په هغه نه پوهېده.

لومړی ځل، هغه له دغه احساس سره هغه وخت آشنا شوی و چې د هغه تر مخې لاسي بم ولويد او ده وليدل چې په چورليدو چورليدو د ده خواته راچورلي. ده په هغه شېبه کې د بوټو، نيالګيو او آسمان په لور کتل او په دې پوهېده چې د مرګ په پوله ولاړ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې تر تېپې کېدو وروسته را په سد شو ، په یوه شېبه کې د هغه په زړه کې، ګواکې د ژوند له قیده د مینې آزاده شوې غوټۍ وغوړېده ، داسې ابدي او آزاده چې دغه ژوند پورې یې اړه نه لرله، داسې غوټۍ راټوکېده. دې نور له مرګه نه وېرېده او د هغه په هکله یې فکر نه کاوه . د ټپي کېدو نه وروسته د عذاب او اپلتو ویلو په هغو شېبو کې د یوازیتوب په هغه ساعت کې به یې چې څو مره د ابدي مینې ، هغې مینې چې تازه یې پر ده څپه غوړولې وه، څېرېده، پرته له هغه چې سر یې پرې خلاص شي، په هماغه کچه یې له دنیایي ژونده، بېزارېده. هر څه او هر چا پورې زړه تړل، تل د نورو په مینه کې ځان ځارول، یعنی له هېڅ چاسره په ځانګړې توګه مینه نه کول، یعنی له دنیایي ژونده زړه شلول دي. څومره به چې دی، دابدي مینې دغه برېد ته ورننوت ، په هماغه کچه به دی له ژونده بېزاره کېده او تر هغې کچې یې لا زیات هغه پوله ورانوله چې له مینې پرته د مرګ او ژوند تر منځ پرته ده. په لومړیو وختونو کې به چې کله هغه ته وریاد شول چې باید ومري، له ځانسره به ویل:

- نو څه چې مړشم ؟ تر دې دنیا نه خو هغه ښه ده.

خو تر هغې شپې نه وروسته چې هغه د میتیشې په ښار ګوټي کې تیره کړه او د نیمې بېسدۍ په حال کې یې هغه ښځه چې د ده خوښېده ، تر سترګو شوه او بیا یې د هغې لاسونه پر خپلو شونډو ور کېښودل، په ارامۍ او خوښۍ یې وژړل. بیا پرته له هغه چې پوه شي، زړه ته یې دیوې ښځې مینه ورننوتله او یو ځل بیا یې له ژوند سره اړیکې تازه شوې وو. د خوښۍ او اند ښنو خیالونه پرې راخواره شوي وو. هغه شېبه وریاده شوه چې د بېړنیو روغتیایي مرستو په ځای کې یې کوراګین لیدلی و. نور یې نه شو کولای هغه احساساتو ته ورستون

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي. اوس ده په دې پوښتنې زوراوه چې ایا هغه به مړ وي او که به ژوندی ؟ خو ده دا زړه نه شو کولای چې له ځانه دا پوښتنه وکړي.

د هغه ناروغۍ خپله لاره وهله، خو هغه څه چې ناتاشا یاد کړي و، هغه وریېښ شول. هغه څه چې د شهزادګۍ ماریا له راتګه دوه ورځې مخکې وریېښ شول، دا د مرګ او ژوند تر منځ ، هغه وروستی اخ وډب و چې دده به روح کې روان و. او په دې اخ او ډب کې مرګ بریالی کېده. که ده په ناڅاپي دا منلې وه چې ده ته لا ژوند ګران دی، دا له ناتاشې سره دده د مینې پایله وه، خو دمیتیشې په سیمه کې د هغې شپې تر تېریدو وروسته، په هغه حال کې چې ده اپلتې غړولې، په همدې حال کې هغه ښځه ورسره مخامخ شوه چې دی ورته سترګه په لاره و، د هغه لاس یې پر خپلو شونډو ورکېښود. په ارآمه خو خورا خوښۍ یې اوښکې تویې کړې، پرته له هغه چې دی پوه شي، دیوې ښځې مینې یې زړه ته لاره کړې وه او هغه بیا له ژوند سره اړیکې پیدا کړي وو. دخوښۍ او ګڼې خیالونه بیا پرې راخواره شول..

دا مانښام و. هغه د هرې شپې په شان تر ماښامنۍ وروسته، لږ تبې اخیستی او خیالونو یې په بې ساري توګه رانهه و. سونیا دمیز تر شا ناسته او ده سترګې پټې کړې وې. پر هغه ناڅاپه د نیکمرغۍ څپه راخوره شوه او له ځانسره یې وویل:

-آه ! دا هغه ده چې ګوګل ته راننوته !

په رښتیا هم د سونیا پر ځای دمګړۍ راننوتلې ناتاشا چې چا یې د راتګ په وخت کې آن دګامونو غږ هم اوریدلی نه و ، ناسته وه.

له هغه وخته چې ناتاشې د هغه پالنه کوله، سردارانډرې د هغې شته والي او نېږدېوالي احساساوه. ناتاشا پر یوې داسې لاستي لرونکي څوکۍ ناسته وه چې څنګ یې پر هغه لګېده او پر هغه یې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمعې د رڼا دلګېدو مخه نیولې وه. هغې جورابې اوبدلې، هغې د جورابو اوبدل زده کول هغه وخت پیل کړل چې سردار اندرې هغه ته وویل:

-هېڅ بل څوک د هغې زړې بوډۍ په څېر چې جورابې اوبي، نه شي کولای د ناروغ پالنه وکړي او د جورابو په اوبدلو کې کوم آرامونکي څه نغښتي دي. د هغې نرۍ ښکلې ګوتې چې د اوبدلو او سپنیزډ کې به یې کله ناکله پر یو بل ولګېدل، په هڅو کې وې او هغه ته د هغې په ښکته شویو خیالوکې د ډوبې بشرې یو اړخ له ورایه او په څرګنده معلومېده.

ناتاشا، وخوځېده او د وړېو غونډارې د هغې له زنګنو ولوید. هغه پاڅېده او هغه ته یې وکتل. لاس یې ددې لپاره د شمعې مخې ته ونیو چې د رڼا مخه ونیسي. په چټکۍ، خو په احتیاط او نرۍ خوځېدا خمه شوه، د وړېو غونډارې یې راپورته کړ او بېرته په هماغه حالت کېناسته.

سردار اندرې پرته له هغه چې وخوځېږي، هغې ته کتل، هغه لیدل چې ناتاشا تر خوځېدا وروسته ژورې ساا ایستلو ته اړتیا لري، خو هغې دا کار ونه کړ او په احتیاط یې نرۍ سا ویستله..

د ترویڅکي دښارګوټي د صومعې په سیمه کې سردار اندرې او ناتاشا دتیرو پېښو په اړه غږېدل او سردار هغې ته وویل، که ژوندی پاتې شي، دی به دژوند تر پایه پورې د خپل ټپ له امله له خدای نه څکه مننه کوي چې د هغه له برکته یې بیا له ناتاشې سره دیدن وشو، خو په دې ټوله موده کې هغوی هېڅکله د راتلونکې په اړه ونه غږېدل.

سردار اندرې چې اوس په خیالونو کې ډوب و، هغې ته یې په کتو کتو کې یې، د هغې د اوبدلو د نریو ستنو نرم آواز ته د غوږ نیولی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په ترخ کې یې له ځانسره ویل:
- دا شوني و او که ناشوني ؟ ایا قسمت د څه لپاره زه په دې خوارۍ اخته او بیا یې له هغې سره یوځای کړم ؟ چې مړ شم ؟ ایا ماته یې د ژوند رښتینې بڼه د دې لپاره راڅرګنده کړه چې زه په دروغو کې ژوند وکړم ؟ په دې نړۍ کې، هغه تر ټولو نه ماته ګرانه ده، نو څه ؟ نو زه په دې څه وکړم چې هغه ماته تر ټولو ګرانه ده. ؟
دهمدې خبرو په لړ کې یې ناڅاپه ، بې ارادې او دعادت له مخې زګیروی وکړ. ده دا عادت د خپلې ناروغۍ نه د زوریدنې په موده کې پیدا کړی و.
ناتاشې چې د زګیروي دغه غږ واورید ، اوبدل یې پرېښودل، هغه ته ورنږدې شوه او همدا چې د هغه ځلېدونې سترګو ته یې پام شو، په نرمو نرمو ګامونو لا وروړاندې ، پر هغه ورخمه او وې ویل:
-تاسو ویده شوي نه یاستئ ؟
- نه، زه له ډېرې مودې تاسو ته ګورم، ماستاسې راننوتل احساس کړل، هېڅوک لکه د تاسو په شان، ماته دغه کراره آرامي او د زړه رڼا نه رابښي. زړه مې غواړي چې له خوښۍ نه ښه وژاړم.
ناتاشا ، هغه ته لا وروړاندې شوه او پر څېره یې د خوښۍ او مینې ځلا راخوره شوه، سردار اندرې، ورته وویل:
-ناتاشا تاسې ماته ډېره او خورا ډېره ګرانه یاستئ. له هرڅه نه چې په دې دنیا کې دي.
ناتاشا ، د سترګو په رپ کې مخ وروا ړاوه او وې وې:
- او ماته ؟ څنګه له هرڅه ډېره ګرانه ؟
-څنګه له هرڅه ډېر ؟ ن و تاسې څه فکر کوئ ؟ تاسو یې څنګه په زړه کې احساسوئ ؟ زړه مو څه درته وایي ؟ د زړه په تل کې یې څنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انګېرئ ؟ ګوره زه به ژوندی پاتې شم ؟ تاسو ته څنګه برېښي ؟

ناتاشې په داسې يوې خوځېدا چې د لېونۍ مينې نښې په کې څرګندې وې، د هغه دواړه لاسونه يې راونيول او څه کم چيغه يې کړل:

-زه ډاډه يم، ډاډه يم !

سردار چپ شو. د هغې لاسونه يې راونيول، هغه يې ښکل کړل او وې ويل:

- څومره به ښه وای !

ناتاشا ، ډېره نيکمرغه او ګبنۍ اخېستې ښکارېده، خو په هماغه شېبه کې ور په ياد شول چې دا کار ناسمه دی او هغه بايد آرامه واوسي.

هغې چې د خپلې خوښۍ د ايلولو هڅه کوله، وې ويل:

-خو تاسو ويده نه شوئ ! ښه به دا وی چې ويده شئ، هيله کوم آرام وکړئ.

سردار اندرې، تر کېښکولو وروسته، دناتاشې لاس پرېښود ، هغه بېرته د شمعې څنګ ته راغله او په خپل پخواني حال کېناسته.

دوځله يې وروکتل او دواړه واريې ځلېدونکې سترګې سره وجنګېدلې. هغې دځان لپاره د اوبدلو اندازه وټاکله او په زړه کې يې وويل چې تر هغه پورې چې تر دې ځايه پورې و نه اوبدل شي اوبدل به پرېنږدي.

په رښتيا هم تر دې نه وروسته د سردار سترګې پټې او ويده شو. هغه تر لږ ځنډ ويدو کېدو وروسته، ناڅاپه په داسې حال کې چې سړې خولې پرې را روانې وې او ګبنۍ اخېستی و، راويښ شو. دی چې کله ويده کېده، د هغه څه په اړه فکر کاوه چې داټوله موده يې د هغه په اړه فکر کاوه او هغه مرګ او ژوند و، خو اندرې زياتره د مرګ په اړه فکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوه ، هغه ځان مرګ ته ډېر نېږدې احساساوه،
سردار له ځانسره وویل:
- مینه ؟ مینه څه ته وایي ؟ مینه د مرګ خنډ ده. مینه ژوند دیهر څه ده، پر ټول هغه څه چې زه پوهېږم، یوازې له دې کبله پوهېږم چې مینه لرم. هر څه چې شته، ټوله هستي ددې لپاره شته والي لري چې زه مینه لرم. هر څه یوازې مینې پورې اړه لري. مینه خدای دی او مرګ او زما مړه کېدل، ماته د مینې یوه برخه ده د کل او ابدیت سرچینو ته ورستنېدل دي.
دغه اندېښنې هغه ته آرامه ښونکې وبرېښېدې، خو دا اندېښنې یوازې اندېښنې وې. په هغو کې کوم څه نیمګړې، کوم څه یو اړخیزه، او کوم چور ځانګړي او ذهني و، هغه څرګند نه و .. هر څه هماغه شان نا آرامه او تت و. او دی هم داسې ویده شو.
هغه خوب لیده چې دی په هماغه کوټه کې پروت دی چې په رښتیا دی هلته پروت و، هغه خوب لیده چې دی ټپي نه دی او رک روغ دی. د سردار اندرې، په وړاندې بې شمېره، ډولا ډول تباه شوي او بې پروا وګړي رابښکاریدل. هغه له هغو سره غږېده او د کوم نه وړ څه په اړه یې له هغو سره خبرې کولې. هغوی کوم ځای ته د تګ تکل کړی وو. سردار اندرې ته په تته وریادیدل چې دا ټول بې معنی او هسې بې ګټې او دی تر دې نه خورا لویې ستونزې لري، خو هغه له هغو سره غږېده، اپلتې یې ویلې او د ټولو د حیرت سبب و. په کرار کرار او په نا څرګنده ډول دغه کسان ورکېږي او د ټولو هغو پر ځای یو شي پاتېږي او هغه دروازه نو مېږي او هغه باید وتړل شي. د دروازې پلو ورځي، تړلي یې او غواړي قفل وراچوي. اوس هر څه او ټول په دې پورې اړه لري چې دی به وکولای شي هغه قفل کړي او که ؟. هغه ځي، تلوار کوي، خو پښې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه ورسره خوځېږي او هغه پوهېږي چې دی نه شي کولای دروازه قفل کړي، خو پوره په هماغه شېبه کې چې دی له ډاره او په ناتوانۍ د دروازې پلو ورځښېږي، هغه، هغه وحشتناک شي د دروازې له هغه پلوه ، دروازه راکېښکاږي ، هغه شي هڅه کوي چې دروازه په زوره راخلاصه کړي. هغه یو غیر انساني، شی دی، هغه مرګ دی. دروازه په زوره راخلاصېږي. اوس باید د هغه مخه ونیول شي. هغه په دواړو لاسونو دروازه کلکه نیسي او په خپل ټول او وروستي توان سره هڅه کوي چې دروازه تړلې وساتي. که څه هم د دروازې د خلاصولو مخه نیولی شي، خو نور نو د هغې قلفول ناشوني دي. د هغه قوت ډېر کمزوری دی، هر څه یې له واکه وزی، هغه قوت چې دروازه راپورې وهي، خورا وحشتناکه دی. د هغه له امله دروازه کله خلاصه او کله پورې کېده.

هغه وحشتناک بیا دروازه راپورې وهله. د سردار اندرې ، وروستی بې ساري قوت ، ناتوان او مات شو او د دروازې دواړه پلې ، مخامخ بې له غږه راخلاصې شوې. هغه شي راننوت او هغه مرګ دی. او سردار اندرې مړ شو.

خو په هماغه شېبه کې چې هغه مړ شو ، سردار ته وریاد شول چې هغه خوب ویني او په همدې شېبه کې چې هغه مړ شو ، هغه په ځان زور راوړ او را ویښ شو.

ناڅاپه یې پر روح رڼا را خوره شوه او هغه پرده چې تر هغه وخته پورې یې، هغه نالیدونکی او ناپېژندونکی څه دده له سترګو پټول، دده د باطن د سترګو له مخې لرې شوه، هو کې دا مرګ و ، زه مړ شم. زه راویښ شوم. هو کې ! مرګ راویښېدل دی.

هغه داسې احساس کړه چې ګواکې دده په روح کې، بندي شوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هڅې او قوت آزاد شوي دي. او هغه، هغه آرامي او کراري چې نور نو له ده نه لرې نه شول، په ځان کې احساس کړل.

کله چې راويښ شو په سرو خولو کې ډوب و. په کټ کې يې ښوريدل پيل کړل، ناتاشا هغه ته ورنږدې شوه او ترې وې پوښتل چې څه شوي دی ؟ هغه نه ځواب ورکاوه او نه يې په خبره پوهېده او يوازې يې په ځير ځير هغې ته کتل.

دا هغه څه و چې د شهزادګۍ ماريا د راتګ نه دوه ورځې مخکې پېښ شوي و. او له هماغې ورځې راهيسې ، هماغه شان چې ډاکتر ويلي و ، ستومانه کوونکې تبې ياغي بڼه پيدا کړه، خو ناتاشې د ډاکټر خبرو ته پام نه کاوه بلکې هغې په سردار کې د هغه وحشت نښې ليدلې چې نور يې هغې ته د شک او ترديد ځای پرينښود.

له هماغه ورځې د سردار اندرې لپاره له خوبه راويښېدو سره له ژونده راويښېدل هم پيل شول او په نسبي توګه د ژوند موده ، هغه ته هغه تر هغه مودې نه لنډه و نه برېښېده چې له خوبه راوېښېده. او په نسبي توګه د خوب د مودې په پرتله.

د هغه وروستۍ ورځې او ساعتونه په خورا عادي او ساده ډول تير شول.

شهزادګۍ ماريا او ناتاشې چې د هغه له څنګه لرې کېدې هم دا احساسوله. هغوی نور نه ژړل او نه يې د هغه پالنه کوله «هغه نور نه و ، هغه له دوی نه جلا شوی و» هغوی په دې وروستيو وختونو کې خپله هم په دې پوهېدلې وې ،. هغوی نور نه د هغه بلکې د هغه د خورا نږدې کسانو يادونه او پالنه يې کوله. د هغه د کالبد او تش بدن. هغوی دواړو دغه حالت په داسې اغيزمنه بڼه احساساوه چې د مرګ وحشتناکې بڼې پر هغو هېڅ اغېز نه کاوه او ددې وړتيا يې نه ليدله چې د هغه پر غم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتم جوړ کړي. هغوی نه د هغه ترخوا ژړل او نه له هغه نه لرې کېدل، او په خپل منځ کې هېڅکله د هغه په اړه نه غږېدلې. هغوی داسې انګېرله چې دوی به ونه شي کولای، هغه څه چې دوی پرې پوهېږي، په خبرو کې بیان کړي.

هغوی دواړو لیدل چې څنګه هغوی. په کرار کرار او آرامه آرامه ښکته او ښکته، هغې خواته چې ښایي، کوزېږي او دواړه پوهېدلي دي چې دا باید همداسې وي او همداسې ښه ده.

د زنکندن او دعا مراسم ترسره او مړی ومینځل شو. ټولو له هغه سره خدای پا مانۍ ته ورنږدې شول. کله چې یې زوی هغه ته راوست، پلار یې په تندي ښکل کړ او مخ یې واړاوه. هغه دا کار نه ددې لپاره چې ورته ګرانه وه او یا یې په پلار زړه خوږېده (شهزادګۍ ماریا او ناتاشا په دې خبره پوهېدل) بلکې ددې لپاره چې هغه تصور کاوه چې ده نه همداسې غوښتنه کېږي، خو کله چې له هغه نه غوښتنه وشوه چې دعا ورته وکړي، شا او خوایې ګواکې ددې لپاره وکتل چې وپوښتي، ایا کوم بل کار هم وکړي او کنه؟

وروسته له هغه چې د څو دقیقو لپاره ناخوځېدونکې او مړه څنازه د دوی په وړاندې پاتې شوه، شهزادګۍ ماریا وویل:

- هرڅه پای ته ورسېدل؟

ناتاشا مړی ته ورنږدې شوه، د هغه مړو لویدلو سترګو ته یې وکتل او په چټکۍ یې ورپټې کړې. هغې د هغه سترګې ورپټې کړې. هغه یې ښکل نه کړې بلکې په خورا درناوي یې د هغه پر اننګې چې ددې لپاره تر ټولو نږدې یاد و، ورکېښود، هغې وویل:

-هغه چېرې لاړ؟ هغه اوس چېرې دي؟

کله چې مړی ومینځل شو او کفن شوې څنازې تابوت، پر میز

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښود ل شو ، ټول راغلل، د درناوي او خدای پا امانۍ په نښه په ژړا ژړا د هغه له څنګه تېر شول. نیکولای جان د هغه غم او زوریدو له غمه ژړل چې دده کوچنی زړه یې کېښکود. ګرافینې او سونیا نه یوازې، د سردار پر مرګ ژړل بلکې پر ناتاشې یې هم زړه ټوټه ټوټه کېده. بوډا (مشر ګراف) هر څه احساس کړي وو او په دې ژړل چې ډېر ژر دی هم باید دا وحشتناک او نه راګرځېدونکی سفر پیل کړي.

ناتاشا او شهزادګۍ ماریا هم اوس ژړل، خو هغوی نه په خپل ماتم بلکې هغوی د هغې مهربانۍ لپاره ژړل چې دغه ساده ، پرتمین او رازمن مرګ ، چې همدا اوس ددوی ترمخې تېر شوی و ، ددوی پر زړه را خوره کړې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم کتاب

دویمه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱

د پېښو د پېښېدو په ټولو لاملو پوهېدل، د انساني ذهن له توانه وتلې خبره ده، خو په دغو لاملونو د پوهېدلو اړتیا په انساني روح کې نغښتې ده.
انساني ذهن چې د پېښو د بې شمېره کړکیچونو شرایطو ته چې هر یو یې کېدای شي د پېښو علت وي، لاره موندلای نه شي، تر ټولو لومړۍ او نږدې هغه یې اغېزګڼي او وایي چې همدغه علت دی. چې په تاریخي پېښو کې(هلته چې انساني کړه د څېړنې اصل دی)تر ټولو لومړنی تصور، د خدای اراده ګڼل کېده او تر هغه وروسته د هغو کسانو اراده وه چې تر ټولو غوره دریځ یې لاره. یعنی تاریخي اتلان دي، خو د دې کار د پوهېدنې لپاره به دا بس بنسټ ته پاملرنه وکړو او په دې پوه شو چې د اتلانو اراده نه یوازې پر پرګنو اغېز لري بلکې هغه (پرګنې) هغه لارښوونه کوي.
کېدای شي داسې وبرېښي چې دا هېڅ پروا نه لري چې د تاریخي پېښو علت داسې یا هسې وګڼو... د هغو دووتنو تر منځ چې یو یې وایي، د لودیز خلک ځکه د ختیځ پلو ته لاړل چې ناپلیون غوښتل او بل یې وایي چې دا چاره ځکه پېښه شوه چې باید پېښه شوې وای، د دوی د توپیر اندازه له هغو نورو دوو تنو نه چې یو یې وایي ځمکه ټینګه ولاړه او سیوري ترې چورلېږي او بل یې بیا وایي چې دوی نه پوهېږي چې ځمکه پر څه ولاړه ده، خو په دې پوهېږي چې د ځمکې او نورو ستورو د خوځېدا څارنه کوي. د تاریخي پېښو علت، د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

علتونو له یو علته پرته بل علت نه دی او کېدای هم نه شي، خو د پېښو د ارادې ځېنې قوانین پېژندل شوي دي او ځېنې هسې د تصور او خیال په کچه تصورېږي. د دغو قوانینو پېژندنه یوازې هغه وخت شونې ده چې موږ د یو تن په اراده کې د علتونو له پلټنې تېر شو، لکه هماغه شان چې د ستورو د خوځېدا قانون یوازې هغه وخت پېژندلي شو چې انسان د ځمکې د ځای پر ځای سکون د قانون نه تېر شي.

مورخین د ۱۸۱۲ کال د بارادینو تر جګړې او د دښمن له خوا د مسکو د لاندې کولو او سوځولو نه وروسته د ریزان د واټ نه د کالوژسکایا او تارو فسکي کمپ ته د روسي پوځ لېږدېدل چې د کراسنایا پاخرا د ځنګیز خوځون په نامه نومول شوی دی، او هغه تر ټولو مهمه او نه هېریدونکې پېښه ګڼي. تاریخ لیکونکي د دغې سترې او نبوغ نه ډکې چارې ویاړ، د څو تنو ویاړ ګڼي او ټول په دې غږېږي چې د دې ویاړ زیاته برخه د چا ویاړ دی. آن بهرني او له هغه ډلې نه فرانسوي لیکونکي د دغه ځنګیز شاتګ او خوځون پریکړه، د روسي قوماندان نبوغ ګڼي او مني یې، خو دا علت نه څرګندوی او نه څوک پرې پوهېدای شي چې ولې پوځي تاریخ لیکونکي او هغو پسې ټول دا لیکي چې د روسي پوځونو دغه خوځون چې روسیه یې ژغورلې او ناپلیون یې تالا والا کړی دی، د کوم یو تن د ژورې اند ښېنې او نوښت زېږنده دی؟

په دې خبره پوهېدل په رښتیا هم ګرانه خبره ده. لومړی خو دا ځکه ګرانه ده چې په دغه خوځون کې ژوره اند ښېنه او نبوغ چېرې دی؟ ځکه هغه پوځ لپاره چې یرغل نه کوي، د ځای پر ځای کېدو د غوره ځای پیدا کول چې په اسانۍ خواړه او کالي تر لاسه کولي شي نبوغ نه غواړي. د ۱۸۱۲ کال په حالاتو کې هر دیارلس کلن وآن د کوم بې عقله زلمي له زیار او هڅې پرته دا تصور کولای شو چې له مسکوه تر وتلو وروسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوځ دځای پر ځای کېدو لپاره تر ټولو غوره ځای د کالوژسکایا واټ ته نږدې ځایونه وو.

دویمه خبره داده چې، دا ګرانه ده چې دا پیدا کړو چې تاریخ لیکونکو څنګه او ولې د روسیې ژغورنه او ناپلیون راپرزیدل، په دې خوځون کې موندلې دی، ځکه دغه څنګیز خوځون که پخوانی او د هغه همهاله او وروستي شرایط په بل ډول و . کېدای شو چې هرڅه د روسیې د تباهۍ او د فرانسویانو د ژغورنېته لاره آواره کړې وای، که د روسي پوځ د ژوند تر دغه خوځون نه وروسته لا غوره شو، په هېڅ ډول نه شو ویلای چې د دغه خوځون پایله وه.

که له دغه خوځون سره نور شرایط مل نه وای، نه یوازې به یې روسي پوځ ته ګټه رسولې نه وای بلکې هغه به یې تباه کړی هم وای. څه به پېښ شوي وای که مسکو نه وای سوځېدلای؟ که ناپلیون او میورات روسانو نه وای ورک کړی؟ که د کراسنایاپاخرا، سیمې ته دتیریدو په وخت کې د بیتیګس او بارکلی په مشوره، پر روسي پوځ برید شوی وای؟ دا سې نور که؟ که؟ او که؟...

دربیم هغه چې تر ټولو پېچلې او جړه ځکه ده چې تاریخ پوهان په لوی لاس دا هېرول غواړي چې د څنګیز خوځون چاره، یوازې یو تن پورې اړه نه لري. هېڅ چا د هغه اټکل نه و کړی او دا کار لکه د فیلي له سیمې د شا تګ په شان، دهیڅ پام په پوره توګه ځانته نه و ور اړولی، بلکې. دا پېښه ګام په ګام د یو بل پسې زېږیدونکو پېښو او شېبه په شېبه د نویو زیاتو او ډولا ډول پېښو نه رامنځ ته شوې پېښه وه او یوازې هغه وخت یې د یوې بشپړې پېښې بڼه پیدا کړه چې پېښه شوې وه او نور یې تیر وخت پورې اړه لرله...

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

دغه ځنګيزه خوځېدا وه يوازې غه وخت پېښنه شوه، چې روسي پوځ مخامخ او ديرغل برعکس شاته تګ پيل کړ او وروسته له هغه چې دفرانسويانو بربېد ودريد، له خپل مخامخ تګ نه يې چې له پيل نه دوړاندې تګ تکل کړی و، لاس په سر شو، نو له دې کبله کله چې روسي پوځ وليدل چې نور دوی پسې اخېستونکی پوځ يې تر شا نه ليدل کېږي، نو په طبعي توګه يې بنې خوا ته ځکه مخه کړه چې په هغه ځای کې د خوړو او کاليو له پريمانۍ نه خبر وو.

که داسې وانګېرو چې د روسي پوځ، نوميالي قوماندانان نه درلود او پوځ بې مشرۍ و، دغه شان پوځ به له دې پرته بله چاره نه لرله چې بېرته د مسکو خواته ستانه شي او دځان لپاره داسې دايروي يا کړيزه لاره، هغه خواه وټاکي چې هلته ابادې ځمکې او پريمانه خواړه او کالي وي.

دغه ځوځېدا د نژنيه له لارې، ريزان او تولا سيمو خواته ته دتلونکو لارونه دومره طبعي بڼه لرله چې آن له روسي پوځ نه تښتېدلي داړمارانو هم خپلې خوځېدا لپاره دغه لاره ټاکلې وه او له پترزبورګ نه هم سپارښتنې راورسېدې چې کوتوزف هم بايد د خپل پوځ دخوځېدا لپاره دغه لاره غوره کړي.

دتاروتينو په سيمه کې کوتوزف د ټولواک هغه ليک تر لاسه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دده پر کړو يې ځکه نيوکې کړې وې چې دده پوځ د ريزان له لارې خوځولی و ، خو بيا هم دليک تر پوره لوستلو نه وروسته دا څرګنده شوه چې ، په ليک کې هم ده ته لار ښوونه شوې وه چې هماغه کالوژسکايا لاره چې ده ټاکلې وه او ده ته تر ټولو غوره لاره ده.

روسي پوځ لکه هماغه شان چې څرګنده وه ، له فرانسويانو سره د جګړې په ټوله موده کې او هماغه راز د بارادينو په جګړه کې ، تر سختو ګوزارونو لاندې راغلی و ، همدا سې يې تر ګوزارونو لاندې شا تګ ته دوام ورکړ ، خو همدا چې دغو ګوزارونو زور پای ته ورسېد او بل ګوزار يې يرغل ونه ليدل شو ، نو هغه حالت يې ښه وګاڼه او غاړه يې ورته کېښوده چې دوی خپله ورسره مخامخ شوي وو.

د کوتوزف ورتيا او نبوغ ، په هغې جګړيزې کړنلارې او د پوځ په قوماندانۍ کې چې دده په نامه ياديږي نه و بلکې دده نبوغ په دې کې و چې بل هېڅوک په هغه څه نه پوهېدل او نه يې ، درک کولای شول چې پېښېدونکي وو. هغه يوازينی څوک و چې له هماغه وخته د فرانسوي پوځ په ناتوانۍ او نا ورتياوو پوهېده او يوازينی څوک و چې د بارادينو د جګړې پايله يې د روسي پوځ بری ګاڼه. هغه د روسي پوځ د قوماندان په توګه ، بايد تر ټولو نه زيات لېواله وای چې يرغل وکړي ، خو داسې نه و ، دی يوازيني څوک و چې له خپل ټول توان نه يې ددې لپاره کار واخېست چې خپل پوځ په دغه بې ګټې جګړې کې له ننښتو وژغوري.

هغه ځناور چې دباردينو په جګړه کې ټپي شوی و ، په هماغه ځای کې چې ښکاري تر ښکاره وروسته پريښی و ، هماغه شان ، همالته پاتې و ، خو ښکاري په دې نه پوهېده چې ښکار يې ، ژوندی دی او کنه ؟ توان لري او کنه ؟ او يا يې ځان چېرې پټ کړی دی. ناڅاپه د ښکار

(c) ketabton.com: The Digital Library

چيغې پورته شوې.

دغه ځناور فرانسوي پوځ و، دغه ځناور خپله چغه پورته کړه او د خپلې تباهۍ ښرګندونه يې وکړه. د دغه ځناور ښرګندونه، د کوتوزف پوځ ته د لوريستون په ښېره کې د اوربند او سولې د استازي رالېږل و.

ناپليون په دې ډاډه و چې هر هغه څه ښه دي او که ښه نه دي، خو دا چې دده په خيال کې ګرځي، هغه ټول ښه دي. نو هماغه لومړی څه يې چې خيال ته ورغلي و او هېڅ معنی نه لرله، هغه يې کوتوزف ته ليکلي وو:

«شهزاده کوتوزف! زه خپل يو جنرال ياور تاسو ته د خورا مهمو خبرو لپاره درلېږم. ستاسې له مبارک حضور نه هيله کوم چې د هغه پر هر څه، په تيره بيا پر هغه څه باور وکړئ چې تاسو ته يې، ستاسې په اړه، زما له خوا دزړه له کومې وړاندې کوي. زه د خدای د لوی دربار نه هيله کوم چې تاسې په خپله سپېڅلې پناه کې وساتي»

مسکو، د اکتوبر دريمه، ۱۸۱۲ کال

ناپليون

کوتوزف هغه ته داسې ځواب وليکه:

«که زه اوس کومه روغه جوړه ومنم، راتلونکي به پر ما ته د لومړي لمسونکي په توګه لعنت ووايي. دا زموږ د خلکو اراده ده.»

هغه ناپليون ته داسې ځواب وليکه او خپل ټول توان يې ددې لپاره کاراوه چې پوځ له جګړې لرې وساتي.

د يوې مياشتې په اوږدو کې، په مسکو کې د فرانسوي پوځ ميشتيا او تالان او دمسکو په څنډو تاروتينو کې د روسي پوځ ځای پر ځای کېدل او استراحت، د دواړو خواوو پوځي توان (شمېر او استراحت) چور بدل کړل. دغه بدلون د روسي پوځ په ګټه تمام شو. که د

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانسوي پوځ حالت او د هغو شمېر روسانو ته څرګند نه و، خو همدا چې د غه بدلون څرګند شو، د یرغل اړتیا هم راپیدا او له هغه سره همهاله په ډېرو ځایو کې د یرغل د وړتیا نښې هم راښکاره شوې. د غه نښې دا وې:

دلوریستون لېږل، ، په تاروتینو کې د پریمانه خوړو او کالو پیدا کېدل، هغه خبرونه چې له هرې خوانه د فرانسوي پوځ د بې اوزګارۍ او بې نظمۍ او زموږ پوځ ته د نویو سرتیرو په اړه رارسېدل، دهوا ښه والي او زموږ د سرتیرو دمه کیدل، ، تر ډېر استراحته وروسته په سرتیرو کې د کار د سرته رسېدو د لېوالتیا پیدا کیدل ،... دفرانسوي پوځونو په حال دخبرتیا هیله، چې له ډېرې مودې راهیسې وزګار پاتې شوي وو... دغه راز په ځېنو کلیو ، بانډو او لارو کې پر فرانسویانو د کلیوالو یرغلونو چې د هر یو پوځي په ګوګل کې یې د پیاوړتیا او ښه والي روحیه راپاروله. ددغو وړو بربو خبرونو د خلکو او کلیوالو تر منځ د رخې روحیه راهڅوله او په هغو کې دغچ اخېستو د احساس لمسېدل دم په دم تر هغه پورې په زیاتېدو ښکاریده چې فرانسویان په مسکو کې پاتې کیدونکي وو. له تولو نه غوره لا دا وه چې زموږ پوځ پر دښمن د غوره والي له امله بدل شوی و. دقواوو انډول بدلون موندلی و او یرغل هرو مرو کېدونکی و. پوره هماغه شان چې کله د ساعت ستنې ، په بشپړه توګه دیوې کړۍ ګرځېدا پوره کوي او زنګونه یې زنګ وهي، د پوځ لوړپوړو چارواکو هم همداسې د یو بدلون خوځون او اوښتون احساساوه، داسې یو بدلون، خوځون او اوښتون چې زنګونو یې زنګیدل، پیل کړي وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳

کوتوزف له خپلې قوماندانۍ او ټولو اک له پترزبورګ نه د روسې پوځ قومانده کوله. مخکې تر هغه چې د مسکو د ماتې او سقوط خبرونه پترزبورګ ته ورسي، د جګړې لپاره یوه هر اړخیزه کړنلاره جوړه او د کوتوزوف په مشرۍ د کړنې لپاره لیږل شوې وه. که څه دا کړنلاره په دې خیال چې پر مسکو پخوانۍ واک ټینګ دی، جوړه شوې وه، خو بیا هم د سترې قوماندانۍ مشرۍ هغه ومانه او د هغه کړنه او عملي کول یې پیل کړل. کوتوزف، یوازې دومره ورته ولیکل چې د جګړې لارښوونه او مشري به له لرې واټن نه خورا ګرانه وي. پترزبورګ د دغو خنډ پېښوونکو ستونزو د اوارۍ او نویو سپارښتنو د سرته رسولو لپاره ځینې کسان کوتوزوف ته ورولېږل.

له دې نه پرته، د روسي پوځ په قوماندانۍ کې باید نوي بدلونونه، ترسره شوي وای. د وژل شوي باګراتیون او خوابدي شوی بارکلی پر ځای باید نور کسان ټاکل شوي وای. په خورا غوڅه توګه دا تصور پیاوړی شوی و چې د الف پر ځای ب او د ب پر ځای الف وټاکال شي. او یا برعکس د A پرځای D او داسې نور، خو دا ټولې چارې دیو چا له خوښې پرته بله ګټه نه لرله. دا تصور هم له دې کبله وچې د پوځ د غوره والي لپاره د دغو چارو سرته رسولو ته اړتیا لیدله کېږي.

د پوځ په قوماندانۍ کې د کوتوزف او د هغه د درستیزوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

بينيګيسن ، ترمنځ تربګني، قوماندانۍ ته د ټولواک د ډاډورکسانو راتګ او نويو بدلونونو له امله د ببلابيلو ډلو خپل منځي پيچلې کړکيچنې دوکې ، ديوبل تير ايستل او تربګنۍ سختې زياتې لوبې رواني وې. چا يوه ته کنده کيندله او چا دبل لارې کې ځاه جوړوله او داسې نور او نور. ددې ټولو دوکو په منځ کې اصلي پلمه هغه پوځي عمليات و چې دغو کسانو هر يو تصور کاوه چې دی يې مشري او لارښوونه کوي، خو پوځي عمليات د دوی له ارادې پرته، هماغه شان چې بايد ترسره شي يعنې د دوی د اټکل نه لرې روان و. دې عملياتو د ولس د خوښۍ پربنسټ خپله لاره وهله. دغه دوکې او تير ويستل ټولې له ټولو سره لويدلې، سيالي يې سره کوله او د هغو غبرګون د پوځ پر لوړ پوړو چارواکو خپل اغيز کاوه...

ټولواک د تاروتينو تر جګړې وروسته، داکتوبر په دويمه په خپل ليک کې کوتوزوف ته ليکلي و:

« شهزاده ميخايل ايلاريونويچ ! د سپتمبر د دويمې راهيسې دښمن پر مسکوولکه کړې ده. ستاسو وروستي ګذارش د سپتمبر په شلمه راليږل شوی و. په ټوله دې موده کې نه يوازې د دښمن په وړاندې زموږ دلومړنۍ پلازمېنې د خپلواکۍ لپاره څه کار نه دی شوی بلکې د وروستيو رپوټونو له مخې تاسو نور هم شاته تللي ياست. د سيرپوخوا ، سيمه هم دښمن لاندې کړې ده. دتولا سيمه چې د خپلو فابريکو له پلوه د پوځ د وړتياوو د پوره کولو لپاره ، خورا ضروري ده، تر ګواښ لاندې راغلې ده، د جنرال وينځيګېرود ، په راپور کې وينم چې د دښمن يولس زره کسيز پوځ پترزبورګ ته په تلونکو لارو خوځېدلی دی او د دښمن بله قطعه چې څو زره تنه دی، د ديمتروف دښار پلو روان دي. او د هغه څلورم او د شمېر له پلوه د پام وړ پوځ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

روزا او موزاسیک د سیمو تر منځ ځای پر ځای شوی دی. په خپله ناپلیون د سپتمبر په ۲۵ په مسکو کې و. د دغو ټولو اطلاعاتو له مخې د ښمن خپل پوځونه داسې خواره واره کړي دي او خپله ناپلیون له خپل ګارډ سره لا په مسکو کې دی. ایا دا کېدای شي چې د تاسو په وړاندې د ښمن پاتې پوځ په داسې یو حالت کې وي چې تاسو پر هغو د برېد توان و نه لري؟ برعکس په زیات ګومان داسې اټکل کولي شو چې هغه له خپلو ځوکنډکونو او یا په اغلب ګومان د داسې یوې فرقې په ملتیا تاسو پسې در روان دی چې تر ډېرې اندازې نه له هغه پوځ نه خوار او ضعیف دی چې تاسو ته سپارل شوی دی.

داسې برېښي چې له دې حالت په ګټه اخېستو سره تاسو کولای شو پر دښمن چې له تاسو خورا ضعیفه دی. په بریالیتوب برېد وکړئ، مات یې کړئ، یا یې لږ تر لږه شا ته تګ اړ او هغه سیمې چې د دوی تر ولکې لاندې دي، بېرته خپلې کړئ. تاسو به په دې کار سره تولا او نورو ښارګوټو ته د پېښ شوي ګواښ مخه ونیسئ. که دښمن خپل پیاوړی پوځ پترزبورګ ته راولېږي او زموږ د غه پلازمېنې ته چې دلته هومره دپام وړ پوځ هم پاتې نه دی، تر ګواښ لاندې راولي، ملامتي او مسوولیت به یې ټول ستاسو پر غاړه وي، ځکه تاسو تر خپلې قوماندې لاندې پوځ په برکت، که وغواړې، لږ زړه وکړي، په سربښندنه به د هغه مخه ونیسئ. دا په یاد لرئ چې تاسو به لا د مسکو د سقوط ځواب ولس ته وایئ. تاسو خو، دا تجربه لرئ چې زه کولای شم، تاسو وویاړم. د دغو ویاړلو اراده په ما کې ناتوانه شوې نه ده، خو زه او روسیه حق لرو چې له تاسو نه د پیاوړتیا، دریدو، سربښندنې او برې هیله ولرو. په جګړه کې ستا مېړانه، پوهه او قومانده، دا ټولې چارې ډېرې آسانه وي»

خو دغه لیک چې په هغه کې د پوځونو د انډول او په پترزبورګ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوی د پوځ د رښتيني قوت ښودنه کوله، لا په لاره وه. هغه کوتوزف ته رسېدلی نه و، هغه نور نه شو کولای دده تر قوماندې لاندې پوځ د يرغل نه راتم کړي او جګړه پيل شوې وه.

دا کتوبر په دويمه چې شاپووالف نومی قزاق له دې سېمې تېرېده، په غشي يو سوی، ښکار کړ او بل سوی يې تپی کړ. دغه قزاق په تپی شوی سوي پسې په ځنګل کې تر هغه وړاندې لاړ چې د مورا، د پوځ له کين اړخ سره مخامخ شو. د هغه پام شو چې دغه فرانسوي پوځ له هر ډول څارنې او ساتنې او بې احتياطۍ پرته هلته موضع نيولې وه. دغه سرتيری په خورا ملنډو خپلو ملګرو ته دغه کيسه وکړه او ويل يې چې نږدې و، د فرانسويانو اسير شي. يو بريدګي چې دغه خبرې اورېدلې وې، هغه يې خپل قوماندان ته ورسولې.

قزاق يې سره راوغوښت، پوښتنې، ګروېږنې يې ترې وکړې. د قزاقو قوماندان غوښتل له دې حال په ګټه اخېستو له فرانسويانو نه څو آسونه برمته کړي، خو له دغو قزاقانو نه يو تن چې د پوځ له لوړپوړو سره اړيکې درلودل، دا خبرې د سترې قوماندانۍ يوه جنرال ته ورورسولې، په دې وروستيو وختونو کې په پوځ کې سيالۍ او ناندرۍ خورا زياتې شوې وې، ايرمولوف څو ورځې دمخه بنيګسين ته ورغلی او له هغه يې هيله کړې و چې له خپل واکه ګټه واخلي او پر فرانسويانو يرغل پيل کړي. بنيګسين ورته ويلي و، که تاسو مې پېژندلای نه وای، ما به فکر کړی و چې تاسو د هغه څه د سرته رسولو هيله نه لرئ چې غواړې. همدومره بس دی چې زه د يوه څه سپارښتنه يا هيله وکړم او کوتوزف د هغه برعکس کار وکړي.

دغه دقزاقانو له خوا راوړل شوی خبر د څارونکو له خوا هم تاييد شو او په ډاګه څرګنديده چې پېښنه کېدونکې ده، تارونه يې وربېږديدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ساعتونو زنګونه ووهل. کوتوزوف د هغه واک له کبله چې تصور یې کاوه لري یې، د خپلې تجربې او پوهې له مخې چې د خلکو په پېژندنه کې یې لاره، بیا یې هم د بینیګسینن هغه یاد دښت ته پام وکړ چې په هغه کې یې له ټولواک سره د مخامخ اړیکو څرګندونه او ښودنه یې کوله چې دغه اړیکی له یوه ارمانه پرته بل ارمان نه لري او هغه دا چې ټول جنرالان په یوه خوله وایي او د ټولواک هیله هم داده چې دغه ارمان ترسره شي، خو د قزاقانو خبر د هغه مخه ونه نیول شوای ، دی دې ته اړوت د هغو عملیاتو قومانده ورکړي چې په خپله یې بې ګټې او زیان رسوونکي ګڼل او دی له یوې پېښې شوې پېښې سره مخامخ شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴

کوتوزوف ته دیرغل په اړه د بینیګسینن له خوا د یادښت لېږل او د فرانسویانو د پوځ دکین اړخ د نه ساتنې په اړه دقزاقانو خبرتیا ، دیرغل لپاره یوازنۍ وروستۍ نښې وې. د یرغل لپاره د اکتوبر پنځه نېټه وټاکل شوه.

د اکتوبر په څلورمه کوتوزوف د یرغل د پیل دقوماندې امر لاسلیک کړ. جنرال تول، هغه ایرمولوف ته ولوست او له هغه نه یې هیله وکړه چې د هغه په اړه نور یې دوړتیا وړ چارې تر سره کړي.

ایرمولوف وویل:

- ښه ده، ښه ده ! زه اوس وخت نه لرم او له کوټې نه ووت.

د عملیاتو هغه کړنلاره چې جنرال تول، جوړه کړې وه، ډېره ښه وه ، دهماغې کړنلارې په شان ښه وه چې د استرلیځ د جګړې لپاره لیکل شوې وه، خو توپیر یې دا وچې دا په الماني لیکل شوې نه وه.

لومړی شمېره پوځ خوځېږي، دا پلو او هغه پلو. دویم پوځ، خوځېږي، هغې خواته او هغې خواته. ټول د کاغذ پرمخ ټاکل کېږي. پوځونه، د هغو لپاره ټاکل شویو ځایونو ته رسېږي او دښمن نابودوي. هرڅه دنورو ټولو کړنلارو او تګلارو په شان خورا پرځای او غوره و. یو پوځ هم په خپل وخت خپل ځای ته ونه رسېد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کړنلاره او ټوله تګلاره چمتو شوه او ایرمولوف ته ورولېږل شول چې پانې یې د سرته رسولو لپاره هغه ته وسپاري. د کوتوزف د ګارد د سپرو پوځیانو نه افسر چې ده ته په سپاذل شوې دندې ډېر ویاړیده، د ایرمولف کورته راغي.

دایرمولوف چوپړ هغه ته وویل:

-هغه لاړ، په کورکې نه شته.

د ګارډ افسر د هغه جنرال کور خواته وخوځېد چې ایرمولوف زیاتره وخت د هغه دیدن ته ورته، خو نه جنرال هلته و او نه ایرمولوف.

د سواره پوځ ځوان افسر پر آس سپور شو او یو بل جنرال ته ورغی او وې پوښتل:

-نه، نه شته، هغه لاړ.

ځوان سواره افسر په زړه کې وویل:

- اوس ددې ټولو ملامتي او د خبر د ناوخته رسولو پړه پر ما را اچول کېږي.

هغه ټوله قطعه ایرمولوف پسې ولټوله، که چا به ویل چې ایرمولوف یې ولید چې له نورو جنرالانو سره کوم چېرې روان و او چا به په ډاډ ویل چې هغه بیا په خپل کورکې دی. هغه افسر چې لا غرمنۍ نه وه کړې، د ماښام تر شپږو بجو یې وخت په لټونه، پلټنه تیر کړ. ایرمولوف هېڅ ځای پیدا نه شو او هېڅوک نه پوهېده چې هغه چېرې دی. افسر په تلوار له خپل اندېوال سره یوه مړۍ ډوډۍ وخوړله او د مخکښو قواوو د ستري قوماندانۍ پلو، میلارادویچ ته ورغي، خو میلارادویچ هم په خپل کورکې نه و. هلته یې ورته وویل چې جنرال میلارادویچ د جنرال کیکین کورته، د نڅا جوړ شوي بنډار ته ورغلی دی او کېدای شي ایرمولوف هم هلته ورغلی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-ښه دا بنداړ چېرې دی ؟
قزاقي افسر وويل:
- په اچکين کې. هلته، او دلاس په اشاره يې نږدې يو کور وروښود.
- دا څنګه کېدای شي، هغه خو د جبهې لومړۍ کرښې ته نږدې ده.
- د هغې د ساتنې لپاره يې دده غونډ ورلېږلی دی. نن شپه هلته داسې مستي او عيش او نوش دی چې خدای خپله ښه پوهېږي څه به وښي. د موسيقۍ دوه ډلې او درې سندرغاړي هم راغلي دي.
افسر د لومړې کرښې نه آپلو د اچکين سيمې ته ورغی. کله چې د کور پلو ورنږدې کېده، له لرې نه يې د موسيقۍ او سندرو زړه راښکونکې انګازې واورولې، هغوی د سرتيرو نڅايزه سندره بلله:
- دشنيلو، دشنيلو په څړځايو کې، دشنيلو په څړځايو کې..
د سندرغاړو آوازونو او دنغمو انګازې چې کله ناکله به د شراو شور په منځ کې ورکېدل، اوريدل کېدل. دغو نغمو دافسر په زړه کې دخوښۍ او مستۍ څپې راوېښې کړې، خوبيا هم هغه وحشت او ګبڼې پسې اخېستی و. هغه ځکه ورخطا او ناآرامه و چې ده ته سپارل شوی پيغام، ده په وخت نه و رسولی. نورنو د شپې نهې بجې وې. له آسه راکوز شو او د ارباب لا جوړې پاتې شوې ودانۍ مخکنيو زينو ته چې د روسي او فرانسوي کرښو تر منځ د جګړې په لومړۍ کرښې کې پرته وه، وروخوت. د انتظار په کوټه او دکور په ساقيخانې کې، چوپړانو د شرابو له جامو، خمونو او له مزناکو ډوډيو سره په تګ راتګ کې وو. سندرغاړي، کړکۍ ته نږدې ولاړ وو. ځوان افسر د دروازې پلو ته بدرګه شو او هغه ناڅاپه د پوځ مشران او ټول جنرالان چې جګ ونی لوړ ايرمولوف هم د هغو په منځ کې وو، وليد. د ټولو جنرالانو تنې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګريوانونه پرانستي ، څېرې يې تکې سرې او له خوښۍ نه غوړيدلې وې. ټولو په کړس کړس خندل او راټول شوي ولاو وو. د صالون په منځ کې يو لنډ وني او زړه راښکونکې ښکلې جنرال چې تکه سره څېره يې لرله، په خورا چټکۍ او مستۍ د پښو دټکولو نڅا کوله او غږونه اوريدل کېدل:

- ډېر ښه !واه، واه، نيکولای ايوانوويچ !افرين !آفرين !

ځوان افسر داسې وانګېرله چې له دغه شان پيغام او داسې ناوخته رارسېدلو سره يې، دوه ګونې ګناه کړې ده. هغه غوښتل څوشېبې صبر وکړي، خو له جنرالانو نه، يوه تن هغه وليد او پوه شو چې د کوم کار لپاره راغلې دی. هغه له ايرمولوف نه پوښتنه وکړه چې دا سړی دڅه لپاره راغلی دی ؟ايرمولوف تندی تريو کړ، افسر ته ورنږدې شو، له هغه سره دباندې ووتل او دځوان افسر پيام يې واوريد. ليک يې له هغه نه واخېست او هېڅ يې ونه ويل:

هغه شپه د لويې قوماندانۍ د سپورو پوځونو يوه افسر، دايرلوف په هکله وويل:

- تاته ټوکې ښکاري، ته څه فکر کوې چې هغه ناڅاپی دلته راغلی دی ؟

دا ټولې خبرې اټکلي شوي دی، سبا به يې کوري چې په کونوفينڅين کې څه تېرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵

بله ورځ سهار د وخته ستړی ستومانه کوتوزف، دوخته راپاڅېد ، سهارنۍ لمانځنه او دعا یې وکړه، جامې یې واغوستې او له دې کبله یې طبیعت خټه و چې دی باید د هغې جګړې قومانده وکړي چې دی یې نه غواړي. هغه په ګاډۍ کې سپور شو او د تاروتینو نه پنځه ورسته لرې د لیتاشیفسکي له سیمې نه، هغه پلو ته چې باید یرغل کوونکي قطعات هلته راټول شوي وای، وخوځېد.

کوتوزوف دلارې په اوږدو کې ویده کېده او راویښېده، بیا یې دې ته غوږ نیو چې ایا د ښې خوا ډزو غږ راځي او کنه؟ جګړه پیل شوې او که څنګه؟ خو لا تر اوسه پورې هرې خوا ته چوپه چوپتیا خوره وه. سپېدې په چاودېدو او دمني توده خو وریځنۍ ورځ پېلېدونکې وه. کوتوزوف د تاروتینو سیمې ته په نېږدې کېدو و چې د لارې آپلو کې یې څو تنو سپورو ته پام شو چې آسونه ګډر ته د اوبو ورکولو لپاره بیایي. کوتوزف هغو ته وکتل، دګاډۍ د درېدو غږ یې وکړ او له هغوی نه یې وپوښتل چې د کوم غونډ دي؟ هغو سپورو د خپلې قطعې نوم واخېست او ویل چې دوی باید اوس له دې ځایه ډېر لرې، چېرته وړاندې په څارځای کې وای. بوډا قوماندان له ځانسره وویل چې کومه تېروتنه شوې ده.

کوتوزوف د پلي غونډ پوځیان ولیدل چې توپک یې کرار پر ځمکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتار ایښی او سرتیري په ولسي جامو کې نغریو ته ناست دي. ډوډۍ او شولې پخوي او ځینې هم لرګي او خس راټولوي. قوماندان لـه ګاډۍ نـه راکوز شو، سرېې ښکته واچاوه، ژوره ژوره سا یې وویستـه او پرتـه لـه هغه چې څه وو ایي، سترګه په لاره وړاندې او وروستـه خوځېده. کلـه چې د سترې قوماندانۍ راغوښتل شوی افسر اییاخین، راښکاره شو، کوتوزوف له ډېره قهره تک شین اوښتی و، خو دده دا قهر له دې کبله نه چې دغـه افسـر پـه کومـه تیروتنـه تـورن وي بلکې لـه دې کبلـه و چې ده داسې څوک پیدا کړی و چې دده دقهر ارزښت یې لاره. بوډا لـه قهـره رېږېدیده. سا یې بنده بنده کېده. هغه د هغه لیونتوپه حالت تـه رسېدلی و چې کله ناکله به له غضبه په ځمکه لګېده. هغه پر اییاخین ورودانګل ، لاس یې د ګواښ په نښه پر هغه پورته کړ، پر هغه یې چغې وروهلې او په ښکنځلو یې ښکانځه. په دې وخت کې بل راستون شوی افسر، بروزین هم له دې وهلو او ښکنځلو بې برخې پاتې نه شو:

- دا لا پسې کوم دوکه مار دی ؟ دا سپک ولی ؟!.

هغـه پـه ډډ آواز چغـې وهلـې، لاسـونه یـې ارتـېږل او شـډل شـډل رېږدیده. له ډېره قهر او غضب یې ځان خوږیده. هغـه ستر قوماندان، والاحضرت، هغه څوک چې ټول په دې ډاډه و چې په روسیه کې هېڅ چا هېڅکله د هغـه پـه کچـه واک نـه درلـود ، اوس پـه داسـې یـو حالـت کـې راګیر شوی و چې د ټول پوځ تر مخې د خندا وړ ګرځېدلی و. لـه هغـه ځانسره ویل:

-هسې مې له سهاره دعا کوله، هسې مې ټوله شپه په شوګیرو تیره کړه.

هغه له ځاسره دا فکر کاوه:

-آن چې کمکی افسر هم وم، چا زړه نه شو کولای چې داسې راپورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخاندي، خو اوس ؟

د هغه ځان داسې خوږېده چې تا به ویل چا ښه وهلی وی، نوځکه یې نه شو کولای چغې و نه وهي او خپل زړه له غضب او خواشینۍ تش نه کړی، خو ډېر ژر ستړی او ستومانه شو، دا خوا، هغه خوا یې وکتل او داسې یې احساس کړه چې ډېرې ښکنځلې او اپلتې یې ویلي دي. ګاډۍ ته ورو خوت او پټه خوله وخوځېد.

تللی غضب او خواشینی بېرته نه راستنېده. کوتوزوف په ستړیا او ستومانۍ کې په سختۍ سترګې ورپولې او دایرمو لوف چې پرون راهیسې ده ته نه و ورغلی، دبینیګسینین، کونوفینځین او تول هغو خبرو ته غوږ شو چې دوی په هغه ورځ د برېد د نه پیل نه، د ځان د دفاع لپاره کولې، هغوی هڅه کوله وو ایي چې برېد باید بله ورځ پیل شوی وای.

او کوتوزف دې ته اړوت چې بیا د هغوی خبرې ورسره ومني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶

هغه پوځونه چې له مانښامه په ټاکلو ځایو کې راټول شوي وو، بله ورځ، د شپې په راخوریدو وخوځېدل. دمني شپه وه. تورو شنو پخونو وریځو آسمان پوښلی و، خو باران نه ورید. ځکمه لمده وه، خوځتې نه وې. پوځونه بې شر او شوره روان وو، خو یوازې کله ناکله به د توپونو د وسپنو غږونه اوریدل کېدل. په لوړې غږیدا د پیپ پر څښولو او داور په لګولو بندیز لګول شوی و او هڅه کېده چې آسونه شنهاري ته پرینښودل شي. ددغو چارو پټول، د هغه په زړه پورې والي لا زیاتوه. ټول خوشاله روان وو. څو پوځي ډلې ودریدې، وسلې یې کېښودې او پر ځمکه یې کتار کړې. خپله پوځیان پر لمدې ځمکې پریوتل، ځکه هغو فکر کاوه هلته رسېدلي چې باید رسېدلي وای. ځېنو(زیاتره هغو)ټوله شپه په تګ تیره کړه. داسې برېښېده هغه ځای ته چې باید رسېدلي وای نه دې رسېدلي.

ګراف ارلوف او دینیسوف له خپلو قزاقانو سره (تر ټولو نه مخکې کمکۍ ډله) یوازینۍ ډله وه چې پر خپل وخت هغه ځای ته رسېدلې وه چې باید رسېدلې وای. دغه ډله دیوه ځنګله په وروستې څنډه کې د دیمتروفسکي ښار ګوټي د سرومیلوفي کلی ته د تلونکې نرۍ لارې تر څنګ میشته شوه..

ګراف ارلوف چې د سپېدو ترچاودیدو نه مخکې، تازه سترګې پټې کړې وې، له خوبه راوېښ کړای شو. د فرانسوي پوځ نه یو را تښتېدلی یې ورته راوست. دغه تن د پونیاتوفسکي د پوځ نه، یو پولندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

برېدګی و. دغه پولندي برېدګي ویل چې له فرانسوي پوځه یې د تېښتې علت، هغه ظلم و چې پر ده کېده. هغه ویل چې دی باید لا د وخته افسر شوی وای، خو دی افسر شوی نه دی، مګر دا چې دی ډېر زوړ ر دی له همدې امله یې خپله قطعه پرېښې ده. ده ویل چې له هغو نه دغې اخېستو تکل لري. هغه خبر راوړی و چې میورات له دې ځایه وړاندې یو ورست، شپه کوي. ده غوښتنه کوله که ده ته سل سواره ورکړل شي، هغه به ژوندی راولي. ګراف ارلوف-دینیسوف له خپلو ملګرو سره مشوره وکړه. دا وړاندیز خورا په زړه پورې او پر هغه سترګې پټول ګران و. ټول چمتو شول او ټولو ویل د پولندي برېدګی خبره دې ومنل شي. تر ډېرو خبرو اترو او څېړنو نه وروسته تورنجنرال ګریکوف ومنله چې له دوو قزاقي غونډو سره مل له دغه پولندي سره لاړ شي.

ګراف ارلوف-ینیسوف برېدګی آزاد کړ او ورته وې ویل:

- ګوره په یادلره که دې دروغ ویلي و، داسې به دې ځوړند کړم، لکه سپی او که دې رښتیا وویل، سلې زرینې سکې به درکړم.

برېدګي چې خورا غوره بڼه غوره کړې وه او تندی یې تریو کړی و، بې له هغه چې ځواب ورکړي، پر آس سپور شو او ګریکوف پسې چې په چټکۍ خوځېدلی و، روان او په ځنګله کې پناه شول.

ګراف ارلوف د سهار له سړې وږمې نه چې نوې رالوتې وه، ځان کېښکود او له دې کبله چې په خپل مټ یې دغه شان یوه چاره پیل کړې وه، کبنې اخېستی و. د ګریکوف تر بدرګې وروسته له ځنګله نه راووت او د نوی راختونکي لمر تر شغلو لاندې د دښمن د پوځ په ننداره شو. د هغو د نغریو داور په مړه کېدو و. زموږ پوځونه باید د ګراف ارلوف-دینیسوف ښي اړخ ته د غونډۍ په لمنو کې راڅرګند شوی وای. هغې خواته یې وکتل، سره له هغه چې هغوی باید له لرې لیدلای شوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

واى، خو د دغو پوځونو کومه نښه نه لیدل کېده. د فرانسویانو په خوا کې، هغه شان چې دوی ته برېښېده د دښمن د پوځ اړخ کې یو ډول خوښي او خوځون لیدل کېده. په تیره بیا د هغه یاور چې خورا ځیر او تند نظر درلود، هم دغه خبره منله. ګراف ارلوف چې دغه پوځ ته سترګې ګنډلې وې، وویل:

-په رښتیا هم ناوخته شوې ده.

هماغه شان چې ډېر وخت داسې پېښېږي، هغه څوک چې موږ باور پرې کړی، نور له موږه پناه شوی او موږ له خپل باور او اعتماد نه پښېمانه شوي یو. ګراف ارلوف ته هم ناڅاپه دا څرګنده شوه چې هغه برېدګی دوکه مار و او دوی یې دوکه کړي دي. د دوی دبرېد کار یې برباد کړی دی. دا څنګه کېدای شي چې څوک ستر قوماندان تیرباسي او د دومره پرګنو له مینځه سرتیري بوزي.

ګراف وویل:

- رښتیا هم دې دوکه مار دروغ ویلي دي.

دګراف له چوپړانو نه یو تن چې د ګراف په شان د دښمن په لیدو ، په دغه کار بدګمانه شوی و ، وویل:

- امر کوئ چې راستانه شي ؟

- هو ! رښتیا ؟ تاسو څه فکر کوي ؟ که یې په خپل حال پرېږدو ؟ او کنه ؟

- امر وکړه چې راستانه شي.

ګراف ارلوف، خپل ساعت ته وکتل او ناڅاپه یې په غوځه وویل:

- راستانه دې شي، راستانه دې شي. ناوخته به وي، بالکل رڼا شوې ده.

او چوپړ د ګریکوف پسې ځنګله ته ور ودانګل. کله چې ګریکوف

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېرته راستون شو ، ګراف ارلوف ددغې بې پايلې ازموينې ، پليو پوځونو ته دانتظار نه چې لا راغلي نه و او هم دد ښمن له رانېږدې کېدو نه (د هغه ټولي پوځيان هم دده په شان وو)ګبنې پسې اخېست، پريکړه وکړه بريد پيل کړي. په زګيروی ډوله آواز يې قومانده ورکړه:

-سپاره شئ

پوځيان يې منظم شول او پر ځان يې صليبونه وويستل.

-خدای مومل شه !

په ځنګله کې يې د هورا غږ آوازې جوړې کړې. او سل سل تنه ، تا بـه ويل چې له کوم جواله راتويږي. او قزاقان يو په بل پسې لکه ازاد شوي مرغان ، والوتل ، نيزې په لاس لـه سينده واوښتل او پر دښمن يې ورودانګل.

لومړي فرانسوي چې د قزاقانو بريد وليد ، لـه ډاره يې د وحشت او ناهيلۍ داسې چغه پورته کړه چې د هغوی ټول پوځيان چې هلتـه وو ، آن دريشۍ هم نا اغوستې ، ټولو همداسې په ډار ټول توپک ، توپونه او آسونه پرېښودل او هر چا چې هر ې خواته کولای شول ، وتيښتېدل.

که هغو قزاقيانو چې فرانسويان يې پسې اخېستي وو ، خپل شا او خوا شيانو ته پاملرنه نه وای کړې ، هغوی به هم ميرات او هم هغه پورې نور ټول اړوند کسان او شيان لاندې کړي وای. قوماندان هم همدغه غوښتل. په تښتېدونکو پسې د هغو منډه او لمسون آسانه کار نه و. هېڅ چا د قوماندان قومانده نه اوريده. همالتـه يو زره پنځه سوه نيول شوي اسيران ، اتـه ديرش توپونه ، بيرغونـه او تر ټولو نـه د قزاقانو دخوښۍ څه ، آسونه ، شېږې ، څادر او ځينې نور شيان برمتـه شوي وو. بايد ددې ټولو غم وخوړ شي. پر اسيرانو او توپونو واک ټينګ شي ، غنايم وويشي ، چيغې ووهي ، آن ناندرۍ يې سره جوړې کړې او قزاقان

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ټولو اخته شول.

فرانسویان چې پوه شول چې نور نو دوی پسې څوک نه شته، لښ زړور شول او کرښې یې بېرته لښ سره منظمې شوې پوځي فرانسوي ډلو، بیا په ډېرو پیل وکړ. ګراف ارلوف چې لا همداسې پیاوړو قوتونو ته سترګه په لارې و، هم نور و نه شو کولای فرانسویان پسې واخلي.

په دې وخت کې لومړی پوځی ډله، د کړنلارې له مخې خوځېږي. او نورې هم همداسې د بېنیګسینین تر مشرۍ لاندې او د ټولو په لارښوونه، که څه هم ناوخته کړې وه هم خوځېدلي او یوچیرې ته رسېدلې وې، خو نه هغه ځای ته چې ورته ټاکل شوې و، بلکې د تل په شان خوځېدلی لارې ته وتلی کسان لومړی خوشاله او لېواله وو، خو یو وخت دریږي. ددوی په منځ کې د نارضایتۍ ګونګوسی او ریدل کېږي، خو په پای کې په خپله تیروتنه پوه شول او بېرته ستانه شول.

یاورانو او جنرالانو هره خوا منډې وهلې، شر او شور یې کاوه، چغې یې وهلې، خپل مینځ کې یې شخړې او ننداری کولې، ګوت نیوکې وې او ویل یې چې دا لاره چور، هغه لاره نه ده چې دوی غوره کړې ده، دوی ناوخته کړې ده، یو څوک یې سره ملامتاوه، ښکنځل یې سره کول، خو په پای کې ټولو لاسونه پورته کړل او وخوځېدل چې کوم ځای ته رسېږي:

- آخر به یو چېرته ورسېږو ! په رښتیا یو چېرته ورسېدل، خو هلته چې باید رسېدلي وای، یو شمېر هلته رسېدل، خو ډېره ناوخته شوې وه او له لاسه یې څه نه کېدل او خپله دد ښمن د ډزونښه شول.. باګورت، عمر خوړلی، نومیالی، باتور او آرام جنرال هم له ډېرو تیروتنو، دریداو او خوځېدو او له ضد او نقیض سپارښتنو نه په تنګ او سخت په قهر شو او د خپل طبیعت او عادت برخلاف یې ټولو ته داسې ناوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې وکړې چې ټول يې حيران کړل:

- زه نه غواړم چې ماته څوک د جګړې روزنه راکړي، زه تر نورو ښه کولي شم چې له خپلو سرتيرو سره يو ځای سر ښندنه وکړم، مخکې لاړ شم او مړشم.

هغه تر دې خبرو وروسته پاڅېد او وړاندې لاړ. زړور او هيجان اخېستي ښاکووت، پرته له هغه چې فکر وکړي چې وړاندې او دفرانسويان تر ډزو لاندې تګ يې ګټه لري او که تاوان. مخامخ د جګړې ډګر ته شو او خپلو سرتيرو ته يې هم د دښمن د ډزو د باران لاندې، د وړاندې تګ قوماندە ورکړه.

ګوابښ، ډزې او مرمۍ، هغه څه وو چې ده اوس غوښتل او د هغه باغي قهر د هغه لېواله و. د دښمن له مرميو نه يوې لومړۍ هغې دی وواژه. او تر لومړنۍ مرمۍ نه وروسته نورو مرميو نور سرتيري ووژل، د هغه پوځ تر يو مودې هسې د دښمن تر دغه مرګني اور لاندې پاتې شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷

په دې لړ کې بايد نورو روسي پوځونو هم پر فرانسويانو برېد کړی وای. کوتوزوف هم دهمدې پوځونو په مينځ کې و. هغه په دې ښه پوهېده چې دده له خوښې برخلاف پيل شوې جګړې نه به ، له پښېمانۍ پرته ، بله ګټه تر لاسه نه شي. له دې کبله يې د خپل توان په اندازه ، د پوځ د پرمختګ مخه نيوله او خپله هم هومره وړاندې نه خوځېده.

کوتوزوف، پټه خوله پر خپل خړ آس سپور و او د برېد په اړه يې په خورا زړه تنګۍ او ځنډ ، پوښتنو ته ځوابونه ويل.

هغه ميلارادويچ ته چې غوښتل يې وړاندې ودانګي، وويل:

- تاسو ته له برېده پرته ، بل څه خيال نه درځي، خو تاسو وينئ چې موږ نه شو کولای کړکيچن خوځون وکړو.

يو بل تن ته يې ځواب ورکړ:

- سهار يې ونه شو کولای ميورات ژوندی اسير کړي. ټاکل شوې ده ، ځای ته په خپل ټاکلی شوی وخت ورسېږي، اوس نو هېڅ کېدای نه شي... هغه وويل:

- ټول غواړي چې يرغل پيل شي، له ببلابېلو لارو ، دوی وړانديزونه کوي، خو کله چې برېد پيل شي، هېڅ شي به چمتو نه وي، دښمن له هرڅه نه خبر او د خپل وړتيا وړ اټکلونه کوي.

ايرمولوف، ددې خبرې په اوريدو ، خپل بانه سره وروستل، نری موسکا يې پرشونډو خوره شوه، هغه په دې پوه شو چې پر ده راغلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوابن تیر شوی او کوتوزوف هم پر ده، په همدومره ملنډو قناعت کوي.

ایرمولوف، ترڅنګ ولاړ رایوفسکی په ځنګانه وواهه او په کراره یې وویل:

-ددې ټولو ملنډو موخه زه یم.

تر دې ټولو خبرو نه وروسته، ایرمولوف وړاندې لاړ او په خورا درناوي یې کوتوزوف ته وویل:

- والاحضرت! لا ناوخته شوې نه ده، دښمن لا لرې شوی نه دی، ښه به دا وی چې د اور قومانده ورکړې، کنه پوځ ته به د باروتو بوی تر سپږمو هم نه شي.

کوتوزوف، هیڅ ونه ویل، خو کله چې یې هغه ته خبر ورکړ چې د میورات پوځونه شاته درومي، د اوربل امر یې ورکړ، خو هر سل ګامه وروسته یې د لس پنځلس دقیقو د دریدو امر کاوه.

ټوله جګړه، په هغو کړو کې تمامېده چې د ارلوف-دینیسوف قزاقانو کړې وو. دنورو قطعاتو د کړو پایله دا شوه چې هسې له ځوسوو تنه سرتیرو نه بې برخې شول.

تر دغې جګړې وروسته، کوتوزوف دالماسو نښان وګاټه، بینیګسین هم څو الماسونه او سل زره روبله، نورو هم د خپلو رتبو په اندول خورا ښې ډالۍ اورتبې تر لاسه کړې او بیا د پوځ په قوماندانۍ کې نوې ټاکنې او بدلونونه وشول.

دتاروتینو تر جګړې وروسته، روسي افسرانو او جنرالانو ویل:

- ګورئ! موږ روسان تل ټولې چارې سرچپه کوو، اوس هم کټ مټ همداسې سره وایي او موخه یې داده چې کوم احمق دا کارونه سرچپه کړې دي او که دموږ په زړه وای دا به داسې نه وای. خو هغه کسان چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه راز خبرې کوي، یا خو له کاره خبر نه دي او یا په لوی لاس دځان دغولولو لپاره دا خبرې کوي. ټولې جګړې: تاروتینسکایا ، برادیسکایا ، او ستیرلیشکایا ، یوه هم هغه شان چې اټکل شوې وې، ونه شوې او اصلي خبره هم همدا ده.

ډېر خپلواک قوتونه، بل هېڅ ځای دومره خپلواک نه وي، لکه د جګړې په ډګر کې چې خپلواک وي، ځکه د جګړې په ډګر کې ، هر څه د مرګ او ژوند په اړه وي. هر څه د جګړې په بهیر اغیز کوي او هېڅکله د دغه بهیر اغیز اټکل کېدای نه شي او هېڅکله هم نه شي کولای د کوم بهیر او قوت همګامه واوسي...

که تاریخ لیکونکي ، په تیره بیا فرانسوي هغوی لیکي چې جګړې او نښتې د مخکنیو ټاکل شویو کړنلارو او تګلارو پربنسټ ترسره شوي دي، یوازینۍ پایله یې چې ددوی له دغو خیالاتو اخستې شو هغه داده چې د هغوی لیکنې ناسمې دي.

تاروتینسکایا جګړې، هغه هدف تر لاسه نه کړ چې ښاغلی تول، ورته ټاکلی ویعنې هغه شان چې د جګړې په کړنلاره کې یې اټکل شوی و ، نه قطعات جبهو کې ځای پر ځای شول او نه یې هغه پایله ترلاسه کړه چې ګراف ارلوف غوښته. ګراف ارلوف غوښتل چې میورات اسیر کړي او نه هغه ارمانونه تر سره شول چې بینیګسین او نورو د ځان لپاره ټاکلي وو. نه هغه ارمانونه چا ولیدل چې په یو وار د دښمن د ټول پوځ نابودي غوښتل کېده. او نه د هغه افسر ارمان ترسره شو چې په جګړه کې یې د ګډون ارمان درلود ، د سرښندنې تکل یې کړی و او نه د هغه قزاق دا ارمان و خوت چې په جګړه کې به یې ډېر غنایم په نصیب شي. او داسې نور او نور ارمانونه.. خو که د جګړې اصلي موخه ، هغه وه چې په رښتیا ترسره شوه ، هغه په هغه وخت کې د ټول روسي ملت هیله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه او هغه دا وه چې(له روسیې نه د فرانسویانو ویستل او د هغو د پوځ تالا والا کول و)په دې توګه دا څرګنده وه چې د کرنلارې له مخې د تاروتینسکایا دجګړې نه کېدل، د جګړې د هغه وخت په بهیر کې، هغه څه و چې اړتیا ورته لیدل کېده. له دغې جګړې نه تر دې نه د غوره پایلې هیله کول، نه یوازې ګرانه بلکې ناشونې خبره وه. له خورا اله ګولې سره سره، په کمو هلو ځلو او لږې مرګ ژوبلې د ټولې جګړې نه تر ټولو غوره ګټه تر لاسه شوه. د روسي پوځ د شاتګ، پر ځای یرغل پیل کړ. د فرانسوي پوځ کمزورتیا ښکاره او هغه ټکان ورکړ شو چې د ناپلیون پوځ یې تېښتې ته اړ کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸

ناپليون، د (لا مسکوا) په نامه د نه هېريدونکې ګټندويې جګړې نه وروسته پر مسکو ولکه ټينګوي، هېڅ څوک ددې برې په ګټلو کې ځکه شک نه لري چې دجګړې ډګر د فرانسويانو تر واک لاندې پاتېږي. روسان شاته درومي او پلازمېنه دښمن ته پرېږدي. مسکو د خوړو کالو له بې سارو زيرمو او بې شمېرو وسلو او مهماتو سره د ناپليون په منګلو کې دی. روسي پوځ چې دوه برابره تر فرانسوي هغه ضعيفه دی، ديوې مياشتې په اوږدو کې پر دښمن يو وار هم د کوم بريد هڅه نه کوي.

د ناپليون حالت خورا غوره او پرتمين دی. ددې لپاره چې په لا دوه برابره قوت د روسي پوځ پر پاتې شويو ډلو بريد او هغه توته کړي. ددې لپاره چې دځان په ګټه سوله ټينګه کړي او يا ددې لپا ره چې د سولې نه د روسانو د انکار په وخت کې به وخت کې، پر پترزبورګ د ګوابښمن بريد خبرې وشي او آن ددې لپاره که دناڅاپي ماتې په وخت کې بېرته سمولينسک او يا ويلنا ، سيمو ته شا تګ وشي، په مسکوکې پاتې شي او ددې لپاره که په لنډه توګه وويل شي چې داسې ښکاريده چې د هغه غوره او ګټوونکي حالت د ساتنې لپاره چې په هغه وخت کې فرانسوي پوځ درلوده، کوم نبوغ ته اړتيا نه وه. ددې چارې د سرته رسولو لپاره، ديوې ساده چارې سرته رسول په کار و:

- پرېښنودل شي چې پوځ د خلکو شتمني تالان کړي، ټول پوځ ته ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنیې جامې چمتو شي (د هغه د ټولو هغو وګړو لپاره چې په مسکو کې وو) د شپږو میاشتو لپاره د اړتیا وړ خواړه(د فرانسوي تاریخ لیکونکو په وینا) ، خو ناپلیون ، دا د نابغوو ، نابغه، لکه هغه شان چې پر خپل پوځ ښه واکمن و ، ښه قومانده یې هم کوله، د مورخینو په وینا له دغو کارونو ، یو کار هم ونه کړ.

هغه نه یوازې په دغو کارو کې یو کار هم ونه کړ بلکې خپل ټول واک یې د دې لپاره کاروه چې د ده مخې ته د ټولو پرتو لارو چارو له منځه ، تر ټولو احمقانه او وژونکې هغه غوره کړي. له ټولو هغو چارو نه چې ناپلیون کولای شول، یعنی ژمی په مسکو کې تیر کړي، یا پترزبورګ ته لاړ شي، یا نیژني ګورد ته وخوځېږي، یا له هماغه لارونه چې وروسته کوتوزوف پرې لاړ شي، شمال یا سهیل ته لاړ شي ، یا داسې کوم بل څه وکړي ، ون کړل، خو هغه څه چې ده وکړه، تر هغه احمقانه څه نه و او هغه دا چې دی د اکتوبر تر میاشتې پورې په مسکو کې پاتې شي، سرتیري پرې ښودل چې په ښار تالان ګډ کړي او وروسته یې چې مسکو پرېښود ، زړه نا زړه و چې کومه قطعه او قوماندانې، هلته پرېږدي او کنه ؟

کوتوزوف، ته ورشي، خو پرته له هغه چې جګړه پیل کړي، په شا شو ، ښۍ خوا ته مخه کړي او کمکي یاروسلاو ، تر سیمې پورې لاړ شي. بیا یې هغه تصادف چې پر دښمن د یرغل لپاره درلود ، ونه ازمایه ، پر هغه لار چې کوتوزوف، تللی و ، پرهغې لار لاړ شي که څنګه ؟ یا بېرته د موژایافسکی پر لاره چې د وورانو کنډوالو سیمو ته د سمیلینسک لارې ته وتله، وخوځېږي

تر دې نه احمقانه څه چې د پوځ د تباهۍ سبب کېدل، بل فکر یې نه شو کولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د جګړې خورا غوره تګلارو جوړونکو، د روسي پوځ لـه ونډې پرتـه د نـاپلیون د پـوځ د تباهۍ او تـالاکولو لپـاره کومـه تګلاره جوړه کړې وای، کومه لاربنوونه یې کړې وای، د کومو عملیاتو وړاندیز یې کړی وای، داسې به یې نه کړي لکه هغـه څه چې خپلـه نـاپلیون وکـړل او تر هر څه زیات یې د هغه پوځ ته تاواني کړ.

ناپلیون په خپل نبوغ سره دا کار تر سره کړ، خو دا خبره چې نـاپلیون خپل پوځ ځکه تالا والا کړ چې غوښتل یې هغـه تباه کـړي، یا کـه وویـل شي چې هغه هسې ساده دی. دا به په هماغه کچه ناسمه وی چې ووایـو، هغه خپل پوځ ترمسکوه ځکـه راوست چې خپلـه یې داسې غوښـتل او دی خورا هوښیار او نابغه و.

په دواړو حالاتو کې، د هغه د خپـل شخصیت اغیـز چې د هغـه د هر سرتیري تـر شخصـیت او ارادې نـه، پیـاوړی نـه و، یـوازې دا اغیـز لاره چې له هغو قوانینو سره یې اړخ لګاوه چې د پېښو د پېښـېدو اتکل یې کولی شو.

د تـاریخ پوهـانو دا انـد چـې د نـاپلیون پـوځ پـه مسـکو کـې خپلـه پیاوړتیـا لـه لاسـه ورکـړه(یـوازې لـه دې کبلـه و چـې د هغـه د کـړو د وروستیو پایلو اټکل یې ونـه شو کـړای)چور ناسـمه ده. هغـه تـر ۱۸۱۲ کاله پخوا ، تر هغه وروسته خپلې ټولې پیاوړتیا نـه کـار واخېست چې د خپل پوځ لپاره غورې لارې چارې ولټوي. په دې موده کې دده چارې، په مصر، ایتالیا، اتریش او پروس کې د هغـه تـر حیرانوونکي چارو نـه کمې نه وې. موږ په پوره توګه په دې نه پـوهېږو چې هغـه هلتـه څـه ښې چارې کړې دي، په مصر کې د هغـه دسترو چـارو سـتاینې او خبرتیـاوې موږ ته د فرانسوي سرچینو له ویناوو را رسېدلي دي. موږ نه شو کـولای په اتریش او پروس کې د هغه په نبوغ ځکه قضاوت وکړو چې د هغو پـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اړه معلومات موږ باید له فرانسوي او الماني سرچینو نه تر لاسه کړو. له جګړو او نښتو پرته ، ناپلیون ته د نه ایلیدونکو ماتیدونکو پوځونو تصور نه کېدونکي تسلیمي، المانیان د هغه د نبوغ منلو ته اړ کړي دي. ځکه دا یو ازیني دلایل دي چې په جرمني کې د جګړې د پېښېدو لپاره ویل کېدل، خو د خدای شکر دی چې موږ داسې کومه مخ توري نه لرو چې د هغه د پټولو لپاره هغه نابغه وګڼو. موږ پېښو ته په رښتیا د حق ګڼلو لپاره لویه بیه ورکړي او نه غواړو دا حق له لاسه ورکړو.

د ناپلیون کړه او نبوغ په مسکو کې ، په نورو ځایو کې، د هغه د کړو په شان حیرانوونکي او له نبوغه ډک دي. مسکو ته د راننوتلو نه نیولې بیا تر وتلو پورې هغه پرله پسې فرمانونه ورکول او د جګړې کړنلارې یې جوړولې. په مسکو کې د اوسېدونکو او د هغو د استازو نشتوالي او آن د مسکو سوځېدلو ، هغه خواشینی نه کړ. هغه نه د خپل پوځ هوساینه، نه د دښمن هلې ځلې، نه د روس د ملت نیکمرغي ، نه د پاریس اداره او نه په راتلونکي کې د ټینګېدونکې سولې د ځانګړتیاو په اړه د یپلوماسي، یو هم له پامه لرې نه کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹

مسکو ته د رانښوتلو سره همهاله ، ناپليون د جګړې په اړه جنرال سباسبستيان ته سپارښتنه کوي چې د روسي پوځونو خوځون تر سختې څارنې لاندې ونيسي. له مسکوه وتونکو بېلابېلو لارو ته پوځونه استوي او ميورات ته فرمان ورکوي چې کوتوزوف پيدا کړي. بيا په ځير او ښه پاملرنه په کرملين کې د لا ښه امنيت او پوځونو د غوره ځاى پر ځاى کېدو امرونه کوي او تر هغه وروسته، په ټوله روسيه کې د جګړې له نبوغه ډکه کړنلاره جوړوي.

په سياسي برخه کې: ناپليون، تورن ياکوليوف (د پېژندل شوي روس پوهان ـ ګرځن پلار) چې کور يې تالان شوى او په دې نه پوهېږي چې څنګه ځان له مسکوه وباسي، ځانته ورغواړي او په هر اړخيزه توګه هغه ته خپل سياست بيانوي. د خپل رحم او مهربانۍ په اړه ورته وايي او د روس ټولواک الکساندر ته ليک ليکي. په دې ليک کې ځان پوروړى ګڼي چې خپل دوست او ورور ټولواک الکساندر په دې خبر کړي چې راستوپچين، په مسکو کې خپلې دندې په خورا ناوړه او ناسمې سرته رسولي دي. هغه د غه ليک د ياکوليوف په لاس پترزبورګ ته لېږي. بيا په هر اړخيزه توګه د خپلو عقايدو او مهربانيو په اړه په توټولمين، ته هم غږېږي او هغه د جرګو مرکو لپاره پترزپورګ ته لېږي.

په حقوقي برخه کې يې سمدلاسه سپارښتنه وکړه، هغه کسان پيدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

او جزا ورکړ شي چې مسکو ته يې اوروړته کړي دي او د ظالم راستوپچين ، د جزا په نامه يې سپارښتنه وکړه، د هغه کور و سوځل شي.

د اداري چارو په برخه کې ، مسکو ته يو اساسي قانون جوړوي. د ښار د اداري لپاره يو تن ښاروال ټاکي او بيا يوه خبرتيا هم خپروي:

« د مسکو او سېدونکو !

ستاسو بدمرغۍ او خوارۍ خورا درنې دي ، خو ټولواک واکمن هيله لري ، هغه پای ته ورسوي. تاسو به د هغو وحشتناکو کړو د بېلګو په اړه اوريدلي وي چې هغه جانيانو او باغيانو ته څنګه جزا ورکوي. بې پايه هڅه کېږي چې بې نظمي او بې امنيني پای ته ورسوي. هغه مشري چې ستاسو له منځه ټاکل شوې ده، ښاري جرګه يې جوړه او په خورا خواخوږۍ به د ښاري چارو واک تر لاسه او کار پيل کړي. د غه جرګه ګۍ به ستاسو په چوپړ کې، ستاسي اړتياوې به پوره ، د غه کسان به له نورو نه د توپيريدو لپاره، يوه سره پټاره په اوږو اچوي او ښاروال به د سرې پټارې ترڅنګ يوه سپينه پټاره هم په اوږو اچوي، خو په غيررسمي وخت کې به هغوی يوازې پرچپ لاس يوه سره پټاره تړي.

د ښار پوليسي اداره د پخوانيو اصولو له مخې جوړه او د دغو پوليسو له برکته په ښار کې امنيت او نظم ښه شوی دی. حکومت همدا اوس د ښار په ټولو سيمو کې د پوليسو دوه عمومي قوماندان او شل سيمه ايز قوماندانان ټاکلي دي. هغوی په کين لاس د سينې پټارې له مخې پېژندلی شئ.

د بېلابېلو عقايدو څو کليساوې پرانستل شوي ، په هغو کې لمانځنې رواني او هېڅوک د چا د مذهبي مراسمو خنډ کېدای نه شي. هره ورځ ستاسو يو شمېر ښاريان خپلو کورونو ته راستنېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سپارښتنه شوې ده چې له هره یوه سره د هغې بد مرغۍ په کچه چې هغه ته ورپېښه شوې ده، مرسته او خواخوږي وشي.

دا هغه امکانات او چارې دي چې حکومت يې ستاسو په چوپړ کې کاروي چې بېرته ستاسو هوسايي تامين او قانون ټينګ شي، خو دغه ارمان ته د رسېدو لپاره، له حکومت سره ستاسو ملګرتيا ته اړتيا ليدله کېږي، څومره چې کولای شئ، هغه خوارۍ او زوريدنې هېرې کړې چې تاسو ليدلي او زغملي دي. راتلونکې روښانه ده، برخليک ته هيلمند اوسئ او په دې ډاډه اوسئ چې له حتمي او له شرمه ډک مرګ سره به هغه کسان مخامخېږي چې پرتاسو ظلم او تاسو ته پر پاتې شتمنيو تيري کوي. په دې کې شک مه لرئ چې ستاسو د شتمنيو ساتنه به کېږي. ځکه تر ټولو نه د سترو او عادلو پادشاهانو اراده، همدا غواړي.

سرتيرو او د مسکو او سېدونکو، هرڅوک او هر قام چې ياستئ پر حکومت خپل باور بيا راپيدا او ټينګ کړئ، ځکه حکومت د نيکمرغيو سرچينه ده. په وروڼګلوئ ژوند وکړئ، يوله بل سره ګډه مرسته او خواخوږي ولرئ .. سره يو شئ چې د ظالمانو د ظلم مخه ونيسئ .. که پوځي او دولتي چارواکو ته غاړه کېږدئ، ډېر ژر به مو اوښکې ودرېږي».

****

د خوړو او کالو او نورو ورځېنو اړتيا په اړه ناپليون، سرتيرو ته سپارښتنه وکړه چې په وار سره مسکو ته لاړ شي او د تالان له لارې د پوځ اړتياوې پوره کړي. په دې توګه يې په دې برخه کې د پوځ د راتلونکې غم وخوړ. په مذهبي برخه کې ناپليون امر وکړ چې ټول کشيشان بېرته راوستل شي او په کليساوې کې لمانځنې بيا پيل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سوداګرۍ او د پوځ د اړتیا په اړه یې دغه لاندنۍ خبرتیا خپره کړه:

خبرتیا !

تاسو د مسکو او سېدونکو !

استادانو او کارګرانو !

تاسو وروستیو بدمرغیو له ښاره لرې کړي یاستئ، تاسو ځمکوال بزګرو چې لا تر اوسه هم کوم نامعلوم ډار په دښتو کې ایسار کړي یاستئ، غوږشئ او واورئ:

آرامي دغې پلازمېنې ته راستنېږي او نظم په هغې کې ټینګ کېدونکی دی. ستاسو همښاریان چې هغوی ته کېدونکي درناوي کوي، له خپلو کورونو او ځارځایونه راوزي. د هغو او د هغو دشتمنیو په وړاندې هرډول تیری، سمدلاسه جزاويني. معظم همایوني ټولواک پاچا د ټولو خواخوږي کوي او پرته له هغو کسانو نه چې د هغه له فرمانو نه غاړه غړوي، ستاسو نه یو تن هم خپل دښمن نه ګڼي. هغه غواړي چې ستاسو بدمرغۍ پای ته ورسوي او هیله لري چې تاسو خپلو کورونو او کورنیو ته راستانه کړي. د هغه دښه نیت ملګرتیا وکړئ. موږ ته راشئ، ځکه امنیت او آرامي دلته ده.

د مسکو او سېدونکو په پوره ډاډ خپلو مېنو او کورونو ته راستانه شئ ! ډېر ژر به د خپلو اړتیاوو ، وړشیان پیدا کړئ. د کار زیار ایستونکو استادانو او کارګرانو ! خپلو فابریکو ته راوګرځئ، ساسو مینې، دوکانونه او ستاسو ساتونکي ، تاسو ته سترګې په لاره دي. راشئ کارونه مو پیل او د خپلو کارونو له برکته مو د ویاړ وړ ګټې، وګټئ. او تاسو اې بزګرو چې د جګړې له وحشته مو ځنګلونو ته پناه وړې ده، مه ډاربږئ. خپلو جونګړو ته بېرته راستانه شئ او پوره ډاډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوسئ چې له تاسو او ستاسو شتمنیو نه به دفاع وشي. دښار بازارونو او انبارونه ستاسو لپار پرانستي دي او تاسو کولای شي، له خپلو اړتیاوو نه زیات مالونه او فصلونه هلته خرخ کړئ، حکومت دا لاندې چارې ددې لپاره ترسره کړئ چې ستاسو د آزادې راکړې ورکړې لاره آواره شي:

۱- تردې نېټې نه وروسته بزګر ، ځمکوال او د مسکو ښنډو او سېدونکي او کلیوال کولای شي له هر ګوانښه پرته ، خپل هر ډول محصولات ، هر څه چې وي، ښار ته راوړي او په هغو دوو بازارونو کې :خوایا او اخوتنیریاد ، کې یې خرڅ کړئ.

۲- د دوی محصولات دې د پېریدونکو او پلورونکو له خوا په ټاکل شوې بیه واخستل شي، خو که پلورونکي هغه بیه چې غوښتونکي یې دي، تر لاسه نه کړي، اختیار لري چې هغه بېرته کلي ته یوسي او هېڅوک به په هېڅ پلمه د هغو د وړلو خنډ نه شي.

۳- د هرې اونۍ د یکشنبې او چهارشنبې په ورځو به دبازار لوېې ورځې وې او د سه شنبې او شنبې په ورځو به په پوره شمېر پوځیان دلارو د ساتنې لپاره له دې کبله ګمارل کېږي چې له ډاړه مارانو نه ښار ته دمالونو د رسولو ساتنه وکړي.

۴- کلیو او بانډو ته د ستنېدو په وخت کې به د لارو نه همداسې ساتنه وشي چې کلیوال او بزګر له خپلو ګاډیو او کراچیو سره په آرامه زړه بېرته لاړشي.

۵-د دودیزې او ورځنۍ سوداګرۍ دبیا پیل کېدو لپاره به سمدلاسي چارې او کارونه تر سره کېږي.

دښار او کلیو اوسېدونکو، دکار استادانو او کارګرانو !

تاسو د هرقام چې یاستئ، تاسي ته بلنه درکول کېږي چې د ټولواک

(c) ketabton.com: The Digital Library

امپراتور د پلارنیو هیلو د سرته رسولو لپاره هڅه او د ټولنیزې آرامۍ لپاره له هغه سره مرسته وکړئ. خپل باور او ډاډ له هغه څخه ترلاسه کړئ او له هغه سره په یو ځای کېدو کې ځنډ مه کوئ».

د پوځیانو او ولسي خلکو د روحیې د لوړولو لپاره پرله پسې پرېتونه جوړېدل، سوغاتونه او ډالۍ ویشل کېدې. ټولواک امپراتور به د ښار په کوڅو کې ګرځېده، د ښار او سېدونکو ته به یې ډاډ ورکاوه او سره له هغه چې د دولتي ستونزو په اړه به په اند ېښنو کې ډوب و. ، په خپله به یې د هغو تیاترونو په ننداروکې ګډون کاوه چې دده په امر پرانستل شوي وو.

د عدالت او خواخوږۍ په برخه کې چې د پادشاهانو تر ټولو غوره ځانګړتیا ده، ناپلیون هم چې هرڅه کولای شو، کول یې. هغه سپارښتنه وکړه چې د خیریه موسسو د دروازې پر تندې دې ولیکي:

-زما د مور کور !

هغه په دې ډول غوښتل چې د ماشوم او مور سپېڅلې مینه او شاهانه پرتم سره یو ځای کړي. هغه ، هغو روزنتونونو ته لاړ او خپل سپین لاسونه یې هلته میشتو یتیمانو ته وروړاندې کړل چې هغوی یې ښکل کړي، په خورا مهربانۍ یې له توتولمین سره د زړه خواله وکړه، بیا لکه هغه شان چې تیبیر، په خواخوږۍ ژبه ویل، سپارښتنه وکړه ، د خپلو سربازانو معاش له هغو روسي پیسو نه ورکړي چې دده په امر جعلي جوړې شوې وې. هغه په دې چارو سره د ځان او فرانسوي پوځ پرتم او ویاړ زیاتوه او له هغه سره یې همهاله له هغو کسانو سره مالي مرسته کوله چې کورونه یې په اورونو کې سوځېدلي وو ، خو له دې کبله چې خواړه خورا ګران و او د هغو ویشل هم پر دیو ته چې ډېرکي یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښمنان هم وو ، ګرانه وه ، پریکړه وشوه چې هغوی ته کاغذی روبلونه وویشل چې وکولای شي هر څوک چې هر څه غواړي، هرځای، خپلې اړتیا پوره کړي.

د پوځ د نظم لپاره پر له پسې د دې لپاره فرمانونه ورکول کېدل چې له خدمته د سر غړونکو او د خلکو د شتمنۍ تالانګرو ته د سختې جزا غو ښتنه کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

خو د تعجب وړ دا وه چې دې ټولو چارو، اندېښنو او بې شمېره نقشو چې په خپل ډول کې ساری نه درلود، بنسټیزې جرې یې اوارې نه کړې بلکې د ساعت د ستنو په شان چې د ساعت له مینځ سره یې اړیکې شلیدلې وې، یوازې د ساعت پرمخ چورلیدې او د مینځ له څرخونو سره یې هېڅ اړوند نه درلود.

په پوځي برخه کې د جګړېز نبوغ کړنلاره، لکه هغه شان چې تییر، د هغه په اړه وایي:

«د هغه نبوغ هېڅکله ژور، د ستاینې او حیرانۍ وړ څه نه و رامنځ ته کړي».

او په نسبي توګه له نباغلي فن سره یې په خبرو اترو کې هڅه کوله دا په ډاګه کړي چې د جګړې دغه له نبوغه ډکه کړنلاره، نه دا اکتوبر په څلورمه بلکې د اکتوبر په پنځلسمه ترتیب شوې ده. دا کړنلاره نه هېڅکله تر سره شوه او نه یې د تر سره کېدو امکان و، ځکه هغه له ژونده خورا لرې وه. وروسته ښکاره شوه چې د کرملین د ماڼۍ دلا ټیګښت لپاره چې باید جومات (ناپلیون د نیکمرغه واسیلی کلیسا په همدې نامه یادوله) ورانه شوی وای، یو هسې ناوړه چاره وه. له مسکو د ناپلیون د وتلو په وخت کې کرملین په مانیونو الوزول، د هغه پخوانۍ هیله ترسره کوله او د ماشومانو هغو لوبو ته پاتې کېده چې ترخپلې پښو لاندې ځمکه ځکه وهي چې پردغې ځمکې دی لوېدلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټپي شوي دي. د روسي پوځ پسې اخېستل چې دده ټول خيال پر ځان اخته کړی و، عجيبه بڼه غوره کړې وه. د فرانسوي پوځ قوماندانانو دروسي شپيته زريزه پوځ ورک کړی و. د تيير په وينا، يوازې د ميورات هنر او نبوغ و چې د روسيې دغه شپيته زريزه پوځ لکه ستن په درمنده کې پيدا کړي.

په ديپلماتي برخه کې، ټول هغه دلايل چې ناپليون د توتولمين او ياکولوف لپاره ويلي وو(هغوی خو زياتره د ګاډيو او جامو د لاس ته راوړلو په غم کې و) ټول ددې لپاره وچې خپل عدل او لوړ خيالونه ورته څرګند کړي، خو دغه دلايل ټول بې ځايه او بې ګټې شول. ټولو اک الکساندر دده دغه استازي ونه منل او د هغو راوړلو پيامونو ته يې ځواب ورنه کړ.

ګنهګارانو ته دجزا ورکولو په برخه کې وروسته له هغه چې داور اچولو په تورنيمايي کسان اعدام شول، دمسکو پاتې نيمه برخه هم په ايرو بدله شوه.

د اداري اصلاحاتو په برخه کې دښاروالۍ پرانستل او په ښار کې دښاروالۍ دڅانګو جوړېدل، و نه شو کولای د خلکو دشتمنيو د تالان مخه ونيسي. دا کار يوازې د هغو څو تنو په ګټه تمام شو چې ددغو جوړ شويو ادارو مشري يا غړيتوب يې درلود. دغو کسانو يا دنظم دساتنې په پلمه دښار په تالان کې ګډون کاوه او يا يې څپله شتمني دتالانګرو له تالانه ژغورله.

دمذهب او کليسا په برخو کې، د هغه هلې ځلې، په هغې آسانۍ سره چې په مصر کې جوماتونو ته دده په تګ سره بريالې شوې وې، دلته بې اغيز پاتې شوې. يو، دوه درې تنه کشيشان چې په مسکو کې هغو پيدا کړي وو، هڅه وکړه چې د ناپليون تکلونه پرځای شي، خو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه يو تن د لمانځنې په وخت کې کوم فرانسوي سرتيري په څپېړه وواهه او د هغه ديو بل تن په اړه، يو فرانسوي مامور داسې يوه خبرتيا خپل لوړ ځای ته استولې وه:

« هغه کشيش چې موږ پيدا کړی او په کليسا کې مو د لمانځنې پېلېدو ته اړ کړی و، هغه کليسا پاکه کړه، قفل يې ور واچاوه او بيا لاړ. په همدې شپه يې د کليسا قفلونه او دروازه سره ماته کړې، کتابونه يې څېرلي يا ارتېږلي او نوريې هرڅه مات او وران ويجاړ کړی دي.

د سوداګرۍ په برخه کې د کار له استادانو، کارګرانو او بزګرو سره ملګرتيا لېوالتيا ونه موندله. نه د کار استادان پيدا شول، نه کارګر او نه بزګر او هغه چاروا کي چې کارګرو او بزګرو پسې به لرې لرې سيمو ته تلل، همدا چاروا کي به خلکو نيول او وژل به يې. تياترونه تر پرانستلو وروسته، ډېر ژر وتړل شول. ځکه چې د دغو تياترونو دلوبغاړو جامې او نور وسايل غلا او لوټ شوي وو او نه هنرمندانو نه شو کولای خپلې ننداري جوړې کړي.

خيريه چارو هم کومه ښه پايله نه لرله. جعلي او غير جعلي پيسې په مسکو کې پريمانه، خو کوم ارزښت يې نه لاره. فرانسويان چې په تالان او دغنايمو په راټولو لګيا وو، له زرو پرته بل څه نه منل. نه يوازې په سخاوت د ناپليون له خوا ، هغه جعلي لټونه او پيسې چې هېڅ ډول ارزښت يې نه لاره، خلکو او خوارانو ته ويشل کېدې، بلکې سپينو زرو هم د سرو زرو په وړاندې خپل ارزښت بايلود، خوتر ټولو عجيبه چاره د لوړپوړو چاروا کو او ناپليون له خوا د تالان او غلا د مخنوي فرمانونه وو، چې چور به ګټې پاتې شول.

پوځي چاروا کو داسې خبرتياوې ورکولې:

د تالان او غلا دمخنوي لپاره، د ورکړل شويو فرمانونو سره سره،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا هم په ښار کې تالان او غلا روانه ده، نظم نه شته او داسې کوم سوداګر چې قانون ته غاړه کېږدي او په خپلو چارو بوخت وي، نه لیدل کېږي. له یوازې پوځ سره مل سوداګرو ته اجازه ورکول کېږي چې خپل مالونه، هغه د غلا مالونه خرڅ کړي.. له دې خبره پرته چې سرتیري په غلا او تالان لګیا دي، بل کوم خبر نشته.

داکتوبر نهمه

« غلا او تالان د پخوا په شان روان دي. زموږ په سیمه کې د غلو د داړو داسې یو ډاره شته چې د پوځ له مرستې پرته د غلو د نیولو او د غلا مخنوي کار سخت ګرانه وي».

ټولواک امپراتور(ناپلیون)له دې امله خورا ناراضه و چې د غلا او شوکو د مخنوي لپاره دده د سپارښتنو او فرمانونو سره سره، بیا هم د ګارد او پوځ ډلې په کلیو او بانډو کې لوټماري کوله او بېرته کرملین ته راستنېدل. پرون او نن، په پخواني ګارډ کې غلا او تالان تر بل هر وخته زیات شوي وو. د ټولواک امپراتور دې ته خوا شنه وه چې دده خورا ښه سرتیري چې دده دځان، پرتم ساتونکي او د نظم او اطاعت غوره بېلګه دي، تر هغې کچې یاغي شوي دي چې اوس د پوځ پر زیرمو او انبارونو هم برید کوي، نورې ډلې بیا له پوځي دود د دستور نه دومره لرې شوي دي چې د ساتونکو افسرانو او سرتیرو قومانده اصلاً نه اوري، نه یوازې د هغو قوماندې ته غوږ نه ږدي بلکې هغوی ښکنځي او آن پر خپلو هغو، هم برید کوي.

قوماندان ولیکل:

« د دربار د تشریفاتو مشر، له دې امله خورا شکایت لري چې د پرله پسې سپارښتنو او هیلو سره سره، سرتیري هر چېرې چې رسېږي، آن د ټولواک امپراتور د کوټې لاندې متیازې کوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه پوځ د هغې له بنده ښنستېدلې ګلې په شان، آن هغه خواړه چې کېدای شي کومه ورځ هغوی له لوږې وژغوري، بیا هم تر پښو لاندې کوي. په مسکو کې چې د هغو د پاتې کېدو موده چې څومره اوږدېده، هغوی په هماغه اندازه دغو نیمګړتیاو او ناروا چارو پلو ورپرزیدل.

ددې ټولو خبرو سره سره دغه پوځ له خپل ځایه هم نه خوځېده، خو یوازې هغه وخت یې تېښته پیل کړه چې ددوی یو کتار سره له ګاډیو او کراچیو د سمیلینسک پر لارې او د تاروتینسکي په نښته کې ددښمن لاس ته ورولوید او ناڅاپه ډار پسې واخېستل. د تاروتینسکې د جګړې خبر چې به ناڅاپي ډول ، دیو پوځي پریټ په وخت کې ناپلیون ته ورسېد د تیېر ، د وینا له مخې په امپراتور کې یې روسانو ته د جزا لمسون راوپاراوه، نو هغه و چې تر دې خبرې وروسته یې د پوځ د وتلو فرمان چې ټول پوځیان یې سترګه په لار و ، ورکړ.

ددغه پوځ وګړو له مسکوه د تېښتې په وخت کې، ټول هغه څه چې په دې ښار کې غلا ، شوکه او تالان کړي وو ، له ځانسره واخېستل. ناپلیون هم خپله ځانګړې خزانه له ځانسره واخېسته. او تییر د لیکنې له مخې، کله چې امپراتور خپل هغه پوځیان چې دده خزانه یې وړه ولیده ، په وحشت کې شو. هغه په جګړه کې د خپلې تجربې له مخې دا وار لکه هغه شان چې مسکو ته دنږدې کېدو په وخت کې یې، د خپل یو مارشال ته د زیاتو کراچیو او ګاډیو د سوځولو امر کړی و، دا وار یې داسې کومه سپارښتنه ورنه کړه. هغه ، د هغو ګاډیو او کراچیو کتارونو ته چې سرتیري یې وړل، وکتل او وې ویل چې ښه ده، دغه ګاډي او کراچۍ به وروسته دخوړو ، کالو او دټپیانو او ناروغانو د لېږدولو لپاره په کار شي.

د پوځ حالت د هغه ځناور حال ته ورته و چې خپل مرګ احساسوي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو نه پوهېږي چې څه وکړي.

مسکو ته د فرانسوي پوځ تر ننوتلو وروسته، بیا د هغه ترتباهۍ پورې، د ناپلیون د اهدافو او د هغو د ماهرانه کړو وړو څېړنه، د هغه ځناور د رواني اړو دوړ څېړنه ده چې سخت ټپي شوی وي. د بېر وخت دا سې پېښېږي چې ټپي ځناور، د کوم هسې غږ په اورېدو، د ښکاري مخې ته وردانګي، وړاندې او وروسته درومي او د خپل مرګ بهېر لا پسې چټک کړي. ناپلیون هم د خپل پوځ تر فشار لاندې، همدغه حال درلود او همدغه کارېې وکړ. د تاروتینسکي جګړه، هماغه غږ و چې په ټپي ځناور کې یې وحشت راوپاراوه، هغه وړاندې ودانګل او ځان یې غشې ته برابر کړ. د ښکاري پلو یې ورمنډه کړل، بېرته یې راوګرځاستل، بیا یې وړاندې او بیا یې بېرته شاته او بیا تر ټولو نه، ده ته پر ګټوورې، ګوابنمنې، قانوني او آشنا لارې وخوځېد.

ناپلیون چې موږ ټولو ته، د دغه ټول بهېر لارښود بربښېده (لکه په بېړیو کې هغه تیره ځوکه چې وحشیانو ته د لارښودنې ځوکه برېښې) د خپل ګرد پوځي ژوند په موده کې، هغه ماشوم ته پاتې کېده چې د ګاډۍ دننه تسمې یې نیولې وې، خو دی تصور کوی چې د همدې تسمو له لارې ګاډۍ چلوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱

داکتوبر دمیاشتې په شپږمه نېټه، پېیرپه زندان کې له خپل ځایه (دلرګیو له کوټې) راووت، له څه شا او خوا لاړ، د دروازې ترمخې ودرید، له یواوږدځاني سپي سره چې لنډې پښې یې لرلې او له ده تاویده راتاویده لوبې پیل کړې. دغه سپی له دوی سره په هغه لرګین زندان کې اوسېده او تل به له کراتایوف سره ویده کېده. کله ناکله به هغه ښار ته، خدازده کوم ځای ته تللو، خوبېرته به راستنېده. کېدای شي هېڅکله هغه هېڅ چا پورې اړه نه درلوده او اوس هم دغه سپي کوم خاوند نه لاره. فرانسویانو، دغه سپی ازور، نوماوه. هغه ټوکمارکیسه پور سرتیري، دغه سپی ته فیماګالکي نوم ورکړی و. کراتایوف او نورو هغه د(خړکي)او کله هم د واسیلي په نامه یاداوه. داسې برېښېده چې دنوم، ختې او آن د ځانګړی رنګ درلودل، دکمکی سپي ته څه تاوان نه رساوه. د هغه ببره، له ویښتو ډکه خو نری لکۍ به تل شخه ولاړه وه. د هغه کږې وږې پښې، هغه ته داسې په چوپړ کې وې چې کله به فکر کېده، هغه په لاسي توګه څلور واړه پښې یو واري کاروي او یوه وروستنۍ پښه په خورا ښکلې بڼه لوړه نیسي او په نورو دریو پښو په چټکۍ منډې وهي. د هغه لپاره هرڅه دخوند اولذت پلمه و. کله به یې له خوښۍ نه چغې وهلې او کله به له خوشالۍ په شا ورغړیده، کله به په خیالونو کې ډوب شو او اند ښمنه بڼه به یې غوره کړه، پیتاوي کې په یې ځان تاوداوه. او کله به یې دلرګیو له ټوټو یا وښو سره لوبې کولې او ټوپونه به یې وهل.

دپېیر جامې اوس یوازې، دپخوانیو وختونو یوخیرن، زوړ کمیس او د سرتیرو ددریشۍ یوپطلون و چې پایڅې یې د کراتایوف په خوښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لپاره په ښينګرو کې په رشمو تړې وې چې د سړو مخه ونيسي، زوړ جمپر اغوست او خولۍ يې هم پر سر و. په دې موده کې د پيير ځېره ډېره بدله شوې وه. نور د پخوا په شان څورب نه و، خو بيا هم د هغه د لوړې ونې او پراخو اوږو له امله چې د هغه د کورنې ميراث ځانګړتيا وه، پياوړی او زړور برېښېده. ږېره او بريت ښه ببر شوي وو او د بشرې لاندنۍ برخه يې پوښلې وه. اوږدې جړې وړې څڼې يې له سپږو ډکې شوې وې او له خرينوالي داسې ښکاريدې لکه ليمڅی. سترګې يې لکه تېږه، آرامې او لټونکې وې. د پيير کتل او د سترګو خوځېدا داسې و چې هېڅکله داسې نه و ، د هغه پخواني ملال کتل اوس خورا خوځېدونکي او ياغيتوب ته چمتو کېدل. پښې يې بربنډې وې. . .

آسمان له څو ورځو راهيسې شين و، سهاري به ځمکه يخ وهلې وه او د روسانو په خبره د (بابې ليته) يعنې ځنډني اوړي مهال و.

هرڅه، نږدې او لرې، څه کوډګره ځلا لرله. دغه ، هغه حال و چې يوازې او يوازې د منې په شپو او ورځو کې ليدل کېږي. هلته لرې د وربيوفې په غونډيو کې کليسا ، کلي او کورونه ليدل کېدل. بربنډې ونې، شګې، کاڼي او تږې، د کورونو با مونه ، د کليسا د زنګونو شين برج او د لرو سپينو کورونو څنډې، ټول او ټول په خورا غير طبيعي ښنو داسې برېښېدل چې تا به ويل ، په هوا کې له هرڅه جلا او پرې شوي دي. دلته نږدې د کوم ارباب د وران شوي سوځېدلي کور ، آشنا کنډواله چې فرانسويان په کې ځای پر ځای شوي وو ، ليدل کېده، خو په هغه کې ولاړې ولې لا شنې پخونې برېښېدې. آن دغه کنډواله شوی ، سوځېدلی کور چې په خړه هوا کې به ډېران ته ورته و ، اوس په دې پاکه ځلېدونکې او آرامه هوا کې يو ډول ښکلې او آرامه برېښېده.

د فرانسويانو د ساتونکو مشر چې تڼۍ يې خلاصې پرېښې وې، يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولۍ يې پر سر او يو لنډ پيپ يې د غاښونو په مينځ کې نيولی، دبنديخانې له يوه کنجه راووت او په داسې حال کې په خوا خوږۍ يې ستر ګه کېښکودله، پېير ته ورنېږدې شو او وې ويل:

-ښاغليه کيريله ! عجيب لمر دی ؟ کټ مټ لکه د پسرلي په شان. (فرانسويانو پېير همداسې يادوه) په دروازه يې ډډه ولګوله او پېير ته يې د پيپ ست وکړ، که څه هم هغه تل پېير ته د پيپ څښول ست کاوه، خو پېير هم تل د پيپ څښولو نه انکار کاوه. فرانسوي وويل:

- په دغه شان هوا کې به چکر ته تللی وای.

پېير، له هغه نه د جګړې او پوځ د خوځېدا په اړه پوښتنې وکړې، فرانسوي وويل چې څه کم ټول پوځ خوځېدلی او نن سبا به د بنديانو په اړه هم فرمان راورسېږي. په هغه بنديخانه کې چې پېير بندي و، د سکالوف په نامه يو سرتيری سخت ناروغ او ځنکدن په حال و. پېير دغه فرانسوي ته وويل چې بايد ددغه سرتيري غم وخوړل شي. فرانسوي، پېير ته وويل چې ته بې غمه اوسه، دلته ګرځنده روغتونونه شته او کېدای شي ناروغان هغو ته وسپارل شي او ډاډ يې ورکړ چې په ټوليزه توګه قوماندانانو د هرڅه غم خوړلی دی.

يوه اونۍ مخکې فرانسوي پوځيانو ته چرم او ټوکر ورکړ شوي وو. هغوی دا چرم او ټوکر روسي اسيرانو ته ورکړي وو چې دوی ته موزې او کالي وګنډي.

کراتايوف، له هغه کميس سره چې په ځير سره يې مروړلی و، د زندان له کوټې راووت او وې ويل:

- چمتو دی، چمتو دی، ګرېته !

کراتايوف هم د تودخې له امله او په کار کې د اسانتيا لپاره، يو ازې يو پطلون او يو څيرې خيرن تور کميس اغوستي وو. هغه خپلې څنې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه هغه شان چې د کار استادان يې تړي، په يوې ټوکريز ربښکۍ خپل تندی داسې تړی و چې ګرده څېره يې لا پسې ګرده او تر پخوا لا خوږه برېښېده.

پلات(کراتايوف)خپل ګنډل شوی کميس پرانست او په موسېدو موسېدو يې وويل:

هغه شان چې مو د جمعې په ورځ ويلي و، هماغسې مې وکړه، فرانسوي سرتيري په نا آرامۍ شا او خوا ته کتل، خو په پای کې يې تا به ويل چې شک يې له زړه لرې کړي وي، خپله دريشې په چټکۍ وويسته او کميس واغوست. هغه تر دريشۍ لاندې څه نه اغوستل. د هغه بربنډ، ژېړ او ډنګر بدن يوازې يوه وريښمن، ګل لرونکې او غوړ واسکټ پټاوه. داسې برېښېده چې هغه له دې کبله آرامه دی چې اسيران يې ووينې او پرې وخاندې. په تلوار يې سر د کميس پر ګريوان ومانډه، خو يو اسير هم څه ونه ويل... ده خپله وويل:

- نه دي، ښه دې ګنډلی دی. له تاسو نه مننه، خو پاتې شوی ټوکر چېرې دی ؟

- هغه به لاښه ښکاره شي، که کوم بل څه، تر هغه لاندې وانه غوندې، خورا ښه ښه او ښکلي به وي.

فرانسوي، څه پيسې له جيبه راوويستې او کراتايوف ته يې ورکړې او به خندا يې وويل:

- مننه، مننه ملګريه ! خو پاتې ټوکر به څنګه شي ؟

د پېير دې ته پام شو چې پلاتون نه غواړي، پر هغه څه ځان پوه کړي چې فرانسوي يې وايي، هغو ته يې کتل، خو هېڅ يې نه ويل. کراتايوف، فرانسوي ته د پيسو له امله مننه وويله او له خپل کار نه يې خوند اخېستو ته دوام ورکړ. فرانسوي، هماغه شان په پاتې شوي ټوکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټېنګار کاوه او له پېير نه يې هيله وکړه چې دده خبرې، کراتايوف ته وژباړي.

کراتايوف وويل:

- په پاتي شوی ټوکر دی څه کوي ؟ موږ ته يو ښه ګيتس ترې جوړېږي .. ښه ده، ښه ده، خدای دې مل شي.

او کراتايوف چې ناڅاپه يې د بشرې رنګ بدل شو، په خورا خواشينۍ يې ټوکر چې ښه يې مروړې و، له کميس لاندې راوويست، هغه ته يې ورکړ او وې ويل:

- بلا ورپسې.

کراتايوف، تر دې خبرې وروسته بېرته لاړ. فرانسوي ټوکر ته وکتل، په چرت کې لاړ، په پوښتنيز انداز يې داسې پېير ته وکتل چې ګواکې د پېير غلچک ده ته څه وويل.

فرانسوي ناڅاپه تک سور شو او په قهرجن آواز يې چغه کړل:

-پلاتونه ! پلاتونه چېرې ځې ؟ راشه، راشه، دا ټوکر واخله، دا دې ستا وي.

فرانسوي، ټوکر هغه ته ورکړ، له هغه نه يې مخ واړاوه او لاړ.

کراتايوف سر وښوراوه او وې ويل:

- وايي چې کافر دی، کافر... کافر دې وي، خو رحم خو لري.

سپين ږيري وايي، غوړ لاس نرم وي او وچ لاس ماتېږي. هغه خپله لوڅ لغړ دی او ټوکر يې ماته راکړ.

کراتايوف چې په خيالو کې ډوب و او په موسبدو موسبدو يې هغه ټوکرته چې په لاس کې و، کتل، تر شېبه چوپتيا نه وروسته يې وويل:

- خو يوه جوړه ښه ګيتس ترې جوړېږي.

او ترې دې خبرې نه وروسته، د اسيرانو کوټې ته ورننوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

د پيير له اسيريدو څلور اونۍ تيرې شوې وې. که څه هم فرانسويانو هغه ته ويل چې دی به د سرتيرو له زندانه، د افسرانو ځای ته ورولېږدوي، خو دی په هماغه ځای کې پاتې شو چې لومړۍ ورځ ورته راوستل شوی و.

پيير په کنډواله شوي او سوځېدلي مسکو کې د اسې سختۍ، خوارۍ او له زوريدو نه ډکې ورځې وليدلې چې زغمل يې له انساني واکه لرې وه، خو هغه د خپل پياړې بدن او روغتيا له برکته چې ده درلود ځان ښه احساساوه.

ده نه يوازې هغه هر څه په آسانۍ بلکې په خوښۍ زغمل. په همدې موده کې ده هغه روحي آرامي ومونده چې دی تر اوسه پورې بې ګټې ورپسې ګرځېده. هغه په خپل ژوند کې ډېر وخت هره خوا د غه ارامي لټوله، خو په پای کې هغه د غه آرامي او روحي کراري ، د برادينو په جګړه کې، د سرتيرو ارامي او روحي ارامتيا ، دی په حيرت کې اچولی و. هغه به تل ستومانه او لار ورکی و. هغه د غه ارامي په خيريه چارو ، په فراماسوني خدمتونو ، په عياشۍ، شراب څکلو ، مېړانې، سرښندنې او له ناتاشې سره په شاعرانه مينه کې لټولې. ده هڅه کوله چې د غه آرامي د تفکر له لارې تر لاسه کړي. خو په دې ټولو لټولو کې هغه لا پسې بې لارې او ځان يې دوکه کړی و. هېڅ په لاس نه و ، ورغلې، خو په پای کې ، پرته له هغه چې خپله يې پام شي، هغه د غه ارامي او سوله ايز حالت له ځان سره د سولې او يوازې د مرګ د وحشت او له

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقوا سره د بلد تیا له لاري او کراتایوف سره د پېژند ګلوۍ له برکته تر لاسه کړل. داسې بربښېده هغه وحشتناکې شېبې چې ده د خپلو نورو اندېوالانو د اعدامولو په وخت کې ولیدلې او وزغملې، هغه وحشتناک خیالونه او احساسات چې تر هغه پورې دده تر پامه خورا غوره بربښېدل، د تل لپاره دده له ذهن او خیال نه وتوږل شول او چور یې تري هېر کړل. هغه ته نه د روسیې غمونه، نه د جګړې کړاونه، نه د سیاست ناندرۍ او نه د ناپلیون اندېښنې، یو هم مهم نه و او داسې یې انګېرله چې ده پورې اړه نه لري، ده، د هغو په وړاندې کومه دنده او پور نه لاره، نوځکه ده نه شي کولای، د هغو په اړه قضاوت وکړي. هغه د کراتایوف دا خبره تکراروله چې ویل یې:

-روسیه اوړی او یووالی نه لري.

او دغو خبرو په عجیبه ډول دی آرام وه. اوس ده ته خپل هغه تکل چې غوښتل یې ناپلیون ووژني، نه یوازې د پوهېدو وړ نه و بلکې خورا د خندا بربښېده. له رازه په ډکو شمېرونو او حسابونو کې فال لیدل او... مکاشفه، اوس ټول ورته بې معنی او ملنډې بربښېدل.

د خپلې ښځې په وړاندې کرکه او هغه ننګ چې ده د خپل ځان لپاره بدنامي ګڼله، نه یوازې اوس ده ته بې معنی بلکې په زړه پورې هم نه بربښېده. ده به ویل:

- دا ده پورې څه اړه لرله چې دغې ښځې چېرې او څنګه هسې ژوند کاوه چې د هغې خپله خوښېده ؟

په تیره بیا ده دا ده پورې څه اړه لرله چې دی او یا نور په دې پوه شي چې د کوم اسیر نوم ګراف بېیزاو خوف دی. ؟

اوس یې زیاتره وخت له سردار اندرې سره خپلې مرکې او خبرې وریادولې. تل یې په خیال کې له هغه سره خپل خیالونه یوګڼل، خو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړ څه توپیر، د هغه په اند ښېښنو پوهېده. سردار اندرې فکر کاوه چې نیکمرغي تل ناوړه څه دي، خو دغه خبره یې له خواشینۍ او ملنډو نه په ډکه ژبه کوله. داسې بربښېدل چې د دغې خبرې په ویلو سره کوم بل خیال اوروي. دده د خبرو معنی دا وه:

- په موږ کې د نیکمرغۍ د لاس ته راوړلو ټولې هڅې او لېوالتیا یوازې دده لپاره دي چې موږ هغې ته ونه رسېږو او ونه ډارېږو، خو پېیر، پرته له هغه چې پر دغو اند ښېښنو ځانښود نه وکړي، پر هغو ښه پوهېده او د عدالت غوښتنه یې کوله. د رنځ نشتوالي، د اړتیاوو پوره کېدل او د هغه په پایله کې د ژوند او کار د ډول لپاره د ټاکنې ازادي، اوس د پېیر لپاره بې شکه او تر ټولو غوره انساني نیکمرغي برېښېده. دلته او اوس د لومړي ځل لپاره پېیر په پوره توګه له خوړو او خوند اخیست. هغه وخت چې وږی کېده او خواړه یې غوښتل، هغه له څکلو خوند اخیست، له خوبه یې خوند اخیست، کله چې تږی کېده له اوبه نه یې خوند ګاټه او له تودیدو نه چې کله به ساړه و، کله به یې چې له چاسره غږېده، خبرو به خوند ورکاوه او د هغه سړي اوریدو ته به غوږ غوږ و. د اړتیاوو پوره کېدل، ښه خواړه، پاکوالي او ازادي، اوس دده لپاره، نیکمرغي، چې پخوا ترې بې برخې و، هرڅه، هرڅه غوره نیکمرغي برېښېده. د کار او دژوند، د ډول ټاکنه چې تر اوسه دده ته ناشونې وو، داسې آسانه برېښېدل چې هېرول یې، په ژوند کې بې پایه ارامي، داړتیا د پوره کولو نه، د لاس ته راغلې نیکمرغۍ ټول خوند له مینځه وړي. او د کار په غوره کولو کې زیاته آزادي، هماغه آزادي ده چې دده ته په ژوند کې زده کړې، بډایتوب، ټولنیز دریځ ورکړي و. دغه کار، د هغه لپاره د کار غوره کول خورا ګرانول او د کار اړتیا او د هغه کېدل یې ناشوني کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پيير ټولې هيلې او خيالونه اوس دده د ژوند هغو وختونو پورې تړلې وو چې دی آزاد شي. په هر حال تر دې نه وروسته، د ټول ژوند په موده کې پيير په خورا لېوالتيا د خپل دغه يو مياشتني اسارت ، د دغې مودې د ژورو او خوښې پارونکو احساساتو چې نور يې احساسولې نه شي او تر ټولو غوره لا دا چې د هغې ژورې او بې پايه ورځې د آزادي په اړه و ، چې په همدې موده کې ، ده د هغه خوند ليدلی و ، فکر يې کاوه او غږېده.

کله چې لومړۍ ورځ هغه سهار له خوبه پاځېد ، له خپل اسارت ځايه د باندې رڼا ته ووت، تر هرڅه د مخه يې د نوواد ويچی د کليسا ګنبدې او صليبونه وليدل. له دوړو نه پر ډکو شنيليو يې يخ وهلی شبنم وليد. د وربيوفې د غونډۍ لوړې څوکې يې وليدلې، د مسکو د سيند پرځنډه و يې تاو راتاو شوې ګڼې ونې چې لرې لرې په ګلابي افق کې ټېټېدې ليدې، د تازه هوا خوند يې په زړه کې احساس کړ، له مسکوه د دښتو پلو ته يې د الوتکو کارغانو کغېدل واوريدل او بيا وروسته چې ناڅاپه د ختيځ په لرو لمنو زرينې دوړې راخورې او دلمر تبۍ په خورا پرتمين برې د ګڼو وريځو له غبرې راوښويده او ټولې ګنبدې، د کليسا د صليبونه، شبنم او لرې لرې افقونه، په دغې رڼايي کې ډوب شول. پيير ، داسې يو نوی له خوښۍ او نيکمرغۍ نه ډک احساس، احساس کړ چې تر هغه وخته پورې يې په ژوند کې هېڅکله احساس کړی نه و.

دغه احساس نه يوازې د اسارت په ټولو موده کې هغه پرېنښود بلکې څومره به يې چې ژوند سختېده، په هماغه کچه به دغه سختۍ لا پسې زياتېدلې.

هغه د رناوی چې په دغه اسارت ځای کې تر ځای پر ځای کېدو نه وروسته، دده په وړاندې، له ده سره نورو اسيرانو ، ده ته کاوه، دی يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر ډول درنې چارې او د هر شي زغم ته هڅاوه او د هغه، هغه معنوي پیاوړتیا یې لاپسې پیاوړې کوله. په ځو ژبو بلدتیا، هغه ته د فرانسویانو درناوی، د هغه سادګي او پر ځان ډاډ او دا چې هرڅه به چاله ده نه غوښتل، ده به ورکول (هغه دا فسرانو په شان هره اونۍ درې روبله ترلاسه کول) دا سارت په ځای کې یې، د خپل ځاني قوت له برکته پر دیوال د میخ وهلو له لارې، سرتیرو ته خپل توان ښودل، هغه مهرباني او خواخوږي چې ده له نورو اسیرانو سره په خپلو کړو وړو کې کوله، ددې زغم او استعداد له امله چې کرار او ناخوځېدونکی کېښې، هېڅ ونه وایي او په فکر کې ډوب شي، دې ټولو ځانګړتیاوو سره سره، هغه د نورو لپاره یو مرموز او تر نورو غوره څوک بریښېده، هغو ځانګړتیاوو، لکه دده بدني پیاوتیا، آرامه ژوند ته بې اعتنایي او دده سادګي نه یوازې هغه ته کوم تاوان نه و رسولی بلکې هغه یې د نورو اسیرانو په مینځ کې په بې سارې څېرې او اتل بدل کړی و. پېیر دا سې انګېرله چې دغه دریځ دنورو په وړاندې دی لا مسوول او پوروی کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳

داکتوبر د شپږمې نه د اومې پر شپه، له مسکو نه د ګټندويو فرانسويان وتل پيل شول. پخلنځي، انبارونه او زندانونه رنګېدل، کراچۍ او ګاډۍ باريدلې او پوځي ډلې لارو ته سېخېدلې.

د سهار په اووبجو فرانسوي پوځونه، سفر ته چمتو، له خپلو وسلو سره، خولۍ پر سر، کڅوړې پر شا يا پر اوږو پرتې، دد غه زندان پروړاندې کتار شوي وو او د هغو کسانو غږيې اوريده چې اپلتې يې غږولې او يو بل يې په بدو ښکنځلو ښکنځل.

دننه په زندان کې هر څه چمتو وو، ټولو اسيرانو جامې اغوستې وې، ملايې تړلې، بوټ پر پښو او يوازې دې ته سترګې په لاره وو، چې دتګ او وتو غږ وشي، يوازې ناروغ سرتيري سکالوف، خوار، رنګ الوتی چې له سترګو يې شنې شنې کړۍ اوښتې وې، نه يې کالي اغوستي او نه يې څه په پښو کړي وو، يوازې پر خپل ځای ناست او خپلو ملګرو ته يې، چې يوه هم ده ته پام نه کاوه په پوښتنيزه سترګو کتل او پرله پسې يې کرار کرار او يو رنګه زګيروی کاوه. داسې ښکاريده چې هغه نه هومره له ناروغۍ نه (هغه له ډېره اسهاله وينې کېناست) بلکې دی له يوازې پاتې کېدو نه ډاريده. او له همدې ډاره يې زګيروی کاوه.

پيېر، هغه بوټ پر پښو کړي وو چې کراتايوف، د فرانسويانو لخوا، له راوړې چرم نه ورته جوړ کړي وو. ملايې هم په يوې ريښکۍ تړلې وه، ناروغ ته ورنېږدې او د هغه تر مخې د پښو پر سر کېناست.

هغه وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- او خدایه !او خدایه مړ به شم، مړبه شم خدایه !

پېیر وویل:

-ښه ده، ته صبر وکړه. زه به اوس له هغو نه وپوښتم.

هغه پاڅېد او د زندان پلو ورغی، دلګی مشر، له دوو تنو سرتیرو سره جوخت له بهره، راننوت. دا دلګی مشر، هماغه څوک و چې پرون یې ده ته د پیپ څښولو ست کړی و. دلګی مشر او سرتیری د تلونکو په ډله کې وو. کڅوړې یې پر شا، خولۍ یې پر سر او دخولیو بندونه یې ترزنو لاندې تړي وو. د هغو څېرې چور بدلې شوې وې.

دلګی مشر د دروازې پلو ته ور روان و چې دقوماندان په قوماندې دزندان دروازه وتړلي او باید ددغه ځای تر پرېښودو او خوځېدو دمخه اسیران وشمېري.

پېیر وویل:

- دلګی مشره !له ناروغ سره څه کوئ ؟

خو په هغه شېبه کې چې هغه دا خبره کوله ده ته شک پیدا شو چې دا هماغه دلګی مشر دی او که بل کوم، نا آشنا سړی دی، ځکه د هغه کړه وړه ، خورا ناوړه شوي وو.

د پېیر ددې خبرې سره هممهاله، ناڅاپه له دواړو خوااوو نه د ډهل غږ واورېدل شو. دلګی مشر، د پېیر دخبرو په اورېدو تندی تریو کړ، وې ښکنځل او دروازه یې په ګړز پورې کړه. په زندان کې تپه تیاره شوه او له دواړو خواوو نه دډهل په رارسېدونکي غږ کې، دناروغ د زګیروی غږ ورک شو.

پېیر، له ځانسره وویل:

- داده ، داده بیا پیل شوه.

او دده له ارادې پرته یې پر ملا ساړه راخواره شول. د دلګی مشر په

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله شوې خبره کې، د هغه د غړېدا په آواز کې، د ډهل په پارونکي او کښوونکي غږ کې، پيېر، هغه له رازه ډک او هر له هر څه نه بې پروا قوت وپېژاند چې انسانان دې ته اړ وي چې ، د دوی له خوښې نه پرته ځان ته ورته کسان ووژني. هماغه قوت چې ده د خپل اعدام په ورځ ليدلی و. له دې قوت او واکه ډاريدل، له هغه نه ډډه کول، له هغو کسانو نه چې وسلې يې په لاس کې دي، داهيله کوله، يا هغه ته نصيحت کول هسې بابېزه خبره ده.

پيېر، اوس په دې خبره پوهېده ، هغه بايد انتظار ويستلای وای او زغم يې لرلای وای. پيېر نه ناروغ ته ورنبږدې شو او نه يې وروکتل. هغه په تريو تندي، خواشينۍ او په پټه خوله د زندان دروازې ته ولاړ و.

کله چې د زندان دروازه پرانستل شوه ، اسيرانو لکه د پسونو د ګلې په شان سره پورې وهل، يو بل يې لاندې کول ، له يو بل نه مخکې کېدل او د دروازې ترمخې کوټه شول. پيېر تر ټولو نه مخکې او هماغه تورن ته نبږدې شو چې د دلګۍ مشر په وينا چمتو و ، له پيېر سره هر ډول مرسته وکړي. دغه تورن هم د تنګ جامې اغوستې وې او د هغه د ساړه غلچلک او سړې بشرې نه ((هماغه)) څه څرګند يدل چې پيېر د دلګۍ مشر په خبرو او د ډهل په آواز کې احساس کړی وو.

تورن چې سخت په قهر و ، د اسيرانو سره نښتي کتار ته چې له څنګه يې تيريده ، کتل او پرله پسې يې سپارښتنې کولې.

- خوځېږئ ، خوځېږئ !

پيېر که څه هم په دې پوه شو چې تورن ته رسېدل به کومه ګټه ونه لري، خو بيا هم هغه ته ورنبږدې شو.

تورن په داسې يو پردې غلچک چې ګواکې پيېر هېڅ نه پېژني، هغه ته وکتل او وې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- څه غواړئ ؟
پېير په اسارت کې د پاتې ناروغ خبرې ورياد ې کړې.
تورن ځواب ورکړ:
- مړ خو به نه وي، خوځېدای خو شي او پرته له هغه چې پېير ته وګوري، پر اسيرانو يې چغو ته دوام ورکړ:
- خوځېږئ، ژر ژر خوځېږئ !
پېير ځواب ورکړ:
خوځېدای نه شي، حال يې مرګنی دی.
خو افسر لا تندی تريو کړ او په يوې چغې يې پېير ته وويل:
- ورکېږه رانه، بلا درپسې...
-ډنګه، ډنګه، ډنګه، ډنګه، ډنګه، ډنګه ،... د ډهل غږ، شر او شور کاوه او پېير پوه شو چې هغه مرموز قوت پر دغو خلکو لاس برى شوى او اوس نورې خبرې هېڅ ګټه نه لري.
اسير افسران يې له سرتيرو افسرانو نه جلا کړل او ورته وې ويل چې مخکې لاړ شي. ددغو افسرانو شمېر چې پېير هم د هغو په ډله کې و، ډېرشو تنو ته ورسېد ، خو د اسيرو سرتيرو شمېر ، تر درې سوو هغو نه هم زيات وو.
هغه افسران چې له نورو زندانو نو نه را پر ېښودل شوي وو، يوه هم پېير نه پېژانده. د هغو جامې تر پېير هغه نه خورا ښې او پاکې وې، نوځکه يې هغه ته په شک او ديوه پردي پردي په سترګه کتل. پېير ته نږدې يو اسير چې ښکاريده خپل اسير انديوالان يې ډېر درناوى کوي، يو څورب، تک ژيړ او ښتي جګړن چې خوا شينی بر ېښېده او تاتاري چپنګۍ يې اغوستې او ملا يې په يوه دستمال تړې وه، روان و. هغه په يوه لاس تمبکمروړه (دتنباکو غوټه) تر تخرګ لاندې منډلې وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په بل لاس يې لاسي چلم چې د ختو سرخانه يې لرله، نيولې وه. جګړن چې غړمبېده، ستمېده او له ټولو سره په شر او شور کې و. هغه داسې تصور کاوه چې ټول دی پورې وهي، ټول تلوار کوي. حال دا چې چېرې يې تلوار کړی وای؟ ټول حيران و، حال دا چې هغوی له حيرانۍ هېڅ نه و. يل، ټيټ ونی افسر له ټولو سره غړېده او داسې اټکلونه يې کول چې اوس به دوی چېرې او څو مره لرې بيايي او دوی به نن تر کومه ځايه پورې ورسېږي. هغه مامور چې رسمي جامې اغوستې او ليمڅې بوټ يې پر پښو و، هرې خواته منډې وهلې، د مسکو د سوځېدلو ودانيو ننداري يې کولې، خپل د سترګو ليدلی حال يې په لوړ آواز نورو ته وايه او ويل يې چې دا يا هغه کنډواله تر سوځېدو د مخه څنګه وه. درېيم افسر چې په ختيه پولنډی و، له هغه مامور سره چې پوځي جامې يې اغوستې وې، په دې نانديرۍ کولې چې د مسکو د ودانيو په پېژندنه کې تيروتلی دی او د خپلو خبرو رښتياوالي ته يې ډېر دلايل هم راوړل.

جګړن په خواشينۍ وويل:

- څه بېځايه نانديرۍ کوي؟ پلار دې سپرو مړ کړ که پليو، ستا له ښې يې وويست. د نيکول کو څه وسوه او يا د والس، ټول يو شي، وينې چې مسکو ټول ايره شوی دی او هر څه تر پايه سوځېدلي دي.

او هغه څوک چې تر شا يې روان و، هغه يې پورې واهه او ورته وې ويل:

-څه پورې وهل کوئ؟ بله لاره نه شته که څه؟

سره له هغه چې، هغه، دی هېڅ پورې وهلی نه و.

د مسکو د سوځېدلو کورونو له ليدو نه، له دې خوا او هغې خوا نه داسيرانو د خواشينۍ او افسوس آوازونه اوريدل کېدل.

-وای، وای، اخ، دا څه حال دی؟ دا زما مسکو او اريچي ګورئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

زبووا ګورئ او کرملين ګورئ چې نيمايي نشته. ما خو ويل چې تول زاماسکوريچې سوځېدلی او کنډواله شوی دی. مهرباني وکړئ..

جګړن وويل:

- نو پوهېږئ چې تول، تول ايره شوي دي، نو خبرې بيا څه په کار دي؟

دخوموفسکس (دمسکو له څو سيمو نه يوه سيمه وه چې سوځېدلې نه وه) په سيمې کې، کله چې د يوې کليسا له مخې تيريدل، تول اسيران ناڅاپه يوې خواته کنډک شول او د کرکې او خواشينۍ چغې يې پورته شوې:

- ګورو کافرانو څه کړي دي؟ يو مړی پروت دی او چا په څه شي غوړ کړی دی.

پېير هم د هغې کليسا خواته چې د کرکې او خوابدۍ آوازونو او چغې ترې اوريدل کېدل ورنېږدې شو او په تت حالت کې يې هغه څه وليدل چې د کليسا پر ديوال ورتکيه شوی و. هغه د خپلو هملارو انډيوالانو له خبرونه چې هغه دوی ته تر ده نه ښه ښکاريده، په دې پوه شو چې دا د کوم سړي مړی دی او د کليسا ديوال ته درول شوی و او مخ يې د لوګيو پر مومو ورغوړ شوی دی.

د پوځ د څارونکو او اداره کوونکو ښکنځلې او چغې واوريدل شوې:

- ځئ! ژر ځئ! بلا وهلو، لعنتيانو!

او فرانسوي سرتيرو له غضبه په ډکې نوې څپې، هغه اسيران چې په خواشينۍ يې ديوال ته د ولاړ مړي ننداره کوله، وړاندې پورې وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴

د خاموفيکوف په کوڅه کې اسيران يو ازې او هغوی پسې پر آسونو سواره ساتونکي او له هغو سره مل ګاډۍ او کراچۍ روان وو ، خو کله چې د خوړو کالو بازار ته ورسېدل د توپونو له يو لوی کتار سره چې ولسي ګاډۍ او کراچۍ هم ورسره ګډې شوې وې، مخامخ شول.

پله ته نېږدې ټول ودرېدل، ټول دې ته سترګې په لاره شول چې مخکې تلونکې ډله وخوځېږي. اسيرانو د پله له پاسه، تر ځانه وړاندې او تر ځانه وروسته بې شمېره ګاډۍ او کراچۍ ليدلې. ښې اړخ ته ، هلته چې د کالوژسکايا او نيکوچسکايا لارې سره يوځای کېدې، تر ډېرو لرو لرو پورې، بې شمېره سرتيري او ګاډۍ ليدل کېدې. هغه په تګ تګ کې وړاندې ورکتل. .

دا ترټولو نه دمخه وتلې د بوګارون قطعه وه. د هغه شاته، د سيند پر غاړه او د کامي پر پله د مارشال(نيا)پوځونه او د هغو دګاډيو او کراچيو کتار روان و.

د داوو ، قطعه چې اسيرانو هم هغو پورې اړه لرله، د کريمسکي د ګدر له لارې روان و او يوه برخه يې د کالوژسکايا واټ ته هم ور اوښتې وه، خو دګاډيو او کراچيو کتار او قافله دومره اوږده وه چې د بوګارون دقطعې وروستۍ ګاډۍ لا د مسکو د کالوژسکايا واټ ته نه وې وروتلې چې د (نيا) د سرتيرو مخکنۍ ډلې بيا دبالشايا اردينکي واټ ته ورننوتلې وې. اسيران د کريمسکي د ګودر نه تر تيريدو وروسته، څو ګامه وړاندې لاړل، بيا ودرېدل، بېرته وخوځېدل او له هرې خوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاډۍ او سرتيري پرله پسې او په زياتېدونکي ډول را روان وو. هغه څو سوه متره لاره چې پل يې د کالوژسکايا له واټه بېلاوه، اسيرانو څه کم په يوه ساعت کې ووهله او د زماسکو اريځسکي او کالوژسکايا د واټونو ديوځای کېدو په ډګر او ګرځني کې ديوې لويې ډلې په توګه څو ساعته ولاړې پاتې شوې.

دګاډيو او ارابو خوځېدا او د هغو د تګ راتګ شر او شور، دګامونو او منډو غږ، دقهر او غضب چغې او نارې او ښکنځلې چې دسيند دڅپو شرهاري ته ورته وو، له هر پلوه اوريدل کېدې. پېير ديوې ودانۍ نيمه سوځېدلي ديوال ته غبرګ ولاړ و او دغه غږ ته چې په تصور کې، هغه ته دډهل د غږ په شان برېښېده، غوږ غوږ و.

څو تنه اسير افسران، ددې لپاره چې هرڅه ووينې، پر هغه نيمه سوځېدلي ديوال وروختل چې پېير يې څنګ ته ولاړ وو. هغوی ويل:

-دغه ته وايي خلک! ته به وايي چې قيامت دی، په توپونو ورختلي! ګورئ! ښه ګورئ څه حال دی؟ نامردانو هرڅه لوټ کړل! هلته شاته ګورئ پر خپله کراچۍ يې څه بار کړي دي؟ ته ښه ګوره! کوم شمايل نه يې کوم شي شکولي دي. توکل په خدای، داسې ښکاري چې هغه بايد الماني وي. توکل په خدای، زموږ کليوال بزګر دی. هو هو پدرلعنتی داسې يې بار کړی چې په لاره هم تلای نه شي. هغه بل بيا کراچۍ لاندې کړې، خپله پرې سپور شوی، ته ښه ورته ګوره! د صندوقونو پر سر ناست دی. هو! بابا دوی سره نښتي دي.

-اخ! وهه يې! په وربوز يې وهه! تاته وايم په وربوز! تر ماښامه هم چېرې تلای نه شو. ګورئ! ګورئ! ګورئ! رښتيا وايم داخپله ناپليون دی، ښه ورته ګورئ عجيبه آسونه دي! د کراچيو او ګاډيو سرته ګورئ! دتاجونو څه ځانګړې نښې پرې ولاړې دي. ګاډۍ يې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوې ښې کوټې په شان ده. يوه بوجۍ ترې ولويده، هغه نه وينئ، بيا يې سره ووهل، هغه ښځه ګوره ! والله چې بد شي نه ده، هوکې ! څه وايي، تاته خو لاره هم پرانيزي، ته ګوره ! پاى يې نه ليدل کېږي. دا نجونې ګوره ! روسي دي، خداى دې لري، نجونې، هسې په کراره په ګاډۍ کې ناستې دي...

له هماغه شېبې نه چې پيېر د هغه مرموز قوت په پيدا ايښت پوه شو، هېڅ شى، دى نه حيراناوه، نه د هغه مړي ليدل چې چا د ټوکو او ملنډو لپاره غوږ او تور کړى و او نه د دغو ښځو چې ښکاره نه وه چې کومې خواته ځي او مندې وهي. او نه آن د مسکو کنډوالو کېدلو او ايره کېدو او نه نورو ټولو هغو شيزونو چې پيېر اوس ليدل، يوه هم نه شو کولاى پر ده کومه اغيزه وکړي. دا سې بربښېده چې د هغه روح سختو ورځو ته سترګه په لاره دى. هغه له هر هغه څه نه چې دده روحي توان ته يې تاوان رساوه، ډډه کوله.

د ښځو ګاډۍ راورسېده. تر هغې نه وروسته، بيا ډولا ډول ګاډۍ، کراچۍ او څه نورې ارابې چې سرتيري په کې سپاره وو او په يوې نيمې کې به ښځينه سپرې وې، راروانې وې.

پيېر دغه خلک يو يو او جلا جلا نه ليده، هغه يوازې د هغو خوځون ته کتل، داسې بربښېده چې ټول دغه آسونه او وګړي کوم مرموز قوت وړاندې باسي. ټول هغوى د هغه يو ساعت په اوږدو کې چې پيېر د هغو په ننداره بوخت و، له بېلابېلو کوڅو نه راوتل او ټولو يوه هيله لرله او هغه دا چې ژر تر ژره له دې ځايه تير شي. ټول هغوى په يوډول يو بل نه خپه کېدل او يو له بل سره يې لاس آچاوه. يو او بل ته يې په يو ډول خولې کړولې. تندي يې تريوول، ټولو په يوه ډول يو بل ښکنځل، هماغه د ځوانۍ تندوالى او غوختوب، پر يو بل د برېد تکل او تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکنځلو وروسته یو بل ته هماغه شان بد کتل چې نن سهار پېير د ډهل وهلو په وخت ي د برېد ګي په څېره کې ليدلي وو.

لمر په غړ غړو و چې د کتار مشر، خپل سرتيري او ساتونکي راټول کړل. په چغو او نارو، په زور زور غږيدا، دګاډيو او کراچيو منځ ته ورننوت او اسيران چې له هرې خوا محاصره شوي وو، د کالوژسکايا واټ ته ورننوتل.

په چټکۍ روان وو، چا دمه کولو ته نه پرېښودل او تر هغه چې لمر ونه لويد له خوځېدا هم پاتې نه شول. کتار کتار ګاډۍ ودريدې او خپلې سورلۍ يې دريدو ته چمتو کړې. ټول نارضا او خواشيني بريښېدل. تر ډېرو دښکنځلو، چغو او غضب آوازونه او ناندريو غږونه اوريدل کېدل...

ساتونکو له خپلو اسيرانو سره، تر هغه وخته لا زياته دښمني کوله چې سهار د مسکو نه دخوځېدا په وخت کې يې له هغوی سره کړې وه، دا د لومړي ځل لپاره و چې په دې تمځای کې اسيرانو ته، له خوړو سره، غوښه، هغه هم دآس غوښه ورکول کېږي.

داسې بريښېده چې ټولو فرانسويانو، له افسره تر سرتيري پورې له هره اسيره کرکه پيداد کړې، کړه وړه يې د هغو په وړاندې کرکجن او له قهره ډک شوي او دې کرکې له هغوی سره د دوی د پخوانۍ دوستۍ او لېوالتيا ځای نيولی و.

دکرکې او دښمنۍ دغه احساس هغه وخت لا پسې پياوړی شو چې د اسيرانو د سر شمېرنې په وخت کې څرګنده شوه چې هغه روسي سرتيری چې له مسکو نه يې د وتلو په وخت کې يې دګېډې د ناروغې پلمې کولې، تښتېدلی دی. پېير وليدل چې يو فرانسوي څارونکي، يو روسي سرتيری چې له دې کبله چې له لارې لرې شوی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وواهه او دایې واوریدل چې جګړن هماغه فرانسوي چې ده خپل دوست ګاڼه، دلګۍ مشر د روسي سرتیري د تېښتې له امله وښکانځه او ورته وویل چې محکمې ته به یې ولېږي. دلګۍ مشر، ددې خبرې په ځواب کې وویل چې روسي سرتیری ناروغ و او خوځېدای نه شو، افسر ځواب ورکړ، سپارښتنه شوې ده، هر هغه څوک چې له تګ او خوځېدا پاتېږي، باید وویشل شي. پییر داسې انګېرله، هغه زورونکی زورور قوت چې د سرتیرو د اعدام په وخت کې دی، سرسامه کړی او اغیز یې پرې کړی و، او بیا د اسارت په وخت کې هومره نه احساسېده، اوس بیا پر ده راخوره شوی دی.

هغه یو سخت وحشت پسې اخېستی و، خو ده داسې احساسوله چې هر څومره هغه زورونکی زورور قوت، دده د ماتولو لپاره قوت اخلي، په هماغه اندازه د هغه له قوته لرې کېږي او دده په زړه کې، د ژوند قوت پیاوړی کېږي.

پییر، خپله هغه ماښامنۍ چې د اوربشو ډوډۍ او دآس د غوښې شوروا وه، وخوړه او د ډوډۍ په لړ کې یې له خپلو ملګرو سره د زړه خواله وکړه. نه پییر او نه د هغه ملګرو، یوه هم، نه د هغه په اړه چې دوی په مسکو کې لیدلي وو څه ویل، نه د دوی په وړاندې د فرانسویانو د زور زیاتي په هکله او نه د هغې سپارښتنې په اړه چې له ښنو پاتې ناروغان باید وویشل شي. داسې برېښېده چې دوی ټولو د اسارت د سختیو په وړاندې چې دم په دم زیاتېدې، ټینګار کوی، دغه ټینګار دوی د خوښۍ او یا تریو تندی د ښودلو په ښه ښوده. هرکله چې به خبره ، ورځني ژوند او حال ته ورسېده، بیا یې خبره سره بدلوله.

ډېر وخت تیر شوی و چې لمر لویدلی و. په راڼه آسمان کې ځای ځای ستوري ځلېدل. سرې نیمې میاشتې چې نوی یې سر راهسکاوه لکه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورنۍ لمبې په شان د آسمان په لمنه کې خوره شوې وه. د سپوږمۍ پلوشو ډاګونه روښانه کړي و. لمر لویدلی و، خو شپه لا پوره خوره شوې نه وه. پېیر د خپلو نویو دوستانو له مینځه پاڅېد، د اور له مینځه، د واټ بلې خواته چې ویل کېدل، هلته اسیر سرتیري ځای پر ځای شوي دي، ورواوښت. غوښتل یې چې له هغوی سره څه د زړه خواله وکړي، خو هغه، فرانسوي پیرې پرېښښود او بېرته راستون شو.

پېیر، بېرته راستون شو، خو هغه د نغري څنګ ته کېناست او نه د خپلو ملګرو خواته بلکې هغه د ګاډۍ خواته پر سړه ځمکه کېناست، پښې یې راټولې کړې، سر یې ګریوان ته کړ. تر ډېرې مودې په خیالونو کې ډوب، همداسې په کراره کېناست. پېیر ته هېڅ چا مزاحمت نه کاوه. ناڅاپه یې خندیدل پیل کړل. هغه په ډډ، خوارېه او لوړ آواز داسې په لوړه خندیده چې خلکو له هرې خوانه په حیرت او تعجب پام وراړاوه او ددغې عجیبې او بې سارې خندا خاوند ته یې ورکتل.

پېیر په کړس کړس او لوړه خندل:هه ها.. خه خا... ها ها ها... او له ځانسره په لوړه غرېده:

-سرتیرو نه پرېښودم، زه یې ونیولم او هلته یې بندي کړم. هغوی زه اسیر کړی او ساتلی وم. څوک؟ زه یې اسیر کړی وم؟ زه؟ زه یې؟ زما ابدی روح! ها هاها، خاخاخا!

داسې یې په کړس کړس خندل چې اوښکې یې له سترګو ښکته شېوه وې.

یو څوک پاڅېد، ده ته ورغی چې وګوري، دغه عجیب سړی په څه پورې خاندي. پېیر نور نه خندیده، پاڅېد، له دغه ځیرمن سړي نه لرې شو او خپل شا او خوا یې وڅارل.

هغه ستر پوځ چې د خلکو له ګڼې ګونې، غرېدا، دنغریو د سرو لمبو

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ترکهاري او شر و شوره نا آرامه و، کرار کرار آرامیده. بشپړه سپوږمۍ، ځلېدونکي او لوړه آسمان ته راختلې وه. د پوځ آپلو کروندې، شنېلیو او ځنګلونه چې تر دې دمخه تت برېښېدل، اوس لرې لرې، په افقونو کې کرار کرار را ښکاره شول. د ځنګلونو لمنې او د کروندو غاړې هغه بې پایه روښانه افقونه وو چې لوړېدل او ټیټېدل او دلیدونکو پام یې ځانته وراړاوه. پېیر سر پورته کړ او آسمان ته، دبې پایه ستورو سیند ته چې ټولو سترګکونه وهل، کتل. هغه له ځانسره ویل:

-دا ټول زما دي، دا ټول په ما کې دي او دا ټول زه یم. او دا ټول هغو نیولي، بندي کړي یې دي او په لرګینو کوټو کې یې اچولي دي.

هغه وموسېد، لاړ، د خپلو نورو اندیوالانو منځ ته ورغی او ویده شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵

د اکتوبر په لومړیو نېټو کې، د ناپلیون یو بل استازی، کوتوزوف ته راغی او د روغې داسې یو لیک یې راوړ چې ګواکې له مسکو نه لیکل شوی دی، حال دا چې ناپلیون، د کالوژسکایا په پخوانۍ لاره، له کوتوزوفه وړاندې تللی و.

کوتوزوف دې لیک ته هم د هغه لومړني لیک په شان چې لیورستون راوړی و، هماغه شان ډول ځواب ورکړ، هغه ځواب داسې و:

-د روغې په اړه خبرې ناشونې دي.

تر دې ډېر ژر وروسته، د دوروخوف دایله جارۍ له پوځه چې د تاروتینې له کینې خوا نه وړاندې روان و، خبر راورسېد چې د پروس د پوځ یو شمېر فرانسوي پوځیان، دفومینسکایا په سیمه کې لیدل شوي دي. دغه پوځیان له خپلې قطعې نه جلا شوي او کېدای شي په اسانۍ سره، نابوده شي. سرتیرو او پوځیانو بیا د تکل غوښتنه کوله. دسترې قوماندانۍ جنرالانو چې د تاروتینې آسان بري مست کړي وو، په ټینګار سره له کوتوزوف نه غوښتنه کوله چې د دوروخوف، د ایله جار پوځ وړاندیز ومني، خو کوتوزوف دهېڅ ډول کړو اړتیا نه لیدله.

دوی په پای کې یوه منځګړې پریکړه وکړه او دا هغه چاره وه چې باید شوې وای. یوه وړه پوځي ډله د فومینسکایا سیمې ته ددې لپاره واستول شوه چې پر پروسي پوځ برېد وکړي. لکه وروسته چې څرګنده شوه دغه دنده خورا ګرانه او ګواښمنه وه. هغه دیو عجیب تصادف له مخې دوختوروف ته وسپارل شوه. هغه کمینه او کمکی دوختورف چې هېڅچا دجګړې د خریطو په جوړولو کې د هغه هنر موږ ته نه و انځور کړی. هغه دوختورف چې د پوځونو د مخ ته تګ په لېوالتیا کې د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مېړانه ، د سرتېرو د تشويق لپاره د سنګرونو په وړاندې، د هغه داوربلونو د ښودنې يادونه چا نه وه کړې، هغه دوختورف چې چا مېړنی اوغوڅ نه ګاڼه، هغه دوختورف چې لنډ پاری او بې اند ښښنې ګڼل کېده، هغه دوختورف چې د روس او فرانسې په ټوله جګړه کې، داوستيرليڅې له ښتې نيولې بيا تر ۱۸۱۳ کاله پورې، هرځای او هرچېرې چې سختۍ وې او ګوابښمنه قومانده، ټول ده ته ورپه غاړه وې. داوستيرليڅ په جګړه کې هغه وروستی څوک و چې د اوګيست د نهر له سيمې راوزي. د پوځ بيا راټولو ته متې رانغاړې. هغه وخت چې ټول تښتې، وژل کېږي. د پوځ په پاتې شونې کې ، آن يو جنرال هم نه و، چې د پوځ د ښلا ښلو کنډکونو د تالا والا کېدو او تيت او پرک کېدو مخه ونيسي. دوختورف د توان په اندازه هغه منظموي او له نابودۍ يې مخه نيسي. په سيمولينسک کې د ناروغې اوتبې سره سره له شلو زرو سرتيرو سره مل د فرانسوي پوځ په وړاندې وردانګي او دښار د دفاع غږ کوي. په سيمولينسک کې هغه د ملاخو، د دروازې ترشا، هغه لا د سختې تبې نه متې ستړګې پټې کړې نه وې چې پر ښار د توپونو د سختو ډزو نه راويښ او ټوله ورځ يې له سيمولينسکه دفاع وکړه. دباراديتو په جګړه کې چې کله باګراتيون ووژل شو او زموږ د پوځ د کين اړخ له لسو زرو تنو سرتيرو نه په سلو کې نوي وکړې ووژل شول او دفرانسې ټول توپچي قوت همدې پلو ته قومانده شوي و. همدا بې ارادې او پخ دوختوروف، بيا هلته ورلېږي. که څه هم نېږدې و چې کوتوزوف خپل تکل بدل کړي او بل څوک هلته واستوي، خو بيا هم په خپلې دې پريکړې دربېږي او په خورا تلوار دی، دغې ګوابښمنې دندې ته ګماري. دغه کمکی ځاني او پټ خولي دوختوروف، باراديتو ته ورځي او په دغې جګړه کې د روسي پوځ په خورا سترو ويا ړو بدلېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ په دېرو شعرونو او داستانونو کې، د دغو جګړو ډېرو اتلانو نومونه انځور شوي دي، خو د دوختورف د نامه یادونه هېڅچا نه ده کړې.

اوس بیا دوختورف، فومینسکي ته، بیا کمکي یا رسلاف ته چې له فرانسویانو سره زموږ وروستۍ نښتې هلته شوي دي، واستول شو. هغه ځای ته چې، په برالا او څرګنده هلته فرانسوي پوځیان وژل کېږي او پوځ تالا کېږي. موږ ته ډېر کسان ددې جګړې د اتلانو او نوابغو په نامه انځور شوي دي، خو د دوختوروف په اړه یوه کلمه هم چا ویلې نه ده او که چا څه یادونه هم کړې وي، هغه هسې تش په نوم او په شک او ګمان کې یاده شوې ده.

داسې بربښي چې د دوختورف په هکله دغه چوپتیا ، بیا هم د هغه د لوړتیا نښه ده....

د اکتوبر په لسمه، په هغه ورځ چې دوختوروف فومینسکي ته د رسېدو په نیمایي لاره کې، ددې لپاره د اریسوا ، په کلي کې تم شو چې ځان د هغو سپارښتنو عملي کېدو ته چمتو کړي چې ده ته ورکړل شوي وې. فرانسوي پوځ، له خپلو ټولو ، الو ګلو او ګډ وډ خوځون سره په بشپړه توګه ځان د میورات سنګرونو ته ورساوه. او داسې بربښېده چې جګړه پیل کړي، خو پرته له هغه چې دلیل یې په ډاګه شي، ناڅاپه یې خپله لاره د کالوژسکایا د نوي واټ پلو ته ورکړه کړه او د فومینسکي په سیمه کې چې تر دې پورې یوازې یو بروسو ، هلته ولاړه وه، دیره شول. دوختوروف، په دې وخت کې له دوروخوف نه پرته د فیګنر او سیسلاوین، د دوو نه چندان ګڼ شمېرو پوځونه مشري هم کوله.

داکتوبر په یوولسمه، سیسلاوین له خپل یوه فرانسوي اسیر سره په اریسوا کې خپل قوماندان ته راغي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه فرانسوي اسير ويل دی فومينسکې ته نن راغلی دی. دفرانسويانو دغه پوځ ، د هغو دسترو پوځونو مخکښ قوت او ناپليون هم له هغو سره دی. ده ويل ، پنځه ورځې کېږي چې دغه پوځ له مسکوه راخوځېدلی دی. په هماغه ورځ له باروفسکی نه يوه راغلي کليوال وويل چې ده په خپلو سترګو وليدل چې ستر پوځ ښار ته ورننوت. د دوروخوف د پوځ څو تنه قزاقانو وويل چې دوی څو فرانسوي پوځيې ډلې وليدلې چې د باروسک پلو وړاندې لاړې. له دې ټولو خبرو نه يوه خبره څرګندېده او هغه دا چې، په هغه ځای کې چې دوی د يوې فرانسوي قطعې انتظار درلود ، ټول فرانسوي پوځ چې مسکو نه راوتلی دی، دلته راټول شوی او دکالوژسکايا د زاړه واټ، ناڅرګندې لارې ته برابر شوي دي. دختوروف، له دې امله چې حالت يې چور ناڅرګند و ، دهېڅ ډول پريکړې تکل نه شو کولای او نه پوهېده چې په دې وخت او حالت کې دده دنده څه ده. ده ته قومانده شوې ده چې په فومينسکې بريد وکړي، خو دا قومانده هغه وخت ورته شوې وه چې هغه د بروسو له قطعې نه پرته بل څوک نه و ، حال دا چې اوس د فرانسې ټول پوځ هلته راکوټه شوي و.

ايرمولوف غوښتل چې د خپلې پېژندنې او تکل له مخې، پريکړه وکړي، خو دوختورف ويل چې د ستر قوماندان ، دقوماندې نه پرته به بله پريکړه او کار نه کوي.

ددې چارې د سرته رسولو لپاره دوی يو ځيرک افسر بالخوويتينوف، ټاکلی و چې دليک د رسولو ترڅنګ يې بايد په ښو خبرو او ويناوو کې هم هرڅه ويلي وای.

د شپې له يولسو بجو نه تېرې وې چې بالخوويتينوف ، د ليک سره مل شفاهي سپارښتنې تر لاسه او ديوه قزاق په ملتيا يې يو زياتې آس هم له ځانسره واخيست او د سترې قوماندانۍ په لور وخوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶

دمني تپه تياره او توده شپه وه. څلورمه ورځ وه چې باران ورېد.

بالخوويتينوف، تر دوه واره آس بدلولو او ديرش ورسته واټن، ختو او چيکړو ډکې لارې نه وروسته ، ديونيم ساعت په موده کې، تر يوې بجې نه وروسته، دليتاشوفسکي سيمې ته ورسېد.

د هغې دروازې مخې ته چې ديوال پر لوړه برخه يې ليکل شوي و:

-ستره قوماندانې !

له آسه راکوز شو ، آس يې پرېښود او تياره دهليز ته ورننوت. يو ځوک هلته، په هغه تپه تياره کې په ستمېدو ستمېدو پاڅېده، ده هغه ته ويل:

-نوکريوال جنرال ته ، مهرباني وکړئ ، ژر ووايئ، ژر ! ډېر مهم خبر دى. چوپړ له خوا خوږې نه په ډکه ژبه وويل:

- له پرون شپې راهيسې ناروغ دى او درې شپې کېږي ويده شوى نه دى. تاسو لومړى تورن صاحب راويښ کړئ.

بالخوويتينوف، په تياره کې لکه ړوند ، هغه دروازې ته چې ورته پرانستل شوې وه، ورننوت او وې ويل:

-ډېره مهمه خبره ده، له جنرال دوختوروف نه راغلى يم.

چوپړ تر هغه دمخه وخوځېد او يو ځوک يې له خوبه راويښاوه:

-والاحضرته !والاحضرته ! يورييار راغلى دى.

ديوچا خوبولى آواز وويل:

-څه شي ؟ څه شي ؟ دچا له خوا رييار ؟

بالخوويتينوف، په تپه تياره کې هغه ځوک چې له ده نه يې پوښتنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوله، نه لیده، خو د هغه له غږه یې تصور کاوه چې هغه به کونو فینځین نه وي.

ده وویل:

- د دوختوروف الکسي پیتروویچ، ریبار ! ناپلیون د فومینسکې په سیمه کې دی.

راوینس شوي سړي سا وویسته او وغځېد، هغه چې په تیاره کې ګواکې څه لټول وویل:

-- خبره داده چې زړه مې نه غواړي، هغه راوینس کړم. ناروغه دی، کېدای شي دا خبرې هسې آوازې وې.

بالخوویتینوف، وویل:

- ګورئ پیغام دی ! ماته سپارښتنه شوې ده چې سمدلاسه یې نوکریوال ته ورسوم.

-صبر وکړئ چې شمعه ولګوم.

خوبولي سړي چوپړ ته مخ وروا اړاوه او وې ویل:

-هېڅ معلومه نه ده، دا ته لعنتي، دا شیان چېرې منډې.

دا سړی د کانوفنیځین یاور، شیربینین و. هغه غږ کړ:

-پیدا مې کړ، پیدا مې کړ.

چوپړ اورلګیت ولګاوه او شیربینین شمعه دانۍ لټوله. هغه په کرکې وویل:

-دا څه مرداري ده.

بالخوویتینوف، د اورلګیت د شغلو په رڼا کې د شیربینین ځوانه بشره ولیدله، د هغه شمعه په لاس کې وه. هلته ګوښې یو سړی پروت و، هغه کونوفینځین و...

شیربینین له استازي نه لیک واخېست او وې پوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- بالخوویتینوف، وویل:
- خبر رښتیا او سم دی. اسیران، قزاقان او جاسون ، ټولو په یوه آواز یوه خبره کوي.
شیربینین وویل:چاره نه شته، باید راویښ یې کړو. هغه پاڅېد او د هغه سړي خواته چې خولۍ پر سر وه او تر پوځي کوټ لاندې ویده و ، ورغي او غږ یې پرې وکړ:
-پیوتر، پیترویچه !
خوانوفینځین هېڅ ونه ښورېده.
یاوربیا وویل:
-ستره قوماندانۍ !
هغه وموسېد او تصور یې کاوه چې په دې خبره به هغه هرو مرو راویښ شي. او په رښتیا هم په خولۍ کې مرور ل شوی سر، سمدلاسه رالوړ شو.
د کانوفنیځین په ښکلې او مالګینه څېره کې چې غومبوري یې له تبې تک سره اوښتي وو ، د هغه خوبولې مستې او ویښتیا چې سخته نا انډوله برېښېدل، ره ګډ شول، خو ناڅاپه وربېږدید ، ټکان یې وخوړ او څېرې آرام حالات پیدا کړ. د شمعې له رڼا نه یې سترګې وبرېښېدې او په تلوار یې وپوښتل:
- ښه ! خبره څه ده ؟ د چا ګزارش دی ؟
د دې په لړ کې چې افسر ته غوږ و ، لیک یې پرانست او هغه یې ولوست. هغه یې لا ترپایه لوستلی نه و چې خپلې پښې یې چې وړینې جورابې یې اغوستې وې، پر ځمکه کېښودې او د بوټ په پښو کولو یې پیل وکړ. بیا یې خپله د خوب خولۍ له سره پورته کړه، د خپل ټیک (شقیقې) ویښته یې منځ کړل او خپله پوځي خولۍ یې پر سر کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-ته خو ژر راغلې، درځه چې جلالتماب ته ورشو !

کانوفیڅین ، سمدلاسه پوه شو چې رارسېدلی خبر ډېر مهم دی او په رسولو کې یې باید ځنډ ونه شي.

دا ښه کار و او که بد ، په دې اړه یې هېڅ فکر ونه کړ. هغه ته دا هېڅ مهمه نه وه. هغه د جګړې ټولو چارو ته ، نه د منطق او تفکر بلکې په بل ډول کتل. د هغه په روح کې یوه ژوره او نا ویل شوې عقیده وه او ده باور درلود چې ټولې چارې به سمې شي، خو په دې باور باید باور ونه شي. ده به ویل چې په دې خبره هېڅ باور په کار نه دی بلکې یوازې او یوازې باید کار وشي. هغه کار کاوه او دا کار یې داسې کاوه چې خپل ټول توان او قوت یې تر هغه ځاراوه. پېتر پېترویچ کانوفنیڅین هم د دوختورف په شان، تا به ویل، یوازې د نزاکت له مخې د۱۹۱۲کال د اتلانو په ډله کې نیول شوی و. هغه اتلان لکه: بارکلي، ریفسکي، ایرمولوف، پلاتوف او میلارادوویچ وو. هغه هم د دوختورف په څیر دلږ استعداد او لږو اطلاعاتو خاوند بلل شوی و. کانوفنیڅین هم د دوختورف په څیر هېڅکله د جګړې کړنلارې نه جوړولې، خو تل به په هغو ځایو کې و چې تر ټولو نه زیاتې سختۍ او کړکیچ به و. تر هغه چې د کشف نوکریوال جنرال ټاکل شوی نه و ، تل به یې، آن د ویدو کېدو په وخت کې هم د کوټې دروازه پرانیستې وه. هغه سپارښتنه کړې وه چې دهر ریبار د رارسېدو په وخت کې دی راوېښ کړي. د جګړې په وخت کې به تل تر اور لاندې و او له همدې کبله به کوتوزوف، هغه ملامتوه او ډاریده به چې کوم کار پسې یې ولېږي. هغه هم کټ مټ د دوختورف په څیر د ماشین هغه غوره پرزه وه چې له شر او شور او کړپ او کړوپ نه پرته یې خپل کار کاوه.

کانوفینڅین چې په هغه تپه تیاره او لمدبنه شپه کې له خپلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

جونګړې راووت، تندي يې د هغه درد له امله تريو کړ چې په ککرۍ کې يې د ناوړه خيالونو د ګرځېدو له امله، احسا ساوه. هغه په دې اړه فکر کاوه چې په ستره قوماندانۍ کې به اوس لوړ پوړې چارواکي، ددې خبر په اوريدو ، څه اله ګوله جوړه کړي، په تيره بيا بينيګسين چې د تاروتينې تر جګړې وروسته ، له کوتوزوف سره غوښه او چاړه شوي وو. هغه فکر کاوه چې هغه به ددې خبر په اوريدو څه کوي ؟ څه نانډرۍ به پيل شي ؟ څه قوماندې به ورکړل شي ؟ او څه سپارښتنې به ناوړې وګڼل شي ؟ که څه هم دی په دې ښه پوهېده چې له دې نه پرته هرڅه ناشوني دي، خو بيا هم دغو احساساتو دی ډېر زوراوه.

په رښتيا هم کله چې هغه د خبر د رسولو لپاره د جنرال تول ، کوټې ته ورننوت، تول سمدلاسه هغه جنرال ته چې له ده سره په کوټه کې اوسېده، د خپلو خيالونو او تصوراتو په ويلو پيل وکړ، کانوفينڅين چې په پټه خوله هغه ته غوږ غوږ و ، ناچاره دې ته اړوت چې ورته وواييږښه به دا وي چې ژر تر ژره جلالتماب ستر قوماندن ته ورشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷

کوتوزوف، د ټولو نورو سپین ږیرو په څیر د شپې لږ ویده کېده، هغه به د ورځې تل خو ناڅاپه څوشېبې سترګې پټې کړې. د شپې به هغه پرته له دې چې دریشي وباسي، پر خپل کټ وغځېد او زیاتره وخت به یې سترګې همداسې رنې خو په فکرونو کې به ډوب و.

اوس هم همدغه شان پر خپل کټ غځېدلی او خپل درونـد او لوی سر یې په خپلو څوربو لاسونو کې کلک نیولی، په خیالونو کې ډوب او په هماغې یوې سترګې یې تېپې تیارې ته کتل.

له هغه وخته چې بېنیګسین لـه ټولو اک سره دلیکونو، لیکل پیل کړي وو او په قوماندانۍ کې تر ټولو نه واکمن چاروا کی ګڼل کېده لـه ستر قوماندان سره یې له مخامخ کېدونه ډډه کوله. کوتوزوف هم آرامه او په کرار شوی و او چا هغه ته نه سپارښتنه کوله او نه یې دې ته اړاوه چې خپل پوځونه بې ګټې جګړې ته قومانده کړي. هغه له ځانسره پـه دې اړه فکر کاوه چې د تـاروتینې تـر جګړې او ترجګړې نه یو ورځ مخکې پېښو نه چې لا تر اوسه یې غمرلی اغیز پـاتې و او دی یې زوراوه، باید د عبرت درس او پایله اخېستل شوي وي.

کوتوزف فکر کاوه:

-هغوی باید پـه دې پوه شي چې زمـوږ لـه خوا د یرغـل پیـل بـه، بری ونه لري. زغـم او وخت زما پیـاوړي جنګیـالان دي. هغـه پـه دې پوهېده چې شنې منې باید له څانګو را ونـه شکول شي،. منې چې پخې شي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خپله رالوېږي. که منه له ونې خامه راوشکول شي، هم منه خرابېږي او هم غاښونه برېښوي. هغه د یوه تجربه لرونکي او عمر خوړلي ښکاري په څير په دې پوهېده چې ځناور تېيي دی، داسې چې یوازې د روس ملت په خپلې پیاوړتیا او ځیرکتیا کولای شي ه داسې څوک تپپي کړای شي، خو دا لا په ډاګه نه وه چې دغه تپ مرګني دی او کنه ؟ کوتوزوف، د ناپلیون دځانګړو استازو، لوریستون او بیرتیلیم په رارسېدو او د خپلو جنګیالو له خبرونو نه، څه کم په دې ډاډمن شوی و چې هغه مرګنی تپي شوی دی، خو دا باید په ډاګه شوی وای او ویل به یې چې د دې چارې لپاره باید صبر وشي.

کوتوزوف، له ځانسره وویل:

-هغوی ټول غواړي تر هر چا دمخه ور ودانګي او وګوري چې ښکار څنګه مري، مګر صبر وکړئ، هر څه به وګورئ، ټولې ښودنې او بربدونه، خو دا ټول د څه لپاره ؟نو دا ټول د څه لپاره ؟ټول غواړي ځان وښيي، هغوی ټول غواړي بربد وکړي، له جګړې نه خوند واخلي او امتیاز تر لاسه کړي. داسې برېښي چې هغوی له وینو خوند اخلي، هغوی ټول هغو ماشومانو ته ورته دي چې څوک د هغوی له خبرو او کړو نه، نه پوهېږي، دا ټول اخ او ډب ولې او د څه لپاره و، ځکه هغوی ټول غواړي دا په ډاګه کړي چې دوی څومره ښه جنګېږي، خو اوس خبره په دې کې نه ده.

څه بې ساري، ښکلي وړاندیزونه او کړنلارې دي چې دوی ټول یې ماته نه وړاندې کوي. هغوی فکر کوي چې کله دوی دوه درې واره څه تصادفي کړنلارې جوړې کړي(هغه پوځي کړنلاره وریاده شوه چې په پترزبورګ کې یې جوړه کړې وه)ټولې چارې به جوړې وي، حال دا چې د تصادفاتو ونډه خورا زیاته وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې جړې پوښتنې ته ځوک ځواب ویلي نه شي چې ایا د برادینو په جګړه کې دښمن لیدلی ټپ مرګنی و او کنه ؟ دا یوه میاشت کوتوزوف هم دې خیالونو ډوب کړی و. له یو پلو فرانسویانو مسکو لاندې کړی و او له بله پلوه کوتوزوف دا په ډاګه احساسول ، هغه ګوزار چې ده او د روس ټول اولس دښمن ته ورکړی دی، باید مرګنی وي، خو دې خبرې بیا هم ثابتول غوښتل.

په دې توګه دی یوه میاشت سترګې په لاره پاتې شو ، څومره به چې وخت زیات تیریده ، په هماغه کچه به یې زغم کمیده . هره شپه به چې پر خپل کټ پریوت، هغه څه به یې کول چې ځوانو جنرالانو به کول او دا هغه څه وچې ده به تل د هغو له امله هغه ځوان جنرال غندل او ښکنځل. ده به هم خیال پلو واهه چې د کوم تصادفي پېښې له امله ناپلیون وژلي شوی وي. هغه به دځوانانو په څیر خیال پلوونه وهل ، خو دده او هغو دخیال پلوونو ترمنځ توپیر په دې کې و چې ده به په دغو خیالو کې کومه پریکړه نه کوله، که څه هم دده ددغو خیالونو شمېر له یوه نه نیولې، بیا تر دوو او تر زرګونو پورې وو. څومره به چې دی په دې خیالونو کې ډوبیده ، په هماغه کچه به ددغه خیالونو تصور زیاتېده. هغه به د ناپلیون د ټول پوځ یا یوې برخې دخوځون بېلابیل ډولونه تصورول:

- دساري په توګه د پترزبورګ پلو ته ددغه پوځ ورخوځېدل، پر ښار د کېدونکي مخامخ یرغل یا د هغه کلابندول ، آن په دې اړه به یې فکر کاوه چې ناپلیون به دده خپله وسله دده پرضد کاروي(له هغه څه نه چې دی له ټولو نه زیات ډاریده). ده به فکر کاوه چې ناپلیون به په مسکو کې پاتې او هلته به ځای پر ځای شي. او کله کله به دې اند ښېښنې زوراوه چې د ناپلیون پوځ به د میدین او یوخنوف، سیمو ته به شا ولاړ شي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو یوازینی څه چې ده یې اټکل نه شو کولای، هماغه پېښې شول، یعنې له مسکو د ناپلیون د وتلو نه وروسته د ناپلیون د پوځ له اله ګولې او سر سامتوب نه ډکې لومړۍ لسې ورځې وې.

دا د ناپلیون د پوځ هغه خوځېدا وه چې د فرانسې د پوځ د بشپړې نابودۍ او تالا والا کېدو لاره یې آواره کړه. دا هغه څه وو چې کوتوزوف، آن د هغه تصور هم نه شو کولای.

دبروسې، د پوځ په اړه د دوروخوف ګزارش، د ناپلیون پوځ د خوارۍ او دربدرۍ په هکله د پارتیزانو خبرتیاوې او هغه آوازې چې له مسکوه د فرانسوي پوځ د وتلو په باره کې خورې وې. دې ټولو ددې معنی لرله چې د فرانسې پوځ مات شوی، د وتلو لاره لټوي او ځان تېښتې ته برابروي، خو دا یوازې تصورات وو او آوازې چې د ځوانانو د بوختیا لپاره وې، نه د کوتوزوف لپاره. هغه د خپل شپېته کلن ژوند د تجربو له برکته په دې پوهېده چې تجربې ژوند کوم لور ته سیخه وي. هغه په دې پوهېده، که یو څوک دیوې خبرې پلوي یا غوښتونکی وي، څومره به هغه وکولای شي، هغه په خپله خوښه بدل کړي. دا سې یې بدل کړي لکه دی یې چې غواړي او دده خوښه وي. او همدغه کسان په څومره آسانۍ د خپلې خوښې څه ته مخ اړاوي. له دې کبله هر څومره به چې هغه له دغو آوازو او تصوراتو سره لېوالتیا ښودله، ده به ځانته په هماغه کچه ډاډ ورکاوه چې هغه ونه مني. دغو خبرو، د هغه ټول روح او روان په ځان اخته کړی و. هر هغه څه چې دغو خبرو پورې اړه نه لرله، دده لپاره هېڅ ډول په زړه پورې نه وه. دسترې قوماندانۍ له مشرانو سره دده جرګې مرکې، هغه لیکونه چې له تاروتینه یې مېرمن ستایل، ته لیکل. درومانونو لوستل، د ویاړونو ښنل، له پترزبورګ سره لکینه او هغو دلیکنو او اخېستنه او داسې نور او نور دده لپاره د ژوند په بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنی خبرو بدلې شوې وې، خو دفرانسویانو ماته چې یوازې ده یې اټکل کړی و، دده د زړه یوازینۍ لېوالتیا او خوشالي وه.

د اکتوبر دمیاشتې د یوولسمې په شپه یې، سر په لاس ایښی و او په همدې اړه په خیالونو کې ډوب و.

په ګاونډ کوټه کې د ټول، کانوفنینځین او بالاخویتینوف د ګامونو غږ واوارید ل شو.

فلید مارشال پرهغو غږ وکړ:

- های، څوک یاستئ ؟

دننه راشئ ! راځي ! څه خبرونو دي ؟

تر هغه چې چوپړ شمعه لګوله، جنرال تول، دلیک ټوله موخه هغه ته وویله.

کوتوزوف وپوښتل:

- دا لیک چا راوړی دی ؟

خو چې کله شمعه روښانه شوه، تول ، د ستر قوماندان د سړې او ناخوځنده څېرې نه ټکان وخوړ.

-په دې کې هېڅ شک نه شته، جلالتمابه !

-ورغږ کړئ ! ورغږ کړئ چې دلته راشي !

کوتوزوف ناست و ، یوه پښه یې لاندې ځوړنده کړې وه، بله پښه یې د اسې خپل ځان لاندې ورټوله کړې وه چې خپله پړسېدلې، لویه ګېډه یې پرهغه ور ایښې وه. خپله جوړه سترګې یې لاپسې ددې لپاره تنګه کړې وه چې د دوختوروف له خوا رالېږل شوی استازی، ښه وګوري. د اسې ښکاریده چې هغه غوښتل ، د هغه په بشره کې ، د هغه پټې اند ېښنې ولولي.

د خپل کمیس پرانتې ګریوان یې، د ټټر پر سر راټول او وتاړه او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

آرامه او عمر خوړلي آواز يې دوختوروف ته وويل:

-وايه! وايه ګرانه! راواندې شه! رانېږدې شه! وايه څه خبر دی راته راوړی دی؟ ښه! وايه، ناپليون له مسکوه لاړ؟ دا رښتيا دی، څنګه؟

بالاخويتينوف لومړی ټول هغه څه، په هر اړخيزه توګه ده ته وويل چې ده ته يې د ويلو سپارښتنه شوې وه.

کوتوزوف د هغه خبره پرېکړه:

-وايه، ژر ژر يې وايه! دا کرار کرار غږېدل دی، اور را لګوي.

بالاخويتينوف، خپلې خبرې پای ته ورسولې او لارښوونې ته سترګې په لاره چپ شو. جنرال تول، غوښتل چې څه ووايي، خو کوتوزوف يې خبره پرې کړه. ده خپله غوښتل څه ووايي، خو ناڅاپه يې بشره بدله او ګونځې ګونځې شوه. لاس يې د تول، خواته وروغځاوه، مخ يې بلې خواته واړاوه او د خپلې کوټې پلو ته يې چې يو شمايل په کې راځوړوند او تر نورو برخو څه تياره غوندې وه، ور کتل.

لاسونه يې پر يو بل کېښودل او په رېږديدونکي آواز يې وويل:

-لويه خدايه! زموږ خالقه! تاسو زموږ دعا ومنله!

روسيه دې وژغورله! تا نه مننه او شکر کوم. لويه خدايه! لويه خدايه!

او وې ژړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸

د دغـه خبرلـه اوریـدو نـه، بیـا دجګـړې تـر پـای تـه رسـېدو پـورې دکوتوزوف ټولې هلې ځلې یوازې ددې لپاره وې چې که زور وي، که په هیلو، ځیرکۍ یا زاریو ، ددښمن پر پوځ چې په خپل سر د تباهۍ پلو روان و، د خپل پوځ د بې ګټې یرغل او ښتې مخه ونیسي.
دوختـوروف، دکمکي یارسلاو پلو تـه ځـي ، خو کوتـوزوف د ټـول پـوځ خوځـون کـرار او آرامـوي، دکالوژسـکایا د پرېښـودو قومانـده ورکـوي، ځکـه لـه هغـه ځایـه وتـل، پـه پـوره توګـه شـوني بریښـیده. کوتـوزوف، پـه هرځـای کـې شـاتګ کـوي، خـو دښـمن د هغـه شـاتګ تـه انتظار نه باسي، هغه شاته تښتي، چور مخالفې خوا ته.
د ناپلیون تاریخ لیکونکي مورږ تـه پـه تـاروتیني او کمکـي یارسـلاو کې د هغه جګړېز ماهرتونو انځورونو باسي او دا تصور وړاندې کوي او وايي که ناپلیون د روسې ښه فصل لرونکي، حاصل لرونکي جنوبي ولایاتو ته ورننوتلای وای، څه به پېښ شوي و ؟
خو دوی دا نـه وایـي چې هـېڅ شـي او هـېڅ څـوک ، ددغـو جنـوبي حاصل راوړونکو ولایاتو دتګ خنډ نه وو(ځکه روسي پوځ دغـه لارې ازادې پریښې وې)دغه مورخین دا هېروي چې ناپلیون هېڅ شي ځکه نه شو ژغورلي چې د هغه پوځ په خپله لا هماغه وخت دځان ت دباهۍ شرایط برابر کړي وو. ځکه دغه پوځ پر مسکو له ولکې سره سم د خوړو او کـالو بـې سـارې زېرمـې تـر لاسـه کـړې، نـه یـوازې دا چـې وې نـه شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولای هغه وساتي بلکې هغه يې تر پښو لاندې تالا والا کړې. هغه پوځ چې سميلينسک ته په رسېدو، ددې پر ځای چې د غه نعمتونه وويشي، پر هغوی يې شوکې ګډې کړې. نو دغه پوځ کالوژسکايا ولايت ته په رسېدو ځنګه او ناڅاپه کولای شول، سم خلک شي، حال دا چې د کالوژسکايا اوسېدونکي، هماغه شان روسان و، لکه دمسکو اوسېدونکي. لکه هماغه شان چې په مسکو کې اورونو ښار سوځاوه، هلته هم اورونو هرڅه سوځول.

دغه پوځ هېڅ چېرې او اصلا اصلاح کېدونکی نه و. هغه دبارادينو له جګړې نه نيولې بيا دمسکو تر تالان او غلا پورې، په ځان کې د ماتولو او خوساکولو کيمياوي ځانګړتيا لرله.

دغه وګړي، دپخواني پوځ پوځيان له خپلو مشرانو سره، پرته له هغه چې خپله پوه شو، هر څوک هرچېرې او هر پلو تښتېدل (خپله ناپليون او بل هر سرتيري) يو ازې يوه هيله لرله، هغه دا چې دی په خپله دغه ګډ وډ حالت نه، چې په پوره توګه په هغه نه پوهېدل چې څومره ژر کېږي، ځان وباسي.

يوازې له همدې کبله و چې په کمکی يا روسلاو کې د جګړېز شورا په جوړه شوې غونډه کې، د جنرالانو دنظر غوښتنې په لړ کې چې هر چا خپل اند ښکاره کړ... څرګنداوه، کله د ساده سرتيری موتن وغږېد ، د هغه نظر، بې قدره نظر وګڼل شو ، که څه هم د هغه نظر د ټولو په زړه کې و او هغه په ډاګه څرګند کړه او وې ويل چې څومره ژر کېږي، بايد ژر ترژره له دې ځايه ووزي، ټولو خوله پټه کړه او هېڅ چا ، آن ناپليون د دغه ترخه حقيقت په وړاندې چې ټولو ماته خوړلې ده، څه ونه ويل.

که څه هم دوی ټول د وتلو په اړتيا پوهېدل، خو د تېښتې منل دوی ته شرم برېښېده. يوازې يو بهرنی ټکان په کار و چې د غه شرم مات

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او د غه ټکان د اړتيا په وخت کې راپيدا شو او دا د ټولواک د رانړوتلو په وخت د (ټولواک د هورا) نارې وې.

بله ورځ تر جگړېزې جرگې وروسته ناپليون، سهار وختي په دې پلمه چې غواړي د جگړې لومړۍ کرښې، هغه هم پخوانۍ او راتلونکې کرښې وگوري. هغه له خپلو مارشالانو او چوپړانو سره يوځای د سرتيرو په منځ کې، د هغو منځنۍ کرښې ته ورغي. يرغلگر قزاقان چې د تالان او غنايمو په خيال کې و، ټولواک ته خورا نږدې شوي او کولای شول، هغه اسير کړي. خو هغوی ، ټولواک اسير نه کړ. ځکه ددوی حرص د هغه د ژغورنې سبب شو. يعنې هماغه څه و چې د فرانسوي پوځ د تالا او تباهۍ سبب شوي و. هغوی د ناپليون د اسيرولو پرځای ، غنايمو او تالان ته مخه کړه او ناپليون ځان له دوی نه وژغوره.

کله چې د دون زامنو (قزاقانو) کولای شول، ټولواک ناپليون، د خپل پوځ په منځ کې اسير کړي، دا څرگنده شوه چې هغه له چټکې تېښتې پرته ، هغه هم له خورا نږدې لارې نه، بل څه کولای نه شو. ناپليون چې هم له خپلې هغې راوتلې څلويښت کلنې خېټې سره، نور هغه پخوانۍ چمتوالي او زړورتيا نه لرله .. په دې خبره پوه شو. د قزاقانو نه پيدا شوې ډار چې ناپليون يې پسې اخستی و ، سمدلاسه يې د سرتيري موتن خبره ومنله او د تاريخ ليکونکو د وينا له مخې يې د سميلينسک پلو خپل پوځ ته د شاتگ قومانده ورکړه.

دا چې ناپليون د موتن د سرتيري ونيا ومنله او پوځ يې شا ته تگ ته اړوت. د هغه د پريکړې دليل نه و بلکې پر ټول پوځ کې د هغه اغېز کوونکي قوت دليل و چې هغوی يې د موژاسکي د واټ پر لور خوځاوه او هم مهاله يې پر ناپليون هم اغيز کړی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹

کله چې انسان په خوځېدا کې وي، هغه تل د دغه خوځېدا لپاره يوه موخه ټاکي. د دې لپاره چې انسان وکولای شي د زرو (۱۰۰۰) ورستو مزل ووهي، باید هیله مند وا وسي او فکر وکړي چې د غه مزل ته د رسېدو سره به یو ښه او په زړه پورې ځه ته رسېږي. هغه باید د دا سې یوې نیکمرغۍ مینې تصور وکړې چې په ده کې د تګ تلوسه را وتخنوي.

د فرانسویانو لپاره ، دغه مینه، دیرغل او پرمختګ په وخت کې، د مسکو لاندې کول او د وتلو او شا ته تګ په وخت کې خپل وطن ته بېرته رسېدل و ، خو وطن ډېر ډېر لرې و. او د هغه مسافر چې زر ورست مزل یې تر مخه دی، دې ته اړوزي چې خپله موخه او تکل هېر کړي او ځانته ووايي:

- تر ځلوېښت ورست مزله وروسته نن باید ، د دې شپې د تیرولو ځای ته ځان ورسوي. لومړی مزل، د ده د ویده کېدو ځای چې د ده د وروستي مزل ښې او موخه تتوي او د مسافر ټولې هیلې او غوښتنې په ځان کې رامروړي. هغه هڅه او هاند چې په هر انسان کې جلا راځرګند ېږي د پرګنو په ډله ایز خوځون کې لا پسې ډېرېږي...

د فرانسویانو لپاره د سیمولینسک په پخوانۍ لارې بېرته خوځېدل، وروستی ارمان د دوی خپله مینه او هغه هم خورا لرې وه او نېږدې موخه چې د ټولو په ارمان بدله شوې وه، د سیمولینسک ښار و. دغه ښار ته د هیله مند مزل په توګه کتل، نه له دې کبله وچې په هغه کې، دا ړتیا وړ نعمتونه او نوي رارسېدلي پوځونه پریمانه وو (که څه هم د پوځ مشرانو خپلو وګړو ته دغه شان وعدې نه ورکولې، برعکس

(c) ketabton.com: The Digital Library

آن خپله ناپليون هم پـه دې پوهېده چې خواړه او کالي هلتـه زيات نـه دي) بلکې ديوه هيلمند مزل پـه څير د سيمولينسک ټاکنـه لـه دې کبلـه وچې، ددغه ارمان ټاکنې دوی ته دا تـوان ورباښـه چې وړاندې لاړ شي او د رښتينو محروميتونو خوند وګوري. هغوی ټولو، هغـه کسـان چې پوهېدل او هغه يې چې نه پوهېدل، پـه يوه کچـه ځـان پـه دې تيـرا ېسـتل چې د سيمولينسک پلو ته تـګ ،. دوی نيکمرغـۍ مېنـې تـه رسـوي، نـو ځکه ټولو هغې خواته هڅه کوله.

فرانسويانو لويې لارې ته پـه رسېدو سره، پـه حيرانوونکې پيـاوړتيا او بې سارې چټکـۍ د خپل تصور شوي هدف او موخې پلـو پـه تېښـته وو. ددې ترخنـګ پـه ډلـه ايـزه ، يـو آواز او د يـو مـزل پلـو تـه تـګ ، فرانسويانو ته ستر قوت وربانبه. د هغوی يووالي يو بل علت هم درلـود او هغــه علـت دفرانســويانو ګــڼ شــمېروالي وو. د هغــوی هماغــه بــې شــمېروالي، ګــواکې د فزيــک د پــوهې دجــاذبې دقــانون پــر بنســټ، د هغوی هر يوجلا جلا ، دځان خواته ورکشاوه او سره يو ځای کول يې. د هغوی سل زره کسيزه ډله ديوه ستر دولت په څير يو ځای خوځېدل.

ددغې ډلې هر يوه، يو ارمان درلـود او هغـه دا چې اسير شي او پـه دې ډول ددغې بدمرغـۍ لـه وحشته ځان وژغـوري. کـه لـه يـوې خـوا ، دهدف او مزل پلو ، د سيمولينسـک پلـو تـه دډلـه ايـز قـوت، د هغـو هريـو ، يـوه لورې ته، خوځون ته هڅول، نو له بلې خوا کله چې يو پوځ نه شي کولای ځان ډله ايز اسارت ته وسپاري، که څه هم فرانسويانو لـه هرې شـېبې نـه جلا ګټه اخېسته چې يو بل نه جلا او پـه هرپلمه چې کېږي، ځان روسانو ته ورتسليم کړي. دغه پلمې هغوی ته تـل پيـدا کېـدای نـه شـوې. هماغـه بې شمېروالي، ډله ايز خوځون او دخوځون چټکتيا هغوی له دغو پلمـو بـې برخـې کـول. او دفرانسـويانو ددغـه پرګنيـز او بـې شـمېره وګـړو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوځون د قوت د رول او اېسارول، نه يوازې د روسانو په واک کې نه و، بلکې د غه کار يې ناشونی کاوه .. له ټاکلی برېده د يوې چارې تېرېدل، او د يو بل څيز ټوټه ټوټه کېدل د دجلاتوب بهېر چټکولي نه شي. .

که هرڅو مره تود خه زياته کړو، د واورې يو غونډ اری، نه شي کېدای په يو وار اوبه شي، خو د دې لپاره چې هغه واوره اوبه شي، د هغې لپاره يو ټاکلی وخت په کار دی. ځکه برعکس هرڅو مره چې تود خه زياته شي، واوره لا پسې سختېږي.

د روسي پوځيانو په ډله کې، له کوتوزفه پرته، بل څوک په دې خبره نه پوهېدل. کله چې د سيمولينسک له لارې د فرانسوي پوځ تېښته په ډاګه شوه، د کانوفينيځن د اکتوبر د يوولسمې شپې اټکل په رښتيا کېدو شو. د پوځ ټولو مشرانو غوښتل ځان وښيي، مېړني شي، د دښمن د تېښتې خنډ شي، اسيران ونيسي، برېد وکړي او د يرغل غوښتونکي وو.

کوتوزوف په خپل قوت (د هر قوماندان د غه قوت چندان زيات هم نه) هڅه کوله چې د يرغل مخه ونيسي.

هغه نه شو کولای هغه څه، هغو ته ووايي چې نن يې مونږ وايو:

- ولې جګړه؟ ولې د فرانسويانو د تېښتې مخې ته خنډ واچول شي او خپل خلک او بې شمېره بد مرغه فرانسويان ووژل شي؟ ولې؟ د دې ټولو ته څه اړتيا ليدل کېږي چې د د غه پوځ يو په دريمه برخه، له مسکوه د يازما، تر سيمې پورې، دلارې په اوږدو کې، په خپل سر وژل شوي او تالان شوي دي. دا کار د څه لپاره کېږي؟

خو هغه د خپل عمر خوړلي ژوند د تجربو له برکته، هغو ته د اسې خبرې کولې چې هغوی نه شو کولي په ژوند کې هم، پر هغو پوه شي. هغه، هغو ته د زرين پله په اړه خبرې کولې. (هغه پل چې تښتېدونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښمن پرې تير شي) هغوی پر ده خندل، پر ده يې لعنت وايه، دا ړې ورته جينګولې. دا خوا هغه خوا يې ټوپونه ورته اچول او دمړه ځناور پر شا او خوا ګڼه ګوڼه جوړوله او په ځانستاينو کې ډوب وو.

د ويازما سيمې ته نږدې، ايرمولوف ميلادراويچ، پلاتونوف او ځېنو نورچې فرانسويانو ته نږدې شول، نه يې شوکولای د خپل غچ اخستونکي احساس مخه ونيسي او دد وو فرانسوي پوځونو مخې ته ورونه دانګي او تالا والا يې نه کړي. هغوی له خپلو دغو کړو نه، دکوتوزف دخبرولو لپاره ، هغه ته يو پاکت ولېږه او دليک پرځای يې په هغه کې سپين کاغذ کېښود.

دکوتوزوف د ټولو هڅو سره سره چې له بريد نه يې د خپل پوځ مخنوی کاوه، بياهم د هغه پوځ پر دښمن بريد وکړ او د هغو دتېښتې مخه يې ونيوله. پلو غونډونو ، هغه شان چې کيسې کوي، د ډهل او نغارې په غږيدو کې پر دښمن يرغل وکړي، وې وژل او په زرګونو تنه خپل کسان يې له لاسه ورکړل.

هغوی دهېڅ چا لاره بنده نه شو کړای، څوک يې تالا والا نه شو کړای او فرانسوي پوځ دغه ګوانښ ، لاپسې راټول او په اتفاق کړ او هماغه شان کرار کرار پسې اوبه کېده او دسيمولينسک پلو يې د خپلې تباهۍ مزل واهه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم ټوک

دریمه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱

دبارادينو جګړه، ترهغې وروسته پر مسکو ولکه او بې له کومې نښتې د فرانسويانو تېښته، دتاريخ له خورا اغيز ښښوونکو پېښنو نه يوه پېښه ده.

ټول تاريخي پوهان په دې خبره يوه ژبه دي چې د خلکو او ددولت بهرنۍ چارې او دريځ او د هغوی په اړه د هغو خپل منځۍ شخړې، دجګړو په توګه راڅرګندېږي. په دغو جګړو کې د وړو يا سترو بريو پايلې د دولت او خلکو سياسي واک يا زياتوي او يا کموي.

دا به ډېره د تعجب او حيرانتيا وړ برېښي چې څنګه کوم يو پاچا يا امپراتور له بل پاچا يا امپراتور سره وران شوی، پوځونه يې راټول کړي، پر دښمن يې ور دانګلي ، پر هغه بريالی شوی، د هغو درې ، پنځه يا لس زره کسان يې وژلي او د خپل دغه بريد له امله يې پر يو ملت او د هغه پر څو ميليونو وګړو ولکه ټينګه کړې ده، خو دا د پوهېدو وړ نه ده چې څنګه د يوه پوځ د ماتې له امله چې د هغه ملت د وګړو سلمه برخه ده، د هغه ټول ملت دلاندې کولو سبب کېږي. دتاريخ ټول شواهد (تر هغه ځايه چې موږ ته څرګند دی)ددې واقعيت څرګندونه کوي چې پر يوه ملت دبل ملت کمکی يا ستر پوځي بری، د هغه ملت د يووالي او ناتوانۍ نښه نه ده. د يوه ملت پوځ ماتېږي او له هغه سره هممهاله د بريالی ملت حقوق پر جګړه بايللی ملت غوره والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا کوي او د پوره ماتې پر وخت کې خو ماتې خوړلی ملت چور د بریالي ملت له خوا لاندې کېږي.

داتل (د تاریخ په اوږدو کې) همداسې وه. له لرغونو زمانو نه تر ننه پورې، د ناپلیون ټولې جګړې د ددې دود څرګندونه کوي. څومره چې د اتریش پوځ ماتېږي، په هماغه کچه اتریش له خپلو حقوقو بې برخه او پر هغو فرانسوي حقوق لاپسې خورېږي. د (اینوی) او (ایوریشت) په سیمو کې د پروس خپلواکي پای ته رسوي.

خو ناڅاپه، په ۱۹۱۲ کال کې د مسکو په څنډو کې د روس پر پوځ بری مومی، مسکو لاندې کوي، خو تر دې نه وروسته، پرته له نویو جګړو، نه یوازې روسیه نه نابودېږي بلکې د فرانسي شپېته زریزه پوځ تالا والا او تر هغه وروسته ناپلیوني فرانسه نابودیږي...

د ۱۸۱۲ د جګړې په لړ کې، له بارادینو نه نیولې بیا او بیا د فرانسویانو تر وېستلو پورې، ټول ددې څرګندونه کوي چې په یوه جګړه کې بری، نه یوازې پر یوه ملت لاسبری نه دی، بلکې پر هغه ملت د ولکې کومې دایمې نښې هم نه نه لیدل کېږي. له هغو نه دا څرګندیږي. هغه قوت چې د ملتونو د بري ټاکوونکی قوت، دا تلو فاتحانو په لاس کې نه دی، آن نه په پوځ او جګړې بلکې په کوم بل څه کې نغښتي دي.

فرانسوي تاریخ لیکونکي چې له مسکوه تر وتلو مخکې د فرانسوي پوځ حالت انځوروي، داسې چې په دغه ستر پوځ کې، که څه هم هرڅه منظم و، خو په سورو پوځونو، توپچي او ترانسپورت کې آن د آسونو او نورو څارویو لپاره واښه یا نور خواړه هم نه پیدا کېدل. ددغې بدمرغۍ مخه ځکه هېڅچا نیولې نه شوه چې کلیوالو بزګرو خپل واښه سوځول، خو فرانسویانو ته یې نه ورکول... تصور وکړئ چې دوو تنو تورې سره اخیستي او د تورو د چلولو له ټولو دودونو سره یې غوښتل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري وچلوي او سره ونښلي. د دوی سيالي تر ډېرې پورې دوام کوي، خو يو سيال ناڅاپه احساس کړه چې ټپي شوی دی. هغه دا هم احساس کړه چې دا څه تشه لوبه نه ده او ژوند يې له ګواښ سره مخامخ دی، خپله توره يې وارتېرله او پر مخه ورغلې لومړۍ متروکه يې را واخېسته او تر سره يې تاووله. اوس نو تصور وکړئ چې دغه سيال ، په داسې هوښياري او ځيرکتيا ، تر ټولو نه ښه وسيله ، خپلې موخې ته د رسېدو لپاره کاروله او هممهاله په دې ټينګار کاوه چې په توره او د توري وهلو په ټول مهارت سره سيال مات کړي. کولای شئ تصور وکړئ چې دغه ناڅرګند حالت به څه غوغا ګډه کړي. هغه توري وهونکي چې د توري وهلو د ټولو دودونو له مخې د توري وهلو غوښتونکي وو ، هغه فرانسويان وو او د هغو هغه سيالان چې توري يې وارتېرلې او متروکو ته يې لاس کړ، هغه روسان وو. او هغه خلک چې هڅه يې کوله ، هر څه د توري وهلو د ټولو دودونو له مخې راوسپړي، هغه تاريخ ليکونکي دي چې دغه پېښې انځوروي.

په سميلينسک کې د اورونو د لګېدو نه داسې جګړه پيل شوه چې هېڅ شی يې پخوانيو جګړو ته ورته نه وو. د ښارونو او کليو سوځول او تر جګړې وروسته ببرته شاتګ، د بارادينو ګوزار او بيا شا ته تګ، د مسکو سوځول، د خلکو ښارنه او کليوالو نيول، د خوړو کالو د کاروانونو لوټول او غلچکۍ جګړې، هغه څه و چې د يوې جګړې ځانګړتيا هم نه لري.

ناپليون، له هماغه وخته چې په مسکو کې ميشت شو او ښه تورزن دريځ يې غوره کړ او د توري پر ځای يې پر سر لوړه متروکه وليدله، پرله پسې يې کوتوزوف او ټولو اک الکساندر ته ريباران ورلېږل او خواښيني يې څرګندوله چې جګړه د خپلو ټولو دودونو برخلاف روانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. (ګوا کې د انسانانو د وژلو لپاره په رښتیا هم کوم دود ، دود دی). که څه هم فرانسویانو د جګړیز دود ، له سرغړونو نه شکایت درلود ، که څه هم په جګړه کې د روس دلوړپوړو قوماندانانو د متروکو کارول ، معلوم نه و ، ولې شرم یې ګاڼه او غوښتل یې چې د توریالیو د ټولو دود دستور ته په پام کې، له دښمن سره د تورو په نڅا کې، دربیم او څلورم دریځ تر لاسه کړي او داسې هنر څرګند کړي چې لومړی هغه ته ورسېږي. په دې توګه په ولسي جګړه کې ، له پرتم او ښکلا نه ډکې متروکې ، پرته له هغه چې دچا دخوښۍ او ناخوښۍ خیال وساتي، په خپل ټول قوت پورته شوې او په احمقانه سادګۍ، خو خورا هدفمنده بڼه بې له هغه چې په څه پوه شي، پورته کېدې، رالویدې او تر هغه پورې دفرانسویانو پر ککرو لګېدې چې یرغلګر پوځ یې تالا والا کړ.

پر هغه ملت دې ویاړ وي چې ۱۸۱۳ کال کې چې کله د فرانسویانو برخلاف جګړه پای ته ورسېده، د جګړې د ټول دود دستور ته په درناوي، توره ښکته او غلاف ته یې کړه. دوی نه یوازې په ماته غاړه توره ستر سیال ته وړاندې کړه بلکې هغه یې د هغه ترمخې یې کېښوده.

او ویاړ دې وي پر هغه ملت چې د بدمرغۍ په ورځ، په دې خیال کې نه وي چې نور ملتونه، په دې ته ورته ورځو کې څه کوي ؟ او په خورا سادګۍ او آسانۍ هغې لومړې متروکې ته لاس وراچوي چې پر مخ ورځي، هغه را اخلي او تر هغه پورې یې چورلوي او دښمن پرې وهي چې د هغه په روح کې د غچ او سپکاوي احساس په خواخوږۍ او زړه خوږي بدل نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

د جګړې د تش په نوم دود دستور نه، په سرغړونو کې يوه تر ټولو د پام وړ او ګټوره سرغړونه، پر منظم او ټينګ پوځ، د ګډوډو او تيتو پرکو خلکو يرغل دی. دغه ډول چارې تل په هغو جګړو کې پېښېږي چې جګړه ولسي او ملي بڼه پيدا کوي. په دغو ډول نښتو کې ددې پرځای چې يوه ډله دبلې ډلې په وړاندې ودرېږي، يوه خوا په وړو وړو ډلو ويشل کېږي، په يو وزري ډول پر دښمن غلچکي بريدونه کوي، دسترګو په رپ کې تښتي، بيا چې د دښمن لويه ډله په دوی بريد کوي، دوی خپله وخت ته په پام سره بيا بريد کوي. دغه غلچکيان يا جګړه مار همداسې جنګېدل، دقفقاز غرنيو همداسې کول او د ۱۸۱۲ کال په جګړه کې روسانو همداسې وکړل.

دغه ډول جګړه، د پارتيزاني جګړې نوم ګټلی دی او داسې ګڼل کېږي چې دغه نوم د هغه اهميت ته په پام کې خورا غوره نوم دی. خو دا بايد وويل شي چې دغه شان جګړه نه يوازې د يو دود دستور سره هم برابره نه ده بلکې د ټولو جګړيزو دودونو برخلاف او د تاکتيکي جګړې له اصولو نه لرې ده. د جګړې دود دا وايي چې يرغلګر بايد خپل پوځ له کبله بڼه راټول کړي چې د سيال د بريد په وخت کې پياوړي واوسي.

پارتيزاني جګړه(لکه هغه شان چې تاريخ ښيي، پارتيزاني جګړه تل ګټونکې ده)چور د دغه دستور نه وتلې او لرې جګړه ده.

دغه لرې والي په دې کې دی چې په جګړه پوهنه کې، ديوه پوځ پياوړتيا او قدرت د هغه شمېر پوره اړه لري، يعني چې څومره د پوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمېر زيات وي، په هماغه کچه د هغه پياوړتيا او قوت زيات وي(برى تل د ګڼشمېره پوځونو په برخه دى)...

د تاريخ په اوږدو او د جګړه پوهنې په بهېر کې ډېرې داسې بېلګې پيدا کولاى شو چې د پوځ زياتوالى، د هغو د قدرت نښه نه وه او خورا وړو ډلو پر خورا سترو پوځونو برى تر لاسه کړى دى...

په ۱۸۱۲ کال کې چې فرانسويان شا ته تلل، خو د تاکتيک له مخې هغوى بايد په وړو وړو ډلو کې له ځايه دفاع کړې واى، خو بيا هم دوى هڅه کوله سره غونډ او يو ځاى واوسي. ځکه د هغو روحيه داسې خرابه شوې وه چې يوازې يو ځاى يې کولاى شو، څه نه شي، ددې برعکس روسانو بايد د پوځي تاکتيک له مخې، ډله ايز بريد کړى واى، خو هغوى په وړو وړو ډلو کې ځکه وويشل شول چې روحيه يې خورا لوړه او پياوړې وه او پرته له هغه چې کومې سپارښتنې او قوماندې ته سترګه په لاره نبى، پر فرانسويانو يې يرغل وکړ او له کومې اړتيا پرته يې د ګوابښ ځپو ته ور دانګل او خوار يې ګالل‌ې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳

سمیلینسک ته د فرانسویانو په ننوتو سره یو ځای پارتیزاني جګړه پیل شوه.

تر هغه مخکې چې زموږ حکومت (روسیه) په رسمي توګه پارتیزاني جګړه ومني، قزاقانو او بزګرو کلیوالو، د دښمن په زرګونو تنه پوځیان، پر کلیو یرغلګر او دوښو یو وزري غله او داړه مار وژلي وو. هغوی پر خپل سر، بې کومې ځانګړې کړنلارې او سپارښتنې، لکه سرسام سپي چې پر لیونو سپي داړې لګوي، پر هغو یرغل کاوه؟

دینیس داویدوف، لومړنی څوک و چې په خپلې روسي ځانګړتیا او ځیرکتیا، د هغې پورته شوې وحشتناکې متروکې او وسلې په قوت او پیاوړتیا پوه شو چې د جګړې هېڅ ډول دود دستور او هنر ته یې غاړه نه کېښوده او پر فرانسویانو یې تالان ګډاوه او نابودول یې. د دغې ډول جګړې قانوني کول، د هغه د لومړي ګام ویاړ، د هغه ویاړ ګڼل کېږي.

د اګست په ۲۴ نېټه د داویدوف لومړنۍ پارتیزاني ډله په رسمي توګه جوړه شوه او تر هغه وروسته بیا نورې ډلې هم رامنځ ته شوې. هر څومره چې جګړه اوږدېدله، په هماغه کچه د دغو ډلو شمېر زیاتېده.

پارتیزانو، ستر پوځ (د ناپلیون پوځ) ډلې ډلې او ټوټې ټوټې کړ. هغوی د فرانسوي پوځ له وچې شوې ونې نه، راتویې شوې پاڼې ټولولې او کله ناکله به یې ونه هم ښوروله. د اکتوبر په میاشت کې چې کله فرانسویان د سمیلینسک پلو ته په تېښته وو، د دغو پارتیزانو ډلو شمېر سلګونو ته رسېدلې وې، چې هره یوې ځانګړې اندازه او حالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

درلود. د يوې ډلې مشر، د کليسا د يو مشر "چلي "لاسمل و چې د يوې مياشتې په اوږدو کې يې څو سوه اسيران نيولي وو. د واسيلي په نامه ديوه کليوال مشرښځې هم په سلګونه فرانسويان وژلي وو.

د اکتوبر په وروستيو نېټو کې د پارتيزاني جګړې سختې شپې او ورځې وې. د جګړې لومړۍ پړاو تير شوی و. په هغه پړوا کې پارتيزانان ، له خپلې زړورتيا نه په حيرت کې خو هره شېبه له دې نه ډاريدل چې د فرانسويانو لـه خوا محاصره او اسير نـه شي ، نوځکه دوی هېڅکله آسونه کراري، ته نه پريښودل. له هغو نه ښکته کېدل، پـه ځنګلونو کې پټېدل او دې نه ډاريدل چې دښمن يې پسې وانخلي. اوس نو د جګړې بهير ټاکل شوی او ټول په دې پوهېدل چې د فرانسويانو پـه وړاندې څه وشي او څه ونه شي. اوس يوازې د هغو قطعاتو قوماندان چې لـه خپلو قوماندانانو سره يې د جګړېز پوهنو له مخې فرانسويان لـه لرې څارل، لا تراوسه هم ځينې عمليات ناشوني ګڼل. وړو پارتيزاني ډلو چې لـه پخوا نـه يې خپلې چارې او عمليات شوني ګڼل چې د لويو قطعاتو قوماندانانو د هغو پـه اړه آن د فکر کولو توان هم نه درلود. قزاقان او کليوال بزګر چې د فرانسويانو منځ ته يې تګ راتګ درلود، اوس يې د هرې چارې سرته رسول شونې ګڼل.

د اکتوبر پـه دوه ويشتمه دينيسوف چې د يوې پارتيزاني ډلې مشرې کوله. له خپلې ډلې سره پـه يـوه لـرې سيمه کې پـه ليوالتيا هلې ځلې کولې او لا سهار وختي خوځېدلی و. هغه ټوله ورځ د لويې لارې ترڅنګ پـه يـوه ځنګله کې د هغـه فرانسوي کاروان لاره څارله چې د سواره پوځ خورا ډېرې وسلې خواړه کالي او روسي اسيرانو د خبرتيا له مخې د خورا لږ شمېر ساتونکو تر څارنې لاندې د سميلينسک پلو تـه روان و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغه کاروان له شتوالي نه، نه یوازې دینیسوف او دولوخوف (هغه هم د یوې پارتیزانې ډله پارتیزانې ډله مشرې کوله) چې له دینیسوف سره نېږدې شا او خوا کې و، خبر و، بلکې دا خبر دځېنو لویو قطعاتو قوماندانانو ته هم رسېدلي و او لکه هغه شان چې دینیسوف ویل، هغو ته یې غاښونه تیرول. ددغو پارتیزانو ډلو نه، د دوو لویو مشرانو چې یوه ډله یې پولندي او بله یې جرمنه وه، څه کم همهاله دواړو، دینیسوف ته بلنه ورکړه چې د دوی له پارتیزانو ډلو سره یوځای او په ګډه به، پر دغه کاروان برید وکړي.

دینیسوف چې دغه لیکونه ولوستل وې ویل:

-نه ورونو! ماهم بریت هسې بې ځایه نه دی غوړ کړي.

هغه دلیک تر لوستلو وروسته جرمن قوماندان ته ولیکل چې د هغې ټولې هیلې او مینې سره چې دی یې ددغه شان یو زړور او پېژندل شوي جنرال، تر قوماندې لاندې کار ته لري، هغه باید ددغه نیکمرغۍ نه ځکه ځان بې برخه کړي چې هغه لا دمخه د پولندي قوماندان، قوماندانې منلې ده، هغه پولندي قوماندان ته هم دې ته ورته لیک ولیکه او هغه ته یې ولیکل چې هغه د جرمن قوماندان قوماندانې منلې او له هغه سره یوځای شوی دی.

دینیسوف چې په دې ډول ځان د مشر قوماندانانو نه راخلاص کړ، تکل یې وکړ، پرته له هغه چې خپلو مشرانو ته خبر ورکړي. خپله له دولوخوف سره په ګډه برید وکړي او د خپل لږ شمېر قوت په مرسته دغه کاروان اسیر کړي.

دغه کاروان د اکتوبر په دوویشتمه د میکولینه له سیمې نه د شمیشیووا خواته په غځېدلی، یو لوی ځنګل کې پروت و چې په ځېنو ځایو کې دلارې غاړې ته نېږدې او په ځېنو ځایو کې د یو ورست په

(c) ketabton.com: The Digital Library

اندازه لرې و.

دینیسوف یوه ټوله ورځ په دې ځنګل کې پاتې شو. کله به د ځنګل زړه او کله به د هغه څنډو ته ووت او پر له پسې یې د فرانسویانو کاروان څاره. هماغه ورځ سهار میکولینې ته نږدې، په هغه سیمه کې چې لاره ځنګل ته نږدې تیریده ، په ختو کې د فرانسویانو دوه نښتې کراچۍ لاندې او له ځانسره یې ځنګله ته یوړې، خو له هماغې شېبې نه تر ماښام قضا پورې ، پرته له هغه چې په کاروان برید وکړي، فرانسویان یې څارل.

هغوی باید فرانسویان ډار کړي نه وای او په کراره یې پرېښي وای چې د شمیشوا تر سېمې پورې په آرامه تللي وای او بیا له دولوخوف سره په هغه ځنګله کې چې ماښام دوی هلته د پېښې لپاره د دېره کېدو پریکړه کړې وه، سره یوځای شوي وای. (له شمیشوا نه یو ورست لرې) او بیا په سپیده داغ کې ، د ځنګله له دواړو خواو نه لکه واوره داسې پر فرانسویانو راتوېي شوي وای، برید یې کړی وای او ټول یې اسیر کړي وای.

له دوی نه دوه ورسته واټنه لرې شاته ، د میکولینه په سیمه کې چې ځنګل له هرځایه زیات لارې ته رانږدې شوی و ، د دې لپاره شپږ قزاقان درول شوي او ګمارل شوي وو چې د فرانسویانو په راښکاره کېدو سره سمدلاسه دوی ته خبر ورکړي.

دولوخوف هم باید کټ مټ له شمیشوا نه دوه ورسته وړاندې لاره داسې تر څارنې لاندې نیولې وای چې دا ورته ښکاره وای چې فرانسوي پوځونه په کوم واټن کې را روان دي. داسې تصور کېده چې د فرانسویانو په دغه کاروان کې تر یوزرو پنځه سوه تنه را روان وو. خو د دښمن د پوځ زیاتوالي دینیسوف نه ډاراوه. دینیسوف یو څه ته اړتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرله او هغه دا چې پوه شي د دښمن دغه قوتونه، کوم پوځیان دي؟ هغه په دې کار د پوهېدو لپاره یوې ژبې (یعنې د دښمن نه یوه سړي ته) اړتیا لرله. هغه ورځ سهار د دغې هیلې د سرته رسېدو لپاره ، دغه کار په داسې یو تلوار ترسره شوی و چې د دوی د یرغل په پایله کې، د فرانسویانو دیوې ګاډۍ ټول پوځیان وژل شوي وو او یوازې یو زلمی ډولچي چې له خپلې ډلې نه شاته پاتې و ، نیول شوی و. خو دغه زلمی ډولچي په دې اړه چې په دغه کاروان کې څه ډول پوځیان روان دي، هېڅ نه پوهېده.

دینیسوف، پر کاروان دویم برید له ګواښه ډک ګاڼه. ده نه غوښتل چې په دې کار سره په ټول کاروان ګېڼې ورګډه کړي، نوځکه یې په خپله ډله کې تیخون شیربتوا نومی کلیوال بزګر د شمیشوا سیمې ته وراندې مخکې له مخې ورلېږلی و چې که کېدای شي، د فرانسوي پوځ له ډلې نه لږ تر لږه یو تن اسیر کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴

دمني يوه توده، خو له اوربښته ډکه ورځ وه. تا به ويل چې آسمان او افق دواړه په يوه رنګ خړپړ وو. کله به د لړو لمن را خوره او کله به دباران سخته څپه تيره شوه.

دينيسوف، وړين کوټ په غاړه او پاپا نومې خولۍ يې پر سر چې دباران څاڅکي ترې څڅېدل، پر يوه اصيل ډنګر آس سپور و. هغه هم د خپل آس په څير، د سخت باران له زوره سر ښکته ځوړند او غوږونه ځړولي، تندی تريو او په خورا پريشانۍ يې وړاندې کتل. که څه هم توره لنډه ږېره يې رسېدلې وه، خو وچ ډنګر مخ يې له قهره ډک برېښېده.

د دينيسوف څنګ ته، دده په شان وړين کوټ په غاړه او پاپا خينه (له قرقل نه جوړ شوې اوږده خولۍ) نومې خولۍ پر سر اابساول قزاق چې دده مرستيال ګڼل کېده پر آس سپور روان وو.

دربيم افسر، اابساول لاوايسکي و. هغه هم وړين کوټ اغوستی او پاپا خينه خولۍ يې پر سر وه او لوړه نری ونه يې لکه دړه داسې کږه شوې وه. هغه سپينه بشره، ژېړې څڼې، تنګې خو ړنې سترګې لرلې. ډاډمنې آرامې څېرې او پر آس ناستې يې پر ځان د ډاډ او راضيتوب څرګندونه کوله. که څه هم په لومړي نظر کې دا ګرانه خبره وه چې د سواره او د هغه دآس ځانګړتياوې څرګندې شي، خو بيا هم د دينيسوف او ايساول له لومړي وار ليدو نه دا څرګنديده چې باران وهلي، لامده شوي او دا ګرانه پرې تمامېږي. داسې تصور کېده چې دينيسوف پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

آس ناست سړی دی، خو اېساول داسې نه برېښېده، اېساول د تل په څېر آرام او داسې نه و چې ګواکې سړی پر آس ناست دی بلکې آس او پر هغه سپور سړی یو برېښېدل.

تر هغو نه څه وړاندې یو کلیوال سړی روان و، هغه د لاړښود دنده لرله. وربښت ښه لوند کړی و، جاکټ پر غاړه او خولۍ یې پر سر وه. لږ شاته پر یو یوه ډنګر قرغزي آس چې لوړیال او اوږده لکۍ یې لرله، یو ځوان افسر سپور و. هغه شین بخونډ فرانسوي کوټ هم اغوستي و. شونډې یې چاودلې او وینې ترې بهېدلې، د هغه څنګ ته یو سپور پوځي روان و. هغه ځان پسې شاته دآس پر ذین یو فرانسوي زلمی چې زړه شلېدلې پوځي دریشي یې اغوستې وه او خولۍ یې پر سر وه، کېنولی و. دغه زلمي له یخنۍ نه سره شوي لاسونه، تر سواره نه تاو کړي وو. زلمي خپلې بربنډې پښې په دې هیله ښورولې چې ګواکې په دې ډول یې تودې کړي. هغه وروځې برندې کړې وې او په حیرت یې شا او خوا کتل. دغه فرانسوي ډولچي و چې نن سهار اسیر شوی و.

د هغو تر شا، پر یوې نرۍ له چیکړو ډکې ځنګلي لارې چې دآسونو له ګڼه ګوڼې لا پسې چیکړنه شوې وه، درې درې، څلور څلور سواره، هغوی پسې قزاقان چې چا وړین او چا هم فرانسوي کوټونه اغوستي وو او یو خو یې آن د آس یو ځل هم پر ځان اچولی و، روان وو. آسونه که څه هم ژېړ بخون او څه سره بخون وو، ټول د باران له لمدیدو نه توربخون برېښېدل. دآسونو یالونه سخت لامده شوي وو او غاړې یې عجیبې نرۍ برېښېدې. له آسونو نه بخار پورته کېده. د ټولو وګړو کالي لکه دآسونو د ذینونو د جلوونو دریښکې په شان، لکه ټوله ځمکه او پر ځمکې د پرتو پاڼو په څېر لامده او سریښناک شوي وو. پر آسونو ټولو ناستو خلکو سرونه ښکته نیولي وو او هڅه یې کوله، ځکه ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوري چې له کاليونه ځان ته رسېدلې او به په ځان تودې او پړښېږدي چې نورې او به يې، پښو، ځنګونو او غاړو ته ورننوزي.

د قزاقانو د روانو کرښو په منځ کې، دوه کراچۍ چې فرانسوي آسونو پورې تړې وې او بيا د دغو آسونو افسرونه د قزاقانو د آسونو افسارونو پورې نښتي وو، مخ وړاندې روانې وې. د دغو کراچيو ارابو، پر ځمکه د پرتو غونډانو (د ونې کونده) او شاخو سره لګېدو نه شر او شور جوړاوه او د آسونو قدمونو د لارې په ډنډونو کې شړپ او شړوپ کاوه.

د دينيسوف آس په لاره کې له يوه ډنډ نه لاره چپه کړه، يوې خوا ته کوږ او د هغه ځنګون يې له يوې ونې سره ولګاوه.

دينيسوف په قهر سره چغې کړې:

-آخ ! څه کوئ !

خوله يې جينګه، غاښ ښکاره او آس ته يې درې ګوزاره ورکړل. هغه په دې کار سره ځان او خپلو ملګرو ته ختې ورو شيندلې. د دينيسوف طبعه خورا خرابه وه. هم باران او هم لوږې، دواړو د هغه طبيعت ور ختې کړی و. (له سهاره راهيسې هېڅ چا، هېڅ نه و خوړلي) خو تر ټولو نه لا بده خبره دا وه چې د دولوخوف هېڅ پته نه لګېده او نور هغه کسان هم چې د اسيرانو يرغمل کولو پسې تللي وو، لا تراوسه بېرته راستانه شوي نه وو.

دينيسوف په زړه کې ريبل او کرل او له ځانسره ويل:

-بيا به خدا چې په دې لاره داسې کاروان راشي. هېڅکله !

په يوازې ځان يرغل خورا ګوانښمن دی، خو بلې ورځې ته ځنډيدل هم دا ګوانښ لري چې د غه غوړه مړی به زموږ له لاسه د پارتيزانو کومه بله لويه ډله خپله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دینیسوف، له ځانسره غږیده، لړې لړې، چېرته وړاندې یې کتل او د دولو خوف له خوا درالېږل شوي ریبار لاره یې څارله.

دینیسوف له ځنګله نه راووت، په هغه ځای کې چې ښی‌ خواته تر لرو لرو معلومېده، ودرید، هغه وویل:

-- کوم څوک را روان دی.

ایساول هغې خواته چې دینیسوف ښوده کتل او وې ویل:

-- دوه تنه دي، یو افسر او یو قزاق.

د هغه تل دا خوښیده چې داسې شهل وغږېږي چې قزاقان پرې پوه نه شي:

- یو ازې ددې تصور نه کېږي چې په خپله ډګروال دی وي.

دغونډیو پر لمن کې د دوی خواته را روان کسان له سترګو پناه ه، خو څو دقیقې وروسته بیا راښکاره شول. مخکې را روان هغه یې، افسر و چې سترې ستومان آس یې د متروکې په وهلو خوځېدو ته هڅاوه. څنې یې جرې، ګډې وډې او باران وهلې وې. تر هغه وروسته یو قزاق و، چې پر رکاب ولاړ و او خپله کراچی‌ یې زغلوله، را راوان و. دغه افسر خورا ځوان زلمی و، تکه سره بشره، نا ارامه سترګې او خپله خندنی وه. هغه د دینیسوف خواته ور ودانګل او هغه لیک یې، هغه ته ورکړ چې باران لوند کړی و.

افسر هغه ته وویل:

- دا د جنرال له خوا نه دی. ښښنه غواړم چې لوند شوی غوندې دی.

دینیسوف تندی تریو کړ، لیک یې واخیست او هغه یې خلاص کړ.

ځوان افسر، ایساول ته مخ وروا ړاوه او په داسې حال کې چې دینیسوف لیک لوسته، هغه ته یې وویل:

-- ټولو ویلې چې ګواښ دی، ګواښ دی، غواړم ووایم چې ما او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکاروف (هغه قزاق ته یې اشاره وکړه چې ورسره روان و) ځانونه چمتو کړي وو. هر یو مو دوه اون.. خو همدا چې سترګې یې په فرانسوي ډولچي ولګېدې، خپلې خبرې یې پرې کړې او وې پوښتل:

- دا څوک دی ؟ اسیر دی ؟ تاسو نښتې هم کړي دي، اجازه دی، له هغه سره وغږېږو ؟

په دې شېبه کې دینیسوف، هغه چاته چې لیک یې ورکړی و، ورودانګل او چغه یې کړل:

- رستوفه ! پیتیا ! تا ولې ونه ویل چې ته څوک یې ؟

دینیسوف وموسېد ، مخ یې ورواړاوه او دافسر لاس یې کېښکود. دغه افسر پتیا رستوف و.

هغه په ټوله لاره کې دې ته ځان چمتو کاوه چې څنګه له پخوانۍ آشنایۍ ، دوستۍ او یادونې نه پرته دیوه غوره او مشر افسر په شان له دینیسوف سره مخامخ شي، خو همدا چې دینیسوف هغه ته وموسېد ، پیتیا هماغه شېبه له خوښۍ نه تک سور واوښت، خپله رسمي ځانګړتیا او حالت یې هېر شو او داکیسه یې پیل کړه چې څنګه دی د فرانسویا له څنګه راتیر شو او دا چې دی څومره خوشاله دی چې ده ته دغه چاره سپارل شوې ده. هغه دا هم وویل چې ده د یازما ، په نښته کې ګډون کړی دی او لیدلي یې دي چې څنګه یو سپور تر نورو نه په تو پیر او غوره جنګېده.

دینیسوف د هغه خبرې پرې کړې او وې ویل:

- ستاسي له لیدو نه ډېر خوشاله یم.

او پر بشرې یې بیا د خواشینۍ څپه راخوره شوه. هغه مخ ابساول ته ورواړاوه او وې ویل:

- میخایل فیوکلیتچ ګوره ! دا لیک بیا د هغه الماني له خوا رالېږل

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوی دی. دا د هغو له ډلې نه دی.

او دینیسوف بیا کیسه پیل کړه چې دې الماني په دغه لیک کې چې دوی ته رالېږلی دی، خپله هغه غوښتنه بیا لیکلې ده چې هیله کوي، پر فرانسویانو د برید لپاره ددوی له ډلې سره یو ځای شي. ده د پایلې په توګه یې وویل:

- که سبا ته موږ دغه د فرانسویانو کاروان لاندې نه کړو، هغوی به دغه غوره مږی زموږ له ستوني وباسي.

کله چې دینیسوف له اېساول سره غږېده، پیتیا د هغه د خبرو له بې پروايي نه څه خوابدی او نا آرامه شوی و او داسې یې انګېرله چې ګواکې ددې حال سبب، دده د پطلون پایڅې وې، چې یوه ښکته او بله پورته وه، نوځکه یې هغه ترکوټ لاندې داسې جوړې کړې چې د هېڅ چا ورته پام نه شو او څومره چې کولای شو، هومره یې هڅه کوله خپله پوځي بڼه غوره کړي.

د درناوي په نښه یې لاس خولۍ ته ورپورته کړ او بېرته یې د "یاور جنرال "لوبې چې مخکې له مخکې یې ځان د هغې لپاره چمتو کړی و، پیل کړې، هغه وویل:

-عالیجناب که کومه سپارښتنه ولرئ؟

دا به راته ووایئ، بېرته خپلې قطعې ته لاړ شم او که دلته پاتې شم؟

دینیسوف چې په خیالونو کې ډوب و، وې ویل:

-هو کې، ایا ته کولای شي تر سبا پورې دلته پاتې شي؟

پیتیا چغې کړل:

-آخ! څومره ښه! زه کولای شم له تاسو سره پاتې شم؟

دینیسوف وپوښتل:

- د جنرال امر څه و؟ سمدلاسه باید ورستون شي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیتیا تک سور شو او په ننواتې پوښتنیزه ډول یې وویل:

- هغه په دې اړه کومه سپارښتنه نه ده کړې، تصور کوم پاتې کېدای شم.

دینیسوف وویل:

-ښه ده چې داسې ده. پاتې شه.

هغه خپلو وګړو ته مخ وروا ړاړه او سپارښتنه یې وکړه په ځنګل کې خپلو دمه ځایو پلو ته لاړ شي، هغه پیدا کړي، وپوښتي چې هغه د شپې راځي که نه راځي. هغه خپله غوښتل چې له ایساول او پیتیا سره د شمیشوا پلو د ځنګله لمنو ته لاړشي او له هغه ځایه د فرانسویانو د نن شپې دمه ځای او هلته د هغو ځای پر ځای کېدل وګوري.

هغه ، هغه کلیوال بزګر ته چې د دوی لارښوونه یې کوله، وویل:

-- ښه، ږیروریه ! موږ به شمیشوا ته ورسوي.

دینیسوف، پتیا او ایساول له څو قزاقانو او سواره پوځیانو سره چې اسیر یې چېرته بوو ، له کینې خوانه په شیلیو کې، د ځنګل پلو وروخوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵

باران دریدلی و، خو یوازې لړې خورې او د ونو له څانګو څاڅکي څڅېدل. دینیسوف، اېساول او پیتیا په چوپه خوله خولۍ پر سر پلن پوندي کلیوال بزګر پسې چې د دوی لارښوونه یې کوله، روان وو.
کلیوال بزګر چې کله د لارې ګرځني ته ورسېد، ودرید او په داسې حال کې لاس یې ښوراوه، په یوډول رازه ډ که خوځېدا سره یې هغوی، خپل پلو وربلل.
دینیسوف او پیتیا هغه پلو ورغلل، له هغه ځایه چې هلته هغه کلیوال بزګر ولاړ و، فرانسویان لیدل کېدل. له دې ځایه ځنګله ته څېرمه ټیټو غونډیو ته ورته ډاګونو نه لیدل کېدل. د توندې ښکتې شیلې خوا ته، یو کوچنی کلی چې د خان کور په کې وران بربښېده، لیدل کېده. په دغه کوچني کلي او د هغه د خان په کور کې، د هغه په ټولو کروندو او باغونو کې، د هغه په شا او خوا څاګانو او نهرونو کې او د پله او د کلي ترمنځ تر دوه سوه سازانه واټن پورې په لاره کې، دلړو په منځ کې، د خلکو بې پایه ګڼه ګوڼه او ډلې لیدل کېدې، د هغو غیر روسي غږونه او چغې، د هغوی آسونه چې کراچۍ او ګاډي یې مخ پورته کشولې. دغه راز د هغو د غږیدا آواز هم له ورایه اوریدل کېده.
دینیسوف، پرته له هغه چې سترګې له فرانسویانو نه بل پلو واړاوې، په کرار آوازیې وویل:
- هغه اسیر دلته راولئ

.

قزاق له آسه راښکته شو او ډولچې زلمی یې له ځانسره دینیسوف

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته بوت. دینیسوف د فرانسویانو ډلو ته د کتو په ترخ کې وپوښتل چې هغه څوک او د کومې قطعې دی. زلمي خپل له یخه بې حسه شوي لاسونه په جیبونو کې ومنډل، وروځې یې پورته واچولې او په وحشت وحشت یې دینیسوف ته کتل. که څه هم داسې برېښېده چې هغه هیله لري، تېول هغه څه چې دی پرې پوهېږي، ووایي، خوبیا یې هم ځوابونه څه ګډوډ ښکاریدل او یوازې یې دد ینیسوف پوښتنو ته دتایید سر ښوراوه. دینیسوف تندی تریو کړ، له زلمی نه یې مخ واړاوه او خپلې انګېرنې یې اېساول ته بیان کړې.

پیتیا په چټکۍ خپل سر خوځاوه، کله به یې دغه ډولچي زلمي، کله به یې دینیسوف، کله به یې اېساول او یا به یې هغو فرانسویانو ته چې په کلي او لارو کې روان وو، کتل. هغه هڅه کوله کوم مهم څه له پامه ونه غورځوي او هر څه سم واوري. د دینیسوف سره یې سترګې وځلېدې او په خوشالۍ یې وویل:

- دولوخوف راشي او که را نه شي، باید مرستې ته یې ورودانګو، څنګه ؟

اېساول وویل:

- ځای ډېر ښه ځای دی. دینیسوف دوام ورکړ:

- پلې به ښکته خوا ته، دجبې له لارې ورولېږو او دوی به باغ ته ور ننوزي او تاسو به له قزاقانو سره له هغې خوانه ورشئ.

دینیسوف، دکلي شاته ځنګله ته اشاره وکړه او زه به له خپلو سورو سره له دې خوا نه ، خو په دې وخت کې و چې دډزو غږ واوریدل شو...

اېساول وویل:

- دشیلې له لارې تګ ناشونی دی، آسونه به په جبې کې ډوب شي. هغوی باید له ښۍ خوانه را تاو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په همدې اوږدو کې چې دوی دواړه په کراره غږېدل، تر دوی نه ښکته په شیله کې، دیوې چینې لخوا نه د ډزو غږ وا ورېدل شو. بیا د نورو ډزو غږ او تر هغه وروسته له ډزو نه پورته شوی سپین لوګی راښکاره شو. بیا د فرانسویانو ډله ایز شر او شور چې ګواکې د خوښۍ انګازې ترې خورېدې، دغونډۍ له لمنو نه واورېدل شو.

په لومړیو شېبو کې دینیسوف او اېساول څه تکني غوندې شول او شاته یې ودانګل. دا ډزې او غږونه دومره دوی ته نږدې وو چې، داسې یې وانګېرله چې خپله د همدې ډزو او شر او شور موخه دي. یوتن چې سره بخون کالي یې اغوستي وو، دجبې له پلوه ددوی خواته منډې راوهلې، داسې ښکاره شوه چې دډزو او دفرانسویانو دچغو نښه همدا سړی وي.

اېساول غږ کړل:

- اوهو !وګورئ !دا خو زموږ خپل تیخون دی.

-هوکې، هو دی به خپله دی.

دینیسوف وویل:

-ډېر دوکه مار دی.

اېساول سترګې تنګې کړې او وې ویل:

-ترې تښتئ.

هغه سړی چې ویل کېده ، تیخون دی، په چټکۍ ځان سیند ته ورساوه او داسې د سیند څپو ته ورودانګل چې شا او خوا ته یې د اوبه و شیندل شوې. هغه یوه شېبه تر اوبو لاندې ورک شو ، خو همدا چې دساحل غاړې ته ورسېد ، تک تور له اوبو راووت او په منډه شو ، هغه فرانسویان چې دی یې پسې اخېستی و ، ودرېدل.

اېساول وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هو کې، ښه کار کوي.
دینیسوف، په هماغه خوابښیني او غمجن غږ وویل:
-دوکه مار دی، هغه تر او سه بوري، آپلو څه کول ؟
پیتیا وپوښتل:
-دا څوک دی ؟
-دا زموږ د استخباراتو او امنیت سړی دی، مالېږلی و چې اسیران ونیسي.
پیتیا وویل:
- هو کې، هو کې !
هغه دد ینیسوف له لومړۍ خبرې سره دا سې سر ښوراوه چې ګواکې هر څه چې اوري، دی پرې پوهېږي، حال دا چې هغه، د هغه څه نه چې ده ته ویل کېدل ، په یوه خبره هم نه پوهېده.

***

تیخون شیرباتی، دقطعې یو له غورو او هره شېبه وړو کسانو نه و. هغه په پکروفسکي ، دګژات د کوزې برخې له اوسېدونکو نه و. دینیسوف چې کله ددغې جګړې په پیل کې د پاکروفسکې سیمې ته په راغی ، د خپل عادت له مخې یې مشر راوغوښت او له هغه نه یې وپوښتل چې دفرانسویان په اړه څه معلومات لري. ددې ډلې مشر هم دبلې هرې ډلې دمشر په څیر، له ځانه په دفاع کې ، له سلو هو ، نه یو (نه) غوره وګڼله او وې ویل چې له هېڅ شي او هېڅ چا نه خبر نه دی، خو کله چې دینیسوف هغه ته وویل چې غواړي پر فرانسویانو برید وکړي او کله چې ده وپوښتل چې ایا فرانسویان ددوی خواته نه دي ورغلي، مشر وویل ، شوکماران او تالانګر په رښتیاهم ددوی په سیمه کې پیدا شوي دي او یوازې تیشکه(تیخون) دی چې ددغو شوکمارو مخه یې نیولې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دینیسوف وویل:

- لاړشئ

- او تیخون ده ته راولئ.

هغه یې راوست او دینیسوف، د هغه له دغو هلو ځلو او پالنې نه مننه وکړه. هغه یې ښه ونازاوه او د سیمې د مشرتر مخې یې پاچا(ځار)ته د وفادارۍ، له وطن سره دمینې او د هغې کرکې په اړه چې دهېواد دهر بچي په زړه کې ددښمن په وړاندې را خوره شوې ده، وغږېد. تیخون چې ښکاریده ، ددینیسوف خبرو ډار کړی دی، وویل:

- موږ له چا سره څه کار نه لاره، یوازې مو له هلکانو سره خپل وخت تیراوه، یو دشلو په شا او خوا کې چرګان غلا شول. خو موږ له چا سره څه کار نه لاره.

بله ورځ چې دینیسوف، د تیخون په اړه هرڅه هېر کړي وو او د پاکرافسکې له سیمې نه تلونکی و ، هغه ته خبر ورکړو چې تیخون راغلی او په دې ټینګار کوي چې غواړي ددوی د پارتیزاني ډلې غړی شي، ودینیسوف سپارښتنه وکړه چې هغه دی ومنل شي.

تیخون په پیل کې غیر پوځي چارې لکه دنغریو تودول، داورونو بلول، د اوبو راوړل، آسونو ته د وښو رسول او د اسې نورې سرته رسولې، خو ډېر ژر یې په غلچکي پوځي ګوزارونو او نښتو کې هم مېړانه، زړورتیا او ماهرت وښود. هره وار یې پر فرانسویانو په کېدونکو غلچکونو کې ګډون کاوه او هر وار به له کالیو ، وسلو او نورو غنایمو سره راستنېده. او که له هغه نه به د اسیر غوښتنه کېده، اسیر به یې هم نیوه او له ځانسره به یې راوست.

دینیسوف، ډېر ژر، تیخون له بیګارۍ نه وزګار او له ځانسره به یې ځانګړو دندو ته بوو او هغه ته یې د قزاقانو په ډله کې دنده وسپارله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تیخون پر آس سوریدل نه خوښېدل، تل به پلی ګرځېده، خو هېڅکله به له سورو نه شاته نه پاتې کېده. د هغه وسله، یو چقمه داره، خوله خلاصی توپک و چې د نورو د خندولو او ټوکو لپاره به یې له ځانسره ګرځاوه، خو د هغه غوره وسله، هغه نیزه او تبرګی و چې د هغه په کارولو کې یې بې ساری لاسبری او مهارت درلود او له ده سره داسې مل وو، لکه لېوه او د هغه غاښونه، چې د هغه په مرسته د خپل ښکار تر وریو لاندې آډوکي راباسي، ژوییې او ټوټه ټوټه کوي یې...

تیخون د پارتیزانو په ډله کې، خورا زړور او ګټور سړی و. هېڅ چا د هغه په اندازه پر فرانسویانو د مرګني غلچکونو لپاره دومره وړ وختونو نه موندل او هېڅ چا د هغه په اندازه اسیران نه نیول او نه یې فرانسویان وژل. هغه د غه راز د قزاقانو او سواره پوځ د وګړو ترمنځ ټوکې ټکالې کولې او په خپله یې هم دغه چارې خوښېدلې.

دینیسوف پرون شپه، هغه شمیشوا ته ددې لپاره استولی و چې یو څوک د راز او معلوماتو لپاره اسیر کړي، خو تیخون نه و غوښتي چې د یوه فرانسوي په اسیرولو بسنه وکړي او یا دا چې د شپې ویده شوی و، نو هغه و چې په رڼا ورځ د بوټو او ونو منځ ته ورننوت او دینیسوف د غونډیو له پاسه لیدل چې هغه د فرانسویان د پوځ منځ ته ورننوتلی او هغو هم هغه پیدا کړی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶

دینیسوف، وروسته له هغه چې له اسپا ول سره ، پر فرانسویانو دغوڅ یرغل په اړه چې اوس یې په خپلو سترګو د هغه رانږدې کېدل ولیدل، یو څه نور هم وغړېد ، د خپل آس مخ یې واړاوه، ببرته ستون شو او وې ویل:

-ښه ورورره ! اوس درځه چې ځو ، ځانونه لږ وچ کړو.

دینیسوف چې د ونو له څانګو نه دیوې جوړې شوې وړې څپرې څنګ ته ورسېد ، ودرید او د ننه ځنګله ته ځیر شو. یو سړی چې جمپر په ځان، قزاقي خولۍ یې پر سر، ټوپک پر اوږو ، تبر په ملاتړلی، اوږدې پښې په ټینګو اوږدو قدمونو ، په داسې حال کې چې اوږده لاسونه یې شا او خواته ښورول، په بې پروایۍ د ونو په منځ کې له ځنګله نه راووت. دغه سړی د دینیسوف په لیدو ، هغه څه چې په لاس کې و ، په تلوار دبوټو شاته وارتېږل، خپله لمده خولۍ یې له سره لرې کړه او د خپل قوماندان خواته راوړاندې شو. داسړی تیخون و. د هغه بشره له حماقته ګونځې وه، د هغه وړې سترګې ځلېدلې او په هغو کې دخوښۍ او نیکمرغۍ نښې څرګندیدې. هغه خپل سر داسې پورته کړ چې ګواکې هڅه یې کوي، دخندا مخه ونیسي. هغه مخامخ دینیسوف ته ځیر شو.

دینیسوف وویل:

-چېرې ورک شوی وې ؟

تیخون په شدل، خو په داسې یو غږ چې سندریزه انګازه یې خوروله، په زوړتیا اوچټکۍ ځواب ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- چېرې ورک وم ؟ د فرانسويانو اسيرېدو پسې ورک وم.

-نو ولې په رښا ورځ ؟ خره ! نو ولې دې څوک اسير نه کړل ؟

تيخون چې پوځي بندلرونکي بوټ يې پښو وو، خپلې، پښې يې لا پسې سره لرې او پراخې کړې او دوام يې ورکړ:

- لا په هماغه لومړي سر کې مې يو تن اسير کړ، خو هوا لا تياره نه وه، هغه مې ځنګله ته راوست، بيا مې له ځانسره وويل:

- په دې يوه اسير خو هېڅ نه کېږي، ښه به دا وي چې لاړ شم او کوم بل تن هم برمته کړم.

د دېنيسوف، اېساول ته وويل:

-ګورئ ! څه دوکه مار دی.

-ښه هغه يو دې ولې را نه وست ؟

تيخون په خواشينۍ، خو په تلوار ځواب ورکړ:

-رانه وست ! ولې يې راولم ؟ دا کارونه ګټه نه لري، تاسو څه فکر کوئ ؟ زه نه پوهېږم چې ستاسو څه ډول اسيران په کار دي ؟

- وينئ ؟ څه ځيرک خو غولوونکی دی، ښه !

تيخون دوام ورکړ:

-لاړم چې يو بل تن اسير کړم، په کراره، په ځنګله کې، پر ځمکه وغځېدم، دغه شان (تيخون ناڅاپه ، په داسې ډول چې هېڅ چا يې تصور هم نه کاوه، په تلوار، خو خورا آرامه د ځمکې پر مخ وغځېد او دا يې وښوده چې څنګه په ځنګله کې پر ځمکه وځښېد.)

بيا يې زياته کړه:

-بيا يو تن له کومې خوا راپيدا شو او هغه مې راونيو (دا يې چې وويل په چټکۍ يې ودانګل چې څنګه) بيا مې ورته وويل، ځه چې ځو او جلالتماب ډګروال ته ورشو !

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه چيغې او نارې سورې پيل کړې.
په دې وخت کې يو څلور تنه نور راپيدا شول. پر ما يې تورې راوويستې، ما هم خپل تبرګی پرې راوويست (تندی يې تريو کړ، ټټر يې وړاندې وويست او چغه يې کړل) او ومې ويل(او هغه څه يې چې کړي و، وې ښودل).
ايساول خپلې ځلېدونکې سترګې تنګې کړې او وې ويل:
- دلته مو له غونډۍ نه ليدل چې څنګه د ډنډو له لارې په تيښته وتښتېدې.
پيتيا، غوښتل د زړه له کومې وخاندي، خو پام يې شو چې ټول د خنديدو مخنوي کوي. هغه په چټکۍ له تيخون نه، دا يساول او دينيسوف پلو ته سترګې وروا ړولې، خو په دې يې سر نه خلاصېده چې دا څه معنی لري.
دينيسوف په خواشينۍ وټوخيد او وې ويل:
-ته دا احمقانه لوبې پرېږده، دا ووايه چې هغه يوتن اسير دې ولې را نوست؟
تيخون په يوه لاس ملا او پر بل هغه، سر وګراوه، ناڅاپه يې ټوله بشره وغوړيده او دا حمقانه خندا سره سم يې داړې راووتې. (د شيرباتي لقب چې دبې پرې شونډې معنی لري، له همدې امله پرې ايښودل شوی و) او دخوښۍ رڼايي يې برمخ راخوره شوه. د دينيسوف بشره هم وغوړيده او پيتيا په کړس کړس به زوره په خندا او وروسته تيخون هم له هغه سره همغاړی شو.
تيخون وويل:
- هغه ډېر خوار و، د ځان جامې يې ټوټه ټوټه او څيرې وې، په هغه حال مې چېرې بوولی وای؟ هغه څه کوئ چې هغه ډېر بد ژبی هم و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عالیجنابه هغه ویل چې:

-زه په خپله د آنرال(جنرال)زوی یم، هیڅ چیرې نه ځم، لاس دې خلاص.

دینیسوف وویل:

- جوړ کوټی (د خره بچی)دی، زه غواړم ، حال معلوم کړم او دی دجامو کیسې کوي.

تیخون وویل:

-ماهم غوښتل چې حال ترې معلوم کړم، خو هغه ویل چې په هیڅ شي نه پوهیږي او له هیڅ شي خبر نه دی. مګر سرتیري ډېر زیات او حال ډېر خراب دی.

تیخون زیاته کړه:

-هسې نوم یې د سرتیرو دی، که یو ، هم وشي، ټول به په تېښته شي او اسیران به شي.

تیخون ددې خبرې وروسته په خوښی، خو په غوښه بڼه د دینیسوف سترګو ته ځیر شو.

دینیسوف په تریو تندي او ځیږه ژبه وویل:

-اوس چې یو څوسوه لښتې وخورې، بیا به خپله وواېې چې یو من څو پتیرې کیږي او په خپله به رښتیا پیل کړې.

تیخون وویل:

-ولې داسې ژر خوابدي کیږي ؟ څه وایې، ایا ما ستا دا فرانسویان نه دي لیدلي ؟ تـه لږ پربږده چې تیاره خوره شي، څومره چې غواړې درته راولمه یې، یو نه درې تنه به درته راولم.

دینیسوف وویل:

- درځئ چې ځو !

(c) ketabton.com: The Digital Library

آن تر پېيره ځايه پورې لاړ، په خواشينۍ يې تندى تريو کړ او هېڅ يې ونه ويل.

تيخون يې شاته روان و او پيتيا اوريدل چې هغه څنګه له قزاقانو سره خاندي. قزاقانو پر هغه د هغو موزو له امله چې ده د بوټو (ونو) په منځ کې وراتېرلې، ټوکې کولې.

کله چې د تيخون له خبرو، دوى ته پيدا شوې خندا او موسکا پای ته ورسېده، د پيتيا په يوه شېبه کې په دې سر خلاص شو چې تيخون فرانسوي اسير وژلى دى. هغه ګېڼې وا خېست او نا آرامه شو. په همدې شېبه کې يې اسير فرانسوي ډولچي ته وکتل او زړه يې پرې خوږ شو، خو دغې نا ارامۍ ټول د سترګو د رپ په اندازه دوام وکړ، هغه دا غوره وګڼله چې سر راپورته او ددې لپاره چې د سبا ورځې د عملياتو لپاره له ايساول نه پوښتنې او پلټنې وکړي، ځان زړور او چمتو ښکاره کړي. او دا ټول هم ځکه چې ځان ورته تر هغو کسانو نه کم ونه برېښي چې دى اوس ورسره مل و. دولوخوف پسې لېږل شوى افسر، له دينيسوف سره په لاره کې مخامخ شو او هغه ته يې دا خبر ورکړ چې دولوخوف اوس په خپله رارسېږي او د هغه هرڅه ښه دي.

د دينيسوف پر څېرې ناڅاپه د خوښۍ څپې راخورې شوې، پيتيا ته يې ورغږ کړل او ورته ووې ويل:

- ښه اوس نو ته خپل حال راته ووايه، ستا کارونه څنګه دي؟

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷

پيتيا له مسکوه لاړ، خپل خپلوان يې پرېښودل او له خپل غونډ سره يوځای شو. هغه تر دې نه ژر وروسته، دداسې يوه جنرال ياور شو چې ديوې لويې قطعې قوماندان و. د خپل پوځي ژوند، په تيره بيا د عملي افسري ژوند له مهاله او له هغه وخته چې د ويزيمسکي په جګړه کې يې ګډون کړی و. تل يې په ګوګل کې د خوښۍ او نيکمرغۍ ولولو څپې وهلې او په دې خوشاله و چې هغه لوی شوی او پر له پسې د مېړانې غرور کوي. هغه به تل په دې خار کې و چې خدای مه کړه چې د رښتنې سرښندنې کومه شېبه او پېښه ترې پاتې نه شي. هغه د هغه څه له امله چې په پوځ کې يې ليدل او اوريدل، ځان نيکمرغه ګاڼه، خو سره له دې هم هغه تل داسې انګېرله چې رښتنی اتلتوب او مېړانه په هغو ځايو کې دی چې دی هلته نه وي، نو له دې کبله ده تل تلوار او هڅه کوله هغه ځای ته ځان ورسوي چې دی هلته نه شته.

کله چې د اکتوبر په يوويشتمه، دده جنرال، دا هيله څرګنده کړه چې يو څوک دډينيسوف قطعې ته ورلېږي، پتيا په يوې بې ساري خواخوږۍ وويل چې دی دې هلته واستول شي، خو پيتيا ته يې د ويزيمسکي په جګړه کې د هغه کړه وړه ورياد کړل.

پيتيا په هغې جګړه کې ددې پر ځای چې خپله دنده سرته ورسوي، دجګړې په لومړيو کرښو ته لاړ شي، دفرانسويانو سيمو ته ورننوتلی و چې تر اور لاندې راتلای شوې او له خپلې تومانچې نه يې څو ډزې هم کړې وې. اوس دنوې سپارښتنې او هلته د استولو په وخت کې له هغه نه هيله وکړه چې د ډينيسوف دډلې په هېڅ ډول پوځي کړو وړو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګډون ونه کړي. له همدې کبله ، کله چې دینیسوف له هغه نه وپوښتل چې له دوی سره پاتېږي او که بېرته ستنېږي، تک سور واوښت او هک حیران شو چې څه وکړي. ترڅنګله پورې رسېدل، پیتیا خپله دنده بلله چې ده ته وسپارل شوې چارې ترسره او د هغو تر رسېدو نه وروسته سمدلاسه خپلې قطعې ته ورستون شي، خو کله چې یې هلته فرانسویان او تیخون ولیدل پوه شو چې نن شپه هرو مرو برید کېدونکی دی. هغه خپل تکل ډېر ژر بدل کړ او له ځانسره یې داوپتیله چې دده جنرال چې تر اوسه پورې یې دده ډېر درناوی کاوه او ده یې هر سپارښتنې ته غاړه کېښوده ، یو احمق جرمن او دینیسوف یو اتل دی. ایساول بل اتل او تیخون هم بل اتل دی. نو له دې کبله په دغو سختو شېبو کې د هغو یوازې پرېښودل د شرم وړ او بد کار دی.

کله چې دینیسوف او پیتیا له ایساول سره د ځنګله څنګ پوستې ته ورسېدل، د تیارې لمن په غوړېدو وه. د ماښامنۍ تیارې په رڼا یې، کې، ذین شوي آسونه، سواره پوځیان او قزاقان لیدل کېدل. سرتیرو په داسې ځایونو کې نغري جوړول چې په امن کې وي. هغوی ځان شیلو ته برابرول، ځکه ډاریدل چې فرانسویان یې د اورونو لوګی له لرې ونه ویني. د یوې وړې خېرې تر څنګ یو قزاق چې لستوني یې بډ وهلي وو او د پسه غوښه یې ټوټه کوله. تر دغې خپرې لاندې د دینیسوف د ډلې درې تنه سرتیري له لرګیو نه د میز په جوړلو لګیا وو. پیتیا خپل لوند کمیس وویست ، وریې کړ چې سره وچ یې کړي او خپله یې د ماښامنۍ په جوړلو کې له افسرانو سره مرسته پیل کړه. لس دقیقې وروسته میز جوړ او پر هغه ډوډۍ برابره وه. پر میز کاغذي دستمالونه غوړیدلي وو. دغه راز هلته ودکا ، رومي، خواړه، سپینه ډوډۍ، کباب شوی پسه او مالګه مرچ هم ایښي وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیتیا چې د افسرانو په منځ کې د میز تر شا ناست و، په غوږو لاسونو یې چې د وازدې غوږ ترې څڅېدل، الول شوې غوښه توټه کوله او خوړله. دماشتوب یو خوږ او خوندور احساس چې نه یوازې یې له ټولو خلکو سره له مینې او خواخوږۍ نه زړه ډک کړی و، بلکې ددغه احساس له مخې یې دا باور درلود چې له ده او نورو ګړو سره دغه شان مینه او احساس لري.

هغه دینیسوف ته مخ ورواړاوه او وې ویل:

- ښه نو، واسیلي فیدرووېچ تاسو څه فکر کوئ، پروا خو نه لري، که زه له تاسو سره یوه ورځکۍ هم پاتې شم.

پرته له هغه چې ځواب ته سترګې په لاره شي، خپله یې ځانته ځواب ورکړ:

- ماته سپارښتنه شوې ده چې اطلاعات راټول کړم، خو یوازې تاسو ما د جګړې تر ټولو غوره برخې ته.. غوره برخې ته پرېږدي. زه نه مډالونه غواړم، نه نښانونه.. زه یوازې غواړم.. پیتیا غاښونه وچیچل، خپل هسک کړی سر یې وښوراوه، شا او خوا یې وکتل او لاسونه یې وخوځول.

دینیسوف چې موسېده تکرار یې کړه:

-ترټولو نه غوره برخې ته !

پیتیا دوام ورکړ:

-زما یوازینۍ هیله داده چې ماته بشپړه قومانده راکړئ، چې زه خپله قومانده ورکړم، تاسي ته څه سختۍ لرئ ؟

په دې شېبه کې یې، هغه افسر ته چې غوښتل یې له کباب شوي پسه نه غوښه راجلا کړي، مخ ورواړاوه او هغه ته یې وویل:

-اخ ! تاسو چاړه غواړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د خپل لاس چاړه يې هغه ته ورکړه. افسر چاړه وستايله.
پيتيا تک سور شو او وې ويل:
-مهرباني وکړئ، واييخلي ! زه داسې چړۍ ډېرې لرم.
او ورپسې پيتيا ، ناڅاپه چغې کړل:
-او بابا ، ما چور هېر کړل.
او بيا يې چغې کړل:
-زه خورا ښه مميز لرم، زموږ کلي ته نوی دوکاندار راغلی دی. داسې ښې ساري شيان يې راوړي چې مه کوه پوښتنه. ما مميز لس پاوه واخېستل، زه خو دخوږو له خوړو سره عادت يمه. تاسې يې هم غواړئ ؟
او پيتيا ودانګل، په دالان کې يې خپل قزاق ته ځان وروررساوه او خپله توبره يې چې پنځه پاوه مميز په کې و ، راوړه.
هغه وويل:
-نوش يې جان يې کړئ ! مهرباني وکړئ ښاغلو !
هغه ابساول ته مخ ورواړاوه او وې ويل:
-د تاسو به دقهوې د ابشولو لپاره څه کېږي، په کار نه وي ؟ ما د خپلې قطعې په دوکان کې واخېستل، خورا ښه شيان دی کنه ؟ هغه ښه، ښه شيان راوړي دي. او تر ټولو مهمه خبره خو لا داده چې هغه خورا مهم سړی دی. دغه شيان به هرو مرو تاسو ته راولېږم. که غواړئ چقمق به هم درته راولېږم، کېدای شي خلاص شوي وي يا له کاره لويدلي وي، ګوره ! کله کله داسې کېږي. ما له ځانسره را اخېستي دي، دا ګورئ !
هغه خپله توبره وښودله، ما دلته سل چقمقه ډېر ارزانه را اخېستي دي. مهرباني وکړئ چې څومره په کار دي، هومره واخلئ، کولای شئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروایخلئ او ټول هم اخېستي شي. خو ناڅاپه یې خبرې پرې کړې او تک سور شو او تصور یې وکړ چې زیات وغړېد که څنګه ؟

هغه پاڅېد او وریاد یې کړل، چې کومه بله سادګي خو به یې نه وي کړې. د هغې ورځې ټولې پېښې یې وریادې کړې، هغه فرانسوي، ډولچي وریادشو او په زړه کې یې تیره شوه:

- موږ خو دلته ډېر ښه یو، خو هغه به څه حال لري ؟ هغه به یې چېرې اچولی وي ؟ څه خواړه به یې ورکړي وي او کنه ؟ یا به یې وروړي نه وي ؟ خو دې ته یې پام شو چې د چقمقونو په اړه یې اپلتې ویلي دي، نو ځکه اوس له نورو خبرو ډارېده.

له ځانسره یې وویل:

-هرو مرو به سره ووایي چې خپله زلمی دی، نو څنګه یې په دې هلک زړه خوږېږي، خو زه به سبا ته وښیم چې زه زلمی یم، که ځوان ؟ پیتیا همداسې فکرونو کول:

- دا نو څه د شرم ځای دی، که زه له هغو نه وپوښتم ؟ په هر حال، هر څه فکر چې کوي، کوي دي، بیا تک سور واوښت او په حیرت سره یې د دې لپاره نورو افسرانو ته وکتل چې وګوري، د هغو په څېره کې د ملندو نښې ښکاري او کنه ؟

هغه وویل:

-اجازه ده چې هغه اسیر شوی هلک ته ورغږ کړو ؟ اجازه ده چې هغه ته څه خواړه او اوبه ورورو ؟ اجازه ده...

دینیسوف چې تصور کېده، دغه کارونو د شرم وړ ګڼي، وویل:

- هو کې ! دزړو خوږي هلک دی، ډېر به وږی شوی وی، ورغږ کړئ چې دلته راشي، هغه وینسینت بوس، نومېږي، ورغږ کړئ، ورغږ کړئ، پیتیا وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زه به ورغبږ کړم.
دینیسوف وویل:
- ورشه، هغه خوار ته ورغبږ کړه !
هغه تکرار کړه:
- ورغبږ کړه ! ورغبږ کړه ! درحم وړ دی.
کله چې دینیسوف دا خبرې کولې، پیتیا د دروازې تر مخې ولاړ و. هغه د افسرانو له مینځه ورتیرشو او ځان یې دینیسوف ته ورنږدې کړ او وې ویل:
- ګرانه ! اجازه راکړه چې ښکل دې کړم. آخ، پوهیږئ، څومره غوره کار وشو، څومره ښه کار وشو !
هغه دینیسوف ښکل کړ او انګړ ته یې ورمنډه کړه، د دروازې تر مخې ودرید او چغې یې کړل:
-بوس وینسینت ! وینسینت !
له تیارې نه یو آواز راپورته شو.
-ښاغلیه ! ستاسو څه په کار دي ؟
پیتیا ځواب ورکړ:
-هغه فرانسوي هلک چې نن اسیر شوی دی.
قزاق وویل:
-ښه، هغه سین یادوې.
د وینسینت نوم، قزاقانو په ویسین او کلیوالو بزګرو او سرتیرو په ویسنیو بدل کړی و.
په دغو دواړو بدل شویو نومونو کې، د پسرلي او پسرلني معنی نغښتې وې. نو ځکه هغه هلک دوی د «پسرلیګوټي» په نامه چې د زلمي او ماشوم نښه یې څرګندوله، یادوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه هلته د نغري سره ناست و او ځان یې تاوداوه.

له خندا سره مل، یو غږ له هماغې تیارې نه راپورته شو:

- ها ها ها ها، پسرلیګوتیه !

له پتیا سره نېږدې سپور ولاړ پوځي، وویل:

- ځیرک هلک دی، ډېر وړی و، همدا اوس مو ډوډۍ ورکړه.

په تیاره کې د قدمونو غږ واورېدل شو، په ختهو کې د لوڅو پښو شرپهاری تر غوږ او ډولچي هلک د دروازې په خولې کې راڅرګند شو.

پیتیا وویل:

-آه، دا تاسو یاستئ ؟ ډوډۍ غواړئ ؟ ډار پېږمه ! هېڅوک څه نه درته وایي !راځه !راووزه !راځه !

هغه په خواخوږۍ او مهربانۍ د هغه پر لاس، لاس ورکېښود او وې ویل:

-راځه !

ډولچي چې ماشوم وزمی آواز یې رېږدیده، وویل:

-

له تاسو نه مننه ښاغلیه !

هغه خپلې پښې په ختهو ککړې پښې راڅښولې او له ختهو نه د پښو په پاک کولو پیل وکړ.

پیتیا غوښتل، دغه ډولچي ته ډېر څه ووایي، خو نه یې شو کولای. هغه په دالان کې د هغه ترڅنګه ولاړ و، خو حیران پاتې وچې څه ووایي. بیا یې په تیارو کې د هغه لاس راونیو او هغه یې کېښکود.

له خواخوږۍ نه په ډک آواز یې وویل:

-مهرباني وکړئ، دننه راشئ !

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیتیا له ځانسره وویل:

-آخ، آخ ! کاشکې مې یو څه درته کولای شو ای !

پیتیا دروازه راخلاصه کړه او هغه یې له خپل څنګه بدرګه کړ.

کله چې ډولچي دننه را ننوت، پیتیا له هغه لرې کېناست، ځکه هغه ته یې پاملرنه د ځان لپاره سپکاوی ګاڼه. هغه لاس جیب ته کړ. په جیب کې یې په خپلو پیسو لاس وواهه، هغه یې لاندې باندې کړې او په شک کې و چې ایا دا به شرم نه وي او کنه ؟ چې ډولچی ته پیسې ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸

د دينيسوف په سپارښتنه يې ډولچي ته خولۍ ورپر سر کړه، کتاب او ودکا يې ورکړل او وې ويل چې هغه له اسيرانو سره ونه لېږي او له خپلې ډلې سره يې وساتي. دولوخوف چې کوټې ته راننوتلی و، د پيتيا ورته پام شو. ده د پوځيانو په منځ کې، دفرانسويانو په وړاندې ددولوخوف دبې ساري مېړانې او د کرکې کيسې اوريدلې وې. نوله همدې امله، له هغې شېبې نه چې دولوخوف کوټې ته راننوت، يوه شېبه يې هم له هغه نه سترګې بل پلو نه غړولې. پرله پسې يې هغه ته کتل، غاړه يې ددې لپاره په ويار هسکه نيولې وه چې ځان له دولوخوف سره د مرکې اوخبرو سيال وګڼي.

د دولوخوف سادګۍ او عادي کړو وړو ، پر پيتيا سخت اغيز ښندلی او هغه يې حيران کړی و.

دينيسوف، ققفازي چپنه اغوستې، ږيره يې پرېښې وه او د نيکولای معجزه لرونکی شمايل يې په غاړه کې پروت و. د هغه ژبې او کړو وړو ، د هغه د حالت د ځانګړتيا څرګندوله کوله، خو دولوخوف برعکس چې پخوا يې په مسکو کې د پارس د شهزادګانو په څېر جامې اغوستې، اوس يې د ګارډ ديوه مغرور افسر بڼه لرله. . ږيره يې چپه وهلې وه او يوه غوړه افسري دريشي يې چې د ګريګوري ويا ړمن روسي نښان يې پرټټر ټمبلی و، اغوستې او ساده پوځي خولۍ يې پرسر وه. خپلې لمدې جامې يې وويستې، هغه يې يوې خوا ته کېښودې او پرته له هغه چې له چا سره سلام ستړي مشي وکړي ، مخامخ د ينيسوف ته راغي. له هغه نه يې د جګړې او چارو په اړه پوښتنې پيل کړې. دينيسوف، د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیالونو او لویو چارو د سرته رسولو د تکلونو په اړه چې په سر کې یې ګرځول، هغه ته خبرې وکړې. د هغه پیام په اړه چې پیتیا راوړی و او د هغوځوابونو په اړه چې دغه زلمي ، دوو جنرالانو ته ویلي وو او تر هغه وروسته یې هغه څه چې ده د فرانسویانو د کاروان په اړه له ځانسره لرل، هغه ته بیان کړل. دولوخوف، وویل:

-ښه ! دادي، ټول په هرڅه خبر دي، خو باید په دې پوه شو چې دفرانسویانو د پوځ شمېر څو ، څو ډلې او کومې ډلې دي. باید هغو ته ورشو ، تر هغه پورې چې د هغوی په شمېر په پوره توګه پوه نه شو ، له هغوی سره د نښتې اجازه نه شته. زما خوښېږي چې هر کار په پوره ځیرکتیا او پام ترسره شي. هوکې ! دغسې ! اوس نو راته وواییٔ په دغو ښاغلو کې داسې څوک شته او کنه چې له ماسره د هغوی سیمو ته ورشي ؟ زما دریشي راسره ده.

پیتیا چغې کړل:

-زه، زه، زه درسره ځم !

دینیسوف، دولوخوف ته مخ وروااړاوه او وې ویل:

-نه، ته هېڅ چېرې تلای نه شي او پیتیا خو اصلا نه پرېږدم چې له دې ځایه وښوري.

پیتیا چغې کړل:

-ولې زه لاړ نه شم ؟

-دا ځکه چې همداسې ده.

پیتیاوویل:

-ډېره ښښه غواړم، ښښه ځکه غواړم چې زه خوځېږم او ځم، بله خبره نه شته.

او مخ یې دولوخوف ته وروااړاوه او وې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-تاسو ما له ځان سره بیایئ ؟

دولوخوف چې دفرانسوی، ډولچي ننداره یې کوله، خدای خبر چې دخیال مرغه یې چېرې الوته.

هغه وویل:

-ولې نه ؟

هغه له دینیسوف نه وپوښتل:

-ډېره موده کېږي چې دا زلمی دلته دی ؟

همدا نن یې سره نیولی دی، دی خپله پر هېڅ شی خبر نه دی، خو ما همدلته له ځانسره پرېښود.

دولوخوف، وویل:

-په نورو څه کوي ؟ چېرې یې لېږي ؟

دینیسوف، ناڅاپه تک سور شو او وې ویل:

-څنګه چېرته ؟ هغوی لېږم. هر یو تسلیموم او د تسلیمۍ خط اخلم. په زوره تیا او ټینګه ویلي شم او وجدان مې هم له دې امله آرامه دی چې زما دا سیرانو له ډلې یو هم وژل شوی نه دی. تر دې چې زما د سرتیرو وجدان نا آرامه وي او ولړل شي، ماته د دیرشو او یا درې سوو اسیرانو تسلیمي غوره او آسانه ده، همدا سې نه ده ؟

دولوخوف یوه سړه او له ملنډو ډکه موسکا وکړه او وې ویل:

-دغه له خواخوږۍ ډکې خبرې به د دغه ځوان ګراف ، شپاړلس کلن زلمي پر خولې ښې ښکاري، ښه به دا وي چې ته دا خبرې پرېږدې.

پیتیا په حیا وویل:

-زه نه غواړم، څه وو ایم، زه یوازې غواړم وو ایمار یوازینۍ هیله مې داده چې هرو مرو له تاسو سره لاړ شم.

دولوخوف، دوام ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-درځئ چې ځو !نو څه ته ګوري وروره !داخبرې پرېږدئ، دا د خواخوږۍ او مهربانۍ خبرې.

دا سې بربښـېده چې پـه دې اړه ځکـه خبـرې خونـد ورکـوي چـې دينيسوف يې خواشينی کاوه. هغه سر وښوراوه او وې ويل:

-نوښه ، دا يوتن مو ولې له ځانسره ساتلی دی ؟لـه دې کبلـه چې زړه دې پـرې وسـوو ؟ ځکـه مـوږ تـول سـتا دا سـيرانو پـه تسـليمۍ او خـط اخيستلو هم پوهېږو. ته چې سل تنه تسليموي ، ديرش تنه ژوندي ځای ته نه رسېږي. يا له لوږې مري اويا وژل کېږي، دا به ښه نه وي چې اصلاً څوک اسير نه شي ؟

ايسـاول، خپلـې ځلېـدونکې سـترګې، لاپسـې تنګـې کـړې او ددې خبرو دمنلو په نښه يې سر وښوراوه.

- دا نور، نو په ما اړه نه لري او په دې هکله غړېدل هم نه غواړم. دچا وژل هم په غاړه نه اخلم، ته وايي چې مـري، مـري دي، نوڅه ؟خو خبره داده چې زما له لاسه مړه نه شي.

دولوخوف وخندل:

-کـه هغـوی تـوان لـرلای او کـولای شـوای، زه بـه يـې اوس سـل واره نيولای وای، ته به يې هم نيولای وای، چا دې دآزاد طبعيت پـروا هـم نـه کوله. که په لاس ورشو ، سمدلاسه به مو پر کومه ونـه راځوړند کـړي. تـر يوې شېبې چوپتيا نه وروسته يې وويل:

-ښه به دا وي چې يو کار وکړو ، زما قزاق ته ورغږ کړئ چې لـه خپلـې کڅوړې سره راشي، ما دلته دوه فرانسوي دريشيانۍ راوړي دي او پـر پيتيا يې غږ وکړ:

-نوښه !ته غواړې چې له ما سره لاړ شي ؟

پيتيا تک سور اونېږدې و چې له سترګو يې اوښکې راتويې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه دینیسوف ته وکتل او وې ویل:
-زه؟ زه هرو مرو درسره ځم.
په هغه موده کې چې دولوخوف له دینیسوف سره په دې اړه چې له اسیرانو سره څه وشي، خبرې کولې، د پیټیا په زړه کې، بیا یو ډول نا آرامه تلوسه راوتخنیده او یوه تلوار پسې واخیست. هغه بیا به دې پوه نه شو چې دغه تیریدونکې او کېدونکې پېښې ښې دي او بدې دي. هغه له ځانسره فکر وکړ:
-که مشران او مخور داسې ګڼي، خو همداسې سمه ده. هرو مرو باید همداسې وشي، خو اصلي خبره داده چې دینیسوف باید داسې ونه ګڼي چې زه د هغه هرڅه منم او هغه پر ماخپله قومانده وچلوي. زه هرو مرو له دولوخوف سره، دفرانسویانو ترولکې لاندې سیمې ته ورځم، که هغه ورتلای شي. زه هم کولای شم ورشم.
دینیسوف چې هرڅه وکړل، هغه ته یې د نه تګ ډاډ ورنه شو کړای، هغه ویل چې دی هم عادت لري، هرڅه په پام او ځیرکتیا ترسره او په نیمای کې یې پرېښږدي. هغه وویل چې دی دده ژوند ته د وریېښو ګوانښونو خیال نه ساتي.
هغه هم داسې وویل:
-ګورئ، دا راسره ومنئ، که موږ په پوره توګه په دې پوه نه شو چې دفرانسویانو شمېر څومره او څنګه دي، ، ځکه دې خبرې پورې زموږ، هغه هم د سلګونو تنو ژوند تړلی دی، حال دا چې موږ دوه تنه یو، او اصله خبره خو داده چې زما خپل زړه غواړي چې لاړ شم، زه هرو مرو ځم، تاسو نور نه شي کولای ما راتم کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹

پيتيا او دولوخوف، فرانسوي کوټونه واغوستل او د هغوی خولۍ يې هم پر سر کړې. تر هغه وروسته هغې لوړې پوستې ته ورغلل چې له هغه ځايه دينيسوف د فرانسوي پوځ څارنه کوله. هغوی له ځنګله نه راوتلې او په تپه تياره کې يې ځان شيلې ته رسولی و. همدا چې شيلې ته ورسېدل، دولوخوف، هغو قزاقانو ته چې له دوی سره راغلي وو، سپارښتنه وکړه چې همالته دوی ته سترګه په لارې پاتې شي. هغه خپله په چټکۍ تر هغه پورې وړاندې لاړ چې پله ته ورسېد. پيتيا چې له لېوالتيا او همهالهګبنۍ نه مرګني حالت ته رسېدلی و، د هغه تر څنګ سپور روان و ؟

پيتيا وويل:

-که اسير شوو، زه خو ژوندی نه تسلېمېږم، تومانچه لرم.

دولوخوف په کراره ، خو چټکۍ وويل:

-په روسي ژبه مه غږېږه. له دې خبرې سره همهاله ، له تياري نه يو غږ راپورته شو:

- څوک را روان دی ؟! او د ټوپک غږ واوريدل شو.

د پيتيا پرمخ وينې راوبهېدې او تومانچې ته يې لاس وروړ.

دولوخوف، پرته له هغه چې خپل آس کرار يا چټک کړي، وويل:

-د شپږم غونډ د اولان د ډلې يم.

د يوه پهېره دار تور سيوری د پله پر سر راښکاره شو او وې ويل:

-د شپې نوم ؟

دلوخوف، خپل تګ لږ وروکړ، څه وړاندې لاړ او له تګ سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

هممهاله یې وپوښتل:

-کولای شم، وپوښتم، ډګروال ژیرار، دلته دی ؟

پېره دار پرته له هغه چې د هغه ځواب ورکړي، د هغه مخه یې ونیوه او بیا یې وپوښتل:

-د شپې نوم ؟

دولوخوف، ناڅاپه په قهرشو او خپل آس یې مخامخ پرهغه وروست او په خورا غضب یې پرهغه چغې کړې:

- کله چې یو افسر چکر ته وزي، پېره دار له هغه نه د شپې نوم نه پوښتي. تاسو نه مې وپوښتل ډګروال ژیرار، دلته دی او کنه ؟

او بې له هغه چې له هغه پېرداره ځواب ته چې لاره یې ورته پرېښې وه، سترګه په لاره پاتې شي، دولوخوف همداسې دغونډۍ پلو وخوځېد.

دولوخوف، په هغه تیاره کې، په لارې کې له تیرېدونکو نه یوتن ودراوه او له هغه نه یې وپوښتل چې قوماندان او افسران چیرې دي ؟ دغه سړی چې یو سرتیري و او یوه بوجۍ په اوږو بار و، ودرېد دولوخوف آس ته ورنږدې شو، د هغه پر آس یې لاس تیر کړ او هسې په ساده ژبه یې دولوخوف ته وویل چې قوماندان او افسران پاس لوړ دغونډۍ بڼې خواته په کلاکې وو (موخه یې هماغه دکوم خان باغچه ګۍ وه)

دولوخوف، پر هغې لارې چې له دواړو خواوو به یې، دلګېدلو اورنو دناستوفرانسویانو دغږېدا، غږ راته ورانډې لاړ او هغې باغچګۍ ته ور وګرځېد. له دروازې ورننوت، له آسه کوز شو او هغه دنغري پلو ته چې څو تنه یې شا او خواته ناست او په لوړ آواز غږېدل، ورتیر شو. دنغری په کوز سر کې، پر اېښې دیګ کې څه اېشیدل. یوتن

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرتيرى چې خولۍ يې پر سر او شين بخون کوټ يې پر غاړه و، د هغه تر ځنګ ګونډې وهلې وې او په هغه کې يې د خپل توپک سيخ ښوراوه. د دغه سرتيري بشره داور په رڼايي کې، تکه سره برېښېده.

دنغرى بلې خواته، په تياره کې يو ناست افسر وويل:

- په دې پېريانو يې والله که وګټې !

يوبل افسر په خندا شو او وې ويل:

-ټول اسيروي

دواړه افسران چپ شول او د تيارې په هغې خوا کې يې چې دولوخوف او پيتيا پرخپلو آسونو سپاره راروان و، د قدمونو آوازونو ته غوږ ونيو.

دولوخوف په لوړ او رسا آواز وويل:

- سلام ښاغلو !

دنغري په تياره کې ناست افسران سره وکښېدل، لوړ ونى افسر چې اوږده غاړه يې لرله، له نغري نه راتاو شو، دولوخوف ته ورنږدې شو او وې ويل:

- تاسو ياست کليمان ! تاسو له کومې بلا...

د هغه ژر خپلې تيروتنې پام شو چې له ناپېژندلو کسانو سره مخامخ دى، تندى يې لږ څه تريو کړ، له دولوخوف سره يې ستړې مشې وکړه او وې پوښتل چې څه مرسته ورسره کولاى شي. دولوخوف ورته وويل چې دى او ملګرى يې له قطعې وروسته پاتې شوي دي، هغه دا هم وويل چې له ټولو نه يې پوښتنې کړې دي چې د شپږمې قطعې احوال لري او کنه؟ خوهېڅ چا په دې اړه معلومات نه لرل. پيتيا ته داسې وبرېښېده چې دغه افسران ده او دولوخوف ته په کرکه او شک ګوري. يو څوشېبې ټول حيران او چپ پاتې شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له نغری نه آپلو له خندا نه ډک یو آواز راپورته شو او وې ویل:

-که له موږ سر مو د ماښامنۍ تکل کړی و، ناوخته کړې مو ده.

دولوخوف ځواب ورکړ:

-دوی دواړه ماړه دي او همدا نن شپه باید وړاندې لاړ شي.

هغه خپل آس، هغه سرتیري ته چې د خپل توپک سیخ یې په دیګ کې ښوراوه، ورکړ او په خپله د نغري په خوا کې د ناست اوږد غاړي افسر څنګ ته کوناږه شو.

دغه افسر چې له دولوخفه سترګې بل پلو نه غړولې، دوه واریې له هغه نه وپوښتل چې دوی د کوم غونډ دي؟ دولوخوف، هغه ته ځواب ورنه کړ او داسې یې وښوده چې د هغه پوښتنه یې اوریدلې نه ده. هغه له خپل جیب نه خپل فرانسوي، پیپ راوویست، پیپ یې ولګاوه او له افسرانو نه یې دلارې د امنیت او قزاقانو دغلچکي یرغل او ګواښ په اړه وپوښتل.

له نغري نه آپلو ته، ناست افسر وویل:

-دغه داړه ماران هرچېرې پیدا کېږي.

دولوخوف، وویل چې قزاقان یوازې ده او دده دملګري په شان له خپلو ډلو نه پاتې کسانو ته ګواښمن دي. او بیا یې په پوښتنیزه بڼه زیاته کړه چې هغوی په لویو ډلو بربد نه کوي، خو ده ته یې هېڅ ځواب ورنه کړ.

پیتیا د اور څنګ ته ولاړ او د هغوی خبرو ته غوږ غوږ و، هره شېبه یې په زړه کې تیرېدله چې اوس به هغه وخوځېږي.

خو دولوخوف پای ته رسېدلې خبرې بیا راپیل کړې، په ځیرتیا او ټینګه یې له هغوی نه پوښتنې پیل کړې:

- څو قطعې، په کوم شمېر او څومره اسیران له دوی سره روان دي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د روسي اسيرانو په اړه يې وويل:

-دا هم هسې ناوړه کار دی چې دا مړي ځان پسې کشکاږي، ښه به دا وای چې ټول مو چاَنواري کړي وای.

يوه لېونۍ خندا پيل شوه، پيتيا له ځانسره وويل چې اوس به فرانسويان د هغوی پر دوکه پوه شي. بيا پرته له هغه چې وغواړي پاڅېد او له نغري نه يو ګام شاته لاړ. هېڅ چا هغه ته ځواب ورنه کړ او نه په خندا کې ورسره همغاړي شول. هغه فرانسوي افسر چې کوټ يې پر ځان اچولی و او اوږد غځېدلی و او نه معلوميده، سر يې راهسک کړ او په زګيروي ډوله تو ګه يې خپل ملګري ته څه وويل. دولوخوف، وخوځېد او هغه سرتيري ته يې ورغږ کړل چې آسونه يې نيولي وو.

پيتيا همداسې بې واکه په زړه کې وويل:

-ښه ده، آسونه خو راکوي.

آسونه يې راوستل.

دولوف غږ وکړ:

-شپه مو په خير ښاغلو !

پيتيا هم غوښتل چې ووايي:شپه مو په خير ! خو وې نه شو کولای چې څه ووايي.

افسرانو په خپل منځ کې کوم نه پوهېدونکي څه وويل. دولوخوف، په ډېره ارامۍ او کراره پر خپل آس چې چېرې تړلی نه و، سپور شو او همداسې په کراره د کلا له دروازې نه ووت. پيتيا هم له هغه سره غبرګ خپل آس وخوځاوه او غوښتل يې شاته مخ واړوي او وګوري چې فرانسويان خو به، په دوی پسې نه وي راغلي، خو زړه يې ونه شو کړای.

دولوخوف چې لويې لارې ته سم شو، پر هغې لارې چې راغلی و، نه لاړ، بلکې د کلي پلو وړاندې لاړ، غوږونه يې څک کړل او وې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- پیتیا ، هغه غړونه چې په روسي ژبې غږیدل وپېژندل او دلګېدلو اورونو ترخنګ یې، په داسې حال کې چې د روسي اسیرانو تصویرونو ، دسترګو تر وړاندې تصورول، یوې مخ ځوړندې لارې ته مخه کړه. ځانونه یې پله ته ورسول. کله چې پله ته ورسېدل، د پېیره دار ترخنګ تیر شول او هغه ته یې پام شو چې په خورا خته طبیعت د پله په سر ګرځي، راګرځي. هغوی ته یې هم هېڅ ونه ویل. دوی هم ځان هغې شیلې ته ورساوه چې قزاقان ورته سترګې په لاره و.

دولوخوف وویل:

- ښه نو دخدای په امان !

دینیسوف ته وواییځ چې سهار ته دلومړې ډزې سره...

هغه غوښتل چې لاړ شی، خو پیتیا د هغه لاس راونیو ، هغه یې ودراوه، له ګبنې او خوښۍ نه په ډک آواې یې وویل:

-نه، نه، تاسو په رښتیا هم خورا مېړنی سړی یاستي ! های، های چې څومره ستر او غوره کار وشو ، څومره غوره ! ماته ډېر ګران یاستئ ،. دولوخوف وویل:

-ښه ده، ښه ده، خو پیتیا هغه نه پرېښوده، ددولوخوف پام شو چې پیتیا په تیاره کې د هغه پلو ورخمېږي او غواړي دی ښکل کړي. دولوخوف د پیتیا مخ ښکل کړ، وې خندل، د خپل آس مخ یې واړاوه او د شپې په تیاره کې یې ځان ورک کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

پیتیا چې خپلې څپرې ته راستون شو، دینیسوف یې په دالان ډوله ځای کې ولید، دینیسوف خورا نا آرامه، ګبنې اخستی او په دې ډېر پښېمانه و، چې ولې یې پیتیا ته د تګ اجازه ورکړې ده. دی د هغه راتګ ته نا آرامه سترګې په لاره و. کله چې یې په پیتیا سترګې ولګېدې، چغه یې کړې:

-خدایه شکر!

کله چې یې له پیتیانه په خورا خوند او ولولو، پر هغه تیرې شوې کیسې واورېدې، نو وې ویل:

- په رښتیا له خدایه شکر! په تا دې لعنت وي، پوهېږې! ستا له غمه ویده شوی نه یم. د خدای شکر، راځه ویده شه، کېدای شي تر سهاره یو چرت ووهو.

پیتیا وویل:

- ښه ده، خو ماته لا خوب نه راځي. له دې پرته، زه خو ځان ښه پېژنم، که یو وار ویده شوم، نور نو کار وران دی، بلـه خبره خو لا دادی چې زه تر جګړې مخکې ویده کېدای هم نه شم.

پیتیا یوه موده، په څپره کې پاتې شو او په خورا خوند یې، د فرانسویانو منځ ته، د خپل ورتګ خیالونه پالل. هغه نه یوازې په دغو خیالونو کې ډوب و بلکې د راتلونکې ورځې، رښتینې جګړه یې دسترګو تر وړاندې انځوروله. وروسته تر هغه چې پوه شو، دینیسوف خوب وړی، پاځېد او انګړ ته ووت. هوا تیاره وه. باران دریدلی و، خو دونو له څانګو څاڅکي څڅېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوستې ته نېږدې، د قزاقانو څېرې او له هغو سره نېږدې تړل شوي آسونه، لکه تور تور داغونه، تر سترګو خوځېدل. د تورو څېرو شاته، د هغو څنګ ته دولاړو دوو کراچیو او هغو پورې تړلو آسونو شا او خواته، اورنه، په مړه کېدو وو. قزاقان او سواره پوځیان لا ویده نه وو. یو نیم ځای د ځاځکو د څڅېدو، د آسونو د شنهاري او د سرتیرو د بنګهاري غږونه اوریدل کېدل.

پیتیا چې له دالان ډوله ځای نه ووت، په تپه تیاره کې یې شا او خوا وکتل او کراچیو ته ورنږدې شو. دیوې کراچۍ لاندې د کوم چا د خرپهاري غږ پورته و. زین شوي آسونو خپلې اوربشې خوړلې. پیتیا په تپه تیاره کې خپل آس و پېژانده، که څه هم د هغه آس د کمکۍ روسیې (اوکرائین) و، خو هغه، هغه قره باغ نومولی و، د خپل آس اوربوز یې راونیو، هغه یې مچ کړ او وې ویل:

-ښه قره باغه! سبا به خدمت کوو! هغه قزاق چې د کراچۍ څنګ ته ناست وې ویل:

-اربابه ښه به دا وي چې لږ څه ویده شي.

نه، نه. دا سې ښکاري چې تاسې، لیخاچوف نو مېږي؟ وینئ موږ همدا اوس راورسېدو، د فرانسویانو منځ ته ورغلي وو. پیتیا، قزاق ته، په بشپړه توګه، د فرانسویانو منځ ته د خپل ورتګ کیسه وکړه، دا یې هم ورته وویل چې ولې یې دا کار کړی دی. هغه دا هم وویل چې ولې غوره ګڼي چې انسان خپل ژوند له ګواښه سره مخامخ کړي، ده وویل خو یو کار هم باید بې تکله نه وي.

قزاق وویل:

- ښه به دا وی چې لږ څه ویده شوی وای.

پیتیا ځواب ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-نه، نه، زه له بې خوبۍ سره ږړدې شوی یم. او ګوره ! ستاسو د تومانچو، چقمقې زړې شوې نه دي ؟ ما له ځانسره نوې چقمقې راوړې دي، څنګه ؟ په کار خو به دي نه وي ؟ که غواړې در وايیخله.

قزاق له کراچۍ لاندې سر راوويست.

پيپتا وويل:

-زما عادت دی، هر کار په ځيرکتيا وکړم، ځينې خو هر څه، په هر ډول او بې پامه کوي او وروسته بيا پښېمانه وي، خو زما ځيرکتيا خوښېږي.

قزاق وويل:

-رښتيا هم همدا سې ده.

-نور مې غوښتل تاسو ته وو ايم، که مهرباني وکړئ او زما توره هم تيره کړئ ګرانه ! هغه پخه شوې ده... (خو پيتيا وډار شو چې دروغ ونه وايي) هغه هېڅکله چا تيره کړې نه وه، کولای شي هغه تيره کړې ؟

- ولې نه ؟ کېدای شي.

ليخاچوف پاڅېد او په کڅوړه کې يې څه لټول. پيتيا ډېر ژر پر فولادي ببلاو (تبرګې) د سولولو انګازيز غږ چې د جګړې آوازيې درلود، واوريد، پر کراچۍ وروخوت، پاس کېناست او تر کراچۍ لاندې ناست قزاق د تورې تيرولو ته دوام ورکړ.

پيتيا وويل:

-څنګه ؟ زلميان ويده دي ؟

-ځېنې ويده دي او ځېنې لا ويښ دي ؟

-ښه، هغه هلک څنګه ؟

-هغه سپرليګوټی ياده وي ؟ هغه، هلته د شنيليو په منځ کې پروت دی. هغه له ډاره ويده شوی دی، پوهېږئ، له هغه نه ډېر راضي يو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـر دې خبرې وروسته، پيتيا تـر ډېرې مـودې پـورې چـپ پـاتې او رارسېدونکو آوازونو تـه غـوږ غـوږ و. د تيـارو لـه مينځـه د قـدمونو غـږ وا ورېدل شو او له هغه ځايه د کوم سړي سيوری رابښکاره شو.

د غه سيوری کراچۍ ته ورنږدې شو او وې پوښتل:

-د بادار، توره تېره کوم.

هغه سړی چې پيتيا تصور کاوه، د سـواره پـوځ لـه پوځيـانو نـه دی، وويل:

-دا ډېر ښه کار دی، ګوره ! تاسو سره پيالې پاتې نه دي ؟

-هلته ، د ارابې ترڅنګ ايښې دي.

او د سواره پوځ، سواره پياله واخېسته او لاړ.

پيتيـا ، هرومرو پـوه شـوی و چې پـه ځنګله کې دی او د دينيسـوف د پـارتيزانې ډلـې غـړی دی. دوی يـو ورسـت لـه واتـه لـرې او پـر هغـې کراچۍ ناست دي چې لـه فرانسويانو يې برمتـه کړې وې او آسونه يې ترڅنګ پورې تړلي دي. د کراچۍ لاندې قزاق ناست او توره تېره کوي. .

.

که پيتيا په دې وخت کې هرڅه ليدلي هم وای، د هغه لپـاره د تعجب وړ نـه و، هغـه ، پـه هغـې کـوډ ګره نـړۍ کـې ډوب و چـې پـه هلتـه هرڅـه کېدونکي و.

هغـه آسمان تـه کتـل، هغـه يـې هـم لکـه د ځمکـې پـه څېـر پـاړوګر تـر سترګو شو. آسمان د شنه کېدو په حال کې و او وريځې په چټکۍ د ونو پر سر خوځېدلې. داسې تصور کېده چې د ستورو لـه مخـې پـردې لـرې کوي. کله ناکله هغه ته داسې برېښېده چې آسمان پـه شـنه کېدو او پـه تـوره تررمـۍ کـې ډوبېږي، بيـا يـې پـام شـو چـې دا وريـځ ده. کلـه بـه يـې تصـور کـاوه چـې آسـمان لـوړ دی او لاپسـې لـوړېږي او کلـه خـو بيـا چـور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ببرته راکوزېږي. دومره راکوزېږي چې کېداى شي، لاس ور واوږد او هغه ته ورورسېږي.

پيتيا دسترګو په ترڅو پيل وکړ او سر يې وښوراوه. څاڅکي څڅېدل او دغړېدا غږ اوريدل کېده. دآسونو شنهارى واوريدل شو، آسونو سرونه او يالونه يې وخنډل او دکوم ويده دخرهاري غږ اوريدل کېده.

دتورې دتيرې کولو غږ هم تر غوږه راته:جغ، ج، جغ، جغ، جغ...

او پيتيا ناڅاپه د يوې انګازينې موسيقۍ غږ چې يوه آشنا، او پرتمينه او خوږه سندره يې ويله، واوريده. پيتيا د خپلې خور ناتاشې په شان و، تر خپل ورور نيکولاى نه موسيقي زياته خوښيده، خو هېڅکله يې دموسيقۍ زده کړې يې نه وې کړې، نو له همدې کبله دده غوږو ته، دغه ناڅاپي سندربزې انګازې، ده ته ځکه خورا نوې بريښېدې چې دده لپوالتيا يې په مينتوب بدلوله. دغه موسيقي دم په دم لوړېدله. نغمه د موسيقۍ د نغمه غږونکو آلاتو له يوه نه بل ته اوښته. دغه نغمه چې خوږېده او لوړيده د موسيقۍ په دنيا کې د فوګ په نامه ياديده. پيتيا اصلا په دې نه پوهېده چې فوګ څه ته وايي... کله کله به دغه آواز د کليسا آسماني اواز ته ورته شو او کله به دبرې خوږه او نه هېريدونکې سندره ترې جوړه شوه.

پيتيا چې لږ څه وړاندې وښوريد، ځانته يې وويل:

-آخ، هوکې! زه خوب وينم. په غوږو کې مې سندرې غږېږي يا کېداى شي زما خپل موزيک دى. دادي بيا زموږ نغمه، بيا راته غږوي. ..

هغه سترګې وتړلې او آوازونه، له هرې خوا ګواکې، له لرې لرې راپېږي، رايوځاى کېږي، ګډېږي اوبيا له سره ديوې خوږې نغمې، ديوې برې راوړنکې نغمې په توګه رامنځ ته کېږي، پيتا له ځانسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل:

-آخ ! څه ښکلې ده ! څومره غواړم، څومره چې کولای شم.

هغه هڅه وکړه چې د هغه ستر ارکستر مشري او لارښوونه وکړي.

پيتيا سپارښتنه وکړه:

-نو آرام شي، اوس ټول چوپېږي.

او آوازونه هغه ته غوږ غوږ وو. او اوس، پوره، خوشاله او لا له خوشالۍ نه ډک سندريز آوازونه، ديو ناپېژندلي تل نه راخوتېدل.

او پيتيا بيا وويل:

-سندروغاړو اوس ستاسو وار دي !

او لومړۍ له لرې نه د نارينو غږ وا وريدل شو او بيا ښځېنه تيره آوازونه ورسره مل شول. آوازونه کرار کرار او په يوه ډله ايزه بڼه پورته کېدل او په پرتمينه بڼه لوړيدل. پيتيا د دغو آوازونو، زړه غوړيدونکې ښکلا په ځان کې احساسوله او د هغو دبې پايه ښکلا نه په وحشت کې و. همدا نغمه ديو پرتمين او بري غږونکي مارش سره مل شوه. له دې سره همهاله داوبو دڅاڅکو دڅڅېدو او دتورې دتيريدو، دجغ، جغ، جغ غږ هم پورته و. د آسونو داوربشو خوړلو او د هغو دشنهاري او غورځېدو غږونه هم اوريدل کېدل، خو دغو آوازونو، دغو نغمو ته کوم تاوان نه رساوه بلکې له هغو سره په هما آهنګۍ کې ګډيدلې.

پيتيا نه پوهېده چې دغه حال څومره دوام پيدا کړ، هغه خوند ترې اخېست، پرله پسې له خپل خوند اخېستو نه په حيرت کې و او داهيله يې لرله چې چاته د هغه په اړه څه وواېي.

د ليخاچوف، خواږه غږ دی راويښ کړ:

- ستاسو توره چمتو ده، کولای شئ فرانسويان پرې ووهئ.

پيتيا را په حال شو او چغه يې کړل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-رښتيا هم رنا شوې، رنا شوې.

هغه نالیدونکي آسونه نور نو له ورایه لیدل کېدل او د ونو د بربنډو ځانګو له مینځه رڼا خوریده. پیتیا ټکان وخوړ، له خپل ځایه یې ودانګل، یو روبل یې له جیبه راوویست او لیخاچوف ته یې ورکړ. توره یې واخېسته، هغه یې وښوروله، وې ازمایله او په غلاف کې یې کېښوده. قزاقانو آسونه راخوشې کړل او د هغو تنګونه یې ور وتړل.

لیخاچوف وویل:

-دا هم قوماندان !

دینیسوف، له پوستې نه راووت، پیتیا ته یې ورغږ کړل او قومانده یې ورکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱

د سهار په تته، ترږمۍ کې يې په چټکۍ سره آسونه راخوشې کول، تنګونه ورتړل او په بېلابېلو ډلو کې يې چمتو کول. دينيسوف د پيش قراول مخې ته ولاړ و او ورستۍ سپارښتنې يې کولې. د پښو د سلګونو ښېهارو آوازونه اوريدل کېدل چې په ختهو او چيکړو کې، پاڅېدل، په ختهو کې ننوتل او له لمر نه مخکې ترږميو په لړ کې، د ونو په منځ کې تلل او پناه کېدل. ابساول، زاقانو ته سپارښتنې کولې. پيتيا خپل آس نيولی او په تلوار يې د سپريدو د سپارښتنې شېبې شمېرلې. ديخ وهلو اوبو نه يې مينځل شوی مخ ، په تيره بيا سترګې لکه اور داسې ځلېدلې، پر شا يې راخوره شوې سړه لړې، په چټکۍ پر ټول ځان او په يو ډول په خوريدو وه.

دينيسوف، وويل:

-ښکاري چې هرڅه چمتو دي، درځئ ، آسونه راولئ.

آسونه يې راوستل. دينيسوف قزاق ته په ډېر قهر شو چې د هغه دآس تنګ ښه کلک تړل شوی نه و. هغه تر ښکنځلو وروسته ودانګل او پر خپل آس کېناست. پيتيا د خپل آس جلو نيولی و. آس دعادت له مخې غوښتل د خپل خاوند ورنو ته خوله وروړي، خو پيتيا پرته له هغه چې خپل دروندوالي ته پام وکړي، وې دانګل او پر خپل آس کېناست، دده شاته ، په تياره کې، راخوځېدلي سواره ته مخ ورواړاوه، دينيسوف ته نېږدې شو او وې ويل:

-واسيلي فيدروويچ ! ماته يوه دنده راکوئ ؟ مهرباني وکړئ، دخدای لپاره !

(c) ketabton.com: The Digital Library

دینیسوف، ګواکې پیتیا چوړ هېر کړی و ، د هغه خواته یې مخ وروا ړاه او په ټینګه یې وویل:

- له تاسو نه یوه هیله لرم، زما ترخنګ به اوسئ. او هېڅ پلو به نه خوځېږئ.

د ټولې لارې په اوږدو کې دینیسوف، نورنو یوه خبره هم ونه کړه او چپه خوله روان وه. ګله چې د ځنګله څنګ ته ورسېدل، هوا ښه روښانه شوې وه. دینیسوف، په کراره ، ابساول ته څه وویل او قزاق د هغه او پیتیا تر څنګ تیر شول. کله چې ټول را اورسېدل، دینیسوف خپل آس وخوځاوه او مخ ښکته پر غونډۍ شېوه شو. آسونو چې د شا پښې یې کږې وږې کولې، په داسې حال کې چې سواره پرې سپاره وو، کرار کرار، په ریږدیدا ریږدیدا ، ښکته د شیلې پلو ته ښکته شول. یوازې لږې لږې شیان وو چې د لړو په څپو کې نه ښکاریدل. دینیسوف چې شیلې ته ورسېد ، د سر په ښنبه یې ، تر څنګ ولاړ قزاق ته اشاره وکړه او وې ویل:

-ښنبه !

قزاق لاس پورته کړ او ښکته په شیله کې د ډزو غږ پورته شو او له ډزو سره هممهاله دآسونو د ګامونو شر او شور چې وړاندې یې دانګل او له هغو سره مل د سرتیرو شور او ځوږ چې له هرې خوا را ټول شوي وو ، د درې په فضا کې انګازې جوړې کړې وې.

د آسونو او سرتیرو د دغه غریو سره سم، پیتیا د آس ډډې ته متروکه ورغبرګه کړه ، قبضه یې وخنډله او پرته له هغه چې د دینیسوف، دغې خبرې ته چې د هغه له څنګه به نه لرې کېږي، پام وساتي وړاندې هه کړل او د ډزو په اوږدو سره داسې ورته بریښېدل چې شا او خوا د سهار رڼا خوره شوې، لمر په تندي ولاړ او تنکنده غرمه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه د پله آپلو ، آس يرغه کړ. تر هغه نه وړاندې، په واټ کې قزاقان روان وو. دی، د پله پر سر، هغه قزاق ته چې له خپلو ملګرو نه شا ته پاتې و ، ور ورسېد. په تلوار له هغه نه تير شو ، يو شمېر پوځيان چې ښايي فرانسويان به وو ، په مخه ورغلل. هغوی د واټ له ښي خوا نه کينې خواته منډې وهلې. له هغوی نه يو تن ، د پيتيا تر آس لاندې په ختو کې ولويد. ديوې ځېرې مخې ته څو تنه قزاقان را ټول وو او کوم څه يې کول. د ګڼه کوڼې له منځه وحشتناکې چغې راوتلې. پيتيا دغې ګڼه ګوڼې ته ورنږدې شو او لومړې ځېره يې چې وليده، يو فرانسوي سرتيرى و رنګ يې الوتى ، لاندنۍ ژامه يې رېږديده او هغه نيزه ډوله لرګی يې چې دده خواته په نښه و ، لاس کې نيولى و.

پيتيا چغې کړل:

-هورا زلميانو !

هر څه زموږ منګلو ته لويدلي.

د خپل آس جلو يې کېښکود او خپل تود شوی آس يې وړاندې کوڅې ته وروځغلاوه.

وړاندې ډزې روانې وې، له هرپلوه قزاقان، سواره پوځيان او هغه اسيران چې جنډه جنډه جامې يې اغوستې وې، په منډو وو او داسې چغې سورې او رمباړې يې وهلې چې د پوهېدو وړ نه وې. دا ګرانه و چې څوک پوه شي چې هغوی څه وايي. يوه فرانسوي چې ککره يې بربنډه، خواشينې بشره يې تکه سره، شين بخوند کوټ يې اغوستى و ، د سورو پوځونو په وړاندې يې، نيزه په لاس دځان ساتنه کوله. تر هغه چې پيتيا ورورسېد ، فرانسوي لويدلى و. په زړه يې بيا له دې امله اند ښنه راخوره شوه چې بيا ناوخته رارسېدلى و. هغه به خورا تلوار هغې خواته ودانګل چې د پر له پسې ډزو غږ ترې راته. ډزې د هماغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کور په انګړ کې روانې وې چې پرون شپه دی او دولوخوف، هلته تللي وو. فرانسويانو دبوټو او نيالګيو په ډک باغ کې، ددغو بوټو او نيالګيو تر شا سنګر نيولی و
او پر هغو قزاقانو يې چې د دروازې شا او خوا يې ګڼه ګوڼې جوړه کړې وه، ډزې کولې. پيتيا چې دروازې ته ورننېږدې شو، د لوګو او باروتو منځ کې يې دولوخوف وليد، د هغه بشره له ډاره او رنګ الوتنې نه تکه شنه اوښتې وه. رمباړې يې وهلې او خپلو کسانو ته يې سپارښتنې کولې. کله چې پيتيا هغه ته ورنږدې شو، هغه وويل:
-له کوره راتاو او پليو ته سترګه په لاره شئ.
پيتيا چغې کړل:
-سترګې په لار، سترګې په لار، دڅه لپاره ؟ وړاندې ؟
پرته له هغه چې يوه شيبه تم شي، هغې خواته چې، د ډزو غږ ترې راته، ورودانګل. هغې خواته چې له بل هرځای نه هلته، لوګی او باروت زيات وو. د کارتوسو، دډزو غږ اوريدل کېده. مرمۍ خورې ورې لاړې او بې نښې ولګېدې. يو نيمه يې په څه کې ونښتې. قزاقان او دولوخوف، له دروازې نه، انګړ ته د پيتيا پسې ورننوتل. فرانسويان چې دګڼ لوګي په څپو کې هره خوا خواره وو، چا وسلې ارتېږلې، چا منډې وهلې، دبوټو او نيالګو له شا راوتل او د مخې له خوا راتلونکو قزاقانو پلو ورغلل او ځينې نورو هغو دغونډۍ په لمنه کې د چينو پلو ته په منډه مخه کړه. پيتيا همداسې پر آس سپور و. دانګړ په منځ کې روان و. ددې پر ځای چې هغه، د خپل آس جلو ونيسي. دوړاه لاسونه يې په چټکۍ او عجيبه بڼه وخنډل او ځومره چې مخکې روان و، په هماغه اندازه يوې خواته کږيده، د هغه آس، د هغه نغري پلو ته چې د سهار په رارسېدو په مړ کېدو و، ورغي. ناڅاپه ودريد او پيتيا ل يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروند پيټي سره غونجېده، خو د هغه سر ناخوځېدونکی پاتې و. مرمۍ يې پر ککره لګېدلې وه.

دولوخوف، دفرانسويانو له مشر سره چې د خپلې تورې په سر يې دتسليمۍ په نښه سپين ټوکر غوټه کړی و او له کوره ووت، تر خبرو وروسته، له آسه راکوز شو او د پيتيا د مړی خواته چې خلاصه غېږ او ناخوځېدونکي لاسونه، پر ځمکه پروت و، رنېږدې شو. هغه وويل:

- پای ته يې ورسېدل.

دا يې وويل، پاځېد او له دروازې دباندې، ددينيسوف هرکلي ته چې دده خواته ر روان و، وروووت.

دينيسوف چې له هماغه لرې نه لويدلی پيتيا چې د مرګ نښه يې ځرګندوله، وليد، چغه کړل:

-وې واږه !

دولوخوف، تکرار کړه:

-پای ته ورسېده.

داسې برېښېده چې ددغې خبرې له تکراره خوند اخلي. دا يې وويل او په چټکۍ د هغو اسيرانو خواته چې تلوار اخېستي قزاقان ترې راچاپير شوي وو، ورغي او پر دينيسوف يې غږ وکړ:

- اسيران به نه نيسو !

دينيسوف، پرته له هغه چې ځواب ورکړي، دپيتيا خواته ورغي، له آسه راکوز شو، په ريږديدونکو لاسونو يې، دپيتيا د وينو او په خټو لړی مخ چې بيا شين شوی و، د ځان خواته راواړاوه او د پيتيا خبرې يې وريادې کړې:

-زما عادت دی، کوم خواږه چې ولرم، هغه نورو ته ورکوم، خورا ښه مميز دي، تول يې دروا خلئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او قزاقان هغه غږ حيران کړل چې د سپي غپيدا ته ورته و. دينيسوف په تلوار سره، له هغو نه مخ واړاوه، هلته دريدلي اغزن سيم ته ورنږدې شو او ځان يې ترې تېنګ کړ.

د هغه روسي اسيرانو په منځ کې چې دينيسوف او دولوخوف راخوشې کړي وو، پيير بېزاوخوف هم و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

له هغې ورځې نه چې د روسي اسیرانو ډله چې پېير هم په کې و ، له مسکوه راوتلې وه، د هغو په اړه هېڅکله د فرانسوي قوماندانۍ له خوا کومه نوې سپارښتنه رارسېدلې نه وه. د اکتوبر په دوه ویشتمه نېټه، نور نو له هغوی سره ته هغه قطعه او نه کومه کراچۍ، چې له دوی سره له مسکوه راوتلي وو ، هېڅ پاتې نه وو. نیمایي کراچۍ چې په هغو کې کاروان، خواړه او کالي بار، لا په هماغه لومړیو مزلونو کې وو ، قزاقانو لاندې کړل او نیمایي هغه یې تر دوی نه مخکې وړاندې تللي وو. له هغو سواره پوځیانو نه چې پلي پاتې شوي وو او په لومړی سر کې د دوی مخې ته روان وو ، یو هم پاتې شوی نه و. تول تري تم شول. هغه توپچي پوځ چې په لومړیو رباطونو کې دوی تر خپلې مخې لیدل، نور خپل ځای د مارشال ژونو ، د قطعې لویو لویو کتارونو او ډلو ته چې د وستفالتي(له سرتیرو جوړه شوې خدمتګاره ډله) د ډلو له خوایې ساتنه کېده، پرېښې و. د اسیرانو شاته د سورو پوځیانو د وسایلو کتار را روان و.

د ویازما له سیمې چې مخکې فرانسوي پوځیان په درې کتارونو کې روان وو ، اوس دیوې ګډې وړې ډلې په توګه خوځېده. په دغه پوځ کې الهګوله او بې نظمي چې د پېير په لومړی رباط کې ورته پام شوی و اوس په بې ساري توګه لا پسې زیاته شوې وه.

په هغې لارې کې چې دوی روان وو ، دواړو خواوو ته یې ، بې شمېره مړه آسونه پراته وو ، جامې څېرې پوځیان چې له خپلو قطعو یا ډلو نه وروسته پاتې وو ، کله به له خپلو ډلو سره یو ځای شول، کله به بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغو بېرته پاتې او کله به هم چور ځای پر ځای پاتې شول. په دغه مارش کې ځو ځله، په دروغو دچغو ډهل غرېدلی و، پوځیانو خپلې وسلې چمتو کړې وې، ډزې او وارونه يې کړی وو، تښتېدلي وو، بېرته راټول شوي وو او يو بل يې د هغو دروغجن وحشت له امله چې خپله يې پر ځان راوستی و، ښه ښکنځلي وو.

د سواره پوځ مهمات او وسايل، د اسيرانو ډله او دمارشال ژونوو، کراچۍ او ګاډۍ چې د دريو ګړو خو نامنظمو ډلو يا کاروانونو په توګه روانې وې، که څه هم لا تر اوسه دجلا او بشپړو قطعو په ډول برېښېدې، خو بيا هم په چټکۍ سره خورې ورې کېدې.

په هغه کتار يا ډله کې چې په پيل کې يو سلو شل ګاډۍ او کراچۍ روانې وې، اوس شپېته عرادې هم پاتې نه وې. شپېته نورې يې يا روسانو تالا کړې وې او يا خپله فرانسويانو چېرې پرېښې وې. د ژونوو د قافلې هم څه ګاډۍ يا کراچۍ پرېښودل شوې وې. د داوو، د قطعې شاته پاتې کسانو پر دغه کاروان بريد کړی و او درې ګاډۍ يې ترې لاندې کړې وې. پېير د المانيانو له خبرو نه په دې پوه شوی و چې د دې قافلې د ساتنې لپاره د ګمارل شويو ساتونکو شمېر، تر هغو ساتونکو نه زيات وو چې د اسيرانو د ساتنې لپاره ګمارل شوي وو. يو الماني سرتيری خو يې په خپله د مارشال په سپارښتنه چنماري کړی و. هغه په دې تورن شوی و چې په جيب کې يې د مارشال د سپينو زرو يوه کاچوغه پيدا شوې وه.

د دغو درې کاروانونو د اسيرانو ډله تر ټولو زيات کمه شوې وه، له هغو درې سوو تنو نه چې له مسکو راوتلي وو اوس له سلو نه کم کسان پاتې وو. د سرتيرو لپاره، د سواره پوځ د ذينونو او په خپله د مارشال ژونوو، تر ساتنې نه، د اسيرانو ساتنه، ګرانه تمامېدله. هغوی په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېدل چې دآسونو ذینونه یا دمارشال ژونوو ، دسپینو زرو کاچوغې به یوځه یا چاته په کار شي، خو په دې نه پوهېدل چې دغه ډله روسي اسیران چې ددوی په څېر لوڅ، وږي، تږي او دمرګ په حال ، هرچېرې له پښو پاتې کېدونکي(دوی ته سپارښتنه شوې وه چې هرڅوک له پښو پاتې کېږي، باید وویشتل شي)ولې دوی ساتي. دا خبره نه یوازې د پوهېدو وړ نه و بلکې کله ناکله خو خورا دکرکې وړ هم برېښېده.

دا تصور کېده چې له دې خبرې نه ددوی ډار ددې لپاره و چې په دغه غمرلي حالت کې چې دوی خپله راګیر وو ، پرخپلو اسیرانو یې رحم را ونه پارېږي.

د داراګاپوژ، په سیمه کې چې کله سرتیرو خپل اسیران په یوې تبیله کې بندیان کړي وو او خپله یې پر خپلو زیرمو تالان جوړ کړي وو ، ځوتنو اسیرانو له هغه ځایه ځمځه وهلې وه او تښتېدلي وو ، خو فرانسویانو هغه نیولي او ویشتلي وو.

هغه دود چې په مسکو کې د اسیرانو دساتنې لپاره یې سپارښتنه شوې وه او د هغه له مخې باید اسیر افسران او اسیر سرتیري جلا جلا وساتل شي، له پخوا راهیسې له پامه غورځېدلی او چاییې مراعات نه کاوه. هغه کسان چې لا خوځېدای شو ، ټول به ګډ روان وو. پېیر له هماغه دربیم ګرځنې نه وروسته، له کراتایوف او د هغه له خړنګې کوږپښې سپي سره چې کراتایوف ته یې د خپل خاوند په سترګه کتل، یوځای شوی و.

له مسکوه تر وتلو ، درې ورځې وروسته، په کراتایوف، بیا هغه تبه ولګېده چې له اسیریدو دمخه د هغه له امله په روغتون کې بستر شوی و. به هره اندازه چې کراتایوف تبې خوار او ضعیفاوه، په هماغه اندازه پېیر ځان له هغه لرې کاوه. له هغه وخته چې کراتایوف ناروغ او ضعیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوی و ، پيير نه يوازې له هغه سره په يوه کوټه کې نه او سېده بلکې هڅه يې کوله چې هغه ته ورنږدې هم نه شي. هغه ته به چې ورنږدې شو ، د هغه زګيروي به يې اوريده او له هغه نه دلګيدونکې بوی نه به په عذاب و ، نوځکه يې نور ځان له هغه نه لرې کاوه او نور يې د هغه خيال نه ساته او آن فکر يې هم نه پرې کاوه.

پيير ، د اسارت په زندان کې ، نه د تفکر او استدلال له مخې بلکې دژوند په ټول مفهوم سره په دې پوه شوی و چې انسان د نيکمرغۍ لپاره پيدا شوی او خپله نيکمرغي په انسان کې او د هغه د طبيعي انساني اړتيا په سرته رسېدو کې نغښتې ده. د انسان بدمرغي نه په اړتياوو بلکې په زياتوالي کې ده. پيير ، د دې وروستيو وروځو په يون کې ، په يوه نوي ربښتينتوب او خواخوږوالي پوه شوی و ، هغه په دې پوه شوی و چې په دنيا کې ، د وحشت وړ هيڅ څه نه شته. هغه په دې هم پوه شوی و چې په دنيا کې هيڅ داسې حالت نه شته چې ، انسان په هغه کې د بې پايه نيکمرغۍ او آزادۍ خاوند شي. دغه راز د اسې حالت هم نه شته چې انسان په هغه کې چور بدمرغه او بې واکه وي. هغه په دې پوه شوی و چې د انسان رنځ او ازادۍ يوه پوله لري او د دغو دواړو پولې خورا سره نږدې دي. هغه په دې هم پوه شوی و چې د يوه انسان پر ګلابي بستر ، د يوې ګلپاڼې د راغورځېدو د خواشينۍ ، د هغه ، د هغې نننۍ خواشينۍ او خوابدۍ نه کمه نه ده چې پر لمده ځمکه بربنډ څملي ، د ځان يوه خوا يې له سړو ربړدي او د ځان بله خوا يې د اور له تودخې سوځي ، د هغه پښې چې اوس د هغه د سوري شوي بوټ په اندازه خوږيده ، لکه پخوا به يې چې د نڅاد ټينګو او تنګو بوټو د پښو کولو له کبله پښې خوږېدلې ، هغه په دې پوه شوی و ، کله چې هغه په خپله خوښه ، لکه هغه شان چې ده خپله تصور کاوه ، له خپلې ښځې سره واده

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ، هغه تر هغه څه نه چې اوس په تبیله کې ویده و، زیاته آزادي نه درلوده. په هغه رنځونو کې چې ده وروسته د اسارت درنځونو په نامه نومول، خو په خپل وخت یې هومره نه و، احساس کړي، تر ټولو بد یادونه، د هغه دلوڅو چاودو پښو، د دردونو یادونه وو. دآس غوښه خوړه او هضمېدونکې وه، د شاړو څمکو تریو والي چې دوی د مالګې پر ځای په خوړو کې کاروله، هم ښه مزناکه وه. هوا هم هومره بده نه وه، نور نو ساړه نه و، دوروځې به یې په خوځېدا ځان تود اوه، د شپې به یې اورونه بلول او سپږو به چې چیچه، د هغو له چیچېدو به تودیده. یوازې یو شي، په پیل کې ورته ګران او دده لپاره زورونکی و او هغه دده پښې وې.

ددغه یون په دویمه ورځ کله چې پېیر د خپلو پښو دښنګرو او د هغو اړکو ته وکتل، وې ویل چې په دې رنځورو پښو تګ ناشوني دی، خو کله چې ټول پاڅېدل، هغه هم وخوځېد، ګوډ ګوډ کېده، همدا چې وروسته لږ څه تود شو، د هغه دردونه کرار او دی بې درده وخوځېد. ماښام یې چې بیا خپلو پښو ته وکتل، بیا په وحشت کې شو، مګر ده د هغو له کتنو مخ واړاوه او ځان یې په بل څه اخته کړ.

پېیر، نوی دانساني ژوند په توان او د پام اړولو په هغه ژغورونکي واک پوه شوی و چې انسان ته خدای وربښلی دی.. که څه هم د هغو له ډلې نه په سلګونو تنه، په دې ډول وژل شوي وو، خو نه یې لیدلي او نه یې اوریدلي و چې څنګه له پښو، پاتې کېدونکي اسیران ویشتل او وژل شوي وو. هغه د کراتایوف په اړه چې ورځ تر ورځې، ناتوان کېده او دا په ډاګه وه چې د هغه برخلیک هم باید د نورو وژل شویو اسیرانو په شان وای، فکر نه کاوه. پېیر، تر دې لا کم د خپل ځان په اړه فکر کاوه. څومره چې به پر ده حالات خرابېدل، څومره به چې راتلونکې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لابد مرغه او وحشتناکه بربښېده، د هغه څه برخلاف چې دی ورسره لاس او ګریوان و، د هغه پر ذهن داسې خوږو خوښې پارونکو لېوالتیاوو او آرامه کوونکو خیالونو چې دده له اوسني حالت سره یې هیڅ ډول اړیکي نه لرل، راخوریدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳

د دویشتمې نېټې غرمه. پېیر، دغونډۍ له چیکړو پرډکه او یخ وهلې لوړه روان و او خپلو پښو او لوړې ژورې لارې ته یې کتل. کله ناکله به یې خپلې شا او خوا کې د اسیرانو ډلې ته چې د ټولو بشرې ورته آشنا وې وکتل او بیا یې خپلو پښو ته سترګې وروا ړولې. دا او هغه دواړه ددې لپاره په یوه اندازه خپل او آشنا وو. د کراتایوف کوږ پښې، خړ رنګه سپی چې "خړکي" غږ به یې پسې کاوه، خپله لکۍ یې ښوروله او په خوښۍ یې منډې وهلې. بیا به یې کله د وروستیو پښو نه یوه، د خپلې خوښۍ او خوند لپاره ګېډې لاندې راپورته کوله او په درې پښو به یې ټوپونه اچول او بیا به یې په غپا غپا پر ځلورو پښو، پر هغو کاغانو چې د واټ څنګ ته ناست وو، وروډنګل. "خړکي" اوس تر هغه وخته چې په مسکو کې ژوند کاوه، خورا خوښ او څورب بربښېده. ځلورو خوا ووته یې غوښې پرتې وې. له انساني غوښو نیولې بیا د آس تر غوښې پورې، دخوسا کېدو په حال کې وې. د خلکو ګڼه ګوڼې دغو غوښو ته د لېوانو د نېږدې کېدو مخه نیولې وه، نو له دې چې "خړکي" به چې هرڅه غوښتل، هومره به یې خوړلی شول.

له سهاره بارانګوټی وریده، داسې بربښېده چې شېبه په شېبه به ودرېږي، او آسمان به شین شي. خو څو شېبو نه وروسته، اوربدو بېرته زور واخېست. باران وهلې ځمکې نور نو د اوبو دمنلو زغم نه درلود، نو ځکه اوبو شودویارو ته مخه کړې وه.

پېیر روان و شا او خوا یې کتل، خپل قدمونه یې درې درې شمېرل او هر درې قدمونو نه وروسته یې خپله یوه ګوته اړوله. په زړه کې به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

باران ته مخ وراړاوه، هغه سره به يې د زړه خواله کوله او ويل به يې:

-ښه ده، ښه ده، نور، نور...

هغه داسې انګېرله چې د هېڅ شي په اړه فکر نه کوي، خو د هغه زړه لرې لرې، ژور ژور د کومې غورې او آرام ښېوونکې اند ښېنې په خيالونو کې ډوب و او فکر يې کاوه کراتايوف ته دغه اند ښنه، دده له پرونيو خبرونه، يوه نازکه او روحي لېوالتيا نه راپيدا شوې اند ښنه وه. پېير چې له سړو نه ريږېده، پرونۍ شپه يې په خپل شپني ځای کې د مړه کېدونکي اور په وړاندې تيره کړې وه. هغه پاڅېد او هغه نغري ته چې شغلې يې وهلې، ورغي، پلاتون (کراتايوف) د همدې نغري خوا ته ناست و، هغه خپل کوټ لکه د کليسا د پاپانو په څېر چې سر په کې پټوي، په سر اچولی و، په خورا خوند او په زړه پورې ژبه يې چې دده دناروغۍ ځرګندونه يې کوله، هغه نکل چې په وار وار پېير تر اوريدلی و، سرتيرو ته وايه. شپه له نيمايي اوښتې وه، دا هماغه وخت و چې هره شپه به په همدې وخت په کراتايوف تبه لګېده، دا هماغه وخت و چې شپه به په پخېدو او کيسې به تو ديدې. پېير چې نغري ته ورنږدې کېدو سره هممهاله د کراتايوف ناروغ او کمزوری غږ اوريده او د هغه غمړلې څېره چې د اور په رڼايۍ کې ښه ځرګنده شوې وه، وليده، په زړه کې يوه بده ناخواله احساس کړه. هغه دغه سړي ته، د خپل احساس او خواخوږۍ له راپاريدو نه ډاريده، غوښتل يې له هغه ځايه لرې شي، خو بل نغری نه و، نوځکه دی، دې ته اړوت چې همالته کښېني، خو هڅه يې کوله پلاتون ته ونه ګوري.

هغه وپوښتل:

-څه دي؟ روغتيا دې څنګه ده؟

کراتايوف وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- روغتیا ، روغتیا څه وي ؟ په روغتیا پسې خو به او ښکې نه تویوم. خدای مرګ نه راکوي.

کراتایوف، دا وویل او د خپلې پیلې شوې کیسې ویلو ته یې دوام ورکړ.

پلاتون چې پر وچ او رنګ الوتي مخ یې موسکا خوره وه او په ځانګړې خوښۍ یې سترګې ځلېدلې، وویل:

-هو کې زما وروره ! هو کې زما وروره !

پییر په دې کیسه ښه پوهېده. کراتایوف، یو شپږ اوه واره دغه کیسه ده ته یوازې او په ډېر خوند او رنګ او احساس کړې وه. څنګه او څومره چې پییر په دغې کیسه پوهېده، هغه اوس دغې کیسې ته دیوې نوې کیسې په شان غوږ ونیو او د کراتایوف دکیسې ویلو دوخت خوند ، شور او لېوالتیا پییر ته هم ورلېږدیدلې وو. دا کیسه د یوه زاړه ، ښه خلقه او نیاومن سوداګر بوډا کیسه وه چې له خپلې کورنۍ سره اوسېده او یوه ورځ له خپل بډای ملګري سوداګره سره د ماکارو ، سیمې ته تللی و. دوې شپې هغه دواړه سوداګر په یوه مسافرځای کې ویده شوي وو. دواړه سوداګر ویده شول، خو بله ورځ سهار چې یو سوداګر راویښ شو ، د هغه ملګری وژل شوی، شتمني یې تالان شوې او په وینو لړې چاړه دده تر سروبړدې لاندې پیدا شوې وه. قاتل محکمه شو ، تورن شو او جزا یې ولیده.

او کراتایوف زیاته کړه:

- هغه شان چې قانون حکم کاوه دغه سوداګر قاتل دجبرې کار سیمې ته ولېږداوه.

- هو کې زما وروره !

(پییر په همدې برخه کې د کیسې اوریدو ته غوږ شو). په دې کیسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لس او که څه زيات کلونه تير شول، دا سوداګر په هماغه زندان او د جبرې ځای په سيمه کې اوسېده. هغه شان چې تقدير و، بوډا هرڅه ته غاړه ږدي، کوم بد کار نه کوي، هرڅه زغمي، خو يوه هيله لرې او هغه له لويه خدايه د مرګ هيله وه.

- ډېر ښه!

او يوه شپه له همدا مورږ غونډې، د دغه زندان زندانيانو سره راټولېږي، دغه بوډا سوداګر هم له هغوی سره دو. دوی دا سره وايي چې هريو بايد، ووايي چې څوک په څه ګناه زنداني شوی دی او څنګه يې د خدای له ارادې نه غاړه غړولې ده او د هغه په وړاندې مخ توری دی. هر چا هرڅه ويل:

- چا ويل چې څوک يې وژلی دی، چا ويل يو څه يې کړبی دی؟ چا ويل يې دوه يې وژلي دي، بل ويل چې اور يې لګولی دی، هغه بل ويل چې له يو څه تښتېدلی او يو نيم خو ويل چې هسې بې ګناه يې راوستی دی. يوه چا له بوډا نه وپوښتل:

-ښه بابا جانه ته د څه لپاره دلته زورېږي؟

هغه وويل:

- هو کې ګرانه وروره! درته ووايم چې زه نه د خپلو ګناهونو بلکې د نورو ګناهونو له امله دلته راغلی يم، هو کې، ما نه سړی وژلی دی، نه مې غلا کړې ده او دا درته ووايم چې ما خپل مالونو هم نوروته ورکول. زه، زما مهربانه وروڼو! درته وويل شي چې زه سوداګر وم، خورا زياته شتمني مې درلوده.

هغه همدا سې خپله کيسه هغو ته کوله او هر څه يې په ترتيب هغوی ته وويل:

-وروڼو زه په خپل غم کې نه يم، هو کې زه خدای درته رالېږلی يم،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو زما زړه یوازې خپلې زړې ښځې او ماشومانو ته سوځي.

او ټینګ په ژړا شو او وې ژړل.

ته د خدای رضا ته ګوره چې د هغه سوداګر وژونکی هم د دوی په منځ کې ناست و، زړه یې پر هغه بوډا سخت خوږېده، هغه قاتل په یوې ځانګړې ادا آهغه بوډا سوداګر ته ورننېږدې کېږي او پوښتي یې:

-بابا جانه دغه پېښه چېرې پېښه شوې وه؟ چېرې او کوم وخت؟

راپاڅېدا او د سپین ږیرې پښو ته ګونډه شو، هغه ته یې وویل:

-ته زما له خوا تر سره شویو ګناهونو له کبله دلته ناست یې؟ ته خو تالا والا او تباه شوی یې. ګورئ او خلکو! ټول ښه ځیر شئ! خدای په خپله ښه پوهېږي، دغه سړی بې ګناه او دا ټولې بدۍ ورځې یې هسې زغملې دي، هغه سوداګر ما وژلی و. هوکې بابا! ته ویده وې او ما هغه چاړه چې هغه سړي پرې وواژه، ستا تر بالښت لاندې کېښوده. ما وبښه بابا! د خدای لپاره ما وبښه!

کراتایوف چپ شو، په خوښۍ وموسېد او اور ته په کتو کې یې، یو لرګی په اور کې ځای پر ځای کړ.

سپین ږیري هغه ته وویل:

-خدای دې وبښه! موږ ټول د خدای پر وړاندې ګنهګاران یو. دا هم زما د خپلو کناهونو ډالۍ ده.

هغه خپله په ژړا او تودې تودې اوښکې یې له سترګو راتویې شوې.

د کراتایوف موسکا لا پسې وغوړېده، داسې چې دغه غوړېدا د هغه پر ټولې څېرې راخوره شوه. داسې بربښېده، د هغه څه په اړه چې دی اوس فکر کوي او غواړي هغه ووایي، د هغې کیسې د ویلو ټول خوند په کې نغښتی دی، هغه وویل:

-ښه ګوربته! څه فکر کوي؟ هېڅ، ځي او د زندان مشر ته ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورپېژني چې قاتل ته یې او دا ورته وایي چې شپږ تنه دې وژلي دي؟ (ستر داړه مار او وژونکی و) خو زړه مې دغه سپین ږیري ته سخت وسو، زه نه غواړم چې له مانه په عذاب شي.

هرڅه یې وویل، وې لیکل او هغه شان چې ښایي، ټول یې ولېږل. هغه زندان خورا لرې پروت و، تر هغه چې هغه ګنهګار محکمې ته ورسېږي، بیا هغه محکمه شي، بیا لکه هغه چې ښایي محکمه پریکړه وکړي او هغه حکم ولیکل شي، بیا مشران هغه لاسلیک کړي او بیا هغه حکم څار (پادشاه) ته ورسېږي، بیا څار دبوډا دبښني فرمان لاسلیک کړي او بیا دغه بې ګناه سوداګر آزاد شي. د هغه ظلم له امله چې پر هغه شوی دی، ښښنه ترې وغوښتل شي، هغه وپالل شي او خواخوږي یې وشي. ډېر وختونه پرې تېر شول. هرڅه چې و، په ورځو کې یوه ورځ دغه فرمان راورسېد، د سوداګر لټه پیل شوه. دغه شان بې ګناه سپین ږیری چېرې دی؟ او څنګه یې دا ټول زغملي دي؟ همدلته وه چې د کراتایوف لاندنې ژامه څه وریږدیده، خو بیا یې هم دوام ورکړ:

- هو کې ګوربته!

کراتایوف، خپله کیسه پای ته ورسوله او پرته له هغه چې څه ووایي، تر ډېرې پورې یې وموسېد او مخامخ یې چېرته کتل.

نه خپله کیسه بلکې د هغه رازمن معنویت، د هغه ښادي ښودونکې خوښي چې د کیسې د ویلو په وخت کې د کراتایوف، پر څېرې راخوریده او د هغې ناپېژندل شوې خوښۍ پټې ولولې، د پېیر پر روح لاسبری شوی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴

ناڅاپه د یوې چغې غږ واورېدل شو:

- پر خپلو ځایو ودرېږئ !

د اسیرانو او د هغوی د څارونکو ترمنځ یوه د خوښۍ ښوونکې ولولې او زیرې راوړونکې پېښې، څه پر تمینې نښې راڅرګندې شوې او له هرې خوانه د قوماندانانو چغې اورېدل کېدې. له کینې خوانه، دښکلو او نویو پاکو جامو اغوستونکي سواره راښکاره شول. هغوی یرغه روان وو. د ټولو پر څېرو یو ډول داسې ګډنې خوره وه چې ستر واکمن ته د نږدې کېدو په وخت دوګړو پر څېرو راخپرېږي. داسیرانو ډله خوره وره شوه... څارونکي رامخې ته شول او په خپلو ځایونو ودرېدل، غږ شو:

- امپراتور ! امپراتور ! مارشال ګیرڅوک !

او همدا چې د مړو او څوربوسورو ډله تېره شوه، دیوې ګاډۍ د راتګ غږ چې خړ رنګو آسونو کشوله، واورېدل شو. پېیر یوه شېبه، دیوه سړي څوربه، سپینه، ښکلې او آرامه څېره ولیده چې درې کونجه خولۍ یې پر سر وه، هغه د مارشالانو له ډلې نه یو مارشال و. د پېیر لوړې او پام ته وراړونکې ونې، د هغه پام ځانته وروااړاه. پېیر داسې وانګېرله چې د مارشال په تریو تندي شوې څېره کې چې له ده نه یې مخ آړاوه، څه عذاب او رنځ لیدل کېږي او هڅه یې کوله چې هغه له ده نه څېره پټه کړي.

یو جنرال چې په تکه سره څېره کې یې د ډار نښې څرګندې وې او داسیرانو د ډلې مشري یې کوله، خپل ډنګر آس یې یرغه کېدو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

هڅاوه. هغه يوه بګۍ پسې مخه کړه. څو افسران سره يوځای شول او سرتيري هم پرې راټول شول. د ټولو څېرې ګڼهۍ اخيستې او ډار ترې وريده.

پيير وا وريدل چې ټول پوښتي:

-هغه څه وويل ؟ څه شی ؟ څه ؟

د مارشال د تيريدو په وخت کې، اسيران په يوه کوټه کې يو کنج ته شول او پيير ، کراتايوف چې سهار راهيسې يې نه و ليدلی، وليد.

کراتايوف پر خپل ځای کې کښناست او د چنار ونې ته يې ډده ولګوله. د هغه په بشره کې د تيرې شپې د بې ګناه سوداګر د مظلوميت د نقل د خوښۍ نه پرته، يوه پرتمينه آرامتيا هم ليدله کېده.

کراتايوف، په مهربانه ګردو سترګو چې اوس له اوښکو ډکې وې، پيير ته کتل. داسې بربښېده چې هغه ته، دځان پلو دنېږدې کېدو بلنه ورکوي او غواړي کوم څه ورته ووايي، خو پيير چې دځان په اړه سخته اندېښنه لرله، داسې وښوده چې د کراتايوف کتل يې نه دي ليدلي. او په تلوار لرې شو.

کله چې د اسيرانو ډله بيا وخوځېده، پيير شاته وکتل، کراتايوف دلارې څنګ ته، ترچنار لاندې ناست او د هغه پر سر ولاړ وو دوو فرانسويانو په خپل منځ کې څه ويل. پيير نور نو شاته ونه کتل او همداسې ګوډ ګوډ پر غونډۍ وروخوت.

د هغه له شانه، له هماغه ځايه چې هلته کراتايوف ناست وو دډزو غږ وا وريدل شو. پيير دغه ډزې په څرګنده وا وريدې د دې ډزو د اوريدو سره همهماله دا ورياد شو چې هغه لا د مارشال د تيريدو له شېبې نه تر سميلينسکه پورې د پاتې رباطونو او مزلونو پيل کړي شمېر پوره کړی نه دی، هغه خپل شمېر ته دوام ورکړ. دوه فرانسوي سرتيري چې د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتوپکو له خولې نه لوګی وت، د پيير له څنګه تير شول. د دواړو رنګ الوتی و. له هغو نه يو تن، پيير ته له شرم ډک غلچک ورولېږه. د هغه بشره د هغه ځوان بشرې ته پاتې کېده چې ده د خپلو اسيرو ملګرو د اعدام په وخت کې ليدلې وه. پيير چې د غه سرتيري ته وکتل، وريادشول چې څنګه دغه سرتيري پرون نه ابله ورځ. پر نغري د خپل کميس دوچېدو په وخت کې، هغه وسوځاوه او ټولو پرې وخندل.

دشا له خوانه ، له هغه ځايه چې کراتايوف هلته ناست و ، د سپي د چغو او سورو غږ واوريدل شو ، پيير وويل:

- څه احمقه سپی دي، ولې دا چغې سورې وهي ؟

که څه هم له پيير سره تلونکو سرتيرو او د هغه ملګرو لکه په خپله دده په شان هغې خواته وکتل چې لومړی د ډزو غږ ترې واوريدل شو او بيا د سپي د رمباړې ، خو بيا هم د هغو څېرې ډېرې جدي وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵

دمارشال پوځي کتار او دا سیرانو ډله، دشمیشیوا په کلي کې تم شول. ټول، ډلې ډلې او نغري یې ولګول. پییر هم یوه نغري ته ورننېږدې شو، دآس سره شوې غوښه یې وخوړه، د اور ځنګ ته وغځېد او هماغه شېبه خوب یوړ. هغه هماغه خوبونه لیدل چې د برادینو تر جګړې نه وروسته یې په موژایسک کې لیدل.

بیا رښتیتې ژوند دخوبونو له دنیا سره ګډیدل. بیا کوم چا، چې دی په خپله وکه کوم بل څوک، ده ته، همالته په موژایسک کې دویل شویو ویناوو په څیر، کوم خیالونه ویل:

«ژوند هر څه دی، ژوند خدای دی، هر څه خوځېږي و ځای بدلوي او همدا خوځښت خدای دی او تر هغه پورې چې ژوند دی، دخدای دپېژندنې لذت هم شته. د ژوند ګرانښت دخدای ګرانښت دی.

دغه ژوند، د هغه له ټولو انځورونو او د هغه دنا سزا وړو رنځونو سره سره، له دغه ژوند سره مینه او لېوالتیا تر ټولو ګرانه او غوره نیکمرغی ده.

پییر ته وریاد شول:

-کراتایوف!

هغه ته ناڅاپه لکه دژوندی څېرې په توګه، دجغرافیې کمکی ځانه او مهربانه ښوونکی چې چور دده هېر شوی و، وریاد شو، هغه بوډا ده ته وویل:

-صبر وکړه!

هغه بوډا ده ته دجغرافیې ګُره وروښودله، دا ګُره، یوه ژوندۍ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوځېدونکې او بې اندازې ګړه وه. د ګړې مخ له داسې ټکو یا څاڅکو چې خورا سره نږدې وو، جوړ شوی، ودا څاڅکی به ښوریدل، بې ځایه کېدل او یو ځای کېدل به. کله به له څو څاڅکو یو څاڅکی او کله به یو څاڅکي په څو څاڅکو بدل شول. داسې تصور کېده چې هر څاڅکی سره شیندل کېږي چې ډېر ځای ونیسي....

بوډا ښوونکي وویل:

-او ژوند همدا دی !

پېير فکر وکړ:

-څومره ساده او آسانه دی، ما څنګه نه شو کولای پخوا په دې خبره پوه شم.

ښوونکي وويل:

-خدای په منځ او تل کې دی، هر څاڅکی هڅه کوي، د دې لپاره لا زیات خپور شي چې خدای په ځان کې څرګند کړي. دغه څاڅکی پسې لوېږي، راټولېږي، یو ځای کېږي، د ګړې له مخې ورکېږي، تل او ژورې ته ځي او بېرته راپورته کېږي. هو کې ! دې کراتایوف ته وګوره !

-وشیندل شو او ورک شو !

ښوونکی زیاته کړه:

-څنګه سر دې پرې خلاصېږي !

یو غږ واوریدل شو:

-څنګه سر دې پرې خلاصېږی او کنه ؟ او کنه بلا ورپسې !

او پېير راویښ شو. هغه را پاڅېد او کېناست.»

یوه فرانسوي سرتیری چې څوشېبې مخکې یې یو اسیر د نغري له څنګه شړلی و، خپله د منګلو پر سر اورته نږدې ناست و او په سیخ کې یې غوښه کبابوله. لستوني یې بډوهلي وو، او له غټو غړو ډک

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډګوتي لاسونو يې چې له ويښتو ببر وو ، سيخ په خورا مهارت پر اور چورلاوه. د هغه له خواشينۍ ډکه بشره او يرغلګر بانه، داور د شغلو په رڼايي کې له ورايه راڅرګند شول.

هغه ځان سره وبنګېد ، په چټکۍ يې مخ دده شاته ولاړ سرتيري ته ورواړاوه او وې ويل:

-هغه ته بې تفاوته ده، داړه ماره درځه !

هغه سرتيري چې د کباب سيخ يې پر اور چورلاوه، په خواشينۍ څېرې او تريو تندي پيير ته وکتل. پيير مخ ترې واړاوه او د تياري پلو يې وکتل. هلته يو روسي اسير، هماغه اسير چې فرانسوي د نغري له څنګه شړلی و ، ناست او په کوم شي يې لاس واهه. پيير ورو ورانډې شو او د سرتيري تر څنګ يې ، يو ناست ژيړ رنګی سپی وليد ، سپی لکۍ وښوروله او پيير وويل:

-آه ! راغی، بلا...

هغه خپله پيل کړې خبره بشپړه نه کړه ، هغه ته نا ببره. پلاتون هغه غلچک ورياد شو چې د چنارو تر ونو لاندې د ناستې پر وخت يې ده ته ورکتلي و. له هغه سره همهاله، هغه ډزې چې ده هلته اوريدلې وې، د سپي قولې، د فرانسوي سرتيرو له جنايته شرمېدلې څېرې، د هغه له څنګه په چټکۍ د هغو تيريدل، د هغو له ډلې نه ديوه په لاس کې توپک چې له خولې نه يې لوګی خوت او په کورکې د کراتايوف نشتوالي، ټول او ټول ده ته همهاله وريادېدل. دې يادونو پر ده څپه څپه يرغل کاوه او هغه په دې ډاډه شو چې کراتايوف وژل شوی دی، خو له دې سره همهاله، په دې شېبه کې، د هغه په خيالونو کې، لوی خدای پوهېږي له کومه، د هغه ماښام يادونه راخواره شول چې ده د کيف په ښار کې ، د خپل کور په برنډه کې له يوې ښکلې پولنډۍ ښځې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره تیر کړي وو ، خو دا چې ده ونه شو کولای، د هغو او خپلو ننیو یادونو ترمنځ اړیکي پیدا او پایله تړي واخلي، سترګې یې وتړلي او د طبعیت اوړنی منظره یې ، دلامبو له خاطرو او لوړي او ښکته خوځېدونکي ګړي له تصویرونو سره یوځای شول، هغه چېرته اوبه ته ورښکته شو ، داسي چې اوبه یې له سره هم واوښتي.

د سپېدو مهال و چې هغه د ډزو او د چیغو سورو غږ راویښ کړ ، د پېیر له څنګه نږدې فرانسویان تښتېدل.

له هغو نه یوه تن چغې کړل:

- قزاقان !

او له یوې دقیقې وروسته ، یوې ډلې چې روسي څېرې یې لرلې، پر ده شا او خوا راتول وو.

د پېیر تر ډېرې پورې پر هغه څه سر نه خلاصېده چې هلته تیریدل، هغه له پلو نه د ملګرو د خوښۍ ناري سوري اوریدې. زړو سرتیرو ، له قزاقانو او سورو پوځیانو نه غېږې تاوولې او له ژړا نه په ډکو نارو یې چغې وهلې:

-وروڼو ! ماته ګرانو ! دزړه سرو !

سواره پوځیان او قزاقان له اسیرانو نه راتاوو شول او په تلوار تلوار ، هغوته چا کالي، چا موزې او چا ډوډۍ ورکول. پېیر چې د هغو په منځ کې ناست و ، پر له پسې یې سلګۍ وهلې او آن یوه خبره یې هم نه شوه کولای. هغه، هغه لومړنی سرتیری نه و چې ده ته ورنږدې شو ، غېږ یې ترینه تاو کړه او په سلګو سلګو یې هغه ښکل کړ.

* * * *

دولوخوف دیوه کنډواله شوي کور ، د دروازې تر څنګ ولاړ و او تر مخې یې ، دبې وسله شویو فرانسویانو یوه ډله تیریده. فرانسویان له

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېښې شوي حالت نه خورا نا آرامه وو او په خپل منځ کې په لوړه لوړه غږېدل، خو کله چې به هغوی، د دولوخوف له ځنګه چې په کراره او نرمۍ یې په متروکه خپله موزه وهله تېرېدل او دوی ته یې په هیندا ریزو سترګو چې د هغوی لپاره یې د خوښۍ هېڅ زیری نه لاره، کتل، هغوی به چپ شول.

د دروازې بل ځنګ ته د دولوخوف قزاق ولاړ و او اسیران یې شمېرل. او دهرو سلو تنو په پوره کېدو به یې یوه کرښه ویسته.

دولوخوف له هغه قزاقه چې اسیران شمېرل، وپوښتل:

-خو تنه شول ؟

قزاق ځواب ورکړ:

-دویمه سلیزه پوره شوه.

دولوخوف وویل:

-خوځېږه ! خوځېږه !

ده دغه خبره چې خوځېږه، له فرانسویانو زده کړې وه او همدا چې دده سترګې په فرانسویانو لګېدلې، په هغوکې به د کرکې او دښمنۍ نښې راڅرګندې شوې.

دینیسوف چې قزاقي خولۍ یې له سره لرې کړې وه، په تریو تندي او غمجنې بشرې، هغو قزاقانو پسې روان و چې د پیتیا رستوف ځنازه یې ، په باغ کې د کېندل شوي قبر پلو وړله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

د اکتوبر له اته ویشتمې چې ساړه پیل شول، د فرانسویانو تېښتې تراژیدي بڼه پیدا کړه. هغوی یا سړو وهل او یا د اورونو ترڅنګه سوځېدل یا ، خوبې بیا هم تالان شوي او غلا شوي شیان نه پرېښودل، د هغوی دریځ لا بدلیدونکی نه و. د بلې ډلې ټولواک ، سیمه ایزه امیران، ، شهزادګان او مارشالان ټول او ټول په خوځېدونکو ګاډیو او کراچیو کې له دغو قیمیتي پوستینونو او کوټونو او نورو غلاوو شویو غنایمو سره روان وو.

خو له مسکوه د وتلو له پیله لا تر اوسه پورې د هغوی د تېښتې او شاتګ په دریځ کې کوم بدلون راغلی نه و.

له مسکو نه د ویازما تر سېمې پورې د فرانسویانو له درې اویا یزه پوځ نه، د ګارد له پوځه پرته(چې د جګړې په ټوله موده کې یې د تالان او شوکو نه پرته بل څه نه وکړې) د شپږو زرتنو نه زیات څوک پاتې نه وو. (له دغې ډلې نه پنځه زره تنه په جګړه کې وژل شوي وو)دغه شمېر له د ضرب وهلو په شان چې وروستې شمېرنې په خپل سر راڅرګند بږي، همداسې راڅرګندیده.

فرانسوي پوځ دمسکو او یازما ، دیازما او سمیلینسک، د سمیو لینسک نه نیولې بیا بیریزنې ، له بیریزنې ته تر ویلنا پورې، دنورو ډولا ډول او سختو شرایطو لکه د سړو زیاتېدل او کمېدل، دپارتیزانو له دخوا د هغوی پسې اخېستل، د لارو بندیدل او له داسې نورو نه پرته، په پرله پسې له مینځه تلل او پو پناه کېدل.

د فرانسویان دغه پوځ تر یازما ، نه وروسته، ددې پر ځای چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپخوا په شان په درې کرښو روان وي، په يوې ګډې او له اله ګولې ډکې ډلې بدل شوی و. او تر پايه پورې همداسې روان و.

بريته، خپل امپراتور (ناپليون) ته (ټول په دې پوهېږي چې قوماندان، په خپلو ګزارشونو کې څومره غير رښتيني شيان په څومره مبالغه ليکي) وليکل:

تصور کوم دنده لرم، دسرتيرو او قطعاتو حالات، لکه هغه شيان چې خپله مې په دې درې وروستيو ورځو کې ۰د هغو خوځېدا ليدلې، ستاسو همايوني اعلحضرت ته وليکم. پوځ څه کم ټول سره شړېدلی او خوړ ور شوی دی. د هغو سرتيرو شمېر چې ځان تر بيرق لاندې تګ ته اړ ګڼي ، څلورمه برخه پاتې ده. پاتې کسان هر څوک په خپله خوښه، دخوړلو دلټولو او دنظم د کړکيچ نه دژغورنې له کبله، هرې خواته ځي او تښتي. ټول د سميلنسک په اړه فکر کوي او دې ته سترګې په لاره دي چې هلته استراحت وکړي. په دې وروستيو ورځو کې سرتيري خپل ټوپک او کارتوس هسې ارتېږي. ستاسو همايوني اعلحضرت راتلونکی تکل چې هرڅه وي، هغه به وي، خو ملي ګټې دا غوښتنه کوي چې پوځ په سيملينسک کې راټول شي. هغه له غير پوځي او ناوړه کسانو نه پاک شي. داسې کسان چې آسونه او وسلې ترې پاتې دی، څو ورځو استراحت او خوړو ته اړتيا ليدله کېږي. سرتيري له لوږې او ستړيا نه، مرګنی حال لري او په دې وروستيو ورځو کې خو ډېر په لارو او تم ځايونو کې مړ شول. دغه دبدمرغۍ او خوارۍ حالات، هر څه لاپسې کړکيچن او ګواښمن کوي او که ددغې بدمرغۍ د مخنوي لپاره کومه چاره ونه سنجول شي، موږ به د خپل واک دساتنې لپاره کوم پوځ ونه لرو.

دنوامبر نهمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیملینسک په دیرش ورسته واټن کې

فرانسویانو چې سیملینسک د خپلو هیلو او ارمانونو د غوړیدو ځمکه ګڼله، هلته ورسېدل، دخوړو او کالو د لاس ته راوړلو په هیله یې دیو او بل شکول او وژل پیل کړل، خپلې زیرمې یې تالا او دمغازو تر لوټولو وروسته ، خواره واره او وړاندې په تېښته وو.
پرته له هغه چې خپله پوه شي، چېرته او دڅه لپاره درومي، ټول روان وو. تر ټولو نه زیاته بې خبرې دنابغه ناپلیون وه، ځکه هېڅ څوک نه و چې هغه ته سپارښتنه یا مشوره ورکړي. خو ددې ټولو خبرو سره سره ده او د هغه کسانو خپل پخوانی عادت مراعاتول:
فرمانو نه یې لیکل، لیکونه اوراپورنه یې لوستل، ، ورځني مهال ویشونه یې جوړول، یو بل ته یې د اعلحضرت همایوني، زما وروره شهزاده اکسموله ! ټولواک ناپلیون ! او نور نومونه یادول.
دغه فرمانونه یې او سپارښتنې ټول دکاغذ پرمخ وې، هېڅ چا هغه سرته نه رسول، ځکه هغه د سرته رسېدو نه وړ نه و ، که څه هم هغوی یوبل د همایوني اعلحضرت، ټولواک او ورور په نامه یادول، هغوی ټولو دا احساسوله چې هغوی، خورا خوار او سپک خلک دي چې د ظلم کاسه یې نسکوره شوې او اوس باید د خپلو کړو ځواب ووایي.
سره له هغه چې هغوی داسې ښودله چې د پوځ په غم کې دي، خو هغو هر یو یوازې دځان په اړه فکر کاوه او دا چې څنګه ژر تر ژره لاړشي او ځان وژغوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷

د شاتګ په وخت کې، د روس او فرانسې د پوځ عملیات له مسکوه تر نیمانا پورې د پټ پټاني او سترګو پټولو هغې لوبې ته ورته و چې ترپایه د لوبغاړو سترګې تړلې وي او کله ناکله د خپل ځان د ښودلو لپاره یو زنګ وشرنګوي. په دې لوبه کې هغه لومړی څوک چې باید ونیول شي، له هر ډول ډاره پرته زنګ وهي، خو کله چې هغه له ګوابښ سره مخامخ شي، هڅه کوي چې د زنګ له شرنګېدو پرته ځان وژغوري. هغه له خپل سیال نه تښتي او زیاتره وخت د تېښتې په خیال کې، سیال پر هغه برېد کوي او نیسي يې.

د ناپلیون پوځ هم په لومړي سر کې کله نا کله ځان ښوده. دا هغه لومړني وختونه و چې دوی د کالوژسکایا لارې ته مخه کړه، خو وروسته چې د سیملینسک لاروته ورسېدل، هغو په تښتېدو تښتېدو کې زنګونه هم شرنګول. د هغوی زیاتره په دې تکل کې وو چې ووزې، وتښتي، خو مخامخ پر روسانو وربرابرېدل.

د فرانسویانو تېښتې او هغو پسې مل د روسانو تلوار، د دښمن د تقربي ځای د پیدا کولو لپاره اصلي وسیلې، آسونه وو، چې د ستړیا له لاسه له پښو پاتې کېدل. دغه راز دواړو سیالو خواوو، د ځای د بیا بیا او ژر ژر بدلیدلو له امله د اړتیا وړ اطلاعات یا په لاس نه راتلل او که رارسېدل هم، په خپل وخت نه رارسېدل. که په دویمه نېټه به خبر راورسېد چې د دښمن پوځ چېرې ځای پر ځای شوی دی، بله ورځ یعنی په دریمه نېټه چې باید پر هغو برېد شوی وای، دغه پوځ به بیا نور هم وړاندې تللی وو دا سې ځای به رسېدلی و چې د هغه په اړه به هېڅ ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اطلاعات نه وو.

یو پوځ تېښتېده او بل ورپسې و. فرانسویانو له سیملینسک نه وروسته، ډېرې لارې لرلې او داسې برېښېده چې په دې ښار کې تر ځلورو ورځو پاتې کېدو وروسته، هغوی کولای شي د خپل دښمن (روسانو) د ځای پر ځای کېدو سیمه پیدا او په دې اړه د ځان په ګټه کومه پریکړه وکړي، خو تر ځلورو ورځو وروسته، هغه بې نظمه ډله، تېښتې ته مخه کړه، نه ښي، او نه کیڼې خوا ته لاړل، د تګ د تکل له هر ډول تدبیر او اند ښېښې نه پرته، د کراسنو او ورشو پر هماغې پخوانۍ لارې چې تر ټولو لارو، نا وړه، خو دوی ته آشنا لاره وه، خپلې تېښتې ته دوام ورکړ. هغوی په دې تصور چې دښمن تر شا دی نه تر مخې، دم په دم یې واټن سره لرې کېده او ډېر ژر د ځلریشتو ساعتونو د واټن په کچه سره لرې شوي وو. تر ټولو د مخه امپراتور، بیا شاهان او ورپسې سیمه ایز شهزادګان، په تېښته وو. روسي پوځ تصور کاوه چې ناپلیون، تر ټولو غوره لاره، غوره کړې ده، ښي پلو ته یې مخه کړې او د دنیبر له سینده به واوړي. هداسې هم وشول، هغوی ښي پلو ته لاړل او د کراسنو لوېې لارې ته ووتل. او همالته و چې د پټ پټوني او سترګو پټولو لوبه کې، فرانسویان زموږ له مخکښو پوځونو سره مخامخ شول. فرانسویان د دغې ناڅاپي پېښې له امله ځای پر ځای ودرېدل، دوی پسې اخېستي پوځ ته یې شا او وروسته ببرته په تېښته شول. د فرانسې خور ور پوځ، د درې ورځو په اوږدو کې، ډله ډله، قطعې قطعې، لومړی د شهزاده، بیا د دانو، او وروسته د «نیسه» قطعه، د روسي پوځ له منځه تېر یدل. هغوی یو او بل ته شا کړې وه، د درانه مهمات، توپخانه، وسلې، او آن خپل نیمایي وګړي یې پرېښي او یوازې د شپې په تیارو کې به پر روسي پوځ تر ځنګیزو برېدونو وروسته تېښتېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارشال نی، چې تر ټولو وروسته و(ځکه د هغه بد مرغه حالت او یا له همدې امله ، هغه د هغه چا په شان و چې دده تر پښو لاندې ځمکې هغه ته تاوان رسولی وي او خپلو پښو لاندې ځمکه ژر تر ژره پرېږدي، هغه په دې کې و د سیملینسک دیوال که څه هم دچا مخې ته خنډ کېده نه، څنګه رنګ کړي)

مارشال نی له خپل لس زریزه پوځ سره. و ، اورشو ته، ناپلیون ته مخه کړه ، خو هلته ددې یوازې زرتنه پوځ پاتې و خپل پوځ او توپخانه پرېښودل، د شپې په تیاره کې له دنیپره واوښت او یوازې له خپلو زرو تنو وګړو سره یې ځان ناپلیون ته ور ورسلوه.

فرانسویان چې هماغه شان دښمن پسې اخښستی وو، هماغه د پټ پټوني لوبه کې، نور هم وړاندې، د ویلنا پلو په تېښته وو. د بیریزینې د سیند غاړو ته په رسېدو ، بیا اله ګوله پرې ګډه شوه، د هغوی زیات شمېر په سیند کې ډوب شول، یو زیات شمېر هغو یې روسانو ته تسلیم شول او پاتې نور چې هر چا هر څنګه کولای شول، له سینده پورې وتل او وړاندې وتښتېدل. د هغوی یو ستر قوماندان پوستین واغوست، خپل ملګري یې پرېښودل او په یوازې ځان په کراچۍ کې روان و. نور هم چې چا څنګه کولای شول، د هغه په څېر وتښتېدل او هغه چا چې نه شو کولای وتښتي، یا تسلیم شول او یا هم ووژل شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸

داسې بربښنده چې دجګړې او تېښتې په دغو عملياتو کې، فرانسويانو له هرهغه څه نه چې ددوی د وژل کېدو سبب کېږي، مخ نه اړاوه. ددغو پرګنو په يوه خوځېدا کې، دکالوژسکايا له واټه نيولې بيا دستر قومندان تر تېښتې پورې، ټول خوځون چور بې معنی و. داسې بربښېدل، آن هغه تاريخ پوهان چې دتاريخ تګ لوری ديوه مشر د ارادې زېږنده ګڼي، نه شي کولای دغه شا ته تګ د خپل نظر سره سم وګڼي، خو نه داسې نه دی، ددې برخلاف تاريخ ليکونکو، غرونه غرونه کتابونه ددې عملياتو په اړه ليکلي دي چې په هغو کې يې د ناپليون دجګړيز نبوغ، د هغه دځيرکو جګړيزو کړنلارو، لرليد لرونکو اټکلونو او د هغه دمارشالانو دبې ساريو بري راړونکو قومانداو ستاينې شوې دي. تاريخ ليکونکو، له کمکي يارسلاونه د ناپليون تر شاتګه، له هغه ځايه شاتګ چې هلته هر ډول نعمتونه پيدا کول ورته پريمانه و او هم په بله لاره چې وروسته کوتوزوف پرې لاړ، دی يې پسې واخېست، هم تلای شو. دغه غيرلازم شا ته تګ، هغه هم له ورانو او کړو لارو نه، په بېلابېلو دلايلو ستايي. له سيملينسکه وروسته داورشو پلوته د هغه شاته تګ، په همدې ډول ستاينزو ويناوو ستايي. بيا په کراسنوکې د هغه داتلوالۍ غورې او ستاينې کېږي. داهغه ځای دی چې ګواکې دی پريکړه کوي د پوځ مشري خپله واخلي او دجبهو قوماندانې هم خپله کړي. هغه هلته په شنه ډاګ کې قدم وهی او وايي:

- امپراتوروالي بس دی، نور نو ددې وخت رارسېدلی دی چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال واوسم.

خو د دې خبرې سره سره يې هماغه شېبه، ببرته تېښتې ته مخه کړه او خپل مات، خوار او له ځانه شاته پاتې پوځ يې تقدير ته وسپاره.

بيا يې موږ ته د مارشالانو، په تيره بيا (نيه)نومي مارشال د غوره او بري راوړنکی روح ستاينې وويلې او زياته يې کړه چې دده مېړانه په دې کې ده چې هغه د شپې په تيارو کې، دځنګلو او بې لارو لارو نه، ځان د دنيپر سيند ته رسوي. مارشال له هغه سينده اوړی، د خپل علم، توپخانې او په سلو کې دنوی (۹۰) وګړو دله لاسه ورکولو نه وروسته، د اورشاو په سيمه کې پناه لټوي.

او په پای کې مورخين د ستر امپراتور د وروستي خوځون او د هغه له خوا د خپل قهرمان پوځ پرېښودنه، موږ ته ديوې سترې چارې اونبوغ په بڼه انځوروي، آن د تېښتې دا وروستې پېښه چې په انساني ژبه کې، ورته وروستی سپکاوی ويل کېدای شي او هر ماشوم په هغه د شرم احساس کوي، ددوی د مورخينو له خوا ديوې سترې مېړانې په نامه ستايل کېږي.

کله چې خبره دلته رسېږي چې تاريخي پېښې دومره وړاندې کش شوي اونوريې وړاندې پورې وهل ناشوني دي، کله چې نور هر څه، په ډاګه د هغه چا پرضد دي چې بشريت هغه عالي او ښه ګڼي، تاريخ ليکونکي د سترې ژغورنې خبرې له ګېډې راباسي.

کله چې مورخين د ستر په اړه غږېږي، هلته نور نو دښه او بد لپاره ځای نه شته، هلته يوازې ستر پاتې کېږي اوستر خو بد کېدای نه شي. هېڅ ناولتوب نه شته چې ستر ته وويل شي.

همدا چې تاريخ ليکونکي سترو الي رامنځ ته کوي، نور هلته ښه او بد نه شته، هلته يوازې سترتوب او ناسترتوب وي اوبس. هر هغه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستر دي، هغه ښه او هر هغه چې ستر نه دي، هغه بد دي. ستر یعنې وجدان، د مورخینو له انده «ستر» داسې ځانګړې وګړي دي چې دوی خپله هغه اتل نوموي. او ناپلیون چې ځان په تاوده پوستین کې مروړي، نه یوازې خپل ملګرو، د خپل پوځ مشران بلکې خپل سرتیري چې دده د خپلې وینا له مخې، ددنیا بل سرته یې راوستي وو، د مرګ منګلو ته سپاري او خپله کورته ځي. دی داسې انګیری چې ستر انسان دی او دزړه له کومې دآرامۍ احساس کوي. پنځوس کاله ټوله دنیا تکراروي:

- پرتم، پرتمین ! سترتوب ! ستر ناپلیون !

له ستر پرتمتوبه تر خورا وړو کېدو او سپکاوي پورې، یوازې یو ګام لاره ده. د چا په خیال کې هم دا نه ګرځي چې د یوه شي ستر ګڼل چې دښو او بدو په محک تلل کېدونکي نه وي، یوازې او یوازې د خپل ټیټوالي او بې اندازې سپکوالي منل دي.

مور چې دښو او بدو د معیارونو په معنی، د حضرت مسیح د وینا له مخې پوهېږو ، هېڅ شي نا سنجش کېدونکي نه شته. په هر هغه څه کې چې سادګي، نیکي او رښتیتوب نه وي، هلته ستر والي هم نه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹

کوم روس به وي چې د۱۸۱۲ کال د جګړې د وروستیو پېښو تاریخ ولولي او دژورې خواشینۍ او سختې نارضایتي او هک پک کېدو احساس ونه کړي. څوک دی چې له ځانه دا پوښتنه نه کوي چې زموږ درې واړه قطعې چې شمېر یې تر فرانسویانو هم زیات وو، هغه یې محاصره کړي وو، فرانسویان په اله ګوله کې، ورک لاري او حیران وو، وږي تږي او یخ وهلي وو، ډله ډله تسلمېدل او (د تاریخ د وینا له مخې) د روسانو موخه هم دا وه چې د فرانسویانو د تېښتې مخه ونیسي، ټول اسیر کړي، نو بیا ولې یې هغه ونه نیول او ټول یې چانواري نه کړل؟

څنګه وشول چې د روس پوځ دبارادینو په جګړه کې د فرانسوي پوځ له زیاتوالي سره سره بیا هم وکولای شول د جګړې ډګر پرېږدي، دښمن هک حیران کړي، خو اوس یې بیا سره له هغه چې ترځانه کم شمېر فرانسویان له درې لوري کلابند کړي دي او دوی د پوځ اصلي موخه هم د دښمن محاصره کول و، خو بیا هم دوی خپل ارمان ته ونه رسېدل؟

ایا په رښتیا هم فرانسویانو زموږ په وړاندې دومره واک او ښه والي درلود چې زموږ له خوا د هغو د محاصره کېدو سره سره، بیا هم موږ ونه شو کولای پر هغو لاسبرې شو؟ څنګه دا ټول ببښېداى شو؟

تاریخ (یا هغه څه چې د تاریخ په نامه لوستل کېږي) دې پوښتنې ته داسې ځواب وایي چې ددې حال علت دا و چې کوتوزوف، ترماسوف، چیچاګوف، دې او هغه او هغوی داسې وکړل او داسې یې ونه کړل، خو داڅه وشول چې هغوی داسې یا هغسې ونه کړل؟ که موخې ته د نه رسېدلو ګناه، د هغو په غاړه وه، نو ولې هغوی محکمه نه شول؟ ولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې جزا ونه ليدله؟ خو آن که تصور وکړو چې د روسانو نه دبرې ملامتي، د کوتوزف، چيچاګوف او نورو په غاړه وه، دا د پوهېدو وړ نه ده چې د کراسنو او بيريزينې په سيموکې د روسي د پوځ دښه حالت (په دواړو ځايو کې روسانو غوره دريځ درلود) سره سره يې ولې، هغوی د فرانسوي پوځ سرتيري، مارشالان، شهزادګان او امپراتور چې د دوی اصلي موخه وه، اسير نه کړل؟

د دغه عجيب دريځ سپړنه (لکه هغه شان چې روسي پوځي مورخين د هغه په اړه ليکي) چې کوتوزوف پر دښمن دبريد مخنوی کاوه، چور ځکه ناسمه ده چې موږ ټول ښه پوهېږو چې د کوتوزوف ارادې نه شو کولای د يازوما او تورو تينا په څنډو کې، پر دښمن د روس د پوځ مخنوی وکړای شي.

د دغو ټولوضد او نقيض خبرو سرچينه په دې کې ده چې، تاريخ ليکونکي خپلې ليکنې د ټولواکانو، جنرالانو دليکنو او هغو د ګزارشونو له مخې ليکي او په لوی لاس د۱۸۱۲کال دپېښوپه اړه د خپل کار بنسټ په تيروتنو دروي. هغوی دا سې ګڼي چې د روسي پوځ بنسټيزه موخه په دې پړاو کې دا وه چې د فرانسوي قطعاتو ترمنځ اړيکې پرې کړي او ناپليون، د هغه مارشالان او ټول پوځ اسير کړي.

روسانو هېڅکله دا سې يوه موخه نه لرله، ځکه چې:

- لومړی خو د ناپليون تيت او پرک شوی پوځ په منډه منډه له روسې نه وتښتېد او دا هغه څه و چې هر روسي د هغه ارمان لاره، نو هغه و چې بريد په هغو فرانسويانو پيل شو چې تښتېدل، نو ځکه هغوی چې څومره ژر کولای شول، هماغسې په منډه وتښتېدل.

دويم د هغه دښمن مخه بندول او په لاره کې خنډ جوړول چې په چټکۍ ستا له خاورې تښتي، خپله بې معنی خبره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریېیم دا چې د فرانسوي پوځ د نابودۍ لپاره چې بې له هر دلیل نه په خپل سر د نابودۍ پلو روان و، د خپل پوځ نابودي، یوه بې معنی خبره وه....

څلورم دا چې له امپراتور، له هغه سره مل شاهان شهزادګان او له هغوی سره ملګرو وګړو د اسیرولو هیله لرل، ځکه بې معنی خبره چې د هغو ساتل به لکه هغه شان چې آن د هغه وخت سترو دیپلوماتانو (ما اېستر او نورو ویل) د روسانو لپاره خورا ستونزمن کار و. تر دې نه لا بې معنی خبره دا و چې د ناپلیون د پوځ اسیرول، په داسې یو دریځ کې چې د کراسنو تر څنډو پورې زموږ خپل نیمایي پوځ هم له مینځه تللی و، حال دا چې د پوځ د اسیرانو د ساتلو لپاره باید څو پوځه وګمارل شي. دا په داسې دریځ کې و چې خپل پوځ پوره او خواړه او کالي نه درلوده او وګړي یې له لوږې مړه کېدل.

دغه ټولې عاقلانه کړنلارې، د هغه پالېزوان کړو او تکل ته پاتې کېږي چې د پالیز کتارونه یې خرو تر پښو لاندې کړي وي، هغه خر له پالیزه باسي، په منډه د دروازې پلو ته وردانګي او خر په سر وهي. د دغه پالیزوان د حقانیت لپاره یوازینۍ خبره کېدای شي دا وي چې وویل شي، هغه خورا خواشینی شوی و. خو د دغه پولو د جوړولو لپاره دا خبره ځکه کېدای نه شي چې هغه په پالیز کې د ورانو شویو پولو له غمه زوریدلی نه و.

خو د دې ټولو سره سره، له پوځ سره د ناپلیون د اړیکو پریکول هم بې معنی کار و او هغه ناشونی هم و...

له تارونتیو نه تر کراسنو پورې، په دغې خوځېدا کې، د روسي پنځوس زره پوځیان د ناروغانو، سترو، ستومانه او له پښو پاتې شویو په نامه کم شوي وو، یعني د یوه لوی ښار د وګړو په شمېره د دغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کسانو ښايي پرته له هغه چې په جګړه کې ګډون وکړي، وژل شوي وو.

دجګړې په دغه پړاو کې چې د يوه پوځ بې موزو، بې کاليو، بې خوړو او بې شرابو پوځيان په شپو شپو په ۱۵ درجو سړو کې، په وار وار شپې سباکوي، هغه هم په داسې حال کې چې ورځې لنډې، شپې اوږه ساعته او شپې شپاړلس يا وولس ساعته اوږدې وي، پوځي نظم لکه هغه شان چې په جګړه کې وي، نه و. کېداى شي په څو ساعتو کې خلک خپله د مرګ پولو ته ورسېږي، خو نه مري، هغوی هره شېبه د لوږې او سړو له ګوابښه سره لاس او ګريوان وي. له همدې امله ديوې مياشتې په اوږدو کې، نيمايي پوځ تالا والا شو. د جګړې په دغه پړاو کې، تاريخ ليکونکي موږ ته وايي چې ميلارادويوويچ څنګه او پر کوم ځای بايد څنګيز برېد کړای وای. څنګه بايد تارماسوف، پر هماغه ځای يرغل کړي او څنګه بايد چيچاګوف (چې تر څنګلو پورې په واورو کې ډوب و) کوم ځای او کومې خواته لېږديدلای وای، څوک تالا او دچا اړيکي يې له چا سره شلولې وای، او داسې نور او نور.

روسي پوځ چې نيمايي وګړي يې وژل شوي وو، ټول هغه څه ترسره کړل چې بايد ترسره شوي وای. ټول هغه څه چې ديوه ملت د ارمان لپاره ترسره شوي وای، ترسره شول. دا د هغو ګناه نه وه چې په تودو او آرامو کوټو کې نورو ناستوروسانو، داسې تصور کاوه چې بايد هغه چارې تر سره شوې وای چې ناشوني وې.

ټول هغه ضد او نقيض او عجيب ټکي او د پېښو ناڅرګند حالت چې اوس د واقعيت او د تاريخ ليکونکو د ليکنې تر منځ راپيدا شوی دی او هغه دا چې تاريخ ليکونکي يوازې د جنرالانو ښکلې خبرې او احساسات انځور کړی دي، نه دجګړې اصلي او رښتينی حالت.

د هغه لپاره د ميلارادويچ ويناوې، هغه مډالونه او ښانونه چې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا هغه جنرال اخیستي او د هغه وړاندیزونه، تر هغه څه ډېر په زړه پورې او د پام وړ دي چې پنځوس زره تنه وګړي په روغتنونوکې پاتې او یا په ادیروکې هېر شول. دا ددې لپاره آن هم د پام وړ نه دي، نوځکه یې هغوی د څېړنې وړ هم نه ګڼي.

په دې لړ کې دا خبره د پام وړ ده چې که یوازې د جنرالانو د غـه ګزارشونو، کړنلارې او وړاندیزونو یوې خواته کړو او د هغـو سل زره وګړو حالت ته پاملرنه وکړو چې په دغې جګړه کې یې مخامخ ونډه لرله، که دغه حالت ته پاملرنه وکړو، ټولې هغه تتې برخې به را څرګندې شي چې لا تراوسه پورې ناڅرګنې برېښي، دا ناڅرګندتوب به ناڅاپه څرګند او برالا شي.

له پوځ سره د ناپلیون د اړیکو پریکول، دلسګونو تنو نه پرته دبل هیڅ چا په خیال کې هم نه ګرځېدل، دا ځکه چې هغه بې معنی او د هغه عملي کېدل له امکانه لرې خبره وه.

خلکو یو ارمان درلود: د پردیو له ولکې نه د خپلې خاورې ژغورل. دا ارمان پوره شوی و. دا ارمان ځکه پوره ګڼل کېده چې لومړی:

فرانسویان خپله په تېښته و او هیله یې دا وه چې څوک یې د تېښتې خنډ نه شي.

دویم دا ارمان د خلکو په ګډو پوځي عملیاتو او د فرانسویانو په نابودولو ترسره شوی و.

درېیم دا چې د روس پوځ په تښتېدونکي فرانسوي پوځ پسې غبرګ روان و او دې ته چمتو و، هرچېرې چې ودرېږي، هغوی به په زور پسې اخلي.

روسي پوځ د تښتېدونکي ځناور پر سر متروکې ته ورته و، تجربه لرونکی سپور په دې پوهېږي چې د زغلېدونکي ځناور پر سر ګوابنمنه پورته شوې متروکه، پر هغه تر ګوزاره ګتوره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم کتاب

څلورم برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱

کله چې انسان کوم ځناور د مرګ په حال کې ویني، هغه ډار پسې اخلي، ځکه خپل ځان د هغه د ځان یوه برخه ګڼي. هغه ویني چې د هغه ترمخې یو ژوند پای ته رسېږي، خو کله چې یو انسان مري، هغه کسان چې دی ورته ګران دی، له مرګه د ډار له وحشتناک احساسه پرته د جلاوالي او روحي ټپي کېدو د ډار، لکه د فزیکي ټپ په څېر چې کله سړی وژني او کله هغه بېرته پالي، ورپاتېږي. د دغه احساس زوریدل تل پاتې او له وسیله نه چې د دغه بهیر د لمسون لامل کېږي، ځان لرې ساتي.

د سردار اندرې، تر مرګه وروسته ناتاشا او شهزادګۍ ماریا دواړه په یوه کچه د غه حالت احساسوه. هغوی روحاً د مرګ د ګواښ د تصور په وړاندې چې د دوی پر زړه یې سیوری غوړولی و، ملا، ماته کړې وه او د دې توان یې نه درلوده چې د غه ژوند ته د ژوند په سترګو وګوري.

هغوی په احتیاط هڅه کوله د زړه ټپونه د بهرنیو لمسوونکو زورونو کړو وړو نه وساتي، هر څه:

په کوڅو کې په چټکۍ رارسېدونکې ګاډۍ، د مېلمستیا په اړه یادونو، د کمیسونو او نورو کالیو په هکله د نجونو پوښتنو، د وی ته د ډوډۍ خوړلو د بلنې غږ، تر ټولو لا بده دا چې، له دوی سره د خواخوږۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نامه د خلکو لاسي او ورځ چارډوله خبرو د دوی د زړه په تپونو مالګې دوړولې، دوی یې زوروليږ. دغو ټولو خوا خوږېو، ددغو دواړو د وړتیا وړ خاموشي چې د دوی دګډ زغم او تر او سه لا د دوی په تصور کې د پاتې شویو وحشتناکو سندرویزو ساندو نه د پټ وحشت چوپتیا ماتوله او دوی دې ته نه پرېښودې چې هغوی ، هغو بې پایه او رازمنو خیالوته وروګوري چې څو شېبې د مخه د دوی د سترګو په وړاندې تیر شوي و.

دوی دواړو ، یوازې هغه وخت دغه د زړه د تل غم او زورید نه احساسوله چې به یوازې وو. هغوی به په خپل مینځ کې خورا لږ غږیدلې او که غږیدلې به ، خبرې به د کوم ناڅرګند شي په اړه او هسې ګپ شپ به یې لګاوه. یوې او بلې په یوه کچه هڅه کوله، داسې څه رایاد نه کړي چې په هغه کې د رتلونکې یادونه کېده.

هغوی، د راتلونکې په اړه خبرې ، د هغه یاد ته سپکاوي ګاڼه، دغه راز دوی خورا احتیاط کاوه چې د هېڅ کوم داسې شي یادونه ونه شي چې د دوی د خدای بښلي پورې به یې اړه پیدا کوله.

هغوی ته داسې برېښېدله، هغه څه چې په دوی تیر شوي دي او دوی احساس کړي دي، نه شی کېدای په تورو کې انځور شي. هغوی داسې انګېرله چې د هغه د ژوند د هرې برخې یادونه، د هغه پرتم پرزوي او د هغه راز سپېڅلتیا راټیټوي چې دوی پیدا کړی دی.

په خبرو کې پرله پسې ځنډ ، د هر هغه څیز په اړه له خبرو کولو په احتیاط ډډه کول چې هغه پورې یې اړه موندله، په هغو بربډونو له هرې خوا تم کېدل و چې نوربايد نه وای ویل شوي او تر دې نه لا په ډاګه او څرګنده د دوی په وړاندې ، هغه خیالونه ریدل چې دوی یې تصور کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو ژور او پوره غم داسې ناشونې دی لکه همداسې چې چور او پوره خوشي ناشونې ده.

شهزادګۍ ماریا ، د خپل دریغ له مخې یوازې او د خپل برخلیک واکمنه وه د هغه یو اصل دا و چې د خپل وراره روزنه او پالنه یې په غاړه لرله، هغه تر خپلې خورلنډې مخکې د خواشینۍ او غم له هغې دنیا نه چې دوې اونۍ په کې او سېدلې، راووته.

هغې ته له خپلوانو داسې لیک راورسېد چې دې باید د هغه ځواب لیکلی وای. هغه کوټه چې نیکولای جان او دوی دواړه په کې ویده کېدل ، لمده بل درلود او هغه ټوخېدې. الپاتیچ، یارو سلاو ته راغلی و او دچارو حسابونه یې راوړي وو. هغه شهزادګۍ ته وړاندیز وکړ او مشوره یې ورکړه چې مسکو ته راشي او د واژدوفیژنسکي په واټ کې په خپل کورکې چې دجګړې نه جوړ پاتې دی او یوازې لږ څه ترمیم غواړي میشته شي. ژوند روان و او باید ژوند وشي. که څه هم د شهزادګۍ ماریا لپاره دا خورا ګرانه وه ، دیوازیتوب او ځان خوړلو له هغې وینا نه چې د ورور د مرګ له وخته په هغه کې اوسېده ، راوزي. دناتاشا یوازې پرېښودل هم د هغې لپاره نه یوازې دخواشینۍ بلکې د وجدان نا آرامي وه. هو ! دژوند اړتیاوو ، هغه هڅېدو ته وربلله او هغې، بې ارادې هغوته غاړه کېښوده. له الپاتیچ سره یې له حسابونو او د چارو په اړه تر خبرو وروسته د وراره له روزونکي دوسال سره مشورې وکړې او سپارښتنه یې وکړه چې مسکو ته دتګ چارې چمتو کړي. ناتاشا یوازې پاتې کېږي. وروسته له هغه چې شهزادګۍ ماریا ، مسکو ته د سفر لپاره چمتوالي پیل کړ ، هڅه یې کوله له هغې سره مخامخ نه شي.

شهزادګۍ ماریا ، مشرې ګرافینې ته وړاندیز وکړ چې ناتاشا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی سره مسکو ته لاړه شي، ګراف او ګرافینې په خوښۍ سره د شهزادګۍ د غه خبرڅکه ومنله چې ورځ تر ورځې یې د خپلې لور د روغتیا خرابۍ او رنګ ژېړېدو ته پام شوی و. هغوی دځای بدلون او دمسکو د داکترانو څارنه دلور لپاره ګټوره ګڼله.

خو کله چې خپلې ناتاشې ته دغه وړاندیز وشو، هغې ځواب ورکړ:

-زه هېڅ کله، هېڅ چېرې نه ځم، زما یوازینۍ هیله له تاسو نه داده چې په کراره مې پرېږدئ.

هغې دا وویل او له کوټې ووته. هغې نه شو کولای، د خپلو اوښکو مخه ونیسي. داسې برېښېده چې د هغې دا اوښکې نه دغم بلکې دخواشینۍ اوغم دي.

وروسته له هغه چې ناتاشې احساس کړه چې شهزادګۍ ماریا، هغه غم او ویر ته یوازې پرېښې ده، زیاتره وخت به هغه د خپلې کوټې پر څوکۍ ناسته، پښې به یې راټولې او سر په زنګون به یې چرتونه وهل. په خپلو نازکو قلمي او ناکرارو ګوتو یې څه شي څېړل اویا به یې په ټینګار په ناخوځېدونکو سترګو کوم شي ته کتل او سترګې به یې همالته پاتې وې. دغه له عذابه ډک یوازیتوب، هغه لاپسې په عذابوله، خو دغو زورېدو ته، هغې اړتیا لرله. همدا چې کوم څوک به د هغې کوټې ته ورننوتل، هغه به په چټکۍ پاڅېده، دبشرې بڼه او دسترګو غړول به یې بدل کړل. یا به یې کتاب راواخیست اویا به یې څه شي ګنډل او که څوک به ددې کوټې ته ورننوتل، داسې برېښېده چې دې ته به سترګه په لاره وه چې ددې کوټې ته ورننوتلي څوک ژر له دې نه ووزي. هغې ته داسې برېښېده چې دادي اوس اوس به هغه راز چې ددې د روح موشګافه سترګو په ځان کې نغښتي و له وحشتناکې او له ځان خوړونکې پوښتنې سره د هغه سپړلو ته ملا تړلې او راوسپړي یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د د سامبر پای و چې ناتاشا په تور وربښمین کمیس کې، جړې او پربښو دلې خورې ورې څنې، ډنګره شوې، رنګ الوتې پر خپل کټ سر په زنګانه ناسته او په خپلو نازکو منګلویې د خپل ملاوستې پای تاواوه او ببرته یې وازاوه. هغه د دروازې کنج ته یې کتل.

هغې، هغه پلو ته کتل چې داد پوهېده چې هغه ، هغه پلو تللی و ، د ژوند هغه پلو ته، چې پخوا دې د هغه پلو په اړه هېڅ فکر نه وه کړی، هغه پلو ته چې پخوا هغې ته خورا لرې او لاس ته نه راوړنکی بربښېده. هغه پلو ته چې اوس د هغې د پوچوالي، ورانۍ، غم او ماتم او دژوند تر دې پلو نه دې ته نږدې او د پوهېدو وړ بربښېده.

هغې، هغه پلو ته کتل چې دې تصور کاوه چې هغه هلته دی، خو هغې، هغه پرته له هغې بنې نه چې، دې دلته لیدلی و ، په بله بڼه لیدلی نه شو. هغې ، بیا هغه ، په هغه بڼه چې دې د میتیشا ، د ترویڅکې او یاروسلاو په سیمو کې لیدلی وړ، ولید.

هغې د هغه بشره ولیده. هغې د هغه غږ واورید او هغه څه چې دې هغه ته ویلي و ، تکرارول او کله کله به یې دڅان او د هغه لپاره د هغو خبرو تصور کاوه چې کېدای شو ، هغه وخت د دوی ترمنځ ویل شوې وای.

هغه دی، هغه چې خپله بخملي چپن اغوستې، پرهغې لاستې لرونکې څوکۍ ډډه لګولې ده، څنګلې یې پر څنګانه او سریې پر ډنګر ژیړ شوي لاس ایښی دی. ټټر یې سخت لویدلی دی او اوږې یې وتلې دي. هغه شونډې چیچلې او سترګې یې ځلېدلې. په رنګ الوتې تندي یې ګونځې راخورې او ببرته ورکې شوې. یو څنګون یې په یوې ځانګړې او پرله پسې بڼې رېږدیده. ناتاشا پوهېده چې هغه له یوه ژور درده زوربږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتاشا ، فکر کوي:

-دغه درد څه شی دی ؟ولې دغه درد ؟ هغه څه احساس کوي ؟ څنګه خوږېږي ؟

د سردار اندرې د هغې کتو ته پام شو ، سترګې يې راپورته کړې او پرته له هغه چې وموسېږي، په خبرو يې پيل وکړ او وې ويل:

يوه خبره وحشتناکه ده او هغه دا چې خپل برخليک يې د زوريدونکي ناروغ له برخليک سره تړلی دی. دا يو ابدي عذاب دی. په يوه څارونکي غلچک يې هغې ته وکتل. ناتاشې دغه غلچک وليد او دغه غلچک ته يې وکتل. ناتاشا دتل په شان مخکې له هغه چې دځواب په اړه فکر وکړي، ځواب يې ورکړ او وې وويل:

-نور داسې دوام پيدا کولای نه شي، دا به داسې نه وي، تاسو به رغېږئ، چور به رغېږئ.

ناتاشې، بيا هغه څېره وريادہ کړې وه. او ټول هغه څه يې بيا احساسول چې په هغې ورځې يې احساس کړي وو. له دې خبرې سره مل يې، د هغه پر له پسې او غمجن غلچک ورياد او د هغه له ملامت او ناهيلۍ نه په ډکه معنی يې سر خلاص شو.

ناتاشې، اوس له ځانسره وويل:

-ما ومنله چې دا به خورا وحشتناکه وي، که هغه دتل لپاره په عذاب کې پاتې شي. ما دغه خبره يوازې له دې امله وکړه چې ددغه حالت زغمل به د هغه لپاره خورا ګرانه وي، خو هغه په دغه خبره داسې پوه شو او فکر يې وکړ چې دا به زما لپاره ډېره وحشتناکه وي، هغه، لاهغه وخت غوښتل چې ژوندی پاتې شي، هغه له مرګه ويريده او ما داسې په احمقانه خو ادبي ډول هغه وويل، ما داسې تصور نه کاوه. زما په زړه کې ناوړه څه نه و ، ما چور بل ډول فکر کاوه، که ما هغه څه ويلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای چې تصور مې يې کاوه، ما به داسې ویلې وای:

-پرېږدئ چې هغه مړ شي !

پرېږدئ چې هغه زما د سترګو په وړاندې همداسې مرګني پاتې شي. د ژوند تر پایه پورې همداسې زما تر څنګه مرګني پاتې شي.

زه به هغه له او سه هم، نیکمرغه وای. او س... هېڅوک او هېڅ شي نه لرم. ایا هغه په دې پوهېده ؟ نه، نه پوهېده هېڅکله به پوه نه شي او اوس هم هېڅکله، هېڅکله دا تیروتنه ، جبران کېدای نه شي. او سردار اندرې، بیا همدا خبرې هغې ته تکرار کړې. هغه، هغې ته بیا هماغه خبرې تکرار کړې، دا وار ناتاشې هغه ته په تصور کې بل ډول ځواب ورکړ. هغې د هغه خبرې پرې کړې او ورته وې ویل:

-تاسو ته به وحشتناکه وي، نه نه، تاسو زما لپاره، تاسو پوهېږئ چې زه په ژوند کې له تاسو پرته بل هېڅوک نه لرم او تاسو سره ګډ عذاب زما لپاره نیکمرغي ده.

هغه د هغې لاس راونیو، هغه یې کېښکود، داسې یې کېښکود، لکه تر مرګه څلور ورځې مخکې یې چې کېښکودلی و. هغې په تصور کې، ډېرې خوږې، مهربانه او مینه کې خبرې، داسې خبرې چې هغه وخت یې باید ورته کړې وای، وکړې:

-ته ماته ګران یې... ګران، ګران یې....

داخبرې یې کولې او خپل سرګردانه لاسونه یې سره مروړل او خپل غاښونه ي په خورا تلوار چیچل.

له خوښۍ نه ډک یو غم یې پر زړه راخوریده. اوښکو یې په سترګو کې باران جوړ کړ. خو ناڅاپه یې له ځانه وپوښتل:

-داخبرې چاته کوي ؟ هغه چېرې او اوس هغه څوک دی ؟

اوبېرته هرڅه ساړه او د ناپوهېدو په ناڅرګنده غوټه کې ډوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

شول، بیا په ورو ځوکې د ګبنۍ نښې رابنکاره شوې، هغې خوا ته یې ستر ګې خښې کړې چې هغه هلته و. او دا سې یې انګېرله چې شېبه شېبه کېدای شي راز راو سپړي.. خو په هغې شېبه کې چې د غه راز راسپړ یده ، د دروازې د قفل کوم د روند او لو ړ غږ د دې غوږونه یې نا آرامه کړل، واوربدل شو. د هغې مینځه دونیاشا ، رنګ الوتې، ګبنۍ اخېستې، په چټکو او بې احتیاطو ګامونو کوټې ته راننوته. دونیاشا ، په ژوندي او ځانګړي انداز چغې کړل:

-کوم بد زیری دی، د پیتر ایلیچ، لیک را رارسېدلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

له ټولو خلکو د پردیتوب له احساسه پرته، ناتاشې اوس د خپلې کورنۍ دغړو په وړاندې هم د پردیتوب ځانګړی احساس درلود. د هغې ټول خپلوان:مور او پلار، سونیا دومره هغې ته نېږدې او دومره له هغو سره عادت شوي او دومره دیدن دې ته تکراري شوی و چې د هغو ټولې خبرې او احساسات دې د خپلې هغې نړۍ لپاره سپکاوی ګاڼه چې دا اوس په کې اوسېده. هغه نه یوازې د هغو په وړاندې بې پروا وه بلکې هغوی ته یې په کرکه کتل.

هغې د پیټرایلیچ او بدمرغۍ په اړه د دونیاشا خبرې واورېدې، خو په هغو پوه نه شوه.

ناتاشا په خپل خیال کې وویل:

-د هغو، هلته څه بدمرغي وي؟ هغوی ته به څه بدمرغي پېښه شي؟ د هغو هرڅه د پخوا په شان دود یزه او آرامه دي.

کله چې تالار ته ننوتله، پلاریې په تلوار د مشرې ګرافینې له کوټې نه راووت. پر مخ یې دغم څپې خورې او له اوښکو لوند و. داسې بربښېده چې، هغه له هغې کوټې راوتلی و چې له پخوانه پسې اخېستو سلګیو نه یې ستونی تش کړی دی. دناتاشا به لیدو یې له ناهیلۍ نه چغه پورته کړه، په ژړا شو، سلګۍ یې وهلې، داسې ژړا او سلګۍ چې له هغو نه دده څېره خوږېنه شوې وه.

هغه چغې وهلې:

-پیتیا ! پیتیا ! پیتیا !

راشه چې مور دې غواړي !

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه لکه ماشوم داسې سلګۍ وهلې، پښې سستې کېدې، په داسې حال کې چې کوږ وږ کېده د اوږدې څوکۍ پلو لاړ او داسې وبربښېده چې پر څوکۍ ورولوید او مخ یې په لاسونو پټ کړ.

لکه د تندر په څېر ناڅاپه د ناتاشې له سره تر پښو پورې یوه بربښنا وزغلېده او د هغې زړه ته یې یو درونکی ګوزار ورکړ، یو وژونکی درد یې احساس کړ. هغې داسې احساس کړه چې کوم څه په کې وچاودېدل او دا مري، خو تردغه درده وروسته یې په یوه شېبه کې داسې وانګېرله چې له هغو بندونو نه آزاده شوې ده چې دا په کې راګیره وه. د پلار په لیدو او د دروازې له شا نه یې د مور دلېونو او وېرونکو چغو په اورېدو، سمدلاسه او په یوه شېبه کې خپل غمونه، ویر او ځان هېر کړل. هغې پلار ته ورمنډې کړې، خو بې حاله وه. لاسونه یې ښورول او د هغې دروازې خواته یې اشاره کوله چې د مشرې ګرافینې د چغو غږ ترې راته. شهزادګۍ ماریا چې رنګ یې الوتی او لاندنۍ ژامه یې رېږدېدله، له دروازې راووته، ناتاشا یې له لاسه ونیوله او هغې ته یې څه وویل. ناتاشې، نه هغه لیده او نه یې د هغې غږ اورېده. هغه په چټکو ګامونو پر دروازې ورننوتله، یوه شېبه ودرېده، داسې بربښېده چې له ځانسره په اخ او ډب کې وه او مور ته یې ورمنډه کړې.

مشره ګرافینه پر کټ پرته وه. په عجیبې ناآرامۍ او خورا بې سارې هڅې یې ځان د دیوال خواته کشاوه او سر یې په دیوال واهه. سونیا او نورو نجونو هغه له لاسه رانیولې وه.

ګرافینې د ناتاشې په لیدو چغې کړې:

-ناتاشې !ناتاشې !دا رښتیا نه دي. دروغ دي، دورغ دي... هغه دروغ وایي ناتاشې !هغې ددې پر شا او خوا راټول شوي خلک پورې وهل او وې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-ځئ ! ووزئ ! ټول رانه ووزئ ! دا دروغ دي، رښتيا نه دي ! وايي چې وژلي يې دی، دا رښتيا نه دي، دا دروغ دي !

ناتاشې، پر کټ ګونډې وروهلې ، پرمور ورټيټه شوه، له هغې يې غېږ تاو کړه، ناڅاپه يې هغه راپورته کړه، د هغې مخ يې خپلې خواته راواړاوه او خپلې غېږې ته يې را کېښکوده. پرته له دې چې په خبرو کې يې ځنډ راشي، په سلګو سلګو يې وويل:

-ادکې ! ګرانې ! زه دلته يم ! زما دزړه سر يې ادکې ! مورجانې !

هغې چې له مور نه همداسې غېږ تاو کړې وه، په مينه يې له هغې سره خواخوږې کوله، سروېږدی او اوبه يې غوښتې. ناتاشې د مور تنې خلاصولې او ګريوان يې ورڅېراوه.

پرته له هغه چې دا ولوېږي، په زګيروي زګيروي يې وويل:

- موريې ! د زړه سره ! ګرانې ادکې ! دما روحه قربان دې شم.

په داسې حال کې چې د هغې سر، لاسونه او مخ يې ښکلول او احساسوله يې چې د اوښکو باران يې پر ليمو او پزې راروان دی.

مشرې ګرافينې د خپلې لور لاسونه کېښکودل، سترګې يې پټې کړې او يوه شېبه چپه شوه. ناڅاپه په غير معمولي ډول او په خورا چټکۍ پاڅېده. بې له کومې موخې يې دې او هغې خواته وکتل او دناتاشې په ليدو يې د هغې له سره لاسونه تاو کړل او په ټول قوت سره يې هغه کېښکود او بيا يې هغه هماغه شان د هغې سر په لاسونو کې کلک نيولی و، خپلې خواته يې را ګرځاوه او تر ډېرې پورې يې د هغې دردلې او ګونځې څېرې ته کتل.

-هغې په زګيروي ډوله ښه، خو په ډاډه آواز وويل:

- ناتاشې زه درته ګرانه يم؟ ته خو به ما نه تېر نه باسې؟ ته خو به رښتيا راته ووايي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتاشا چې سترګې یې له اوښکو ډکې وې، په ځیر ځیر یې مور ته کتل او د هغې په سترګو او څېره کې یې وازې اوېوازې د ښېنې او زاریو هیلې او مینه ځلېدله او بس.

هغې بیا وویل:

-ګرانې مورجانې !

هغې خپله ټوله مینه او هیلې په خپل آواز کې مروړله چې کېدای شي وکولای شي. دغم هغه پیټی چې د مور پر زړه پروت دی، لږ څه راکم کړي.

مور په داسې حال کې چې له رښتینې پېښې شوې پېښې نه یې انکار کاوه ، دا یې نه منله چې دا خپله دې ژوندې پاتې وې او د هغې ګران او نازولی زوی دې د ژوند له ګلالیو غوټو بې برخې شی وی. هغې د ژوند له ترخه حقیقت نه د لېونتوب رازمنې نړۍ ته پناه یوړه.

ناتاشا په دې نه پوهېده چې هغه ورځ ، هغه شپه، بله ورځ او بله شپه څنګه تیر شول. نه ویده شوه او نه له مور نه لرې شوه. دناتاشې مینې پر له پسې نه په کومې بلې خبرې او یا کوم تسل بلکې هره شېبه په خورا صبر او زغم خپله مور ژوند ته بلله. دریېمه شپه وه چې ګرافینه څو شېبې آرامه شوه او ناتاشې سر د څوکۍ پر لاستي کېښود او دڅو شېبو لپاره یې سترګې پټې کړې، د کټ شغهاری شو او ناتاشې سترګې پرانستې، مشره ګرافینه په کټ کې ناسته وه او کرار کرار یې وویل:

-پوهېږئ څنګه خوشاله یم چې ته راغلی، ته ستړی شوی یې، چای غواړې ؟

ناتاشا ، هغې ته ورنېږدې شوه. ګرافینې د لور لاس راونیو او دوام یې ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-ښکلې شوې يې، نور نو ښه مېړه درته جوړ دی.

-مور جانې، تاسو څه وايئ ؟

-ناتاشې ! هغه نه شته، هغه نور نه شته.

او ګرافينې له لور نه غېږ تاو کړه او د لومړي ځل لپاره يې په ژړا پيـل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳

شهزادګۍ ماریا ، خپل سفر وځنډاوه. سونیا او ګراف هڅه کوله چې د ګرافینې ترځنګ کله ناکله د ناتاشې پر ځای ودرېږي، خو کولای یې نه شو. هغوی لیدل چې یوازې هغه کولای شي، خپله مور د هغې لېونۍ ناهیلتوب او ویر نه راوباسي. ناتاشا په پرله پسې درې اونۍ، سره له هغه چې له مور سره په یوه کوټه کې نه اوسېده، د مور په کوټه کې پر ولاړې اوږدې څوکۍ ځملاسته. هغې خپلې مور ته دارو او خواړه ورکول او تل به یې د زړه خواله ورسره کوله، ځکه یوازې د لور مینه ناک غږ و چې کولای یې شول د ګرافینې نه یې ویر هېراوه.

د مور روحي ټپ د رغېدو نه و. د پیتیا مرګ د هغې نیمایي ژوند تري اخستي و. د پیتیا تر مرګه یوه میاشت وروسته، هغه پخوانۍ مسته، خوشاله، پنځوس کلنه ښځه لکه مړې داسې له کوټې راووته چې ژوند یې نه غوښت او زړه پرې بربښېده. هماغه غم چې ګرافینه له نیمایي ژوند بې برخه کړې وه، ناتاشا یې بېرته له ژوند سره لېوالتیا ته وهڅوله.

هغه رواني ټپ چې د انساني روحي ویر او درد نه راپیدا کېږي، که څه هم خورا عجیبه بربښي خو لکه جسمي ټپونو په څیر لکه د جسمي ټپ کرار کرار رغېږي. ځاني ژور ټپونه چې روغ شي، داسې ښکاري چې چاودې یې سره ورغلي دي او جوړې شوې دي. روحي ټپونه هم د ځاني ټپونه په شان یوازې، له انساني داخلي او د ژوند د بهېر له لېوالتیا سره په لمسون رارغېږي.

د ناتاشا روحي ټپونه هم همداسې وو، داسې تصور یې کاوه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند يې پای ته رسېدلی، خو د مور مينې يې ناڅاپه دا ورښودله چې د ژوند موخه، مينه ده او دا مينه لا په دې کې ژوندۍ ده، مينه راژوندې شوه او د مينې له را ژوندي کېدو سره ژوند، راژوندي شو.

د سردار اندرې د ژوند وروستۍ ورځې، ناتاشا او شهزادګۍ ماريا خورا نېږدې کړې. نوې بد مرغۍ هغوی دواړه لا پسې نېږدې کړې. شهزادګۍ ماريا خپل سفر وځنډاوه او وروستۍ درې اونۍ يې لکه ماشوم د اسې له ناتاشې سره خواخوږي کوله. هغه وروستۍ اونۍ چې ناتاشې، د مور کوټې کې تيرې کړې، هغه له لاس او پښو غورځولې وه.

يوه ورځ غرمه، شهزادګۍ ماريا، ناتاشې ته پام شو چې سختې تبې اخيستې او له تبې ربړېده. هغه يې خپلې کوټې ته بدرګه کړه او پر خپل کټ کې يې څملوله. ناتاشا څملاسته، خو وروسته له هغه چې شهزادګۍ ماريا پردې راښکته کړې، غوښتل يې چې ووزي، ناتاشا هغې ته ورغږ کړ او وې ويل:

-ماريا، ماته خوب نه راځي، راشه راسره کېنه !

-ته ستړې شوې يې ؟ ښه به دا وي چې ويده شي.

- ولې مو زه له کوټې راوويستم ؟

هغې وپوښتل:

- نه، نه، تا ولې، زه راويستلم ؟

شهزادګۍ ماريا وويل:

-اوس يې حال ډېر ښه دی، هغه نن د اسې ښه غږېده.

ناتاشا، په کټ کې پرته وه او په نيمه تياره کوټه کې يې د شهزادګۍ ماريا بشرې ته کتل.

ناتاشا له ځانسره ويل:

- هغه، ماريا، هغه ته ورته ده ؟ هو کې، هغه ته ورته ده او که نه ده ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ځانګړې څېره لري، یو ډول پردې، پردی ده، چور نوې او ناپېژندل شوې څېره او زه ورته ګرانه یم. د هغه په زړه کې به څه وي ؟ یوازې او یوازې خواخوږي، مګر څنګه ؟ هغه څنګه فکر کوي ؟ ماته هغه څنګه ګوري ؟ هوکې، هغه خورا ستره نجلۍ ده.

په مهربانۍ او کمینۍ یې د شهزادګۍ ماریا لاس راونیو، خپلې خواته یې را کش کړ او وې ویل:

- ماشا(ماریا ته له نازه ماشا ویل کېږي)ته داسې فکر مه کوه چې زه بده نجلۍ یم، ښه ؟ ګرانې ماشا ! ته پوهېږې چې ماته څومره ګرانه یې ؟ راځه چې دواړه ښې، خورا ښې خورلنډې واوسو.

ناتاشې، له دې خبرو سرو هممهالې، له ماریا نه غېږ تاو کړه او د هغې لاسونه او مخ یې پرله پسې مچول.

شهزادګۍ ماریا د ناتاشې ددغې مینې او لېوالتیا نه هم شرمېدې او هم خوشاله وه. تر دې ورځې نه وروسته د شهزادګۍ ماریا او ناتاشې ترمنځ هغه خوږه او له شوقه ډکه دوستي رامنځ ته شوه چې یوازې د ښځو تر منځ وي. هغوی تل یو بل ښکلولې، یو بل ته یې مینه ناکې خوږې خبرې کولې او زیاتره وخت یې سره ګډ تیراوه. که به یوه دباندې ووته ، هغه بله به نا آرامه وه او هڅه به یې کوله سره یو ځای شي. هغوی به کله سره یوځای وې، تر هغه وخته به یې ژوند زیات خوندور و چې یوازې به وې. د هغوی تر منځ تر دوستۍ لوړ احساس رامنځ ته شوی و او تل یې دا احساسوله چې یو د بل تر څنګه واوسي.

کله به چپه خوله په ساعتو ساعتو سره ناستې وې او کله به آن چې په خپلو کتهونو کې هم پریوتې، تر سپېدو به یې د زړه خواله کوله. زیاتره به د پخوانیو وختونو په اړه غږېدل. شهزادګۍ ماریا د خپل ماشمتوب، د خپل مور او پلار او د خپلو خیالونه په اړه خبرې کولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتاشې چې پخوا د ماريا د کمينې تسليم او اطاعت، په دغه ژوند کې د حضرت مسيح د سربښندنې او ښووونو پر کې چې د خورا ښکلي شعر بڼه يې لرله ، د نه پوهېده او خوند به يې نه ورکاوه، اوس يې چې ځان له شهزادګۍ سره په مينه کې ګډ ګاڼه، د هغې په پخواني ژوند هم پوهېده او د ژوند پر هغو اړيکو چې پخوا يې سر نه پرې خلاصېده، اوس هم پوهېده او هم يې خوند ورکاوه. هغه په دې خيال کې ځکه نه وه چې د اطاعت او تسليم لاره خپله کړي چې دا له نورو لذتونو نه په خوند اخېستو رږدې شوې و ، خو دې ته هغه نه پوهېدونکې خواخوږي چې پخوا يې پوهېدل ورته ګران و ، اوس يې په خپلې خورلنډې کې ليدله.

شهزادګۍ ماريا هم چې د ناتاشې د ماشمتوب او تاند پېغلتوب کيسې اورېدې، دې ته د ژوند پخواني ناڅرګند اړخونه، يعنې پر ژوند او په هغه کې پر نغښتو لذتونو اعتقاد را څرګندېده. هغوی د پخوا په شان د "هغه "په هکله له دې کبله نه غږېدل چې ويره يې لرله او لکه هغه شان چې دوی ته برېښېده، په خبرو ، هغه لوړ او تاند احساس را ړنګ نه کړي چې د هغه په اړه د دوی په زړه کې توخنېده. پرته له هغه چې دوی، خپله د دوی خپل باور راشي. دغه چوپتيا د دې لامل شي، چې کرار کرار هغه هېر کړي.

ناتاشا ، ډنګره شوې وه، رنګ يې الوتی و او جسماً دومره ضعيفه شوې وه چې تل به ټولو د هغې د روغتيا پوښتنه کوله. دغو پوښتنو دې ته خوند ورکاوه ، خو کله به ناڅاپه نه يوازې د مرګ، ناروغۍ، ناتوانۍ او د ښکلا د ورکېدو ډار پسې واخېسته او کله به يې خپل بربنډ مړوند ته پام شو او د هغه ډنګرتوب نه به هکه پکه شوه. هغې به کله ناکله، بې ارادې، سهاري په هينداره کې، لکه هغه شان چې دې ته ښکاريده ، خپله ډنګره او خواره شوې بشره وليدله. که څه هم هغې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې بریښېده چې دا باید همداسې وي، چې ده، خو بیا به هم داویریدله او په غمونو کې به ډوبه وه.

یو وار چې کله هغې په ډېرې چټکۍ په برو پورته زینو منډه کړه او سا یې بنده بنده شوه، بیا یې سمدلاسه بې ارادې تکل وکړ، ښکته ودانګي، له ښکته یې بیا پورته وځغاستل او دا ټول ددې لپاره چې د خپلو پښو قوت او د خپل توان حالت څرګند کړي.

بل وار یې د دونیاشاته ورغږ کړ. د هغې آواز رېږدېده، سره له هغې چې دې د هغې مینځې د رانږدې کېدو او دګامونو غږ اورېده، د زړه له تل نه یې، بیا په هغه آواز چې دې به کله سندرې ویلې، بیا ورغږ کړل او خپله، خپل آواز ته غوږشوه.

هغه خپله نه پوهېده او که کوم بل چا هم ورته ویلي وای، ددې به باور نه کېده ای چې د هغې په روح کې، تر ناولې کرکجنې پردې لاندې چې دې ته نالیدونکې بریښېده، دځوان، تاند او یو نازک شنیلي زړي او ریښې په غوړېدو وي. دغه شنیلي باید، ریښې او څانګې غوړولې وای او د هغو تاندو څانګو او پاڼو پر ټول هغه غم او خواشینۍ لمن غوړولې وای چې پر دې خواره وو. دغو شنو تاندو څانګو او پاڼو څکه لمن غوړولې وای چې نور نو، خلک د دې ویر نه یوازې ونه لیدلی شي بلکې د چا ورته پام هم نه شي. د هغې د ګوګل ټپونه په رغېدو وو.

دجنورې په پای کې شهزادګۍ ماریا مسکو ته لاړه او مشرګراف په ټینګار ناتاشه دې ته اوړیسته چې، هغه ددې لپاره له هغې سره لاړه شي چې هلته دا له ډاکترانو سره مشوره وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴

د ویازمې، تر نښتې وروسته چې کوتوزف و نه شو کولای پر دښمن د خپل پوځ د یرغل، د دښمن د قطعاتو تر منځ د اړیکو د شلولو لپاره التیا او نورو داسې پېښو مخه ونیسي. له فرانسویانو سره نښتې او هغو پسې د روسانو منډې، له کومې نښتې پرته د کرنسو ترسیمې پورې دوام وکړ.

د فرانسویانو تېښته داسې چټکه وه چې هغوی پسې تلونکو روسانو نه شو کولای هغوی پسې ورسېږي، آسونه، سواره پوځونه او توپخانه شاته پاتې کېدل او د فرانسویانو د تګ لوري په هکله اطلاعات تل ناسم وو.

د روسي پوځ وګړي، له دغه پر له پسې منډو او خوځونه چې په شپه او ورځ کې یې څلویښت ورست لاره وهله، داسې په عذاب او ستومانه شوي وو چې تر دې نه د چټک خوځون توان په کې پاتې نه و.

د روسي پوځ د ستړیا د کچې د اندازه کولو لپاره به دا بسه وي چې لاندې شمېرنې ته پاملرنه وکړو:

هغه پوځ چې د تاروتینو، تر جګړې وروسته یې شمېر سل زریزو ته رسېده، او تړوله لاره کې یې له پنځو زرو نه زیات مرګ ژوبله نه درلوده او د اسیرانو شمېر هم له سلو نه زیات نه و، د کرانسو سیمه ته د رسېدو په وخت کې پنځوس زره تنه پاتې وو.

فرانسویانو پسې د روسي پوځونو چټک خوځون، پر روسي پوځ هم هماغه بد اغیز درلود لکه تښتې چې پر فرانسوي پوځ لاره. د دغو دواړو توپیر په دې کې و چې روسان په خپل خوځون کې آزاده وو. او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ګوابښ او د وژونې ویره چې فرانسویان یې پسې اخستي وو، روسانو نه درلوده. د فرانسویانو بله بدمرغي دا وه چې د دوی پاتې شوونکي هم د دښمن لاس ته لویدل او د روسي پاتې شوونکي په خپلو کورونو کې پاتې کېدل. د ناپلیون د پوځ د کمېدو اصلي لامل د هغه چټکه تېښته وه او همدا کار د روسي پوځ د کمېدو اصلي لامل هم ګڼل کېږي.

د کوتوزوف د ټولو کړو وړو اصلي موخه له تاروتینو نه نیولې بیا تر یازما پورې یوازې او یوازې په دې کې وه چې تر پایه هڅه وشي، د دښمن د تېښتې مخه، چې په رښتیا یې هم د دښمن د پوځ لپاره یې له تالا والا کېدو بله پایله نه لرله، ونه نیسي. (د هغه څه برخلاف چې پترزبورګ او د روسي پوځ جنرالانو غوښتل) نه یوازې دا چې د هغوی مخه یې نه نیوله بلکې هرڅه یې دې ته هڅول چې هغه لا پسې تېښتې ته وهڅوي د خپل پوځ خوځون آسانه او پېټې یې کم کړي.
د دې ترڅنګ، له هغه وخته چې د چټک تګ له امله د پوځ مړګ ژوبله او ستومانېدل څرګند شول، کوتوزوف د روسي پوځ د خوځېدا د کرارولو او دمه کېدو لپاره نور دلایل هم لرل. د روسي پوځ موخه، د فرانسوي پسې اخېستنه او څارنه وه. د فرانسویانو د تېښتې تګ لوري څرګند نه و، څومره به چې هغو پسې زموږ پوځیان ورلنډ وو، نو په هماغه کچه باید موږ دا لاره وهلې وای، خو یوازې هغه وخت چې له هغوی نه به زموږ واټن لرې و، موږ کولای شو، تر ټولو لنډې لارې د هغو پلو ورپرې کړو او هغو پسې ځان ورسوو...
کوتوزوف، نه د عقل یا پوهې بلکې په خپل ټول روسي روح سره دا احساسوله، لکه هر روسي سرتیري چې احساسوله، هغه دا چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانسویانو ماته خوړلې ده. دا چې دښمن تښتي او باید هغه تر پایه وځارل شي، خو له دې سره سره دغه تښتنه چې د چټکتیا او بې سارې یخ له امله بې سارې وه. دبل هر سرتیري په شان احساسوله.

خو جنرالانو په تیره بیا غیر روسي جنرالانو چې دځانښودنې هیله یې لرله، خلک حیران کړې، ځان ستاینې خپلې کړې. دا ټول د څه لپاره ؟کوم شهزاد یا خپلواک اسیر کړي. دغو جنرالانو تصور کاوه ، هغه وخت چې د هرډول جگړې پېښېدل بې معنی او د شرم وړ و، باید دوی دښمن جگړې ته اړ کړی وای، دوی لېوالتیا ښودلې وای چې همدا وخت د کوم چا د مېړانې او بریاو وخت دی. کوتوزوف د جنرالانو د خبرو په اورېدو اوړې پورته واچولې، هغوی به یو په بل پسې هغه ته خپل هغه وړاندیزونه او د جگړې داسې تگ لارې به یې وړاندې کولې چې دوی پېښېبلې، نیم بربنډ او وږي سرتیري چې شمېریې د یوې میاشتې په اوږدو کې ، پرته له کومې جگړې نیمایي ته راښکته شوی و ، ښښته وکړي. که د دښمن د تېښتېدونکي پوځ دغه تېښتنه او هغه پسې روسي ځارنه ترټولو نه په غوره بڼه ترسره شي، روسي پوځ باید د روسې تر پلو پورې د تگ توان وساتي او تر هغه لارې چې وهلې یې ده، نوره زیاته لاره ووهي.

ددغو ځانښودونو او ځانستاینو ځانگړتیاوې، د دښمن د ځپلو هیلې او د هغو د پوځي قطعاتو له یوبل نه د جلا کوله هڅې، په تیره بیا هغه وخت لا زیاتېدې چې روسي پوځونه به فرانسویانو ته نېږدې شول.

دغه شان یوه پېښه د کرانسو د سېمې په څنډو کې هغه وخت پېښه شوه چې تصور وشو چې دوی د فرانسویانو له درې قطعو یوه پیدا کړې ده، حال دا چې دوی د ناپلیون په مشرۍ له یو شپاړلس زریزه فرانسوي پوځ سره مخامخ شوي وو. . سره له هغه چې کوتوزوف له خپل ټول توان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او امکانه کار و اخیست چې په دغه مرګنۍ نښتې کې د خپل پوځ د ورګډېدو مخه ونیسي. هغه له مرګ او نابودۍ نه وژغوري ، د کرانسو د سیمې په څنډو کې د روسي ژوبل او ناتوان پوځ له خوا د تالا شوي فرانسوي پوځ وژلو درې ورځې دوام پیدا کړ.

جنرال تول، ټوله کړنلاره په خپل زړه جوړه کړه .. لومړنۍ قطعه هغه پلو خوځېږي.. او نورې نور... لکه هغه شان چې په دې ډول حالاتو کې پېښېږي، هېڅ کار د ټاکلې کړنلارې له مخې ترسره نه شو.

شهزاده افګیني فیرتیمبیرسکی، دغونډ له سره پر هغو فرانسوي تښتېدونکو پوځونو ډزې کولې چې د هغو ټولګو څخه په تېښته کې و چې ددوی له څنګه تیریدل. ده د مرستندویو قواوو غوښتنه کوله، دومره مرستندوی یې قوواوې له کومه شي ؟ فرانسویانو د شپې له خوا له روسي پوځونو نه ځان آوارو سیموته تاو کړ. ځوک په دښته کې خواره شول او چا په ځنګلونو کې ځان پټ کړ. هر چا چې هر څنګه کولای شول، ځان یې له دغې بلا نه لرې کاوه.

میلارادوویچ، چې ویل یې د پوځ د خوړو او کالیو اړتیاوې ده پورې هېڅ اړه نه لري او هېڅ وخت به هلته د هغه پته نه لګېده چې ده ته به اړتیا وه. هغه حان ببړنی شاه زلمی ګاڼه. له فرانسویانو سره د خبرو اترو او جرګو مرکو سخت لېواله و. هغه څو تنه ریباران یې د ښمنانو ته ورلېږلي وو چې د تسلیمۍ خبرې وکړي. ده ډېر وخت په دغو خبرو اترو او ریباری کې تیر کړ، خو هغه چارې چې ورسپارل شوې وې، یوه هم تر سره نه شوه.

هغه د خپلو پوځیانو پلو ورغی ، فرانسوي سواره یې هغو ته وروښودل او وې ویل:

-هلکانو دا قطعه تاسو ته دربښم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سواره چې له سترېيا او ستومانۍ نه يې ، آسو نه له پښو پاتې وو ، د متروکو او تورو په مرسته يې هغه خوځېدو ته لمسول. هغوی په خورا خوارۍ هغې ډالۍ ته، يعنې يو شمېر هغو فرانسويانو ته چې له لوږې او سړو (يخ)نه مرګ حال وو ، ورنېږدې شول. او هغه فرانسوي پوځيان چې په خورا سخاوت دوی ته ښنل شوي وو ، هغه څه تر سره کړل چې له پخوا يې هيله لرله او هغه دا چې وسلې يې وارتېږلې او تسليم شول.

د کرانسويه د سيمې په څنډو کې، شپږويشت زره اسيران، په سلګونه ټوپونه، يوه لکړه چې د مارشال لکړه بلل کېده، ونيول شول. ډېرې نانډرۍ او خبرې اترې په دې اړه وې چې څوک په مېړانه او سرښندنه کې تر نورو غوره و ، خو ټولو په دې افسوس کاوه چې ولې يې په خپله ناپليون يا لږ تر لږه کوم مارشال اسير کړی نه دی. د دې نيمګړتيا ، ملامتې، هر چا پر يوبل په تيره بيا پر کوتوزف وراچوله.

دغه خلک په خپلو خيالونو کې ډوب وو او يوازې د يوه غمرلي او راندہ قانون سرته رسوونکي وو. هغوی ځانونه ستر اتلان بلل او دا سې يې انګېرله چې ګواکې نه هېريدونکې چارې يې ترسره کړې دي. هغوی کوتوزف تورناوه او ويل يې چې هغه لا د جګړې له هماغه پيل نه پر ناپليون د دوی د برې لپاره خنډونه جوړول. دوی ويل چې کوتوزف، يوازې د خپلو هوسونو او خيالونو د سرته رسولو لېونی او لېواله دی. هغه د پالوتينا ذودونوف، له سيمې (دا هغه کلی دی چې هلته د ستر روسي شاعر الکساندر پوشکين د ښځې نتاليا ګنچاروف، کورنۍ اوسېده او کوتوزوف څو ورځې هلته پاتې شوی و.)ځکه زړه نه شکوي چې هلته ښه آرامه وي. تر هغه وروسته يې په کرانسويا کې پوځ ته د دريدو امرځکه ورکړ چې هلته د ناپليون د نېږدې والي د خبرېدو سره سم دی ګبنی، واخېست او هک پک پاتې و چې څه وکړي او آن دا خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم پسې کېدې چې هغه له ناپليون سره ګوتې خوږې کړې او د کومې دوکې په تکل کې دي او ناپليون دی تطميع کړی دی او نور.

نه يوازې دغه خلک چې په خپلو خيالونو کې ډوب وو، دغه خبرې کولې بلکې وروسته نورو خلکو، تاريخ ليکونکو او بهرنيانو ناپليون ستر او کوتوزوف يې بوډا درباري، دوکه مار، عياش، ضعيف النفس ګڼلی دی. روسانو خو هغه داسې بې تدبيره او بې اغيزه نانځکه ګڼلی ده چې د روس له سندريز نامه نه پرته، د روستوب، بله هېڅ نښه نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵

د ۱۸۱۲-۱۲۱۳ کلونو په اوږدو کې و چې کوتوزف په مخامخ توګه د تیروتنو له امله تورن شو. ټولواک هم له هغه ناراضه و. او په هغه تاریخ کې چې د دربار د سترو دریځوالو په سپارښتنه لیکل شوی و، هغه د یو داسې درباري دوکه مار او دروغجن په نامه، نومول شوی و چې ګواکې د ناپلیون د نامه په اوریدو ربړدیده او د کرانسویا او برزینا په سیمو کې یې د شویو تیروتنو له امله، روسي پوځ پر فرانسویانو د پوره بري له ویاړه بې برخې کړ.

دا د نه د سترو او نه سیالو خلکو برخلیک دی، هغه خلک چې د ویاړ شمله نه لري او روسي روح هغه نه پېژني. دا د هغو یو وزرو او تل یوازې پاتې شویو خلکو برخلیک دی چې د ازل ارادې ته، د هغې تر پېژندنې وروسته د خپلې ارادې غاړه ږدي. پرګنې، د غه راز خلک د لوړو ارادو او دلوړو قوانینو د پوهېدو له امله ګنهګار ګڼي، له هغو نه له همدې امله کرکه کوي او د جزا وړ یې بولي..

د خواشینۍ او افسوس وړ ده چې د روس تاریخ لیکوکو لپاره ناپلیون، دا د تاریخ نانځکه، چې هېڅکله او هېڅ چېرې، آن په تبعید کې یې هم انساني شرف نه درلود. د ویاړ او ستاینې وړ اتل دی. ستر دی او نه هېریدونکی. حال دا چې کوتوزوف د هغوی لپاره، هغه سړی دی چې د خپل پوځي خدمت په ټول پړاو کې، له پیله تر پایه پورې، له ۱۸۱۲ م کاله نیولې، بیا د بارادینو تر جګړې او ویلینا پورې، رښتنی او صادق پاتې شو، هېڅکله یې د خپلو کړو یو کړنه او آن یوه کلمه هم ناوړه و نه بلله. دغه سړی په تاریخ کې د سربښندنې او درک یوه غوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلګه پاتې شوی او ټول کړه يې د اوسني او راتلونکي پر بري ولاړ و، دغه شان يو سړی، هغوی او تاريخ ليکونکو ته يو ناتوانه نوم ورکې سړی ګل کېږي، له همدې امله دی. داسې يو سړی، چې کله د کوتوزف او د ۱۸۱۲ کال د پېښو يادونه کېږي، د هغوی لپاره د شرم وړ خبره ګڼل کېږي.

خو له دې خبرو سره سره دا به ګرانه وي چې داسې يوه تاريخي څېره تصور کړو چې د هغه هڅه او هاند داسې تل او پر له پسې، يوې موخې او نښتې ته ځېر وي.

ګرانه ده چې د داسې يوې موخې تصور وشي چې د يوه ملت لپاره دومره ارزښمنده، داسې غوره او د خلکو له ارادې سره داسې برابره وي. تر دې نه لا ګرانه به دا وي چې وکولای شو، په تاريخ کې داسې يو تاريخي شخصيت پيدا کړو چې مخې ته ايښې موخه يې دومره په بشپړه توګه سرته رسېدلې وي، لکه هغه موخه چې په ۱۸۱۲ کال کې کوتوزوف د هغې د سرته رسولو لپاره کار وکړ.

کوتوزوف، هېڅکله د کوم څلويښت پېړيز څوکو (برجونه، لکه د مصر هغه) په اړه چې د هغه له سره وګوري نه غږېده، د هغې سرښندنې په اړه چې خپلې خاورې ته يې کړې، نه غږېده او د هغو چارو په اړه چې يې کړې يا يې د کولو تکل لرې، هېڅکله څه نه ويل. هغه اصلاد ځان په اړه هېڅ نه غږېده. د کومې ځانښودنې او خپلې بې سارې ونډې يادونې يې نه کولې. هغه تل خورا ساده او شډل سړی برېښېده او خورا ساده او شډلې خبرې يې کولې. خپلو لوڼو او، مادام م ستايل ته يې ليکونه ليکل، رومانونه يې لوستل، ښکلې ښځې يې خوښېدې او له هغو سره يې له کړو وړو نه خوند اخېست. له جنرالانو، افسرانو او سرتيرويې ټوکې ټکالې کولې او هېڅکله د هغه چا په وړاندې نه درېده او سيالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوله چې غوښتل يې ده ته څه ثابت او په ډاګه کړي

کله چې ګراف راستوپچين د ياوزسکي د پله پر سر کوتوزوف هغه په منډې راغی، او په ملامتی کې يې هغه د مسکو د تسليمۍ ټوله ملامتي پر هغه ورواچوله او ورته وې ويل:

- ايا تاسو نه ويل چې مسکو به له جګړې پرته تسليموئ ؟

سره له هغه چې مسکو تسليم شوی و ، کوتوزوف وويل:

-زه له جګړې پرته په رښتيا مسکو نه تسليموم.

کله چې ارکچيوف د ټولواک له خوا ده ته راغي او وې ويل چې بايد ايرمولوف د توپچي قوتونو قوماندان وټاکل شي، کوتوزوف ځواب ورکړ:

- هو کې ! ما خپله همدا اوس ، همدا وويل.

که څه هم يوه دقيقه مخکې يې چور بل څه ويلي و. دا له دې کبله و چې د دغو سترو بې پامه پرګنو په منځ کې هغه يوازينی سړی و چې د رارسېدونکي ګواښ اتکل يې کولای شو. ده ته دې معنی نه لرله چې د مسکو له رسوايۍ نه ډکې تسليمي ګناه راستوپچين خپله وګڼي او يا يې پر ده واړوي ؟آن هغه ته دا خبره بې معنی برېښېده چې د توپچي قوماندان ايرمولوف دی، که بل څوک. دغه بوډا د ژوند او تجربو نه زده کړي وو چې د انسانانو د خوځون او لمسون تر ټولو غوره لامل نه اند ښنې او نه عقايد او نه هغه خبرې دي چې دغه عقايد څرګندوی ، نو ځکه يې نه يوازې د دې پېښو په اړه بلکې تل هسې بې معنی او هر څه چې په خوله ورتلل ، ويل يې

خو همدې سړي چې هېڅکله يې خپلو وينا وو ته پام نه کاوه، د خپل ټول خدمت په موده کې هېڅکله آن يو وار هم داسې څه نه و ، ويلي چې د هغه يوازيني ارمان د سرته رسېدو ، دلارې خنډ شي چې دې د ټولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

جګړې په اوږدو کې د هغه پلو روان و. په دې تصور او زورونکي ترخه ډاډ چې د هغه په خبره څوک نه پوهېږي، په وار وار په بېلا بېلو شرايطو کې هغه هم بې ارادې ، خپل خيالونه ښکاره کړي وو. په لومړي سر کې يې چې کله د بارادينو په جګړه کې له خپلو شا او خوا کسانو سره پر حالاتو شخړه پيدا شوه، يوازينی څوک و چې ويل يې:

- د بارادينو جګړه د دوی برې دی. ده دا خبره په ډاګه کوله. هغه دا هم تکراروله چې د مسکو تسليمي، د روسيې تسليمي نه ده. هغه لوريستون ته چې د ناپليون له خوا روغې ته رالېږل شوی و، وويل:

-روغه ځکه ناشونې ده چې خلک يې هغه نه غواړي.

هغه يوازينی څوک و چې د فرانسويانو د تېښتې په وخت کې يې ويل:

-هغه څه چې موږ يې هيله لرو، هغه خپله په خپل سر ترسره کېږي، نو ځکه ګوابښ ته اړتيا نه شته.

هغه ويل چې د دښمن د پوځ وتلو ته بايد ځکه زرين پل وتړل شي چې نه په تاروتنيو کې جګړې ته اړتيا شته، نه په يازما کې او نه د کرانسويه په سيمه کې.

هغه ويل چې د دښمن پوځ بايد تر پولې پسې واخستل شي او دې يو روسي سرتيري پر لسو فرانسوي، هغو هم نه ورکوي.

او يوازې د سيالانو په وينا ، دغه درباري بوډا چې د ټولواک د خوښۍ لپاره آراکچيوف ته دروغ وايي او دغه درباري بوډا په ويلينا کې په زغرده وايي چې نور د روسيې له پلوه جګړه د دوی په تاوان او بې ګټې ده. دی، دا ټولې خبرې د دې لپاره کوي چې ځان د خواخوږۍ او مهربانۍ وړ وګڼي، خو يوازې د هغه له ويناوو نه دا ښکاري چې دی نه يوازې ، له هماغه پيله د پېښو د پرمختګ په لوري پوهېده ، بلکې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کړه هم پرته له هرډول شک نه، دیو ارمان د سرته رسولو لپاره اغیزمن و ، هغه ارمان چې درې پړاوو یې لرل:

۱- له فرانسویانو سره د جګړې لپاره د خپلو ټولو پوځونو چمتو کول.

۲-پرهغوی بری.

۳-له روسیې نه دفرانسویانو ویستل او په ټول توان د خلکو او پوځ د بدمرغۍ د پېښې سپکول.

کوتوزوف د سستۍ هغه ستر استازی چې شعار یې صبر ، زغم او د وخت تېرول و ، هماغه دبارادینو په جګړه کې د غوځو پریکړو او ګامونولوی دښمن، په مېړانه وجنګېد او دیوې پرتمینې او ویاړمنې جګړې لاره یې آواره کړه. هماغه کوتوزوف چې د استرلیځ د جګړې له پیل نه لا دمخه یې ویل چې جګړه به بایلي، هماغه کوتوزف چې د بارادینو په جګړه کې یې د ټولو جنرالانو له ډاډ سره سره چې ویلي یې چې په جګړه کې یې ماتې خوړلې ده. او هماغه کوتوزوف چې ددې ټولو خبرو سره سره چې په تاریخ کې هېڅ داسې نه و شوي چې د جګړې ګټونکی پوځ دې شا تګ او تېښتې ته اړ وزي ، ددې ټولو برخلاف په دې ټینګار کاوه چې دبارادینو جګړه د روس د پوځ په ګټه پای ته رسېدلې ده. هغه یوازینی څوک و چې دفرانسویانو د شاتګ او تېښتې په ټولو موده کې یې په دې ټینګار کاوه چې له کاره لویدلې دښمن سره باید نښته و نه شي ، له نوې جګړې نه ډډه وشي او د روسیې له پولو وروسته باید دښمن تعقیب نه شي.

خو دخورا تعجب وړ دی چې څنګه دغه بوډا جنګیالي، د ټولو د عقیدې برخلاف وکولای شول، د خلکو د دودیز روان په رڼا کې د پېښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې سم اټکل وکړي. داسې اټکل چې د خپل ټول خدمت په وخت کې يو وار هم تير نه وزي ؟

د پېښنو په اړه د دغه بې ساري خيال او اټکل سرچينه، له خلکو سره د هغه خواخوږي او د هغو په روان پوهېدنه وه، ده د خلکو او اولس دغه سپېڅلی احساس او پاکه چينه په خپل ګوګل کې ساتلې وه. يوازې د دغه عجيب احساس او د هغه په ګوګل کې د هغه د معنويت د سرچينې موندل و چې خلک او ملت يې د ته وهڅول. په دغې جګړه کې، هغه د خپل استازي او مشر جنګيالي په توګه غوره کړي.

او يوازې دغه احساس و چې ، هغه يې د انساني احساس پر لوړو څوکو ودراوه او د پوځ دغه ستر قوماندان خپل ټول توان له هغې څوکې نه، نه دانسان وژنې بلکې دانسانانو دژغورنې لپاره وګماري.

دغه ساده او کمين سړی، د دغې شاهانه سادګۍ او مينې په برکت، نه شو کولای د اروپا دروغ پالو د اتلانو په بڼه چې ځانته لاسي تاريخ جوړ کړي ځان راڅرګند کړي او د خلکو له ارادې پرته ، په خپل تصور کې د خلکو لارښوونه وکړي.

چوپړان ستر انسان نه لري، ځکه چې ستروالي د ځان لپاره خپلې ځانګړتياوې لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦

د نوامبر پنځمه، د هغې تش په نوم جګړې لومړۍ ورځ وه چې د کراسنینسکایا نوم یې ګټلی دی. کله چې جنرالانو دلمر په غړغړو کې، تر ډېرو خبرو اترو وروسته، خپل قطعات هغو ځایونو ته بدرګه کړل چې باید بدرګه شوي وای. خپل استازي او یاران یې لا ډول ډول او له یو بل او ضد فرمانونو سره مل، هرې خواته واستول. خو کله چې څرګنده شوه چې دښمن هر چېرته په تېښته تښتي او جګړه ناشونې ده، کوتوزوف د کراسنینسکایا له سیمې ووت او د دوبرو، پلو ته چې قوماندانې یې هلته لېږدېدلې وه، وخوځېد.

آسمان تک شین او هوا سړه وه. کوتووف د خپلو ملګرو له لویو ډلو او له خپلو ناراضو جنرالانو سره چې تر شا یې ډنډورې پسې غږولې، پرسپین ښورب آس سپور او د دوبرو، د سیمې خواته ورغی. د ټولې لارې په اوږدو کې فرانسوي اسیران (هغه ورځ ۷ زره تنه اسیران شوي وو) ډله ډله د بل شویو نغریو اور شا او خواته راټول او ځانونه یې تودول. دوبرو، ته نېږدې، له یوې لویې ډلې اسیرانو سره چې څېرې موزې یې اغوستې وې، سرونه، لاس یا پښې یې په پټارو او یا هرهغه څه چې په لاس ورغلي وو، تړلي وو، مخامخ شول. هغوی له سنګرونو نه د رااېستل شویو فرانسوي توپونو د اوږده کتار خواته ولاړ وو. ګڼه ګوڼه، شور او غږ وو. همدا چې ستر قوماندان رانېږدې شو، شر او شور چپ او د هغه خواته چې کرار کرار را روان و، ځیر شول. د هغه خولۍ پر سر، سره پټاره لرونکی سپین پیوندي پوستین پر غاړه، خم خم روان و. یوتن جنرال، کوتوزوف ته ګزارش ورکړ چې دغه توپونه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسیران چېرې په لاس ورغلي دي.

کوتوزف، په خپلو غمجنو خیالونو کې ډوب او د جنرال خبرې یې نه اورېدې. په خورا خواشینۍ یې سترګې برندې کړې وې او په ځیر ځیر یې د هغه اسیرانو سر او ځان ته کتل چې خورا خوار او حیران برېښېدل. د فرانسوي اسیرانو زیاتره څېرې ډېرې وچې او بدرنګې شوې وې، پزې او غومبورې یې یخ وهلې وو او څه کم د ټولو سترګې پړسېدلې، سرې شوې او خېرنې وې.

د فرانسویانو یوه ډله، لارې ته نږدې ولاړه وه او دوو سرتیرو چې دیوه بشره له ټپونو ډکه وه، یوه ټوټه خامه غوښه په لاس ټوټه کوله. د هغوو په هغه چټک غلچک کې چې سورو ته یې وراچاوه، کوتوزوف ته د ټپي سرتیری په لنډ غلچک کې یوه پټه کرکه او کومه وحشتناکه غریزه نغښتې وه.

کوتوزوف یو څه شېبې د غو سرتیرو ته ځیر شو، د بشرې ګونځې یې لا پسې ژورې او بانه یې لا پسې سره نږدې شول. په خیالو کې ډوب او سر یې وښوراوه. هلته بلې خواته یې یو روس سرتیري ولید چې په خندا خندا یې یو بل اسیر پر اوږه ډباوه او په مینه مینه یې هغه ته څه ویل. کوتوزوف بیا هم هماغه شان سر ښوراوه.

هغه، چې د پرې ابرژینسکی غونډ مخې ته ولاړ و، له هغه جنرال نه چې د څه شي ثابتول یې غوښتل او هڅه یې کوله د ستر قوماندان پام هغه فرانسوي بیرغونو ته چې دوی ولکه کړي وو، وروا ړوي، وپوښتل:

- ته څه شي وایې؟ څه شي؟

داسې برېښېده چې هغه ځان له هغو خیالونو چې په کې ډوب و، راوژغورو او وې ویل:

- بیرغونه! ها! سر یې پورته نیولی او هغې خواته یې وکتل. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرګونو سترګې ، هغه ته په دې هیلې ور اوښتې وې چې دی څه وايي.

د پرې ابراژنسکي، غونډ په وړاندې ودرېد ، سوړ اسويلی يې وويست او سترګې يې پټې کړې. د کوتوزوف سره، له مل کسانو نه کوم يو چا ، هغو سرتيرو ته چې بيرغونه يې په لاس کې وو، اشاره وکړه چې له ستر قوماندان نه راتاو شي او د بيرغونو لاستي پر ځمکه کېږدي.
کوتوزوف څو شيبې چپ پاتې شو او داسې بريښېده چې زړه نازړه يې د خپل دريځ غوښتنې ته غاړه کېښوده ، سر يې پورته او خبرې يې پيل کړې. د افسرانو ډله ترې راتاو شوه. هغه په ځير سره د راتاو شوو افسرانو کړۍ وڅارله او څو تنه يې په کې وپېژندل.
هغه سرتيرو ته مخ وروا ړوله او بيا يې افسرانو ته مخه کړه او وې ويل:
- له ټولو نه مننه !
په هغه چوپتيا کې چې د هغه پر شا او خوا کې څارل کېده، په ښه او څرګنده توګه د هغه له خوا ادا کېدونکې کلمات اورېدل کېدل:
- تاسو ټولو نه د ګران او صادقانه خدمت له امله مننه ! بری تر لاسه او روسيه به تاسو هېر نه کړي. ستاسو ويا ړ دې ابدي وي !
هغه شا او خوا وکتل او چپ شو.
يو سرتيری چې فرانسوي ګربت لرونکی بيرغ يې په لاس کې و او بې ارادې يې د هغه څوکه د پرې ابرژينسکي د بيرغ په وړاندې ورټيټه کړې وه، وويل:
- راټيټه يې کړه، سر يې راټيټ کړه، لږ يې نور راټيټ کړه، نورهم ، هو کې دغسې !
دژامې په چټکې چټکې ښوريدا سره يې پر سرتيرو غږ وکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هورا زلميانو !

د زرګونو سرتيرو دغږ، يوه غړمبا پورته شوه. هو... را !

تر هغه پورې چې سرتيرو هورا ويسته، کوتوزوف، په کړوپه ملا ، بيا دآس پر ذين ناست و ، سريې ښکته اچولی و او په سترګو کې يې د مينې او ملنډو بربښنا ځليدله.

کله چې د سرتيرو د هورا چغه پای ته ورسيده، وې ويل:

-هوکې ورونو داسې ده !

او ناڅاپه د هغه آواز او دبشرې رنګ بدل شو. نور نو هغه ستر قوماندان نه و ، هغه يو خوار ساده بوډا و چې غوښتل يې، د زړه خوالې په توګه ، څه د اړتيا وړ څه، نه افسرانو بلکې خپلو ملګرو ته وواييې.

د افسرانو په ډله او د سرتيرو په کتارونو کې ، داسې، خوځون راښکاره شو چې هڅه يې کوله، هغه څه ښه واوري چې اوس ويل کيږي.

- هوکې ورونو !وينئ ! زه پوهيږم تاسو ته ګرانه ده، نو څه کولای شو !زغم ولرئ، لږ پاتې ده. کله چې دا ميلمانه بدرګه کړو ، بيا به استراحت کوو.

ټولواک به ستاسو دا چوپړ نه هيروي. که څه هم تاسو ته ګرانه ده، خو بيا هم ښه داده چې په خپل کورکې ياستئ او هغوی.

هغه اسيرانو ته اشاره وکړه او وې ويل:

-تاسو ورته ګورئ !تر خورا بدو هم خوار دي. تر هغه پورې چې هغوی پياوړی وو ، په کرار مو نه پريښودل، خو اوس بايد رحم پرې وکړو ، هغه هم انسانان دي !هوکې زلميانو !

هغه خپل شا او خواته وکتل او ځان ته له هک او پک او هممهاله درناوي نه ډکو کتو کې يې ، د ټولو خواخوږي او ملګرتيا احساسوله. بشره يې ، د هغه له خوږې زړې موسکا نه چې د خولې او سترګو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګونځو په شا او خوا کې لکه ستوري دا سې غوړېده ، روښانه روښانه و. هغه چپ شو او ګوا کې له حيرته يې سر ښکته وا چاوه.

هغه ناڅاپه سر راپورته کړ او وې ويل:

- که وو ا يو، هغه چا درته رابللي وو ؟ ځي دې، بلا ورپسې !

خپله مترو که يې واره کړه او د جګړې په ټوله موده کې دا لومړی وار و چې په يرغه او ځغاسته لرې شو او د سرتيرو هورا چې کتارونه يې د چغو له زوره ماتېدل، هغه بدرګه کړ.

د پوځيانو په هغو خبرو چې کوتوزوف ويلې، خورا کم سر خلاصيده. له هغو نه يو هم نه شو کولای د فيلد مارشال په هغو خبرو چې لومړي يې په پوځي پرتمين ډول او په پای کې د يوه زاړه بوډا په ساده ژبه وويل، پوه شي.

خو د دغو خبرو اصلي معنی چې د زړه له تل نه ادا کېدې، نه يوازې د پوهېدو وړ وې، بلکې د هغه شاهانه رسمي پرتم او غوره احساس چې پر دښمن له رحم سره مل او د خپل حقانيت ثرګندونه وه او د ښمن ته د دغه بوډا په ژيړو او ښکنځلو کې نغښتي وو، د هر سرتيري پر زړه منګولې خښولې او د هغو له خوښۍ نه په ډکو چغو کې چې تر ډېرې پورې اوريدل کېدې، څرګندې وې.

کل چې تر دې پېښې وروسته يو جنرال پوښتنه وکړه:

- امر نه کوئ چې ګاډۍ راوستل شي. کوتوزوف چې خورا هيجاني شوی و. دځواب په هڅه کې يې سلګۍ له ژړا سره په ستوني کې راغوټه او ناڅاپه په ژړا شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷

د نوامبر په اتمه نېټه د کراسنینسکا یا د جګړې په وروستۍ ورځې، د تیارو له خپرېدو سره پوځونه، خپلې قشلې ته راورسېدل. ټوله ورځ آرامه، سړه او څه میده میده واوره هم ورېدلې وه. ماښام ته نېږدې هم لږ رڼا شوه او د واورو له منځه به کله ناکله په تور شنه رنګي آسمان کې، ستوري ولیدل شول. ساړه دم په دم زیاتېدل.

وسله وال غونډ چې د توراتینو له سیمو نه د راوتلو په وخت کې یې شمېر، درې زره تنه وو، د شپې تیرېدو ته ا کلې ځای ته، تر ټولو نه مخکې د رارسېدو په وخت کې نهه سوه تنه پاتې وو. د غه تمځای د لویې لارې څنګ ته یو کلی و. د ځای برابرولو، چارواکي چې، د غونډ هر کلي ته راوتلي وو خبر ورکړ چې ټول کورونو او کوټې د فرانسوي ناروغانو یا مړو، یا هم د سپورو پوځیانو او یا د هغوی د قوماندانۍ د افسرانو له خوا ډکې او له یوې کوټې پرته چې د غونډ د قوماندان لپاره پاتې ده، نور هېڅ ځای نه شته.

د غونډ قوماندان هغې کوټې ته چې ورته ټاکل شوې وه ورغی. د هغه سرتیري او افسران د کلي نه تیر او وړاندې د وروستیو کورونو څنګ ته یې خپل پېټې او وسلې کېښودې.

غونډ د ځناورو د یوې بې پایې او بې شمېره ډلې په شان، ځانته د ځایونو په جوړولو او د ډوډۍ په پخولو لګیا شو. یوه ډله سرتیري چې تر ځنګنو پورې په واورو کې ډوب وو، ښۍ خواته د چنارونو په ځنګله کې ځای پر ځای او خواره شول. سمدلاسه د تبرونو د وهلو، د څانګو د ماتولو، ټوکو ټکالو او خندا غږونه په ځنګله کې خواره شول. بله ډله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډ د ګاډیو او کراچیو ترڅنګ چې په منځنۍ برخه کې یې آسونه هم ولاړ ووو، د نغریو په جوړولو، داورونو په بلولو، د دیګونو په بارولو، د وچې ډوډۍ په راوړلو او آسونو ته د وښو او دانې په ورکولو لګیا شوه.

دریمه ډله، د دې لپاره په کلي کې خوره شوه چې د قوماندانۍ افسرانو ته یې د خوب ځایونه ولټوي. دوی له کوټو نه د فرانسوایانو مړي راټول، له کوټو او واورو لاندې نه یې د سون او د دیوالو د جوړولو لپاره وچې درې، سوارې او وچ لرګي راغونډول. د کلي د کورنو ترڅنګ پنځلسو تنو سرتیرو د یوې سرای ډوله کوټې دیوالونه چې چت یې لا پخوا الوزول شوي و، په خوښۍ او چغو سورو ښورول او غوښتل یې چې ویده شي.

هغوی، په تیارو کې چغې وهلې:

- هې، هې، راړنګ کړئ

هغو په چغو چغو، هغه دیوال چې واورې پرې پرتې وې او د یخونو د ماتېدلو غږ یې اوریدل کېده، ښوراوه. د دیوال په لاندنۍ برخه کې کرار کرار چاودې زیاتېدې او په پای کې دیوالونه له سرتیرو سره یو ځای راغوځار شول. له دې سره همهاله د ټولو ګډه خندا او د خوښۍ چیغې واوریدل شوې.

-دوه، دوه، هغه، هغه چوکه ماته راکړئ. د غسې، ته چیرې ننوزې ؟

- ټولو هلکانو دمه وکړئ، درځئ، درځئ ټول یو ځای درځئ !

ټول چپ شول او یو نه لوړ، نرم او په زړه ښه لګېدونکي آواز سندره پیل کړه. د دریمې انترې په پای کې له وروستیو تورو سره همهاله شل غږونو یو ځای په ملګرتیا او ګډه چغې کړې:

- او هو را روان دی، ښورې، ښورې !

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د هغو د ټول زور او هڅو سره سره دیـوال هـومره چې دوی چغې وهلې، لـه ځایـه نـه ښـوریده. پـه درنـه ، خـوره شـوې خاموشـۍ کې، یـو دروند غږ واوریدل شو:

-آها ! شپږم ټولی ! بلا وهلي یاستئ، شیطانانو !څه تـه گورئ، مرسته وکړئ، موږ به زور وکړو.

د شپږم ټولي سرتیرو چې شمېر یې سلو تنو تـه رسېده او کلي تـه روان وو ، له دیواله راپرزوونکو سره یوځای او پـه واورو کې پرلویـدلي دیوال چې **۵** سـازانه (سـازان، دپخـواني روسـيې د انـدازه کـولـو معیـار دی. هـر سـازان۲/۱ متـره اوږد و) سـورور و ، تـر خمېدو وروسـته او پـه کوځې کې وخوځېدل.

- درځه !خوځېږه، څه ته گورې !تاته وایم !

له خوښۍ سره مل ښکنځلو غږونو پای نه لاره.

ناڅاپـه د یـوه سـرتیري قومانـده ورکـوونکي غـږ د دیـوال وړونکـو سرتیرو خواته واوریدل شو.

-څه خبره ده ؟

کوم دلگي مشر و چې په غورزو پرزو یې ویل:

- خپله ښاغلی دلته دی. جنرال په دې کوټه کې دی. تاسو بلا وهلي شـیطانان، مورغولـو دلتـه څـه حـال جـوړ کـړی دی، زه بـه مـواوس...

لومړی رارسېدلي سرتیري ته یې گوزار ورکړ او وې ویل:

-ولې په کراریږي نه، که څنگه ؟

سرتیري ارامـه او چـپ شـول، هغـه سـرتیری چـې ، هغـه دلگـی مشـر وهلی و ، پـه ټوخیدو شو او له خپـل مخـې نـه یـې وینـې پـاکولې، ځکـه د هغه له گوزار سره سم مخ په دیوال لگېدلی او وینې شوی و.

کله چې د هغه پام شو چې هغه دلگی مشر لړې شوی دی، پـه حیـا او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټه وويل:

- ګوره ! بلا وهلې عجيب وهل کوي ! ټول اورونه يې راته په وينو ولړل.

يو له ملنډو ډک غږ وويل:

- که ښنګه ؟ درته ګران نه يم ؟

او سرتيري چې نرم نرم غږيدل، کرار کرار وړاندې لاړل، خو همدا چې له کلي ووتل، بيا يې غږونه هماغه شان په چغو بدل شول او بيا هماغه اپلتې او بيا هماغه ښکنځلې پيل شوې.

د هغه کور له ښنګه چې دغه سرتيري تيريدل ، هلته د سترې قوماندانۍ مشران دچای لپاره راټول شوي او د پرونۍ ورځې د پېښو او دراتلونکې د اټکلو نو په اړه يې خبرې اترې کولې. دوی تکل لاره داسې پريکړه وکړي چې له کينې خوا د شهزاده پر ډلې ددې لپاره يرغل وکړي چې له نور پوځ سره يې اړيکي وشلوي او دی اسير کړي.

کله چې سرتيرو ديوال ټاکلي ځای ته ورساوه ، هرې خوا ته نغرې بل او دآشپزانو اورونه تاوده وو. دلرګيو د سوځېدو پرقهاري، د واورو د ويليدلو غږ. ونه اوريدل کېدل او د سرتيرو تور سيوري په دغې ټولې سيمه کې پر لاندې شوې واورې دې خوا او هغه خوا خوځېدل. تبرونه او تبرګي هرې خوا ته لګېدل. هر څه، پرته له هر ډول سپارښتنو ترسره کېدل. د شپې لپاره لرګي زيرمه شول، دقوماندان لپاره کباب جوړ او ديګونه پر نغرې بارشول.

د شپږم ټولي لخوا راوړل شوی ديوال، په نيم دايروي ډول، د شمال خوا ته ودرول شو. د مېږويو په خښولو يې هغه ديوال پر ځمکه خښ او ټينګ کړ. تر ښنګ يې نغري ولګېدل او اورونه بل شول. نغارې وغږول شوې، حاضري واخستل شوه، ماښامنۍ وخوړ شوه او د شپې تيرولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره هرڅوک دنغریو شا او خوا ځایونو کې پر ځای شول. چابوټ ګنډل، چا پیپونه ښنول، چا چور ځان لوخ کړی و او ور ته یې سپړې وژلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸

داسې برېښېده، په هغو تصور نه کېدونکو حالاتو کې چې روسي پوځيان را اېسار شوي دي ، نه تودې او سمې موزې لري، نه پوستيونو نه، نه کوټونه، نه کور او نه نور نور. واورې پرتې، تر اتلسو درجو پورې يخني، نه خواړه او نه کالي هېڅ شی نه وو ، ځکه چې د دغو شيانو د رارسولو کتارونه له پوځ نه ببرته پاتې کېدل.

داسې برېښېده چې پوځيان بايد په خورا ناوړه غمجن وير اخته شي، خو برعکس روسي پوځيان آن تر ټولو نه په ښو او غوره مادي حالاتو کې چې خواړه او کالي به يې ښه پريمانه وو ، داسې خوښ او تازه دمه نه برېښېدل. ددې علت دا وچې ټول هغه کسان به چې هره ورځ، په خواشينۍ، ناهيلۍ او سستۍ اخته کېدل، د پوځ له کرښو به پاتې کېدل او ټول هغه کسان چې له جسمي او روحي پلوه ناتوانه او سست وو ، لا پخوا شاته پاتې شوي وو او يوازې د پوځ تر ټولو نه غوره کسان چې له جسمي او روحي پلوه پياوړي وو ، چارو ته دوام ورکاوه. اتم ټولي ته چې د ديوال کوز پلو ته ديره شوی و ، تر ټولو نه زيات خلک راټول شوي وو.

ژېړخنې سرتيری که څه هم له ډېر لوګي نه يې تندی تريو او بانه يې سره ګونځې کړي وو ، خوبيا هم له اوره نه لرې کېده، وويل:

- اې مکايوفه ! دا څه کوئ ؟ چېرې ورک شوې ؟ لېوان خو به ډاړلي نه وي ؟

او بيا يې مخ بل سرتيري نه دلګی مشر ته وروا ړاوه او غږ يې پرې وکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- درځه کارغیه! لږ څه لرګي خو راپیدا کړه.

دغه ژېړ ځني سرتیري، نه دلګي مشر او نه افسر و، هغه یوازې یو ټکړه او ښکلی ځوان و، نوځکه یې له ځانه پر خوارو سرتیرو غږ کاوه چې دا یا هغه چاره ترسره کړه. هغه ډنګر، کمکی سرتیری چې کارغه یې بللی و، په اطاعت سره پاڅېد چې دده سپارښتنه پر ځای کړي، خو په دې وخت کې یو ځوان، نری او ښکلی سرتیری د اور په رڼا کې راښکاره شو او یو پنډ لرګي یې راوړ.

- دې خواته یې راوړه، څه ښه کار دې وکړ!

لرګي یې مات کړل، پر اور یې ورکېښودل، په خولۍ او د کوټ په لمن یې اور تازه او لمبه لمبه کړ. داور پرقهاري پورته شو. سرتیري لاپسې نغري ته ورواړندې شول او خپل پیپونه یې ولګول. هغه نری ښکلی سرتیری چې لرګي یې راوړي و، لاسونه یې پر ملا کېښودل، خپلې یخ وهلې پښې یې له سرو نه پر ځمکه ډبولې او داسندره یې ویله:

- آخ ادکې، سوړ شبنم!

هو کې څومره ښه دی، هو کې د وسله وال سرتیری لپاره دا اور او دا نغری ښه دی... هغه داسې ویل چې ګواکې د هرې څپې پای مقطع لري او دی یې په لوستلو دربېږي.

ژېړ ځني سرتیري پام شو چې د نځېدونکي ځوان دبوټو تل الوزي نو چغې یې کړي:

- اې، دبوټ تلی دې الوزي! د خدای په امانۍ سندري وایې.

نځېدونکي ځوان ودرید، هغه چرم یې وشکاوه چې له بوټه یې جلاشوی و، هغه یې د اور لمبو ته ورواچاوه او وې ویل:

- رښتیا وایې، وروره!

هغه کېناست او له کڅوړې یې د وړیو یوه شنه فرانسوي ټوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوویسته او په هغه کې یې خپله پښه ومروړله. په داسې حال کې چې پښې یې اور ته ورغځولې، وې ویل:

- له یخه شنډې شوې دي. داسې وایي چې زر به مو پرېږدي. کله چې د دښمن غم ترپایه وخوړل شي، ټولو ته به دوه برابره شیان ورکوي.

دلګي مشر وویل:

-هغه مورغوی وینئ ! پتروف په لاره کې پاتې شو.

یوبل تن وویل:

-هوکې ما لا له پخوانه هغه څاره !

- هو، هغه یو سرتیر ګوتې و.

- په دریېم ټولي کې یې سره وویل چې یوازې پرون یې نهه تنه کم شوي دي.

- خپله فکر وکړه، کله چې پښې داسې یخ وهي، چېرې کولای شي لاړ شي.

دلګي مشر غږ وکړ:

- اې، تاته وایم، پرېږدئ، دا اپلتې.

یوبوډا سرتیري په ملامتۍ، هغه سرتیري ته چې ویلي و، پښې یې یخ وهلې، وویل:

- نه چې ته هم غواړې مور پرېږدي.

لوړ پزي سرتیري، هماغه چې کارغه نومول شوی و، ناڅاپه، د نغري له څنګه راپاڅېد، په ډډ خو ربړدیدونکي غږ یې وویل:

- نو ته څه فکر کوې ؟

-هغه چې غوړ او څورب دي، هغه خوارېږي او هغه چې خوار دي، مري. دا ماته ګوره !وروستۍ سا باسم.

مخ یې دلګی مشر ته ورواړاوه او ناڅاپه یې په غوڅه ژبه وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- سپارښتنه یې وکړه چې روغتون ته مې ورسوي، د اډونو لـه درده نور نو شنډېږم. نور یو ګام هم تلای نه شم.

دلګي مشر په کراره وویل:

-خیر دی، خیر دی، په کرار شه !

سرتیری آرام شو، خو خبرو اترو یې دوام پیدا کړ.

یوه سرتیري خبره په بله واړوله او نوې خبره یې پیل کړه:

- نن خو مې پریمان فرانسویان ونیول، خو موزې ؟ څه وو ایم، دیوه هم سمې او روغې موزې نه وې، هسې تش په نوم موزې یې پر پښو دي.

-

خو هغه نڅاګر سرتیري وویل:

-مـوزې یـې قزاقـانو تـرې ویسـتلي دي. مـړي یـې لـه هغـې کـوټې ویستلي دي او یوه کوټه یې هم د ډګروال لپاره تشـه کـړې ده. زلمیـانو ! په هر حال مرګ د زړه خوږي خبره ده. کله چې یې هغوی دا خوا هغـه خوا اړول، له هغو نه یو تن پـه کـې لا ژونـدی و، بـاور وکـړئ. بـاور کـوئ ؟ پـه خپله ژبه یې څه بنګاری کاوه.

لومړي سرتیري وویل:

-پاک خلک دي. دا سې تک سپین دي لکه د چنار د ونې په شان، ښـه زړور هم په کې پیدا کېږي. څنګه ؟ مهربان خلک هم لري.

- ښـه نـو تـا څـه فکر کـاوه، هغـوی لـه هر قـام او هـر ډول خلکـو نـه، سرتیري راټول کړي دي.

هغه نڅاګر سرتیري په نه پوهېدو کې موسکا وویل:

-هغوی زموږ په ژبه هـېڅ نـه پـوهېږي. زه بـه لـه هغـه وپوښتم پـه ختـه څوک یې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه هماغه خپله کیسه کوي، عجیبه خلک دي.

هغه سړي چې د فرانسویانو له سپینتوبه په حیرت کې وه، وویل:

-له ټولو نه خو د تعجب وړ خبره لا دا وه چې د موژایسکي کلیوالو بزګرو کوله، هغوی ویل چې دوی د جګړې له ډګره د وژل شویو په راټولولو پیل وکړ. ګورئ؟ یوه میاشت دا مړي پراته وو، خو خراب شوي نه وو او لکه د سپین کاغذ داسې پاک پراته وو، د سپینو باروتو په شان. کوم بوی یې هم نه کاوه.

یو تن وویل:

- دا به له دې کبله چې ساړه و.

- هو، هوښیار، څه هوښیاري کوي، له سړو مخکې خو تود خه وه. که د سړو له امله و، نو زموږ مړي به هم نه خوسا کېدای. وایي چې زموږ مړي داسې بوی اخستی و چې ورنږدې کېدل ګران و، د چنچیو له لاسه شړېدلي وو. لکه متیازې داسې بوی یې کاوه، خو د هغو لکه سپین کاغذ داسې پاک او لکه باروت داسې بې بویه.

ټول خاموشه شول.

دلګی مشر وویل:

-دا د خوړو له برکته دی، هغوی شاهانه ډوډۍ خوړله.

هېڅوا یې مخالفت ونه کړ.

هغه د موژایسک کلیوال بزګر، همالته چې جګړه تیره شوې وه، وویل چې دوی له سلګونو کلیو نه مړي راټول‌ول، شل ورځې یې کار کاوه، خو بیا هم ټول راټول شوي نه دي. ویل کېدل چې لېوانو...

بوډا سرتیري، وویل:

-دا جګړه د رښتیانو جګړه وه. هغه جګړه چې موږ یې یادوو او وروسته به یادېږي، خو خلک یې هم ډېر وزورول...

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هو کاکا جانه ! پرون نه آبله ورځ، موږ پرې ورود انګل، موږ ته چا وخت رانه کړ چې کومې خواته ورورسېږو. هغوی خپلې وسلې کېښودې، په ګونډو شو او وې ویل، وبښې !

دا خو جګړه نه شوه، د جګړې ننداره ده. داسې آوازې وې چې خپله پلون (ناپلیون) هم دوه واره نیول شوی دی. هغوی آن په خبره هم نه پوهېږي، نیسه یې، نیسه یې، درواخله، په لاس کې به دې په مرغۍ بدله شي. والوته او والوته او وزل یې هم ناشوني دي.

-یاره ! کیسلوفه ! دروغ خو هم یوه اندازه لري، تاته چې ګورم او دا لاپې دې اورم...

- کوم دروغ او کومې لاپې، ټول ریښتیا دي.

- که ماته په لاس راغلي وای، سمدلاسه به مې خښ کړی وای او یوه ننبه به مې هم پرې درولې وای. پوهېږې، څومره خلک دې وژلي دي ؟

بوډا سړي چې اوږمی یې ویسته، وویل:

-داسې به یې کړو چې نور، نو د ښوریدو نه وي.

خبرې اترې پای ته ورسېدې او سرتیري څملاستل.

یوه سرتیري چې د آسمان په لیدو یې زړه وتوخنید ، وویل:

-ګوره چې ستوري څنګه ځلېږي ؟ ته به وایې چې ښځو تکري ارتېږلي دي.

-زلمیانو ! دا ددې ننبه ده چې سږکال به فصلونه ښه ډېر وي.

- څه نور لرګي اورته په کار دي.

- یاره ملا مې له تودخې سوځي، خو خېټه بیا یخ وهي، دا څه کیسې دي ؟

-خدای دې خیر کوي.

-څه دې خواته، هغې خواته اوړې، اوریوازې، څه دستما لپاره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څنګه ؟

دچپتیا له خپریدو سره، دڅو تنو ویدو سرتیرو خرپهاری اوریدل کېده، نور څو تنه ارخ په ارخ اوښتل او ځانونه یې تودول او یو نیم تن خو لا خبرو ته دوام ورکاوه. له اوره سل ګامه آپلو لرې، دیوې خوږې او مینه ناکې خندا غږ واوریدل شو.

دې پنځم ټولي څه شر او شور جوړ کړی دی، ښه مست خلک خو دي.

یو سرتیری پاڅېد او دپنځم ټولي خواته ورغی. دغه سرتیری په خندا خندا ببرته راستون شو او وې ویل:

-دوه فرانسویان یې نیولي دي، یو خو چوریخ وهلی دی او دا سې بل له مستۍ نه لبونی لبونی کېږي او سندرې وايي:

- اوي، اوي، درځي چې ورشو.

او څو تنه سرتیري دپنځم ټولي خواته ورخوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹

د پنځم ټولي ځنګل ته ځېرمه ، يو لوی نغري د واورو په منځ کې لمبې وهلې او د ونو له يخه ډکې څانګې يې روښانولې.

د شپې په نيمايي کې د پنځم ټولي سرتيرو د ځنګله په واورو کې د قدم وهلو او ترپښو لاندې څانګو د ماتېدو غږ اورېد.

يو سرتيري وويل:

هلکانو يږ دی !

ټولو سرونه راهسک کړل او غوږ غوږ شول. د ځنګله له خوا نه د نغري د رڼا خواته دوه تنه چې نا آشنا جامې يې اغوستې وې، رارو ان وو. يو له بل يې سره نيولي وو.

دا دوه تنه فرانسويان وو ، چې په ځنګله کې پټ شوي وو. هغوی په کومه ناڅرګنده او ناپوهېدونکې عسکري ژبه څه ويل. هغوی نغري ته ورنږدې شول. د هغوی يو تن چې لوړه ونه يې درلوده، افسري خولۍ يې پر سر وه، خورا ناتوان او ضعيفه برېښېده. نغري ته په نږدې کېدو يې غوښتل کېني، خو پر ځمکه ولويد. هغه بل لنډ وني څه سورور چې مخ يې په دستمال کې تړلی او قوی برېښېده. خپل هغه لويدلی ملګری يې راپورته کړ، خپلې خولې ته يې اشاره وکړه او کوم څه يې وويل. سرتيري د فرانسوي په شا او خوا راټول او ناروغ يې پر کوټ څملاوه. دواړو ته يې شوله او ودکا راوړل.

دغه خوار فرانسوي افسر، هماغه رامبال و. او هغه سرتيری چې سر يې په دستمال تړلی و ، هغه د هغه ياور ، موريل و.

موريل چې کله ودکا وڅکله او شوله يې وخوړله، ناڅاپه يې يوه غمجنه خوشالي پيل کړه او پرته له هغه چې دمه وکړي، پرله پسې يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرتيرو ته په ناپوهېدونکې ژبه کوم څه ويل. رامبل، هغه ته وړاندې شوې ډوډۍ ونه منله، د اور خواته يې پرځنګل ډډه ولګوله، غځېدلی ناست او سرو سترګو يې روسي سرتيروته حيران حيران کتل. کله ناکله به يې يو اوږد زګيروی وکړ او بيا به ېبرته را چپ شو. موريل د هغه اوږې ته اشاره وکړه، سرتيري يې پوه کړل چې ملګری يې افسر دی او بايد تود کړل شي. روسي افسر چې اور ته نږدې شوی و، کوم څوک يې ډګروال ته ورولېږه چې ترې وپوښتي، ايا نه غواړي د غه فرانسوي افسر ته اجازه ورکړي، دده کوټې ته بدرګه شي. رامبال ته وويل شول چې د ډګروال کوټې ته ورشي. هغه پاڅېد او غوښتل يې چې لاړ شي، خو ورېږديد او د هغه ترڅنګ ولاړ سرتيري که هغه نه وای نيولای، هغه به لويدلای و.

سرتيري له ملندو نه په ډکه ادا رامبال ته سترګه کېښکوده او وې وويل:

- څنګه ؟ نه ورځې ؟

له هرې خوا د نورو سرتيرو آوازو د غه ټوکمار سرتيري ته ګواښ وکړ او وې ويل:

- احمقه ! څه اپلتې وايي، که...

سرتيري پر رامبال ورټول شول، دووتنو سرتيرو، هغه تر ترخګ لاندې ونيو، راپورته يې کړ اود ډګروال کوټې ته يې وروست.

رامبال خپل لاسونه د سرتيرو غاړې ته وراچولي وو او کله چې يې هغه بدرګه کاوه، په زګيروي، زګيروي يې وويل:

- آه زلميانو ! زما مهربانو ! مهربانو ملګرو ! آه، زما مهربانو ملګرو !

او لکه دماشوم په شان يې سر د يو سرتيري پر اوږې ورولويد.

په دې لړ کې، موريل په خورا ښه ځای کې ناست او سرتيري پرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټول شوي وو.

دغه لنډوني سورور فرانسوي افسر چې پړسېدلې سترګې يې له اوښکو ډکې وې، لکه د ښځو په شان يې خولۍ نه د ستمال تاو کړی و او لنډه ښځينه پوستين يې په ځان. داسې برېښېده چې د ودکا له څکلو وروسته يې حال بل ډول دی، لاس يې څنګ ته د ناست سرتيری په غاړه کې وراچولی و. په ډډه او پرې پرې آواز يې فرانسوي زمزمه کوله.

سرتيرو هغه ته وکتل او له خندا نه يې بډوډې کلک نيولي وو.

هغه ټوکمار چې سندرې يې ويله او موريل يې لاس په غاړه کې وراچولی و ، وې ويل:

-څن. ګه. څنګه. را زده کړه. . زه يې ژر ژر کوم، راته وايه څنګه ؟

موريل سترګه کېښکودله او سندره يې پيل کړه:

-تل دې وې، څلورم هانري !

-تل دې وې هغه مېړنی زړور ټولواک او داسې نور څه په فرانسوي ژبه.

او سرتيرو د هغه پېښې کولې، خپل لاسونه يې څنډل او سندرې يې ويلې او په رښتيا يې هم ښې پېښې کولې.

له هرې خوانه د خوښۍ او کله هم د شډلې خندا غږونو انګازې کولې:

-وينئ !وينئ څومره ښه يې وايي !واه، واه. . .

موريل خندل او خندا يې پر بشرې کې ګونځې جوړولې.

-ښه، ورځه. دوام ورکړه، وايه !

هغه درې غوره چارې درلودې:

-څکل، سرښندنه او مهرباني.

-ګورئ، په رښتيا هم خورا ښې سندرې وايي، خو اوس وار د زاليتايووف دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زالیتایووف په خورا خوراېی سره وویل:
- کیو، کیو، کیو، یو، یو
هغه چې شونډې یې غوټۍ کړې وې، د هغه په شان وویل:
-کیو، کیو، کیو... دې، بې. دي.
هغه په سندریزه توګه دوام ورکړ:
- اوهو! خورا ښه! فرانسوي سندرې دغه شان ویل کېږي. هوي، هوي، ها، ها، هو ته بیا ورېی شوی یې.
ورکړئ، بیا شوله ورکړئ، دا سې ژر مړښت نه لري.
بیا یې هغه ته شوله ورکړه او موریل په خندا خندا د دربیمې کاسې په خوړلو پیل وکړ. ټولو هغو سرتیرو چې موریل ته کتل، پر بشرو یې د خوښۍ موسکا خوره وه.
عمر خوړلي سرتیري چې د نغري آپلو غځېدلي و، دغه شان چارې یې اپلتې ګڼلې او ویل یې چې ښه کار نه دی، خو بیا یې هم کله ناکله سر راپورته کاوه، ځنګلې به یې ووهلې او په خندا خندا به یې موریل ته وکتل.
له هغو کسانو نه یوتن چې څادر یې له ځانه تاو کړی و، وویل:
- هغه هم خلک دي، آن اغزي هم پر خپلو ریښو ولاړ وي او په همدا سې زرغونېږي.
- وای لویه خدایه! ستوري څنګه ځلېږي، د شپې به ښه یخ وي.
اوچوپه، چوپتیا خوره شوه.
او ستوري ګواکې په دې پوهېدل چې اوس به نور څوک نه ورته ګوري. په تک تور آسمان کې یې لوبې کولې. ستوري به ځلېدل، کله په آرامه شول، کله به کومه خوښي په کې خوره شوه، خو په رازمن ډول یې په خپل منځ کې څه سره ویل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

فرانسوي پوځونه، درياضي دقاعدې له مخې كرار كرار له منځه تلل. د برزينا له سيمې نه چې تېرېدل، د هغې په اړه ډېرې ليكنې شوي دي، دفرانسوی پوځ د له مينځه تللو يو منځنی پړاو و، هغه په هېڅ ډول ټاكونكی او اريز پړاو نه و.

كه د برزينا په اړه دېرې ليكنې شوي يا كېږي، كه دفرانسويانو په اړه دي، هغه له دې كبله دي چې دفرانسويان تالا والا كېدل كرار كرار و، خو په لنډه موده كې يې د برزينا د وران پله پر سر خورا زياته او دبدمرغې تراژيدی بڼه پيدا كړه. د اسې يوه بدمرغي چې د ټولو په ياد پاتې شوه، خو دبرزينا په اړه د روسانو له خوا د ډېرو ليكنو لامل يوازې دا و چې په پترزبورګ كې، دجګړې له ډګره، له برزينا نه لرې (پفول) د اسې يوه تګ لاره جوړه كړې وه چې دوی به دبرزينا د پله د ستراتيژيكې برخې په لوديز كې ناپليون اسيروي. ټول په دې ډاډمن وو چې هرڅه هسې كېږي لكه په تګ لاره كې يې چې اټكل شوی و، نو ځكه هغوی په تيره بيا په دې ډاډمن وو چې له برزيناتيريدل به دفرانسويانو د بشپړې تباهۍ سبب كېږي. ، خو رښتيانی خبره داده چې په برزينا كې دفرانسويانو مرګ ژوبله او دوسلو له لاسه وتل، تر هغه شمېره خورا لږه و چې په كراسينيسكايا كې و.

له برزينا نه د فرانسويانو د تيريدلو يوازينی اهميت په دې كې دی چې دغې چارې د ټولو هغو تګ لارو او اټكلونو ناسمولای څرګند كړ چې ددښمن دبېلابېلو قطعاتو په هكله شوی و او هم يوازينی، سم او كېدونكی اټكل چې په دې اړه و او هغه هم دكوتوزوف له خوا شوی و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعنی د دښمن پسې اخېستل او له نښتې پرته د فرانسویانو د تېښتې او د چټک او زیاتېدونکي تګ څارنه. د غه پوځ لکه تېږې شوی ځناور، داسې په تېښته و چې دریدل یې ناشوني و.

هرڅومره چې فرانسویان لرې تېښتېدل او هرڅومره چې د هغو د ژوندي پاتې شویو کسانو حال (په تېره بیا له برزینا نه تر تیریدو وروسته چې د پترزبورګ د تګلارې ټاکونکی اغیز ته سترګه په لاره و) خرابیدونکی و. روسي قوماندان چې یوبل په تیره بیا کوتوزوف یې په غفلت او تیروتنو تورناوه، لاپسې سودا یې کېدل.

داسې اټکل کېده چې د پترزبورګ د تګلارې د نه سرته رسېدو ګناه او ملامتي د کوتوزوف په غاړه شي، نو له دې کبله له هغه نه خوابدي، نارضایتي او پر هغه ملنډې پرله پسې زیاتېدې. البته د غه سپکاوی او ملنډې په خورا درناوي او دوکه کې څرګندیدې، داسې چې کوتوزوف آن په دې پوهېدای هم نه شو چې دی ولې او د څه له امله ملامت دی.

له هغه سره به څوک په ډاګه او په غوڅه نه غږېدل او که هغه ته به چا ګزارش ورکاوه، د هغه پریکړې ته به داسې سترګه په لاره و چې ګواکې کوم رسمي، سترې چارې ته د اړتیا له مخې اړ شوي دي. د هغه سترګې به چې بل پلو وغږیدې، دوی به خپلو منځو کې سترګې کېښکودې او په هر ګام کې به یې هڅه کوله هغه سره وغولوي او تیر یې باسي.

د غه ټول خلک، له همدې امله چې نه یې شو کولای د هغه په ژورو خیالو یې سر خلاص شي، دا یې غوره ګڼله چې له دغه بوډا سره خبرې ونه کړي، ځکه هغه یې بې پایلې ګڼلې او ویل به یې چې هغه د دوی په ژورو اندېښنو او تکلونو نه پوهېږي. هغوی ته داسې بربښېده چې هغه به دوی ته د هرې پوښتنې په ځواب کې بیا هماغه خبره تکراروي (دوی ته د هغه ځوابونه هسې خبرې بربښېدې) ر. د زرین پله په اړه او په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اړه چې له پولې نه تیر شوی، خوار او تالان شوي پوځ باید نور تعقیب نه شي او داسې نور او نور، دا او نورې خبرې چې دوی به په وار وار او لاپخوا اوریدلې وې. او ټول هغه څه چې ده ویل، هغه دوی ته تکراري بریښیدې. د ساري په توګه دا خبرې چې باید خوړو او کالو ته سترګې په لاره شو، سرتیري موزې او بوټ نه لري، تولې داسې ساده خبرې وې او هغه څه چې دوی خپله د هغو په اړه غږیدل او د هغو وړاندیزیې کاوه، د دوی لپاره خورا کرکیچن او عاقلانه وو او برعکس په دې ډاډه وو چې هغه باڅاري او بوډا دی، خو دوی نبوغ لرونکي خو بې واکه دي.

په تیره بیا تر هغه وروسته چې د سمندري قواوو نومیالی قوماندان او د پترزبورګ د اتل ویتګیشتاین پوځ له هغو سره یوځای شو. په قوماندانۍ کې دغه اپلتې په بې ساري توګه زیاتې شوې. کوتوزوف دغه لیدل، ساړه اسویلي یې ویستل او یا یې یوازې اوږې پورته اچولې. یوازې یو وار هغه خوابدی شو چې د برزینا تر پېښې وروسته بینیګسن په مخامخ توګه ټولواک ته ګزارش ورکاوه او هغه دا لیک هغه ته ولیکه:

((د عالیجناب د ناوړې روغتیا حالت ته په پاملرنې سره، د دغه لیک د ترلاسه کولو سره به سمدلاسه د کالوګې سیمې ته خوځېږي او هلته به د نوې دندې ټاکنې او د همایوني ټولواک فرمان ته سترګې په لاره پاتې شي.))

خو د بینیګسن تر لېږلو وروسته، ستر شهزاده کانستانتین پاولوویچ چې د جګړې په پیل کې یې هلې ځلې زیاتې وې او د کوتوزوف په سپارښتنه له پوځ نه لرې شوی و، بېرته جبهې ته راغی. ستر شهزاده چې اوس کله جبهې ته راورسېد، کوتوزوف ته یې خبر ورکړ چې اعلحضرت ټولواک د پوځ له بریاوو او کرار خوځون نه خورا

(c) ketabton.com: The Digital Library

اند ښښمن دی. هغه وویل چې همایوني اعلحضرت په پام کې لري چې په دې څو ورځو کې خپله جبهې ته راشي.

دغه سپین ږیري، په هغه کچه په درباري چارو کې تجربه لرله لکه په پوځي چارو کې چې لاسبرې و. هغه کوتوزوف چې د سرکال داګست په میاشت کې د ټولواک د اداري برخلاف د پوځ ستر قوماندان ټاکل شوی و، هغه سړی چې ولیعد شهزاده او د ټولواک ځایناستي یې له پوځه شړلي وو، هماغه څوک چې په خپله خوښه او د ټولواک دخوښې برخلاف یې مسکو تسلیم کړ، دغه کوتوزوف په هماغه شېبه کې په دې پوه شو چې دده د بخت شېبې پای ته رسېدلې دي، هغه پوه شو چې دده ونډه ترسره شوې او هغه ناڅرګند او بې پایه واک چې ده درلود، نور نه شته. هغه له ده سره د دربارله اړیکو نه هم دا احساس کړې وه. له یوې خوا هغه لیدل، هغه جګړه چې ده په کې ټاکوونکې ونډه لرله پای ته رسېدلې ده او احساسوله یې چې دده چارې ترسره شوې دي، له بلې خوا دې سره هممهاله ده خپله ځاني ستوماني او ستړیا احساسوله او ددغه عمرخوړلي ځان لپاره یې استراحت ته اړتیالرله.

دنوامبر په نهه ویشتمه کوتوزوف، د ویلینا سیمې ته لاړ. هغه د خپل خدمت په موده کې، دوه واره د ویلینا والي ټاکل شوی و، په دې بډای او له ورانیو نه په ژغورل شوي ښار کې دژوند له آسانتیاوو پرته چې له مودو مودو نه هغه له هغو نه بې برخې و، کوتوزوف خپل پخواني ملګري او یادونه بیا موندل.

هغه ناڅاپه خپلې ټولې پوځي او دولتي چارې او غمونه هېر او څومره چې د هغه شا او خوا حالاتو ده ته اجازه ورکوله، هغه آرام او ورځني معمولي ژوند ته مخه کړه. داسې بربښېده چې ګواکې هغه څه چې اوس دنړۍ په تاریخ کې تېرېږي او یا وروسته تېرېدونکي و، ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورې په هېڅ ډول اړه نه لري.
چیچیګوف، د هغو مشرانو له ډلې نه یو مشر و چې د دښمن د قطعاتو تر منځ د اړیکو د پریکولو او پر هغو د یرغل سخت لېواله و، غوښتل یې په یونان او بیا وروسته په وارسا کې کومه دوکه وکړي، خو دا یې هېڅ نه غوښتل هلته لاړ شي چې دی ګمارل شوی و.
چیچیګوف، له ټولو اک سره په زړورتیا خبرو کولو کې خورا پېژندل شوې څېره وه. د غه چیچیګوف، کوتوزف ځکه خپل منت بارګانه چې کله په ۱۸۱۱ کال کې د کوتوزوف له خوښې پرته له ترکیې سره د روغې د تړون لاسلیکولو لپاره استول شوی و، همدا چې پوه شو چې ستر قوماندان له خوښې نه پرته روغه شوې ده، ټولو اک ته یې وویل چې دا د کوتوزوف خدمت دی.
همدغه چیچیګوف و چې د ویلینا د ښار په هغې ماڼۍ کې چې کوتوزوف میشت کېدونکی و، تر ټولو لومړی څوک و چې د هغه هرکلی یې وکړ. چیچیګوف، په سمندري دریشۍ کې، لنډه توره تر ملا، خولۍ تر تخرګ لاندې نیولې، هغه ته ګزارش ورکړ او د ښار کلي یې ورته وړاندې کړه.

دد غه بوډا په وړاندې، دځوانو قوماندانانو له نزاکته ډک، او له سپکاوي سره مل درناوی چې د دوی په وینا د دغه سپین ږیري کړه وړه له سپین ږیرتوبه باځار توب ته ورته شوی و، او چیچیګوف چې په خورا لوړه کچه پر کوتوزوف له ملنډو او تورونو له ټولو نه خبر و، له ورایه او په څرګند ډول دده په کړو وړو کې را څرګند بدل.
کوتوزوف، له چیچیګوف سره د خبرو اترو په لړ کې، هغه ته وویل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دباریسوف په سیمه کې له ده نه، دده غلا شوې ګادۍ او په هغه کې پراته کالي او کپړې بشپړ او ده ته بېرته وسپارل شي.

چیچاګوف له قهره اورنی شو او وې ویل:

- تاسو غواړئ ماته ووایئ چې زه څه نه لرم چې دوډۍ په کې وخورم ؟نه داسې نه ده، برعکس تاسې د کومې ستړې مېلمستیا لپاره یاست، زه کولای شم هغه درته جوړه کړم چیچیګوف په هره خبره کې غوښتل دا ثابته کړي چې دی برحقه دی او داسې تصور یې کاوه چې کوتوزوف هم همداسې فکر کوي او طبیعت یې په دې خرابه دی.

کوتوزوف بیا خپله له بریږدکه او اغیزمنه موسکا پر شونډو راخوره کړه ، او بیا یې پورته واچولې او وې ویل:

-زه غواړم یوازې هغه څه ووایم ، چې ماد هغه ویل غوښتل.

-کوتوزف د ټولواک دهیلې برخلاف، د پوځ یوه زیاته برخه په ویلنا کې ساتلې وه. کوتوزوف د هغه دملګرو او ده سره مل یارانو د وینا له مخې په ویلنا کې سخت ژوبل شوی او جسماً هم خورا ناتوانه شوی و. هغه په ناهیلۍ خپلې چارې څارلې او زیاتره هغه یې خپلو جنرالانو ته پرېښې وې او د ټولواک د راتګ په پلمه یې خپلې عیاشۍ کولې.

ټولواک چې له خپلو درباریانو، ګراف تولستوي، شهزاده والکونسکي ، ارکچیوف او له نورسره دنوامبر په اومه نېټه له پترزبورګ نه خوځېدلی و، دنوامبر په یوولسمه ویلناته راورسېدل او په هماغه ګاډۍ کې مخامخ ماڼۍ ته ورغلل. دسختو سړو سره دسلو په شا او خواکې جنرال او دسترې قوماندانۍ افسران د درناوۍ او سلامۍ په دریشیو کې، دماڼۍ تر مخې هرکلي ته ولاړ وو او دسیمونوفسکي غونډ هم د ټولواک هرکلي ته سلامي و.

دهرکلي ډله ، په هغې ګاډۍ کې چې په خولو کې لمدو درې آسونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشوله او به مانۍ کې د تولواک مخې ته ورلېږلې شوې وه، ناري کړه:

-راروان دي !

کونوفنيځن دالان ته ددې لپاره ور ودانګل چې د ساتونکي په وړه کوټه کې سترګې په لاره کوتوزوف ته د تولواک د رارسېدو زيری ورکړي.

يوه دقيقه وروسته غټ او شورب بوډا چې د پريت دريشي يې اغوستې ، تټر يې له تمبل شويو نښانونو او مډالونو ډک وو او ټنډه يې خپتې نه يې نرۍ دستمال تاو کړی و ، په رېږديدونکو ګامونو برنډې ته راووت. کوتوزوف له پوځي دود سره سم خولۍ پر سر کړه، دستکشونه يې په لاس کې را واخېستل ، يو خواته کوږ شو ، په خورا خواريو پر زينو راښکته او هغه ګزارش يې چې تولواک ته چمتو کړی و ، په لاس کې و.

ګڼه ګونه وه، د دري آسيزې ګاډۍ شر او شور چې لکه باز داسې الوته ، را روانه او تولو خلکو ورته کتل. په رانېږدې کېدونکې ګاډۍ کې تولواک او فالکونسکي ناست وو.

دغه بوډا جنرال که څه هم د پنځوس کلن خدمت په موده له دغه راز مراسمو سره ښه آشنا او رږدی و ، خو ددغو کړو وړو تر اغيزې لاندې راغی. په خورا اندېښنې يې لاس پر ځان تير کړ، خپله خولۍ يې ځای پر ځای کړه ، سمه يې کړه او پوره په هماغه شېبه کې چې تولواک پښه له ګاډۍ نه پر ځمکه کېښوده ، هغه ته يې وکتل، هغه ته يې. سترګې ورپورته کړې ، بېرته آرامه شو ، ودريد ، لږ ځير شو او خپل ګزارش يې هغه ته وسپاره او په خورا نرم او ملايم غږ يې له هغه سره خبرې اترې پيل کړې. تولواک په يوه چټک غلچک ، کوتوزوف سر ترپايه وڅاره. يوه شېبه يې تندی تريو کړ، خو سمدلاسه يې ځان بېرته راجوړ کړ، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته وروا ړندې شو ، لاسونه يې پرانستل او له بوډا جنرال نه يې غېږ تاو کړه. د ټولواک دغې مهربانۍ د تل په شان پر کوتوزوف اغيز وکړ او دېخوا په شان بيا د خپلو احساساتو لاندې راغی ، کومې تلوسې پسې واخېست او ټنګ په ژړا شو
ټولواک له افسرانو سره روغبړ وکړ، د سيمونوفسکي د هرکلي دغونډ له مخې تير شو ، بيا يې دبوډا لاس کېښکود او له هغه سره مل کوټې ته ننوت.
ټولواک چې کله له فيلد مارشال سره يوازې پاتې شو ، د دښمن د څارنې او پسې اخېستو کې ، ددوی د پوځ سستۍ ، په کراسينيسکايا او برزينا کې د تيروتنو په اړه يې د خپلو اندېښنو تر ځرګندولو وروسته يې په راتلونکې کې د روسيې له پولو نه بهر د خپلو کړو په اړه خپله اندېښنه ورته ځرګنده کړه. کوتوزوف له هغه سره نه مخالفت وکړ او نه يې خپل نظر ځرګند کړ ، هغه دهماغه اوه کاله پخوا په شان چې د اوسترليځ په جګړه کې ، په اطاعت او بې پروايۍ د ټولواک سپارښتنې اوريدلې وې، هماغه حالت يې بيا پر څېرې راخور شو.
کله چې کوتوزوف، له کوټې راووت، په کړو وړو ګامونو او ښکته سر په دالان کې روان شو ، دچا غږ هغه ودراوه او وې ويل:
-تاسو عاليجناب !
کوتوزوف سر راپورته کړ او تر ډېر ځنډه پورې يې خپلې مخې ته ولاړ ګراف تولستوي ته چې د سپينو زرو په يوه قاب کې يې کوم وړوکی شی ايښی و ، کتل. داسې برېښېده چې کوتوزوف، په دې نه پوهېده چې څه ترې غواړي، خو ناڅاپه ګواکې ورپه ياد شول. نری موسکا يې پر پړسېدلې بشرې راخوره شوه ، په درناوي يې سر ښکته کړ او په قاب کې پروت وړوکی شی يې واخېست. دا د ګيورکي لومړۍ درجه نښان و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱

بله ورح مارشال يوه داسې غوره او غوره غرمنۍ جوړه کړې وه چې نڅاوې هم په کې روانې وې. د ټولواک ګډون دغه مېلمستيا لاپسې وياړمنه کړه. که څه هم کوتوزوف د ګيورګي په لومړي درجه نښان وياړل شوی او ټولواک په بې ساري توګه هغه وياړه او نازوه، خو له فيلډ مارشال نه د ټولواک په خوابدۍ هرڅوک خبر و. ټولو نزاکتونو ته پاملرنه کېده او په خپله ټولواک په دې برخه کې ترټولو غوره او ښه بېلګه وه، خو ټول په دې پوهېده چې سپين ږيری ملامت او د هېڅ چارې د سرته رسېدو نه دی. کله چې کوتوزوف، د نڅا بنډار ته د راننوتلو په وخت د اکاترينې (د روسيې ستر ټولواکه) دزمانې د پخوانۍ دود په شان سپارښتنه وکړه چې يرغمل شوي بيرغونه د هغه پښو ته ورواړتېرل شي، ټولواک، په ناخوښۍ تندی تريو کړ او څه يې وويل او ځېنو کسانو هغه خبرې واورېدې:

-زوړ ټوکمار!

له کوتوزوف نه د خپلواک خوابدي، په ويلنا کې ځکه لاپسې زياته شوه چې کوتوزوف په ښکاره يا نه غوښتل او يا نه پرې پوهېده، د هغه جګړې په اهميت پوه شي چې د دوی په وړاندې روانه وه.

کله چې د بلې ورځې پر سهار ټولواک، راټول شويو افسرانو ته وويل چې:

-تاسو نه يوازې روسيه ژغورلې ده، تاسو ټوله اروپا ژغورلې ده.

ټولو داسې وانګېرله چې جګړه پای ته نه ده رسېدلې.

يوازې کوتوزوف نه غوښتل په دې پوه شي او په ډاګه يې خپل نظر

(c) ketabton.com: The Digital Library

څرګند اوه او ویل یې چې نوې جګړه نه شي کولای د روسیې دریځ ښه او ویاړ یې لا لوړ کړي. هغه نه یوازې دا بلکې دا یې هم ویل چې نوې جګړه به د روسیې او سني دریځ چې دده په اند اوس یې لري، سپک او ویاړ به یې راکم کړي. هغه هڅه کوله ټولو اک ته دا ثابته کړي چې د نویو پوځیانو راټولول ناشوني دي، هغه ویل چې د خلکو ژوند خورا خوار او کېدای شي نا بریاوو او له نورو نورو بدمرغیو سره مخامخ شي.

فلید مارشال په طبیعي ډول، په دغه اند سره یوازې او یوازې دراتلونکې جګړې خنډ و.

له بوډا سره د ټکر د مخنوي لپاره یوه آسانه لاره پیدا شوه ، دا لاره په دې کې وه چې د اوسترلیخ او ددې جګړې د پیل دوخت په شان چې قوماندانې یې د بارکلي په غاړه وه، پرته له هغه چې ستر قوماندان خبر او خوابدي شي ، دواک هغه لوړه چې دی پرې ولاړ او هغه ناڅرګند او بې پایه واک چې دی یې لري ترې واخېستل شي ، او ټولواک ته وسپارل شي. دهمدې تکل د سرته رسولو لپاره د سترې قوماندانی په جوړښت کې څه بدلون راوستل شو ، دکوتوزوف د قوماندانی کړی کرار کرار ماتې او واک ورو ورو ټولواک ته ور ولېږدول شو. هریو ، کونوفنیڅن او ایرمولوف نورو چارو ته وګمارل شول. ټولو په ډاګه ناري وهلې چې فیلد مارشال خورا خوار او روغتیا یې ښه نه ده.

د هغه روغتیا ځکه خرابه وه چې واک بل چاته، هغه چاته چې غوښتونکی یې و ، ولېږدوي. او په ربښتیا هم د هغه روغتیایي حالت ښه نه و.

لکه هغه شان چې په طبعي ، ساده او کرار کرار کوتوزوف د ترکیې له جبهې نه، په پترزبورګ کې د احتیاط غونډ ته استولی شوی او داربکیو راټولو ته ګمارل شوی و او بیا هماغه وخت د اړتیا له مخې اړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شول ، هغه د پوځ قوماندانی ته ولېږي. اوس هم هماغه شان ساده ساده ، کرار کرار او په طبیعي ډول د کوتوزوف له خوا د خپلو چارو ، تر سرته رسېدو نه وروسته ، د هغه پر ځای بل څوک چې اړتیا ورته لیده کېده ، راپیدا شو.

د۱۸۱۲ کال جګړې د روسیې روح ته له ګرانښت او ملي ګټو پرته ، بله ځانګړتیا هم باید له لرلای او هغه د هغې اروپایي اهمیت و .

له لودیزه، ختیځ ته د پرګنو ترخوځونه وروسته ، اوس باید له ختیځه لودیز ته د خلکو خوځېدا پیل شوې وای. ددغې نوې جګړې لپاره نوي نومیالي په کار دي ، هغه نوي نومیالي چې د کوتوزوف دعقایدو او خیالاتو په توپیر یې باید ددې نوې چارې دهڅولو او لمسولو لپاره نور خیالات او عقاید لرلای.

لومړی الکساندر(د روسې ټولواک) دختیځ نه، لودیز ته د خلکو دخوځون او دملتونو دبرېدونو دټاکلو لپاره، هماغه شان په کار و، لکه کوتوزوف چې د روسیې د ژغورنې او ویاړمن کېدو لپاره په کار و.

کوتوزوف د اروپا ، دقواوو د انډول او د ناپلیون د ونډې په معنی نه پوهېده. هغه نه شو کولای په دې پوه شي. کله چې د روسیې دښمن تا والا شوی وی ، هېواد او د هغه ازادي د ویاړلو او څوکو ته رسېدلي، دغه ویاړته تر رسېدو وروسته د روسیي خلکو استازو ته، روسي انسان ته، لکه دیوه روس په څیر نوره اړتیا نه لیدل کېده، د ولسي جګړې استازي ته له مرګه پرته بل هېڅ څه او هېڅ چاره پاتې نه وه. هغه مړ شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

پېيېر لکه چې تل همداسې وي، د ټولو هغو جسمي او روحي ستونزو در ندوالي چې د اسارت په وخت کې ليدلي وو، يوازې هغه وخت احساس کړ چې د غه ستونزې او محروميتونه پای ته ورسېدل. تر ازاديدو وروسته ، هغه د اريول، ښارته راغي او تر راتګه درې ورځې وروسته يې چې کله د کيف ښار ته د تګ تکل وکړ، ناروغه شو او درې مياشتې د ناروغۍ په بستر کې پاتې شو. داکترانو ويل چې (دصفرا دکيسې) په ناروغۍ اخته شوی دی، خو داکترانو وينه يې تری واخېسته، دارو درمل يې ورکول او تر هغه پورې د هغه تداوي کوله چې روغ شو.

ټول هغه څه چې پر پېير راغلي وو، له اسارته ، تر ازادۍ او بيا تر ناروغۍ پورې ، هېڅ يوه هم پر هغه کوم اغېز نه کړی. هغه ته يوازې خړه هوا ، غمرلي بارانونه، کله وا وره او کله له اورښته پرته بل څه نه وريادېدل. په زړه کې پراته غمونه ، د پښې او تخرګ درد ، دبد مرغۍ غمرلې خاطرې او د خلکو زوريدنې وريادېدې. د جنرالانو او افسرانو له ګېڼې نه ډکې پوښتنې وريادېدې، دګاډۍ او څو آسونو د لاس ته راوړلو لپاره خپلې هلې ځلې او ترټولو نه لامهمه په هغه وخت کې د تفکر او احساس لپاره د استعداد نه لرل، وريادېدل. د خپلې آزادۍ په ورځ هغه د پيتيا رستوف مړی وليد. په هماغه ورځ هغه له دې خبر شو چې سرداراندرې د بارادينو تر جګړې يوه مياشت وروسته هم ژوندی او دا څوموده وړاندې د ياروسلاو په ښار کې د رستوفيانو په کورکې مړ شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه ورځ چې کله د ينيسوف دغه خبر پيير ته وايه، په دې ګمان چې پيير لا پخوا د خپلې ښځې ايلن له مرګه خبر دی، د هغې يادونه يې هم کړې وه. دغه ټول خبرونه او پېښې، هغه وخت پيير ته عجيب برېښېده. هغه داسې انګېرله چې دی نه شي کولای په دې ټولو خبرو پوه شي. په هغه ورځ، دده يوازينۍ هيله دا وه چې څومره ژر کېږي له دغې سيمې نه چې انسانان يو بل په کې وژني لاړ شي او چېرته سترګې پناه او آرام وکړي. دا هيله يې لرله چې آرام وکړي او د هغه څه په اړه فکر وکړي چې ده ته عجيب و اونوي پېښ شوي دي، خو همدا چې د اريول ښار ته ورسېد، ناروغه شو. کله چې له خوبه راويښ شو، هغه خپل څنګ ته له مسکوه راغلي دوه تنه ناست چوپړان وليدل دغه دوه تنه، تيرنته او واسکا وو. مشر سردار چې د ايليخ په سيمه کې اوسېده هم له دوی سره وو. دوی همدا چې د پيير له آزادۍ او ناروغۍ نه خبرشوي وو، ځان يې ددې لپاره هغه ته رارسولی و، چې د هغه پالنه او درملنه وکړي.

پيير د خپلې رغيدو په موده کې هڅه کوله کرار کرار ځان د هغو خيالونو له اغيزه چې په دې څو مياشتو کې د هغه په عادتونو بدل شوي وي وو، وژغوري او په دې ډاډه شي چې سبا ته يې څوک کومې خوا ته په زور لږ ديدو ته نه اړوي، څوک به بيا تود بستر نه ترې اخلي او هرو مرو به سهارنۍ، غرمنۍ او ماښامنۍ ولري. خو هغه تر ډېرې مودې پورې يې لا په خوب کې هم ځان هماغه شان په اسارت کې ليده. دغه راز کرار کرار پيير په دې خبرو سرخلاصېده چې سرداراندرې او دده ښځه مړه شوي دي او فرانسويان تالا والا او ماتې يې خوړلې ده.

دآزادۍ خوښونې احساس، هغه بې ساری سپېڅلی احساس چې د انساني غريزې، نه جلاکېدونکې برخه ده او له انسانه نه يې څوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخېستی نه شي، دا هغه څه و چې ده دلو مړي ځل لپاره له مسکوه تر وتلو وروسته احساس کړي و . دغه احساس دناروغۍ او له ناروغۍ نه درغېدو په موده کې دده روح پاله. هغه دې ته حیران و چې دغه روحي آزادي له بهرنیو پېښو سره هېڅ اړیکي نه لري، هغه دا هم انګېرله چې دغه آزادي ګواکې بې پروا خو په پرتمین ډول، په بهرنیو ازادیو ګاڼل شوې ده. پېیر په هغه ښار کې یوازې او چور پردی پردی و او هېڅ پېژندګلوي یې نه درلوده. هېڅ چا، له هغه نه، نه څه غوښتل او نه یې چېرې لېږه. هر څه چې ده غوښتل اوس هغه درلودل. د ښځې په اړه د هغه ټول پخواني خیالونه چې دی یې زوراوه، نور نه وو، ځکه هغه ښځه نور، نه وه. کله چې د خوړې او مزناکې شورا میز ده ته جوړېده او یا کله به چې په پاک او سپېځلي بستر کې غځېده او یا به چې کله وریاد شول چې دده د ښځې او د هغه فرانسوي کیسه پای ته رسېدلې ده، هغه به له ځانسره وویل:

-آخ څومره ښه !آخ څومره خوندور !

او د خپل پخواني عادت له مخې یې خپل ځان نه پوښتنه کوله:

- نو څنګه ؟ نو څنګه به کوم ؟

او سمدلاسه یې خپله ځانته ځواب وایه:

-هېڅ ! هسې ژوند به کوم، اخ چې څومره ښه ده.

هغه څه چې پخوا دی زووراوه، هغه څه چې دی تل د هغه په لټه کې و، هغه څه چې دده دژوند موخه و، نور دده لپاره شتوالي نه درلود. دژوند دغې نا څرګندې موخې اوس په تصادفي توګه نه یوازې په دغې شېبه کې، شتوالي نه لاره، بلکې ده داسې انګېرله چې دده دغه موخه نه شته او شته والي یې ناشونی دی. نور ددغې موخې نشتوالي هغه ته د آزادۍ هغه پوره احساس ورکاوه چې د هغه نیکمرغي یې جوړوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اوس کومه موخه نه شوه لرلای، ځکه چې اوس هغه ایمان لاره. دا ایمان نه په ده یا هغه، یا په دې قانون او یا هغې قاعدې ایمان، یا په کومه خبره یا اند ښېنې ایمان، هغه پر خدای ایمان درلود.

تر دې نه پخوا هغه خدای په خپلو موخو کې لټاوه. ددغې لټونې موخه یوازې د خدای لټونه وه، خو دا سارت په وخت کې هغه ناڅاپه، نه ددنیا یا داند ښېنو او استدلال له مخې، بلکې مخامخ د احساس او شهود له لارې، پر هغه څه چې ده ته لا پخوا دده مینځې په خورا ساده ژبې ویلي و، ایمان راوړ: خدای، هغه دی خدای. هغه هرچېرې دی.

هغه په اسارت کې په دې پوه شو چې خدای په کراتایوف کې، تر هغه خدای نه چې ماسونیان یې دنړۍ د ستر جوړونکي او معمار په توګه مني، لوی، بې پایه او په تصور کې نه ځایدونکی دی. هغه د هغه چا په شان احساس درلود چې کومې ورکه یې لرې لرې د ګرځېدو په حال کې تر خپلو پښو لاندې پیدا کړې وي. هغه په خپل ټول عمر کې، دده په شا او خوا کې خلکو نه، کومې لوړې خواته کتل، حال دا چې لوړ کتل په کار نه و، ده باید یوازې خپلې مخې ته کتلي وای.

هغه پخوا تر دې، هغه ستر، بې پایه او د عقل له تصور بهرڅه، هېڅ چېرې لیدلی نه شو. هغه یوازې دا احساسوله چې دغه شان څه باید یو چېرته وي. ده هغه لټول، ده ځان ته نېږدې مفاهیمو کې له لنډ پارۍ، ورکتوب، سپکوالي او بې معنی یې نه پرته بل څه نه لیدل.

هغه ځانته یوه لرې دنیا جوړه کړې وه. ده هلته لرې ورکتل. هلته ته چې دغه واړه دنیایي څه د خیال په لړو کې ورکېدل او ده ته په هماغه کچه ستر او بې پایه بریښېدل. ده ته اروپایي ژوند، سیاست، ماسونوالي، فلسفه او له انسانانو سره مرسته، ټول په دې ډول بریښېدل او هماغه وخت او هماغه شیبې چې ده د خپلو نیمګړتیاوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيبې ګڼلې، د هغه عقل ، هغه لرې او له تصوره وتلي څه ته لاره موندله او هلته يې هم له لنډ پارۍ، دنيوي او بې معناتوبه پرته بل څه نه شو موندلای، خو اوس ده دا زده کړې و چې ستروالي، ابديت او بې پايتوب په هرڅه کې ووينې او پيدا يې کړي. دا طبيعي خبره ده چې هغه دا ووينې. او ددې لپاره چې ددغه لرې ليدونکي څه نه خوند واخلي، بايد هغه لرليد (دوربين) چې ده د نو رو له سره پورته په هغه کې کتل، لرې وا چوي او په خوښۍ خپل شا او خواته ، تل بدليدونکي، ستر، ابدي، اوله تصوره، وتلي او بې پايه ژوند ته وګوري، څومره چې ده نېږدې هغه ته کتل، په هماغه کچه دی آرامه او نيکمرغه و. هغه وحشتناکه پوښتنه د څه لپاره ؟ هغه پوښتنه چې تر دې نه مخکې به يې دده ذهن راپرزاوه، نور نو هغه له ځانه، نه پوښتله. اوس دا پوښتنه د څه لپاره وه ؟ د هغه دزړه په تل کې ځواب چمتو و: ددې لپاره چې خدای شته، هغه خدای چې د هغه له ارادې پرته، د انسان يو ويښته هم له سره، لويدلای نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳

د پییر په کړو وړو کې څه کم هېڅ بدلون نه و راغلی. د هغه بشره هماغه شان و، لکه پخوا چې و ه. هغه لکه د پخوا په شان پریشانه او داسې برېښېده چې دده ترمخې له تیرېدونکو پیښو نه چېرې لرې، په نورو او ځانګړو خیالونو کې ډوب دی.

د هغه د پخوانې او اوسنې حالت توپیر په دې کې و چې پخوا به یې ترمخې ترېدونکو پیښو او کړو ته کتل، خو هغه به یې نه لیدل، هغه څه به یې چې دده ته ویل، هغه به یې نه اورېدل، دردونکې ګونځې به یې پر تندی راخورې شوې او داسې برېښېده چې هڅه کوی، خو نه شي کولای، له ده لرې کوم ولاړ څه ته وروګوري.

هغه اوس هم، هغه څه هېرول چې ده ته به ویل کېدل او هغه څه چې دده ترمخې تیرېدل نه یې لیدل، خو اوس یې له ملنډو سره په مل یوې موسکا دابنودله چې دده تر مخې هر تیرېدونکي څه ویني او هرڅه چې ده ته ویل کېږي، هغه اوري، خو سره له هغه هم دا ښکارېده چې چور بل څه ته ګوري او غوږ یې چور بلې خواته دی. پخوا که څه هم هغه بد مرغه خو مهربانه برېښېده. نو له همدې کبله خلکو له هغه نه د لرې کېدو هڅه کوله. اوس یې د خوښۍ، ژوند ښښوونکې موسکا پر شونډو خوره و او له خلکو سره د خواخوږۍ لېوالتیا یې په سترګو کې ځلېدله. هغه له ځانه پوښتنه کوله:

-ایا دا نور خلک هم دده په شان نیکمرغه دي او کنه؟

نو ځکه خلکو له هغه سره له خبرو اترو نه خوند اخېست.

پخوا هغه ډېر غږېده او په غږېدا کې په قهرېده، نورو ته یې لږ غوږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونیو خو اوس خورا لږ غږیده او داورېدلو زغم یې هم پیدا کړی و ، داسې چې خلکو آن په خورا لېوالتیا هغه ته خپل رازونه ویل.

مشره شهزادګۍ چې هېڅکله پییر ورته ګران نه و ، د بوډا ګراف تر مرګه وروسته یې ځان د هغه منت باره ګاڼه او له دې کبله یې د هغه په وړاندې په زړه ځانګړی احساس پیدا شوی و. هغې د اریول ښار ته تر راتګ نه لنډه موده وروسته په ډېرې حیرانۍ او تعجب دې ته پام شو چې (هغه اریول ته ددې لپاره راغلی و چې د پییر له خواله دوی سره د ټولو نادودو سره سره ، دناروغۍ په وخت کې د هغه پالنه وکړي)پییر ورته ګران دی... پییر د شهزادګۍ د زړه دلاس ته راوړلو لپاره هېڅ نه کول او یوازې یې په ځیر ځیر یې هغه څارله. پخوا شهزادګۍ داسې احساسوله چې دې ته د هغې کتل له بې پروایۍ او څه ملنډو سره مل دي، نو ځکه د هغه په وړاندې به یې هم لکه د نورو په شان تندی تریو او د خپل ژوند او طبیعت ترخې خواوې څرګندولې ، خو اوس برعکس هغې داسې انګېرله چې هغه ګواکې آن ددې د ژوند رازمن اړخونه لټوي او زړه ته یې دلارې د پیدا کولو په تکل کې دی. هغې لومړی په نه ډاډمنه توګه ، هغه ته کتل خو وروسته یې په خورا خواخوږۍ او مهربانۍ د خپل طبیعت رازمنې ځانګړتیاوې هغه ته راوسپړل.

آن خورا ځیرکو او چالاکو کسانو هم نه شو کولای ، د شهزادګۍ داسې باور وګټي چې د هغې دځوانۍ دښو وختونو یادونه راوسپړي، هغه په خبرو یې راولي او خپل رازونو ورسره ګډ کړي. د پییر ټوله ځیرکتیا په دې کې نغښتې وه چې هغه د خپل روح د آرامۍ لپاره د شهزادګۍ په کرکجن ، وچ او د شهزادګۍ والي له غروره په ډک زړه کې یې انساني احساس راپاراوه.

شهزادګۍ په زړه کې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هو کې !

کله چې هغه زما غوندې د ښو خلکو تر اغیز لاندې وي، خورا خورا مهربانه انسان وي.

د پېير چوپړانو، ترنتي او واسکا هم هغه بدلون ته پام شو چې د دوی د بادار په کړو وړو کې راغلی و. د هغوی دې ته پام شو چې پېير خورا ساده شوی دی. ترنتی به چې کله له خپل بادار کالي وویستل. کالي او بوټ په لاس به یې هغه ته شپه په خیر ویلې او په کراره به د وتلو د هڅې په لړ کې، دې ته سترګې په لاره و چې بادار خو له ده سره د خبرو هیله نه لري، نو د پېير به دې ته پام کېدو او هغه به یې دراوه او خبرې به یې ورسره کولې.

هغه به پوښتل:

- ښه ! دا راته وایه، تاسو ځانته خنګه ډوډۍ پیدا کوله ؟

او ترنتی به د مسکو د تالان نه کیسه راپیل کړه. د خدای بښلي ګراف یادونه به یې راتازه کړل. تر ډېره وخته، کوټ په لاس به یې نقلونه کول او کله به هم د پېير خبرو ته غوږ او له خپل بادار سره به یې له خواخوږۍ او نېږدېوالي نه خوند اخیست. او د همدې خوښیو په څپو کې به له هغه نه ووت.

هغه ډاکتر چې پېير یې تداوی کاوه او هره ورځ به یې پوښتنې کولې او خارنې ته ورته. که څه هم د ډاکترانو د عادت له مخې یې دا خپله ونډه ګڼله چې د داسې سړی بڼه څرګنده کړي چې د هغه د ژوند هره ګړانه شیبه د انساني ژوند د ساتنې لپاره ده، هغه به په ساعتونو ساعتونو، د پېير خواته ناست و. د ناروغانو د نا ارامه اعصابو د خارنې په لړ کې یې هغه ته د خپلې خوښۍ په تیره بیا د ښځو په اړه خوږې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیسې کولې.
ډاکټر ویل:
- هو کې ! خبرې خو له دغه شان سړي سره خوند کوي، نه دا چې زمونږ د سیمې (ولایت) ناروغانو سره.
په اریول کې څو فرانسوي اسیرانو ژوند کاوه. دغه ډاکټر هم د هغو یو تن چې یو ایټالوي ځوان و ، پییر ته راوست.
دغه ایټالوي، پییرته تګ راتګ پیدا کړ او شهزادګۍ به د هغه په هغو اندو او احساساتو خندل چې دغه ایټالوي د خبرو په لړ کې، پییر ته څرګندول. دا سې ښکاریده چې دغه ایټالوي یوازې هغه وخت د نیکمرغۍ احساس پیدا کوي، چې پییر ته ورځي، له هغه سره غږیږي او هغه ته د خپل تیر ژوند ، خپلې کورني ژوند او د خپلې مینې په اړه غږیږي او د فرانسویانو په تیره بیا د ناپلیون په وړاندې کرکه څرګندوي.
هغه پییر ته وویل:
-که ټول روسان او یا لږ ترلږه د هغو یوه برخه تاسو ته ورته وای ، له داسې خلکو سره جنګېدل به چور کفر وای. تاسو د فرانسویانو له لاسه څومره رنځ ولید ، خو تاسو اوس د هغو په وړاندې هسې چې وړ ده، ان کرکه هم نه څرګندوی.
ایټالوي، له پییر سره ځکه داسې لېونۍ لېوالتیا ښودله چې پییر د هغه په زړه کې له ویرې سره مل ، داسې یوه احساس رالمسولی و چې د هغه ورځې د خورا غوره هیلې څرګندونه یې کوله.
په اریول کې د پییر د اوسېدو په وروستیو وختو کې، د هغه پخواني ماسون، انډیوال ګراف ویلارسکي دده دیدن ته راغی. دا هغه څوک و چې په ۱۸۰۷ کال کې یې پییر ماسوني لوژ ته بدرګه کړی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویلا روسکي مېرمن یوه بډایه روسي ښځه وه چې د اریول په ولایت کې یې لوی نوم او ډېر جایدادونه لرل. ویلارسکي دښار د خوړو د برابرولو په اداره کې یوه موقته دنده لرله.

ویلارسکي چې کله اریول ته د بیزاو خوف، (پېیر) له راتګه خبر شو، سره له هغه چې له هغه سره یې دومره نږدې پېژند ګلوي نه لرله، هغه ته ورغي. له پېیر سره د هغه مینه او خواخوږي، د هغه کسانو خواخوږې او مینې ته پاتې کېدل چې معمولا یې ځوک په یوه دښته کې دچا په لیدو خوشکندوي. ویلارسکي په اریول کې خفتیان پسې اخېستی و او له دې کبله چې هغه خپل یو سیال یې پیدا کړی و، په لیدو یې سخت خوشاله و.

د ویلارسکي په ډېره حیرانۍ دې ته پام شو چې پېیر له ربښتیني ژونده شاته پاتې شوی او داسې چې هغه د ځانستاینې او بې غمۍ په رنځ اخته شوی دی.

هغه وویل:

- تاسو خورا زیات په ځان کې ډوب شوي یاستئ.

له دې خبرو سره سره. ویلارسکي تر پخوا نه له هغه سره خواخوږی او مهربانه و او هره ورځ به هغه ته ورته و، خو پېیر به چې کله ویلارسکي ته کتل او د هغه خبرې به یې اورېدې، هک پک او په حیرانۍ به یې دا فکر کاوه چې دی هم ځو موده پخوا همداسې و.

ویلارسکي ښځه لرله، ورنۍ یې لرله، د خپلې ښځې اداري او د جایدادونو چارې یې کولې. ټولې دغه چارې دده دژوند خنډ وي، هغه ته یې په سپکاوي کتل، ځکه د هغو د ټولو سرته رسولو موخه دده او د ده د کورنۍ د ګټې او ښه والي لپاره و.

پوځي، اداري، سیاسي او ماسوني خیالونو، د هغه ټول پام ځانته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور اړولی و. پییر پرته له هغه چې د هغه د خیالونو د بدلون هڅه وکړي، یا هغه برحق او ملامت وګڼي، په خپلې پرله پسې، آرامې او له ملنډو مل موسکا سره یې، ده ته، د داسې یوه آشنا اغیز ستاینه کوله.

له ویلارسکي، شهزادګۍ، ډاکټر او نورو ټولو هغو خلکو سره چې ده اوس لیدنې کتنې لرلې، ده داسې نوې بڼه پیدا کړې وه چې د ټولو مینه او خواخوږي یې ځانته را اړولې وه. او دا دده هغه اعتقاد و چې هرڅوک حق لري په خپله خوښه او ډول فکر وکړي، هغه احساس کړي، خپل ژوند ته وګوري او په دې باور چې په خبرو نه شو کولای د چا عقاید بدل کړل شي، دا د هرچا خپل حق دی. دا هغه څه و چې پخوا به یې د پییر زیات پام، آن تر قهرکېدو پورې ځانته وراړوه، خو اوس له نورو سره دده د خواخوږۍ او ملګرتیا بنسټ جوړاوه. د خلکو ترمنځ اختلاف او یا د عقایدو او یا د ژوند د ډول توپیر په ده کې خوښي رالمسوله او پر شونډو یې له ملنډو ډکه موسکا راخوروله.

په ورځنیو چارو کې، پییر ناڅاپه دا احساس کړه چې داسې څه د هغه د کړو منځ پانګه شوي دي چې پخوا نه و.

پخوا د پیسو په اړه خبرې او پوښتنې، په تیره بیا له ده نه د یوه بډای سړي په توګه د پیسو غوښتنې چې تل او پرله پسې له ده کېدې، دی لېونتوب او سرسامۍ ته وسپاره. هغه به له ځانه پوښتل:

- وریې کړي؟ او که ور یې نه کړي؟ هغه به حیران و، ویل به یې:

- زه یې لرم او هغه اړتیا ورته لري. او هغه بل بیا ترهغه نه هم زیاته اړتیا ورته لري. څوک زیات اړمن دي؟ کېدای شي دواړه دوکه ماروي؟

پخوا به یې له دغو ستونزو د خلاصون هېڅ لاره موندلای نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه او هرچاته يې ورکولې، تر هغه پورې يې ورکولې، چې وې. د خپلو جايدادونو په اړه يې هم کټ مټ له همداسې پوښتنو سره مخامخېده. کله به يوه ويل: داسې وکړه او بل به وايي چې نه هسې ښه ده.

خو دی خپله دې ته حيران و چې ټولو دغو پوښتنو ده ته کومه پريشاني او خوابدی نه پيدا کوله. اوس په هغه کې داسې يو قاضي راژوندی شوی و چې د داسې قوانينو له مخې چې ده نه پېژندل، هره ستونزه آواروله او ورته ويل يې چې څه وکړي او څه ونه کړي.

هغه اوس هم د پخوا په شان، د پيسو او مالي چارو په وړاندې بې پروا و، خو اوس ښېشکه دی په دې پوهېده چې کوم کار بايد وکړي او کومه چاره ونه کړي. دده د غه نوی قاضي د يو فرانسوي ډګروال د هغې غوښتنې په اړه و چې پيير ته راغلی و، هغه ته يې د خپلې اتلوالۍ او مېړانې کيسې وکړې او په پای کې يې په خورا سپين سترګۍ د ځلور زرو فرانکو غوښتنه وکړه هغه دا غوښتنه ددې لپاره کړې وه چې هغه خپلې ښځې او ماشومانو ته ولېږي. پيير. له کومې سختۍ او پر ځان له زور راوستو نه پرته، هغه ته، نه، ويلي و. وروسته دی خپل ځانته حيران و چې څنګه ده په اسانۍ هغه کار کړی دی چې پخوا به ده ته خورا ګران برېښېده، خو له دې سره همماله، کله چې ده فرانسوي ډګروال ته د پيسو له ورکولو ډډه کړې وه، ده تکل کړی و داريول له ښاره د خوځېدا نه دمخه، په خورا ځيرکۍ ايټالوي ځوان دې ته وهڅوي، هغه پيسې له ده نه واخلي چې ډېره اړتيا ورته لري.

په عملي چارو کې دده د ورګډېدو بله نښه، د خپلې ښځې د پورونو د پريکړو او دمسکو د کورونو او باغونو د بيا جوړولو او نه جوړلو په اړه، دده پريکړې وې.

هغه لا داريول په ښار کې و چې د هغه د جايدادونو د چارو چلونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ته راغی او له پییر سره یې په ګډه خپل حسابونه وکړل. د چارو د مشر چلوونکي د حساب له مخې د مسکو اورونو، پییر ته دوه میلیونه روبله په شا او خوا کې تاوان رسولی و.

د هغه د جایدادونو د چارو مشر چلوونکی، د دغه تاوان له غمه د آرامۍ لپاره پییرته هغه حساب وړاندې کړ چې د دغه تاوان سره سره، ګټه نه یوازې لږه شوې نه ده بلکې زیاته شوې هم ده، خو په دې شرط چې دی د ګرافینې (خپلې ښځې-ایلن) نه پاتې شوي پورونه چې دی یې ورکولو ته اړ هم نه دی، پرې نه کړي. دغه راز که دی په مسکو او د مسکو په څنډو کې د خپلو کورونو او باغونو د بیا جوړونې ته چې په کال کې له کومې ګټې پرته اتیا زره خرڅ لري، ډډه وکړي.

پییر په خوښۍ سره وموسېد او وې ویل:

- هو کې، هو کې، همداسې ده. هو کې هو کې، زه د غو شیانو ته هېڅ اړتیا نه لرم. زه د دغو کنډوالو له برکته له پخوا نه هم بډای شوی یم.

خو د جنورې په میاشت کې له مسکو نه سافیلیچ راغی. هغه د مسکو د حالاتو او د هغو حسابونو په اړه ورته وغږېد چې د مسکو او د مسکو په څنډو کې د هغه د کورونو او بیا جوړولو لپاره په کار دي. د هغه له خبرو داسې برېښېده چې د دغو کارونو چارې پوره چمتو دي. له دې سره هممهاله پییر له پیترزبورګه د سردارو اسیلي او نورو آشنایانو لیکونه ترلاسه کړل. په دې لیک کې د هغې د ښځې د پورونو یادونه شوې وه.

پییر پریکړه وکړه چې دده د جایدادونو د مشر چلوونکي هغه تګلاره چې دده هم خوښه شوې وه، بې نتیجې ده او دی باید پترزبورګ ته لاړ شي. له ښځې نه پاتې ستونزې آوارې کړې او بیا مسکو کې میشت شي، خو هغه خپله په دې نه پوهېده چې دا کارونه د څه لپاره دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

؟ خو په دې کې يې شک لاره چې هغه بايد ترسره شي. دده دې پريکړې د هغه ګټه څلور برابره راټيټه کړه، خو ده دا احساسوله چې دا کار بايد ونه شي.

ويلارنسکي هم مسکو ته روان و او دواړه پريکړه وکړه چې په ګډه لاړ شي.

پيير په اريول کې د خپلې تداوۍ په ټوله موده کې د خوښۍ، ازادۍ او خوندور ژوند احساس کاوه، خو کله چې يې د سفر په لاره کې ځان په ازاده فضا کې وليد، په سلګونو نوې څېرې يې ليدلې او د هغو په ليدو د هغه احساس لاپسې پياوړی شو. هغه د سفر په ټوله لاره کې د ښوونځي د هغه زدو کوونکي په شان خوښي کوله چې رخصت شوی وي. د ټولو څېرې، د ګاډيوانانو، نندارچيانو په لاره يا په کلي کې دبزګرو کليوالو، ټولو او ټولو څېرو، هغه ته نوې معنی لرله. دده ترخنګ د ويلارسکي شتوالي او له اروپا نه د روسيې د ببرته والي او د خلکو د ناپوهې په اړه د هغه خبرو د پيير خوښي لاپسې زياتوله.

هلته چې ويلارسکي، د مرګ نښې ليدلې، پيير به هلته د ژوند غير معمولي پياوړتيا او ژورې نښې ليدلې. هغه پياوړتيا چې د غه يو ملت او خلک يې په هغو واورو کې راژوندي او يو موټي کول. هغه له ويلارسکي سره ناندرۍ نه کولې او داسې يې ښودله چې ګواکې د هغه خبره مني (ځکه هغه ظاهري ملګرتيا له بې پايه شخړو او ناندريو غوره ګڼله)هغه به په خوښۍ، هغه ته موسبده او هغه ته به غوږ غوږ و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴

لکه هغه شان چې ګرانه ده وویل شي، ولې مېړتانه، له خپلې خاورينې ورانې ځالې نه کوم پلو او چېرته په تلوار دي. يوه ډله څه خځلې يا هګۍ او يا د مړو مېږتانو مړي له هغه ځايه کشکاږي او بله ډله بيا بېرته ځالې ته ور روان يې، دڅه لپاره دوی سره ټکرېږي. يو له بله مخې ته کېږي، ډغرې سره وهي، همدغه شان نه شو کولای وو ايو کوم لاملونه د فرانسويانو له وتلو نه وروسته ، روسان دې ته اړ کړي وو چې د مسکو نوي ځای ته ډله ډله ورستانه شي، خو بيا هم هماغه شان چې د دانو د جالو په شا او خوا کې د تيتو پرکو مېږتنو ته ګورو، ددغو بې شمېره مېږتنو له ټينګار، هڅو او هانده پوهېږو چې د هغو د ځالې د ورانی سره سره چې د هغو په کنډوالو کې يوازې د ځالې نښې پاتې وې. مسکو هم د اکتوبر په مياشت کې ، سره له هغه چې نه چارواکي په کې پاتې وو، نه مقدسات او نه دلمانځنې د اړتيا وړ وسايل ، نه د خلکو شتمنی او نه کورونه، خو بيا هم مسکو هماغه ګڼه ګونه درلوده، هغه هماغه شان مسکو و ، د اګست د مياشتې مسکو (تر جګړې مخکې مسکو) د مرموزو ، سترو او نه راپرزيدونکو شيانو نه پرته ، هرڅه په کنډوالو بدل شوي وو.

هغه لمسون چې خلک يې د فرانسويانو تر وتلو او له دوی نه ددغه ښار د پاکېدو نه وروسته، له هرې خوا نه د مسکو پلو ورتګ ته پارول، بېلابېل او ځينې ځانګړي دلايل وو چې په لومړی سر کې يې چور ځناور وزمه ښه او ځانګړتيا لرله، يوازې يو شي و چې هغوی ټول يې په ګډه دغې چارې ته لمسول او هغه، هغه ځای ته تګ و چې پخوا مسکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو میده او ددې علت هم دا و چې دوی وکولای شي هلته خپل کار ته دوام ورکړي.

یوه اونۍ وروسته په مسکو کې د میشتو خلکو شمېر پنځلس زرو تنو او دوې اونۍ وروسته د هغو شمېر پنځه ویشت زره او همدا سې ورځ په ورځ زیاتېدل او زیاتېدل. د دغو خلکو شمېر د ۱۸۱۳ کال په منې کې دومره زیات شو چې د هغو شمېر په ۱۸۱۲ کال کې په مسکو کې له میشتو هغو نه واوښت.

هغه لومړني روسان چې مسکو ته ورسېدل ، هغه د فینځګراد نومي پوځ قوماندان او د مسکو د ګاونډو کلیو کلیوال او مسکویان و چې له ښاره تښتېدلي او د مسکو په شا او خوا کې پټ شوي وو ، کله چې روسان کنډواله مسکو ته راستانه شول. ویې لیدل چې ښار تالان شوی دی. نو دوی هم په غلا او تالان پیل وکړ ، هغوی هم هغه څه ته چې فرانسویانو کړي وو ، دوام ورکړ. کلیوال به له خپلو کراچیو سره ددی لپاره راتلل ، چې د مسکو په ورانو کنډواله کورونو او کوڅو کې ټول پاتې شیان کلي ته یوسي. قزاقانو چې څه موندل ، هغه یې خپل پوځ ته رسول، د کورونو خاوندانو هر هغه څه چې هرچېرې او په نورو کورونو کې موندل، په دې پلمه چې دا د دوی دي، خپلو کورونو ته وړل.

لومړیو تالانګرا او دارمارو پسې ، نور تالانګر او دارمار، دویمو پسې دربیمې ډلې را روانې وې او ورځ په ورځ د هغو شمېره زیاتېده. د دارمارو د شمېر زیاتېدو سره، غلا او تالان هم ګرانیدل او ځانګړې بڼه یې موندله.

که څه هم پر مسکو د فرانسویانو د ولکې سره، ښار له خلکو تش شوی و ، خو دیوه ژوندي ښار ټولې ځانګړتیاوې او اصول لکه: سوداګري، کسب او کار، قیمتي راکړه ورکړه، دولتي ادارې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذهبي کړه وړه په خپل ځای پاتې و. که څه هم دغه ځانګړتیاوې له کاره لویدلې وې، خو تش په نوم یې دوام درلود. دوکانونه ، غرفې، مغازې، ګدامونه، بازارونه او زیاترې فابریکې، کارخانې او تخنیکي دوکانونه ټول او ټول پر خپل ځای وو. ماڼۍ، پرتمین قیمتي کورونه چې له غوره او قیمتي پرتمینو کالیو او کېړو نه ډک وو. روغتونونه، زندانونه، دولتي ادارې، وړې او لویې کلیساوې ، ټول پر خپل ځای وو. څومره چې په دې ښار کې د فرانسویانو میشتیا اوږدیدله ، په هماغه کچه د ښاري ژوند دغه ښې له منځه تللې او آن تر دې چې په پای کې ، داسې تباهي راغله چې له یو تالان شوي مرګني ډاګه پرته بل څه پاتې نه شول.

څومره چې فرانسوي تالان دوام پیدا کاوه، په هماغه کچه د مسکو بډایان او شتمن تالان کېدل، خو د تالانګرو توان هم راکمېده.

د روسانو تالان چې د روسیې د پلازمېنې د لاندې کېدو سره مل پیل شوی و ، څومره چې زیاتېده او دوام یې پیدا کاوه ، په هماغه کچه د تالانګرو شتمي زیاتېده او له هغه سره د مسکو شتمني او د ښاري ژوند ښې پراخېدې او زیاتېدې.

له شوکمارو او داړمارو نه پرته ، د خلکو نورې بېلابېلې ډلې. د کورونو خاوندان، روحانیون، لوړپوړي او کمکي چارواکي، سوداګر، کسبه کار، کلیوال بزګر په ډول ډول خیالونو او تکلونو کې، څوک دولتي کارته د تګ په هیله، څوک هسې د لیدنې پلټنې او څوک د خپلو حسابونو لپاره هرڅوک له هره پلوه، لکه وینه د زړه مراندو ته په تکل کې وو.

یوه اونۍ وروسته هغه کلیوال بزګر چې له خپلو ګاډیو سره له ښار نه د څه وړلو په هیله راغلي وو ، د چارواکو له خوا ونیول شول او دې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اړ کړل شول چې په خپلو کړاچيو او ګاډيو کې له ښاره مړي د باندې وباسي. نورو کليوالو چې د خپلو انډيوالانو دغه ناکامي واوريده ، خپل غنم او وړه يې رابار او مسکو ته د خرڅلاو لپاره راوړل. هغوی په خپل منځی، سيالی، کې قيمتونه داسې راټيټ کړل چې له پخوانيو نرخونو نه هم ټيټ و. د خټګرو او ترکاڼو ډلې ، هره ورځ د ښې خواری، او غريبی، د پيدا کولو په هيله، ښار ته راتلل او د ښار په هره سيمه کې نوې ودانی، راپيدا او کنډوالې هغه بيا جوړيدې. سوداګر او کسبه کارو ، خپل کارونه او راکړه ورکړه پيل کړه. په سويو او نيمه ورانو کورونو کې هوټلونه او سماوارونه جوړيدل. په روغو پاتې شويو کليساوو کې روحانيونو لمانځنې پيل کړې وې، ځينو د کليساوو سپېڅلي مالونه او شمايل بېرته کليسا ته راوړل. مامورينو خپل ميزونه او له پاڼو او دوسيو ډکې المارۍ، په خپلو وړو وړو کوټو کې ځای پر ځای کول. لوړپوړو چارواکو او پوليسو له فرانسويانو نه ترتيبښتې پاتې مالونه په خلکو ويشل. د هغو کورونو خاوندانو چې د نورو کورونه او کېږي د دوی په کورو کې راټول شوي وو ، دا ګيلې او مانې کولې چې ځوک حق نه لري دغه ټول د کرملين ماڼۍ، ته ولېږدوی. ځينو نورو ګيلې کولې چې فرانسويانو له ځو کورونو نه غلا شوي کالي په يوه کورکې راکوټه کړې او دا به له انصافه لرې خبره وي چې د دوی په کورونو کې دغه راټول شوي کالي، د دغه کور خاوند ته پرېښودل شي، پوليسان يا ښکنځل کېدل او يا هم بډې ورکول کېدې چې د سوځېدل شويو شيانو قيمت په لسهاوو برابره زيات وليکل شي يا هغوی له دولتي خزانې نه مرستې غوښتې او ګراف رستوپچين خپلې اعلاميې خپرولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵

پيېر، د جنوري په پای کې، مسکو ته راغی او د خپل جوړ پاتې شوی کور په يوه ګوښه کې ديره شو. هغه د راستو پچين ليدو ته ورغې او خپل ځو تنه نور آشنايان يې چې مسکو ته راستانه شوي وو، وليدل. هغه د راتګ په دريمه ورځ تکل وکړ چې پترزبورګ ته لاړ شي. ټولو د بري لمانځنه کوله او. پلازمېنې په کنډوالو کې د ژوند شور او مستې په خوريدو وه. ټول د پيير په ليدو خوشاله و، ټول د هغه دليدو لېواله وو او ټولو هيله لرله، له هغه نه، پر هغه د تيرو شويو پېښو پوښتنې وکړي. بېير د ټولو هغو کسانو په وړاندې چې ليدل يې د مينې او دوستۍ احساس کاوه، خو او س يې بې ارادې له ټولو هغو خلکو سره په اړيکو کې احتياط کاوه چې نه يې شو کولای له چا سره، کومه ژبه يا وعده وکړي. ټولو هغو پوښتنو ته چې له ده نه کېدې، هغه مهمې وې او که نه وې، د ساري په توګه، چېرې به ژوند کوي؟ ايا کېدای شي چې دی خپل کورونو بيا جوړ او هلته ميشت شي؟ هغه څه وخت پترزبورګ ته ځي او ايا هغه به صندوقچه واخلي او ځای ته به يې ورسوي؟

ده به په لنډه توګه:

- هو، کېدای شي، زه فکر کوم او داسې نور ځوابونه يې ورکول.

هغه واوريدل چې د رستوفيانو کورنۍ د کسترامې به ښار کې ميشته شوې ده، خو دناتاشې يادونه پر ده نه راخوريدل او که راخوريدل هم، هغه ډېر پخواني او تت خواږه يادونه وو. هغه يوازې دا احساسوله چې ځان نه يوازې د ژوند له ستونزمنو شرايطو بلکې له هغه احساس نه چې ده ته ګواکې بربښيده چې ده پر ځان زغملي، ازاد ګاڼه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکو ته د خپل راتګ په دریمه ورځ یې له دربځکویا نه واوریدل چې ، شهزادګۍ ماریا په مسکو کې ده.

د سردار اندرې د مرګ او د هغه د ژوند د وروستیو ورځو زوریدنې چې زیاتره وخت به ، د هغه په خیالونو کې ګرځېدې راګرځېدې، اوس په نوي قوت د هغه پر خیالونو یرغل وکړ. ترغرمنۍ وروسته خبر شو چې شهزادګۍ ماریا په مسکو کې ده او د فردفیژنکي، په کوڅه کې ، په خپل کور کې چې لا جوړ شوی نه دی اوسي. پیېر په هماغه ماښام هغې ته ورغی.

پیېر، د شهزادګۍ کور ته په تړوله لاره کې، له سردار سره، له هغه سره د خپلې ملګرتیا ، له هغه سره د خپلو مخالفتنو ، له هغه سره د خپلو کتنو ، په تیرې بیا د وروستې کتنې، د هغې کتنې په اړه چې په بارادینو کې شوې وه، فکر کاوه.

ایا هغه به په هماغه حالت چې زړه یې له کرکې ډک و ، مړ شوی یې ؟ ایا له مرګه د مخه به هغه ته دژوند راز راسپړل شوی نه وي ؟

هغه ته کراتایوف وریاد شو او د هغه مرګ. بې ارادې یې دغه دوه کسان یې سره پرتله کړل. دغه دوه کسان سره له هغه تړول توپیره چې لاره یې ، د هغې مینې له کبله چې ده له دغو دواړو سره لرله، ده ته دواړه سره ورته بربښېدل، دواړو ژوند کړی و او دواړه مړه وو.

پیېر په خورا ښه روحي حالت او غوره ښه، د زړې شهزادګۍ کور ته ورورسېد. کور له جګړې او اور نه روغ پاتې و ، که څه هم د ورانۍ نښې یې په کورکې لیدل کېدې، خو د هغه ښه هماغه پخوانۍ وه. هغه بوډا چوپړ چې د پیېر هرکلی ته راوتلی و ، داسې بربښېده چې ګواکې وایي چې د شهزادګۍ شته والي دبې نظمۍ نښه نه ده، په خورا جدي ښه یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-شهزادګۍ خپلې کوټې ته تللې ده او مېلمانه يوازې دېکشنبې په ورځ مني.
پيير وويل:
- تاسو خبر ورکړئ، کېدای شي ومې مني.
چوپړ ځواب ورکړ:
- اطاعت کوم ! تاسو مهرباني وکړئ او هغه د تصويرونو کوټې ته درځئ.
څو دقيقې وروسته چوپړ په داسې حال کې چې دوسال ورسره و، بېرته راستون شو.
دوسال ، د شهزادګۍ له نامه پيير ته وويل چې شهزادګۍ به ددې له ليدو نه خورا خوشاله شي او که دی اجازه ورکوي، له هر ډول رسمي هرکلي نه پرته ، مهرباني وکړي په پاسنۍ پوړ کې د هغې کوټې ته ورشي.
شهزادګۍ د پاسني پوړ په يوه ټيټه کوټه کې چې يوه شمعه په کې لګېدلې وه، له يوې ښځې سره چې تورې جامې يې اغوستې وې، ناسته وه. د پيير دا په ياد و چې له شهزادګۍ سره تل يوه مينځه ګرځي ، خو دا يې چې د غه مينځه څوک او څه ډول دی ، په ياد نه و.
پيير په تورو جامو کې ناستې مېرمنې ته وکتل او له ځانسره يې و ويل:
- دا د شهزادګۍ کومه خورلڼه وي.
شهزادګۍ په چټکۍ پاڅېده او هغه ته يې لاس ور اوږد کړ.
وروسته له هغه پيير ، د شهزادګۍ لاس ښکل کړ، هغې د پيير بدله شوې بشرې ته وکتل او وې ويل:
- ګوره په څه حال کې سره ګورو !

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې په تېنګار د پېير نه سترګې خپلې خورلنډې ته وروا ړولې، ديوې شپې لپاره يې هغه حيران کړ او وې ويل:

- هغې په دې وروستيو وختونو کې تاسو ډېر يادولئ. کله مو چې ستاسو دژغورنې واوريدل ، ډېره خوشاله شوم. دا يوازينی ښه خبر و چې له ډېرې مودې وروسته مو اوريدلی و.

شهزادګۍ بيا ، خو تر پخوا نه په لا پريشانۍ خپلې خورلنډې ته وکتل او غوښتل يې چې څه ووايي ، خو پېير يې خبره ونيوه او وې ويل :

-تاسو يې تصور کولای شي چې زه له هغه نه هېڅ خبر نه وم. ما فکر کاوه چې هغه وژل شوی دی. ما چې د هغه په اړه څه اوريدلي دي، هغه څه و چې، له نورو مې اوريدلي دي، هغه هم له دويمې اويا دريېمې خولې نه. ما يوازې دا اوريدلي و چې هغه د رستوفيانو له کورنۍ سره دی، خو دا چې څه حال لري، نه پوهېدم، دا څه برخليک دی ؟

پېير چټک او په لېوالتيا غږيده.

هغه ناڅاپه د هغې دخورلنډې څېرې ته ځير او د هغې څارونکې، مهربانه او له خواخوږۍ نه ډک غلچک ته يې وکتل او دې ته يې پام شو چې هغه ده ته ځيره ده. لکه تل چې دخبرو اترو په وخت کې احساسېږي، خدای خبر ولې ده احساس کړه چې دغه په تورو جامو کې ښځه، مهربانه، زړه سواندې او وياړمنه ده، داسې مهربانه او وياړمنه چې نه غواړي چې له شهزادګۍ سره دده د زړه خوالې ته هېڅ مزاحمت نه کوي.

خو کله چې د رستوف د کورنۍ په اړه خپله وروستنۍ خبره وکړه، د شهزادګۍ ماريا په تندی کې د پريشانۍ نښې لا پسې راڅرګندې شوې، هغې بيا په تلوار، له پېير نه سترګې هغې تورجامې ښځې ته وروا ړولې او وې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- تاسو په رښتیا هغه نه پېژنئ ؟
پېیر یو ځل بیا د شهزادګۍ خورلنډې ته، د هغې رنګ الوتې ډنګر مخ ته، تورو سترګو او عجیبې خولې ته وکتل. ده ته دغه کتونکې سترګې، ډېرې خپلې خو لاپخوا هېرې شوې، داسې سترګې چې دزړه راښکونکو ستاینه ورته کمه وه، ځېرې وې.
هغه فکر وکړ:
- نه، نه دا ناشونې ده، دا جدي، ډنګره، رنګ الوتې او زړه شوې بشره ؟ نه دمنلو نه ده، دا هغه نه ده، دا به یوازې د هغه یادونه وي، خو په دې وخت کې شهزادګۍ ماریا وویل:
- ناتاشا !
او هغه خبره چې په ځیرمنو سترګو، خو په کړاو، داسې لکه زنګ وهلې دروازه چې خلاصیږي. په یوې موسکا وغوړېده او ناڅاپه له دغه پرانستل شوي وره نه، دپخوانۍ او هېرې شوې نیکمرغۍ وږم راولګید، په تیره بیا هغه وخت ده دغه وږم را خپور شو چې نور نو ده د هغه په اړه هېڅ فکر نه کاوه. دا خور شوی وږم، راخور او له ده نه یې پوره غېږ راتاو کړه. کله چې هغه وموسبده. کله چې هغه وموسبده، نور پېیر ته په دې اړه هېڅ شک پاتې نه شو. دا ناتاشا وه او هغه ده ته ګرانه وه.
په هماغه لومړي شېبه کې پېیر هغې ته، شهزادګۍ ماریا ته او ترټولو نه غوره دا چې خپل زړه ته، هغه راز راوسپاره چې په خپله هم تر اوسه، دی ترې خبر نه و. هغه له خوښۍ او زورنکې ویرې نه پرته، تک سور شو. هغه غوښتل چې خپل هیجان پټ کړي. ، خو څومره چې به، هغه د هغه دپټولو لپاره هڅه کوله، هغه به لاڅرګنده او څرګنده په لاڅرګندو خبرو او تورو، هغه ځای ته هغې ته او شهزادګۍ ماریا ته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر څه ویل چې ورته ګرانه ده.

پېیر په زړه کې وویل:

- نه، نه، دا له دې کبله چې ما یې هیله نه لرله.

خو همدا چې غوښتل یې له شهزادګۍ ماریا سره پیل شویو خبرو تـه دوام ورکـړي، بیـا یـې ناتاشـې تـه وروکتـل، تـر پخـوا نـه لا زیـات سوروالی یې پر بشرې راخور شو او دخوښـۍ تـر ټولـو سـترې ګـبنۍ او ویرې یې زړه ومروړه. له هغه نه خبرې ګډې وډې او پـه نیمـایي کـې تـرې پاتې شوې.

پېیر، ناتاشې ته پام شوی نه و، نو ځکه هغه دلته د هغې دلیدو هـېڅ هیله نه لرله. خو هغه، هغـه ځکـه ونـه پېژانـده چې د دوی د جلاوالـي پـه موده کې، په هغې کې راغلي بدلونونه خورا زیات وو. هغه ډنګره شوې وه، رنـګ یـې تـک ژیـړ اوښـتی و. خـو دا هغـه څـه نـه و چـې هغـه یـې دده لپاره تر ناپېژدونکې پورې بدله کړې وه، پېیر د راننوتلو سره سمدلاسه هغه ځکه ونه پېژانده چې د هغې په څېره کې، له هغو سترګو چې تـل بـه له خوښۍ ډکې ځلېدونکې ژوندبښونکې ځلا خوریدلـه، خو اوس ده د راننوتلو په لومړې شېبه کې هغې ته په کتو کتو کې یې نـه هغـه موسـکا ولیدلـه، نـه هغـه غلچـک، یـوازې سـترګې وې، او هغـه هـم ځیرکـې، مهربانې او له غمه ډکه پوښتنیزې وې.

د پېیر ګبنۍ، نه پـر ناتاشـا اغیـز وکـړ او نـه یـې نـا آرامـه کـړ، بلکـې یوازې د هغې دحیرانتیا سبب شوه، هغه حیرانتیا چې د هغه څېره یې لږ څه دپام وړ وځلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

شهزادګۍ ماریا وویل:
-هغه دلته زما مېلمنه ده. ګراف او ګرافینه هم په دې ورځو کې راځي. د ګرافینې حال هم خورا خرابه دی او ناتاشا هم خپله ډاکتر ته اړتیا لري، هغه مې په زور له ځانسره راوسته.
پېیر ناتاشې ته مخ وروا اړاوه:
-ایا داسې یوه کورنۍ به وي چې یو غم ونه لري؟
تاسو پوهېږئ، دا ټول هغه وخت پېیل شول چې موږ یې له اسارته آزاد کړو. ما هغه ولید. څه تکړه زلمی دی.
ناتاشې هغه ته وکتل او د هغه دخبرې په ځواب کې یې، یوازې خپلې سترګې برندې او ځلولې.
پېیر وویل:
- څه کولای شو وو ایو او څه مو کولای شول چې تاسې ارامه شئ؟ هېڅ! نه پوهېږو داسې غوره ماشوم چې دژوند له مستۍ نه ډک دی ولې ومري؟
شهزادګۍ ماریا وویل:
- هو! زموږ په زمانه کې، بې له ایمانه ژوند ګران دی.
پېیر په تلوار ورزیاته کړه:
-هوکې! هوکې! دا رښتینی حقیقت دی!
ناتاشا په ځیرو سترګو پېیر ته وکتل او وې پوښتل:
- ولې؟
شهزادګۍ ماریا وویل:
- څنګه ولې؟ هغه څه په یاد لرل چې بله دنیا کې موږ ته سترګه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاره دي.

ناتاشا، پرته له هغه چې د شهزادګۍ ماريا خبره تر پايه واوري، بيا يې په پوښتنيز غلچک پيير ته وکتل.

پيير دوام ورکړ:

- له دې کبله چې يوازې هغه څوک به، د دغه راز غم او وير چې پر موږ او تاسې راغلی، زغم وکړي، چې پر خدای، پر هغه خدای چې زموږ لارښوونه کوي، ايمان ولري.

ناتاشه په دې هيله چې څه وواييي، شونډې پرانستې، خو ناڅاپه خاموشه شوه. پيير په تلوار له هغې نه مخ واړاوه او له شهزادګۍ ماريا نه يې د خپل ملګري، د ژوند د وروستيو ورځو په اړه پوښتنه وکړه.

د پيير پريشاني اوس پای ته رسېدلې وه، خو داسې يې انګېرله چې د هغه پخوانۍ ازادۍ هم نېږدې ټولې له منځه تللې دي.

هغه داسې انګېرله چې اوس د هغه پر هرې خبرې او هرو کړو کوم قاضي ولاړ دی، هغه قاضي چې قضاوت يې د دنيا تر ټولو خلکو غوره دی. هغه غږېده او له غږېدا سره همماله يې په دې فکر کاوه چې پر ناتاشې څه اغيز کوي. هغه په ځانګړې توګه داسې څه نه ويل چې د هغې خوښ شي، خو هر هغه څه چې ده ويل د هغې له نظره يې خپله د هغه په اړه قضاوت کاوه.

شهزادګۍ ماريا، د تل په شان په خورا تلوسې د هغه حالت په اړه کيسه پيل کړه چې څنګه له سردار اندرې سره د دې ديدن وشو، خو د پيير پوښتنو، د هغه بريد او نا آرامه کتو او د هغه له ګبنۍ ريږديدونکې څېرې، هغه کرار کرار دې ته وهڅوله، د هغه، هغه حالت چې دا خپله آن په خيال کې د هغه له ياديدو نه ډاريده.

پيير، په بشپړه توګه د شهزادګۍ ماريا خوا ته ورخم شوی او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خورا تلوسې یې هغې ته غوږ نیولی و او ویل یې:

-ښه، ښه، داسې، هو ! هغه آرام شو ؟ هغه نرم شو ؟ او په دې توګه هغه په خپل ټول قوت سره دزړه له تله ددې په لټه و چې ښه سړی واوسي، نو ځکه هغه ویریده... هغه نه شو کولای له مرګه وډار شي.

که هغه کومه نیمګړتیا لرله، که لرله یې د هغه، د هغه سرچینه په ده کې نه وه، هغه له بلې خوانه وې.

پېیر وویل:

-ښه، هغه داسې نرم او ارام شوی و ؟

هغه ناڅاپه ناتاشې ته مخ وروا ړاوه، په داسې حال کې چې د هغې له اوښکو ډکو سترګو ته یې کتل، هغې ته یې وویل:

- دا څو مره لویه نیکمرغي ده چې له تاسو سره د هغه دیدن وشو..

دناتاشې بشره وربېږدیده، یوه شېبه یې تندی تریو شو او سترګې یې ښکته واچولې. یوه دقیقه په شک کې وه چې څه ووایي او که ونه وایي، خو بیا یې له ګوګل نه په راپاڅېدونکي آرام غږ وویل:

- هو کې ! دا لویه نیکمرغي وه، په رښتیا ماته نیکمرغي وه. هغه یوه شېبه چپه شوه او بیا یې وویل:

-هغه... هغه... په هغه شېبه کې چې زه هغه ته ورغلم، هغه هم همدا هیله لرله.

دناتاشې غږ وربږدید او مات شو، هغه تکه سره واوښته، سریې راپورته کړ او ژر ژر یې خبرې پیل کړې:

-کله چې موږ له مسکوه وخوځېدو، په هېڅ هم خبر نه وو. ما دا زړه نه شو کولای چې له چانه د هغه پوښتنه وکړم، خو ناڅاپه سونیا ماته وویل چې هغه زموږ له کاروانه سره دی. ما هېڅ تصور هم نه شو کولای. دا فکر مې نه شو کولای چې هغه به څه حال لري، زما یوازینۍ هیله دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه چې هغه ووینم او تر څنګه یې و اوسم. ناتاشا په غړېدا غړېدا کې ریږدیده او ستمېده. پرته له هغه چې چاته په خپلو خبرو کې دننوتو اجازه ورکړي ، ټول هغه څه یې چې هېڅکله دي چاته نه ویل، ټول هغه څه چې د دوی درې اونیزه سفر په اوږدو او د یارسلاو په ښارکې د اوسېدو په موده کې پرې تیر شوي وو ، هغوی ته وویل.

پېیر له حیرته په وازه خولې هغې ته غوږ و او له اوښکو په ډکو سترګو یې هغې ته کتل. هغه په داسې حال کې چې هغې ته غوږ و ، هغه، نه د سردار اندرې او نه د هغه څه په اړه چې ده ته ویل کېده، دیوه په اړه هم فکر نه کاوه. هغې یوازې هغې ته یې غوږ نیولی و او د هغه رنځ له امله یې پر هغې زړه خوږیده چې ددغې کیسې د ویلو په وخت کې ناتاشې اوس زغمه. شهزادګۍ ماریا چې دناتاشې ترڅنګه ناسته وه او د هغه زور له امله چې د خپلو اوښکو دتمېدو لپاره یې پر ځان راوړ، تندی یې ګونځې برېښېده او دلومړي ځل لپاره یې له ناتاشې سره د خپل ورور دژوند د وروستیو ورځو د مینې داستان اوریده.

هغې دغه زورونکي، خو له خوښۍ نه ډک داستان ته ډېره اړتیا لرله.

هغه غړیده، خورا وړې خبرې یې په ډېرې اوږدې بڼې د خپل زړه دپټ راز په توګه ویلې او داسې برېښېده چې هغه به، دغه کیسه هېڅکله پای ته ونه رسوي. هغې به یوه خبره بیا بیا تکراروله.

د دروازې له شا د دوسال غږ واوریدل شو ، هغه پوښتل چې ایا نیکولای جان کولای شي، دمخه ښې لپاره رانوزي ؟

ناتاشا وویل:

- هو کې ! خلاصې شوې ،. داده خبرې خلاصې شوې.

د نیکولای له راننوتلو سره هممهاله، هغه په چټکۍ پاڅېده، داسې چې تا به ویل منډې وهي، د دروازې خواته لاړه... سر یې د پردې شاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دړې ولګید او په زګیر وي، زګیروي چې معلومه نه وه، له غمه او که په دروازې د سر دلګیدو له امله و، له کوټې نه ووته.

پېبیر هغې دروازې ته چې ناتاشا ترې وتلې وه، کتل او په دې نه پوهېده چې هغه په ټوله نړۍ کې ولې یوازې پاتې شوې ده.

شهزادګۍ ماریا ددې کوټې ته د خپل واروه رانئوتلو ته پا وراړولی و او وراره ته پام هغه دغم له څپو راوویسته.

د نیکولای بشره چې سخته د خپل پلار هغې ته ورته وه، د پېبیر پر زړه چې په دې وخت کې سخت نرم شوی و، داسې اغیز وکړ چې هغه سمدلاسه نیکولای جان ښکل کړ، په چټکۍ پاڅېد، خپل دستمال یې راوویست او د کوټې خواته لاړ، هغه غوښتل له شهزادګۍ ماریا سره مخه ښه وکړي، خو هغې، هغه تګ ته پرنښود او وې ویل:

-نه، زه او ناتاشه تر درې بجو پورې هم نه ویدې کېږو، مهرباني وکړئ او کینئ. زه سپارښتنه کوم چې ماښامنۍ جوړه کړي. تاسو ښکته لاړ شئ، موږ هم سمدلاسه درځو.

مخکې له هغه چې پېبیر ووزي، شهزادګۍ هغه ته وویل:

- دا لومړي ځل و چې ناتاشې د هغه په اړه داسې غږېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷

پییر یې یو لوی او روښانه خوړنتون ته بدرګه کړ. څو دقیقې وروسته د ګامونو غږ واوریدل شو ، شهزادګۍ او ناتاشا کوټې ته راننوتې. ناتاشا ارامه وه ، خو بیا هم د هغې جدي او بې موسکا حالت ، د هغې بشرې ته راګرځېدلی و. شهزادګۍ ماریا ، ناتاشا او پییر درې واړو ، په یوه اندازه هغه نا آرامه حالت احساسوه چې معمولاً تر سپینو او د زړه له کومې نه د ویل شویو خبرو نه وروسته چاته پیدا کیږي. دمخکنیو خبرو دوام ناشونی و. د اپلتو ویل او د وجدان نا ارامي وه. سکوت کول هم ځکه بد و چې ، زړه خبرې غوښتې او چوپتیا یو ډول ښه خبره نه وه. هغوی په پټه خوله میز ته ورغلل. چوپړانو له میز نه څوکۍ را لرې کړې او د هغو تر ناستې وروسته یې بېرته ورو ړاندې کړې. پییر د سړو خوړو ، دستمال وغوړاوه او په دې هیله چې چوپتیا ماته کړي، ناتاشا او شهزادګۍ ماریا ته یې وروکتل. هغوی دواړو هم هممهاله هغه ته وروکتل او د دواړو په سترګو کې د ژوند دخوند برېښنا او هغه اقرار ځلېده چې له غم او ویر نه پرته په ژوند کې خوښي هم شته.

شهزادګۍ ماریا وپوښتل:

-تاسو خو ودکا څکئ ؟

او په دې خبرې سره یې ، د دوی ترمنځ لوېدلې پرته پرده لرې کړه.

شهزادګۍ ماریا وویل :

-دځان په اړه یو څه ووایه. ستاسو په اړه خورا عجیبې او غریبې کیسې کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پییر له ملنډو په ډکه موسکا چې نور نو د دې لپاره عادي خبره و، وويل:

- هو کې، ماته هم زما پرعجبوالي خلک هرڅه او داسې خبرې وايي، څه چې ما آن په خوب کې هم نه دي ليدلي. ابراموا، مېلمه کړم او ماته يې هغه کيسې کولې چې پرما شوي دي يا بايد شوې واى. ستيپان ستيپانيج هم ماته را زده کول چې څنګه بايد خپلې کيسې وکړم. زما دې خبرې ته پام شوى چې څومره سړى په زړه پورې وي(زه اوس په زړه پورې سړى يم)هغو سره هغه آرامه وى). هرڅوک يې مېلمه کول او خپلې کيسې ورته کوي.

ناتاشا وموسېده او غوښتل يې چې کوم څه ووايي:

شهزاده ماريا زياته کړه:

-موږ ته يې سره وويل چې تاسو په مسکو کې دوه ميليونه تاوان کړى دي، دا رښتيا دي ؟

پيير وويل:

- خو زه درې برابره بډاى شوم.

که څه هم د پيير چارې د هغې د ښځې پورونو او د کورونو د بيا جوړلو اړتياوو، ورژوبلې کړې وې، خوبيا يې هم ويل چې ګټه يې درې برابره شوې ده.

هغه په زغرده وويل:

-هغه څه چې ما بېشکه ګټلي، هغه خپلواکې ده چې. . .

خو دې ته يې پام شو، چې د دې خبرې دوام به ډېره ځانستاينه شي. ، له خبرو يې ډډه وکړه. . .

-کور موجوړوئ ؟

-هو ! سافيلچ همداسې پريکړه کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ماريا وپوښتل:

- دا راته ووايا ست چې تاسو لا په مسکو کې وئ چې د ګرافينې(د هغه ښځه ايلن)له مرګه خبر وئ ؟

شهزادګۍ ددې پوښتنې سره جوخت، ځکه تکه سره شوه چې دې دا پوښتنه سمدلاسه د پيير له هغې خبرې نه وروسته وکړه چې وې ويل:

- له هرڅه نه خپلواک شوی دی.

نو دې دا تصور وکړ چې ددې له دغې پوښتنې به هغه بل تصور تر لاسه کړي.

پيير داسې ځرګندونه کړه چې ګواکې دده آزادۍ ته د شهزادګۍ له اشارې نه، خپه شوی نه دی، هغه وويل:

- زه له د هغې له مرګه په اريول کې خبر شوم، تاسو يې تصور نه شي کولای چې دې خبر زه څنګه حيران کړم.

ژر يې ناتاشې ته سترګې وروا ړولې. د هغې په بشرې کې يې د پوهېدو دتلوسې نښې وليدې، هغه تلوسه چې غوښتل پوه شي، پيير د خپلې ښځې نوم څنګه يادوي.

بيا يې ژر وويل:

- که څه هم موږ خورا ښه ښځه او مېړه نه وو ، خو د هغې مرګ سخت ويرمن کړم. کله چې دوه تنه خوابدي کېږي، تل دواړه ملامته وي، خو دګناه پېټی د هغه لاپسې زياتېږي چې له دغو دووتنو نه يوتن مړ شي. او بيا دغه شان مرګ.. نه ملګريلري ، نه خواخوږي. زما پر هغې ډېر ډېر زړه خوږېږي.

کله چې يې خپلې خبرې پای ته ورسولې، په خورا خوند يې دناتاشې په بشره کې يې د خپلو خبرو دتاييد نښې وليدې.

شهزادګۍ وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-هو کې ! او بیا تاسو یوازې او ښه زوم یاستئ.
پییر ناڅاپه له حیا نه تک سور و اوښت او تر ډېرې پورې یې هڅه کوله، ناتاشې ته ونه ګوري، خو کله چې هغه، هغې ته د کتلو تکل وکړ، د هغې خیره سره، برنده او هغه شان چې ده ته بریښیده دیو ډول سپکاوي څرګندونه یې کوله.
شهزادګۍ ماریا وویل:
-موږ اوریدلي، ایا تاسو په رښتیا په خپله ناپلیون لیدلی او خبرې مو ورسره کړې دي ؟
-هېڅکله، یو وار مې هم ناپلیون نه دی لیدلی، ټولو ته داسې بریښي چې کله اسیر شي، ګواکې د ناپلیون مېلمه یې. ما نه یوازې هغه لیدلی نه دی بلکې د هغه په اړه مې هېڅ څه اوریدلي هم نه دي. زه له خورا خوارو خلکو سره یو ځای وم.
ماښامنۍ پای ته ورسېدله. پییر چې په لومړي سر کې د خپل اسیرتوب په اړه کیسو نه ډډه کوله ، کرار کرار په خبرو راغی او د اسیرتوب یادونه یې رایاد کړل. ناتاشا چې نرۍ موسکا یې پر شونډو راخوره شوه ، له هغه نه و پوښتل:
- خو دا خو رښتیا دي چې تاسو ، ځکه په مسکو کې پاتې شوئ چې د ناپلیون د وژلو تکل مو کړی و ؟ ستاسو یاد دي ، هغه ورځ مو چې د سوخاروف د برج تر څنګه ولیدل، زه په هماغه ورځ پوه شوم چې تاسو دا تکل لرئ.
پییر دا ومنله چې دا خبره رښتیا ده. له همدې اعترافه او د شهزادګۍ ماریا ، په تیره بیا دناتاشې پوښتنو نه دې ته اړ شو چې کرار کرار د هغو ټولو پېښو حال بیان کړي چې پر ده تېرې شوې وې.
شهزادګۍ ماریا چې نرۍ موسکا یې پر شونډو خوره وه ، کله پییر

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کله هم ناتاشې ته کتل، هغې د پيير په دې ټولو کيسو کې د صداقت او مهربانۍ نه پرته بل څه نه ليدل. ناتاشې چې څنګل لګولې وه. پرته له هغه چې له پييره سترګې بلې خواته واړوي ، له هغه څه نه چې له هغه نه يې اوريدل ، د هغې بشري حالت هم بدليده را بدليده. داسې بريښېده چې په دې ټولو پېښو کې له پييره سره مل او هغه څه احساسوي چې پر هغه تير شوي دي. پيير نه يوازې د هغې غلچکو بلکې د هغې له اوازه او هغو لنډو پوښتنو نه په دې پوهېده چې ناتاشه نه يوازې پر هغه څه چې پيير يې وايي بلکې پر هغه څه چې هغه غوښتل وو ايي او د ويلو توان يې نه لري، هم پوهېږي. د ماشوم او د هغې ښځې په اړه چې له هغو سره د مرستې له امله دی نيول شوی و ، خپله کيسه پيير داسې پيل کړه:

-يوه غمرلې پېښه وه. ماشومان يې پرېښودل، يو نيم خو په لمبو کې پاتې کېدل، زما تر مخې يې ماشوم د لمبو له منځه راوويست. له ښځو يې هرشي اخېستل ، آن غوږې يې له غوږو ترې شکولې...

پيير سور واوښت او ګېنې واخېست او زياته يې کړه:

-او هماغه و چې يوه ډله څارونکي راورسېدل او ټول نارينه يې او په هغه ډله کې زه هم ، په دې نامه چې ګواکې په تالان کې او الـه ګوله کې ګډون لري ونيول.

ناتاشې وويل:

-داسې ښکاري چې تاسو ټولې خبرې نه کوئ، داسې بريښي چې څه به مو کړي و.

هغه چپه شوه او بيا يې وويل:

- کوم ښه کار.

پيير خپلو کيسو ته دوام ورکړ ، خو کله چې هغه د اعدام کيسې ته ورسېد ، غوښتل يې چې له دغو وحشتناکو کيسو نه سترګې پټې کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

، خو ناتاشې له هغه نه هیله وکړه چې هېڅ شي له دوی نه پټ نه کړي او هر څه ورته په ډاګه کړي.

پېیر د کراتایوف کیسه پیل کړه(هغه د میز له څنګه پاڅېد ، په کوټه کې ګرځېده راګرځېده او ناتاشې له هغه سترګې نه اړولې. بیا ودرید او وې ویل:

- ښه ! تاسو په دې پوهېدای نه شئ چې ما له دغه ساده او نالوستي سړي نه څه زده کړل.

ناتاشې وویل:

- نه، نه، راته ووایه، هغه چېرې دی ؟

-هغه یې زما تر مخې وواژه.

او پېیر له فرانسوي پوځ سره د خپلو تلو او شا ته تګ او د کراتایوف د ناروغۍ (د هغه غږ پر له پسې رېږدیده) او مرګ کیسه کوله.

پېیر خپلې کیسې داسې کولې چې تا به ویل، هغه هېڅ کله چا ته، هغه ویلې نه دي او آن له ځان سره یې هم رایادې کړې نه دي. هغه لیدل چې په دغو ټولو تیرو شوو پېښو کې نوې ښه پیدا کوي. اوس ټولو هغو خبرو او څه چې دې ناتاشې ته ویل، هغه بې سارې خوند پیدا کاوه چې ښځې یې نارینه ته د غوږ نیولو نه وربښي. خو نه ځیرکو او هوښیارو ښځو ته چې غوږ نیسي او هڅه کوي هغو ته ویل شوې کېسې، هغوی د خپلې پوهې د زیاتوالي لپاره ذهن ته وسپاري او د اړتیا په وخت کې یې بېرته نورو ته ووایي او یا اوریدل شوي څه ، په خپله خوښه بدل کړي او ژر تر ژره نه یوازې د خپل ذهن وړه دنیاګۍ پرې رنګینه او خوږه کړي بلکې هغه هوښیارې او ربښتینې ښځې د نارینو په خبرو کې بې ساري ښې خبرې پیدا او هغه خپلې کړي. ناتاشا خپله پرته له هغه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې پوه شي، ټوله پام پام وه، هغې نه هېڅ شي بې پاملرنې نه پاتې کېدل، نه کومه خبره، نه کوم غلچک، نه د آواز ټيټېدل او لوړېدل، نه د هغه د بشري ګونځې کېدل او يا د پېير کوم بل خوځون. هغې لا د نا ويل شوي وخبرو، توري رانيول او مخامخ يې خپل را سپړل شوي ګوګل ته وړل او د پېير د نا سپړل شويو ارمانونو او د روحي حالت اټکل يې کولی شو.

شهزادګۍ ماريا د هغه په کيسو پوهېده، هغه يې احساسولې، خو هغې اوس بل څه ليدل او دې ټول پام ځانته وراړولی و. هغې د ناتاشا او پېير ترمنځ يوه را المسېدونکې مينه او نيکمرغي ليدله او د لومړي ځل لپاره، د دې ذهن ته د ښکلي خيال ورتګ د هغې ګوګل له خوښيو ډک کړی و.

د شپې درې بجې وې، چوپړان په خواشينې ښه او تريو تندي رانغوتل، شمعې يې بدلې کړې، خو هېڅ چا هغو ته پام نه کاوه.

پېير خپلې کيسې پای ته رسولې وې، ناتاشې په ځلېدونکو برندو سترګو پرله پسې، په ځير او پوره پام هغه ته کتل، داسې چې ګواکې هيله لري، غواړي په هغه څه پوه شي چې لا تر اوسه پېير هغه نه دي ويلي.

پېير په حيا او نيکمرغۍ کې ډوب، حيران حيران، خو کله ناکله ناتاشې ته ورکتل او په دې فکر کې و، چې اوس څه ووايي او خبره بدله کړي. شهزادګۍ ماريا خاموشه شوه، خو د هېڅ چا دې ته پام نه و چې د شپې درې بجې دي او نور بايد چې ويده شي.

پېير وويل:

- بدمرغي او زوريدل. هو، که څوک غواړي، همدا اوس به پر ما هغه څه راشي چې تر جګړې مخکې پر ما راغلې وو او يا غواړي بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه پر ما راشي چې په اسارت کې پر ما راغلي وو ؟زه به وو وايم ، د خدای لپاره ! بیا اسارت او د آس غوښه. مور داسې فکر کوو ، که له هغه ژونده چې مور ورسره روږدي شوي يو ، لرې شو ، هر څه تباه کېږي، حال دا چې داسې نه ده او هلته ، نوې ښې لارې پيل دي. تر هغه پورې چې ژوند شته، نیکمرغي هم شته. ډېر څه لا تر مخې دي. هغه ناتاشې ته مخ ورواړاوه او وې ويل:

- دا تاسو ته وايم.

ناتاشا چې چور د بلې پوښتنې ځواب وايه، وويل:

- هو ، هو ، زه هم له دې نه پرته چې هرڅه بیا وازمایم، بله هیله نه لرم.

پېير په ځير ځير هغې ته وکتل.

ناتاشا په ټينګار وويل:

- بل هېڅ شي.

پېير چغه کړل:

- دا رښتيا نه ده. دا زما ګناه نه ده چې زه ژوندی يم او غواړم ژوند وکړم او تاسو هم همداسې !

ناتاشې ناڅاپه سر په لاسونو کې کلک کړ او په ژړا شوه.

شهزادګۍ ماريا وويل:

- ناتاشا دا څه درو شول ؟

هېڅ. هېڅ، هغه په ژړا ژړا کې پېير ته وموسېده او وې ويل.

- د خدای په امان، نور نو باید ويده شوو.

پېير پاڅېد او مخه ښه يې وکړه.

***

شهزادګۍ ماريا او ناتاشا د تل په شان د خوب کوټې ته لاړې. هغوی د هغه څه په اړه چې پېير ويلي و ، وغږېدې. شهزادګۍ ماريا د پېير په

(c) ketabton.com: The Digital Library

اړه خپل نظر څرګند نه کړ او ناتاشا هم د هغه په هکله څه و نه ویل.
ناتاشا وویل:
- ماریا دخدای په امان ! خو ګوره زه زیاتره وخت لـه دې ډاریـږم چې د هغه په اړه(سردار اندرې) وغږیږو. ګواکې له دې ډاریږو چې د هغه پـه وړاندې خپل احساس کم نه کړو.
شهزادګۍ ماریا ژوره سا وویستله او په یوې سا یې د ناتاشې خبره تایید کړه، خو په خوله یې هېڅ ونه ویل. هغې وپوښتل:
-ایا کېدای شي هغه هېر کړل شي ؟
ناتاشې وویل:
-زه دومره خوشاله وم چې نن مې هرڅه وویل. ګرانه وه، زورنکې وه، خو ډېر ښه وشول چې هرڅه مووویل. زه پـه دې ډاډه یم چې هغـه تـه هم هغه ګران و، ما له همدې کبله هغـه ټولـه کیسـه وکړه. ناڅاپـه تکـه سره شوه او وې ویل:
څه پروا خو نه لري چې ما هغه ته ټول وویل ؟
شهزادګۍ ماریا وویل:
- پېیر ته ؟ نه، نه، ښه دې وکړل ؟ څومره ښه سړی دی.
خوناتاشه، ناڅاپه، په داسې حال چې له شیطانۍ نه ډکه موسکا یې پـر شـونډو خـوره وه، هغـه موسـکا چـې لـه مـودې مـودې راهیسـې شهزادګۍ ماریا هغه نه و لیدلې، وویل:
- ماریـا پـوهېږئ ! هغـه څـومره صـادق او ربښـتیني دی، پـاک زړی، تاند، چور ساده او شډل. تـه پـوهېږئ، تـه پـوهېږئ، تـه بـه وایـې همـدا اوس له کلي راغلی وی، پوهېږئ ؟ همداسې نه ده ؟
شهزاده ماریا وویل:
- هو ! هغه له ژونده ډېر څه تر لاسه کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- کوټ ډوله یې کرتۍ یې لنډه شوه، ځنې یې جوړې کړې، په رښتیا، په رښتیا چې..
شهزادګۍ ماریا وویل:
-زه پوهېږم چې هغه ته(سردار اندرې) هېڅ څوک داسې ګران نه و، لکه هغه.
-هو، هغه له هغه نه ډېر توپیر لري، ویل کېږي چې نارینه هغه وخت ښه ملګرتوب کوي چې هېڅ څه یې سره ورته نه وي. دا رښتیا باید همداسې وي، رښتیا ده چې د هغوی هېڅ سره ورته نه دی.
- هو کې !بې ساری دی.
ناتاشې ځواب ورکړ:
-نو ښه ده، دخدای په امان.
او هماغه له شیطانۍ نه ډکه موسکایې، ګواکې لکه هېره شوې یې چې وي، تر ډېرې مودې پورې پر شونډو پاتې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸

پییر ته په هغه شپه تر ډېره خوب نه ورته، هغه په کوټه کې وړاندې وروسته ګرځېده راګرځېده ، کله به يې د کوم ګران او پېچلي څه په اړه فکر کاوه او کله به يې ټکان وخوړ، او ږې به يې پورته اچولې او کله به يې د نیکمرغۍ موسکا پر شونډو خوره وه.

هغه ته سردارانديې ورياد شو ، هغه د ناتاشې په اړه فکر کاوه ، د هغې د مينې په اړه، کله به يې د هغوی پر پخوانۍ مينه رخه کوله، بيا به يې ځان له دې امله ملامتوه. بيا به يې ځان له دې امله وبانبه د سهار شپږبجې وې او هغه لا همدا سې په کوټه کې ګرځېده.

هغه له ځانسره وويل:

- ښه ! چې بې له دې نه کېږي، نو څه وکړم ؟

هر څه چې دی، بايد هغه وزغمو.

په تلوار يې خپل کالي ووا يستل او په کټ کې پريوت. نيکمرغه، خو نا ارامه زړه يې ټينګ او شک ته يې لاره نه پرېښوده.

هغه له ځانسره وويل:

- که هر څومره عجيب وي ، که هرڅومره دا نيکمرغي ناشونې وې، بايد له ټولو امکانات کار واخېستل شي چې هغه زما ښځه شي.

پېير لا څو ورځې مخکې ، د جمعې ورځ پترزبورګ ته د خوځېدا لپاره ټاکلې ده. کله چې هغه د پنجشنبې په سهار راويښ شو ، سافيليچ د کاليو دبارونو د تړلو د سپارښتنې اخېستو لپاره هغه نه راغي.

پېير بې ارادې له ځانه وپوښتل:

- پترزبورګ ته ؟ پترزبورګ نو څه ؟ په پترزبورګ کې څوک لرم ؟ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پترزبورګ کې څه خبره ده ؟

- هو، دا سې بربښې چې لا ډېر پخوا مخکې له هغه چې دغه پېښه شوې وي، ما له ځانه و پوښتل او نه پوهېدم چې د څه لپاره پترزبورګ ته ځم ؟ هلته څه لرم ؟ یا هم کېدای شي لاړشم.

د سافیلچ عمر خوړلې څېرې ته یې په کتو کتو کې، په زړه کې تېره شوه:

-هغه څومره ښه او ځیرک دی. هر څه یې په یاد دي او څه خوږه موسکا یې پر شونډو خوره ده.

پېیر و پوښتل:

-ګوره سافیلچه، ته غواړې آزاد شي ؟

-عالیجنابه زه به آزادي څه کړم ؟

د مشر ګراف تر سیوري لاندې (لږ آرامه شو) خدای دې جنتونه ځای کړي، د هغوی ډوډۍ مې خوړلې، ستاسې نه مې هم څه بد نه دي لیدلي.

- ښه نو ماشومان څنګه کېږي ؟

- ماشومان به لوی شي عالیجنابه ! خو ستاسې غوندې بادارانو چو پړ لوی نعمت دی.

پېیر وویل:

-خو زما وارثان ؟ که ناڅاپه زه واده وکړم ؟

په یوې بې ارادې موسکا یې زیاته کړه:

- دا خو دې زړه ته لوېږي چې دا کار کېدای شي ؟

- که سپین سترګی مې نه ګڼئ، خورا ښه کار دی جلالتمابه !

پېیر په زړه کې وویل:

- د هغه لپاره څومره آسانه بربښي !

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې نه پوهېږي چې څومره وحشتناکه ده، څومره له ګوابنه ډکه ده، یا ډېره وحشتناکه وي، وحشتناکه ده، وحشتناکه !

ساوفلیچ وپوښتل:

- څه مهرباني کوئ، تاسو سباته تلونکي یاست ؟

پېیر وویل:

-نه، سفر یو څه ځنډوم، بیا به درته ووایم چې څه وخت ، ته به ما وبښې چې نا آرامه وم دې.

خو د ساوفلیچ د موسکا په لیدو یې له ځانسره وویل:

-څه عجیبه ده چې هغه لا نه پوهېږي چې اوس نو کوم پترزبورګ ؟ او تر هرڅه دمخه باید دغه خبره جوړه کړو ، که څه هم هرو مرو به پوهېږي، مګر ځان بې خبره نیسي. که له هغه سره وغږېږم ؟ وګورم هغه په دې اړه څه فکر کوي ؟ یا څنګه ، نه ، نه ، پرېږده، بیا وروسته.

د سهارنۍ پر وخت یې شهزادګۍ ته وویل چې پرون مابښام د شهزادګۍ ماریا دیدن ورغلی و او پوهېږي چې تصور یې هم نه شي کولای چې هلته یې څوک ولیدل ؟ نتالیا رستوا !

شهزادګۍ داسې وښودله چې په دې خبره کې هېڅ د پام وړ څه نهویني. دا هماغه شان دی لکه ده که انا سیمونونا لیدلې وای.

پېیر وپوښتل:

-تاسو هغه پېژنئ ؟

هغې ځواب ورکړ:

- ما شهزادګۍ لیدلې ده او اوریدلي مې دي چې غوښتل یې، هغه د رستوف زوی ته ورکړي. دغه واده به د رستوف د کورنۍ په خیر وي، ویل کېږي چې هغوی سخت خوار شوي دي.

-نه ، د هغوی لور ناتاشا پېژنئ ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ما هغه وخت يوازې د هغه د ژوند کيسه واوريده ، ډېر زړه مې پرې خوږ شو.

پيير له ځانسره وويل:

- نه پوهېږم، هغه نه پوهېږي، يا به داسې ښودنه کوي چې نه پوهېږي، ښه به داوي چې دې ته هم څه ونه وايم.

شهزادګۍ هم د پيير د سفر لپاره خواړه برابر کړي وو.

پيير له ځانسره فکر کاوه:

-څنګه هغوی ټول مهربانه دي، اوس به د هغوی ټولو لپاره ګرانه وي ، هغه چارې ترسره کړي چې د دوی نه خوښېږي. هغه هم زما لپاره. دا ډېره د حيرانتيا وړ ده. په همدې ورځ د پوليسو مشر، پيير ته له دې وړانديز سره راغي چې حقوقي وکيل ولېږي. وکيل د دې لپاره ولېږي چې څو ټول شيان خپلو خاوندانو ته تسليم کړي (دا هغه شيان وو چې فرانسويانو له کورونو نه راوړي وو).

پيير د سيمې د پوليسو مشر ته په کتو کتو کې، له ځانسره وويل:

- هوکې ! دا هماغه څوک دی. دا څه وياړمن، ښکلی او مهربانه افسر دی. اوس په څه کمکيو او وړو شيانو اخته دی. سره له هغه هم بيا هغه پورې سره وايي چې هغه غلط سړی او له هرڅه نه ناوړه ګټه اخلي. څه اپلتې ؟ او بيا ولې ګټه وانخلي ؟ هغه همداسې روزل شوی دی، ټول دا کار کوي. څومره خوا خوږی برېښي، مهربانه او بارحمه بشره، ما ته چې ګوري، موسېږي.

پيير د ماښامنۍ لپاره د شهزادګۍ ماريا کور ته لاړ.

هغه په واټونو کې د سوځېدلو کورونو او ودانيو ترمنځ، ښکلا وو حيران کړی و. د کورونو دبخاريو، موريو (دودرو) او راړنګ شويو ديوالونو د راين او لوليز شاعرانه مناظرو هغه راپارولی او تخنولی و..

(c) ketabton.com: The Digital Library

.

د شهزادګۍ ماریا کورته رسېدو سره سم، پېیر ته شک پیدا شو چې ، ګواکې په رښتیا پرون شپه دی دلته و او له ناتاشې سره یې لیدلې او غږېدلی دی.

هغه له ځانسره وویل:

-کېدای شي دا هسې تش خیالونه وي، دا تصور وي، کېدای شي زه کورته ورننوزم او هغه څوک ونه وینم، خو لا پوره کوټې ته ورننوتلی نه و چې هلته یې ناڅاپه د ناتاشا شتوالي ځکه احساس کړ چې ده خپله ازادی له لاسه ورکړه. هغه په هماغه پرونی تور چپن ډوله کمیس کې وه. اوربل یې هماغه شان جوړ کړی و ، لکه پرون ماښام، خو هغه نن چوربل ډول ښکاریده. که هغه پرون ماښام، هغه وخت چې دی کوټې ته ورننوت دغـه شـان وای لکـه اوس چې ده، دا بـه ناشـونې وای چې پـه لـومړي غلچک یې هغه پېژندلې نه وای.

هغه هماغه شان وه، لکه هغه شان چې ده له ماشتوبه پېژانده او لـه هغه وختـه چې د سردار اندرې کوژدنۍ شوې وه، پـه سترګو کې یې د خوښۍ ځلېدونکې رڼا او پوښتنیزه ادا ځلېدله. څېره یې مهربانـه ، خو له شیطاني اداوو نه ډکه وه.

پېیر ماښامنۍ وخوړه او غوښتل یې تر ناوختـه کېني، خو دا چې شـهزادګۍ د ماښـامنۍ لمـانځنې لپـاره کلیسـا تـه تلونکې وه، دی هم ورسره لاړ، خو تر هغه وروسته ګډ کورته راستانه شول.

سره لـه هغـه چې شـهزادګۍ ماریـا او ناتاشـا لـه ورایـه د مېلمـه پـه راتګ خوشاله وې، سره له هغه چې د پېیر د ژوند تو له لېوالتیـا اوس لـه دغه کور سره وه... خوبیا هم...

دوی په دې ماښام د هر څه او هر څه په اړه وغږېدل ، له یوې ناڅیزې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې نه ، پرله پسې خبره بلې هغې ته ور اوښته او کله ناکله به چوپتیا خوره شوه.

پښیر په دې شپه ، تر دومره ناوخته پورې کېناست چې شهزادګۍ ماریا او ناتاشې په دې هیله یو بل ته سره کتل چې څنګه او څه وخت به هغه لاړ شي، پښیر که څه هم دغه حالت ته پام و او هرڅه لیدل خو بیا هم کرار ناست و.

شهزادګۍ ماریا چې د دغه حال اټکل نه شو کولای، تر هرچا لومړۍ په دې پلمه پاڅېده چې سر یې خوږېږي، مخه ښه یې پیل کړه او وې پوښتل:

- ښه ! څنګه تاسو سباته پترزبورګ ته روان یاستئ او کنه ؟

پښیر په حیرانتیا او داسې چې ګواکې خوابدی شوی دی، په تلوار وویل:

- نه زه نه ځم. هو کې پترزبورګ ته نه ځم. له تاسو سره هم مخه ښه نه کوم. سباته راځم ، کېدای تاسو هم ځینې کارونه ولرئ ؟

هغه د شهزادګۍ ماریا تر مخې ولاړ و. تک سور اوښتی و او د وتلو توان یې نه درلود.

ناتاشې هغې ته لاس ورکړ او ووتله.

شهزادګۍ برخلاف د هغه چې لاړه شي، ځان پر لاستي لرونکې اوږده څوکۍ کې وارتېره او په رڼو ځیرو سترګو یې په غوره پام پښیر ته کتل. هغه ستومانې چې مخکې دې احساسوله، نور چور له منځه تللې وه. هغې اوږده او ژوره سا وابستله ، داسې سا چې ګواکې ځان او ودو خبرو او د زړه خوالې ته چمتو کوي.

د ناتاشې د وتلو سره هممهاله او په هماغه شېبه کې ، د پښیر ټوله ګبنهۍ او تلوسه له ده نه ورک او پر ده یو ډول شور او خوښي را خواره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شول. هغه خپله ځوکۍ په خورا چټکۍ شهزادګۍ ماریا ته ډېره ورنېږدې کړه.

هغه د هغې د پوښتنیزې کتنې په ځواب کې وویل:

-شهزادګۍ مرسته راسره وکړه، زه څه وکړم؟ ایا هیله لرلای شم؟

شهزادګۍ، زما ګرانې! زما خبرې واوره. زه په هرڅه پوهېږم، زه پوهېږم چې د هغې وړتیا نه لرم. زه پوهېږم چې اوس په دې اړه خبرې ناشونې دي، خو زه غواړم د هغې ورور و اوسم، نه، نه، زه نه غواړم. زه نه شم کولای...

هغه له خبرو پاتې شو. پر مخ او سترګو یې لاس تیر کړ، هغه چې هڅه یې کوله خبرې بې ارتباطه نه شي، دوام یې ورکړ:

-نه! داده وګوره! زه په دې نه پوهېږم چې هغه له څه وخته راته ګرانه شوې ده، خو ماته په ټول ژوند کې یوازې هغه، یوازې هغه ګرانه ده، زه له هغې نه پرته د ژوند تصور هم نه شم کولای. اوس خو له هغې نه د کوژدې هیله هم نه شم کولای، خو ددې تصور کېدای شي چې هغه زما شي او زه دغه بخت له لاسه ورکړم، وحشتناکه ده، دا راته ووایه، ایا زه دا هیله لرلای شم؟

دا چې هغې ځواب ورنه کړ، لړځندنې شو، د هغې لاس یې ونیو او وې ویل:

-مهربانې شهزادګۍ! دا راته ووایه زه څه کولای شم؟

شهزادګۍ ځواب ورکړ:

زه د هغه څه په اړه فکر کوم چې تاسې ماته وویل. زه غواړم تاسو ته ووایم، تاسو حق لرئ همدا اوس هغې ته د خپلې مینې ووایئ...

شهزادګۍ ماریا لړځندنې شوه، هغې غوښتل چې ووایي، له هغې سره اوس د مینې په اړه خبرې ګرانې دي، خو ونه یې ویل، ځکه هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیدل چې دا دربیم ورځ ده چې ناتاشا ناڅاپه او چوربدله شوې ده.

ناتاشا به د پییر د مینې د خبرو له اوریدو، نه یوازې خپه شوې نه وای، بلکې هیله به یې دا وای چې پییر هغې ته د خپلې مینې ویلې وای.

خوبیا هم شهزادګۍ ماریا وویل:

- سره له دې هم، هغې ته باید دغه خبرې ونه شي.

- نو! آه زه څه وکړم.

شهزادګۍ ماریا وویل:

- دا ماته پرېږده، زه پرې پوهېږم.

پییر د شهزادګۍ ماریا سترګو ته ځیر شو او ویل یې:

- زه پوهېږم چې هغې ته تاسو ګران یاستئ.

شهزادګۍ ماریا خپله خبره راسمه کړه، تاسو به ورته ګران شئ.

هغې لا دا خبره بشپړه کړې نه وه چې پییر ودانګل او په داسې حال کې چې پر خبرې یې ډار او تلوار راخواره شوي وو، د شهزادګۍ ماریا لاس یې را ونیو او وې ویل:

-تاسي ولې دا فکر کوئ؟ تاسې فکر کوئ چې زه هم هیلمند واوسم ؟تاسو فکر کوئ؟

په داسې حال کې چې شهزادګۍ ماریا موسېده، وې ویل:

- هو، هو، فکر کوم. د هغې مور او پلار ته لیک ولیکه او نورې خبرې ماته پرېږده. زه به هر وخت چې امکان ولري، ورسره وغږېږم، زه هم دا هیله لرم چې دغه کار وشي. او زړه مې دا احساسوي او راته وایي چې دا به کېږي.

پییر، په داسې حال کې چې د شهزادګۍ ماریا لاسونه یې ښکلول، وې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

--نه، نه، دا ناشونې دي ؟ زه څومره نیکمرغـه یم. نـه، نـه دا ناشـونې ده. . های چې څنګه بختور یم. !نه، نه، رښتیا هم دا ناشونې ده.

هغې وویل:ښه به دا وي تا سې پترزبورګ ته لاړ شئ، او زه بـه لیـک درتـه ولـیکم، پترزبـورګ تـه ؟ښـه ده، لاړ بـه شـم، لاړ بـه شـم، خـو سـبا کولای شم بېرته تاسو ته راشم.

پېیر بله ورځ د مخه ښه لپاره راغـي، دناتاشې خوشالي او لېوالتیـا تر نورو ورځو څه کمه برېښېده، خونن به چې کله پېیر د هغې سترګو تـه ور وکتل، داسې به یې احسا سوله چې ډوبېږي، داسې چې دی نـور نـه شته او له نیکمرغۍ او بختورتیا نه پرته بل هـېڅ څه پـاتې نـه دي. هلتـه دناتاشې له هرغلچک، خوځېدا او خبرې سره به یې، زړه ته ویل:

- دا رښتیا ده ؟نه، نه، دا ناشونې خبره ده. او د هغـې دغـو کـړو دی د نیکمرغیو څپو ته وسپاره.

کله چې یې له هغې سره مخه ښـه کولـه، د هغـه نـازک، تانـد او ډنګـر لاس یې رانیو او بې ارادې هغه څوشېبې له هر وختـه زیـات پـه لاس کـې ټینګ کړ.

-ایا په رښتیا بـه دغـه لاسونه، دغه بشره ، دغـه سـترګې او ښـینځه ښکلاوې، دغه پردۍ خزانې ، دا به په رښتیا زما شي، تل تر تله زمـا او لکه زما د خپل ځان په شانبه زما وي، نه، نه، دا ناشونې دي !

هغې په لوړ آواز، هغه ته وویل:

-ګرافه په مخه مو ښه !او په کرار یې زیاته کړه:

- په خورا بې صبرۍ به دې سترګې په لاره واوسم.

دغـه سـاده کلمـې، غلچـک او دبشـرې حالـت د دوو میاشـتو لپـاره دپېیر دیادونو ناوې او د نیکمرغیو خیالانو خیالونه جوړول. هغه بـه لـه ځانسره ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په خورا بې صبرۍ به دې سترګې په لاره واوسم.

هوکې، هوکې، څنګه هغې وویل ؟ هو، په بې صبرۍ به دې سترګې په لاره واوسم. آخ چې څنګه نیکمرغه یم.

پیېر له ځانسره وویل:

-دا څه وشول ؟ چې څنګه بختوریمه، بختور !

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹

هغه څه چې اوس د پيير په ګوګل کې تيريدل، هغه څه سره يې هيڅ ورته والی نه درلود چې دده په ګوګل کې د ايلن د ريباری په وخت کې تيريدل د هغه وخت په شان يې ده ته له شرمه ډکه يادې شوې ويناوې له ځانسره تکرارولې، هغه ځانته ته وويل:

-آخ، ولې ؟ولې ؟مې دا نه و ويلي ؟ولې مې هغه وخت وويل:

- تاسو ماته ګران ياست.

اوس برعکس هغه ټول هغه څه چې ده ناتاشې او هغې ده ته ويلي و، ده توري په توري له ځانسره په خيال کې تکراراول. هغه، د هغې د بشرې ټولې اداګانې، خوځېداوې او موسکاوې وريادولې. هغه نه غوښتل هغه تکرار کړي. د هغه څه د ښه والي او بد والي په اړه چې ده کړي و، هيڅ شک پاتې نه و. يوازې به کله ناکله يو وحشتناک شک د هغه پر زړه راخور شو او هغه دا چې ده به ويلې چې ايا دا ټول خو به په خوب کې نه وي ؟

ايا شهزادګۍ ماريا تيروتلې نه ده ؟ايا زه خو له اندازې زيات مغرور او ځانستايونکی شوی نه يم ؟زه په دې ډاډه يم، خو که څه پيښ نه وشي ؟که شهزادګۍ ماريا هغې ته ووايي، هغه موسکه شي او ځواب ورکړي:څه عجيبه ده ! هغه هرو مرو تيروتلې ده. ايا هغه په دې نه بوهيږي چې هغه يو سړی ، هغه يو ساده سړی دی او زه ؟او زه چور بل ډول ، خورا لوړه...

يوازې دغه شک و چې د پيير زړه يې زوراوه ، هغه هيڅ لارې چارې هم نه سنجولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ته دغه رارسېدونکي نیکمرغي داسې نه منونکې برېښېده چې که کومه پېښه شوې وای، ده به نو رپه ژوند کې بل کوم ارمان نه لرلای او هرڅه پای ته رسېدل.

پېیر په خپل ځان کې، د هغه له خوښۍ نه ډک ناڅاپه لېونتوب زغم نه لیده چې پر ده راخور شوی و.

د هغه لپاره دژوند ټول مفهوم ، نه یوازې دده لپاره بلکې د ټولې نړۍ لپاره ، ده ته د هغې په مینه او له ده سره د هغې په ممکنه مینه کې برېښېده. کله به هغه ته داسې برېښېده چې ټول خلک لکه دده په شان بختور دي، خو هغوی هڅه کوي خپله دغه بختورتیا له ده نه پټه کړي او داسې وښیي چې هغوی په نورو چارو بوخت دي. هغه په هره کلمه او هره خوځېدا کې د خپلې نیکمرغۍ نښې لیدلې. هغه زیاتره وخت له ده سره مخامخ کېدونکي خلک ، په ځانګړو حالاتو کې، په خپل معنی لرونکې او له رازه ډکې خواخوږۍ او په خپلو نیکمرغو کتو او موسکاوو حیرانول. خو کله به چې هغه په دې پوه چې کېدای شي خلک دده له نیکمرغۍ نه خبر نه وي، دزړه له کومې به یې پر هغو زړه خوږېده، او په یو ډول نه یو ډول یې هڅه کوله هغوی په دې پوه کړي ، پرهغو شیانو چې دوی پر اخته دي، چور بې معنی، پوچ او دوې پاملرنې وړتیا نه لري.

کله به که هغه ته د کومې چارې د منلو وړاندیز کېده او یا به د هغه ترمخې د ټولنیزو دولتي چارو یا جګړې په اړه خبرې اترې کېدې او به یا یې ورته ویل چې د خلکو نیکمرغي ددغه یا هغه کار سرته رسولو پورې اړه لري. هغه به په یوې لنډې زړه راښکوونکې موسکا هغه ته غوږو. داسې خبرې او ټوکې به یې وکړې چې له ده سره غږېدونکي خلک به یې حیران کړل، خو هم هغه خلک چې ده یې تصور کاوه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژوند په رښتني معنی یعنې دده په احساس پوه شوي او هم هغه بدمرغه خلک چې ګواکې ده تصور کاوه چې دده احساس نه درک کوي، ټول خلک په دغه زماني پړاو کې د هغه ځلېدونکي احساس په رڼا کې چې دده په ګوګل کې ځلېده، دده له هرډول هڅونه پرته ، له ده سره په هر ځل مخامخ کېدو کې، له خورا غوره انساني او زړه راښکوونکو ښېګڼو نه پرته بل څه نه لیدل.

د خپلې خدای بښلې ښځې د کاغذونو او اسنادو دکتو په لړ کې به د هغې یاد او تصور، په ده کې هېڅ ډول احساس نه اپاراوه. خو ده په دې افسوس کاوه چې ، هغه پرته له دې نه چې له دغو نیکمرغیو نه چې دی یې اوس لري، څه ووینې او وڅکي، له دې دنیا نه سترګې پټې کړې.

سردار واسیلي چې دلوړې چارې او د هغه په ویاړ د ښښانونو د ترلاسه کولو له امله اوس خورا مغرور شوی و، دده تر پامه یو د زړه خوږی، مهربان او خورا بوډا بربښېده.

پېیر وروسته زیاتره وخت دغه د لېوني نیکمرغۍ وختونه رایادول، ټول قضاوتونه چې په دغه موده کې ده د خلکو او پېښو په اړه کړي وو، دتل لپاره دده په ذهن کې پاتې او لا تر اوسه یې باور پرې درلود.

هغه وروسته یوازې د پېښو او شیانو په اړه د خپل دغه وخت له عقایدو نه پېښمانه، نه شو بلکې برعکس هر وخت چې به یې په زړه کې د چا ، یا دڅه شي په اړه کوم شک پیدا شو ، د خپل همدغه نیکمرغه لېونتوب وخت نظریاتو ته به یې مخه کړه او هغه به تل برحقه او رښتیا را ووتې. هغه به له ځانسره ویل:

- کېدای شي هغه وخت به زه عجیب او دخندا وړ بربښېدم ، خو زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت دا سې لېوني او باڅاري نه وم لکه چې بريښېده ، بلکې برعکس هغه شيبه تر بل هر وخته خورا ځيرک ، هوښيار او منظم وم. په هر هغه څه پوهېدم چې په ژوند کې د پوهېدو وړ و ، نو ځکه زه نيکمرغه وم.

د پيېر لېونتوب او باڅاروالي په دې کې و چې هغه د پخوا په څېر او س د خلکو د ګرانښت لپاره له هغو نه د ځانګړو دلايلو د درلودلو چې ده د خلکو ښېګڼې ګڼلې ، هيله نه کوله. ځکه ميني دده زړه ډک کړی و. ده له خلکو سره پرته له کوم لامله مينه کوله او له هغو سره به يې د مينې لپاره ځانګړې ځانګړتياوې پيدا کولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰

د تر پیېر د تګه وروسته ، په هماغه ماښام ناتاشا له خوښۍ په ډکې ، خوملنډو سره مل موسکا شهزادګۍ ماریا ته وویل چې پیېر په رښتیا ، رښتیا له دې لنډې کرېږ او دې تازه جوړ شویو څښو سره د اسې برېښي چې ، همدا اوس له حمامه راوتلی وي.

له هماغې شېبې نه ، د ناتاشا په ګوګل کې یو پټ ، دې ته هم نا آشنا او نه ایلبډونکی څه راویښ شوی و. د هغې هرڅه: بشره ، تګ ، کاته او غلچک . آواز او هرڅه هرڅه ناڅاپه بدل شول. پرته له هغه چې ده خپله هیله لرلای، یو شور او ژورې لېوالتیا د هغه په ګوګل کې غوغا جوړه کړه. او غوښتل یې چې دا خپلو ارمانو ته ورسېږي. ناتاشا له هماغې لومړې شپې نه ګواکې ټول هغه څه هېر کړي چې په دې تیر شوي وو. هغې تر اوسه پورې آن یو وار هم له خپل حاله شکایت ونه کړ. یوه خبره یې هم د خپل تیر ژوند په اړه ونه ویله او نورې له دې ویره نه درلوده چې د خپل راتلونکي ژوند لپاره د خوښۍ نه ډکې تګلارې جوړې کړي. هغه د پیېر په اړه لږه غږېدله، خو کله به چې شهزادګۍ ماریا د هغه یادونه وکړه، د هغې په سترګو کې به ویده شوې ځلا بیا راوځلېده او شونډې به یې په یوې عجیبې موسکا سره راغونډې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ناتاشې کې راغلی بدلون، په لومړي سر کې شهزادګۍ ماریا حیرانوله، خو کله چې د هغه په معنی پوه شوه، دغه بدلون د هغې رخه راپاروله. شهزادګۍ ماریا به چې کله یوازې وه، په دې اړه به یې فکر کاوه او ویل به یې:

- ایا زما ورور هغې ته داسې لږ ګران و چې کولای شي، داسې ژر یې هېر کړي؟

کله به چې له ناتاشې سره وه، نه به له هغې خوابدې کېده او نه به یې ملامتوله. په ناتاشې کې د ژوند راویښ شوی شور، داسې لمسوونکی او د هغې د الهام لپاره هم داسې ناځاپي و چې شهزادګۍ ماریا، دناتاشې په مخ کې داسې انګېرله چې آن هغه په زړه کې هم د هغې د ملامتولو حق نه لري.

ناتاشا په داسې بشپړه او دزړه له کومې ددغه احساس څپو ته ځان سپارلی و چې دغم پای ته رسېدل او دخوښۍ او نیکمرغۍ رارسېدل یې نه پټول.

کله چې شهزادګۍ ماریا له پيير سره د شپنۍ خبرو اترو او زړه خوالې نه راستنه شوه، هغه یې د کوټې په درشل کې ولیده.

ناتاشې تکرار کړه:

-هغه وویل، هغه وویل.

د هغې پر څېرې د غم او زاریو سره مل خوښي او خوشالي راخوره وه.

- ما غوښتل چې د دروازې تر شا غوږ ونیسم، خوزه پوهېدم چې ته به هرڅه راته وایې.

هرڅو مره به چې شهزادګۍ ماریا، دناتاشې کتل ځانته نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېدونکي او اغیزمن ګڼل.

په هماغه اندازه به د شهزادګۍ ماریا لپاره د ناتاشې کتل نه پوهېدونکي او اغیزمن و، هر څومره چې د هغې هیجان او ګبنی د زړه خوږي وای. بیا د ناتاشا خبرې په پیل کې د شهزادګۍ ماریا لپاره له سپکاوېدو کې او زورونکې بریښېدې. هغې ته یې وروور او له ناتاشې سره د هغه مینه وریادیده.

شهزادګۍ ماریا په زړه کې وویل:

-نو، څه کېدای شي؟ هغه بله چاره نه لري.

په غمرلي او څه تریو غوندې تندی یې ټول هغه څه ناتاشې ته وویل چې پېښ دې ته ویلي و.

ناتاشې چې پترزبورګ ته د پېښ د تګ واوریدل، هکه حیرانه شوله.

داسې چې ګواکې سر یې نه پرې خلاصېږي، ناتاشې تکراه کړه:

-پتربورګ؟

خو همداسې د شهزادګۍ ماریا غمرلې بشرې ته ځځیره شوه، د هغې د دغه غم د لامل احساس او تصور، ناڅاپه آرامه کړه، په ژړا شوه او وې ویل:

- ماریا! رازده کړه، څه وکړم؟ ډارېږم کوم حماقت ونه کړم. هر هغه چې ته راته ووایي، هغه به کوم، ماته یې رازده کړه.

- تاته هغه ګران دی؟

ناتاشې په پسېدو پسېدو وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هو !

شهزادګۍ ماریا له خوشالۍ د ناتاشې د همدې خوښۍ له امله ، هغه ښکلې وه او وې ویل:

-نو ژاړې ولې ؟ زه ستا په نیکمرغۍ نیکمرغه یم.

-دا خو داسې ژر نه کېږي. خو یو وخت نه یو وخت به دې ارمان ته ورسېږي. ته تصور کولای شې، هغه نیکمرغي چې زه د هغه ښځه واوسم او ته له نیکولای سره واده وکړې.

- ناتاشې ! ما له تا نه هیله وکړه چې په دې اړه مه غږېږه ، موږ به د تا په اړه غږېږو.

هغوی خاموشه شولې.

ناتاشې ناڅاپه وویل:

- خو پترزبورګ د څه لپاره ؟

او په خپله یې بېرته ځانته ځواب ورکړ:

- نه، نه، دا باید همداسې وي.. کنه ماریا ؟ دا باید همداسې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایلیزه (وروستیزه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱

له ۱۸۱۲ کاله ، اوه کاله تیر شول. د اروپا د سمندرګي تاریخي یاغي څپې په خپلو څنډوکې پرېوتې ، ود هغه څې آرامه شوې، خو هغه مرموزه قوتونه چې د تاریخ دغه یاغي څپې یعنې بشري پرګنې خوځوي (مرموزې ځکه نومول شوي چې د هغو د خوځون او لمسون قوانین موږ ته ناپېژندل شوي پاتې دي). هماغه شان دوام لري.

سره له هغه چې د دغه تاریخي سمندر څپې ظاهرآ ناخوځېدونکې بربښېده ، خو ولسي پرګنې په پرله پسې ، د وخت د خوځون په څېر هماغه شان په خوځون کې وې.

د وګړو بېلې بېلې ډلې جوړېدې، خوریدې او د دولتونو د جوړیدو او پرزیدو او د خلکو د بیا ځای پر ځای کېدو ، لاملونه رامنځ ته کېدل.

تاریخي سمندرګی د پخوا په شان نور له یوه ساحله بل ته نه خوځېده ، هغه په تل کې څپې وهلې. تاریخي څېرې له دغو څپو سره له یوې غاړې نه بلې ته ورل کېدې او د اسې بربښېده چې د غه څپې اوس پر یو ځای راچورلېږي.

تاریخي مشرانو چې پخوا د پوځونو مشري کوله او په خپلو فرمانونويې د جګړو د پیل، د پوځونو د قوماندې او دولسونو د خوځون استازیتوب کاوه، اوس په سیاسي غورځنګونو او دیپلوماتي روغو ، د تړونونو په منلو او د قوانینو په جوړلو د خلکو لارښوونه کوله.

تاریخ لیکونکي د تاریخي شخصیتونو دغه کړه د ارتجاع په نامه نوموي.

تاریخ لیکونکي چې د دغو تاریخي شخصیتونو د کړو په تفسیر کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپله هغوی ، ددغې ارتجاع لامل ګڼي او پر هغو قضاوت کوي ، د هغه وخت پرتهولو پېژندل شويو څېرو ، له الکساندر نيولې بيا تر ناپليون پورې او بيا تر مېرمن ستايلې، او تر هغه وروسته ، تر فيتيې، شيلينګه، فاختـه او شاتوبريانه پورې ټول او ټول خورا سخت زړې قضاوت تـه رابلل کېږي. او ددغې ارتجاع پـه وړاندې د دريدو او لـه هغې نه د ملاتړ له امله يا برائت اخلي او يا تورنېږي.

د دوی دليکنې لـه مخې روسيه هم پـه دغـه تاريخي پړاو کې لـه ارتجاع نه بې برخې پاتې نه شوه. د دوی پـه وينا ددغو پېښو تر ټولو ستر ګنهګـار لـومړی الکساندر و. هماغـه الکساندر چې د دوی د قضاوت لـه مخې، پـه روسيه کې دليبراليزم ، ريفورم او د مشروطه غوښتنې سرچينه او ددغه هېواد ژغورونکی و.

د اوسنۍ روسيې پـه ادبياتو کې، د ښوونځيو لـه زده کوونکو نيولې بيا تر تاريخ پوهانو او تاريخي ليکونکو پورې بـه داسې يو څوک پيدا نه شي چې لومړی الکساندر د خپلې پادشاهۍ پـه وخت کې د هغـه دناوړه کړو وړو لـه امله ونه غندي.

هغه بايد داسې کړي وای، هغسې يې کړي وای او داسې هسې، پـه دې برخـه کې هغـه ښـه وکړل او هلتـه يې سادګۍ او حماقت، د خپلې پادشاهۍ پـه پيل او د۱۸۱۲ کال پـه اوږدو کې يې کړو وړه او پريکړې ښې، خو پـه پولند کې داساسی قانون جوړول، د سپېڅلي تړون منل او ارکيچييـوف تـه د واک سپارل د ګـوليڅين ملاتـړ، د شيشـکوف او فوتيوس ستاينه او پالنه او هغو دعرفاني اند ښنو ملاتړ ، هغـه ناوړې چارې وې چې د هغه دنورو ناوړه چارو لکه د جګړې لومړيو کرښو تـه لـه تګـه نيولې بيا دسيمونوفسکي د غونډ تر رڼګولو پورې ، ټول ټول غندي او ملامت يې ګڼي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو ملامتيو او تورونو د ليکلو لپاره لسګونې پاڼې په کار دي چې مورخين يې د هغه معنويت پر بنسټ چې ګواکې بشريت دوی ته وربښلي او دلومړي الکساندر لخوا ترسره شوي دي.

دغه تورونه او ملامتې څه دي ؟

دا هماغه چارې دي چې لومړي الکساندر تر سره کړي او مورخين هغه، د هغه ويارمنې چارې ګڼي.

دپادشاهۍ مشروط کول د ناپليون په وړاندې دريدل، په ۱۸۱۲ او په ۱۸۱۳ کلونو کې جګړو، د هغه کړه وړه ، او نور نور (د هغه د ژوند بښوونکو او روزنيزو ځانګړتياو او د هغه بيولوژيکي جوړښت، هوکې ! چې د هغه شخصيت يې جوړ کړی دی) پوره اړه نه لري.

هوکې ! د هغه ، د هغو ناوړو کړو له امله چې مورخين هغه ناوړه ګڼي ، لکه (د سپېڅلي تړون منل، ، دلهستان اساسي قانون او د شلمو کلونو ارتجاع) ټول يوه سرچينه نه لري ؟ ددغو ملامتيو او تورونو سرچينه چېرې او په څه کې ده ؟ ددغو تورنو او نيووکو بنسټ دادی چې د لومړي الکساندر په څېر يو تاريخي شخصيت چې په بشري نړۍ کې تر ټولو نه د زيات واک خاوند او دځلا او پرتم په غوره دريځ ولاړ و ، تر سختو دوکمارۍ او ناوړه نيوکو لاندې راغلی، تهمتونه پرې شوي، غوره مالۍ او د هغه پر وړاندې بې ساری درناوی چې تل له واک سره مل دی. دده پر وړاندې ترسره شوي، هغه څوک و چې د ژوند په ټولو شېبو کې يې د اروپا د ټولو ملامتۍ او مسوولیت دروند پېټی پر اوږو اخېستی و.

هغه (الکساندر) نه دچا دخيال تخليق او نه کومه افسانه، بلکې هغه د بل هر سړي په شان د خپلو عادتونو ، خيالونو ، پريشانيو سره، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلاوو، رحم او لېوالتیا خاوند سړی و. د هغه مخالفیو هغه د انساني حرمت په نه درلودلو او بې رحمۍ تورناوه. پنځوس کاله پخوا د بشري توان په اړه هغه نظریات نه لرل، چې نن یې هغه اسناد لري، چې د زلمتیوب ټول ژوند په هغه لګیا دي. یعنې کتابونه یې لوستي، درس یې ورکړی او بیا یې د غه کتابونه او درسونه په یوه کتابچګوټې کې دځان لپاره لیکلي دي.

خو که دا سې تصور وکړو که الکساندر پنځوس کاله پخوا هغه دبشري ټولنې په اړه، تیروتلې، دا تصور هم باید وکړو د هغو تاریخ لیکونکو حکم چې اوس یې دلومړي الکساندر په اړه کوي، تر یو څو مودې وروسته، هماغه شان تیروتنه وبلل شي لکه دبشري خیر په اړه چې اوس د الکساندر کړه تیروتنه بلل کېږي.

که دتاریخ بهیر ته په ځیر وګورو، دغه نظر ځکه طبیعي بریښي چې د هرکال او یا دبل هر نوي لیکوال په پیدا کېدو سره د بشر د خیر په اړه، غوره څرګندونې بدلېږي. دا په دې معنی، هر څه چې نن دبشر خیر ګڼل کېږي، لس کاله وروسته به هغه کېدای شي شر وګڼل شي.

ددې ترڅنګ پر یو مهال او په یو وخت کې دخیر او شر نظریات کېدای شي، خورا یو له بل سره توپیر ولري. ځینې مورخین د پولند لپاره داساسي قانون جوړول او له سپېڅلې تړونه دالکساندر ملاتړ د هغه ښېګڼې او چوپړ بولي او ځینې بیا هغه د سزا وړ تیروتنه ګڼي.

د الکساندر او ناپلیون دکارونو په اړه موږ نه شو کولای ووایو چې له پلوه ګټور او له کوم پلوه هغه ناګټور او یا نه شو کولای چې وو ایو دڅه لپاره هغه ګټور وو او په کوم دلیل تاواني دي. که دچا، د کوم چا کړه وړه نه خوښېږي او یا یې یوازې په دې نه خوښېږي چې د هغه د پوهې کچه د خیر د پوهېدنې له کچې سره اړخ نه لګوي، ښایي په ۱۸۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کې ترټولو غوره کار په مسکو کې زما د پلارنۍ مېنې روغ پاتې کېدل و ، یا د پولند آزادي یا د روسي پوځ ویاړ یا د پترزبورګ یا بل هرپوهنتون آبادي او غوړېدل ، یا د پولند آزادي ، یا د روسي پرتم ، یا په اروپا کې د قوتونو انډول، یا په اروپا کې د علومو د بهیر رنسانس او پر مختګ ، خو زه باید اعتراف وکړم چې د هر تاریخي شخصیت کړه وړه، له دغو ټولو موخو نه پرته، نورې موخې چې زما ذهن د هغو له پېژندنې عاجز دی، هم لري.

که دا سې تصور وکړو که دغه د پوهې په نامه ، نومول شوي څه، وکولای شي دغه ټولې بېلابېلې او مخالفې ډلې سره پخلا او د تاریخي پېښو او شخصیتونو کړو وړو لپاره یو ځانګړې او نه بدلیدونکې تله غوره کړي.

که دا ومنو ، که الکساندر واک لرلای او دغه چارې یې ټولې. په بل ډول سرته رسولې وای.

که دا ومنو که هغه ، د هغو کسانو په لارښوونه چې دی یې تورناوه، هغه کسان چې تصور کوي دانسانیت له وروستي ارمانه باخبره دي، خپله کړنلاره دملیت ، ازادۍ او یووالي او پرمختګ په نامه (چې ددوی لپاره تر دې غوره څه نه شته) دی به یې بیا هم ملامت ګاڼه. که دا ومنو چې دغه شان کړنلاره ، کېدونکې او الکساندر هغه منلې وای، نو هغو کسانو ته به څه پاتې شوي وای چې د هغه وخت د دولت د کړو وړو په وړاندې دریدلي وو ، هغه کړه وړه چې د ننني تاریخ لیکونکو په اند ښه او ګټور و ؟ دغه کړه وړه به چور نه و ، ژوند به نه و او هېڅ به نه و.

که دا ومنو چې عقل د ژوند لارښوونه وکړي، نو بیا د ژوند امکان له مینځه ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

که د مورخينو په خبر دا ومنو چې ستر انسانان بشري ټولنه د سترو ارمانونو: د ساري په توګه د روسيې يا فرانسې سترواليې، په اروپا کې د قوا وواندول، يا د انقلابي اند پښنو خپرونه ، يا ټوليز پرمختګ او يا بل هر ارمان پلو بدرګه کوي. په دغه شان يو حالت کې نه شو کولای د تاريخي پېښنو بهېر د تصادف او نبوغ له مفاهيمو پرته وسپړلای شو.

که د اوسنۍ پېړۍ د اروپايي جګړو د پيل موخه د روسيې سترواليې و ، دغه ارمان د ټولو مخکنيو جګړو له پېښندو او په هغه کې د نورو ځمکو دلاندې کولو پرته تر سره کېدای شوه. که دغه ارمان د فرانسې سترواليې و ، دغه ارمان بې انقلابه او د امپراتورۍ له جوړولو ، د توپکو او ټوپونو له کارونې پرته ترسره کېدای شو ، که موخه د کوم ارمان خپرول و ، هغه به د پوځ له کارونې پرته د کتابونو په مرسته او ژر تر سره شوی وای.

ارمانونو ته د رسېدو لپاره ، د انسانانو له وژلو او د هغو د شتمنيو د تالان او سوځولو پرته په خورا ساده ګۍ نورې اغيزمنې لارې موندای شو.

دا ولې داسې او نه په دې ډول پېښې شول ؟ دا ځکه چې همداسې پېښې شول. تاريخ وايي:

- تصادف شرايط رامنځ ته کوي او نبوغ له هغه ګټه اخلي.

خو تصادف څه شي دی ؟ او نبوغ څه ته وايي ؟ د تصادف او نبوغ کلمات ، د هېڅ هغه شي معنی نه لري چې په رښتيا شته دي ، نو له دې کبله د هغه ځانګړې پېژندنه هم نه شته. دغه کلمات يوازې د پېښنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دټاکلې کچې څرګندونه کوي. زه په دې نه پوهېږم چې دا یا هغه پېښه ولې پېښېږي؟ فکر کوم چې په هغې پوهېدای هم نه شم، نو ځکه وایم چې دا تصادفي ده. یو قوت او واک وینم چې دیوې پېښې او چارې لامل دی چې د انسان له توانه لوړ دی. په دې نه پوهېږم چې دا څنګه ترسره شو ، نو هغه ته وایم:

-نبوغ.

دیوې ډلې پسو لپاره، هغه پسه چې هر ماښام شپون ، په یوه جلا ځای کې، جلا کوي، هغه ته ځانګړي خواړه او واښه ورکوي، او تر نورو دوه برابره څورببږي، هرو مرو باید نابغه وبرېښېږي.

نور پسونه دغه پسه دغه حالت چې هره شپه نه په ټولیز آخور کې، بلکې په ځانګړي اخور کې واښه او دانې ورکول کېږي، ګوري، وایي چې دا به هماغه پسه وي چې تر نورو نه، دغوړې او نازکې غوښې دلرلو له امله به حلالېږي (وژل کېږي). نور به نو د نورو پسونو نبوغ او دناڅاپي پېښنو تر منځ ځانګړو اړیکو ته پام کېږي.

خو دا به بس وي که دغه پسونه له خپلو دغو خیالونو لاس پر سر شي چې دوی ته ټولې ورپېښې پېښې ، ددوی د هغو ارمانونو د لاس ته راوړلو لپاره دي چې د دوی په پسیزه تصور کې ځایېږي.

د دوی لپاره دا بس دي، که هغوی ومني چې پر دوی ټولې راغلې پېښې د هغو ارمانونو لپاره دي چې د دوی له تصوره بهر دي، نو ددوی به په هماغه شېبه سر خلاص شي چې په ښه پالل شوي پسه راغلې پېښې تصادفي نه دي او دوی به بیا د تصادف او نبوغ په اړه فکر نه کوي.

که موږ یوازې له نېږدې اهدافو نه لاس په سر شو او دا ومنو چې د موخو پای موږ ته څرګند نه دی، نو هغه وخت به موږ ته د تاریخ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصیتونو د کړو منطق او د هغو د اجنداو تناقض څرګند شي. او د هغو پېښو د پېښېدو لاملونه به موږ ته په ډاګه شي چې انساني امکاناتو او د هغو له کړو سره اړیکي نه لري. او د غه وخت به پوه شو چې د تصادف او نبوغ کلماتو ته اړتیا نه لرو.

یوازې دا خبره به زموږ لپاره بس وي که وواېو چې د اروپا د خلکو د نا آرامۍ او اله ګولې لاملونه موږ ته څرګند نه دي او هغه یوازیني څه چې موږ ته څرګند دي، هغه ربښتیني پېښې، وژنې او تالانونه وو چې د لومړي ځل لپاره له فرانسې نه پیل او بیا یې په ایتالیا ، افریقا ، پروس، اتریش، هسپانیا او روسیې کې دوام پیدا کړ. او له لودیزه ختیځ ته او بیا له ختیځه ، لودیز ته، د پرګنو ستر خوځون د دغو خونړیو پېښو موخه ده.

موږ ته، نه یوازې نه ښایي چې د ناپلیون او الکساندر په شخصیتونو کې کوم نبوغ ولټوو بلکې هغوی هم باید د دغو نورو ساده خلکو په شان خلک وګڼو. نور به موږ نه یوازې دې ته اړوزو چې د هغو کمکیو پېښو له برکته چې دغه کسان یې په مخورو څېرو بدل کړي دي، تصادفي وګڼو بلکې دا به راته څرګنده شي چې همدا کمکۍ پېښې باید هرو مرو پېښې شوې وای.

همدا چې موږ د وروستۍ موخې نه لاس پر سر شو ، دا به په ډاګه راته څرګنده شي، هماغه شان چې د ګل او د هغه د دانو تر منځ د شنیلیو د طبعیت له مخې، بل هېڅ شي د ګل او دانې په کچه ، هغې ګیاه ته چې دغه ګل ترې راز ېږي ، نږدې نه دي، په همدې کچه په هېڅ ډول دا امکان نه لري چې بل دوه تنه د هغو د ټولو ځانګړتیاوو او توان سره تصور کړای شو ، لکه دغه دوه تنه: الکساندر او ناپلیون چې د خپلې دغې ونډې لپاره په دغه وخت کې غوره شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳

د هغو پېښو اساسي ماهيت چې د اوسنۍ پېړۍ په پيل کې په اروپا کې پيل شوې وې، داروپا د بېلابېلو هېوادونو د خلکو هغه ډله ايزه خوځون و چې له لوديزه، ختيځ ته او بيا له ختيځه لوديز ته پيل شو. د دغه لومړني خوځون لمسون له لوديزه ختيځ ته يرغل و. د دې لپاره چې دلوديز خلک وکولای شي، ختيځ ته، تر مسکو پورې هغه شان چې ښايي خوځون وکړي، دې کړو ته يې اړتيا ليدله:

۱- په داسې پوځي ډلو کې سره يو شي چې د بهرنيو ختيځو پوځي ډلو د ټکر زغم ولرلای شي.

۲- له خپلو ټولو عادتونو او دود دستوره لاس پر سر شي.

۳- د خپل دغه پوځي يرغل په موده کې داسې يو مشر ولري چې هغه د ځان او د دوی لپاره د دغه لښکر دوکې، شوکې، تالان او وژنې برحق وګڼي.

۴-د فرانسې د انقلاب له پيله، هغه د واک پخوانۍ ډله چې واک يې خورا کمزوري شوی و، له منځه ځي. پخواني عادتونه او دود دستور ورکېږي او کرار کرار نوې ډله په نوې کچه راپيدا او نوې عادتونه او دودونه رامنځ ته کېږي او د دې لپاره چې د نوي رامنځ ته کېدونکي واک مشري په غاړه واخلي، بايد نوی مشر پيدا شي.

يو بې عقيدې سړی چې نه يې کوم دود مانه، نه دستور، نه يې نوم درلود، نه پېژندګلوي او آن فرانسوی هم نه و او داسې ښکاريده چې د کوم عجيب تصادف له مخې، د هغو ډلو په منځ کې چې هغه وخت يې فرانسه له الو ګولو او بغاوتونو سره مخامخ کړې وه، ځانته لاره پيدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او پرته له هغه چې د هغو ډلو له کومې یوې سره ملګرتیا وکړي ، ځان لوړ او غوره دریځ ته رسوي. د ملګرو ناپوهي، د سیالانو ناتواني او سپکاوی رښتیا ډوله دروغ او ددغه سړي بې ساري ځانستاینې او بې ځایه غرور دی د پوځ تر ټولو سترې مشرۍ ته ورساوه.

د ایتالیا د سرتیرو غوره جوړښت او زړورتیا ، له مخالفینو سره له نښتو نه سرغړونه، بې ځایه سربښندنه او ځانستاینه او پر ځان هسې ډاډ ، له هر څه نه زیات پوځي ویاړ ورپه برخه کړ. دغه راز بې شماره تش په نوم تصادفونو ، هرچېرې او هرځای ډېره پېبرزوینه پرې وکړه.

د فرانسوي چاروا کو خوا خوږي د هغه په ګټه تمامېږي. د خپلې لارې د بدلون لپاره یې هڅې کوم ځای ته ونه رسېدې او د روسیې د امپراتورۍ ، په خپل پوځ کې د هغه وړاندیزونه ونه منل. ! په ۱۷۹۴ کال کې چې ناپلیون یو ناپېژندل شوی برېدګی و ، د روسیې په پوځ کې یې د خدمت لپوالتیا او هیله څرګنده کړې وه)په ترکي پوځ کې هم ده ته کار پیدا نه شو. د ایتالیا د جګړو په موده کې هم څو واره له مرګ او وژلو سره مخامخ کېږي او هر وار په ناڅاپي توګه ژغورل کېږي.

روسي پوځ، هماغه پوځ و چې کولای شي ، بیا دده ویاړ را وپرځوي. د ډولا ډول ديپلوماتیکي نزاکتونو له امله تر هغو چې هغه په اروپا کې دی، دغهد پوځ له هغه سره ، له جګړې نه ډډه کوي.

له ایتالیا نه د راستنېدو په وخت کې د پاریس حکومت، داسې راپرزونکی وي چې هرڅوک پرې واکمن شي، هرو مرو له مرګ سره مخامخ کېږي. له دغه ګواښمن دریځ نه د ژغورنې لار په خپل سر د هغه لپاره پرانستل کېږي. هغه بې معنی او بې دلیله حالت ، یوازیني ، هغه حالت ته ورته دی چې یوازې په افریقا کې تجربې کېږي. بیا هماغه خبره چې تصادف نومېږي، له ده سره مرسته کوي. نه ایلیدونکې مالتا چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندې کول يې تر هغه پورې ناشوني بريښېده، له يوې ډزې پرته تسلېمېږي.

تر ټولو بې نظمه ښته، پوره برې ته رسېږي. د دښمن سمندري پوځ چې د چا يوې ښېډې ته لاره نه ورکوله، د هغه ټول پوځ ته لاره پرېږدي. په افريقاکې پر ولس او بې وسلو خلکو بې شمېره ستم، ناروا وې او پوځي جنايتونه تر سره کېږي. د دغو جناياتو کړونکي، په تيره بيا د هغو مشران ځان ته ډاډ ورکوي چې د دوی کړه خورا ښه او ويار من او د مقدوني اسکندر کړو ته ورته او خورا ښه دي.

هغه خيال چې دغه سړي د ځان لپاره جوړ کړی و، يعنې هغه لويوالی او ويار چې ظلم يې، ظلم نه ګاڼه، په خيانت يې ويار کاوه او خپل کړه يې آسماني الهام باله، دا ټول هغه څه و چې دده او دده د ملګرو لپاره د الهام سرچينه وو، په افريقا کې جوړېدل. هر هغه چاره به چې ده کوله، په برې به پای ته رسېده. له طاعونه روغ راووت. بې رحمه وژل، هغه ګناه نه ګڼله. له افريقانه، په بې باکۍ، بې احتياطۍ او بې علته راوتل او هلته بد مرغۍ ته د خپلو ملګرو پرېښودل، دده لپاره غوره خدمت ګڼل کېږي. او هم د دښمن سمندري پوځ له سمندره د هغه د تيريدو مخنوی نه کوي. د خپلو جنايتونو له د ريځه هغه سرسام شوی، په مستۍ کې ډوب، د خپلې دغه ناوړه ونډې د سرته رسولو لپاره بې له کومې موخې پاريس ته رسېږي، د هغه جمهوري حکومت د ريځ چې يو کال پخوا يې کولی شو، دغه سړی ووژني، اوس چوړ راپرزيدلی دی او يو ازاد سړی کولی شي د ګوندي پرو او جنبو په مرسته واک ته ورسېږي.

هغه هېڅ کومه کړنلاره نه لري. که څه هم له هرڅه ډارېږي، خو بيا هم هر ګوندي (حزبي) پسې دی او غواړي مرسته ورسره وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه يوازينى ځوک دى چې په ايتاليا او مصر کې يې ځانته پر لوړوالى او وياړ ورپه برخه کولو سره ، په خپلو لېونو خيالونو ، په خيانت او سپين سترګى ، په خپلو رښتين ډوله دروغو ، هر هغه چې دغه ناوړتيا او بل هرڅه چې کوي، برحقه وښيي.

هغه، هغه دريغ ته په کار دى چې ده ته سترګه په لاره دى، نوځکه د هغه له خوښې پرته، سره له هغه چې نه کوم تګلاره لري، نه کومه تګلاره، سره له هغه چې خورا تيروتنې کوي، هغه يوې لويې ډوکې ته ورکشول کېږي. هغه دوکه چې د واک دلاندې کولو موخه لري او دا دوکه دبرې په لور درومي.

هغه په زوره د حکومت غونډې ته ورپورې وهل کېږي(د ۱۷۹۵-۱۷۹۹ کالو تر منځ يوه ۵ کسيزه ډله واک ترلاسه کوي) هغه له دې ډارېږي ، د تېښتې هڅه کوي، ځان مړ اچوي، په دې پلمه چې ګواکې بېسده شوى، لوېږي، اپلتې غږوي، هغه اپلتې چې دتباهۍ نښې ښيي، خو دفرانسې د واک مشري، هغه کسان چې تر دې مخکې مغرور او سرکشه وو ، داسې وانګېرله چې ددوې وخت پاى ته رسېدلى دى ، تر ده لا زيات ګېنې اخېستي دي. هغه څه چې بايد دواک د ژغورنې او د هغه دنابودۍ لپاره وو ايي، هغه نه وايي.

تصادف، په ميليونو تصادفات او ټولو خلکو ګواکې خوښه سره کړې ده چې دغه واک مني.

بې شمېره تصادفات وو چې د هغه وخت دفرانسې حکومت د هغه واک ته غاړه کېږدي. دغه تصادف (د روسيې ټولواک) لومړى پاول (۱۷۹۴-۱۸۰۱) هم دې ته اړوي چې هغه په رسميت وپېژني. هغه تصادف چې دده په وړاندې دوکې جوړوي، دغه دوکې نه يوازې دى نه راپرزوي بلکې د هغه د واک ټينګېدو ته ګټه رسوي. تصادف دى چې شهزاده ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته سپاري او دی هغه وژني او همدا چاره تر ټولو زيات خلک دې ته اړوی چې دا ومني، چې هغه (ناپليون) تر ټولو واکمن دی او برحقه يې وګڼي.

دا تصادفي کار دی چې دی تکل کوي خپل پوځ د انګلستان پلو قوماندره کړي، خو که دغه کارشوی وای ، دده د تالا والا کېدو به سبب شوی وای، خو هېڅکله دا کار نه کوي. هغه تصادفاً خپل پوځ د ماک او اتريش پلو قوماندره کوي. هغوی هم بې له نښتې دده ته تسليمېږي. تصادف او نبوغ د استرليڅ په جګړه کې ده ته بری ور په برخه کوي. او تصادف دی، چې نه يوازې فرانسويان بلکې ټوله اروپا له انګلستانه پرته چې په دې پېښو کې ګډون نه کوي، ټوله اروپا ، د هغه د ټولو جناياتو او له هغه نه کرکې سره سره ، دده هغه واک چې ده خپله ځانته ورکړي، په رسميت پېژني. د هغه د خوښې ستروالي او وياړ چې خلکو ته ولې غوره او معقول بربښي ، د هغه د شان وړ ګڼي.

دلو ديز قوتونه، داسې چې ګوا کې هغوی مخکې له مخکې دې چارو ته دآزامائنو لپاره چمتو الی نيسي، په څو پړاونو کې د ۱۸۰۵، ۱۸۰۷-۱۸۰۶ او ۱۸۰۹ کلونو په اوږدو کې د ختيځ پلو ورودانګي، درومي او پرله پسې خپل واک ټينګوي او خپل شمېر زياتوي.

پر ۱۸۱۱ کال په فرانسې کې جوړ شوی پوځ د مرکزي اروپا د سرتيرو په ملتيا يو ستر قوت رامنځ ته کوي. د دغو خلکو په زياتېدو سره ، د هغه چا لېوالتيا او تنده زياتېږي چې د دغه پوځ مشری کوي.

دلسو کالو په اوږدو کې چې د دغه خوځون لپاره چمتوالی روان و، دغه سړی د اروپا له ټولو اکمنانو سره اړيکې ټينګ کړل. د نړۍ واکمنان چې ځان ورته بېوا که بربښي، د ناپليون د دغه بې معنی، ويا ړمن او ستر ارمان په وړاندې، بل ارمان نه لري، هغه ته په نېږدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدو او خدمت کولو کې یو تر بله وړاندې درومي. د پروس پاچا ، د هغه دخواخوږۍ د لاس ته راوړلو لپاره خپله ښځه هغه ته ورلېږي. د اتریش ټولواک دا لویه مهرباني ګڼي چې دغه سړي دده لور منلې ده. پاپ د اروپا مذهبي مشراو دملتونو د سپېڅلتیا ساتونکی له مذهبه هغه زینې جوړوی چې دغه سړی، واک ته پرې ورلوړ شي. پر ناپلیون زیاتره راټول شوي خلک تر خپله ناپلیونه زیات، ددې هڅه کوي، هغه ددې لپاره چمتو او قانع کړي چې د هغه څه مسوولیت ومني چې کېدونکي دي او یا به وشي. .

المانیان د هغه دبری دلمانځنې لپاره ، تر هغو جشنونو نه چې ایینا او اویریشیت نومېږي ، بل غوره جشن نه شي جوړولای. نه یوازې دی خپله ستر ګڼل کېږي بلکې د هغه نیکونه، د هغه ورونه، د هغه برکتي او د هغه زومان خورا ستر دي. هرڅه ددې لپاره ترسره کېږي چې وروستي عقلي خنډونه ددې لپاره لرې شي چې هغه دد غه وحشتناک مسوولیت دمنلو لپاره چمتو شي. هر کله چې دی چمتو شي، پوځ هم چمتو دی.

ختیځ ته په تلوار پیل شوی یرغل خپل موخې، مسکو ته رسېږي. پر مسکو ولکه ټینګېږي. روسي پوځ تر بل هروخته، د اوسترلیځ له جګړې نیولې تر واګرام هغې پورې تالا والا شوی دی، خو ناڅاپه د تصادفاتو اونبوغ پرځای چې تر اوسه پورې یې دیو لړ بربو په مرسته دغه سړی ، له پخوا نه دټاکل شوې موخې خواته رساوه، بې شمېره ناوړه او زیان رسوونکي تصادفونه راپیدا کېږي، دغه تصادفونه:

د برادینو په جګړه کې د والګې له پیدا ایښت نه نیولې، تر سوځونکو سړو او یخ وهلو لارو او بیا مسکو ته د اور اچولو او له دغه اوره د پورته شویو سختو لمبو پورې ، دغه راز دنبوغ پرځای د حماقت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سپکاوی چې ساری يې نه درلود، را پيدا کېدل.
يرغلګر پوځ، تېښتې ته مخه کوي، کله ببرته ستنېدل او بيا تېښته، ټول تصادفونه، اوس يو هم دده په ګټه نه بلکې دده په تاوان دي.
خوځون سرچپه کېږي، له ختيځه ببرته ستنېدل يعنې له ختيځه لوديز ته ببرته تګ په بې ساری ته توګه، داسې څه ته ورته دی چې له لوديزه ختيځ ته شوی و. له لوديزه، ختيځ تر ټوليز يرغله مخکې هم، چې په ۱۸۰۲، ۱۸۰۵ او ۱۸۰۷ کلونو کې و، لوی واړه يرغلونه شوي وو.
هماغه دپخوا په شان لويې وړې ډلې سره يوځای کېږي، خورا لويې ډلې جوړوي، هماغه دپخوا په شان دمرکزي اروپا خلک له دغه بهير سره يو ځای کېږي، هماغه شان موخې ته درسېدونکې لارې په نيمايي کې دغه خوځون سستېږي او شک ورته پيدا کېږي او هماغه شان څومره چې هغوی، خپلې موخې ته نږدې کېږي، په هماغه کچه د هغوی خوځون چټکېږي.
دغه خوځون پاريس ته چې ددې موخه ده رسېږي، د ناپليون واک او د هغه پوځ تالا والا شوی دی، خپله ناپليونه نه هم يو بې معنی څه جوړ شوی دی. د هغه ټول کړه وړه له ورايه دافسوس او خواشينۍ وړ دي، خو بيا هم نه بيانېدونکی تصادفات رامنځ ته کېږي.
د ناپليون په وړاندې سره يو ځای شوې ټلواله ټول خپله بدمرغي له ده ګڼي، له ده کرکه کوي، همدا چې هغه ببواکه کېږي، سياسي واک يې له منځه ځي، نو هماغه و چې په خيانت او جنايت تورنېږي. نو هرو مرو دوی ټولو ته داسې برېښېده لکه لس کاله پخوا چې برېښېده او يا يو کال وروسته چې بايد وبرېښي. يعنی يو تالانګر او باغي. خو د کوم تصادف له مخې کوم څه راپېښېږي او دغه حالت هېڅوک نه ويني، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ونډه لا پای ته نه ده رسېدلې. هغه سړی چې لس کله پخوا او یا کال وروسته هغه باید ټول تالانګر او باغي وګڼي ، هغې لرې وچې ته چې له فرانسې د دوو ورځو تګ په واټن کې پرته ده، شړل کېږي، هغه ته شتمني ورکول کېږي، ساتونکي ورته ګمارل کېږي او دا هم نه څرګندېږي چې ولې هغه ته په میلیونو پیسې ورکول کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴

د خلکو د غورځنګونو څپې په خپلو ساحلونو کې په ارمېدو پيل کوي. د دغه سيلاب ستري څپې آرامېږي او د دې آرام سمندر پر سر په ارامو جوړو ښويو کړيو ، ديپلوماتان په دې هيله چې د دې توفانونو آرامول د دوی کار دی، خپل آرام غورځنګ پېلوي، خو آرام شوی سمندر بيا ناڅاپه په څپو کېږي. ديپلوماتانو ته داسې وبرېښېده چې د دوی ناندرۍ د دغو نويو قوتونو د شخړې لامل شوي دي.

هغوی د خپلو واکمنو ښتو ته سترګې په لاره دي ، کړکيچ دوی ته نه آواريدونکی برېښي. خو هغه څه چې دوی يې راپاڅېدل احساسوي ، له هغه ځايه نه راپاڅي چې دوی ورته سترګې په لاره دي. دا څپه هماغه څپه ده او دا د پاڅېدو ځای هم پاريس دی. وروستۍ څپه له لوديزه راستنه شوې او شاته تلونکې ده. ديپلوماتان ، بايد هغه ستونزې چې نا آوريدونکې ګڼل کېږي، آوارې او د دې زمانې پوځي غورځنګ پای ته ورسوي.

هغه سړی چې فرانسه يې راپرزولې ده، په يوازې ځان له دوکې او سرتيرو پرته ، بيا فرانسې ته راستنېږي. هر ساتونکی کولای شي هغه ووينې، خو د کوم عجيب تصادف له مخې هېڅوک د هغه د نيولو هڅه نه کوي بلکې ټول په ولولو سره ، دغه سړي ته، چې پرون يې لعنتي ګاڼه او مياشت وروسته به يې بيا هم لعنتي ګڼي، هرکلی او درناوی وايي.

وروستي کړه ترسره شوي دي. وروستې لوبه لوبول شوې ده. لوبغاړي ته سپارښتنه شوې ده ، دلوبو جامې وباسي، د سترګو رانجه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاک او سره شوې بشره پریمنځي. هغه ته نوره اړتیا نه شته. دغه سړی په خپله جزیره کې په یوازې ځان ، ځو کاله ، خپله غمجنه کمېډي ډرامه لوبوي، هغه پرته له ځانه بله ننداره نه لري. ځان تیر باسي، خپله ځان ته دوکې جوړوي، خپل هغه وخت چې نور د هغه برحق والي ته اړتیا نه شته، برحقه ګڼي. او ټولې نړۍ ته دا ښیي، هغه څه و چې ، خلکو دده واک ګاڼه او هغه ناڅرګند قوت چې دده لارښوونه یې کوله څه او کوم و.

دننداري په پای ته رسېدو سره ، دلوبغاړو مشر ، د لوبغاړۍ جامې وویستې او موږ ته یې اصلي څېره راوښوده:

- وګورئ ! تاسو په څه باور درلود ؟دادی، دادی د هغه اصلي څېره وینئ !

چې دا هغه څه نه و چې دتاسې لارښوونه یې کوله او هغه زه وم چې تاسو مې خوځون ته لمسولئ.

له دغه بدلونه وروسته چې د خلکو په سترګو یې تیارې راخورې کړې وې، هغوی تر ډېرې پورې دا نه شو منلي چې څه پېښ شوي دي.

خو دلومړی الکساندر ژوند ، د هغه چا ژوند چې دمخالف خوځون له ختیځه ، لودیز ته د خوځون مشري یې کوله، د ناپلیون تر هغه غوره او منطقي و.

هغه سړی چې نور، د هغه تر مخې په هېڅ کڼل کېدل او له ختیځه یې لودیز ته دیرغل مشري کوله، باید څه ځانګړتیاوې لرلای ؟

باید دعدالت احساس وکړي، په اروپایي چارو کې ونډه ولري او په کراره او چپه خوله خپلو ګټو ته پاملرنه وکړي.

له اخلاقي پلوه پر خپلو سیالانو ، ملګرو او دوخت پر پادشاهانو او واکمنانو لوړتیا ولري. باید مهربانه، خواخوږي او په زړه پورې وي او په خپله یې ناپلیون خپه او سپک کړی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی الکساندر دغه ټولې ځانګړتیاوې لرلې. دغه شرایط ټول په هغه کې نغښتي و. دغه او یا په بله وینا د هغه د تیر ژوند بې شمېره تصادفونه، د هغه روزنې، د هغه دلیبرالو تکلونو پیل، پرهغه را ټول شوي ځناور او دا سترلیځ، تیلزیت او ایرفورت په جګړو کې د هغه تجربو، دې ټولو او ټولو هغه چمتو کړی و.

دغه سړي په لویه جګړه کې، ځکه کوم ځانګړی مسوولیت نه درلود چې هغه ته اړتیا نه لیدله کېده، خو کله چې په اروپا کې د ټولیزې جګړې وړتیا احساس شوه، هغه په وړ وخت کې او په وړ ځای کې وه. هغه اروپایي ملتونه سره یو او دموخې پلو یې د هغو لاربښوونه او مشري وکړه. موخه

ارمان تر سره شوی و، لومړی الکساندر، تر وروستۍ جګړې وروسته، پر ۱۸۱۰ کال، دانساني واک تر ټولو نه پر لوړه څوکه ولاړ و. هغه دغه واک څنګه کاراوه ؟

لومړی الکساندر د اروپا د روغې مشرو هغه سړی چې لا له ځوانۍ یې یوازې د خپلو خلکو د نیکمرغۍ تکل درلود، په خپل هېواد کې د لومړنیو لیبرالي غورځنګونو نوښتګر، اوس ښکاري تر تولو نه د زیات واک خاوند او د هغه واک له برکته کولای شي تر خپل لاس لاندې خلکو نیکمرغۍ لپاره ګټور واوسي.

په دې وخت کې و، چې ناپلیون په تبعید کې خپل ماشوم وزمه او دوکماري کړنلارې جوړوي او په دې خیالونو کې ډوب دی، که واک یې درلودلای، څنګه به هغه بشر نیکمرغه کړای وای.

لومړي الکساندر چې خپله ونډه سرته رسولې او دخدای حضور حاضر ګڼي، ناڅاپه ددغه واک دنابودوالي او بیواکۍ احساس احساسوي، له هغه نه مخ اړوي، هغه، هغه خوار اولس ته چې دی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خوار ګڼي سپاري او يوازې وايي:

- نه زمونږ لپاره ! نه زمونږ لپاره ، ښه به دا وي چې د ځان لپاره !زه ستا سو په شان يو انسان يم. په کراره مې پرېږدئ چې د انسان په څېر ژوند وکړم. د خپل روح او خدای په اړه فکر وکړم.

****

هغه شان چې لمر او هر اتم، هر يو داسې چورلک دی چې په ځان پورې او تر خپل ځانه راچورلي، خو سره له هغه هم، يوازې اتم، له خپل ټول بشپړوالي سره د کليت دا سې يوه ذره ده چې د هغه پرتم د انساني ذهن له تصوره وتلې خبره ده. د غه راز هرڅوک ځانته خپلې موخې لري، دی په داسې حال چې دغو موخو ته د رسېدو په هڅو کې دی، هغه سره هممهاله د هغو ارمانونو په خدمت کې هم دی چې دی له هغو نه خبر نه دی.

د عسلو غومبسه چې پر يوې غوټۍ ناسته وه، يو ماشوم يې وچيچه. ماشوم له غومبسې ډاريږي او وايي:

-دغومبسې موخه داده چې خلک وچيچي. د شاعر لپاره هغه غومبسې چې له ګلونو ، شهد راباسي، شاعرانه او ګرانه بريښي. هغه په دې باور دی چې د شهدو د غومبسو دژوند موخه داده چې له ګلونو شهد او عطر راټول کړي. د هغه چا لپاره چې دغومبسو لپاره يې کندو ايښی دی، د غومبسو دژوند موخه داده چې په ګلانو وګرځي، شهد راټول کړي او هغه کندو ته راوړي، نوڅکه وايي چې د دغې غومبسې د ژوند ارمان د انګبينيو راټولول دي.

د هغه بل چا لپاره چې غومبسو ته يې کندو ايښی دی ، د غومبسو دژوند موخه داده چې په ګلانو وګرځي، د ګلانو دانې او زړي زبېښي، هغه د نويو زوکړو غومبسو او د هغو د ملکې او په دې توګه د نسل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزياتوالي لپاره راوړي. باغوان ويني چې غومبسې دالوتو پر وخت پر يو بل ګل کيني، د يو ګل نه بل ته او له بل نه بل ته زړي لېږدوي او د نويو ګلانو د زرغونېدو سبب کېږي او دغومبسو دغه کړه د هغو موخه ګڼي.
يو بل تن چې دشنيليو په وده کې غومبسې خورا اغيزمنې ګڼي او په دې توګه د هغه پايله داده چې دغومبسو دژوند وروستۍ موخه، له هغو موخو نه چې انساني تفکر يې تصور کولای شي. په په ښه او پوره توګه بيانېدای نه شي. هرڅومره چې انساني عقل ددغو په سپړنه کې بريالی وي، په هماغه کچه د وروستيو موخو ناسپړنه ، هغه ته لاپسې څرګندېږي.
انسان يوازې دڅارنې له لارې کولای شي، د غومبسو او نورو موجوداتو د ژوند اړيکي پيدا کړي او د تاريخي شخصيتونو او ملتونو موخې هم همدغه برخليک لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵

په ۱۸۱۳کې له ناتاشې سره، دبېزاو خوف (پېير) واده ، د رستوف د لرغونۍ کورنۍ لپاره له خوښۍ نه ډکه وروستۍ پېښه وه. په همدې کال ګراف ايليا اندرويچ هم مړ شو او لکه چې تل همداسې وي، د کورنۍ د مشر له مرګ سره همهاله دغه پخوانۍ کورنۍ هم سره ونړېده.

د وروستي کال ټولې پېښې :د مسکو سوځېدل، له مسکوه د مسکويان تښتېدل، د سردار اندرې مرګ او ناتاشا مايوسي، د پتيا مرګ او سردار زړه مات والي، هغه ټول ګوزارونه و چې يو پر بل پر سردار راغلل. هغه داسې انګېرله او تصور يې کاوه چې نه پوهېږي ، هغه څه درک کړي چې پر ده راغلي دي. هغه له عصبيت خپل زوړ سر يې ښکته اچولی او ګواکې دې ته سترګه په لاره و چې نوي ګوزارونه پر هغه ددې لپاره راشي، چې دده هر څه پای ته ورسوي.

هغه به کله وېرې پسې اخېستی او پريشانه به و او کله به غير طبيعي توګه خورا ټکړه او لېواله برېښېده.

دناتاشا واده په خپلو خوږو ننداړو ، هغه(بوډا) ، ديو څو مودې لپاره پر ځان اخته کړې وه. هغه دغرمنيو او ماښامنيو سپارښتنې کولې او غوښتل يې چې خوشاله وبرېښي. خو د هغه خوښۍ او مستۍ پر چا اغيز نه کاوه بلکې په هغو کسانو کې يې، چې دی يې پېژانده او ورته ګران و ، خوا خوږي راپاروله.

تر هغه وروسته پېير خپله ښځه له ځانسره بوتله، هغه لاپسې آرام، خاموشه او په ځان کې ډوب شو. کله ناکله به خپتيان پرې راخورشو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې امله څو ورځې وروسته ناروغ او په بستر کې ولوید. د ډاکترانو له ډلې سره سره ، هغه د ناروغۍ په لومړیو ورځو کې په دې پوه شو چې بیا به له دغه بستره راپورته نه شي. ګرافینې، آن جامې هم بدلې نه کړې او دوې اونۍ یې دده د بستر څنګ ته پر اوږدې څوکۍ په ناسته تېرې کړې. هر وار چې ګرافینې هغې ته دارو ورکول، هغه به ټینګ په ژړا شو او د هغې لاس ونه به یې مچول. په وروستۍ ورځ یې له خپلې ښځې او زوی په د هغه په غیاب کې ځکه بښنه وغوښته چې ده خپلې شتمنۍ هسې برباد کړې دي. ده تر ټوله خپله لویه ګناه همدا بلله. هغه له خدایه بښنه وغوښته ، پر هغه دعاوې وویل شوې او په کراره مړ شو.

بله ورځ د هغه خپلو خپلوانو او آشنایانو له هغه سره د وروستۍ دیدن لپاره راغلل او د رستوفیانو کرایه شوی کور به له خلکو ډک ده او تشیده. ټول دغه آشنایان چې په وار وار یې دده مېلمستیا خوړلې وه او په وار وار یې دده د نڅا په بنډارونو کې ګډون کړی و ، په وار وار یې پر هغه ملنډې وهلې وې او پرې خندلي یې و ، اوس ټولو په یوه احساس او د ځان ملامتۍ په ښه ګواکې د چا په وړاندې د اعتراف په ډول ویل:

-هو کې څوک به څه وایي او که نه به وایي، هغه خورا ښه سړی و ، نورنو داسې خلک پیدا کولای نه شو ، هېڅ څوک بې عیبه نه دي.

ګراف پوره هغه وخت ناڅاپه مړ شو چې د هغه مالي چارې داسې دیوالي شوې وې چې چایې آن تصور هم نه شو کولای چې اخر به څه کېږي.

نیکولای د روسي پوځ په ملتیا په پاریس کې و چې. پلار د مرګ خبر وروسېد. هغه سمدلاسه استعفا وکړه او پرته له هغه چې ځواب ته یې سترګه په لاره شي ، مسکو ته راغی. د ګراف تر مرګه یوه میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د هغه حسابونه راښکاره شول. د هغه واړه پورونه چې څوک ترې خبر نه و، دومره زيات وو چې ټول يې حيران کړل. د هغه د پورونو اندازه د هغه د شتنمۍ دوه برابره وو.

د نيکولای خپلوانو او آشنايانو هغه ته مشوره ورکړه چې. پلار له ميراثه تير شي، خو نيکولای. پلار له ميراثه لاس په سر کېدل. پلار ياد ته چې دده لپاره يې سپېڅلتيا لرله، سپکاوی ګاڼه، نو له دې کبله يې ددغو مشورو له اوريدلو ډډه کوله. پلار ميراث يې ومانه او د هغه د پورونو پريکول يې پيل کړل.

پوروړو چې د هغه په ژوند کې، د هغه د خواخوږۍ او مهربانۍ ياد او منت باري يې ساتل او دصبر په چوپتيا کې يې د پور اخيستو تلوسه نه لرله، ناڅاپه د خپلو پورونو سملاسي غوښتنه کوله. هغوی نه يوازې پورونه غوښتل بلکې په دې کې سيالي جوړې شوې چې څوک تر نور ژر خپل پورونه تر لاسه کولای شي. او هغه کسان لکه ميتکا او ځينې نور چې پورونه يې نه وو او هسې حوالې يې درلودې او دځينو سوغاتونو وعدې ورکړل شوې وې، اوس تر ټولو نه دمخه د پيسو غوښتنه کوله.

نيکولای نه چا په کراره پرېښود او نه يې وخت ورکاوه او هماغه کسان چې ګواکې په سپين ږيري يې زړه سوځي، ويل يې چې هغه د دوی تاوانونو لامل و (که تاوان شوی وی) په خورا بې رحمۍ پر دغه ځوان وارث تيری کاوه چې په خپلې زړورتيا يې د پورونو پرې کول منلي وو او په څرګنده يې د هغو په وړاندې کومه ګناه نه لرله.

ددغو پورونو د پرې کولو لپاره د نيکولای ټولې هلې ځلې بې ګټې پاتې شوې. هغه خپله شتمنۍ په نيمه بيه ليلام کړې، خو بيا هم. پلار نيم پورونه هماغسې پاتې ول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیکولای هغه دیرش زره روبله چې د هغه او ښي پېیر بېزاو خوف، هغه ته. پلار د پورونو لپاره ورکړي وو ، ومنل او له دې ډاره چې کېدای شي. پلار پوروړي ، دی په زندان کې واچوي ، ببرته دولتي ماموریت ته لاړ.

که هغه بیا پوځ ته تللی وای ، په پوځ کې د لومړی خالی بست د پیدا کېدو سره به دی هلته ټاکلی شوی وای، خو هغه له دې کبله نه شو کولای پوځ ته لاړ شي، چې مور ، هغه د ژوند د وروستي ارمان په توګه یوازې پرېښودي ، بلکې باید د هغې ساته او پالنه یې وکړي.

سره له هغه چې د مور یې دا نه خوښیدل چې هغه له هغو کسانو سره پاتې شي چې دده له ژوند سره آشنا وو ، سره له هغه چې ، هغه په دولتي څانګو کې له میشتیا سره کرکه لرله، هغه د مسکو په یوه ملکي اداره کې ماموریت ومانه او خپله ګرانه پوځي دریشي یې وویسته.

نیکولای له خپلې مور او سونیا سره د مسکو د سویځوی ورژاک د واټ په یوه واړه اپارتمان کې دیره شول.

له دې سره همهاله ناتاشا او پېیر په پترزبورګ کې ژوند کاوه او د نیکولای د ژوند د ستونزو تصور یې هم نه شو کولای. هغه له دې کبله چې له خپل او ښي یې پیسې پور کړې وې، نو هڅه یې کوله خپله بې وزلي پټه وساتي. د نیکولای ژوند له دې کبله خوار و چې هغه باید ، دمیاشتې په خپل یو زره درې سوه روبله معاش نه یوازې ځان ، مور او سونیا ساتلي وای بلکې باید داسې ګوزاره یې کړې وای چې مور یې خواري احساس کړې نه وای. ګرافینه چې له ماشتومبه، په بډای او پرتمین ژوند رږدې شوې وه، نه شو کولای په دې پوه شي چې د غه راز له خوارۍ ډک او بد ژوند هم شونی دی. هغې به هره شیبه دې یا هغه ځای ته د تګ او یا د دې او یا هغه آشنا دلیدو دورتګ لپاره د هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلې ګاڼې، غوښتنه کوله چې نه وه.

هغې ځانته د ښو او ګرانو خوړو ، زوی ته د زړو شرابو ، ناتاشا او سونیا ته د نویو پیدا شویو ډالیو د اخیستو سپارښتنې کولې او په دې نه پوهېده چې د دې ټولو پوره کول، د هغه د زوی لپاره څومره ګرانه خبره ده.

سونیا د کور په چارو اخته وه او د ګرافینې پالنه یې کوله. هغې ته به یې کتابونه لوستل ، د هغې نازونه او له ځانسره د هغې پټه رخه به یې زغمله او له نیکولای سره به یې له مورنه د هغو ستونزو او خوارۍ په پټولو کې مرسته کوله چې دوی پرې اخته وو.

نیکولای د هغه چوپړ له امله چې سونیا د ده د مور لپاره کاوه، ځان د هغې په وړاندې په نه اداکېدونکي توګه منت باره باله ، د هغې صبر او زغم ته حیران و او هڅه به یې کوله، له هغې نه ځان لرې وساتي.

هغه په ګوګل او خیالو کې، سونیا له دې امله ملامتوله چې هغه له هېڅ پلوه، د هغې په کړو او وړو کې ، کومه داسې نیمګړتیا نه شوه پیدا کوله چې هغه پرې ملامته کړي. په هغې کې ټول هغه څه نغښتل شوي وو چې خلک د هغه له امله ستایل کېږي، خو هغه څه نه و چې دی د هغې ګرانښت ته ولمسوي. هغه داسې انګېرله څومره چې دی، د هغې زیات قدر او پالنه کوي، په هماغه کچه له هغې سره د ده مینه کمېږي. نیکولای په هغه ټکي ولاړ و چې سونیا په یوه لیک کې هغه له خپلې مینې آزاد کړی و او اوس هغه له دې سره خپل اړیکي داسې ساتل چې ګواکې د دوی ترمنځ چې هرڅه و ، هغه ډېر پخوا هېر شوي او بیا نه تکرارېدونکي دي.

د نیکولای ژوند ورځ تر ورځې خرابیده ، له خپله معاشه زېرمه کول هسې تش خیالي خبره وه ، هغه نه یوازې څه زېرمه کولای نه شوه بلکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دځینو پورونو د ورکولو لپاره یې یو نیم نوی پور هم کاوه. هغه له دې حالت نه د وتلو هېڅ لاره نه لرله. له بده ایې پېغلې سره واده لکه هغه شان چې دی تولو دې ته هڅاوه، ده ته ډېر کرکجن برېښېده. هغه پرته له دې چې یا یې دغه واده ته غاړه ایښې وای او یا یې د مور مرګ منلی وای، بله چاره نه لرله. هغه نه کوم چا او یا نه کوم شي ته هیله لرلای شوه او نه یې د خپل دغه حال له غمرلي او زورونکي زغمه خوند اخېست. هغه نه یوازې د پخوانیو اندېوالانو له سپکاوي نه ډکو خواخوږیو له اوریدو او لیدو نه چې دی یې زوراوه ډډه کوله بلکې له هر ډول چکرونو او بنډارونو نه یې ځان لرې ساته او آن په کورکې یې، پرته له دې چې له مور سره په قطعو کې فالونه وګوري، بل هېڅ شي نه کول. هغه به په خپله کوټه کې ښکته پورته ګرځېده او پرله پسې به یې یو په بل پسې پیپ څښاوه. هغه ګواکې هڅه کوله په ځان کې هغه غم وساتي چې ده په هغه کې له دغه حالت نه د وتلو زغم لید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶

د ژمي په پیل کې چې شهزادګۍ ماریا مسکو ته راغله او دښار له آوازو نه هغه د رستوفیانو د کورنۍ له حاله خبره او دا یې واوریدل چې:

-زوی خپل ژوند له موره ځار کړی دی.

شهزادګۍ ماریل له ځانسره وویل:

-ما هم له هغه بل انتظار نه درلود.

خو سره له هغه ، هغې دیوې خوښۍ احساس وکړ، له هغو سره خپله مینه وریاده شوه او دایې خپله دنده وګڼله چې باید د هغو دیدن ته ورشي. هغې ته د ورونژ په ښار کې خپل کړه وړه وریاد شول، له کوم څه نه وویریده ، خو سره له دې هم هغې ځان قانع کړ او مسکو ته رارسېدو نه څو اونۍ وروسته ، د رستوفیانو دیدن ته ورغله.

نیکولای لومړی څوک و چې هغه یې ولیده، ځکه چې د ګرافینې کوټې د تنګ یوازینۍ لاره ، دده د کوټې له لارې تیریده. د نیکولای بشره د هغې په لیدو ددې پرځای لکه هغه شان چې دې یې هیله لرله دخوشالۍ حالت پیدا کړي ، داسې سړه او مغروره بڼه پیدا کړه چې شهزادګۍ پخوا هېڅکله هسې نه وه لیدلې.

نیکولای له هغې سره تر سترې مشې وروسته د هغې د روغتیا پوښتنه وکړه او هغه یې د خپلې مور کوټې ته بدرګه کړه. یو پنځه دقیقې هلته کېناست او بیا له هغه ځایه ووت.

کله چې شهزادګۍ د ګرافینې له کوټې راووته، نیکولای بیا له هغې سره مخامخ شو او بیا یې په تریو تندي او نا مهربانه غلچک تر دالانه بدرګه کړه. نیکولای دده دمور په هکله د هغې پوښتنو ته هېڅ ځواب ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کړ او يو ازې دومره يې وويل:
-زما پر مور يې ستا څه ؟ په کرار مې پرېږدئ.
تر هغه وروسته چې د شهزادګۍ ګاډی د دوی له کوره وخوځېده ، پرته له هغه چې د خپل آواز د ټيټېدو هڅه وکړي ، په لوړ آواز يې سونيا ته وويل:
-دا څه دلته ښکته پورته کېږئ ؟ دا څه غواړئ ؟ د دې ښځو او د هغو لېوالتيا زغم نه لرم ؟
سونيا چې متې متې کولای شول خپله خوشالي پټه کړه، وويل:
--آخ ! نيکولای جانه ! ته څنګه کولای شې، داسې ووايې ؟ نيکولای جانه ! هغه داسې مهربانه او مور جانې ته هم ډېره ګرانه ده.
نيکولای هېڅ ځواب ورنه کړ او غوښتل يې وښيي په دې اړه هېڅ نه غږېږي، خو د هغه مور به د شهزادګۍ تر دغې کتنې وروسته د ورځې څو وارې د هغې په اړه له ده سره خبرې کولې.
مشرې ګرافينې، شهزادګۍ ستايله او هيله يې لرله چې زوی يې د هغې کورته ورشي او لېوالتيا يې ښودله چې هغه زياته وګوري، خو سره له دې هم کله چې به يې د هغې په اړه خبرې کولې ، طبيعت به يې خټه کېده. کله به يې چې مور د شهزادګۍ خبرې پيل کړې، نيکولای هڅه کوله چپ پاتې شي ، خو د زوی دغه کار د هغه مور ډېر زوروله.
هغې به ويل:
- هغه خورا ښه او دلوړو اخلاقو نجلۍ ده، ته بايد هغې ته ورشې، په هر حال ته بايد له يو چاسره وګورې، شا او خوا ته لاړ شې ، تر څو به له مور سره ناست يې، زه فکر کوم زړه به دې تنګ وي.
- هو کې ادکې ! نه غواړم، اصلاً د هغې دليدو هيله هم نه لرم.
- پخوا خو دې غوښتل چې هغه ووينې او اوس بيا وايې چې د هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلیدو هیله نه لرې. ګرانه که رښتیا راباندې وایي، زما خو ستا په کړو وړو سر نه خلاصېږي. کله وایي چې خفه شوی یې او کله بیا وایي چې د چا دلیدو هیله نه لرې.

- نه مورجانې، داسې نه ده، ما کله ویلي چې زه خفه یم.

- دا څه وایې ؟ تا خپله وویل چې د هغې دلیدو هیله نه لرې. هغه خورا ښه نجلۍ ده او تل ستا خوښېده او اوس په ډول ډول پلمو له مانه هرڅه پټوي.

- نه مورجانې ! هېڅوک له تانه څه شي نه پټوي.

- زه خو له تا نه کومه ناوړه هیله نه لرم، زما هیله له تانه داده چې د هغې دیدن ته ورشه، ځکه نزاکت او ژوند همداسې غواړي.. ما له تانه همدا غوښتل چې ته له موره هرڅه پټوې، نور به ستا له ژوند سره هېڅ کار نه لرم.

-ښه، ښه چې تاسو ډېر ټینګار کوئ، ورځم، ورځم.

- زما یې څه ؟ زه خو یې ستا لپاره وایم.

نیکولای ژوره سا وویسته او په داسې حال کې چې بربېت یې ژول، قطعې یې وویشلې، هڅه یې کوله ، د خپلې مور پام بل پلو واړوي.

بله ورځ، دربیمه ورځ، څلورمه ورځ، هر څه همداسې تېریدل. له شهزادګۍ ماریا د رستوفیانو له کورنۍ سره تر کتنې او د نیکولای له ناڅاپي او ساړه هرکلي نه وروسته، له ځانسره دا وویل چې هغه برحقه وه چې ویل یې:

-نه غواړې چې لومړی دا د رستوفیانو کره ورشي ؟

هغه خپل غرور ، خپلې مرستې ته راوغوښت او له ځانسره یې وویل

:

-ما د بل څه انتظار هم نه درلود ، زما هغوی سره څه دي ؟ ما یوازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل ، د هغه بوډۍ مور چې تل له ما سره ډېره خوا خوږي ښيي،ووينم. زه د هغه د مهربانۍ منت باره يم.

خو هغه دې خبرو نه قانع کوله، هر وار به چې هغې له رستوفيانو سره خپله وروستۍ کتنه ورپادوله، په زړه کې يې يو ډول د پښېمانۍ احساس راوښېده. که څه هم هغې په ټينګه پريکړه کړې وه چې نور به هېڅکله د رستوفيانو کورته نه ورځي او هر څه پر دې تير شوي، هغه به هېروي، خو هغې بيا هم په زړه کې د نا آرامۍ احساس کاوه او غوښتل يې په دې پوه شي، چې څه شي دي، چې دا څه زوروي. بيا يې خپله اعتراف کاوه چې د دې ټولو زوريدو سرچينه له نيکولای سره د دې اړيکې دي.

دې داسې انګېرې چې د نيکولای د ساړه او مودبانه کړو وړ تر شا کوم څه پټ دی (هغې په دې باور درلود)په دغه څه بايد دا پوه شوې وای. دې داسې احساس کړې وه، تر هغه پورې چې دغه څه دې ته ځرګند شي، دا به آرامه نه شي.

دژمي نيمايي وه، شهزادګۍ له خپل وراره سره د زده کړو په کوټه کې ناسته او له هغه سره په زده کړه لګيا وه په دې وخت کې چوپړ خبر راوړ چې رستوف راغلی دی. شهزادګۍ ماريا په غوڅه او برندې بڼه ، په داسې ډول چې راز يې ځرګند او دا هم ګڼې وانه خلي، له پېغلې بوری بن نه هيله يې وکړه چې له رستوف سره مېلمستون ته لاړ شي.

نيکولای ته دلومړي غلچک نه شهزادګۍ پوه شوه چې هغه دنزاکت له مخې د درناوي لپاره راغلي او په زړه کې يې پريکړه وکړه چې دا هم له هغه سره هماغه شان په درناوي خبرې اترې او مرکه وکړي لکه هغه يې چې له دې سره کوي.

هغوی د مشرې ګرافينې د روغتيا او د ګډو آشنايانو په اړه وغږېدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

، د جګړې د وروستیو خبرو یادونه یې وکړه او تر هغو لسو دقیقو چې مېلمه یې تر ناستې وروسته کولای شي، پاڅي او لاړ شي. نیکولای پاڅېد چې مخه ښه وکړي.

شهزادګۍ ماریا د پېغلې بوري بن په مرسته له مېلمه سره مرکه، هغه شان چې دې یې تکل کړی و، ښه روانه کړې وه، خو په وروستیو شېبو کې ، هغه وخت چې نیکولای پاڅېد او د مخه ښې تکل یې وکړ، دا په داسې ستومانۍ ، د داسې شیانو په اړه غږېده چې دې پورې یې هېڅ اړه نه لرله، هغې د بر خلیک له بدو پېښو چې په دې یې ژوند تریخ کړی و، خبرې کولې او خپلې ځلېدونکې حیرانې سترګې یې پر یو ځای داسې خښې کړې وې چې د نیکولای پاڅېدو ته یې هم پام نه شو.

نیکولای هغې ته کتل او داسې ښوده چې د هغې پریشانۍ ته یې پام شوی نه دی. له پېغلې بوري بن سره څه خبرې وکړې او بیا یې شهزادګۍ ته وکتل. شهزادګۍ هماغه شان په کراره او ناخوځېدونکې ناسته او پرتانده بشره یې د غم نښې خپرې وې. د هغه ناڅاپه پر هغې زړه خوږ شو او داسې تنه ورته وبرېښېده چې کېدای شي ، دی د هغې پریشانۍ لامل وي چې د هغې پرخبرې خوره ده. هغې غوښتل له هغې سره مرسته وکړي، کومه خوږه خبره ورته وکړي، خو هر څه یې چې کول، نه یې شو کولای داسې څه وریاد کړي چې هغې ته یې ووایي.

هغه وویل:

- د خدای په امان شهزادګۍ !

هغه له خیالو راووته ، په قهر غوندې شوه او سوړ ژور اسویلی یې وویست.

داسې لکه له خوبه چې راویښه شوې وي، وې ویل:

-اخ ! ښښنه غواړم تاسې داسې ژر ځې ګرافه ! ښه ! په مخه مو ښه !

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګرافینې لپاره سرو بړدي ؟

پېغلې بوری ین وویل:

- لږ تم شئ ، زه يې اوس راوړم. او له کوټې ووته.

دواړه چپ پاتې شول او کله ناکله به یې یو بل ته وکتل.

تر ډېر ځنډه وروسته نیکولای، په یو غمرلې موسکا وویل:

- هوکې شهزادګۍ ! په باګوچاروا کې ، زما او ستا ترکتنې وروسته څومره وخت او څه پېښې چې تیرې نه شوې، خو بیا هم داسې برېښي لکه پرون چې وي. موږ ځان بد مرغه ګڼه ، خو زه چې هرڅه وکړم چې هغه وختونو راستانه کړم، خو هغه وختونه. نه راګرځېدونکي دي.

نیکولای چې دا خبرې کولې، شهزادګۍ په ډېرې تلوسې د هغه سترګو ته کتل، هغې ګواکې هڅه کوله د هغه د خبرو په هغه راز ځان پوه او کېدای شي، په هغو کې دځان په اړه د هغه احساس پیدا کړي.

هغې وویل:

- هوکې، هوکې، ګرافه ! خو تاسې باید ددې غم ونه لرئ او په خپلو تیر وختونو او عمر پسې خفه نه شي. زه چې اوس ستاسې ژوند ته ګورم، تاسو به هغه تل په خوږو خاطرو رایاد کړي، ځکه هغه شان چې تاسو نن په سر ښندنه او . . .

نیکولای ناڅاپه د هغې خبرې پریکړې او زیانه یې کړه:

- نه، نه، زه ستاسې دا ستاینې منلي نه شم بلکې برعکس زه پرله پسې ځان ګرم بولم. په هرحال زموږ دا خبرې نه په زړه پورې دي او نه د خوښۍ وړ. او بیا یې سترګو ملالـه او غمجنه بڼه پیدا کړه، خو شهزادګۍ په دغو سترګو او هغو ته په کتو بیا هماغه سړی وموند چې دي يې پېژاند او مینه یې ورسره لرله او اوس یوازې له ده سره غږیدله.

هغې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه فکر کوم تاسې به ماته دا اجازه راکړئ چې زه تاسو ته ووایم چې ما او تاسو دومره سره نېږدې شوي یو چې اندازه نه لري، زه داسې تصور کوم چې تاسې به زما دغه خواخوږي بې ځایه ونه ګڼي، خو زه تیروتلی ومه. ناڅاپه یې آواز ورږدید

ځان یې برحقه ګاڼه.

او وې ویل:

-زه نه پوهېږم ولې، خو پخوا چور بل ډول وې..

نیکولای په کراره وویل:

- ولې ؟ دا ولې په زرګونو لاملونه لري، ولې (هغه د ولې کلمه په ځانګړي ډول او فشار ادا کوله) اوبیا یې وویل:

- شهزادګۍ ستاسو له خواخوږۍ نه مننه، خو کله کله ډېره سخته ده.

د شهزادګۍ ماریا په ګوګل کې یو ناست آواز وویل:

- ښه، دا له دې کبله ، ښه، داله دې کبله.

نه، نه یوازې د هغه خوښ، مهربان او خوږ غلچک ، چې پر زړې یې منګولې خښولې، نه یوازې د هغه ښکلا چې زه یې پر ځای مینه کړم بلکې ما په هغه کې دمهربانۍ ، ټینګار او سرښندنې د روح اټکل کړی و. هو کې هغه اوس بې وزلی او زه بډایه یم، هو کې یوازې له دې امله. هو کې ! یوازې له دې امله. هو کې ،. که داټول داسې نه وای.

د هغه پخوانۍ مهرباني یې وریاده کړه او د هغه اوسنۍ مهربانه غمرلې څېره یې ته یې کتل. او ناڅاپه یې له ځانسره هغه د نا خواخوږۍ او سړو کړو وړ لامل پیدا کړ.

بې ارادې د هغه خواته وروړاندې شوه او ناڅاپه یې داسې چې تا به ویل چې چغې وهي، وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ولې ؟ آخر ولې ګرافه ؟ ماته ووايه ولې ؟ تاسې بايد راته ووايئ ؟

نيکولای چپ پاتې شو ، بيا يې دوام ورکړ:

- زه ستاسو په "ولې "نه پوهېږم، خو پر ما هغه ډېره ګرانه تمامېږي. زه... زه په دې اعتراف کوم چې دا به ماته ډېره ګرانه وي که تاسو ما له خپلې دوستۍ نه بې برخې کړئ. دا زما لپاره ډېره زورونکې ده.

د هغې په سترګو کې اوښکو او په آواز کې يې غم ځپې وهلې:

- زما په ژوند کې نيکمرغي دومره لږ وه چې دهرې خوښۍ له لاسه ورکول راته ګرانه تمامېږي. مابه وبښئ، دخدای په امان.

هغه ناڅاپه په ژړا شوه او له کوټې ووته.

نيکولای هڅه کوله، هغه ودروي او چغه يې کړل:

-شهزادګۍ ودرېږئ ! دخدای لپاره ودرېږئ !

هغې سترګې را واړولې. يو شېبه يې په چپه ديوبل سترګو ته سره وکتل او هغه ناشونې، لرې څه ناڅاپه رانږدې شول. هغه وشول او ترسره شول.

....

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷

د۱۸۱۴کال په مني کې نیکولای له شهزادګۍ ماریا سره واده وکړ او له خپلې ښځې، مور او سونیا سره په لیسه ګورې ته لاړل او همالته په کلي کې میشت شول.

د درې کالو په اوږدو کې پرته له هغه چې د ښځې له جایدادونو نه څه وپلوري او خپل پاتې پورونه پرې کړي، بل څه یې ونه کړل. د تره دلورتر مرګه وروسته، هغه ته څه میراث ورسېد او د خپل اوښي پېير پورونه یې هم ورکړل.

درې کاله نور هم تیر شول. تر ۱۸۲۰ کاله پورې یې خپل مالي ژوند داسې راجوړ کړ چې د لیسه ګورې څنګ ته یې یو څه نور واړه جایدادونه هم واخېستل او د اترادنیا په سیمه کې یې. پلار د جایدادونو د بېرته اخېستو په اړه چې دده یوازینۍ هیله وه، د هغه له خاوند سره خبرې پیل کړې.

هغه چې به پیل کې له ډېرې اړتیا و نه کرکیله پیل کړې وه، ډېر ژر د کرکیلې داسې لېواله شو چې پرځمکه کار د هغه د مینې ځانګړی او یوازینی کار شو.

نیکولای ساده بزګر و. هغه په کرکیله کې د نوښت په تیره بیا دانګرېزي کرکیلې د ډول چې په هغو وختو کې سخت دود شوی و، پلوي نه کوله او د غه راز چارې یې نه خوښېدې. هغه د کرکیلې او بزګرۍ په اړه په لیکنو او نظریاتو ملنډې وهلې، فابرېکې او نورې تولیدي کارخانې یې نه خوښېدې. د تولید دزیاتوالي او دګرانې کرکیلې، په تیره بیا په یوې ځانګړې برخې کې یې له لویو خرڅونو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه نه ښودله. هغه د خپلو جایدادنو، نه کومې جلا بلکې تل یې ټولو برخو ته پاملرنه لرله د هغه لپاره په خاوره کې اکسیجن یا هایدروجن... او یا سرې اهمیت نه درلود. د هغه لپاره تر ټولو زیات دې خبرې اهمیت درلود چې د هغه له لارې ځنګه اکسیجن، هایدروجن او... نوراغیزمن کېږي... کله به چې نیکولای په کرکیله پیل او په هغې کې بېلابېلو برخو ته پاملرنه وکړه، بزګرانو به دې ته خورا پاملرنه ورا اړوله. بزګر د هغه لپاره د تولید وسیله نه وو، هغوی دده لپاره هم موخه وو او هم قاضي. هغه لا د بزګرۍ ژوند په پیل کې بزګر ښه وڅېړل، بیا یې د هغو په اړتیا ځان پوه او هڅه یې وکړه چې په دې یې سر خلاص شي چې بزګر څه شي ښه ګڼي او څه شي بد... هغه دچا لارښوونه، نه کوله... کله چې د بزګرو په کړو وړو او دود دستور پوه شو. د هغو په خبرو اترو او په خبرو کې د هغو په پټو معناوو یې ښه سر خلاص شو. کله چې پوه شو چې دی د بزګرو په ژوند ښه پوه شوی او ښه یې احساس کړي او ښه ده ته ورښېږدې شوي دي، نو هغه وخت یې دا زړه وکړ چې دنورو لارښوونه وکړي. هغه هم په دې معنی چې د بزګرو په وړاندې خپلې دندې تر سره کړي، هغه دندې چې بزګر له خپل باداره د هغو د سرته رسولو هیله لرله، نو له همدې برکته و چې د هغه کرکیلې او بزګرۍ بې سارې پایله لرله...

هغه ځانته اجازه نه ورکوله چې په لوی لاس کوم بزګرته کوم ستونزمن کار وسپاري او یا جزا ورکړي یا په خپله خوښه د هغه کار کم او زیات کړي او یا یې وستایي.

هغه نه شو کولای وواییي چې ددې یا د هغه کار د سرته رسولو، یا نه رسولو معیار څه شي دی، خو په روح کې یې دغه ټینګ او نه ماتېدونکی معیار ځای پر ځای و. که به کله کومې چارې کې ناکامه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو او یا به په کوم کار کې له کړکیچ سره مخامخ شو، په خورا افسوس سره به یې ویل:

دې روسي کیلوالو سره...

داسې یې ښودله چې د دغو کلیوالو زغم نه لري.

خو په ربښتیني ژوند کې یې زموږ روسي کلیوال او د هغو دود دستور د زړه له کومې خوښیدل، نو له همدې کبله چې د کرکیلې او جایدادو یوازینۍ لاره یې غوره کړه، دغې چارې د هغه لپاره ښې پایلې یې لرلې او د هغې په ښه والي پوه شوی هم و.

ګرافینې ماریا، له خپل مېړه سره د هغې مینې له امله چې هغه له دغه راز چارو سره لرله رخه کوله او په دې یې خواشیني څرګندوله چې له هغې سره په دې چارو کې ګډون نه شي کولای، خو په هغه خوشالۍ او غم یې هېڅ سر نه خلاصیده چې مېړه یې له دې نه جلا، له دغې دنیاګۍ نه اخلي. د هغې په دې سر نه خلاصیده چې کله د دې مېړه سپېده داغ پاڅېږي، څو ساعته په کروندو کې اخته وي، یا کرکیله کوي، یا لو کوي او درمندونه ټولوي او بیا د چای لپاره دې ته راستنېږي، څنګه یې په ګوګل کې د خوښۍ او مستۍ توفان څپې وهي او څنګه خوښ او خوشاله وي؟ هغه په دې نه پوهېده چې څنګه یې مېړه، په خورا لېوالتیا د بزګر، ماتوي ایرمیشن د شتمنیو په اړه کیسې کولې او د هغه په اړه یې ویل چې څنګه دغه بډای بزګر ټوله شپه له خپلې کورنۍ سره د غنمو ګېډۍ او سترۍ راټولې کړې وي، حال دا چې لا نورو بزګرانو هېڅ شی ته لاس وروړی نه وي او دده درمند تیار او راټول وي.

خو دده ښځه په دې نه پوهېده چې د هغه له کاره دی ولې داسې خوښ او له شوره ډک دی؟ هغه په دې نه پوهېده چې هغه ولې د کړکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خوا د کوټې د کتارې پلو ته روان او تر بریتو لاندې یې موسکا خورېږي، هغه وخت دا موسکا لا زیاتېږي، چې کله پر ځمکه پر نویو راټوکېدلو د وچېدو په حال کې غنمو تود باران راتوېږي، یا هغه وخت ، کله چې دلو او درمند په وخت کې، بادونه ګوابښمنې وریځې بلې خواته شړي. هغه په خورا ورین تندي ، خوشاله لمر وهلې ځېږې، په داسې حال کې چې خولې یې توېږي ، دده له څنګو د ویلنې او شنیلیو دعطر بوی لګېږي. د درمند ځایه دکور پلو راروان وي، له خوښۍ لاسونه سولوي او وایي:

- که یوه بله ورځ هوا مرسته وکړي، زما فصل او دبزګرو هیلې به ټولې پرځای وي.

خو هغه له هرڅه نه زیات په دې نه پوهېده چې کله دا دغه خواخوږی، زړه سواند او مهربان نیکولای ته چې تل ددې په اټکلونو پوهېده او ددې دهیلو سرته رسولو لپاره چمتو و ، خو کله چې به یې دکوم کلیوال بزګر یا ښځې کومه هیله چې هغوی دې له کاره آزاد کړي ، ده ته ورسوله، همدا نرم زړي او خواخوږي نیکولای به، نه یوازې دا هیله نه منله بلکې په قهریده به، له هغې به یې هیله کوله او ورته ویل به یې:

- په هغه کار کې چې نه کار، هلته څه کار.

هغې دا احساسوله چې هغه خپله دنیاګۍ لري. داسې دنیاګۍ چې هغه یې لېواله او ده ته ګرانه ده، داسې دنیاګۍ چې ددې لپاره نه پوهېدونکي قوانین لري.

کله به چې هغې هڅه کوله ، هغه درک او دده ترلاس لاندې بزګر سره د هغه خواخوږۍ او مهربانۍ په اړه وغږېږي، نیکولای به په قهرشو او ځواب به یې ورکړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-دا سې نه ده، ما له هېڅ چاسره مهرباني نه ده کړې او په خيال کې مې هم نه ګرځي چې له چاسره د غه شان مهرباني وکړم لکه تاسې يې چې وايي. دا هسې سندرې او د ښځو افسانې دي. له خلکو سره مرسته، هسې هوايي خبرې دي. زما يوازينۍ هيله داده چې زما بچيان پر بې لارو لاړ نه شي، زه بايد نورې ګټې او جايدادونه ولرم او خپل هغه ، ددې لپاره لاپسې ښه کړم چې زما ماشومان بل چاته اړ نه شي. دا زما د ژوند ارمان دی او ددې ارمان ساتنه او پالنه نظم ته اړتيا لري. د هغه لپاره ځېرېوالی او تريخوالی په کار دی.

هغه به خپل سوکونه ښورول او ويل به يې:

-دغه اصلي خبره ، حق او انصاف دی.

هغه به دا هم ويل:

- داځکه چې که بزګر وږی او بربنډ وي او آس يې هم يوازې يو آس وی، په دې حالت هغه نه د ځان لپاره او نه زما لپاره ، ديوه لپاره هم کار نه شي کولای.

د نيکولای کارونو ځکه ښه پايله لرله او ګټور وو چې هغه هېڅ کار د خواخوږۍ او له نورو سره دلېوالتيا په نامه نه کول. د هغه شتمني ورځ تر ورځې او په چټکۍ زياتېده، ګاونډه بزګران به ده ته راتلل او هيله به يې کوله چې دی هغوی واخلي (تر ۱۸۲۱ کاله پورې بزګر له خپلې ځمکې سره يو ځای خرڅېدل). ددغه کار له امله و چې د هغه تر مړينې ، ډېره موده وروسته هم په خلکو کې د هغه د ادارې نوم لګېده او په درناوي يې يادونه کېده:

-ښه بادار و ، لومړی بزګر او بيا دی...

-لنډه دا چې بادار، بادار و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸

هغه يو څه چې دی يې د خپلې کرکيلې او بزګرۍ په چارو کې زوراوه ، دا دده ژر خوښېدل او قهريدل وو. دا عادت ده ته د سواره پوځ او پوځي ژونده پاتې و او له همدې امله به يې کله ناکله په خپلو سړيو لاس پورته کاوه. هغه د خپل ژوند د دغه پړاو په پيل کې، په خپل دغه عادت کې، دغندنې کوم څه نه وليدلي، خو د واده په دويم کال يې خپلو چوپړانو او بزګرانو ته ددغه راز جزا ورکولو په ډول کې بدلون راوست.

د اوړي يوه ورځ د بوګوچارورا له جايدادونو نه ، د هغه د اداري چارو هغه مشر چې د درونه، تر مرګه وروسته ټاکل شوی او څو ځله په دغلۍ او دوکو تورن و ، ليسه ګور ته رابلل شوی و. نيکولای د کور د برنډې پر زينو د هغه مخې ته ورووت. له هماغو لومړيو ځوابونو سره هم مهاله آن دننه په کوټه کې د وهلو او چغو آوازونه واوريدل شول. کله چې نيکولای د سهارنۍ لپاره کورته راستون شو ، خپلې ښځې ته چې سر يې پر خپل ګنډ ورټيټ کړی و ، ورنېږدې شو. هغې ته يې د هره ورځې په شان د هغو ټولو پېښو او د هغه له ډلې نه د بوګوچاروا د اداري چارو د مشر په اړه خبرې پيل کړې.

ګرافينه ماريا چې تکه سره اوښتې وه او شونډې يې چور نه ښوريدې، هماغه شان يې سر ښکته اچولې و او دخاوند خبرو ته يې هيڅ ځواب نه وايه.

نيکولای چې يوازې د خپل چوپړ په ياديدو له قهره تک شين اوښته، وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-دا سپین سترګی، پلید، لوی دوکه مار او بې حیا ! هغه به اوس بیا راته ویل چې هغه نشه و، یا یې پام نه شو او وې نه لیدل، خو ناڅاپه یې له ښځې وپوښتل:

- ماریا په تا څه شوي دي ؟

- ګرافینې ماریا سر راپورته کړ، غوښتل یې څه ووایي، خو ژر یې سر بېرته ښکته او شونډې یې ورټولې کړې:

- تاته وایم، څه درشوي دي ؟ ګرانې تاته وایم !

ناښکلې ماریا به چې هر کله ژړل، ښکلې کېده به. هغې هېڅکله له درد یا غمه نه ژړل، هغې تل له خواشینۍ او زړه سوي نه ژړل. او هر وخت به یې چې ژړل، د هغې ځلېدونکې سترګې به لا ملالۍ او زړه راښکونکې شوې.

همدا چې نیکولای د هغې لاس راونیو، هغې نور ددې توان نه درلود چې د اوښکو مخ ونیسي او په ژړا شوه.

- نیکولای جانه ! ما ولیدل... هغه ملامته دی، خو تا... تاولې ؟ او مخ یې په لاسونو پټ کړ.

نیکولای چپ شو. بشره یې سره او ګلابي شوه، له هغې نه لرې او پرته له هغه چې څه ووایي په کوټه کې ګرځېده راګرځېده. هغه د ښځې دژړا په علت پوه شو، خو ناڅاپه هغه په ګوګل کې احساس کړه چې نه شي کولای له هغې سره هممغږه نه شي. له هغه څه نه چې له ماشتوبه ورسره رږدی و او په ختهه کې یې نغښتي و، لاس پر سر شي. هغه په زړه کې ویل:

-ایا دا خواخوږي او مهرباني د ښځو افسانې او کیسې دي، که هغه په برحقه دي ؟

هغه ونه شو کولای دې پوښتنې ته ځواب ورکړي، بیا یې د هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوریدلې او مینه ناکې څېرې ته وروکتل او ناڅاپه دی پوه شو چې نه یوازې هغه رښتیا وایي بلکې دی له پخوا راهیسې دځان په وړاندې ګنګار دی.

هغه، هغې ته ورنېږدې شو او په کراره یې ورته وویل:

-ماریا ! زه له تاسره ژبه کوم چې بیا به هېڅکله دا تکرار نه شي.

په داسې حال کې چې آواز یې لکه د هغه ماشوم په څېر چې ښښنه غواړي ربړدي، وې ویل

-بیا به هېڅکله تکرار نه شي.

د ګرافینې اوښکې لاپسې زیاتې شوې، د خپل خاوند لاس یې راونیو او ښکل یې کړ.

په دې پلمه چې خبره په بله واړوي، د هغه په ګوته((لا او کوون)) – (دایلیاد د کیسې یو اتل)، نومې غمي ته وکتل او وې ویل:

- نیکولای جانه ! د ګوتې غمی دې څه وخت مات شو ؟

- همدا نن، پـه همـدې پېښـه کـې. او ماریـا ، نـور نـو دا خبـرې مـه رایادوه.

بیا په قهر شو او موټې یې په سوکونو بدل شول. د مات غمي ګوته یې په ګوته کې چورلوله او د هغه چا په وړاندې چې دی یې په قهر کړی و، سرښکته واچاوه، خو له دې سره سره په کال نیم کال به یې یو دوه واره بیا واک له لاسه ورکاوه، بیا به یې ښځې ته دا اعتراف کاوه ، بیا به یې ژبه کوله چې دا دده وروستی وار دی.

هغه به ښځې ته ویل:

- ماریا ، ته هرو مرو ما د سپکاوي وړ ګڼې، ته رښتیا حق لرې.

ګرافینې ماریا چې هڅه کوله مېړه په کرار کړي، پـه غمجن آواز یې هغه ته ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-هرکله او هرځای چې دا احساس کړي چې پر ځان واک له لاسه ورکوي.

ژر تر ژره له هغه ځایه ووزه.

د ولایت د اعیانو او مخورو په ټولنه کې نیکولای ته پوره درناوي کېده، خو هغه چاته ګران نه و. هغه د اعیانو ګټې ته هو مره پاملرنه نه کوله، نو له دې کبله ځېنو هغه مغرور او ځېنو بیا هغه احمق ګاڼه. ټول اوړی هغه به ټوله موده، د پسرلي له کښته نیولې بیا د فصلونو تر رسېدو پورې په کروندو کې بوخت و. او په مني کې به، په هماغه لېوالتیا او مینې چې ټوله موده په کرکیله لګیا و، دی په ښکار اخته شو. میاشت یا دوه به هغه له خپلو ښکاریانو، د هغو له سپیانو سره ښکار او ښکار ځایو ته تلل. ژمی به هغه نورو کلیو ته روان و او هلته به یې خپلې مطالعې او څېړنې کولې. د هغه د مطالعاتو زیاتره برخه د تاریخ په اړه وه او هر کال به یې د ټاکلو کتابونو د اخېستو سپارښتنه کوله او دا ټول کتابونه به دلته را واړول کېدل. دده د خپلې وینا له مخې هغه ځانته ښه کتابتون جوړ کړی و او د خپل دود له مخې یې ټول اخېستل شوي کتابونه هرومرو مطالعه کول. هغه به خورا په غوره د خپل کار په کوټه کې ناست و او کتابونه به یې لوستل.

دا کار ده ته دیوې سپارل شوې دندې په توګه ښکارېده، خو وروسته هغه ده ته په داسې یو عادت بدل شو چې خوند یې ترې اخېست. هغه به دلوستلو په وخت کې داسې انګېرله چې په خورا غور لګیا و دی. دځېنو اړتیا وړ سفرونو نه پرته به د ژمي زیاتره موده هغه په کور کې له خپلې ښځې او ماشومانو سره تیروله او د مور او ماشومنو په هره چاره او کار به غړېده. خپلې ښځې ته به پرله پسې نږدې کېده او ده ورځې په تیریدو سره به د هغه د روحي خزانې پانګه زیاتېدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سونيا د نيکولای تر واده نه وروسته هم د هغوی په کور کې اوسېده. لا دواده نه د مخه ، نيکولای ټول هغه څه خپلې ناوې ته ويلي وو چې دده او سونيا ترمنځ تير شوي وو. هغه له شهزادګۍ ماريا نه هيله کړې وه چې د خپلې تررور له لور ، سونيا سره مهربانه او د هغې خواخوږې واوسي.

ګرافينې ماريا د خپل مېړه ګناه پوره احساس کړې او ځان يې هم د سونيا په وړاندې ملامت ګاڼه. هغې فکر کاوه چې ددې شتمنې د نيکولای له خوا دې سره په واده کولو بې اغيزه نه و. هغې د سونيا په کړو کې داسې کوم څه نه ليدل چې هغه ګرمه وګڼي. هغې هڅه کوله چې هغه ورته ګرانه واوسي، خو په زړه کې له هغې سره داسې کومه کرکه توخنبده چې لرې کولې يې نه شوه.

يوه ورځ ګرافينې ماريا ، له خپلې خورلنډې ناتاشا سره د سونيا او د هغې په وړاندې د خپلې بې انصافۍ په اړه غږيدله.

ناتاشې وويل:

- ته پوهېږې ! تا خو انجيل لوستې دی. هلته يو ځای شته چې مخامخ د سونيا په اړه غږېږي.

ګرافينې ماريا په حيرانتيا وپوښتل:

- څه شي ؟

هر څوک چې څه لري، هغه ته نور هم ورکول کېږي او هغه څوک چې څه نه لري، ترې اخيستل کېږي. (غوړ پر غوړ توېږي) په ياد دې دي ؟ هغه خواره ، ولې ؟ ښايي هغه په زړه کې پاکه وي، نه پوهېږم، نه پوهېږم، خو له هغې نه هرڅه اخيستل کېږي. هر څه ترې اخيستل شوي دي. کله ناکله مې ډېر زړه پرې سوځي، ما پخوا د زړه له کومې غوښتل چې نيکولای له هغې سره واده وکړي، خو دا مې هم تل احساسوله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کار ناشونی دی. پوهېږئ ؟ هغه لکه د شاتوتو د ګل د رنګ په څېر ، هغه هم بې ثمره ګل ته ورته ده. کله مې د هر زړه پرې خوږ شي او کله نا کله خو فکر ، هغه ، هغه څه نه شي احساسولي چې موږ يې احساسوو.

سره له هغه چې ګرافينې ماريا ناتاشې ته دا ښکاره کړه چې د انجيل دا خبره بايد داسې تفسير نه شي او بايد دا ډول تعبير شي، خو سونيا ته يې په کتو سره د ناتاشې تعبير و مانه.

په رښتيا هم سونيا له خپل دغه دريځ نه، نه زوريده او د خپل بې ثمره والي دريځ يې په پوره توګه منلی و.

داسې بربښېده چې هغه نه د کورنۍ د کوم غړي بلکې د ټولې کورنۍ درناوی کوي. هغې لکه د پيشو په څېر نه له خلکو بلکې له کور سره عادت کړی و. هغې د مشرې ګرافينې خواخوږي کوله، ماشومان يې نازول او د ټولو لپاره يې ټول هغه واړه چوپړونه تر سره کول، چې له لاسه يې کېدل. د هغې ټول دغه خدمتونه او چوپړونه هم بې ارادې د ټولو له خوا منل کېدل او چا له هغې نه کومه ځانګړې مننه نه څرګندوله.

په ليسه ګورې کې ، باغ او کور جوړ شوي وو ، خو د مشر سردار د وخت پرتم يې نه درلود. تر جګړې وروسته، بيا جوړونه، په سختو وروځو کې پيل شوه وه او خورا ساده و. ستره ودانۍ چې د تېرو تهداب او بنسټ درلود ، نوره لرګينه ، خو يوازې د ننه ديوالونه يې سپين شوي وو او د ودانۍ دغولي بې شمېره لرګي بې رنګه پاتې وو ، څوکۍ ، کټونه او ميزونه خورا ساده کلک او سخت وو. دا ټول شيان د کور نجار په خپله د دوی له خپلو چنارونو له لرګيو نه جوړ کړي وو. کور لوی و او ډېرې کوټې يې لرلې. د چوپړانو لپاره يې جلا ځای او د مېلمنو حجرې او ډېرې لرلې. د رستوفيانو او بالکونسکي د کورنيو غړي به له ټولو خپلو خپلوانو ، شپاړلسو آسونو او له لسګونو چوپړانو سره ليسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوري ته د مېلمستيا وو لپاره راتلل او په مياشتو مياشتو به هلته پاتې کېدل. دغه راز هرکال به څلور واره د اربابانو د زده کړې او دنوم د ورځې په وياړ ليسه ګوري ته په سلګونو مېلمانه رابلل کېدل او يو دوه ورځې به دلته پاتې کېدل. د کال نور وختونه به په کرارۍ او آرامۍ د ورځني ژوند له دود سره سم، په وروځينو چارو، چايونو، سهارنيو، غرمنيو او ماښامنيو سره چې هر څه به يې له خپلو جايدادونو د راټول شويو فصلونو نه جوړېدل، تېرېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹

د ۱۸۲۰ کال ژمی ، د دسامبر ۵ او د نیکولین د اختر درشل و. پر هغه کال ناتاشا ، له خپلو ماشومانو او مېړه سره ، دمني له پیله د خپل ورور مېلمانه وو. پییر د خپلو ځېنو چارو د سرته رسولو لپاره ، لکه هغه شان چې ده خپله ویلي و ، دیو درې او نیزه سفر لپاره پترزبورګ تللی، خو د درې اونیو پر ځای ، اوس شپږ اونۍ پرې اوښتې وې. هره شېبه یې ښځه ورته سترګې په لاره وه.

د دسامبر په پنځمه د ښېزا او خف د کورنۍ ترڅنګ د نیکولای یو پخوانی دوست، واسیلي فیودروویچ دینیسوف چې اوس یو متقاعد جنرال و ، د دوی مېلمه و. نیکولای پوهېده چې په شپږمه نېټه د مبارک جشن په ورځ دده کورته مېلمانه راتلونکي دي، باید خپلې دودیزې جامې وباسي ، لنډ کوټ، تنګې جورابې او تنګې موزې واغوندي او دده له خوا نوې جوړې شوې کلیسا ته ورشي. د خلکو مبارکۍ ومني، دی هغوی ته مېلمستیا ورکړي او هم باید د اعیانو د ټاکنو او د فصلونو د راټولو په اړه خبرې وکړي، خو دی په دې ډاډه و چې تر دې ورځې نه، مخکې شپه به په خپله دودیزه بڼه تیروي.

له غرمنۍ نه مخکې نیکولای د ریزان د ولایت د جایدادونو حسابونه چې دده منځنۍ خورځې پوره یې اړه لرله او د هغه ځای اداري چارواکي ورته راوړي وو ، وکتل، د خپلو جایدادونو په اړه یې دوه نور لیکونه ولیکل. درمندځایونو او د پسونو او آسونو طبیلو ته ورغی. په رارسېدونکي اختر کې یې د کلبوالو د زیاتو شرابو د مخنوي لپاره ، څه سپارښتنې وکړې او د غرمنۍ لپاره کورته راغی. پرته له هغه چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې ښځې سره يو په يو د زړه خوالې وخت پيدا کړي ، د هغه اوږده ميز تر شا کېناست چې د شلو تنو لپاره جوړ او د کورنۍ ټول غړي پرې راټول وو. ميز ته ناست کسان ، دده مور ، له دوی سره ميشته بوډۍ چې بيلوه نومېده ، د هغه ښځه او درې ماشومان ، دماشومانو ښوونکی او لارښوونکی ، د هغه د ښځې وراره او او د هغه ښوونکی ، سونيا دينيسو ، ناتاشا اودرې ماشومان يې ، د هغوی روزونکي او د خدای ښنلي سردار معمار ميخايل ايوانوويچ چې د خپل ژوند د پای ورځې يې په ليسه ګورې کې تيرولې.

ګرافينه ماريا خپل خاوند ته مخامخ ، د ميز بل سر ته کېناست ، همدا چې خاوند يې پرخپل ځای کېناست ، خپلې مخې ته د دستمال له اخېستو او په چټکۍ مخې ته د ګيلاس او د جام دځای پر ځای کولو نه وروسته په دې پوه شو چې طبيعت يې خټه دی. په هغه کې به د غه حالت هغه وخت ليدل کېده چې مخامخ يې د جايدادونو تر کتنې وروسته ميز ته راته او ډوډۍ ته کېناست. ګرافينې ماريا ، د هغه له دغه راز بد خلقۍ سره ښه آشنا وه. کله به چې د هغې خپل طبيعت ښه و ، هغه به په کرارۍ دې ته سترګه په لاره و چې له هغه سره د زړه خواله پيل کړي. هغه به د دې د زړه خوالې نه وروسته ، دې ته اړيده چې د زړه حال وو ايي او ځرګنده کړي چې دده هسې تش طبيعت خټه دی ، خو نن هغه د غه خبره چور هېره کړې وه چې د دغه خيال ساتنه وکړي. هغه په دې ډېره خپه شوې وه چې هغه له کوم لامله پرته په دې په قهر شوی و. هغه له دې امله ځان بد مرغه احساساوه. هغې له هغه نه وپوښتل چې هغه چېرې و. هغه ځواب ورکړ. هغې بيا ترې وپوښتل چې په کروندو کې هرڅه ښه دي ؟ نيکولای د هغې له ترخې ژبې نه تندی تريو کړ او په تونده ژبه يې ځواب ورکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرافینې ماریا له ځانسره وویل:

-وینې زه تیر وتلې نه وم، نو په څه هغه له مانه خوابدی دی ؟

ګرافینې ماریا، د خپل خاوند په ځواب کې دځان په وړاندې یو ډول داسې نا خواخوږي او خواشیني احساس کړې وه چې ګواکې دې ته یې د چوپتیا پاتې کېدو ویل.

که څه هم هغې داسې انګېرله چې ددې خبرې طبیعي نه وې، خو هغې نه شو کولای یو څو نورې پوښتنې ونه کړي.

د دینیسوف له برکته د میز شا خبرې ډېرې ژر تودې او خوږې شوې او ګرافینې دماریا له مېړه سره دخبرو وخت پیدا نه کړ. کله چې ټول له میزه پاڅېدل او دمشرې ګرافینې نه دمننې لپاره د هغې خواته ورغلل، ګرافینې ماریا خپل خاوند ته لاس ور اوږد کړ، د هغې لاس یې ښکل کړ او ترې وې پوښتل:

-ولې له مانه خپه یې ؟

هغه ځواب ورکړ:

- ته هم تل په عجیبه خیالونو کې ډوبه یې، زه اصلاً دخفتیان فکر هم نه لرم.

خو د تل دکلمې ځواب، ماریا ګرافینه آراموله:

- هو کې زما طبیعت خټه دی، خو درته ویلي نه شم چې ولې.

د نیکولای ژوند له خپلې ښځې سره دومره ښه و چې آن د سونیا او مشرې ګرافینې درخې سره سره چې د هغوی تر منځ یې دخوابدی پلمې پیدا کولې او دیو بل په وړاندې یې ولمسوي، خو بیا به هم کله کله د هغوی ترمنځ دکرکې نښې څرګندې شوې. کله نا کله، په تیر بیا د ښو نیکمرغو شېبو نه وروسته به پر هغه دپردیتوب او دښمنۍ احساس راخور شو دغه احساس په ماریا ګرافینې کې د امیدوارۍ په وخت کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات ليدل کېده. او هغه اوس په همدا سې يو پړاو کې وه.
نيکولای په لوړ، ګوا کې له خوښۍ نه په ډک آواز(ګرافينې ماريا داسې وانګېرله چې دا به په لاسي ددې د سپکولو لپاره کوي) وويل:
- ښاغلو او آغلو! زه د سهار له شپږو بجو راهيسې همدا سې په دوو پښو يم. سبا به بيا همدا زوريدل وي، ښه به دا وي چې لږ استراحت وکړم. او پرته له هغه چې ګرافينې ماريا ته څه وو ايي ولاړ شو او ووت او په صالون کې پر اوږدې څوکۍ څملاست، ګرافينې ماريا له ځانسره وويل:
-تل همدا سې ده، له مانه پرته له ټولو سره غږېږي. وينم، وينم چې هغه له مانه کرکه لري، په تيره بيا چې زه په دغه حال يمه. خپلې پړسېدلې خېټې ته يې وکتل او په هينداره کې يې خپلې ژېړې او رنګ الوتې څېرې او وتلو او تر هر وخته لويو سترګو ته يې کتل.
هرڅه بد پرې لګېدل. دد ينيسوف لوړه غږېدا او خنداوې، له ناتاشې سره خبرو، په تيره بيا د سونيا هغه غلچک چې په تلوار يې ددې خواته ورلېږلي و.
د ماريا ګرافينې لپاره سونيا لومړۍ پلمه وه چې خپل خپتيان څرګند کړي.
هغه څوشېبې له مېلمنو سره کېناسته، خو له دې امله چې د هغو په خبرو يې سر نه خلاصيده، پاڅېده او په کراره له صالونه ووته او د ماشومانو کوټې ته لاړه.
ماشومان هلته پر څوکيو ناست او په لوبو لګيا وو. هغوی مسکو ته د تګ تکل درلود او دې ته يې هم بلنه ورکړه چې له هغوی سره مل شي. هغه کېناسته او له هغو سره يې لوبې پيل کړې، خو د مېړه په اړه خيال او له دې نه د هغه بې ځايه خپتيان دا زورولـه. هغه پاڅېده،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوځېده ، په سختۍ د پښو په منګلو روانه او کمکۍ صالون ته لاړه.

هغې له ځانسره وويل:

- کېدای شي هغه ويده نه وي، غواړم ورسره سپينه يې کړم. اندرې جان د هغې مشر زوی، د مور په شان ، هماغه شان د پښو پر څوکو هغې پسې روان و او د هغې هېڅ ورته پام نه و.

سونيا چې په لوي صالون کې وه (او ګرافينې ماريا ته داسې برېښېده چې هغه يې هرچېرې څاري) او وې ويل:

- ماريا ! هغه ويده دی، ښکاري هغه ستړی شوی دی، نه چې اندرې جان هغه راويښ کړي.

ګرافينې ماريا ، شاته وکتل او وې ليدل چې اندرې جان ورپسې ور روان دی. ماريا احساس کړه چې سونيا برحقه ده، خو بيا هم سره وايشېده، په قهر شوه او په خورا سختۍ يې وکولای شول ځان له بدو خبرو وژغوري.

هغې هېڅ څه ونه ويل، خو ددې لپاره چې د سونيا خبرو ته پام ونه کړي، په لاس ې اندرې جان ته اشاره وکړه او ګواکې ورته وې ويل چې شور مه کوه، خو اندرې جان دې پسې روان او د صالون دروازې ته ورسېد. سونيا له بلې دروازې نه ووته. له هغې کوټې نه چې نيکولای په کې ويده و. د هغه نری سا چې له هره پلوه د هغې ښځې ته آشنا وه، اوريدل کېده. هغې دغه سا ويستل اوريدل او له ځانسره يې د هغه ښکلې اوار تندی ، برېت او ټوله هغه غمجنه بشره چې هغې په وار وار سره د شپو په چوپتياوو کې هغې ته کتلې و، ليدل. نيکولای ناڅاپه ټکان وخوړ او چغه يې کړل. او له هغه سره هممهاله د دروازې تر شا اندرې غږ وکړ:

-پلار جانه مور مې دلته ولاړه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګرافینې ماریا له ګبنهۍ نه رنګ الوتی و او د خپل زوی په کرارولو یې پیل وکړ. هغه چپ و. دغه چوپتیا چې دګرافینې ماریا لپاره سخته زورونکې وه، یوه دقیقه یې دوام وکړ. هغه پوهېده چې د نیکولای دغه راز راوېښول سخت نه خوښېږي. ناڅاپه د دروازې له شا نوی شور او خوځښت واورېدل شول او د نیکولای ناراضه غږ یې تر غوږه شو:

- یوه دقیقه یې هم څوک په آرامه نه پرېږدي، ماریا دا ته یې؟ولې دې هغه دلته راوستی دی؟

- زه راغلم چې یوازې وګورم، هغه ته مې پام نه شو... وبښې...

نیکولای وټوخید او خاموشه شو. ګرافینه ماریا له دروازې لرې او خپل زوی یې د ماشومانو کوټې ته بدرګه کړ. پنځه دقیقه وروسته درې کلنه کمکۍ ناتاشا چې پلار ته خورا ګران وه، له وروه واریدل چې پلار یې په واړه صالون کې ویده دی، پرته له هغه چې د مور یې ورته پام شي، پلار ته ورمنډې کړې، دغې تور سترګې نجلکۍ دروازه په خرپ خلاصه او په وړو غونډو پښو ، خوټینګو ګامونو ، هغه څوکیو ته ورننېږدې شو چې پلار یې پر ټټر پر هغې پروت و. هغې پلار ته وکتل، بیا د پښو پر څوکو لوړه شوه او. پلار لاس یې چې تر سر لاندې ایښی و، ښکل کړ. نیکولای چې خوږه موسکا یې پر شونډو راخوره شوې وه، مخ راواړه.

د ګرافینې ماریا کرار او وحشتناکه غږ د دروازې له شا واوریدل شو:

-ناتاشا !ناتاشا ، پلار جان غواړي ویده شي.

کمکۍ ناتاشا په ډاډمن آواز ځواب ورکړ:

- نه مورې، هغه نه غواړي، ویده شي.

پلار یې وخندل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار يې له څوکۍ پښې راکوزې کړې ، پاڅېد او له خپلې لور نه يې غېږه تاو کړه
هغه خپلې ښځې ته وويل:
- ماشا(په روسي ژبه کې ماريا ته له نازه ماشا وايي)راځه درننه.
ګرافينه ماريا کوټې ته راننوته او دخاوند ترڅنګه کېناسته.
ماريا په حيا وويل:
- ما ونه ليدل چې څنګه هغه ماپسې را روان دی، زه هسې خيالونو.
..

نيکولای چې ښځې ته کتل، يولاس يې له لوره تاو کړی و ، د هغې ملامته څېره يې وليدله. بل لاس يې له هغې تاو کړ او په څټو يې ښکل کړ.
هغه له ناتاشې وپوښتل:
- کولای شم مور جانه ښکل کړم ؟
ناتاشا چې له شرمه ډکه موسکا کوله ، هغه ځای ته چې نيکولای ښکل کړی و ، اشاره وکړه او په آمرانه ژبه يې وويل:
-يو ځل بيا !
نيکولای، د هغې پوښتنې په ځواب کې چې پوهېده ، د ښځې په زړه کې ګرځي، وويل:
-زه نه پوهېږم ، ته ولې فلکر کوې چې زما طبيعت خته دی ؟
- ته يې تصور هم نه شي کولای چې کله ته داسې يې ، زه څومره بدمرغه او يو وزرې يم، ماته داسې برېښي...
نيکولای په خوشالۍ وويل:
- ماريا !دا څومره سادګي ده، ته څنګه نه شرمېږې چې دا خبرې کوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ماته داسې بریښي چې زه داسې ساده او احمقه یم چې ستا نه خوښیږم... تل داسې و... اوس همداسې ده... او په... دا تل داسې وه.. . اوس همداسې ده... او په را....

-آخ، ته څنګه د خندا وړ یې ! ته ښکلې او مهربانه او مهربانه ښکلې یې. دا خو یوازې ملوینا (دیوه افسانې ښکلې نجلۍ)د خپلې ښکلا له برکته هرچاته ګرانه ده. خو ماته مې خپله ښځه ګرانه نه ده ؟نه، نه ده. هسې نه پوهیږم څنګه درته ووایم. که ته نه یې ، څنګه درته ووایم لکه چې توره پیشو مې له مخې تېره شوې وي. تباه تباه یم او هېڅ کولای نه شم. ته څه وایې، خپله ګوته راته ګرانه ده ؟نه، نه ده ګرانه، که ګرانه ، نه ده، نو پریکولي خو یې نه شم...

-نه ، نه زه داسې نه وایم، خو زه پوهیږم ، ته خو له مانه هسې نه خپه کیږې.

نیکولای وویل:

-پوهیږئ چې څومره مې خوا شنه ده.

وموسېد ، پاڅېد ، پر خپلو ویښتو یې لاس تیر کړ او په کوټه کې په ګرځېدو شو.

اوس چې سره پخلا شول، سمدلاسه یې په لوړ آواز د هغه څه په هکله چې د دې په اړه یې په خیال کې تیریدل خبرې پیل کړې. هغه پر ته له هغه چې له خپلې ښځې و پوښتي د غه خبرې اورې او کنه، هغه څه یې چې فکر ته ورغلي و او پریکړه یې کړې چې هغه به هغې ته ګټور وي، نو ځکه یې باید هغې ته ووایې، وویل، ده تکل کړی دی چې پېیر په دې راضي کړي چې پسرلی په موسم کې له دوی سره پاتې شي.

ګرافینې ماریا د هغې خبرې اوریدې او د هغو په اړه یې خپل اند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځرګند اوه بيا يې خپله په لوړ آواز د هر څه په اړه خپل مېړه ته وو ايه، خو د دې خبرې د ماشومانو په هکله وې.

هغې چې ناتاشې ته اشاره کوله، په فرانسوي ژبه يې وويل:

- له همدې ماشتموبه، ښځتوب په کې ځرګند دی. تاسو موږ ښځې په دې ملامتوي چې موږ منطق نه لرو، دا ګوره، دا زموږ منطق دی. زه غواړم چې پلار ويده شي او هغه وايي، نه، نه غواړي.

هغه وخندل.

ګرافينې ماريا وويل:

- او هغه برحقه ده. او له نيکمرغۍ نه ډکه يوه خندا يې وکړه.

نيکولای وويل:

-هو، هو.. او

خپلې قوي متې يې له لور تاو کړې، هغه يې پورته کړه، پر اوږو يې کېنوله، د هغې پښې يې کلکې ونيولې او په کوټه کې پـه ګرځېدا شو.. پلار او لور پر مخونو يو ډول بې معنی نيکمرغي راخوره شوه.

ګرافينې ماريا، په زګېرون آواز په فرانسوي ژبه وويل:

-پوهېږې کېدای شي ته برحقه ونه اوسې، له دې سره تـه خورا زياتـه مينه کوي.

-هو کې! نو څه وکړم؟ خو هڅه کوم چې دا رانه ښکاره نه شي...

پـه دې وخت کې پـه لاره او د کور دالان تـه نبږدې د چا د تيريـدو او دداسې ګامونو غږ چې ګواکې را روان دي، واوريدل شول.

-څوک راغلل.

ګرافينې ماريا وويل:

زه ډاډه يم چې دا به پيېر وي، زه به ورشم وبه ګورم. دا يې وويـل او له کوټې نه ووته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیکولای دماریا تر وتلو وروسته ځانته اجازه ورکړه ، خپلې لورته په کوټه کې سورلي ورکړي. همدا چې سا یې وسوځېده ، هغه یې له اوږو نه غېږ ته راښکته او پر خپل ټټر یې کېنوله، دغو پاڅېدو ، کېناستو هغه ته نڅاوې وریادې کړې. دلور ګردې ماشومې بشرې ته په کتوکتو کې په دې خیال کې ډوب شو ، که دی زوړ او دا نجلۍ بیا دی د نڅا بنډارونو ته وروبولي ، هغه سره د مازورکا ، نڅا ، هغه نڅا چې خدای بښلي پلار یې له ناتاشې د دانیلوکوپر، نڅا کوله ، وکړي. بیا څنګه او څه کېږي.

څو دقیقې وروسته، ګرافینه ماریا ، بېرته کوټې ته راننوته او وې ویل:

- نیکولای جانه په خپله هغه دی. اوس زموږ ناتاشا بیا ژوندي شوې ده. دادې باید لیدلي وای چې هغه په څه تلوسې او مینې د هغې هرکلی کوي او له هغه سره هممهاله خپه کېږي چې ولې یې وعده ماته کړې او ډېره موده یې تیره کړې ده.

هغې خپلې لورته چې ځان یې پلار پورې ټینګ نیولی و ، په خندا خندا وکتل او وې ویل:

- ژر ژر کوئ، درځئ چې ژر ورشو ، پرېږدئ، یوبل پرېږدئ.

نیکولای لور له لاسه ونیوله او له کوټې ووتل.

ګرافینې ماریا په کوټه کې پاتې شوه او په کراره یې له ځانسره وویل:

-هېڅکله ، هېڅکله مې داسې تصور نه شو کولای چې داسې دې نیکمرغه واوسي.

پربشره یې د نیکمرغۍ ځلا راخوره شوې وه، خو له هغه سره هممهاله یې ژوره سا وویسته او په ژورو کتو کې یې یو ژور غم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راڅرګند شو. داسې برېښېده چې ګواکې له دې نیکمرغۍ نه پرته چې دا یې احساسوي، په دې ژوند کې بله داسې نیکمرغي چې بې ارادې همدا شېبه هغې ته وریاده ، هم شته چې په دې ژوند کې یې موندل ګران دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

ناتاشې د ۱۸۱۳ کال د پسرلي په پيل کې مېړه وکړ او په ۱۸۲۰ کال کې هغې درې لوڼې او يو زوی چې خپله يې د هغو د لرلو خورا لېوالتيا درلوده، لرل. دې خپله اوس د هغوی ساتنه او پالنه کوله.

دا دومره ځوربه او سوروره شوې. دا ډېر ګران کار و چې په دې پياوړې مور کې د هغې پخوانۍ نرۍ، تنکۍ مستې ناتاشې نښې وليدل شي. د هغې د بشرې ځانګړتياوې سره څرګندې او يو آرام نرم حالت يې را څرګند او ه. په څېره کې يې نور د پخوا په شان د ځوانۍ هغه زړه راښکوونکې اور، نه بليده. اوس يوازې د هغې مخ او اندام ليدل کېدل او د روح او روان نښې يې تري تم وې. اوس يوازې يوه پياوړې او بلاربه اسپه لېدل کېده. اوس به ډېر کم او کله ناکله او يوازې هغه وخت ، هغه پخوانی اور د هغې پر بشره او سترګو کې رابليده چې د اوس په شان به د هغې مېړه له سفره راستنېده او يا يې زوی له ناروغۍ نه ښه شوی و او يا يې چې کله له کرافينې ماريا سره د سردار اندرې يادونه راتازه کول (هغې داسې تصور کاوه چې د سردار اندرې يادونې د هغې د مېړه رخه راپاروي، نو ځکه يې هېڅکله له هغه سره د هغه په اړه خبرې نه کولې) خو په دغه شان ځانګړو شېبو کې به چې کله د هغې په ښکلي او وده کوونکي بدن کې ، هغو پخوانيو اورونو لمبې وهلې نو تر پخوا هغه به لا زړه راښکونکې بربښېده.

له هغه وخته چې ناتاشې واده کړی و ، هغه له خپل مېړه سره په مسکو او پترزبورګ، د مسکو د ځنډو په کلي او له خپلې موريعنې د نيکولای کره اوسېدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځوانه ګرافینه ښېزاوخوفه، په بنډارونو خورا لږ کې لیدل کېده او که یو نیم ځای به چا ولیدله ، له لیدو به یې ځوک هومره نه خوښیدل، هغه نه مهربانه وه او نه زړه راښکوونکې. دا ګرانه وه چې ځوک ووایي چې د هغې یوازیتوب خوښېږي. (هغه په دې نه پوهېده چې یوازیتوب یې خوښېږي او کنه ؟). هغه پرله پسې بلاربېده ، ماشومان یې زېږول، دخاوند په هرچاره کې یې ګډون درلود ، نو له دې کبله ، هغې پرته له دې بله چاره نه درلوده چې له بنډارونو ، نڅاګانو او له مېلمستیاوو نه پښې راټوله کړي. ټول هغه کسان چې تر واده دمخه یې پېژانده، هغه بدلون حیران کړي وو چې تر واده وروسته ، په هغه کې راغلي وو. خو یوازې مشر ګرافینه وه چې د مورنۍ احساس له امله په دې پوهېده چې دناتاشې دشور او لېوالتیا سرچینې د مېړه لرل او د کورنۍ پیدا کولو پورې اړه لري. (او ناتاشا په اترادنایا کې نه یوازې په ټوکه بلکې په رښتیا په نارو نارو دا څرګندوله او د هغه خلکو حیرت ته، په حیرت کې وه چې دا یې نه منله چې ناتاشا به یوه ښه ښځه او غوره مور وي.

ګرافینې به ویل:

- یوازې له ماشومانو او مېړه سره مینه په هغه کې شور او مینه راوښنوي. او نور هرڅه سادګي ده.

ناتاشې دغه زرین دود ته چې ځیرکو او هوښیارو خلکو، په تېربیا فرانسویانو هغه په پام کې ساته ، پاملرنه نه کوله چې نجونې تر واده وروسته باید بې پروا نه شي، خپل استعداد او ښکلا یز ذوق هېر نه کړي. خپلې ښکلا او سینګار ته ، تر هغه څه زیاته پاملرنه ولري چې تر واده دمخه یې لرله. ناتاشې نه یوازې دغو چارو ته پام نه ساته بلکې هغه نازونه یې چې تر واده دمخه پر مېړه کول ، اوس یې نه کول. هغه هڅې چې تر واده د مخه هغې پر ځان د مېړه دلا مینیدو لپاره ، کولې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس یې نه کولې. ناتاشا برعکس تر واده وروسته سمدلاسه خپل او د هغه په ډله کې سندرې ویل چې د زړه راښکون تر ټولو ستره او بې ساري وسله وه، پرېښې وه. هغې سندرې نه ویلې، ځکه دا سې ورته بربښېده چې سندرې په رښتیا تر ټولو کوډګر ټوان لري. هغه، هغه شان چې ویل کېږي، ډېره بې پروا شوې وه. ناتاشې، نه په خپلو کړو وړو او نه په خبرو اترو کې، هېڅ څه ته پام نه ساته. نه یې دا هڅه کوله چې په خپلو له نازو ډکو او زړه راښکونکو کړو وړو، له مېړه زړه یوسي، نه یې خپلو جامو او نه یې خپل سینګار ته... هغې د کورنۍ ژوند د غو ټکو ته هېڅ پاملرنه، نه کوله. هغې دا سې انګېرله چې د هغې پخوانې نازونه چې ددې په ختمه کې نغښتي وو، اوس ددې مېړه ته د خندا وړ بربښي. هغه څه چې له مېړه سره دژوند له پیله دپام وړ و، هغه دا و چې د ګډ ژوند له پیله یې، خپل ټول روح او روان د زړه له کومې هغه ته وربښلی و. هغې، هېڅ څه یې له هغه پټ نه و، بربښي. هغې دا سې انګېرله چې له مېړه سره ددې اړیکي نه پر شاعرانه احساس چې مېړه ددې لېواله کوي بلکې پر بل یو ناڅرګند او غوره څه لکه ددې د خپل روح او تن د اړیکو په څیر پر اړیکو ولاړ وو.

دڅښو جوړول، پر سر د هغو راټول، د پراخې لمنې اغوستل، د مینه ناکو سندرو ویل، هغه هم ټول ددې لپاره چې ځانته د مېړه پام وروا ړوي، همدا سې تر پامه عجیبه ورتلل، لکه چې ځان ښوک ددې لپاره سینګار کړي چې خپله هغه ته وګوري او خوند ترې واخلي.

ځان ددې لپاره سینګارول چې د نورو خوښه شي، ښایي دې کار به دې ته خوند ورکاوه، خو دا نه پرې پوهېده او نه یې د هغه لپاره وخت درلود. هغه تر ټولو غوره لامل چې دې نه سندرې ویلې، نه یې جامو او سینګار ته پام کاوه، نه یې خپله وینا ښارله، دا وچې دې، دې کارونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته هېڅ وخت نه درلود.

دا څرګنده خبره ده چې انسان حق لري ، چور په داسې يو بې معنی څه اخته شي چې هېڅ ارزښت نه لري، دا هم څرګنده ده چې يو څه يا شي چې هرڅومره بې ارزښته او بې معنی وي ، که هغه ته زياته پاملرنه وشي ، هغه به غوره ونه برېښي.

او هغه څه چې ناتاشا پر مينه او اخته شوې وه، هغه کورنۍ وه... کورنۍ:مېړه، هغه څوک چې بايد داسې څارنه او پالنه وشي چې دې او کورنۍ پورې يې اړه ولري او له دوی نه جلا کېدونکي وي. او ماشومان چې دې ته هيلمند شي، هغوی ته ورنږدې شي، پۍ او خواړه ورکړي او وې روزي.

څومره به چې هغه زياته، نه دعقل بلکې د روح او روان په مرسته، په خپل ټول توان او هستۍ سره، د ټول هغه څه په مرسته چې دا يې لېواله وه، اخته کېده، هغه څه لاپسې زيات بدل او د هغه د سرته رسېدلو لپاره خپل وس او توان کم ورته برېښېده ، داسې چې څومره به يې هغه ته پاملرنه نه کوله، بيا به يې هم هغه څه ، تر سره کول، چې د سرته رسولو تکل به يې نه و کړی.

د ښځو د حق، د مېړه او ښځې ترمنځ اړيکې ، د هغوی آزادي او حقوقو په اړه خبرې او ناندرۍ که څه هم هغه وخت د اوس په شان د پام وړ موضوع نه ګڼل کېده ، خو بيا يې هم دنن په شان شته والي درلود ، خو دناتاشې لپاره دغه موضوع نه يوازې په زړه پورې نه وه بلکې هغه هېڅ نه پرې پوهېده. دغه خبره هغه وخت لکه اوس. د هغه چا لپاره د پام وړ وه چې په واده کې يوازې لذت ويني. هغه لذت چې مېړه او ښځه يې يو بل نه اخلي. يعنې د واده خوند ، نه دا چې د کورنۍ دجوړولو پيل...

ناتاشا په ټوليزه توګه دمخورو او اعيانو له بنډارونو سره لېوالتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه لرله، خو د خپلو خپلوانو: ګرافینې ماریا ، ورور، مور او سونیا ناسته ولاړه یې ډېره خوښېده. هغې له هغو خلکو سره له ناستې ولاړې نه خوند اخیست چې دا وکولای شي په جړو څنو او خیرنو کالیو دماشومونو له کوټې ددوی مخې ته راووزي، دماشومانو زاړه کالي چې اوس داغ داغ او خیرن شوي وو، هغوی ته وښیي او د هغوی خواخوږي ته چې وایي اوس ماشومان ښه شوي دي. غوږ غوږ شي.

ناتاشا تر دې کچې بې پروا شوې وه چې د هغې جامې، د هغې څنې او کاکل، د هغې اپلتې او بې ځایه خبرې، له سونیا او دماشومانو له روزونکو سره د هغې رخه، د ټولو ټولو د ټوکو وړ وو. ټول په دې باور وو چې پییر له خپلې ښځې ډاربږي او په رښتیا هم همداسې و. د ګډ ژوند د پیل له هماغې لومړۍ ورځې، ناتاشا خپل مېړه ته شرایط ایښي وو چې دی به د خپلې ښځې په غوښتنه د خپل ژوند هره شېبه د کورنۍ په چوپړ کې وي. دې خبرې او د ښځې دې هیلې او غوښتنې دی چور حیران کړی و ، خو سره له هغه هم په دغو هیلو دی ویاړیده او غاړه یې ورته ایښې وه.

د شرایطو ته د پییر غاړه ایښودل نه یوازې په دې کې څرګندده و چې هېڅکله یې نه شو کولای کومې بلې ښځې ته کومه خبره وکړي او یا له هغې سره په موسکا وغږېږي، هغه نه شو کولای کوم بندار یا کلب ته لاړ شي، یا کوم بل ځای ډوډۍ وخوري او چکر ووهي، هغه پیسې هم نه شوې خرڅولای، هغه له ډېرې اړتیا پرته چېرې سفر هم نه شو کولای. ناتاشا د هغه علمي چارې هم ددغو کارو له ډلې ګڼلې. که څه هم د هغې پر دغو کارونو سر نه خلاصېده ، خو بیا یې هم هغو ته په درنه سترګه کتل او غوره یې ګڼل. برعکس پییر په کورکې پوره واک درلود ، نه یوازې یې دا حق درلود چې کوم کار څنګه تر سره شي(هغه شان چې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل) دی خپله څه وکړي، بلکې د ټولې کورنۍ دلارښوونې مشر و.

ناتاشه هم په خپل کورکې، لکه یوه مینځه د مېړه په چوپړ کې وه، کله به چې پېير په خپله کوټه کې څه لوستل او یا به یې څه لیکل، د کورنۍ ټول غړي به د پښو په سر ګرځېدل چې شر او شور ونه شي. هر هغه څه سره به چې پېير لېوالتیا وښودله، سمدلاسه به د هغه هیله ترسره کېده. که به هغه د کوم شي هیله وکړه، ناتاشا به سمدلاسه پاڅېده او هغه به ده ته چمتو و.

هغه سخت وختونو هېڅکله د پېير له یاده نه وتل چې ناتاشا د لومړي ځل لپاره بلاربه او لومړی ماشوم یې وزېږاوه. هغه ډېره ناتوانه او خوارا خوار و او ناتاشا دې ته اړوته چې دريې واره خپله مینځه بدله کړي. ناتاشا له ډېرې ناهیلۍ نه ناروغه شوې وه پېير د غه وختونو هېڅکله هېرولي نه شول. هغه یوه ورځ ناتاشې ته د ژان ژاک روسو هغه خبرې چې ده خپله پرهغو پوره باور درلود، وریادې کړې:

د دایي په لاس د ماشوم روزنه د طبیعت ضد خبره ده.

د بل ماشوم د زده کړې وروسته ناتاشې د مور، ډاکترانو او د مېړه د مخالفت سره سره چې دا باید ماشوم ته پې ورنه کړي (په هغه وخت کې د مور لخوا ماشوم ته د پیو ورکول ، د مور روغتیا ته تاواني ګڼل کېده) دا په خپل اند پاتې او ترپایه یې خپلو ماشومانو ته خپلې شودې ورکولې.

ډېر وخت د نا آرامۍ او په هغه شېبه کې چې طبیعتونه به خراب وو، داسې هم پېښېدل چې مېړه او ښځه به په کوم څه سره خوله په خوله شول، ناندرۍ او شور به یې وکړ، خو تر دغو ناندریو او خوابدیو وروسته به د پېير په خوښۍ او تعجب نه یوازې د خپلې ښځې په خبرو بلکې په کړو کې د هغو خبرو اغیز ولید چې هغې له هغو سره مخالفت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي و...

پېير تر اوه کاله ګډ ژوندوه وروسته، په خوښۍ او ټينګه دا احساسوله چې هغه احمق سړی نه دی او هغه ځکه دا احساسوله چې، هغه ځان د خپلې ښځې په هنداره کې ليده. هغه په خپل ځان کې ښه او بد احساسول، داسې چې دغه ښه او بد په ګډه يو له بل سره زغمل او پټول، خو په خپلې ښځې کې يې، يوازې هغه څه ليدل چې رښتيا او ښه و. هر څه به چې ناولي او خراب وو، هغه به يې لرې غورځول او يا به لرې غورځول شوي وو. او په هغه کې د دغو کړو نغښتل کېدل، نه د منطقي تعقل له مخې بلکې د کومې بلې رازمنې او ناڅرګندې لارې نه ترسره کېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱

دوې میاشتې د مخه، کله چې پیېر د رستوفیانو مېلمه و، د سردار فیودر هغه لیک یې تر لاسه کړ چې په هغه کې یې ده ته بلنه ورکړې وه، د ځینو خبرو د څېړو لپاره پترزبورګ ته ورشي. پیېر باید د هغې ټولنې په غونډه کې ګډون کړی وای چې دی یې هم یو له غوره بنسټ ایښودنکو نه و.

ناتاشې چې د غه لیک ولوست (ځکه هغې د هغه ټول لیکونه لوستل) سره له هغه چې په کور کې د مېړه غیابت پر دې خورا ګران تمامېده، هغې هم پیېر ته وړاندیز وکړ چې پترزبورګ ته لاړ شي. د ناتاشې لپاره د مېړه ټولې فکري او ذهني چارې، سره له هغه چې هغه نه پرې پوهېده، خورا اهمیت درلود. هغې تل ویره لرله چې د خپل مېړه د دغو کړو خنډ نه شي. د لیک تر لوستلو وروسته، پیېر له درناوي نه په ډک پوښتنیز او ځوابیز غلچک هغې ته کتل. لکه هغه شان چې په لیک کې راغلي او له ده نه غوښتنه شوې وه، دې هم هغه ته وړاندیز وکړ چې پترزبورګ ته لاړ شي، خو ښه به دا وي چې دی د خپل راستنېدو نېټه وټاکي.

هغه ته د څلورو اونیو لپاره رخصتي ورکړه شوه چې پترزبورګ ته لاړ شي. هغه لاړ، خو اوس دا دي د هغه له رخصتۍ نه هم دوې اونۍ اوښتې وې، نو ځکه ناتاشه پر له پسې په ویره کې وه، غمونو پسې اخیستې وه او په هر څه زورېدله.

متقاعد جنرال دینیسوف چې له خپل اوسني دریځه ناراضه او له دوو اونیو راهیسې دلته مېلمه و، په حیرانتیا او خواشینۍ یې ناتاشې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته به يو وخت کې ده ته د يو ګران انځور په توګه کتل.

ملال غمجن کاته، ګډ وډ ځوابونه، او د ماشومانو په اړه خبرې ټول هغه څه وو چې له دغې پخوانۍ افسانوي کوډګرې نه اوريدل کېدل.

ناتاشا په ټوله دې موده کې، په تيره بيا هغه وخت چې دا به مور، ورور او ګرافينې ماريا دلاسه کوله، خورا خواشينې او په قهر وه، هغوی به هڅه کوله ناتاشا پېيير په پترزبورګ کې د ځنډيدو له امله وبښي.

ناتاشې ويل:

-دا ټول حماقت دی، دا ټولې تشې خبرې دي. د هغه ټولې خبرې ببولالې دي او هېڅ کومه ګټوره پايله نه لري، دا ټولې ټولنې بې معنی او حماقتونه دي.

دا ټولې خبرې هغې د هغو چارو په اړه کولې چې ده يې په ستر اهميت پوره باور درلود ، هغه د ماشومانو کوټې ته ننوتله چې خپل يوازينې ماشوم پيټيا ته پی ورکړي.

هېڅ چا په هغه کچه، لکه هغه درې مياشتني ماشوم چې په دې شېبه کې د دې پر ټټر پروت او پی يې رولې ، هغه داسې نه احساسوله.

هېڅ چا نه شو کولای داسې ارام ښېونکې او هوښيارې خبرې هغې ته وکړي، لکه د غه درې مياشتني ماشوم چې د دې پر ټټر پروت او دې د هغې خوله او د دې د تي رودل احساسول. هغه ماشوم، هغې ته ويل:

- ته خوابدې يې، ته رخه کوې، ته غواړې له هغه غچ واخلې، ته ډاريږې، خو دادي، دا زه يم، دادي دا زه يم..

ناتاشا ځواب نه درلوده، دا خبرې په هغه کچه حقيقت درلود چې له تصوره وتلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتاشا په دې دوو نا آرامو اونیو کې د دې ماشوم د آرامۍ هڅه وکړه ، دومره یې هغه ته شو دې ورکړي چې هغه ناروغ شو. د ماشوم ناروغي هغه ډېره زوروله، خو بیا هم هغې دغې ناروغۍ ته اړتیا لرله، هغې د ماشوم په پالنې سره کولای شو په آسانۍ د خاوند د نه شته والي زغم وکړي.

هغه بیا هم ماشوم ته شودې ورکولې. په دې وخت کې و چې د کور دمخې د پېبیر ګاډۍ ودریده، غرېږ یې واوریدل شو او یوه مینځه چې پوهېده څنګه پر خپلې خاوندې د خوشالۍ زېری وکړي، تر تولو دمخه هغه ولید. دغه مینځه په شر او شور او چټکو ګامونو په داسې حال کې چې بشره یې له خوښۍ ځلېده ، په دروازې راننوته.

ناتاشا چې ډاریده په خپلې چټکې او ناڅاپي خوځېدا ویده کېدونکی ماشوم راویښ نه کړي، په کرار او خپ آواز یې وپوښتل:

-راورسېد ؟

مینځې په خپ آواز ځواب ورکړ:

هو کې ادکې !له خیره سره راورسېد.

دناتاشا بشره تکه سره شوه ، پښې یې بې ارادې وخوځېدې، خو نه یې شو کولای منډې کړې او ودانګي. ماشوم بیا سترګې پرانستې، هغې ته یې وروکتل او ګواکې له هغې یې وپوښتل:

- دلته یې ؟

او بیا یې په شونډو کې زبېښل پیل کړل.

ناتاشې په کراره له هغې نه تیۍ راخوشې کړ، هغه یې لږه په غېږه کې ، وځنګاوه ، هغه یې مینځې ته ورکړه او په چټکو ګامونو یې د دروازې پلو منډې کړل. د دروازې په درشل کې لږ له دې امله ګواکې ودریده چې د مېړه د رارسېدو په خاطر یې ماشوم پرېښی و. هغې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرم احساس کاوه او له دې امله يې ځان نا آرامه ګاڼه چې په تلوار له ماشومه جلا شوې وه. هغې ببرته وکتل ، مينځې لستوني بډ وهلي وو او ماشوم يې زانګو ته ورساوه.

مينځه په هغې موسکا او کراره غږيده چې د ميندو او نورو مينځو تر منځ يې آرامتيا راوسته. هغې وويل:

- مهرباني، ګرانې ! مهرباني، آرامه اوسئ، مهرباني !

او ناتاشا په چټکو ګامونو ، برنډې ته ورووتله.

دينيسوف چې پيپ يې پر شونډو و ، له کوټې نه صالون ته راووت، بيا يې په ناتاشې کې هماغه لومړنۍ ناتاشا وليدله.

د هغې څېره چور بدله شوې وه، څېره يې له خوښۍ نه ځلېدله او لکه د ګلو دغوټۍ په څېر داسې غوړېدلې وه.

هغې په منډه منډه کې هغه ته وويل:

- راغي !

د دينيسوف که څه هم پيير نه خوښېده ، خو داسې يې احساس کړه چې د هغه له راتګ نه دی هم خوشاله شوی دی. ناتاشا برنډې ته په وتلو سره خپل لوړ مېړه چې پوستين يې اغوستی او دغاړې ښکلی دستمال يې اچولی و ، وليد.

هغه چې د هغه خواته ورالوته، وې ويل:

- هغه دی، هغه دی، په رښتيا هم دی په خپله دی. او له هغه نه يې غېږ تاو کړه ، ځان ته يې رانږدې کړ ، د هغه سر يې پر ټټر کېښود ، بيا يې هغه له ځانه لرې کړ او د هغه له يخه تک سپين شوي مخ ته يې ورو کتل او وې ويل:

- هو کې، دی په خپله دی، نيکمرغه او راضي.

او ناڅاپه هغې ته ، هغه عذاب وریاد شو چې، هغې، هغه ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار په دې وروستیو دوو اونیو کې زغملی و. هغه عذاب چې دا یې ستومانه کړې او د دې پر بشرې یې د خواشینۍ لړې راخورې کړې وې. د ملامتۍ او غندنې د غبار باران پر پییر په ورېدو شو:

- هو کې، په تا خورا ښه تېرېده، ته ډېر خوشاله وې او خوښۍ دې کولې... زه خو خیر، په دې ماشومانو خو به دې زړه خوږ کړی و. زه خو ماشومانو ته شودې ورکوم، له ډېره غم مې شودې وچې شوې، پیتیا خو تر مرګه پورې ورسېد او ته په خوښیو کې ډوب وې، هو کې په خوښیو کې...

پییر په دې پوهېده چې دی ملامت نه دی، ځکه هغه نه شو کولای تر دې د مخه راشي، هغه پوهېده چې د دې لخوا دا غضب نه ښایي، هغه پوهېده چې یو دوې دقیقې وروسته دا هرڅه تېرېږي. او په دې پوهېده چې تر هرڅه به غوره دا وي چې دی خوشاله او ښه دی. هغه غوښتل چې وموسېږي، خو ان د دې د فکر کولو زړه یې هم نه شو کولای. هغه د خواخوږۍ ور غمجنه ښه غوره کړه او سر یې ښکته واچاوه.

- خدای ښه پوهېږي چې مې نه شو کولای، پیتیا څنګه دی ؟

- اوس نو پروا نه لري، شرم هم نه لري، کاشکې تا لیدلای شوای چې بې له تا نه څه حال لرم. څنګه او څه عذابونه مې ویستلي دي.

- ستا روغتیا ښه ده ؟ ناتاشا پرته له هغه چې د هغه لاس پرېږدي، وویل:

- درځئ چې ځو، درځئ. او دواړه خپلې کوټې ته ننوتل.

کله چې نیکولای او ښځه یې د پییر لیدوته راغلل، کوربانه د ماشومانو په کوټه کې وو. ماشومان راویښ شوي وو او هغه، خپل د غېږې ماشوم په خپل پراخ زانګو ډوله ښي لاس کې نیولی و. هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې شوراوه. د ماشوم له پراخې، خلاصې او بې غابنو خولې نه، موسکا نه ورکېده.

دناتاشا له بشرې نه خواشينۍ لا پخوا کډه کړې وه او اوس د هغې پر ځای د خوښۍ لمرينه ځلا ولاړه او په خورا ځير يې خپل مېړه او ماشوم ته کتل.

ناتاشا وويل:

- ښه، خپلې ټولې خبرې دې ، سردار فيودرو سره خلاصې کړې ؟

-هوکې ! خورا ښې وې..

-ګورې !لا ټينګ دی(د هغې هدف د هغې خپل سر و)پوهېږي څومره يې ډار کړې وم.

-ښه، له شهزادګۍ سره دې هم ديدن وشو ، دا رښتيا ده چې هغه پر ده مينه ده ؟

- هو ، تصور يې کولای شي ؟...

په دې وخت کې و چې نيکولای او ګرافينه ماريا راننوتل. پېير ماشوم هماغه شان په لاس کې نيولی و ، ځان يې لږ خم کړ ، له هغوی سره يې ښکل کړل او د هغوی پوښتنو ته يې ځواب ورکاوه. خو داسې برېښېده چې خبرو اترو ته ټولې تلوسې سره سره ، د پېيرټول پام ماشوم ته چې خولۍ يې پر سر وه او ککره يې ښوريده ، وراوښتې و.

ګرافينې ماريا دماشوم په ليدو ، له هغه سر لوبې پيل کړې او وې ويل:

- څومره خوږ دی !

هغې خپل مېړه ته مخ ورواړاوه او وې ويل:

- خو زه په دې نه پوهېږم نيکولايه ! چې ته څنګه ددغو ښکلاوو په معجزو نه پوهېږې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیکولای په ساړه غلچک ماشوم ته وکتل او وې ویل:

-نه پوهېږم او نه کولای شم پوه شم ، د غوښه یوه ټوټه ده. او پر پییر یې غږ وکړ:

پییره درځه چې ځو !

ګرافینې ماریا چې هڅه کوله خپل مېړه له ملامتۍ وژغوري، وویل :

- خو رښتیا خبره داده چې هغه د غه شان مهربانه پلار دی، خو مهرباني هغه وخت پیل کېږي چې ماشومان یو کلنۍ او یا همدغه شان یو منګ ته ورسېږي.

ناتاشا وویل:

-نه، پییر لکه د مینځې په شان د هغوی پالنه کوي، هغه وایي چې د هغه منګولې د ماشومانو د زانګو لپاره جوړې شوي دي، ورته وګورئ !

پییر ناڅاپه وخندل:

- نه یوازې د دې لپاره. او له ماشومه یې غېږ تاو کړه او مینځې ته یې ورکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

لکه د بلې هرې کورنۍ په څېر، په لیسه ګورې کې د میشتې کورنۍ غړو هم څو ډوله ډول او له یو بله جلا او چور بل ډول دنیاګانې او ګډه ژوند درلود. ددوی هرې دنیاګۍ خپلې ځانګړتیاوې لرلې، هغوی هر یو د یو بل په وړاندې سره تیریدل، خو دوی ټولو بیا پر یوې خوږې او هم آهنګه دنیاګۍ راټول وو.

په کورنۍ کې هره یوې پېښې د ټولو لپاره یو ډول اهمیت درلود او د ټولو لپاره په یوه اندازه د خوښۍ او یا خواشینۍ وړ وه. خو هرې دنیاګۍ بیا ځانته ، پرته له هغه چې یو له بل سره اړیکي ولري، دخوښۍ او یا خواشینۍ لامل لرونکې پېښې لرلې.

خو څنګه چې د پېیر راتګ ، یوه خوښۍ ښنونکې پېښه وه ، پر ټولو یې یوهمدا شان دخوښۍ یو ډول اغیز کړی و.

چوپړان، دبادرانو وفاداره قاضیان ، څکه هغوی دبادارانو په اړه قضاوت نه د هغو دخبرو او احساساتو له مخې بلکې د هغوی د ژوند دبهیر او کړو وړو له مخې کوي. ټول د پېیر په راتګ خوشاله وو ، څکه هغه پوهېدل چې کله هغه پرځای وي، هر څه ښه وي. هم دوی، له دې امله خوشاله وو چې د اختر د رار سبدو په ویاړ به دوی له هغه نه نوي نوي سوغاتونه تر لاسه کړي.

ماشومان او د هغه ښوونکي د پېیر راتګ ته څکه خوشاله وو ، چې له پېیره پرته بل هېڅ چا هغو ته په خوښیو او جشنونو کې د ونډې اجازه نه ورکوله. هغه یوازیني څوک و چې د اکوسو (هغه یوازینۍ نغمه چې دده زده وه) په هغې پوهېده او کولای یې شول هغه له ساز سره وغږوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دده په وینا له دغې نغمې سره هره نڅا کېدای شوه او دا خبره خو ټولو ته څرګنده وه چې هغه بې شمېره سوغاتونه هم راوړي وو.

نیکولای جان چې اوس پنځلس کلن ډنګر ځوان ، ګونځې زرینې څېې ، ښکلې سترګې، ځیرکه خو خواره بشره یې لرله، ځکه خوشاله و چې پېیر کاکا یې (هغه یې په همدې نامه یاداوه) دده لپاره د ټولو غوره چارو بېلګه او ورته ګران و او هغه یې ستایه بل. هېڅ څوک پیدا کېدای نه شو چې د نیکولای په ژوند کې، د پېیر او له هغه سره دده دمینې ځای ونیسي. که څه هم هغه ډېر کم هغه لیده ، خو بیا هم دغه مینه بې ساري وه. ګرافینې ماریا په ټول توان هڅه کوله ، نیکولای دې ته وهڅوي چې ددې له مېړه سره ددې په شان مینه پیدا کړي، خو نیکولای جان له پېیر سره مینه کوله. نیکولای ته ، نیکولای جان ګران و ، خو د هغه مینه له نیکولای جان سره لږ د سپکاوي رنګ درلود ، حال دا چې پېیر دلمانځنې تر کچې ورته ګران و. نیکولای جان نه ددې هیله لرله چې د نیکولای په څېر د سواره پوځ افسر شي او نه یې د ګیورګي د نښان ویاړ غوښته ، د هغه هیله دا وه چې د پېیر په شان یو پوه ، ځیر او مهربان سړی واوسي. د پېیر په مخې کې به تل د هغه بر بشرې د خوښۍ ځلا غوړېدلې وه او هر وار به چې له هغه سره غږېده ، هغه به غوړېده او سا به یې تازه شوه. هرڅه به چې پېیر ویلې ، د هغه ټولې خبرې به یې په ځیر اوریدلې او یوه یې هم نا اوریدلې نه پرېښوده. او بیا به یې له خپل ښوونکي دوسال سره یادولې او یا به چې کله یوازې شو ، هغه به یې له ځانسره رایادولې او د پېیر د خبرو پر هریوې کلمې به یې فکر کاوه. د پېیر پخوانی ژوند ، له ۱۸۱۲ کاله مخکې د هغه بدمرغۍ او نابریاوې (هغه په دې اړه له اوریدلو کیسو نه ، ځانته تته شاعرانه دنیاګۍ جوړه کړې وه) په مسکو کې پر هغې تیرې شوې پېښې ، اسارت ،. پلاتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

کراتایوف کیسي (چې په خپله له ده نه یې اوریدلې وې). له ناتاشې سره د هغه مینه (زلمي په خپله په ځانګړي توګه له هغه سره مینه لرله) او تر ټولو غوره دا چې دده له پلار سره د پییر دوستي چې د نیکولای جان نه یادیده او نه پرې پوهېده ، ټولو دغو چارو له پییره دده لپاره یو سپېڅلی اتل جوړ کړی و.

هغه خبرې چې. پلار او ناتاشې په اړه یې دلته اوریدې او د هغې لېوالتیا او خواخوږي، نه چې دده. پلار په هکله د پییر په خبرو کې راڅرګندیده، د هغه خوږوالي، ستاینو او لطافت نه چې دده. پلار په اړه دخبرو په لړ کې په ناتاشا کې راپیدا کېدل، نیکولای کرار کرار د هغې مینې دکچې اټکل کاوه چې دده پلار له ناتاشې سره لرله. د هغه پلار، د خپل مرګ په وخت ، هغه (ناتاشا) خپل ملګري (پییر ته) سپارلې وه چې څارنه یې وکړي. نیکولای چې پلار هېڅ نه وریادیده، هغه یوازې د ګوګل دیوه یاد او له سترګو نه د اوښکو له څاڅکو نه پرته په بل ډول تصور کولای نه شو. پلار دده لپاره د یوه خدایي روح بڼه لرله. هغه د پییر په راتګ ډېر خوشاله و.

مېلمانه د ییېیر په راتګ ځکه خوشاله او نیکمرغه وو چې په هره ډله او بنډار کې به چې دی و ، هغه ته به یې شور او مستي وربښله.

ناتاشې خو څه کوي چې د کورنۍ مشرغړي، د پییر په راتګ ځکه خوشاله وو ، چې کله به هغه دلته و ، ژوند به خوشاله او آرامه و.

زړې ښځې په دې خوشاله وې چې پییر هرو مرو له ځانسره سوغاتونه راوي او له ټولو نه لا غوره په دې ښه پوهېدل چې د هغه په رارسېدو سره ناتاشا بیا ژوندي او تازه کېږي.

پییر دځان په اړه د خلکو دغه ډولا ډول خبرې اوریدې ، احساسولې او هڅه یې کوله چې دهرې ډلې ارمان پوره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيير چې خورا سودا يي او هېروونکی سړی و ، اوس به يې هرڅه د هغې ليکنې له مخې چې ښځې يې ورته ليکل ، اخيستل، آن د خوا ښې او اوښې سپارښتنې څه کوې چې د مېرمن بيلووې او خپلو خورځو لپاره سوغاتونه يې هم نه و هېر کړي. .
له هغه ورځې چې پيير ، په لوی کور کې ژوند پيل کړ او د دا سې لوی کور مشري چې لوی خرڅ يې درلود ، ورپه غاړه شوه، په حيرانتيا يې دې ته پام شو چې ترپخوا يې خرڅونه کم شوي دي او د هغه مالي چارې (چې د هغې د پخوانۍ ښځې د خرڅونو او پورونو له امله خرابې وې) بېرته ښې شوې دي. ژوند ځکه ارزان و چې خرڅونو نظم پيدا کړی و. د پخوانی پرتمين ژوند ، چې پرتمين والي يې هره شېبه په بدلون والي کې و ، نوريې يوه ننبه هم پاتې نه وه. پيير بيا د هغه د پيل کېدو لېوا تيا نه لرله. هغه دا سې انګېرله چې د هغه دژوند بهير اوس په غوڅه او د تل لپاره تاکل شوی دی او د دغه بهير بدلون تر مرګه دده په واک کې نه دی. . .
پيير په خورا خوشالۍ او موسکا خپله اخيستل شوې سودا سره جوړوله... او سوغاتونه يې را واخيستل. .
د سوغاتونو تر ټولو وروسته، هغوی لومړی د ماشومانو کوټې او بيا مشرې ګرافينې ته ورغلل.
کله چې پيير او ناتاشا چې سوغاتونه يې په غېږ کې وو ، د هر کلو کوټې ته راننوتل ، ګرافينه د تل په شان... په قطعو د فالونو په ليدو اخته و.
د ګرافينې عمر اوس له شپېتو اوښتی و. د هغې ويښته ټول سپين شوي وو او ځانګړې خولۍ يې پر سر کېښوده... مخ يې ګونځې ګونځې شوی و ، پاسنۍ شونډه يې خولې ته ننوتلې وه، سترګې يې نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو نه ځلېدلې او مړاوې شوې وې.

د زوی او مېره تر مرګه وروسته چې یو په بل پسې مړ شول، هغې بد مرغۍ احساس کاوه، په دې دنیا کې ژوند ورته نه کومه معنی، نه کوم ارزښت او نه دې کوم ارمان درلود. هغه خوري، څکي او ویدېږي، کله به ډېره تازه وه، خو ژوند خوند نه ورکاوه. هغې په ژوند کې له آرامۍ او کراری نه پرته د بل څه هیله نه لرله او آرامي دې یوازې په مرګ کې موندلای شوه او تر هغه پورې چې مرګ رارسېدلای نه و، هغه دې ته اړ وه چې ژوندۍ واوسي. یعنې خپل وخت او د ژوند له توانه ګټه واخلي. په هغې کې هغه څه پریمانه لیدل کېږي چې په خورا وړو ماشومانو او خورا عمر خوړلو کې لیدل کېږي. د هغې په ژوند کې د دې د روح نه بهر کوم بل ارمان نه لیدل کېده، خو داسې ښکارېده چې یوازې دا دې ته اړتیا لري چې خپل بېلابېل توان وکاروي او خپل ډولا ډول هیلې او ارمانونه ترسره کړي. هغې دې ته اړتیا لرله چې وخوري، ویده شي، فکر وکړي، وغږېږي. وژاړي، کار وکړي، خفه شي او نور یوازې له دې کبله چې خېټه یې لرله، ماغزه یې لرل، غړي یې لرل، عصب یې لرل او بدن یې لاره.

هغې کله ناکله لکه د ماشومانو داسې ژړل، ځکه هغې د اوښکو تویولو ته اړتیا لرله. په دې ډول هغه څه چې د نورو وګړو لپاره یو ارمان و، د دې لپاره یوازې یوه پلمه وه.

د ساري په توګه دې به سهاري، په تیره بیا چې کله به یې د شپې کوم غوړ څه خوړلي و، دې ته اړتیا ارله چې چاته زړه تش کړي او هغې د دې کار د سرته رسولو لپاره، له هرې رارسېدونکې پلمې نه کار اخیست او آن د مېرمن بېلووې له کوښو والي نه.

هغې به په زګېروي وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ګرانې، دا سې ښکاري چې نن هوا توده غوندې ده ؟
بېلووې به ځواب ورکړ:
-څنګه را غلل ؟ ګرا فینه به په غضب شوه او و به غړمبېده:
- دا نه یوازې کښه نه ده، احمقه هم ده.
بله پلمه چې دې به زړه پرې تشاوه، هغه ددې د بو یولو تنباکو وو. کله به یې ویل چې تنباکو ډېر وچ دي، کله به یې ویل چې زیات لامده دي او کله به یې ویل چې سم میده شوي نه دي. تر دغو خوابدیو او قهرونو نه وروسته به یې په څېرې کې ګونځې را پیدا شوې، مینځې او چوپړانو به ددغو ښو تر را څرګندیدو وروسته په دې پوهېدل چې څه وخت به تنباکو وچ وي، څه وخت به د کښې بېلووې وار وي او څه وخت به بیا تنباکو لامده وي او څه وخت به بیا ددوی د بادارۍ څېره تګه ژېړه شي. همدا چې هغې به د خپل تریخي نه پلمې جوړولې، همدا شان یې اړتیا لرله خپل نور بدن وکاروي او ددې چارې د سرته رسولو لپاره به یې په قطعو کې فال کوت، خو کله چې به یې ژړا ته زړه وشو، د خدای بښلي ګراف یادونه تر ټولو غوره او ښه پلمه وه. کله به چې د سودا او تشویش اړتیا پیدا شوه نیکولای او د هغه روغتیا خبرې تر ټولو ښې پلمې وې. او کله به یې چې غوښتل څوک خوابدي کړي، د ژبې کوخک یې، ګرافینې ماریا ته ښکنځل و. کله به یې چې د غاړې تازه کولو ته اړتیا لیدله، دا په دوديز ډول له ډوډۍ او د ماښام تر شپږو بجو وروسته، په تیاره کوټه کې، نورو ته د تیرو زمانو، هماغه کیسه کول و چې په وار وار ټولو اوریدلې وه.
د کورنۍ ټول غړي، ددغې بوډۍ په دغه حال ښه پوهېدل، خو هېڅکله یې په دې اړه څه نه ویل. ټولو په هر ډول چې کولای شول، د هغې د هیلو او اړتیاوو د پوره کولو لپاره هڅې کولې. یوازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیکولای، پییر، ناتاشې او ګرافینې ماریا به کله ناکله یو بل ته په کتو کتو او نرۍ غمرلې موسکا، ددې له دغو اندېښنو نه اندېښنه ځرګندوله.

خو دغو غلچکونو له دې نه پرته یو بل ځه هم ویل. دغو غلچکونو یو بل ځه هم ویل او هغه دا چې مشرې ګرافینې په دې ژوند کې نورنو خپلې ټولې چارې تر سره کړې وې، هغه تل داسې نه وه لکه اوس چې لیدل کېږي او بله دا چې یو وخت نه یو وخت مونږ ټول دغه دریځ او حالت ته رسېږو، نو ځکه باید په خورا مینې او لېوالتیا هغې ته د درناوي سر ټیټ کړو ، ځان دغې لارې ته چمتو کړو او د هغه چا په وړاندې چې یو وخت مونږ ټولو ته ګرانه او دژوند دبهېر قوت وه او اوس په دغه حال شوې ده، مهربانه او خواخوږي واوسو او مرګ په یاد ولرو.

له دې سره هممهاله غلچکونو ویل:

- یوازې احمقو، سخت زړو او خورا وړو ماشومانو دغه حالت درک کولای نه شو او له هغې نه دپردیو په شان لرې کېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳

کله چې پېير له خپلې ښځې سره مېلمستون ته راننوتل ، ګرافینې په قطعو کې د فال په لیدو ، خپل د خیال مرغه آرامه کړی و. هغې د عادت له مخې بیا هغه خبرې تکرار کړې چې له سفره د پېير د راستنېدو او یا د زوې د راتګ په وخت کې به يې کولې.

-باید راغلی وای، باید راغلی وای. لارې ته په کتو کتو مې سترګې وختې، ګرانه ! شکر د خدای دی !

هغې ته د راوړل شوي سوغات تر ورکولو وروسته، هغې خپله هغه خبره تکرار کړه چې د سوغات تر اخېستو وروسته يې باید کړې وای:

-ګرانه ! دا سوغات مهم نه دی، مهمه داده چې زه بوډۍ دې په یادوم.

خو داسې برېښېده چې په دې شېبه کې دې د قطعو په پاڼو کې خپل فال لیده، د پېير راتګ په دې نه دی تمام شوی. کله چې يې د فال لیدل پای ته ورسول د سوغاتونو په کتو لګیا شوه. د هغې د قطعو لپاره یو ښکلی او خورا ښابسته پوښ ، یوه چیني پیاله چې په شنه راڼه رنګ، رنګ شوې او سرپوښ يې هم درلود. پر پیالې د یوې ځوانۍ نجلۍ تصویر هم انځور شوی و. یوه زرینه تنباکمروړه چې د ګراف ځېره پرې انځور او د پېير په سپارښتنه ، په پترزبورګ کې میناتوري شوې وه(ګرافینې له مودو مودو د دغه شي هیله لرله)هغې چې ژړا ته يې زړه نه کېده، نوځکه يې په بې پروا يۍ تصویر ته کتل او د تنباکمرړې په کتو لګیا شوه.

هغې ، هغه څه چې تل ویل، بیا يې تکرار کړل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-ښه ګرانه ! خوشاله او آرامه دې کړم، خو تر ټولو غوره ډالۍ دا دي چې ته په خپله راغلې. دا له هېڅ ډالۍ سره برابر بدلای نه شي. ګوره ! لږ به دې خپله ښځه ښکنځلې وای. ته څه وايې، هغه بې له تا نه لکه لېونۍ دا سې وي. نه څه ويني او نه څه اوري.

هغې خپلې خبرې تکرار کړې او خپلې مېنځې ته يې وويل:

- ګوره اناتيموفيوفنا ! دغه ته وايي زوي ! څه ښکلې قطعې يې راته راوړي دي.

مېنځې هغه سوغاتونه واخېستل ، وې کتل او ښکلا ته يې حيرانه شوه.

که څه هم پېير، ناتاشا ، نيکولای، ماريا او نيکولای جان ډېرې خبرې درلودې ، خو د مشرې ګرافينې ترمخې يې هغه خبرې نه شو کولای. هغوی د هغې تر مخې دا خبرې ځکه نه شي کولای چې ګواکې له هغه يې پټولې بلکې له دې امله چې هغه د ژوند له بهېره دومره لرې پاتې شوې وه چې که د کوم شي په اړه د هغې تر مخې خبرې پيل شوې وای، بايد د هغه د بې شمېره بې ځايو پوښتنو ته ځوابونه ووايي چې په وار وار سره ستا د خبرو په مېنځ کې کېږي ، تکرار ځوابونه ووايي: يعنې هغه مړ شو ، هغه واده وکړ ، هغه څه چې د دې له ياده وتلي وو ، خو بيا هم دوی د دود له مخې په مېلمستون کې د چای لپاره کېناستل او پېير د ګرافينې هغو پوښتنو ته چې نه يې د دې لپاره ګټه لرله او نه د بل چا لپاره په زړه پورې وې، ځوابونه ويل. د ساري په توګه هغې پوښتل چې سردار واسيلي زوړ شوی دی او ګرافينې د ماريا الکساندرفنې سلامونه رالېږلي او داسې نور او نور. . .

دغه خبرې اترې چې د هېڅ چا لپاره به په زړه پورې نه وې، خو هرو مرو به د چای په ټوله موده کې روانې وې. د کورنۍ غړي د چای ميز ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتوول وو او سونیا سماوار ته نېږدې ناسته وه. ماشومان، د هغو ښوونکي او روزونکې ، ټولو خپل چای څکلی او د ځنګ له کوټې نه یې د شر او شور غږ راته. هرڅوک د میز تر شا په خپلو ځایو کې ناست وو، نیکولای د واړه میز شا ته، د بخارۍ تر څنګ کېناست او ده به هلته چای وروړ. میلکا پخوانۍ ښکاري سپۍ چې د پخوانۍ میلکا لور او دبشرې ټول وینښته یې تک سپین او برندې تورې سترګې یې لاپسې په کې وتلې برېښېدې ، دده څنګ ته ، په لاستي لرونکې څوکۍ کې پرته وه.

دینیسوف چې د سرګونځ وینښته ، برېت او ږیره یې مخ په سپینېدو و ، د جنرالۍ د دریشۍ تڼۍ یې خلاصې کړې وې، دګرافینې ماریا څنګ ته ناست و. پېیر د خپلې ښځې او مشرې ګرافینې ترمنځ ناست و. هغه، د هغه څه په اړه خبرې کولې چې تصور یې کاوه مشره ګرافینه پرې پوه او هغې ته په زړه پورې وي. هغه د بهرنیو ، کورنیو او نورو ټولنیزو پېښو او د هغو کسانو په اړه خبرې وې چې یو وخت د ګرافینې د لیدو کتو او بنداړونو دډلې غړي او د هغې همزولي وو او ددې په شان یې د خپل ژوند وروستۍ شپې ورځې تیرولې. هغوی د خپل ژوند د کروندې پاتې وږي راټول. دګرافینې لپاره رښتینۍ نړۍ او ژوند په ځانګړې توګه همدغه دده د زاړه عمر خوړلی او دځوانۍ همزولي وو. ناتاشا د پېیر ښه طبیعت او د هغه تاند والي ته کتل، په دې پوهېده چې سفر یې ښه په زړه پورې تیر شوی دی او هغه غواړي په دې اړه ډېر څه ووایي، خو هغې نه شو کولای د ګرافینې تر مخې وغږېږي.

دینیسوف چې د دوی د کورنۍ غړی نه و ، نه یوازې په دې نزاکتونو یې سر نه خلاصیده بلکې له حالاتو هم څه ناراضه غوندې و ، ډېر لېوالـه و چې په پترزبورګ کې په تیریدونکو پېښو خبر شي، نو ځکه یې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېيره هيله کوله چې د سيميونوفسکي دغونډ د وروستيو حالاتو يا د ارکيچيېوف د کارونو او يا هم دانجيل د پلويانو د ټولنې په اړه ورته وغږېږي. پېير به کله ناکله بې ارادې د هغو پوښتنو ځوابونه پيل کړل، خو ناتاشا او نيکولای به بيا د هغه پام د شهزاده، ايوان او ګرافينې ماريا انتونووا دروغتيا او همدې ته ورته نورو خبرو په اړه مرکې ته ور واړاوه.

دينيسوف وپوښتل:

- ناسو څه وايئ؟ دا د ګوسنر او تاتارينوا (دا د هغه وخت د پترزبورګ دعرفاني ډلې غړي وو چې ګڼ شمېره پلويان يې لرل) اپلتې لا دوام لري؟

پېير په لوړ آواز وويل:

-څنګه دوام لري؟ تر هر بل وخته په پياوړي توګه. دانجيل د پلويانو ټولنه؟ اوس د حکومت زياتره غړي په کې غړيتوب لري.

ګرافينې چې له خپل چايه غړپ کاوه او داسې برېښېده چې غواړي تر ډوډۍ وروسته د خپل تريخي د تشولو لپاره پلمه پيدا کړي، وويل:

- دا ته څه وايئ؟ حکومت؟ په دې خو مې سر خلاص نه شو. په دې وخت کې نيکولای خبرو ته ځکه ورودانګل چې پوهېده، څنګه دا خبره مورته وکړي چې هغه پرې پوه شي، وې ويل:

-دغه شهزاده الکساندر نيکولاويچ ګوليڅن، يوه ټولنه جوړه کړې ده او وايي چې هغه ټولنه اوس ډېر خلک لري.

پېير په بې احتياطۍ وويل:

- ارکيچيېوف او ګوليڅن؟ هوکې دغه دوه يعنې ټول حکومت. هغه هم څه حکومت، هر چېرې دوکې دي او دوکه مار، ټول ډار ېږي.

ګرافينې په خواشينۍ وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- دا څه معنی لري ؟ د شهزاده الکساندرنیکولایچ څه ګناه ده ؟ هغه خورا ویاړمن سړی دی. ما په هغه وختو کې ، هغه د ماریا انتونوفنا په کورکې لیدلی و.

خو هغه له دې امله چې ټولو چوپتیا غوره کړې وه، لا پسې خواشینې شوه او دوام یې ورکړ:

- دا څه زمانه شوه ؟ ټول پر ټولو قضاوت کوي ! ټول وايي د انجیل د پلویانو ټولنه ! ښه، نو د دې عیب په څه کې دی ؟ تر دې خبرو وروسته پاڅېده (او ټول نور هم پاڅېدل) په تریو تندي او غوره بڼه د مېلمنو په منځ کې خپل میز ته ورغله او کېناسته.

د هغې چوپتیا په منځ کې چې پر ټولو خوره وه، له ګاونډۍ کوټې د ماشومانو د خندا او غږېدا غږ راوریدل کېده.

داسې بریښېده چې د ماشومانو تر منځ کوم داسې څه پېښ شوي و چې د هغوی د خوښۍ او شر و شور لامل و.

د دغه ټول شر او شور په منځ کې د کمکۍ ناتاشې چغې له ورایه پېژندل کېدې چې ویل یې:

- چمتو دی، چمتو دی !

پیېر ګرافینې ماریا او نیکولای ته وکتل (خپلې ښځې ته خو یې تل کتل) او د زړه له کومې یې وخندل او وې ویل:

- څه کوډګره موسیقي ده.

ګرافینې ماریا وویل:

- دا ، آنامکاروفنا د جورابو اوبدل پای ته رسولي او جورابې یې چمتو شوي دي. دا ټول شر او شور د همدې لپاره دی.

پیېر ودانګل او وې ویل:

- ځم چې وګورم. هغه د دروازې په خوله کې ودرید او وې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ته پوهېږې، د څه له امله مې دغه موسيقي خوښېږي ؟ دا تر هرڅه ښه او چمتو دي. نن چې دې خواته را روان وم، هر څومره چې کورته رانېږدې کېدم ګبنې او نا آرامي لا پسې زياتېدل، خو کله چې سرای ته راننوتم او داندرې جان شر او شور مې واورید ، پوه شوم چې هرڅه ښه دي او کرار شوم.

نیکولای د هغه خبره ورسره ومنله او وې ویل:

- پوهېږم، پوهېږم، زه له دې احساس سره ښه آشنا یم. زه نه شم کولای هغې کوټې ته ورشم، ځکه دغه جورابې ماته یو ناڅاپي سوغات دي او زه ترې خبر نه یم.

پېير د ماشومانو کوټې ته ورننوت او د هغو د ورننوتلو سره د هغو چغې او نارې او شر وشور لا پسې زيات شو. د پېير غږ واورېدل شو:

- ښه انا ماکاروفنا ! دلته دې خواته ، د کوټې منځ ته راشه او ماته غوږ شه. زه به وایم یو ، دوه او کله چې ووایم درې، ته به دلته ودرېږې. ته هم زما څنګ ته راشه، ښه، یو ، دوه... چوپتیا خوره شوه. درې !

او په کوټه کې د ماشومانو د خوښۍ او شر وشور څپو انګازې جوړې کړې.

هغوی چغې وهلې:

-دوه دي، دوه دي !

دا درې جورابې وې، دا دوه جورابې ، انا ماکاروفنا ، په داسې ښه همماله جورابې اوبدلې چې راز يې يوازې دې ته څرګند و او کله چې د هغو اوبدل پای ته ورسېدل، هغې په يوه بريالي او وياړمن خوځون د ټولو ماشومانو ترمخې يو له بلې رااو ويستلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴

تر دې لږه موده وروسته ماشومان مخه ښې لپاره راغلل، ټولو يو له بل سره ښکل کړل ، ښوونکو او روزونکو يو بل ته درناوی وکړ او لاړل. يوازې دوسال پاتې شو او د هغه زده کوونک... هغه په کراره خپل زده کونکي ته وويل چې ښکته لاړ شي.

نيکولای بالکونسکي هماغه شان په کراره ځواب ورکړ:

-ښه ښاغليه دوسال ! زه مې له ترور نه هيله کوم او همدلته پاتې کېږم.

نيکولای بالکونسکي خپلې ترور ګرافينې ماريا ته ورغی او وې ويل:

-ترور جانې ! اجازه راکړئ همدلته پاتې شم.

د هغې څېرې همهاله د زاريو، ګېنې او برندوالي څرګندونه کوله.

ګرافينې ماريا هغې ته وکتل، بيا يې پيېر ته مخ ورواړاوه او وې ويل:

-کله چې تاسو دلته ياست، هغه نه شي کولای بلې خواته لاړ شي.

پيېر د سويدني سړي (دوسال) لاس کېښکود او وې ويل:

- زه يې خپله بيا تاسو ته درولم. شپه په خير ښاغليه دوسال !

هغه په موسکا نيکولای ته وويل:

-ما او تا هېڅ نه دي ليدلي.

بيا يې مخ ګرافينې ماريا ته ورواړاوه او وې ويل:

- هغه څنګه ورته، ورته دی.

د هلک څېره تکه سره شوه ، بيا ګلابي شوه او سترګې يې وځلېدې او بيا يې د خپلې پوزې له څوکې پيېر ته ورو وکتل او وې پوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- پلار ته ؟

پېير هغه ته سر وښوراوه او خپله ځنډنۍ کيسه يې بېرته ماشومانو ته پيل کړه.

ګرافينې ماريا خپل ګڼ اوبده او ناتاشا له خپل مېړه نه بل پلو سترګې غړولې. نيکولاى او دينيسوف پاڅېدلي او پيپونه يې راغوښتي وو او څښول يې. هغوى له سونيا نه چې په پريشانۍ کې ډوبه ، دسماوار ترڅنګ ناسته وه، چاى يې اخيست او له پېير نه يې پر له پسې پوښتنې کولې. ګونځې څېې، رنګ الوتى، ناروغ وزمى ماشوم چې سترګې يې ځلېدې په يوه کنج کې داسې آرام ناست وچې د چا ورته پام نه و. کله ناکله به يې خپل سر له ګونځنيو څنو او نرۍ غاړې سره له پرانستي ګريوان نه راوويست او هغه پلو ته چې پېير ناست و، وراړاوه او بيا به کله ورېږديد ، له ځان سره به يې څه وويل او داسې بريښېده چې کوم نوى او پياوړى احساس احساسوي.

خبرې دلوړو چارواکو غيبت او د هغو په اړه پر آوازو وه، پر هغو خبرو چې د کورني سياست غوره برخه ګڼل کېدې. دينيسوف په حکومتي چارو کې د خپل نه بري له امله ، له جکومت ناراضى و، په خپل ګمان يې ، په خورا خوښۍ هغه څه حماقت بلل چې اوس په پترزبورګ کې تيريدل او په خورا سپکه يې د زړه له کړمې په ترخه ژبه غندل. هغه په چغو چغو نارې وهلې:

- پخوا به که الماني واى ښه قدر دې کېده او اوس بايد دتاتارينوا او مېرمن کرودنر (هغه الماني ښځه چې په المان کې له ټولواک الکساندر سره آشنا شوې وه او هغه يې له عرفان سره آشنا کړى و) په وړاندې لاس په نامه و اوسي. او دالماني عرفاني شاعر اکارتسهاوزن، او د هغه په شان نورو شاعرانو اوليکوالو شعرونه ولولي. آخ چې يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وار يې بيا هغه زموږ ځوان بناپارت را خوشې کړی وای. هغه نارې و هلې:

-زه نه پوهېږم، دا څه معنی لري چې د سميونوفسکي دغونډ قوماندانې شواتر ته سپاري (دغونډ افسرانو د لومړي الکساندر لهدغې ټاکنې سره مخالفت درلود) هغه چاته چې ديوه ساده سرباز عقل هم نه لري.

نيکولای که څه هم د دينيسوف په شان ټولې چارې احمقانه نه ګڼلې، خو دا يې ښه ګڼله چې د حکومتي چارو په اړه خبرې اترې وشي. هغه دا ويل چې څوک وزير ټاکل شوی دی، کوم څوک والي ټاکل شوی، ټولواک دا خبرې کړې او هغه وزير داسې يا هغسې بې ساري کارونه کړي دي. او بايد خبرې پرې وشي. هغه له دې خبرو سره لېوالتيا لرله چې په دې ټول سره وغرېږي او له پېيره هم پوښتنې وشي، خو د دغو دوو تنو پوښتنې او ځوابونه د لوړ پوړو او حکومت په اړه له غيبته پورته کوم دريځ نه پيدا کاوه.

خو ناتاشا چې د خپل مېړه له ټولو کړو وړو او خيالو سره آشنا وه، ليدل چې پېير له ډېره وخته دې ستړګه په لاره دی چې خبرې بدلې او خپل د زړه ناويل شوی حال چې دی د هغه لپاره پترزبورګ ته تللی و، ووايي. دی د خپل همدې خيال لپاره هلته تللی و، چې هلته د هغه په اړه له خپل نوي ملګري سردار فيودرويچ سره مشوره وکړي، ناتاشې د هغه مرستې ته ور ودانګل او وې پوښتل:

- له سردار فيودرويچ سره دې کارونه څنګه شول ؟

نيکولای وپوښتل:

- څه کارونه ؟

پېير خپل شا او خواته وکتل او وې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هماغه کارونه، هماغه ! ټول ويني چې کارونو داسې خراب دي چې ناشوني دي چې داسې دوام پيدا کړي. ټول پاک او صادق خلک بايد په دې برخه کې مرسته راسره وکړي او د خپل توان په کچه اغيزمن و اوسي. نيکولای تندی څه تريو غوندې کړ او وې پوښتل:
- ښه او صادق خلک څه کولای شي ؟ نه پوهېږي هغوی به څه وکړي ؟ - ښه داسې...
نيکولای وويل:
- درځه چې زما دفتر لاړ شو.
ناتاشا چې له ډېرې مودې سترګه په لاره وه چې راشي او هغه ماشوم ته دشودې ورکولو لپاره وروغواړي. دمينځې د آواز په اوريدو دماشومانو کوټې ته ورغله. ګرافينه ماريا هم له هغې سره لاړه. نارينه دفتر ته لاړل. نيکولای بالکونسکي ته د ترور د مېړه پام نه شو. هغوی پسې دی هم لاړ او په يوه تياره کنج کې کړکۍ ته نږدې د نيکولای د ميز شا ته کېناست.
دينيسوف وويل:
-ښه، نو اوس راته ووايه چې څه کولای شي ؟
نيکولای وويل:
-هماغه ابدي خيال پلو !
پيير پرته له هغه چې کېني ، کله به په کوټه کې ګرځېده، کله به ځای پر ځای ودريد ، په داسې حال کې چې له خبرو سره يې هممهاله لاسونه ښورول، وويل:
- هو کې، دغسې ! د په پترزبورګ کې حالات دغه شان دی چې زه يې درته وايم. ټولواک له چارو سره هېڅ کار نه لري. هغه چور په صوفيانه، عرفاني ژوند کې ډوب دی. د پيير لپاره اوس دصوفيانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند ګناه نه بښېدونکې وه. هغه اوس يوازې د آرام او هوسا ژوند په خيال کې دی، هغه اوس يوازې آرامۍ ته اړتيا لرله او آرامي هغه ته يوازې بې وجدانه او بې وياړه خلک ورکولي شي. داسې خلک لکه ماګنيڅکی او ارکچييوف او دوی ته ورته او نور هغه کسان چې په بې پروايۍ وژنې کولای شي او په خلکو کې په بې ساري توګه فريادونه خفه کوي... هغه مخ نيکولای ته وروا ړاوه او دوام يې ورکړ:

- ته دا مني، که تا خپله دجايدادونو د چارو مشري نه کولای او له خپلې آرامۍ نه پرته بل خيال دی نه لرلای چې څومره دی اداره کوونکی بې رحمه وای ، په هماغه کچه به ته آرامه وای.

نيکولای وويل:

- نو ښه !نو ته دا خبره بيا د څه لپاره کوي ؟

پېير وويل:

- هر څه د مرګ لور ته روان دی. په محکمو کې غلا او بډې، په پوځ کې نه يوازې زور زياتي، پوځ او نور خلک بيګاري او وهلو ته اړوي. هغوی په عذابوي، پوهه د تباهۍ پلو درومي، هر هغه څه چې ځوان او سپېڅلي دي، وژل کېږي، ټول ويني او پوهېږي چې داسې نور امکان نه لري، زور زياتي داسې کچې ته رسېدلی دی چې نور يې زغم يې ناشونی دی. پېير هم د ټولو نورو هغو کسانو په څېر له هغه ورځې چې حکومت شته والي لري ، کارونو ته يې ځير دی. يوه ورځ نه يوه ورځ به هر څه پای ته ورسېږي او چاودنه به وشي. ما په پترزبورګ کې دغه ټول، ټولو ته ويل.

دينيسوف وپوښتل:

-چا ته دې وويل ؟

پېير ترسترګو لاندې په معنی لرونکې بڼه هغو ته وکتل او وې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-سردار فیودر او نورو ته‌ولو ته. دا څرګنده ده چې په ښوونې او روزنې، خیره چارو او نورو ټولو کارونو کې سیالي خورا ښه کار دی. دا ښه تکل دی، خو په او سنیو حالاتو کې ، نور څه په کار دي.

په دې وخت کې د نیکولای، خپل خوریي، نیکولای جان ته پام شو. د هغه تندی تریو او هغه ته ورنږدې شو او هغه ته یې وویل:

-ته دلته څه کوې ؟

پییر وویل:

- څه کوې ؟ پربږده هغه دلته پاتې شي...

پییر، د نیکولای مړوند راونیو او خپلو خبرو ته یې دوام ورکړ:

-ما هغه ته وویل چې ستاسې چارې ښې خو کمې دي، اوس دې ته نور څه په کار دي. کله چې تاسې ټول ولاړ او دې ته سترګه په لاره یاستې چې هره شیبه دغه نازک مزی (پړی) وشلیږي ، کله چې تاسې چې ټول، هرو مرو کېدونکي (کودتا) بدلون ته انتظار یاست. ښه به دا وي چې زیات شمېر خلک یو بل ته لاسونه سره ورکړي او ددې لپاره یې ښه یې سره کلک کړي چې ددغه نوغي (مصیبت)مخه ونیول شي. ټول ځوانان، ټول پیاوړي کسان هغه پلو ته هڅول کېږي او ټول د تباهۍ پلو ته روان دي. یو ښځې تیرباسي، بل د دریځ او منصب لېوني دی، بل د شهرت غوښتونکی او د پیسو په هیله له هغې بلې ډلې سره یو ځای کېږي. ما او تا غوندې ناپیلي کسانو ته هېڅ نه پاتې کېږي. زه وایم راځئ د هغې ډلې شمېر زیات کړو چې دا شعار وایي:

- راځئ نه یوازې د خیر غوښتنه بلکې خپلواکي او ناپیلتوب هم وي.

نیکولای خپل خوریي پر ښود ، څوکۍ یې منځنی ځای ته راپورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهله، پر هغې کېناست ، پيېر ته يې غوږ نيولی و ، په نارضايتي يې ټوخل او تندی يې لا دم په دم تريو يده ، هغه چغه کړل:

د څه لپاره هلې ځلې او هڅې ؟ او له حکومت سره به ستاسې اړيکي څنګه وي ؟

ـ ګوره څه اړيکي ! د ملګرتيا اړيکي ! که حکومت زموږ د مخې خنډ نه شي، موږ د خپلې ټولنې پرپټېدو ټينګار نه کوو. زموږ ټولنه نه يوازې له حکومت سره دښمني نه کوي بلکې هغه له خورا ښو محافظه کارانو جوړه ده. زموږ ټولنه له خورا ښو ښاغلو ، د هغې په امنيتي معنی سره جوړه ده. زموږ هڅې يوازې د دې لپاره دي چې بيا کوم پوګاچوف پيدا نه شي او زما او ستا ماشومان ونه وژني. او د دې لپاره چې ارکيچييوف ما کوم پوځي کمپ ته تبعيد نه کړي. موږ يوازې په همدې هيلې سره يوځای شوي يو او زموږ موخه يوازې ټولنيز خير او امنيت دی.

نيکولای په لوړ آواز وويل:

-هوکې ! په هرحال دا ټولنه يوه پټه او له رازه ډکه ټولنه ده. هره ټولنه چې رازمنه او ناسپړل شوي وي، هغه هرو مرو واک دښمنه وي او پر کومه ټولنه چې دښمني لاس بره وي، هغه له شره او سيالۍ نه پرته بل حاصل نه لري.

- ته څه وايې ؟ ايا په المان کې د توګيند بوند ، ډلې (د پوهې په نامه ډله په ۱۸۱۸ کال د ملی دود د ستور د ژغورنې په هيله جوړه شوې وه) اروپا ونه ژغورله. (لا هغه وخت چا دا زړه ونه شو کولای، فکر وکړي ، د اروپا ژغورنه د روسيې کار دی) ايا هغو شر رامنځ ته کړ ؟ د توګيند بوند ، ډله د پوهې او فضليت ډله وه چې شعارېې مينه او له يوبل سره مرسته کول دي. او دا هغه څه چې مسيح د صليب پر سر د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښودنه کوله.

ناتاشا د خبرو په منځ کې کوټې ته راننوته او په خوښۍ یې خپل مېړه ته وکتل. د هغې خوښي د مېړه له خبرو نه وه ، خو د غه خبرې د دې لپاره په زړه پورې نه وې، ځکه چې هغې ته دا خبرې خورا ساده بربښېدې او داسې یې ګڼله چې هغه په دې ټولو له پخوا راهیسې پوهېږي. (هغې ته دا خبرې ځکه ساده بربښېدې چې هغه د هغو له سرچینو نه خبره وه او دغه سرچینه د پېیر ګوګل و). د هغې خوښي او لېوالتیا ، د هغې جذبې له لیدو نه وه چې د خاوند پربشرې یې راخوریده.

پېیر تر نورو زیات ، په خوښۍ او لېوالتیا هغه زلمیګوټې ته کتل چې نرۍ غاړه یې له پرانتي ګریوانه راوتلې وه.

د پېیر هرې خبرې ، د هغه پر زړه اور لګاوه او له ډېر عصبیته به یې قلمي ښکې او نور هرڅه پر میز پراته شیان چې په لاس ورتلل ، له خپل پام او ارادې نه پرته میده میده کول او ماتول یې.

- هسې چې ته یې تصور کوې، هېڅکله هغه شان نه و ، الماني توګیندبوند ، هغه شان وو چې زه یې وړاندیز کوم.

د دینیسوف لوړ او غوڅ غږ واوریدل شو:

-ښه وروره ! دغه توګیندبوند ، د هغه لپاره کالباسه (وچه غوښه) خواړه نه وو. زه په دې پوهېږم او نه پرې خبرې کوم، خو دا منم چې هرڅه کرکجن او خواشنه کوونکي دي. زه دې په دغه توګیندبوند ، موګیندبوند ، دې نه پوهېږم. که رښتیا خبرې کوئ او له هرڅه نه ناراضه یاستئ. درځي پاڅون کوو او بس، که بغاوت کولای شي، زه د تاسې یم.

پېیر وموسېد ، ناتاشې وخندل، خو نیکولای تندی لا پسې تریو کړی و او هڅه یې کوله پېیر ته داسې وښیي چې هېڅ ډول بدلون او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کو د تا ته اړتیا نه شته او هغه ګو ابن چې دی د هغه په اړه غږېږي، هغه یو ازې دده تصور دی. پییر د هغه بر خلاف خبرې کولې او علت یې دا و چې دده ذهني پیاوړتیا او لاملونه تر هغه زیات وو، نو ځکه نیکولای تصور کاوه دده پر وړاندې مات شوی دی. دی همدې حالت لا پسې په قهراوه، ځکه هغه د زړه له کومې نه کوم استدلال درلود او نه کوم قوي دلیل بلکې د خپل زړه د غږ له مخې یې ځان تر نورو پیاوړی ګاڼه.

هغه له خپل ځایه پاڅېد، په عصبیت سره یې هڅه کوله خپل پیپ د خولې په کونج کې ټینګ کړي، خو په پای کې یې هغه لرې وارتېږه، او وې ویل:

- پوهېږم یو څه درته وو ایم، خو درته ثابتولي یې نه شم. ته پوهېږې چې زما هرڅه خراب دي او هرڅه به راو پرزېږي، خو زه یې داسې نه وینم. ته وایې چې قسم خوړل یو شرط دی، زما خبره به تا ته دا وي:

- ته پوهېږې چې ته زما خورا نېږدې ملګری یې، خو همدا چې تاسې خپله پټه ټولنه جوړه کړې ده، تاسې به له حکومت سره یا ملګرتیا او یا دښمني کوي، خو زما یوازینی دنده داده چې حکومت که هرڅنګه وي، اطاعت یې وکړم. که اراکچییوف ماته همدا اوس قومانده راکړي چې پر تاسو یرغل وکړم، بې له ځنډه او بې له شکه دغه کار کوم. بیا چې ته هر قضاوت چې کوي، کوه یې.

تر دې خبرو وروسته یوه ژوره چوپتیا خوره شوه، خو ناتاشا تر ټولو لومړي دغه چوپتیا ماته کړه او دخاوند په ملاتړ کې یې پر وروړور وداننګل.

دغه ملاتړ کمزوری او زورونکی، خو بیا هم د هغې ارمان پوره کړ. خبرې اترې بیا پوره شوې، خو د نیکولای د وروستیو خبرو په په شان زورونکې نه وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې ټول ماښامنۍ ته پاڅېدل ، نیکولای بالکونسکي ، پېیر ته ورنږدې شو ، په الوتي رنګ او ځلېدونکو سترګو یې وپوښتل:

- کاکا پېیره !... تاسې... نه، نه که پلار مې ژوندی وای ، دغه خبرې چې تاسې یې کوئ، هغه به درسره منلې وای ؟ پېیر ناڅاپه پـه دې پـوه شو چې ، ددغو خبرو په لړکې ، ددغه ماشوم په ذهن کې ، یـو ځانګړی، ناپېیلی، کرکیچن او قوي احساس راپاریدلی ، نوځکه یې خپلې ټولې کړې خبرې ورپه یاد کړې. دی له دې نه پښېمانه شو چې ده ولـې بـه کوټـه کې د هغه دپاتې کېدو او دده ددغو خبرو داوریدو لامل شوې و ، خو پـه هرحال ده باید هغه ته ځواب ویلای وای. هغه زړه نا زړه ځواب ورکړ:

- زه فکر کوم چې، هو..

دا یې وویل او له کوټې نه ووت.

هغه سر ټیټ کړ او داسې وبرېښېده چې د لومړي ځل لپاره یې په دې سر خلاص شو چې پرمیز یې څه ورانې ویجاړې جوړې کړې دي. خوا یې شنه شوه، نیکولای ته ورنږدې شو او هغه ته یې هغه بڼکه (د هغه وخت قلـم)او مشـوانۍ وروښـودل ، چـې ده نـاخبره ټوټـه ټوټـه کـړې وو ، وروښودل او وې ویل:

-کاکا جانه ما به وبښئ، ګوره ما څه کړي دي، خو داسې نه و ، هېڅ خبر شوی نه یم.

-نیکولای چې دبڼکو او سرغوچ ټوټې یې تر میز لاندې اچولې وې ، له قهره وربېږدید او وې وویل:

-ښه ده ، ښه ده.

هغه چې په سختۍ د خپـل غضب او قهـر مخـه نیولـه، لـه هغـه مـخ واړاوه او وې ویل:

- ته باید اصلا دلته پاتې نه وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵

دماښامنۍ په وخت کې نور د سیاست او ټولنو په اړه خبرې نه کېدې او ټولې مرکې او خبرې اترې د دینیسوف لپاره د۱۸۱۲کال د ښو خاطرو او یادونو د رایادولو پلو ته لاړې. پېیر په خورا خوښۍ او لېوالتیا په هغو کې ګډون وکړ او خپل خپلوان په خورا خوښۍ او خوشالۍ سره بیل شول.

تر ماښامنۍ وروسته چې کله نیکولای ، دکار په دفتر کې جامې بدلې کړې وې، د خپلو اداري چارو چلوونکي ته چې لا تر اوسه ده ته سترګه په لاره پاتې و ، د اړتیا وړ سپارښتنې وکړې، دخوب په کالیو کې دخوب کوټې ته راغي، وې لیدل چې ښځه یې د میز تر شا په لیکنه لګیا ده.

نیکولای ، وپوښتل:

-ماریا ته څه لیکې ؟

ګرافینه ماریا تکه سره واوښته. هغه له دې ډاریده چې ددې په لیکنې به د هغې د مېړه سرخلاص نه شي اوله ده به خفه شي.

هغې که له یو پلوه غوښتل، خپله لیکنه مېړه نه پټه کړي، نوله بله پلوه په دې خوشاله وه چې هغه ددې لیکنه ولیدله...

خپله دخاطرو شنو بخونه کتابچه یې چې په څرګند او غټو ټکو لیکل شوې وه، هغه ته ورکړه او وې ویل:

-نیکولایه !دا زما د ورځنیو خاطرو کتابچه ده.

نیکولای دخاطرو کتابچه را واخیسته او په داسې یوه ژبه چې دملنډو نښې په کې څرګندې وې، وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-د ورځنیو خاطرو کتابچه ؟

خاطرې په فرانسوي لیکل شوې وې.

((نن د اکتوبر په څلورمه چې کله د دوی مشر زوی اندرې له خوبه راویښ شو ، نه یې غوښتل کالای واغوندي. پېغلې لونیز زما څارنه کوله. هغه ناز کاوه او ډغرې یې وهلې. ما د ګواښ هڅه وکړه ، هغه مې په خپل حال پرېښود او د نورو ماشومانو په راویښولو او پاڅولو لګیا شوم. ما هغه ته وویل چې راته ګران نه یې، هغه ډېر وخت ګواکې حیران پاتې او چپ شو ، بیا یې په یوه کمیس کې زما خواته راودانګل او داسې سلګۍ یې وهلې چې تر ډېرو پورې ما نه شو کولای هغه په کرار کړم. داسې برېښېده چې تر هرڅه نه زیات هغه له دې امله په عذاب و چې زه یې په قهر کړې یم. ماښام مې چې کله هغه ته د هغه کاغذونه ورکړل، بیا یې زما په غاړه کې لاسونه را واچول، هغه بیا په داسې حال کې چې ښکلومې، زاز زار یې ژړل. له هغه سره په مهربانۍ او خواخوږۍ هرڅه کېدای شي)).

نیکولای وپوښتل:

-دا د څه شي کاغذونه دي ؟

-ما په دې پیل کړی ، نو د ماشومانو د ورځېنیو پېښو په اړه ځینې یادښتونه لیکم. دا یادښتونه ښیي چې هغه د ورځو په اوږدو کې څه کوي.

نیکولای چې سترګې یې ځلېدې کتابچې ته کتل. د هغې کتابچې پاڼې یې واړولې، راواړولې او ماته یې څه ولوستل. د خاطرو په دغې کتابچې کې د ماشومانو د ژوند ټول هغه څه راغلي و چې مور ته یې خورا په زړه پورې برېښېدل. د هغوی ټولیز خلق او خوی او یا د هغوی د روزنې او پالنې د لارو چارو او کړو وړو په اړه ټولې چارې. دغه ټکي که

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه هم خورا ساده او بې اهمیته بربښېدل خو کله چې هغه د لومړي ځل لپاره هغه ولوستل، هغه نه مور او نه پلار ته، یوه ته هم داسې ساده نه بربښېدل.

د اکتوبر د پنځمې ورځې د چارو او پېښو په اړه داسې لیکل شوي و:

((میتیا پر میز شوخي کوله. پلار جان وویل چې هغه ته پتیرې ور نه کړي، هغه ته چا پتیرې ور نه کړې، خو تر هغه پورې چې نورو هغه پتیرې خوړې ، هغه په خورا رخه او افسوس هغو ته رډ رډ کتل، زه داسې فکر کوم چې د خوږو له خوړلو نه د چا بې برخې کول ، یوازې بخیلي لا پسې پالي. زه باید نیکولای ته ووایم)).

نیکولای د خاطرو کتابچه کېښوده او خپلې ښځې ته یې کتل، په ځلېدونکو سترګو او پوښتنیز غلچک یې (په دې معنی چې دا یادښتونه مني او که یې نه مني)هغې ته کتل، خو به دې کې هېڅ شک نه و چې نیکولای نه یوازې د خپلې ښځې د غه کار مانه بلکې هغه د خپلې ښځې له دې کاره هک پک و.

نیکولای فکر کاوه او په زړه کې یې ویل:

-ګوندې دا به ښه نه وي چې په داسې نیوکو هر څه وڅارل شي او یا خو کېدای شي چور دغه کار ښه نه وي، خو دغې پرله پسې ځیرکتیا او نه ستړي کېدونکو هڅو چې موخه یې د ماشومانو اخلاقي روزنه او پالنه وه، هغه خوښ او حیران کړی و...

هغه په دې ویاړېده چې ښځه یې داسې هوښیاره ځیرکه ده. دی په دې ښه پوهېده چې دی په روحاني نړۍ کې د ښځې په وړاندې په هېڅ شمار دی، خو هغه په دې خوشاله و چې ښځه یې له خپل ټول روحي ټوان سره نه یوازې ده پورې اړه لري بلکې د هغه یوه برخه ده.

هغه په برنده او معنی لرونکي بڼه وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-ګرانې ډېره ډېره يې تاييدوم.

له لرې چوپتيا نه وروسته يې وويل:

-زما ننني کړه وړه هومره ښه نه و. ته په دفتر کې نه وې، زما له پېښېر سره څه شور او ناندرۍ شوې. زما خبرې خورا ترخې شوې، دېرې ترخې. هغه لکه ماشوم داسې دى. زه نه پوهېږم که ناتاشا نه وي چې هغه يې داسې راټينګ کړى دى، څه به پرې راغلي واى. ته يې تصور کولى شي چې هغه د څه لپاره پترزبورګ ته تللى و ؟... هغه هلته تللى و چې..

ګرافينې ماريا وويل:

-هو کې ! پوهېږم د څه لپاره ؟ ماته ناتاشې ويلي و.

نيکولاى چې هسې د هغې پېښو په يادېدو په قهر شوى و، دوام ورکړ:

-هغه غواړى ماته قناعت راکړي چې د هرصادق سړي دنده په دې کې ده چې د حکومت په وړاندې د سيالۍ او مخالفت غږ پورته کړي او خپله دنده او قسم.. کاشکې ته واى، هم دينيسوف او هم ناتاشا...دا ناتاشا ګورې، دا خو د خندا وړ نجلۍ ده. هغې پېښېر چور تر قوماندې لاندې راوستي، خو بيا دا کوم خپل نظر نه لري. کله چې د خبرو وخت شي، خپله يوه خبره هم نه لري او هر څه چې وايي د هغه خبرې تکراروي.

نيکولاى چې د نورو په اړه له خپلو خپلوانو سره د قضاوت په وخت کې په خپل اند ټينګار کاوه او نه ايليدونکى و. دايې هېرول، هغه خبرې چې دى يې د ناتاشا او د هغې د مېړه د اړيکو په اړه کوي. دده او د ښځې تر منځه اړيکي هم همداسې و. ګرافينې ماريا وويل:

- هو، زما دې خبرې ته پام شوى دى.

- کله چې ما هغه ته دا وويل چې دنده او د وفادارۍ لوړه تر هرڅه لوړه دي. خداى خبر دى چې هغه د څه شي په ثابتولو پيل وکړ. حيف،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیف چې ته خو وای، خو که وای څه به دې ویلي وای ؟

- زما په اند ته چور برحقه یې ، ما هم ناتاشي ته همداسې وویل. پېیر وایي چې ټول زوربږي، عذاب باسي او بې لارې کېږي. او زموږ دنده داده چې له خپلو خپلوانو سره مرسته وکړو.

ګرافینې ماریا وویل:

-البته هغه برحقه دی، خو هغه دا هېروي چې د خپلو خپلوانو په وړاندې نورې دندې هم لرو. هغه دندې چې خپله خدای موږ ته د هغو سپارښتنه کوي، هغه داده چې موږ ځان ګواښ ته سپارلی شو ، خو ماشومان باید وژغورل شي.

نیکولای وویل:

- هو ، هو ، همداسې ده. نیکولای په رښتیا تصور کاوه چې همداسې یې ویلي دي. هغوی ټولو په خپلو خبرو ټینګار کاوه، د هغوی ټولې خبرې له خپلو همنوعانو سره مینه او لېوالتیا او د حضرت مسیح د لارښوونو په اړه وې. او دا خبرې ټولې د کمکي نیکولای په مخ کې کېدې، هغه راغلی و ، زما پر میز ناست او هرڅه چې په لاس ورتلل، ماتول یې.

ګرافینې ماریا وویل:

-آخ، پوهېږې نیکولایه ! زه زیاتره وخت د نیکولای جان له امله په عذابه یم. دا داسې عجیب هلک دی. زه ډاربږم چې زه به په خپلو ماشومانو دومره اخته شم چې هغه رانه هېر شي. موږ ټول ماشومان او خپلوان لرو. هغه هېڅوک نه لري او یوازې له ځانسره لګیا وي.

نیکولای وویل:

- خو زه درته وایم چې د هغه له امله ته باید ځان ملامت نه کړې. هر هغه څه چې یوه مهربانه او خواخوږه موربې د خپلو ماشومانو لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولای شي، تا د هغه لپاره کړي او کوي يې. او ته په دې پوهېږې چې زه په دې ډېر خوشالېږم. هغه خورا ښه هلک دی. هغه نن داسې د پيير خبرو ته غوږ نيولی و چې چور يې ځان هېر کړی و، ته يې تصور کولای شي چې نن موږ مانښامنۍ ته روان وو چې ګورو هغه داسې په ځان کې ډوب دی چې پر ميز پراته شيان يې، ناخبره ميده ميده کړي وو، هغه خپله هم په دې اقرار وکړ. ما هېڅکله نه دی ليدلی چې هغه دې دروغ ووايي.

نيکولای تکرار کړه:

- خورا ښه هلک، خورا ښه هلک دی!

که څه هم هغه يې د زړه په تل کې نه خوښيده، خو بيا هم نيکولای غوښتل ووايي چې هغه ښه هلک دی.

ګرافيني واريا وويل:

- خو خپله مور خپله مور وي. هېڅوک نه شي کولای د ماشوم د مور ځای ونيسي. ما تل په دې اړه فکر کاوه چې دا دده لپاره يوه لويه نيمګړتيا او ما ډېره زوروي. هغه بې ساری هلک دی او زه پر هغه ډېر ډاربېږم. هغه سخت اندېښنې والانو ته اړتيا لري.

نيکولای وويل:

- نو چې داسې ده،

سږکال اوړی به هغه د يو څه مودې لپاره پترزبورګ ته واستوو.

هغه بيا هغو خبرو ته راستون شو، چې په دفتر کې بې له پيير سره کړې دي. داسې بربښېده چې دغو خبرو دی ډېر زوراوه، هغه دوام ورکړ:

-هو کې! پيير تل سودايي و او هم‌داسې سودايي پاتې دی، خو زما يې په دې ټولو خبرو څه؟ زما يې څه چې ارکچييوف ښه سړی نه دی، زما يې څه چې ما واده کړی دی او پر ما ډېر پورونو پاتې و، زما يې څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې پوروړي به ما بندي کړي، زما يې څه چې د مور مې په دې تولو خبرو سر نه خلاصيده ؟ او تر دې سربيره، ته، ماشومان دي او دغمکو کار او بار، ايا زه دځان دخوند لپاره له سهاره تر ماښامه کار نه کوم ؟ دا خوا هغه خوا منډې نه وهم. نه، نه زه پوهېږم چې بايد کار وکړم چې مور مې آرامه وي، ستا پورونه پرې کوم او هڅه مې داده چې ماشومان هسې خوار پاتې نه شي، لکه زه چې وم.

ګرافينې ماريا غوښتل هغه ته ووايي چې انسان يوازې په ډوډۍ نه مړېږي او پزي د مالي چارو اغيز ته خورا پاملرنه لري، خو هغه په دې پوهېده چې ددې خبرو کولو ورته‌يا نه لري او بايد ونه ويل شي ، هغه يوازې د هغه لاس را ونيو او ښکل يې کړ. هغه د ښځې دا کار د خپلو خبرو او اند ېښنو تاييد وګاڼه او تريو څو شېبو نه وروسته يې په لوړ آواز خپلو څرګندونو ته دوام ورکړ او وې ويل:

- ته پوهېږې ماريا ! نن ايليه ميتروفانوويچ د دوی د اداري چارو مشر و ، هغه د تامبوف له کلي راغلی او وايي چې ددوی ځنګل اوس په اتيا زره غواړي. نيکولای چې پر خبرې يې د خوښۍ او هيجان نښې راخورې وې، ويل يې چې ډېر ژر به د اترادنايا د سيمې جايدادونو بېرته واخلي. هغه وويل:

- تر لسو کلو وروسته به زه وکولای شم ، ماشومانو ته په لسګونو زره پرېږدم او د دوی ژوند به خورا ښه شي.

ګرافينه ماريا مېړه ته غوږ غوږ وه او په ټولو هغو خبرو چې دې ته يې کولې پوهېده. هغه په دې پوهېدله چې کله به هغه په لوړه خبرې کولې، دې نه به يې پوښتل چې دا پوه شوې چې څه يې ويلي دي او که پوه نه شو چې دده دخبرو په وخت کې د هغې پام بلې خوا ته و ، ډېره به خوابدې کېده ، سره له هغه چې ګرافينې دده له خبرو او دده له چارو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره هېڅکله لېوالتیا نه لرله، خوبیا یې هم هڅه کوله چې د مېړه په خبروپوه شي. هغې، هغه ته کتل، هوکې، هغې، هغه ته کتل، خو په خیال او احساس کې بل ځای و. هغه د غه سړی سره یوه نه ایلیدونکې او تانده مینه لرله. هغه په دې پوهېده چې مېړه به یې هېڅکله ددې دغه احساس، احساس نه کړي. او له همدې امله یې هم، له هغه سره مینه زیاتېده او په سودا بدلیده... هغې د خپل وراره په اړه فکر کاوه، خپل ماشومان یې هم وریادیده. هغه خپل وراره له خپلو ماشومانو سره نه پرتله کاوه، هغه به، د هغه په اړه له خپل احساسه تېریده، او په خورا خواشینۍ به په دې پوهه شوه چې د نیکولای جان په اړه یې احساس هسې چې ښایي نه دی. او له دې امله په ریښتیا خفه کېده.

کله به یې داسې فکر کاوه چې د احساس دغه توپیر د عمر، د دوی د عمر توپیر دی. هغې ځان د هغې په وړاندې ملامت ګاڼه او په خپل زړه کې به یې ژبه وکړه چې ځان اصلاح کړي او دغه ناشوني کار به ترسره کوي. او په دې ژوند کې به خپل مېړه، ماشومانو، نیکولای او ټول خپلوان، د هغې مینې له برکته چې له حضرت مسیح سره یې لري، ورته ګران واوسي. د ګرافینې ماریا روح تل د بې پایتوب، ابدیتوب او لوړتیا پلو هڅه لرله او له همدې امله یې هېڅکله آرامي نه لرله، خو د هغې په څېره کې د ځاني او پټ روحي عذاب نښې له ورایه څرګندې وې. نیکولای، هغې ته کتل او هغه به فکر کاوه:

-لویه خدایه! زه چې د هغې بشرې ته ګورم، هغه به ډېر ژر مړه شي، موږ به څنګه کوو؟ هغه د شمایلو په وړاندې ودرید او ماښامنۍ لمانځنه یې پیل کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶

ناتاشا به چې کله له خپل خاوند سره یوازې پاتې شوله، هغوی دواړه به داسې خبرې کولې لکه تل یې چې ښځه له مېړه سره کوي. دا خبرې، په بې ساري تو ګه سپيني، يو بل ته د مفاهيمو په چټکو لېږدولو، هغه هم په داسې ډول چې له هېڅ ډول منطق سره به جوړې نه وي. له قضاوت او پام نيولو پرته او په پوره ډول په خپلې ځانګړې بڼه، ناتاشا له مېړه سره په دې ډول خبرو کولو کې تر هغې کچې روږدې شوې وه. که د خپلو اند ښنو د څرګندولو لپاره بې منطقي او دوديزه بڼه غوره کړې وای، دغه حالت به داسې ښودنه کوله، چې ګواکې له پېښېره سره يې او به خړې شوې دي. هغه به د دوی.

هرځل به چې پېښېر، هڅه کوله د خپلو خبرو او اند ښنو د ثابتولو لپاره په آرامه کومه دليل راوړي او يا به چې کله خپله ناتاشې د هغه لاره ارامه غوره او هغه ته به يې غاړه کېښوده، د هغه کړه به يې خپله بېلګه کړه. په دې به پوهېده چې خبره هرو مرو ورانۍ او نانديږو ته رسېږي.

له هماغې شېبې چې هغوی یوازې پاتې شول، ناتاشې چې سترګې يې له خوښۍ او نيکمرغۍ نه ځلېدلې په کراره هغه ته ورنږدې شوه، خو ناڅاپه يې په تلوار د هغه سر نه لاسونه تاو کړل، پر خپل ټټر يې راکېښکود او وې ويل:

- اوس ټول، ټول زما يې، له مانه چېرې تلای نه شي. له همدې شېبې نه دا خبرې اترې، هغه خبرې اترې وې چې له هېڅ منطق سره جوړې نه وې. هغـوی همـمهالـه د بېلابېلـو موضـوعاتو پـه هکلـه خبـرې کـولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبېلابېلو موضوعاتو په هکله ددوی هممهاله خبرې، نه یوازې د دوی د څرګنده پوهېدو خنډ نه کېدې بلکې دا ددې نښه وه چې په بشپړه توګه، د دوی دیو بل په خبرو سره پوهېږي.

هماغه شان چې په خوب لیدو کې، دخوب لیدو له احساسه پرته، هر څه بې معنی او ضد او نقیض وي، ددغو دوو کسانو په کړو کې هم د منطق د ټولو اصول ضد، دهرڅه په ډاګه کول او څرګندول نه د دوی خبرو، بلکې هغه څه کاوه چې د دوی دا احساس سرچینه یې جوړوله.

ناتاشې د خپل ورور دژوند او د هغه د کړو وړو په اړه غږېدله، هغه په دې اړه چې د مېړه دمسافرۍ په وخت کې څومره زوریدلې او ژوند له خپل خاونده پرته څومره بې معنی، او په دې اړه چې ماریا ورڅ تر ورځ لا ورته ګرانېږي او هغه په رښتیا له روحي پلوه تر دې (ناتاشې) غوره ده، خبرې کولې. ناتاشا په دې خبرو سره د زړه له کومې دا منله چې ترڅانه دماریا په غوره والي پوهېږي، خو له دې سره هممهاله له پېیره غوښتل چې دا تر ماریا او تر بلې هرې ښځې غوره وګڼي. هغې پر دغې خبرې چې ځان یې تر نورو غوره ګاڼه، بیا بیا ټینګار کاوه، په تیره بیا د پترزبورګ تر سفره وروسته چې هغه نورې ښځې هم لیدلې وې، هغې پر خپل ښه والي لا ډېره غږیده.

پېیر دناتاشې دخبرو په ځواب کې ویل چې څنګه د پترزبورګ په مېلمستیاوو او بنډارونو کې، دده ګډون او هلته له ښځو، سره دده لیدنې څومره دده له زغمه وتلې او ګرانه وه.

هغه ویل:

- له ښځو سره مې چور خبرې کول هېر کړي دي. له هغوی سره خبرې راته غمرلې بربښي، په تیره بیا چې زه خو په کارونو پسې ډېر سرګردانه وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتاشې په ځير ځير هغه ته کتل. خپلو خبرو ته يې دوام ورکړ او وې ويل:

- ماريا ، ماريا د ښکلا يوه نښه ده. تصور نه شي کولای چې هغه څنګه د ماشومانو په حال او خبرو پوهېږي. هغه ګواکې يوازې د هغو د زړه تلويني. د ساري په توګه همدا پرون ما ښام چې ميتينکا نازونه پيل کړل... پېير ورغبرګه کړل:

-آخ ! چې څومره هغه خپل پلار ته ورته ده.

ناتاشا سمدلاسه په دې پوه شوه چې پېير ولې د ميتينکا او نيکولای ورته والي ته اشاره وکړه. له خپل اوښي (نيکولای د ناتاشې ورور) سره د خبرو اترو ياد ورته خوراګران و او غوښتل يې په دې اړه د ناتاشې خوښه وغواړي.

هغې وويل:

- هوکې ، نيکولای دا نيمګړتيا لري، که يو خبره د ټولو خوښه نه وي، دی هم له هغې خبرې سره مخالفت څرګندوی. زه ډېر ښه پوهېږم چې ستا په ځانګړي توګه د غه شان چارې څکه خوښېږي چې د ځان څرګندونې لپاره يوه لاره پرانيزي، دا کټ مټ د پېير خبرې وې.

پېيروويل:

- نه، دا سې نه ده. د نيکولای لپاره فکر کول او دلايل راوړل يوازې د وخت تيرولو وسيله ده. د ساري په توګه هغه ځان ته يو کتابتون جوړ کړی او دا سې يوه لاره يې غوره کړې چې تر هغه پورې چې اخيستل شوی کتاب ټول و نه لولي بل نوی کتاب نه اخلي. هغه وموسېد او زياته يې کړه:

-هم سيمسوند وي، هم ژان ژاک روسو او هم مونتسکوي. خو د دې لپاره چې خپله وينا لږ نرمه کړي ، زياته يې کړه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-خو ته پوهېږئ چې هغه څنګه ماته...

خو ناتاشا، هغه ته د خپل دې احساس د ښودلو لپاره چې نه، داسې نه ښايي، ورزياته کړه:

- ته نو داسې فکر کوې چې د هغه لپاره فکر کول، هسې د وخت تيرولو وسيله ده...

- حال دا چې زما لپاره دا نور هرڅه د تفريح او وخت تيرولو وسيله دي. زه په ټوله هغه موده کې چې په پترزبورګ کې وم، ګواکې خوب مې ليده. کله چې مې ذهن په څه اخته وي، نور ټول څه ماته د تفريح وسيله وي....

ناتاشې وويل:

-آخ! ارمان، ارمان! ارمان چې ما ونه ليدل چې تا له ماشومانو سره څنګه ستړې مشي وکړه. له هغو نه کوم يو تر ټولو نه زيات ستا په ليدو خوشاله شو؟ هرو مرو ليزا؟

پيير وويل:

- هو.

او د هغه څه ويلو ته يې چې په خيال کې يې تيريدل، دوام ورکړ:

-نيکولاى وايي چې موږ بايد په دې موضوع فکر ونه کړو، خو زه نه شم کولاى فکر، ونه کړم. هو، دا درته وايم چې (زه تاته کولي شم و وايم) ما داسې احساس کړه چې بې له تانه په پترزبورګ کې هرڅه نړيدلي و او هرچا هرڅه خپل پلو کشول. ما بېرته ټول سره يو کړل، دا ځکه چې زما فکر خورا ساده او روښانه دی. وينې! زه نه وايم چې د دې او هغه په وړاندې ودرېږو، ځکه کېدای شي تيروزو. زه وايم ټول هغه کسان چې خيرغوښتونکي دي، بايد ټول يو موټي شي، ټول ديوې جنډې، د خير او برکت ترجنډې لاندې راټول شي. ګوره! هغه سردار سرګي، هم ښه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیار سړی دی.

ناتاشې په دې کې هېڅ شک نه لاره چې د پېیر فکر خورا لوړ فکر دی، خو هغه یوه څه ډېره نا آراموله او هغه دا چې پېیر ددې خاوند و.

هغې ویل:

- ایا په رښتیا ټولنې ته دغه شان غوره او اغیزمن سړی، ددې مېړه دی ؟ دا څنګه دا سې کېدای شي ؟ هغې غوښتل، د خپلې دغې اند ښننې په اړه له هغه سره وغږېږي. هغې فکر کاوه: هغه خلک څوک دي ؟ هغه څوک دي چې په دې پوه شوي دي، او په رښتیا یې دا پریکړه کړې ده چې ، هغه تر ټولو هوښیار دی ؟

په دغو خیالونو کې به هغه ډوبه او د هغو کسانو نومونه به یې له ځانسره شمېرل چې پېیر ته یې خورا درناوي کاوه، د هغه له خبرو داسې څرګندېده چې هغه ته پلاتون کراتایوف تربل هر چانه ګران او زیات درناوی یې ورته کاوه.

هغې وویل:

-ته پوهېږئ زه اوس د څه په اړه فکر کوم ؟. پلاتون کراتایوف په اړه، څنګه ؟ ته څنګه فکر کوي، هغه به اوس ستا دغه کړه وړه تایید کړي وای ؟

هغه وویل:

-پلاتون کراتایوف ؟

هغه په فکر کې لاړ او هڅه یې وکړه د زړه له کومې تصور وکړي چې، که په رښتیا اوس پلاتون کراتایوف ژوندی وای. دده د خبرو په اړه به یې څه فکر کاوه.

هغه زیاته کړه:

- د هغه به په دې خبرو سر نه خلاصیده او یا کېدای شي، هو...

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتاشې وویل:

- دلېونو په شان د رسره مینه لرم، دلېونو، دلېونو !

پېیر په چرت کې لاړ او وې ویل:

- نه، هغه به زما کره وړه نه منل.

هغه لږ څه فکر وکړ او وې ویل:

- خو زموږ کورنی ژوند به یې خوښ شوی وای. هغه په هرڅه کې ځیرکتیا، نیکمرغي او آرامي لیدله او ما به اوس په ویاړ هغه ته زموږ ګډ ژوند وربښودلای وای. ، ته څه وایې، بېلتون، بېلتون، ته به باور ونه کړې چې زه تر بېلتونه وروسته ستا په وړاندې څه ځانګړې مینه احساسوم.

ناتاشې پیل وکړ:

-ښه نور څه ؟

- نه، نه، زما موخه دغه نه وه. له تا سره به زما مینه هېڅکله کمه نه شي. له تا سره زما تر مینې بله ستره مینه نه شته، دا بل څه شي دي، خو خبره په دې کې ده...

هغه خپله خبره پای ته ونه رسوله، ځکه د هغوی سترګې سره ولګېدلې او نورې ټولې خبرې یې سترګو سره وکړې.

ناتاشې ناڅاپه وویل:

- دا څه اپلتې غږوې، وایې چې د عسلو میاشت او د ژوند تر ټولو خواږه وختونه، په رښتیا اپلتې دي. برعکس اوس، تر ټولو ښه وختونه دي، خو په دې شرط چې کاشکې ته چېرې نه تلای. ستا یاد بېږي چې څه سپکې سپورې به مو ویلې ؟ او تل به زه ملامته وم. تل، تل به مو په کوم څه ناندرۍ کولې. واله که خو مې سم یاد بېږي.

ببیر په موسکا وویل:

-هر څه په یوه خبره کې و، اخ..

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناتاشې پرې چغې کړل:

-مه وایه، اوس یې زغم نه لرم.

د کرکې یوه سړه ځلا یې پر سترګو راخوره او هغه چپه شوه.

تر لږ ځنډه وروسته یې ورزیاته کړه:

- تا هغه ولیدله ؟

- نه، هو. که لیدلې مې وای، پېژندلې به مې نه وای.

ناتاشا چې ګواکې هڅه یې کوله، ددوی ترمنځ پر خواخوږۍ راخپرې شوې ځپې لرې کړي، وویل:

- آخ ! ته پوهېږې ! کله چې د کار په دفتر کې غرېدې، درته کتل مې، داسې مې زوییک (هغوی خپل زوی داسې یاداه) هو کې داسې مې زوي ته ورته یې، لکه یوه منه چې دوه ټوټې کړې. وای، نور نو باید هغه ته ورشم. هغه ته ورشم، خو زړه مې اصلا نه غواړي چې ستا له څنګه لرې شم. هغه دواړه چپ پاتې شول. اوبیا ناڅاپه دواړه هم مهاله یوبل ته مخونه سره واړول او دڅه شي په اړه یې خبرې پیل کړې. پیېر په ډاډ من او شور، خو ناتاشې په ارامې او نیکمرغې موسکا سره پیل وکړ. د دواړو د غږېدا په ټکرېدو سره ، دواړه ددې لپاره چپ شول چې یوبل ته دغږېدا وخت ورکړي.

- نه، نه، تاڅه وویل ؟ ووایه، ووایه.

ناتاشې وویل:

نه، نه، ته بیا وایې، ماهسې اپلتې غږولې. ته یې ووایه،

پیېر هغه څه وویل چې پیل کړي وو. دا د هغه له ډاډ او غرور نه ډکو بریو په هکله خبرې وې چې په پترزبورګ کې یې په برخه شوي وو. هغه ته په داسې شېبه کې داسې برېښېده چې ده ته ، هغه دنده ورپه غاړه شوې ده چې ټول روسي ملت او د ټولنې نړیوالې ټولنې تګ لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوی روح ورو بښي.

- ما غوښتل ووایم چې ، ټول هغه افکار چې سترې پایلې لري، تل ساده وي. زه تل په دې اړه فکر کوم، که بې لارې او فاسد خلک کولای شي، په خپل منځ کې تل یو لاس وي او یو قوت جوړوي ، ښه او پاک خلک هم باید یو ازې دې ته ورته یو قوت شي، وینې ؟ څنګه ساده دي.

-هو کې !

- تا څه ویل ؟

ما هسې اپلتې غږولې.

- نه، په هرحال، څه خو دې ویل.

ناتاشي چې لاپسې وغوړیده، په موسکا یې وویل:

- نه، نه ما خو درته وویل هسې، اپلتې. ماغوښتل چې د پیتیا په اړه درته ووایم...

هغه په موسکا شو ، سترګې یې پټې کړې، ځان یې ما پوره ونښلاوه. ربښتیا وایم ، هغه غوښتل ځان پټ کړي. پوهیږئ، هغه څومره نازولی دی. بیا یې چغې کړې:

-لاړم، دخدای په امان.

او له کوټې ووت.

په دې وخت کې، هلته په لاندني پوړ کې، د اندرې بالکوسکي په کوټه کې شمعه لګېدله. (هلک له تیارې بېریده او چا ددغې نیمګړتیا چاره نه شوه کولای) روزونکي دوسال، عادت لاره دخوب په وخت کې یې سر لوړ وي. هغه به څلور بالښتونه ترسرلاندې کېښودل. د هغه له رومې (اوږدې- یعنی د روم د خلکو د پزې په شان) پزې به دخرهاري منظم آواز راوت. نیکولای جان چې همدا شېبه راویښ شوی و. سترګې یې برندې، وتلې او په سږو خولو کې په خپله بړستنه کې ناست و. خپلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخې تـه يې کتـل. هغـه کـوم وحشـتناک خـوب ليـدلی او همـاغـه خـوب راوېښ کړی و. هغه په خوب کې ځان اوبېير ليـدلي وو. هغـه ليـدلي وو چې د دواړوو خولې پر سر دي. هغه شان خولۍ چې د پلوتارخ په کتاب کې انځور شوې وې. دی او کاکا پېير، ديوه سترپوځ مخې تـه روان وو. دا پـوځ هغـه سپينې ريښـکۍ وې چې فضـا يې ډکـه کړې وه. دغـه څـه، دغښو، هغو تـارونو تـه ورتـه دي چې د مينـې پـه هـوا کې خـورې او څپې وهي او دوسال د حضرت مسيح د مزيو (تارونو)پـه نامـه يـادول. تـر هغـه وړاندې د ويار ښاپېرۍ وه. د همدې ريښکيو او مزو په شان، خو په دې توپير چې دا لږ سوروري وې. هغوی، دی او پېير پـه کـرار کـرار، خپلې موخې ته رسېدل، خو ناڅاپـه پـه هغې ريښـکۍ چې دوی يې خوځول، سستې راغله او پر هغې وړاندې تګ ګران شو. او کاکـا نيکولای ايلـيچ په تريو تندي او ګوابښمنه بڼه د دوی په وړاندې ودريد. هغه مـاتو شـويو ښکو او سرغوچ شويو ښکو ته اشاره وکړه او وې ويل:

-دا تاسو ماتې کړې دي ؟ زه له تاسو سره مينه لرم، خو ارکچييـوف ماته سپارښتنه کړې ده چې ستاسو هريـو چې لـومړی پـه مخـه راشئ، ووژنم. نيکولای جان پېير ته مخ ورواړاوه، خو پېيـر نـور نـه و. پـلار يې و، سردار اندرې. هغـه کومـه ځـانګړې د ليـدو بڼـه نـه لرلـه، خـو هلتـه و. نيکولای جان چې هغه وليـد، داسې يې و انګېرلـه چې د مينـې لـه زوره ناتوان شوی دی. هغه د ناتوانۍ احساس کاوه او داسې يې انګېرلـه چې په ځان کې يې اډوکي پاتې نه دي او اوبه شوي دي. پـلار هغـه نـازاوه او زړه يې پرې خوږېده، خو کاکـا نيکـولای ايلـيچ همداسې د دوی خـواتـه کرار کرار ورنېږدې کېده، نور يې نو نيکولای راونيو او هغـه و چې دی له خوبه راويښ شو.

هغه له ځانسره وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

-پلار مې، پلار مې ! (که څه هم په کور کې د سردار اندرې دوه تصویرونه وو، خو نیکولای جان په ټول او ورځني ژوند کې هېڅکله په انساني بشرو کې ددې تصور نه شو، کړی). پلار مې راسره و او زه یې نازولم. هغه زما هر څه منل او د کاکا پېير کره ورېه یې هم ښه ګڼل. هغه چې هرڅه ووایي، زه به هماغه شان کوم، موځوي سخیولي، خپل لاس سوځي، خو ولې زما په ژوند کې داسې څه نه پېښېږي ؟ زه پوهېږم هغوی غواړي چې زه زده کړې وکړم. زه به زده کړې وکړم، خو یوه ورځ نه یوه ورځ به زده کړې پربږدم او کارته به مخه کړم، زه له خدایه یوه هیله لرم او هغه دا چې زه دې هغه شان شم، لکه د پلوتارک د کتاب اتلان چې وو. زه به هم د هغوی په شان واوسم. زه به د هغوی په شان مېړانه کوم، تر هغو نه په غوره توګه. ټول به له ما خبر شي او ټولو ته به ګران واوسم. زما چارو ته به ټول حیران وي او هغوی به ددې کار لېواله شي، خو نیکولای جان، ناڅاپه په ګوګل کې سلګۍ احساس کړې او وې ژړل.

هغه د دوسال غږ واورید چې ویل یې:

- ناروغه خو به نه یې ؟

بېرته یې سر په سرو بړدي کېښود او له ځانسره یې د دوسال په اړه فکر وکړ:

- هغه خورا مهربانه او ډېر ښه سړی دی. او کاکا پېير ! هو هو ! چې څه عجیب سړی دی. ماته ګران دی. او پلار ؟ پلار ! پلار ! زه به داسې کارونو کوم چې آن هغه هم راضي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویمه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱

د خلکو او بشري ټولنې ژوند، د تاريخ موضوع ده. د ټول بشريت د ژوند مخامخ سپړنه او په کلمو کې د هغو انځورنه خو څه چې، آن ديوه قام هم ګرانه خبره ده.

ټولو پخوانيو تاريخ ليکونکو د دې لپاره چې د خلکو نه سپړېدونکی ژوند، وسپړي له يو ډول لارو ساده چارو نه کار اخېستی دی. هغوی يوازې د هغو څېرو او شخصيتونو سپړنه او څېړنه کړې، چې پر خلکو لاسبرې وو. همدې څېرو د هغو لپاره د خلکو د ارادې ځرګندونه کوله.

تاريخ ليکونکو، دې پوښتنو ته چې څنګه دغو واکمنو، خلک د خپلې ارادې منلو ته هڅول او ددوی خپله اراده بيا د چا تر واک او خوښې لاندې وه، دلومړی ځواب په توګه ويل:

- د خدای اراده ده چې خلک ديوه غوره وګړي ارادې ته تابع کوي

او ددويمې پوښتنې ځواب دا چې:

- هماغه د خدای اراده ده چې، ديوه ټاکلي موخې پلو ته، ددغه غوره وګړی د ارادې لارښوونه کوي.

پخوانيو به دغو پوښتنو ته، دايمان او په انساني چارو کې دخدای دمخامخ ګډون له مخې ځوابونه ويل.

د تاريخ نوې پوهنه دغه دواړه خبرې نه مني..

نوی تاريخ، د غوره وګړو او آسماني استازو پر ځای چې د خدايي واک په درلودلو او مرسته او دخدای تر مخامخ ارادې لاندې وي، يا

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې اتلان او نومیالي چې د غیر دودیز انساني استعداد لرونکي او یا هغه کسان ، له ټولو اکه نیولې بیا تر خبریاله پورې چې د ځانګړو ځانګړتیاو لرونکي ، او د خلکو لارښوونه کوي غوره کړي دي.

نوی تاریخ ، د هغو موخو پر ځای چې پخوا د خدای له لوري د قامونو او ملتونو لپاره ټاکل کېدې ، لکه هغه څه چې یهودانو ، یونانیانو او یا لرغونو رومیانو خپل ارمان ګاڼه ، ځانګړي ارمانونه ، لکه:د فرانسویانو ، المانیانو یا انګریزانو نیکمرغي او یا په خورا ساده ذهني ډول د ټول بشریت نیکمرغي ، خپل ارمان ټاکلی دی او البته هغوی ، هغه ملتونه بشر ګڼي چې د لویې وچې ، شمال لودیزه کوچنۍ برخه یې لاندې کړې ده.

نوي تاریخ پخواني عقاید زاړه وګڼل ، خو د هغه پر ځای یې نوي عقاید وړاندې نه کړل. تاریخ پوهانو چې په خپل اند ، د واکمنانو د واک خدایزه سرچینه او یا تقدیر له منځه وړی و. د منطق د غوښتنو له مخې بېرته له بلې لارې ، هماغه اعتقاد ته راستانه شول:

۱- د خلکو مشرتوب ، د ځانګړو یوازنیو کسانو له خوا کېږي.

۲-یوه ټاکلې موخه او ارمان شته چې خلک او ټول بشریت د هغه پلو ورد رومي.

دنویو تاریخپوهانو په ټولو آثارو کې له ګیوبن نه نیولې بیا تر باکل پورې (دوه انګریزي مورخین) ، د هغو ټولو سیالیو سره سره چې ظاهراً یې په خپل منځ کې لري ، همدغه دوه فرضیې په هرو مرو ډول د نورو ټولو بنسټ جوړوي.

لومړی خو مورخ ، د بشریت د هغو ځانګړو شخصیتونو کره وړه سپړي ، چې د چا لپاره هغوی ټولواکان ، وزیران یا د جنګیالیو مشران دي او بیا د بل چا لپاره د واکمنانو ترڅنګ خطیبان ، پوهان ، اصلاح

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښــتونکي ، فیلســوفان او شــاعران دي او د خلکــو او بشــریت لارښوونکي ګڼل کېږي.

دویم دا چې هغوی وایي، دوی ته هغه څه او موخه څرګنده ده چې بشـریت د هغـه پلو درومـي، څـوک د غـه موخـه د روم د امپراتـورۍ یـا د اسپانیا یا د فرانسې او یا نورو د پرتمینه ژوند غوړېدا ګڼي او بل یې بیا هغه ځانګړې ازادي او برابرې ګڼي چې دنړۍ د یوې کمکۍ برخې په تمدن پورې چې اروپا نومېږي، اړه لري.

په ۱۷۸۹ کال کې په پاریس کې یو پاڅون رامنځ تـه کېـږي، هغـه وده کوي، خپرېږي او له لودیزه ختیځ ته د ملتونو د خوځون بهه پیدا کوي. ختیځ ته د غه خوځون څو ځله تکرا ېږي او د ختیـځ لـه خوا دلـودیز دغـه خوځون له غبرګون سره مخامخ او ټکر پیدا کوي. پر ۱۸۱۲ کـال، دلـودیز دغـه خوځـون، خپـل تـر ټولـو غـوره مـوخې او ارمـان مسـکو تـه رسـېږي اوبیا په خورا غوره عجیبه بڼه دغـه خوځـون ، پـه همـاغې لـوري بڼې لـه ختیځه، لودیز ته ترسره کېږي او د منځنۍ اروپا خلک ټول ځان پسې ورکاږي.

راغبرګ شوی خوځـون، بېرتـه پـه لـودیز کـې ، خپـل راپاڅېدونکي ټکی، پاریس ته رسېږي. سړېږی او آرامېږي.

ددغو شلو کلونو په اوږدو کې څه ځمکې چې شاړېږي، بې کرکېلې پاتېږي، بې شمېره کورونه په ایرو بدلېږي، د سوداګرۍ بهیر بل پلو تـه اوړي. پـه میلیونونو ، میلیونونـو خلـک یـا وژل کېـږي، یـا هـم بـډا ېږي. لېږدي رالېږدي او په میلیونونو عیسوي وګړي چې لـه خپلـو همنوعـانو سره دمینې د قانون له مخې ژوند کوي، یو بل وژني.

دا ټول څه معنی لري ؟ دا ټول له کومه راپیل شول ؟ څه لاملونو دغـه خلک دې ته لمسول چې کورونو ته اور ورتـه کـړي او ځانتـه ورتـه کسـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووژني ؟ د دغو پېښو لاملونه څه وو ؟ کوم قوت دغه خلک ، دغه شان کړو ته اړ کړل ؟ دا هغه ساده، خو خورا پر ځای او قانوني پوښتنې دي چې له ارادې نه پرته، هر انسان ته د تېرو زمانو د اسنادو په لیدو پیدا کېږي.

د دغو پوښتنو د ځواب د پیداکولو لپاره، د بشریت سلیم عقل تاریخپوهنې ته چې موخه یې د ملتونو او بشریت پېژندنه ده، مرسته غواړي.

که تاریخ د پخوانیو نظر منلی وای. هغه به داسې وای چې:

- خدای د خپلو بندګانو، د ثواب یا هغه ته د سزا ورکولو لپاره ناپلیون واک ته ورساوه او د خپلو خدایي ارمانونو د سرته رسولو لپاره یې د هغه د ارادې لاربښوونه وکړه. که دا و منل شي، ځواب به بشپړ او څرګند و. د دغه ځواب له مخې به کېدای شو، ویل شوی وای، چې ناپلیون د خدای استازی ګڼل شوی وای، او یا دغه خبره منل شوې نه وای، وه، خو د دغې مودې په ټول تاریخ کې د هغو کسانو لپاره چې د خدای په ارادې غوره ګڼل شوي دي، هېڅ شک نه شته.

البته نوې تاریخپوهنه نه شي کولای، دې خبرې ته داسې ځواب ووایي...

نوې تاریخپوهنه، د دې پوښتنو په ځواب کې وایي:

- غواړي په دې پوه شي چې دغه خوځون څه دی ؟ د هغه سرچینې څېرې دي ؟ او کوم قوتونه د دې پېښې لاملونه شول ؟ نو واورې.

((څلورلسم لویي خورا مغرور او ظالم سړی و. هغه بې سارې ښکلې معشوقې او هسې داسې وزیران لرل، خو د فرانسې واکمني یې سمه جوړه نه شي کړای. د هغه ځایناستي او میراث خواره هم خورا ضعیف خلک وو او هغو هم پر فرانسې سمه واکمني نه شوه کولای. هغوی هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په شان ځانته ګران کسان او معشوقې لرلې، خو له دوی نه پرته داسې کسان هم چې کتابونه یې لیکل. دا تلسمي پېړۍ په پای کې یوشل تنه په پاریس کې راټول شول او غرېبي را پورته کړل چې ټول انسانان برابره او خپلواکه دي. او د همدې غر له برکته وه چې په ټوله فرانسه کې پېښې هغې خواته لاړې چې خلکو، ټولو یو بل ډبول او وژل یې. ډېرو خلکو یوبل او آن پاچا وواژه، په اوبو کې یې سره ډوب کړل او څه وینې چې تویې نه شوې. په همدې وخت کې و چې په فرانسه کې یو نابغه پیدا شو. دا نابغه ناپلیون نومېده. هغه هرچېرې او هرځای ستر برې ګټل، یعنې ډېر خلک یې وژل. هغه ډېر خلک وژل، ځکه چې هغه ډېر لوی نابغه و. دا هېڅ څرګنده نه و چې هغه ولې افریقاته لاړ چې هلته هم وژنې وکړې او تر هغه کچې د افریقایانو په وژلو کې بریالی و چې فرانسې ته په رارسېدو سره یې ټولو ته امر وکړ چې ده ته به غاړه ږدی او ټولو هغه ته غاړه کېښوده. امپراتورۍ ته په رسېدو سره، هغه د خلکو دوژلو په تکل، ایتالیا، پروس او اتریش ته لاړ. هلته یې هم ډېر خلک ووژل. په روسیه کې هم یو ټولواک و. دغه ټولواک الکساندر نومیده. هغه تکل وکړ چې په اروپا کې امنیت ټینګ کړي، نو ځکه له ناپلیون سره ونښت. د روسیې ټولواک ناڅاپه ۱۸۰۷کال کې له ناپلیون سره ملګری شو، خو په ۱۸۱۱ کال کې بیا سره وران شول. هغوی بیا د خلکو په وژلو پیل وکړ. ناپلیون شپږسوه زریزه پوځ جوړ او پر روسیې یې یرغل وکړ. مسکو یې لاندې کړ؟ وروسته بیا ناڅاپه له مسکوه وتښتېد. او بیا ټولواک الکساندر د شتاین او نورو په مشوره، اروپا د هغه چا په وړاندې چې نا آرامه کړې یې وه، یوه او متحده کړه.. د ناپلیون ټول پخواني متحدین ناڅاپه ټول د هغه دښمنان شول. دغه متحدان د هغو قوتونو په وړاندې چې ناپلیون بیا نوي میدان ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوستي و ، ودريدل. متحدينو ناپليون ته ماتې ورکړه او پاريس ته ورننوتل او لاندې يې کړ. هغوی ناپليون له پادشاهۍ نه لاس په سر کېدو ته اړ کړ او پرته له هغه چې له هغه نه د ټولواکۍ ويار واخلي ، په ډېر درناوي يې د ايلبو جزيرې ته تبعيد کړ. هو کې ! سره له هغه چې ۵ کاله پخوا او تر دې نه يو کال وروسته ، هغه ټولو داړه مار او ياغي ګڼه، خو بيا يې هم دغه راز درناوي کاوه. تر هغه وروسته ۱۸ لويي چې لا تراوسه فرانسويانو او د هغو متحدينو پر هغه ملنډې وهلې او خندل يې ، د فرانسې پادشاهۍ ته ورسېد. ناپليون په داسې حال کې چې د خپل پخواني ګارډ په وړاندې اوښکې تويولې، واک يې په رسمي توګه پرېښود او تبعيد ته لاړ. ترهغه وروسته پياوړي لوړ پوړې او ځيرک ديپلوماتان (په تيره بيا تاليران چې ځانګړی واک يې تر لاسه کړی و او د هغه له برکته يې د فرانسې پولې لاپسې پراخې کړې) په ويانا کې ديره شول، جرګې مرکې يې وکړې او ددې جرګو مرکو له برکته ځينې ولسونه نيکمرغه او ځينې بدمرغه شول. ناڅاپه او نېږدې و چې دغه ديپلوماتان او واکمنان سره ولوېږي او بيا دې ته چمتو شي چې خپلو پوځونو ته ديو بل د وژلو قومانده ورکړي. په دې وخت کې و چې ناپليون له خپل يو ټولي پوځ سره بيا فرانسې ته راغي. فرانسويانو چې تر اوسه، له هغه سره کرکه لرله، سمدلاسه هغه ته غاړه کېښوده ، خو متحد شاهان ددې کار له امله خوابدي او بيا يې له فرانسې سره جګړه پيل کړه. ستر نابغه يې مات کړ او هغه يې بيا ناڅاپه داړمار وګڼه او دالينا جزيرې ته واستاوه. دغه بدمرغه تبعيدي له خپلو خپلوانو ، عزيزانو او له خپلې ګرانې فرانسې نه لرې په وچه ګاګره کې په کراره مړ شو او هغه لوی کارونه چې ده يې د کولو ارمان درلود ، خپلو راتلونکو نسلونو ته پرېښودل. په اروپا کې بيا ارتجاع واکمنه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو شاهانو پر خپلو ولسونو ظلمونه پيل کړل.

که تاسو دا فکر وکړئ چې دغه ټولې خبرې، پر تاريخي پېښو ملنډې وهل دي، تيروتلي ياستئ. برعکس هغه څه چې وشول، د هغه متناقضو او نا اړوندو ځوابونو تر ټولو غوره او ملايمه څرګندونه ده چې تاريخ ليکونکو د خاطراتو دليکونکو او د خپلو ځانګړو هېوادونو ، د تاريخ ليکونکو له ليکنو نه را اخېستې چې د نوي ټوليز تاريخ ليکونکي يې چې د فرهنګ د تاريخ ليکونکي دي، په خپلو کارونو کې وکاروي.

دغه شان ځوابونه ځکه عجيب او ګنګ برېښي چې نوی تاريخ لکه دکڼو په شان ، هغو پوښتنو ته ځوابونه وايي چې چا پوښتنلي نه دي.

که تاريخ د خلکو او بشري ټولنې دخوځون انځورول او سپړل وي، نو لومړنۍ پوښتنه چې بې ځوابه پاتېږي (البته چې ټولې خبرې به ناپوهېدونکې پاتې شي) داده:

هغه قوت چې ملتونه خوځون ته هڅوي، کومه دی ؟ نوي تاريخ په خورا لېوالتيا ددې پوښتنې په ځواب کې يا وايي چې ناپليون خورا نبوغ درلود او يا داچې ۱۴ لويي خورا مغروره و او يا دا چې نور بل چا او يا کوم ليکوال په خورا شوق همدا ډول کتابونه ليکلي دي.

دا ټول کېدای شي سم وای او کېدای شی و خلکو د هغه منلو ته چمتو وای ، خو بيا هم چا دا پوښتنه نه ده کړې. دا خبرې به هغه وخت پر ځای وای چې موږ ټول د خدای يو ډول دايمي قدرت ته قايله وای، هغه قادر او ابدي واکمن خدای چې خپل بندګان تل د ناپليون ، لويي او ليکوالانو له لارې اداره کوي، خو ټول او تل دغه شان واک نه مني، نو له دې کبله مخکې له دې چې د ناپليون ، لويي او ليکوالو په اړه وغږېږو ، بايد هغه اړيکې پيدا کړو چې د دغو کسانو او ملتونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخوځون او غورځنګونو ترمنځ شته.

که د ابدي واک پرځای کوم نوی واک رامنځ ته شي، باید دا څرګنده او ښکاره کړو چې دغه واک او قوت څه شي دی، ځکه د تاریخ ټوله په زړه پورتیا په همدغه واک کې نغښتې ده.

تاریخ ګواکې داسې ګڼي چې دغه قوت ګواکې شته او هغه ټولو ته څرګند دی، خو له دې هیلې سره سره که د تاریخ دغه نوی قوت څرګند وګڼو او هغه ومنو، وی وګڼو. ، خو بیاهم ، هغه څوک چې د تاریخ زیات کتابونه ولولي، په غیر ارادي ټوګه په دې شک کې پیدا کوي ، دغه قوت چې تاریخ لیکونکي یې هریو په خپل ډول تعبیروي، په پوره توګه ټول و پېژني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

هغه قوت چې خلک خوځوي کوم دی ؟

خاطره ليکونکي او هغه کسان چې جلا جلا د ملتونو تاريخ ليکي ، دملتونو د خوځون دغه قوت ، هغه واک ګڼي چې په اتلانو او پادشاهانو کې نغښتي دي. د هغو دپېژندنې او وينا له مخې تاريخي پېښې يوازې او يوازې دځانګړو کسانو لکه ناپليون يا الکساندر او په ځانګړې توګه د هغو کسانو ارادې او تکل پورې اړه پيدا کوي چې دغه مورخين د هغو په اړه ليکنې کوي.

د هغه قوت په اړه چې دغه خوځون رامنځ ته کوي، د مورخينو ځوابونه به په دې شرط ، د منلو وړ وي، چې هره پېښه د يو جلا مورخ له خوا راسپړل شي، خو که همدا چې د بېلابېلو ملتونو مورخين، چې له بېلابېلا نظرونو له مخې پطښو ته ګوري، د هغوی ځوابونه به معنی او ارزښت ونه لري، ځکه د هغوی هريو نه يوازې هره پېښې ته، دجلا نظر له مخې ګوري بلکې پرهغې پېښې د بېلو نظرونو له مخې، هغه هم متضادو نظرونو له مخې پوهېږي، يو مورخ داسې چې دا ټولې پېښې د ناپليون د واک زيږنده ګڼي، بل بيا وايي چې دا هرڅه د الکساندر ارادې پورې اړه لري او دربيم تن بيا هغه دبل چا تکل پورې تړي. ددې سربېره دغه ډله تاريخ پوهان آن د يوازيني قدرت د سرچينې په اړه سره يو لاس او هم انده نه دي.

تيير ، چې د ناپليون پلوي دی وايي چې د ناپليون واک د هغه پرنبوغ رحم او خواخوږۍ ولاړ دی. لانفری، چې جمهوري انده دی وايي چې د ناپليون واک د خلکو په دوکو او غولولو چورلي. په دې ډول دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاريخي پوهان د يوبل روايت ناسم ګڼي او له هغه سره هممهاله د پېښو د رازبږدونکو قوت مفهوم هسې اپلتې بولي او د تاريخ غوره پوښتنې ته هېڅ ځواب نه وايي...

داسې برېښي، د ټوليز تاريخ ليکونکي چې د ټولو خلکو او ملتونو له پېښو سره اړوند دي، د پېښو د خوځون د قوت او د هغو د سرچينو په اړه د ځانګړو مورخينو د نظر پر ناحق والي پوهېږي. هغوی اتلان او ټولواکان د تاريخي پېښو خوځونکي نه ګڼي بلکې د ډېر نور عوامل او پېښې د دغو پېښو د منځ ته راتګ عوامل بولي. د غه ډله مورخان په جګړه کې د يوه ملت د بري يا ماتې لامل نه د يوه تن د کړو وړو او واک اغيز بلکې د ګڼ شمېر خلکو د متقابلو کړو وړو اغيز ګڼي.

د دغو نظرياتو له مخې د تاريخي څېرو واک چې په خپله د نورو ډېرو قوتونو محصول دی، نه شو کولای، هغه څه وګڼو چې خپله د نورو پېښو سرچينه ده، خو د دې سره سره د ټوليز تاريخ زياتره ليکوال، د واکمن او ټولواک قوت، هغه لامل ګڼي چې په خپلو اکه توګه پېښې رامنځ ته کوي.. د هغو داند له مخې که يو ځای تاريخي شخصيت د خپلې زمانې زيږنده دی او د هغه واک د بېلابېلو پېښو يوازينۍ سرچينه ده، خو بل ځای د هغه د واک سرچينې، پېښې دي. د ساري په توګه ګروينوس يا شلوسر او نور کله هڅه کوي دا ثابته کړي چې ناپليون د ۱۷۸۹ کال د انقلاب، د هغه انقلاب او نورو پېښو زيږنده دی، کله بيا وايي چې د ۱۹۱۲ کال جګړه او ځينې نورې پېښې چې د دوی له خيال سره برابرې نه دي، يوازې او يوازې د ناپليون د ناسمو کړو او ارادې زيږنده او آن دا هم وايي چې په ۱۷۸۹ کال کې داند ښښنو د ودې مخنوی هم د ناپليون کار و. له يوه پلوه ناپليون د انقلاب د زمانې زيږنده او د هغه نه جلا کېدونکې برخه وه او له بله پلوه هماغه ناپليون

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د هغه واک انقلاب، انقلابي اند ېښنې او هغه پورې اړوند افکار له منځه وړي دي.

دغه عجيب ضد او نقيض افکار کومه تصادفي خبره نه ده، نه يوازې هره شېبه له دغه شان ورته پېښنو سره مخامخ کېږو بلکې د ټوليز تاريخ دليکونکو، سپړنې په پرله پسې توګه له همداسې ضد او نقيض افکارو نه جوړ دي. ددغو مورخينو د ضد او نقيض خبرو د پيدا کېدو علت دادی چې دوی کله په څېړنه پيل کوي، نو چارې يې په نيمايي کې پاتېږي.

که دغه پېښې د ځو قوتونو د ګډو کړو وړو زېږنده وي، دې ته اړتيا ده چې د هغو ټولو ونډه په پام کې وساتي او پايلې ته ورسېږي، خو د ټوليز تاريخ ليکونکي هېڅکله دغه ټکی ته پام نه ساتي او دې ته اړوزي چې د خپلو چارو د پايلو لپاره کوم بل ځرګند قوت په پام کې ولري.

دځانګړي تاريخ ليکونکي. د۱۸۱۲ کال دجګړې او په فرانسه کې دبوربن، د کورنۍ دبيا واک ته رسېدو په اړه دا په ډاګه ليکي او هغوی ټول دغه پېښې د الکساندر د ارادې زېږنده بولي، خو ګيرونيوس، چې څېړنې يې ټوليز تاريخ پورې اړه لري، هڅه کوي دا ثابته کړي چې د۱۸۱۳ کال جګړه او واک ته د بوربن د کورنۍ په راستنېدو کې، نه يوازې د الکساندر بلکې په دغو چارو کې د شتاين، ميتيرنيخ، مېرمن دوستايل، تاليران، فيخته، شاتوبريان او نورو ارادې هم اغيز او ونډه لرله. دا ښکاره ده چې مورخينو دا چارې دالکساندر ارادې پورې تړلې ګڼلې دي..

کليوال چې دباران دپيدا کېدو دلاملونو تصور هم نه شي کولای، کله چې دباران د وريدو يا دآسمان دشنه کېدو هيله لري، وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- باد وريځې راوړي دي يا بادونو وريځې خورې کړې دي. د ټوليز تاريخ مورخين کټ کټ همدا اسې دي. يو نيم وخت کله چې د هغوی نظر سره برابره وي ، وايي چې واک د پېښو زېږنده دي.

د بيمه ډله تاريخ ليکونکي چې د فرهنګ څېړو نوم يې ګټلی دی هم د هماغه ټوليزو تاريخپوهانو په لاره تللي دي. د غه ډله کله ناکله ليکوال او ښځې هغه قوت ګڼي چې د ټولو پېښو د پېښېدو سرچينه دي، خو هغوی پېښو ته چور په بل ډول ګوري. هغوی د غه قوت د فرهنګ په نامه يادوي او هغه د متفکرينو د اند ښنو زېږنده ګڼي.

د فرهنګ څېړو تاريخ ليکونکي، د خپلو پخوانو تاريخ ليکونکو په څېر دي، ځکه که تاريخي پېښې په دې ډول وڅېړل شي چې دې يا هغه چا داسې وکړل او هغسې يې وکړل. ولې نه شو کولای وو ايو چې هغه بل بيا داسې يه هغسې وکړل، يا هغه بل کتابونه وليکل ؟

د غه مورخين د هغو بې شمېره سترو عواملو نه چې د غه ژوند پېښې بدرګه کوي، يوازې عقلي او فکري عوامل غوره کوي او وايي چې همدا د پېښو عوامل دي، خو د دوی د ټول زيار سره سره چې دوی يې د دې لپاره ګالي تر څو ثابته کړي چې د پېښو رامنځ ته کېدو عوامل د ليکوالو او متفکرينو او د هغو د هڅو او هاند زېږنده دي، د څه مودې وخت په تېرېدو سره دا څرګند يږي چې د څو تنو متفکرينو ذهني هڅو او د ملتونو تر منځ څه اړيکي شته دي، خو په هېڅ ډول دا د منلو نه ده چې د متفکرينو هڅې د خلکو د کړو وړو لارښوونه کوي.

او يا که د فرانسې دانقلاب بې رحمې وژنې ، د هغه تفکر زېږنده وبلل شي، چې د انساني حقوقو د برابرۍ او وروګلوۍ غوښتنه يې کوله . .

خو بيا هم که دغه ټول ژوند او خورا هراړخيز عوامل چې ډېر زيات

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم دي ، غوره وګڼو او دا ومنو چې د ملتونو دخوځون لاربښوونه ، هغه مرموز او ناڅرګند قوت دی، چې تفکر نو مېږي، د تاریخ اساسي پوښتنه بیاهم بې ځوابه پاتېږي. یا دا چې د شاهانو د واک لامل او دلیل چې تر دې دمخه یې یادونه وشوه او یا د مشاورینو او نورو اغیز چې د ټولیز تاریخ لیکونکو رامنځ ته کړي، دتفکر هغه نوی قوت رامنځ کوي چې له پرګنو سره یې اړیکي څرګند نه دی.

خو دوی مخکې له دې چې د ټولیز تاریخ لیکونکي او نور مشاورین د هغه یادونه کړې وي، داند ښنې هغه نوی قوت چې له پرګنو سره یې اړیکي لا څرګندې هم نه دي، ورزیاتېږي.

دا حق لرو تصور وکړو چې ناپلیون دا واک درلود او وې کړای شول چې ځېنې پېښې او چارې تر سره کړي، خو له یو څه مودې تر تیریدو وروسته دا تصور هم کولای شو چې د ناپلیون واک له ځېنو نورو لاملونو سره وکولای شول ځېنې سترې پېښې رامنځ ته کړي، خو څنګه کولای شو دا ومنو چې ((ټولنیز قرارداد)) کتاب ددې لامل شوی وي چې فرانسویان دې یو بل ډوب کړي. دا ناشونې ده چې ددغه نوي قوت او پېښو ترمنځ پر اړیکو بې دلیله پوه شو.

بېشکه چې د ټولو هغو کسانو ترمنځ چې په یوه زمانه کې ژوند کوي، اړیکي شته دي، نو له دې کبله د پوهانو او متفکرینو د هلوځلو او د هغو دهممهالو تاریخي غورځنګونو ترمنځ د اړیکو موندل ناشونې خبره نه ده. دا اړیکي کټ مټ هماغو اړیکو ته ورته دي لکه دبشري غورځنګونو او سوداګري، هنرونو ، کرکیلې او نورو ترمنځ اړیکو کې ولټول شي، خو دا چې ولې دفرهنګي تاریخ لیکونکو لپاره د خلکو ذهني هلې ځلې دتاریخي غورځنګونو علت یا انځورونکي بربښي ؟ د پوهېدو وړ نه دي. د مورخینو دغه پایله کولای شو ، دا سې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوسپړو:

۱- تاریخ لیکنه د پوهانو کار دی او هغه طبیعي او ښه بربښي چې خپل تولیز دریځ د تول بشریت د خوځون بنسټ او د غورځنګ لمسون وګڼي. هماغه شان چې سوداګرو، بزګرانو او پوځیانو ته دا طبیعي او ښه بربښي چې خپلې هلې ځلې همداسې وګڼي(خو دا ځکه داسې کېدای نه شي چې سوداګر او پوځیان تاریخ نه لیکي).

۲- دا چې معنوي هلې ځلې ، ښوونه او روزنه، تمدن ، فرهنګ او اندېښنه، داسې ناڅرګنده او ناسپړل شوي مفاهیم دي چې په خورا آسانۍ د هغو تر سیوري لاندې کېدای شي د هر نظر د تایید لپاره داسې کلمې او مفاهیم وکارول شي چې تر دې لا جړې او ناڅرګند دي، او د هغو په کارونو سره هر څوک کولای شي ، د خپلو موخو لپاره په آسانۍ کلمات پیدا کړي. ، خو که د دغه راز تاریخ له ځانګړي ارزښت نه تیرشو (کېدای شي هغه څه او یا د چا لپاره په کار وی) د فرهنګ تاریخونو چې تولیز تاریخونه، ورځ تر ورځې هغو ته لېوالتیا ښکاروي، د دغو ځانګړتیاوو درلودنکي دي چې مذهبي، فلسفي او سیاسي، ښوونځي د پېښو او تاریخي خوځون اصلي لاملونه ګڼي او بیا هغه په خورا ځیر څېړي، خو هر وار چې کومه رښتینې تاریخي پېښې لکه د ۱۸۱۲ کال جګړه وڅېړي. هغه بې ارادې د قدرت زیږنده بولي. د ساري په توګه هغوی دغه جګړه په ډاګه د ناپلیون د ارادې زیږنده شمېري. د فرهنګي تاریخ لیکنې، تاریخپوهان، بې له ارادې خپل ضد خبرې کوي او دا ثابتوي ، هغه نوی قوت چې دوی خپله د تاریخي پېښو د شننې او سپړنې لپاره موندلای دی. د تاریخي پېښو د څرګندونې او شننې توان نه لري او د تاریخ د شننې او سپړنې ، یوازینۍ وسیله هماغه څه ، یعني هغه واک دی چې دوی ګواکې نه مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳

لوکوموتیف روان دی. پوښتنه کېږي چې د هغې د خوځېدا لامل څه شي دی؟ کلیوال وایي چې هغه شیطان خوځوي. بل وایي چې اورګاډي ځکه خوځېږي چې د هغه د تنګ څرخونه خوځي او درېیم ټینګار کوي چې د هغه د خوځېدا لامل هغه لوګی دی چې باد یې له ځانسره وړي.

د کلیوال خبره څوک هسې په سادګۍ ردولی نه شي، ځکه د هغه هغه په پوره توګه هغه ملې ده. د دې لپاره چې څوک د هغه خبره رد کړي ، یا باید دا ثابته کړي چې شیطان نه شته او یا کوم بل کلیوال هغه ته دا په ډاګه څرګنده کړي چې اورګاډی نه شیطان بلکې جرمن چلوونکی چلوي. یوازې د عقیدې د دغه، تضاد له پېدا ایښت نه دا څرګندېږي، چې دواړه تیروتلي دي، خو هغه چا چې د اورګاډی د ګرځېدو لامل د هغه څرخونه ګڼلي، په خپله تیروتنه خپله پوهېږي ، ځکه که هغه په دې اړه خپلو څېړنو ته دوام ورکړي، د څرخونو د خوځېدو لامل لټوي ، تر هغه چې په وروستي دلیل، یعنې د بخار په خوټېدا پوه نه شي، هغه به دا حق ونه لري چې د لاملونو د لټولو نه لاس په سر شي او هغه چې د ارګاډي د خوځون لامل هغه لوګی چې شا ته دروړمي ګڼلی ، هغه چې کله د څرخونو دلیل ناسم لیدلی دی، بله لومړنۍ نښه لوګی یې چې لیدلی، هماغه یې د خوځېدا لامل بللی دی.

هغه یوازیني مفهوم چې د اورګاډی د خوځېدا مفهوم یې څرګند کړي، د هغه قوت مفهوم دی چې اورګاډی له ټولیز او لیدونکي خوځون سره برابر وي.

هغه یوازینی مفهوم چې د هغه په مرسته کېدای شي د ملتونو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوځښدا لامل ځرګند شي، هغه د هغه قوت د مفهوم سپړنه ده چې د ټول ملت د خوځون د مفهوم سره برابروي.

خو بېلا بېل تاریخ لیکونکي، هریو د خوځښدا لامل بل قوت ګڼي. داسې ده چې هر یو له یو بل نه، نه یوازې ډیر توپیر لري بلکې په هېڅ ډول دلیدونکي او څېړنې وړ خوځون سره برابر نه دي. یوه ډله داسې قوت مني چې داتل په جوهر کې نغښتي وي. لکه کلیوال چې د ارګاډي خوځوونکي، شیطان ګاڼه. بل بیا لکه د هغه چا په شان چې دارګاډي لامل چورلېدونکي څرخونه ګڼل دانسانانو خوځون له یو بل قوت سره تړلی بولي، بله ډله بیا د بشر د خوځون لامل کوم بل قوت ګڼي، هغه هم د هغه چا په شان چې له ارګاډي نه پورته کېدونکی لوګی، اصلي عامل ګاڼه.

تر هغه پورې چې د ځانګړو شخصیتونو تاریخ لیکل کېږي، دا مهمه نه ده چې هغه سزار، که اسکندر، لوتر و یا ولتر، د ټولو خلکو او یا نه د ټولو خلکو تاریخ، یعنې د هغو ټولو خلکو تاریخ چې د پېښنو په پېښېدو کې یې ونډه لرله، هرو مرو به ځانګړو کسانو ته دا ویاړ وربښل کېږي چې نور خلک یې یو ګډ ارمان ته د رسېدو لپاره سره یو کړي دي. او تاریخ لیکونکو ته په دې اړه یوازې یو مفهوم ښه ځرګند دی او هغه قدرت یا واک دی.

دغه مفهوم یوازینۍ وسیله ده چې د هغه په مرسته کولای شو د تاریخ هغه شان شننه وکړو چې زموږ زړه غواړي او هرهغه څوک چې دغه وسیله ماته کړي یا یې راپرزوي، لکه هغه شان چې باکل، دا کار وکړ. ځکه هغه د تاریخ په څېړنه کې بله لاره غوره نه ګڼله، ځان به د هغه د جوړېدو له وروستي ارمانه نه بې برخې کوي.

د تاریخي پدیدو د سپړنې لپاره د قدرت د مفهوم د هرو مرو کارولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاهد ، په خپله د ټولیز او فرهنګي تاریخ لیکونکي دي ، دوی د قدرت د مفهوم د نه منلو او ناسم ګڼلو سره سره ، بیا هم هره شېبه له هغه ګټه اخلي.

د تاریخ پوهه په بشري چارو کې ، د پیسو دلوټ او سکو د چلند بهېر ته ورته دی. د تاریخي شخصیتونو ځانګړی ژوند لیک و د هغو د سکو ځانګړي تاریخو ته پاتې کېږي. هغه(پیسي) هر هغه پورې په کرار او قناعت ښیوونکي توګه، چلېږي، خپله د نده سرته رسوي ، نه یوازی تاوان یې چاته نه رسېږي، بلکې ګټه هم لري، چې د هغو د زیرمې یا پشتوانې پوښتنه رامنځ ته شوي نه وي.

تر هغه چې د پېښو په پېښدو کې د اتل د ارادې لامل پسې ونه ګرځو، د تيير (یو مورخ) تاریخ به په زړه پورې او روزونکی او آن چې شاعرانه او خوږ راته برېښي، په عمدې توګه ، همدا چې د کاغذي پیسو د اصلیت خبره رامنځ ته شي او یا دا چې هغه څنګه اسانه جوړېږي، یا دا چې هغه ډېرې او ژرجوړېږي، یا د هغه د چلېدو لپاره د زرو زېرمه او تضمین په کار دی، -نو په همدې توګه د دغه راز تاریخونو د ریښتینې ارزښت پوهېدنه ځکه ګرانه ده، هغه هم له دې کبله چې بې شمېره لیکل شوي دي، او یا له دې کبله چې څوک له سادګۍ نه دا پوښتنه کوي چې ناپلیون په کوم قوت وکولای شول، دغه چارې ترسره کړي ؟نو هر څه تر شک لاندې راځي، یعنې دا چې خلک غواړي خپلې کاغذي پیسې په سوچه زرو بدلې کړي.

د ټولیز او فرهنګي تاریخونه لیکوال، هغو کسانو ته ورته دي چې د پیسو د سکو په بې ارزښتۍ پوه شوي دي او غواړي له سپک او کم ارزښت فلزه چې رنګ یې طلا ته ورته دی سکې جوړې کړي. د هغوی سکې په ریښتیا هم د فلز غږ لري، خو له همدې غږ او شرنګا پرته بل څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه لري. کاغذي پيسې کېدای شي نا خبره کسان وغولوي، خو فلزي جعلي سکې له غړه پرته بل څه نه لري. هېڅ څوک به ونه شي غولولی. هماغه شان چې سره زر هغه وخت سره زر دي چې نه يوازې د راکړې ورکړې بلکې د ځينو نورو شيانو د جوړولو لپاره کار ترې واخېستل شي، د ټوليز تاريخ ليکونکي هم هغه وخت هيله مند دي چې وکولای شي د تاريخ اساسي پوښتنې ته ځواب ووايي او هغه پوښتنه داده:

- واک څه شی دی ؟

دې پوښتنې ته ، د ټوليز تاريخ ليکونکو ځواب چور ناسم دي او د فرهنګي تاريخ ليکونکو خو په پوره توګه له هغه نه مخ اړوی او د نورو پوښتنو په ځوابونو اخته دي. لکه هغه شان چې سرو زرو ته ورته جوړې شوې جعلي سکې يوازې د هغو کسانو ترمنځ چې يا يې سره جوړه کړې وي او يا د سرو زرو له ځانګړتياوو سره آشنا نه وي ، د ګټې او راکړې ورکړې وړ وي، هماغه شان ده چې د ټوليز تاريخ او د فرهنګي تاريخ ليکونکي، تاريخ چې اساسي پوښتنې ته ځواب نه لري، يوازې د خپلو ځانګړو موخو لپاره چې د لنډ موديزو سکو په شان ، لنډ موديزه وي ، يا په ځينو پوهنتونونو کې او يا هم د هغې ډلې لوستونکو په کار راحي چې د دوی په وينا د غوره کتابونو په لټه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴

همدا چې تاریخ، د پښوانیو له دغې عقیدې نه سترګې پټې کړې چې لوی خدای ملت، د هغه شاه د ارادې تابع کړی دی چې دده سیوری او استازی ګڼل کېږي، نو که له دغو لاندنیو دوو تګلورو نه لږترلږه یوه غوره نه کړي، له ستونزو نه پرته به آن یو ګام هم وړاندې وا نه اخیستي شي:
یا باید د پښوانو په شان ټولې چارې د خدای د ارادې زیږنده وبولي او یا په ځانګړي توګه د هغه قوت سپړنه او شننه وکړي چې د تاریخي پېښو د پېښېدو لامل دی او هغه واک نومېږي.
پخواني باورته ورستنېدل ځکه ناشونی دی چې عقیده (ګروه) شریدلې او اعتقاد سست شوی دی، هغه ګرانه خبره بریښي ، نو له دې امله دې ته اړتیا لیدله کېږي چې د واک شننه او سپړنه وشي.
ناپلیون فرمان ورکړ چې پوځ راټول او جګړې ته لاړ شي، ددې فرمانونو تصور موږ ته دومره عادي خبره بریښي او موږ له هغې سره تر دې کچې روږدي شوي یو، که دا پوښتنه چې ولې شپږ سوه زره پوځیان جګړې ته ځي او یا ناپلیون خبرې وکړې، موږ ته بې معنی ښکاري. هغه د واک خاوند و او هر فرمان به یې چې ورکاوه، هغه به سمدلاسه ترسره کېده.
دا ځواب به هغه وخت قناعت ښونکی وای، که موږ په دې باور لرلای چې ټول واک ده ته خدای وربښلی دی، خو که موږ کوم بل نظر وړاندې کړو ، نو دې ته به اړ شو چې وواېو، څنګه او ولې یوتن کولای شول، پر نورو دومره واک ولري ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا واک نه شي کېدای هغه مخامخ جسمي واک او سې چې يو زوروربې پر کمزوري لري، د دې واک بنسټ هغه څه هم نه شي کېدای چې ځېنې ساده مورخين، هغه د روحانيونو واک او لاسبري په نامه يادوي.

دغه مورخين وايي چې تاريخي مخورې څېرې ، هغه ځانګړي انسانان دي چې د ستر او لوړ روح او چاته نا ورته ځيرکتيا خاوندان دي. د دوی دغه څه نبوغ نومېږي. هغه د همدې ځانګړتيا امله تر نورو لوړتيا لري دا هم نه شي کېدای ومنل شي چې د واک بنسټ پر روحي، اخلاقي لوړتياوو ولاړ دی، په تيره بيا د دغه شان اتلانو لکه د ناپليون چې د روحي-اخلاقي ارزښتونو په اړه يې هم ډېرې پوښتنې بې ځوابه پاتې دي.

تاريخ موږ ته دا هم څرګندوی چې ځلورلسم لويي او ميترنيخ چې پر ميليونونو ميليونونو وګړو يې واک چلولی دی، نه يوازې روحي لوړتيا نه لرله، بلکې له اخلاقي پلوه هم د خپلو ميليونونو تر لاس لاندې سرتيرو له هر يو نه کمزوري وو.

که د واک سرچينه نه د واکمن په بدني قوت او نه د هغه په روحي-اخلاقي حالت کې نغښتې وي، نو دا په ډاګه څرګنده ده چې هغه بايد د واکمن او دده تر لاس لاندې پرګنو ترمنځ په اړيکو کې چې دی پرې واکم دی، نغښتې وي.

د حقوقو علم لکه د هغه صراف په څير چې واک ته د سرو زرو په سترګه ګوري او وعده کوي چې هغه به په سوچه زرو بدلوي، د واک په اړه هم دې ته ورته فکر کوي.

واک د پرګنو هغه ډله ايزه اراده ده چې د هغو په مخامخ، برالا او يا خاموشه خوښه، د هغو غوره شوي حکومت ته ورلېږدول شوې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحقوقو په علم کې چې د دولت او قدرت د جوړښت په اړه له خبرو اترو او دلایلو برابر شوی دی. آن که د دې کار کېدل هم شوني وي، هر څه ثرګند دي، خو کله چې د دولت او واک مفاهیم د تاریخ په اوږدو کې څېړل کېږي، بیا خبرې جړې او سپړنې ته اړتیا لري.

دحقوقو علم دولت او واک ته په هغه سترګه ګوري لکه پخوانیو چې اور ته کتل، یعني یو مطلق شي ته، خو د تاریخ له نظره دولت او واک داسې پدیدې او پېښې دي لکه زموږ د زمانې یو فزیکپوه لپاره چې اور نه د طبیعت قوا بلکې یوه پېښه او پدیده ده.

د تاریخ او د حقوقو د علم د تو پیر پر بنسټ دی چې د حقوق علم کېدای شي وکولای شي. په هر اړخیزه توګه دا څرګنده کړي چې د دغه علم له نظره واک څنګه ټینګ شي او واک څه شي دی، د همدې حقوقو دعلم پر بنسټ دی، چې حقوق، د وخت له اړیکو خپلواکه دی، خو د زمان په اوږدو کې د واک د بدلون د معنی په اړه د تاریخ پوښتنې بې ځوابه پاتېږي.

که واک د خلکو هغه ډله ایزه اراده ده چې واکمن ته یې ورلېږدولې دی، ایا پوګاچوف هم د خلکو استازی دی؟ ذکه پوګاچوف د خلکو د ارادې استازی نه دی، نو لومړی ناپلیون څنګه د خلکو د ارادې استازی دی؟ ولې دربیم ناپلیون چې بولونې په سیمه کې ونیول شو، شوکمار او جاني وګڼل شو او بیا وروسته هغه کسان جاني او شوکمار وګڼل شول چې دی یې نیولی و؟

ایا په درباري انقلابونو کې چې دوه درې تنه یې سرته رسوي، هم د خلکو اراده ، نویو څېرو ته ورلېږدول کېږي؟ ایا په نړیوالو اړیکو کې د ملتونو حق، لاسبرو واکمنو ته ورلېږدول کېږي؟ ایا د ۱۸۰۸ کال د

(c) ketabton.com: The Digital Library

راین د اتحاد د غړو هېوادونو اراده ناپلیون ته ورلېږدول شوې ده ؟آیا پر ۱۸۰۹ کال کې چې زموږ پوځ ، د فرانسې پلوي شو او دواړه د اتریش په وړاندې ودرېدل، د روس د ملت اراده ناپلیون ته ورولېږول شوه.
دې پوښتنو ته درې ځوابونه لرو:
- لومړی ، باید دا ومنو چې د ملت اراده تل بې له هر ډول شرایطو او حالاتو پرته، هغو واکمنو ته چې ملت ځانته غوره کړي ورلېږدول کېږي او د نوي واک پیدا کېدل او لېږدیدلي واک په وړاندې دریدل ، باید دربښتني واک په وړاندې تیری وبلل شي.
دویم، یا باید دا ومنو چې د خلکو اراده واکمن ته د ځانګړو او ځرګندو شرایطو له مخې ورلېږدول کېږي او دا خلکو ته ځرګندده کړو چې پر واکمن دهر ډول داسې زور راوستل او د هغه داسې مخنوي چې د هغه د واک د راپرزیدو لامل شي، له دې کبله چې واکمنو د واک دلېږدولو شرایطو سم مراعات کړی نه دی.
۳- یا داچې:
یا دا که دا ومنو چې د خلکو اراده واکمن ته د شرایطو پر بنسټ ور لېږدول کېږي، خو دغه شرایط ښکاره او ځرګند نه دي، او د ګڼو واکونو پیدا ایښت ، د هغوی مبارزه او پرزیدل ، یوازې له دې امله دی چې دولت له یوې ډلې نه بلې هغې ته د ارادې په لېږدولو کې پر ناځرګندو او ناپېژندل شویو شرایطو ځارنه لرله، خو په سمه توګه یې مراعات کړې نه ده.
تاریخپوهان د درې اصولو له مخې له دولت سره د خلکو اړیکي سپړي.
داسې بریښي، چې یوه ډله تاریخپوهان، یوازې د سادګۍ له مخې د قدرت په معنی پوه شوي نه دي. یعني هماغه د مخورو او تاریخي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصیتونو د ژوند لیکونو لیکوال او هغه چې د یوه هېواد تاریخ له نورو هغو نه جلا ګڼي (هغه څه چې مخکې موږ پرې وغږېدو). دوی په دې باور دي چې د خلکو ډله ایزه اراده له کومه شرط پرته ، تاریخي شخصیتونو ته ورلېږدول کېږي او له دې امله د لیکنې په لړ کې د واکمن د انځورولو په وخت کې، داسې تصور کوي چې مطلق، یوازینی، ربښتیني واک له هغه سره دی، او هر هغه ځوک چې دده پر وړاندې د دریدا تکل وکړي، هغه واک نه واک بلکې د واک دښمن او را پرزیدونکي او یاغي دی.

د هغو نظریه، د تاریخ دلومړنیو آرام وختونو لپاره وړتیا لري، خو د هغو دغه نظر د ملتونو له شخړو ، جنجالونو او کړکیچ نه په ډکو پړاونو کې چې هممهاله څو بېلابیل واکونه رامنځ ته کېږي او دیو بل په وړاندې درېږي ، دا عیب لري چې(د ساري په توګه ایګیتمیست (هغه تاریخ لیکونکي چې واک د بورین د کورنۍ حق ګڼي) هڅه کوي ، دا ثابته کړي چې د کونوینت ، دیریکتوریا او بناپارت د حکومتونو واک، له راپرزونکو او شوکمار واکونو نه پرته بل څه نه وو. دغه راز دجمهوري غوښتونکو او بناپارت تاریخ لیکونکي هم هڅه کوي دا ثابته کړي چې یوازې کنوانسیون قانوني او ربښتیني واک و او بل بیا هڅه کوي چې امپراتوري ربښتیني واک و او پاتې نور د واک دښمنان او راپرزونکي وو. البته دا څرګندیږي چې د واک په زړه ددغه تاریخ لیکونکو دغه راز ځېړنې او سپړنې چې ټولې له یو بل سره ضدیت لري، یوازې د ماشومانو او تنکو زلمیانو په کار او د پام وړ شي او بس.

بله ډله تاریخپوهان چې د تاریخ د دې نظریې په ناسموالي پوه شوي دي، په دې باور دی چې واک دولت ته د ټول ملت له خوا په مشروط ډول سپارل شوی دی او تاریخی شخصیتونه یوازې دځېنو شرایطو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

منلو او ځېنو کړنلارو په سرته رسولو سره واک ترلاسه کوي. هغه هم هغه وخت چې د ملت اراده يې په ځانګړی ډول او د ځانګړو شرایطو له مخې ، هغه هم هغه شرایط چې څوک ، هغه مور ته نه سپړي، ورته ټاکل کېږي. او که شرایط يې مور ته وسپړي ، بیاهم د خبرو په چاروکې ضد او نقیض والي راپیدا کېږي.. که د واک ته رسېدو یا لېږدیدو شرایط د ملت شتمني، آزادي یا پوهه وګڼو ، نو بیا څنګه څلورلسم لویي یا څلورم ایوان په آرامۍ سره د ژوند ترپایه پادشاهي کوي ؟او بیا شپاړلسم لویي او لومړی کارل د خلکو له خوا وژل کېږي. دغه تاریخ لیکونکي بیا دې پوښتنې ته داسې ځواب وايي چې د څلورم لویی دظلم پېټی د شپاړلسم پر سر ورولوید ، خو دا څوک نه پوښتي چې ولې د څلورلسم لويی د کړو وړو او ګناه کفاره ، شپاړلسم لويي ورکوي. او ولې شپاړلسم لويي دبل چا دګناه له امله جزا ويني ؟او ددې جزا موده به څومره وي ؟ دې پوښتنو ته نه څوک ځواب وايي او نه څوک ځواب ويلی شي. بله هغه خبره او پوښتنه چې څوک هغه ته ځواب نه وايي ، هغه داده چې څنګه د خلکو د ارادې واک په څو وروستیو پېړیو کې ، واکمنانو او د هغو ځايناستو ته پاتېږي او بیا ناڅاپه هغه د۵۰ کالو په اوږدو کې ، د کنوانسیون دجرګې، د دیرکتوار، ناپلیون ، الکساندر، اتلسمه لويي، بیا ناپلیون. لسم کارل، لويی فلیپ ، جمهوري دولت او دربیم ناپلیون ترمنځ لاس په لاس ګرځي ؟ دغه تاریخ لیکونکي، له یوه واکمنه بل واکمن ته د واک ددغو چټکو لېږدولو په څرګندولو ، په تیره بیا د نړیوالو اړیکو په برخه کې د هېوادونو د شخړو، یود بل دلاندې کولو او د ټلوالو د جوړولو په برخو کې ، غواړي که نه غواړي، دابايد ومني چې ځېنې دغه چارې د واک له ربښتیني او په حق لېږدولو سره هېڅ ډول اړیکي نه لري. او زیاتره هغه پېښې دي چې د یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیپلمات، یا پادشاه او یا کوم ګوندي مشر له ناتوانۍ دوکې یا تیروتنې پوره اړه لري. داسې چې زیاتره تاریخي پېښې کله کورنۍ جګړې، انقلابونه او لویې بریاوې، دډغو تاریخ لیکونکو له نظره، نورنه د واک لېږدونه، دازادۍ ارادې له امله بلکې دیوه یا څو تنو د روغجنې ارادې پایله ده، نو له دې امله، یعنې دوک واک لاندې کړې دي. او له همدې امله دي چې یوه ډله تاریخ لیکونکي هم په ځېنې تاریخي پېښې د تاریخ له تیورۍ نه جلا او ځانګړې ګڼي.

دغه تاریخ لیکونکي هغو باغوانانو ته ورته دي چې ځېنې شنیلي له ځمکې لاندې زړو نه په دوو پاڼو کې رازرغونېږي، نو په ډاډ سره وایي چې دخرما ونه، مرخېړي او آن له خپل ټول سوره، لویو پاڼو او آسمان ته تلونکو ګڼو څانګو سره چې په هېڅ ډول هغو دوو پاڼو ته ورته، نه دي. چې په خپله نظریه کې یوه استثنا ګڼي.

دریېمه ډله تاریخ لیکونکي په دې باور دي چې تاریخي شخصیتونو ته، د ملت لخوا د واک لېږدول ځېنې شرایطو پورې اړه لري، خو موږ دا شرایط نه پېژنو. هغوی وایي چې تاریخي څېرې له دې کبله د واک خاوندې دي چې دوی ته د ملت سپارل شوې اراده سرته رسوي.

په دې ډول که ملت د خوځوونکي اراده، نه په تاریخي شخصیتونو بلکې په ملتونو کې نغښتې ده، نو ددې تاریخي خلکو اهمیت په څه کې دي؟

دغه تاریخ لیکونکي وایي چې تاریخي شخصیتونه د ملت اراده په ځان کې نغښتې ده او د هغو کړه وړه، د ملت کړه وړه استازیتوب کوي.

اوس پوښتنه پیدا کېږي او هغه دا چې ایا د تاریخي شخصیتونو ټول کړه وړه د خلکو د ارادې څرګندونه کوي یا یوازې د هغو غوره او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څرګنده برخې ؟

او يا که هغه شان چې ځينې باورلري د تاريخي شخصيتونو ټول کړه وړه د ملت د ارادې څرګندونکي دي، نو له دې کبله د دغه شان کسانو لکه ناپليون او ټولواکې کاترينې ژوند ليک، له خپلو ټولو د پام وړ او د پام نه وړ برخو، درباري دوکو او زيات او کم ويلو سره، بايد د فرانسويانو او روسانو د ژوند څرګندونکي وي او دا خبره په څرګنده توګه بې معنی خبره ده، خو که يوازې د يو تاريخي شخصيت د ژوند د چارو يوه برخه د ملت د ارادې څرګندوی وي، لکه هغه شان چې د ملت يو بله برخه ګواکې د فلسفي مورخين وايي چې همداسې ده، نو د دې لپاره چې دا په ډاګه کړو چې د تاريخي شخصيت د ژوند کومه برخه د ملت د ژوند څرګندونه کوي، بايد تر هر څه لومړي وګورو چې د خلکو ژوند يعنې څه ؟

دغه تاريخپوهانو له دغې ستونزې سره په مخامخ کېدو سره، يو داسې جوړ، ناڅرګند، ټوليز او ذهني مفهوم رامنځ ته کوي چې کولای شي، خورا زياتې پېښې د هغو په ډله کې وشمېرو. هغوی دا دعوا لري چې د بشريت پرمختګ په همدې مفهوم کې نغښتې دي. هغه ذهني مفاهيم چې تر ټولو زيات کارول کېږي او ټول تاريخ ليکونکي هغه ته پاملرنه لري، هغه ازادي، برابرې، ښوونه او روزنه. پرمختګ، تمدن او فرهنګ دي. تاريخپوهان چې له دغو ذهني مفاهيمو، ملت او خلکونه، يو د ملت د پرمختګ په توګه وټاکي، نو دې ته اړوزي چې د هغو پادشاهانو، وزيرانو، پوځي مشرانو، ليکوالو د ټولنې سترو، بدلوونکو، پاپانو او ژورناليستانو، د ژوند څېړنې ته پام وکړي چې په وياړ او ياد يې مجسمې او نورې يادګاري نښې جوړې شوي دي. د دوی د دغو څېړنې موخه داده چې دغه خلک د دوی په خپله وينا د دغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مفاهیمو د خپریدا او لا پوهېدو لپاره هڅې کړې دي او یاهم د هغه په وړاندې دریدلي دي. خو له دې کبله چې د هېڅ لامل له مخې دا نه شو ثابتولای چې د بشریت موخه ازادي، برابري، ښوونه او روزنه. یا د تمدن خپرول دي او له دې کبله چې له شاهانو او مشرانو سره د پراخو پرګنو اړیکي یوازې او یوازې پر دې زړه راښکونکي تصور ولاړ دی چې د خلکو اراده تل هغو کسانو ته ورلېږدول کېږي، چې مونږ غوره کړي دي. دا څرګنده ده چې په میلیونونو وګړي، چې خپل کور او نغري پرېږدي، خپلې کرکیلې ته شا کوي، له پلو او ړلي، د نورو کورونو سوځي. یو او بل وژني، هېڅ ډول نه شي کولای د هغو لسګونو خلکو پر کړو وړو اغیزه وکړي چې نه د چا کور سوځي، نه د چا ځمکې لاندې کوي، نه خپل همځیلي وژني. د غه خبره تاریخ په هرګام کې ثابتوي. ایا کولای شو د تیرې پېړۍ په پای کې، د لودیز د خلکو د پاڅون او ختیځ پلو ته د هغو د خوځېدا لاملونه د څلورلسم، پنځلسم او شپاړلسم لویي، د هغو د معشوقو، وزیرانو، ناپلیون، روسو، دیدرو، بومارشه او نورو هغو ته په ورته کسانو په کړو او ژوند کې مو ندلای شو ؟

ایا ختیځ ته، کازان او سایبریا ته، د روسیې د خلکو یرغل علت د څلورم ایوان په ناروغ طبیعت او له کوربا یسکي سره د هغه په لیکونو او مراوده کې موندلای شو ؟

ایا د صلیبي جګړو په پړاو کې د خلکو د خوځېدا علت د ګوت فریدوف او نهم لویي او د هغو د ښځو په ژوند لیک کې پیدا کولای شو ؟ ایا زموږ لپاره، له لودیزه، ختیځ ته بې موخې، بې لارښوده، په ډاګونو کې بې ثمره، د سرګردانو پرګنو، زاهد پییر پسې خوځون، نه پوهېدونکی پاتې نه دی ؟ او تر دې لا مهمه چې دا خبره ناپوهېدونکې پاتې ده چې د تاریخي شخصیتونو (پاپانو) سپېڅلی ارمان یعنې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيت المقدس دژغورلو خوځون ولې ودرول شو ؟ پادشاهانو ، مذهبي مشرانو او مخورو جنګيالو ، خلک دې ته لمسول چې وړاندې لاړ شي ، سپېڅلې خاوره آزاده کړي ، خو خلک ځکه نه خوځېدل چې د هغوی ناڅرګند علت او لمسون چې دوی خوځېدا ته هڅول ، نور شتوالي نه لاره. دا څرګنده خبره ده چې د ګودفراو او مېين زنګر ، دژوند تاريخ نه شي کولای د ملتونو د ژوند دتاريخ بېلګه واوسي. د ګودفراو او مينزنګر ژوند ليک ، د هغوی د ژوند ، ژوند ليک پاتې شوی ، خو د خلکو ژوند او د هغه لمسون او دخوځون علتونه ، هماغه شان پټ پاتېږي.

تر دې هم لا دليکوالو او اصلاح غوښتونکو تاريخ کولای شي ، موږ ته د ملتونو د ژوند سپړنه وکړي.

که څه هم د فرهنګ تاريخ موږ ته ، دليکوالو او اصلاح غوښتونکو دژوند حالت او علتونه او د هغو دتفکر بنه په ډاګه کوي ، موږ ته دا رازده کوي چې ليوتر ، تند مزاجه و ، داسې او هسې ويناوې کولې ، يا روسو ناباوره و او هسې کتابونه يې ليکل ، خو موږ ته داسې نه وايي چې ولې د اصلاح غوښتونکو تر غورځنګه وروسته خلکو پر يو بل ور ودانګل او د فرانسې انقلاب په وخت کې يې يو بل وژل او اعدامول.

که دغه دواړه تاريخونه ، هغه شان سره ګډ کړو لکه د نوي تاريخ ليکونکي يې چې ګډ وي ، نو هغه به د پادشاهانو او ليکوالو تاريخ وي ، نه د خلکو او ملتونو تاريخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵

د ملتونو ژوند د څوتنو په ژوند کې نه رانغښتل کېږي، دا له دې کبله چې دغو څو تنو ترمنځ اړیکي لندي او ناڅرګندي دي. دا نظریه چې دغه اړیکي تاریخي شخصیتونو ته د خلکو د ارادې په لېږدولو ولاړ دی. په تاریخي تجربو کې آزمایل شوې نه ده.

تاریخي شخصیتونو ته د خلکو ډله ایزې ارادې لېږدول کېدای شي، د حقوقپوهنې په برخه کې ډېر څه څرګند کړي، په تیره بیا چې د تاکل شویو موخو لپاره علمي وبریښي، خو که هغه تاریخ پورې وتړو، هم دا چې کوم انقلاب ترسره شي، یا کوم هېواد لاندې شي، یا کورنۍ جګړه ونښلي، لنډه دا چې تاریخ پیل شي، دغه تیوري هېڅ شی رانښودلی او سپړلی نه شي.

دغه نظر ځکه انکاریدای نه شي چې د خلکو ارادې لېږدیدای نه شي او علت یې هم دا ده چې هغه هېڅکله نه وه.

پېښه چې هر څه وي دا مهمه نه ده چې څوک د هغه مشري کوي، دا نظریه به تل په دې ټینګار وکړي چې هغه ځکه د دې پېښې مشري کړې ده چې د خلکو ډله ایزې اراده هغه ته ور په غاړې شوې ده.

هغه ځوابونه چې د دغې نظریې له مخې تاریخي پوښتنو ته ورکول کېږي. د هغه چا ځوابونو ته ورته دي چې یوې خوځېدونکې ګلې ته ګوري، د دښتې په بېلابېلو برخو کې، د شنیلیو او وښو ښه والي او بد والي ته له پامه پرته، هغه شپانه ته له پامه پرته چې د ګلې لارښوونه کوي، د ګلې د خوځېدا لارښوونه، د هغه څاوري اراده وګڼي چې تر نورو څارویو مخکې روان وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ګله ځکه په دې لارې روانه ده چې د دوی مخکې روان ځاروي ، د هغو لارښوونه کوي او د پاتې نورې ګلې ډله ایزه اراده ده ته سپارل شوې ده ".

دا د لومړي ډلې د تاریخپوهانو ځواب دی. د هغه تاریخپوهانو ځواب چې د خلکو له خوا مشر ته د ارادې په هرو مرو لېږدولو باور لري.

که کله د ګلې مخکې روان ځاروی بدلېږي، دا له دې کبله دي چې د ګلې د وګړو ډله ایزه اراده ځکه بل چاته ورلېږدېدل شوې ده چې پخواني لارښود او مشر په هغه لاره چې ده ته ټاکلې شوې وه، نه خوځېده. دا د هغه تاریخ لیکونکو ځواب دی چې وايي، ډله ایزه اراده په ځانګړو معلومو شرایطو کې بل چاته ورلېږدېدلې کېږي..

او که د ګلې مخکښ ځاروي پرله پسې بدلېږي او د ګلې تګ لوري هم تل بدلون مومي. دا له دې کبله دی چې ګله موږ ته په څرګنده لاره تګ کې ، خپله مشري هغه چاته سپاري چې موږ ته غوره بریښي او له دې امله دا به کفایت کوي چې هغه ځاروي تر ځارنې لاندې وساتو چې زموږ پام ځانته وروااړاوي او د ګلې شا او خوا کې روان وي.

دا خبره د دریېمې ډلې تاریخپوهانو خبره ده، هغو تاریخپوهانو چې ټول تاریخي شخصیتونه له شاهانو نیولې تر خبریالانو پورې د خپلې زمانې څرګندونکي ګڼي....

د تاریخي پېښو د پېښېدو لاملونه څه دي ؟ واک، واک څه شی دی ؟ واک د خلکو هغه ډله ایزه اراده چې یو تن ته سپارل شوې ده، د خلکو ډله ایزه اراده په کوم شرط چاته سپارل کېږي ؟ هغه وخت چې دغه یو تن د خلکو ډله ایزه اراده په خپلو کړو کې څرګنده کړي، په بله وینا واک، واک دی او واک هغه کلمه ده چې معنی یې موږ ته څرګنده نه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دانساني پوهې ډګر يوازې دانساني تفکر په وچو نظرياتو کې را ابسار واى او په هغه توضيحات چې علم د واک دمفهوم په اړه موږ ته رابنودلي، نقد کېدلاى شواى، دا نتيجه مو اخېستى شواى، چې واک يوازې او يوازې يوه کلمه ده او کوم رښتني واقعيت نه لري، خو انسان دپديدو د پېژندنې لپاره دتفکر برسيره تجربه هم کار وي، هغه تجربه چې په هغو کې دتفکر پايلې آزمايي او تجربه وايي چې واک يوازې کلمه نه ده بلکې په رښتيا يوه رښتيني واقعيت دى چې شته

سره له هغه چې دواک له مفهومه پرته د انساني هلو ځلو ديوې پېښې سپړنه هم په هېڅ ډول امکان نه لري، خو بيا هم تاريخ او معاصرې پېښې د واک د شته والي ښرګندونه کوي.

هر کله او هر چېرې، چې يوه پېښه ، پېښېږي، يو يا څو تنه راپيدا کېږي ، چې ګواکې دغه پېښه د هغو په اراده ترسره شوې وي. دريېم ناپليون سپارښتنه کوي او فرانسويان مکسيکو ته درومي. د پروس او بيسمارک پادشاهان فرمان ورکوي او د پروس پوځ "بيګومو "لاندې کوي.

لومړى ناپليون قومانده ورکوي او فرانسوي پوځ روسيې ته درمي. لومړى الکساندر فرمان ورکوي چې فرانسويان دې دبوربن کورنۍ ته غاړه کېږدي او همداسې کېږي. تجربه موږ ته دا ښيي، هره پېښه چې پېښېږي ، د هغې پېښېدل ، د هغه يوه او يا څو تنو ارادې پورې اړه لري چې د هغې دسرته رسولو فرمان يې ورکړى دى.

تاريخپوهان چې د خپل پخواني عادت له مخې د خلکو په چارو کې دخداى د ارادې په ونډې باور لري، لېوالتيا ښيي چې د پېښې علت، د هغه چا په ارادې پورې اړوندو ګڼي چې واکمن دى، خو دغه خبرنه عقل او نه تدبير ثابتوي او نه دتجربې له مخې تاييديږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له یوې خوا عقل دا ښیي چې کلمات ، دا د انساني ارادې د څرګندولو وسیله ، د ډله ایزو کړو یوه برخه چې د پېښنو جګړې یا دانقلاب په وخت کې راڅرګندېږي، یوازې کلمې دي او بس، نو له دې کبله پر معجزې چې یو ناپېژندل شوی او فوق العاده قوت دی. له اعتقاده پرته نه شي کېدای ومنو چې کلمات وکولای شي ، د میلیون میلیون وګړو د خوځېدا او پاڅېدو لامل واوسي. له بلې خوا آن که دا هم ومنو چې د کلمې دې د پېښنو د پېښېدو لامل واوسي. تاریخ دا ښیي چې زیاتره وخت د تاریخي شخصیتونو اراده دهېڅ پېښې، د پېښېدو لامل کېدای نه شي. دا په دې معنی چې د هغوی سپارښتنې نه یوازې دا چې سرته نارسېدلې پاتېږي بلکې یو نیم وخت د فرمان د موخې برخلاف پایله ته رسېږي.

د تجربې له مخې له یو پلوه ، واک یوازې هغه اړیکه ده چې د واک د خاوند د څرګندې شوې ارادې او د هغه د سرته رسوونکو وګړو ترمنځ شته دی. د دې لپاره چې د دغو اړیکو شرایط ځانته ښکاره کړو ، تر هرڅه د مخه باید د ارادې د څرګندولو مفهوم ، که د ارادې خاوند انسان وی نه خدای، ځانته څرګند کړو.

که فرمان د خدای وي، یعنې د خدای اراده دی لکه هغه شان چې لرغونی تاریخ یې څرګندونه کوي، دغه اراده نه د زمان تر اغیز لاندې دی او نه د پېښېدو لامل لري، ځکه چې خدای په هېڅ ډول پېښې سره اړیکي نه لري، خو کله چې فرمان یا حکم د انسانانو د ارادې له مخې چې د وخت تر اغیز لاندې او یو بل سره تړلې دي. د دې لپاره چې د هغو او له هغو وروسته پېښنو ترمنځ اړیکي راڅرګند کړو ، باید:

-لومړی:د پېښنو د پېښېدو شرایط څرګند کړو. یعنې د پېښنو تګ لوری، د هغو وده او په ځانګړې زمانه کې د هغه فرمان ورکوونکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-دويم: د هغه ناشليدونکو اړيکو څرګندونه ضروري ده چې د فرمان ورکوونکي او د هغو کسانو ترمنځ چې دغه فرمان عملي کوي، شته دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶

یوازې د زمان له قیده دخدای آزاده اراده ده چې کولای شي د زمان له پیوندﻩ پرته ، پر ټولو هغو پېښو چې د څو کلونو یا څو پېړیو په اوږدو کې پېښېږي، اغیز ولري. یوازې خدای دی چې له هرڅه خپلواکه او یوازې په خپلې ارادې دبشریت دخوځون تګ لوري وټاکي، حال دا چې انسان د وخت او زمان بندي او د پېښو په منځ کې سرګردانه دی.

کله چې له لومړنیو شرایطو سترګې پټېږي، دزمان شرط ،. هېڅ فرمان د هغه له مخکني فرمانه چې ددغه فرمان عملي کول برابروي، عملي کېدونکی نه دی.

هېڅکله، هېڅ فرمان په خپل سر او له مخکني فرمانه پرته نه یوازې جاري کېدای نه شي، بلکې پرله پسې او بېلابېلې پېښې ، پېښولی هم نه شي.

هر فرمان دبل فرمان سره اړوند دی ، نو ځکه پر ټولو پېښو اغیز کولای نه شي. او یوازې د پېښې د کومې یوې شېبې څارونکی دی.

د ساري په توګه کله که موږ وایو چې ناپلیون قوماندﻩ او فرمان ورکړ چې پوځ یې جګړې ته لاړشي، موږ دیوې اوږدې مودې ټول سره اړوند فرمانونه ، دیوه فرمان په توګه په یو وار راټول کړل. ناپلیون نه شو کولای له روسیې سره دجګړې فرمان ورکړي او داسې فرمان یې هېڅکله نه دی ورکړی. هغه نن سپارښتنه وکړه چې کوم یو لیک . ویانا ، برلین او پترزبورګ ته ولیکي او سباته یې بیا ځمکنی او سمندري پوځ ته ولیکي او بیا بله ورځ هغه او هغه.. په میلیونونو دغه شان فرمانونه او سپارښتنې چې د هغو له دلې ځېنې هغه یې پر روسیې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فرانسوي پوځ د يرغل لاملونه برابر کړل.

ناپليون د خپلې واکمنۍ پر وخت پر له پسې پر انګلستان د يرغل فرمانونه ورکړل، وخت او قوايي پرې مصرف کړل ، خو له دې ټولو سره سره يې د خپلې واکمنۍ پر وخت کې يو وار هم د دغې چارې د سرته رسولو لپاره آن يو ګام هم وانه اخېست. د دغه خبرې لامل دادی چې پر انګلستان د يرغل فرمانونه د پېښو له بهير سره اړخ نه لګاوه او حال دا چې پر روسيې د يرغل فرمانونو ، يو له بل سره پوره اندول درلوده او د زمان له غوښتنو سره يې اړخ لګاوه.

د دې لپاره چې فرمان په رښتيا سره تر سره شي، فرمان ورکوونکی بايد داسې فرمان ورکړي چې سرته رسېدونکی وي، خو په دې پوهېدنه چې کومه چاره کېدونکې او کومه چاره ناشونې ده، نه يوازې د ناپليون لپاره چې په داسې يوه جګړه کې چې په ميليونونه خلک په کې اخته وو ، ګرانه ده، بلکې په خورا ساده پېښو کې هم د هغه اټکل ګران دی. داځکه چې ډېرې پېښې سرته رسېدل کېدای شي له ميليونونو خنډونو سره مخامخ شي. د هر سرته رسېدلي فرمان په وړاندې تل بې شمېره سرته نا رسېدلي فرمانونه خنډ دي. سرته نه رسېدونکي فرمانونه ، ځکه سرته نه رسېږي چې هغه له پېښو سره اړوند نه دي او د هغو سره اړخ نه لګوي، موږ وايو:

- ناپليون غوښتل پر روسيې يرغل وکړي او وې کړ، خو په رښتيني ژوند کې د ناپليون په وخت کې موږ د هغه د داسې يو تکل نښه نه وينو ، بلکې داسې ډېر او بېشمېره فرمانونه او ويناوې وينو چې د نورو بېلابېلو تکلونو او چارو په اړه ويل شوي دي.

د ۱۸۱۲ کال د جګړې په اړه د ناپليون له بېشمېره فرمانونو نه لږ شمېر هغه نه له دې کبله چې سرته رسېدلي چې ګواکې د سرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

نارسېدلو فرمانونو نه کوم غوره والي لري، بلکې دغه سرته رسېدلي فرمانونه روسيې ته د فرانسوي پوځ د يرغل له چارو او حالاتو سره اړخ لګاوه...

په دې توګه کله چې د وخت په پام سره د فرمان او پېښې اړيکې څېړو، په دې مو سر خلاصېږي چې هېڅ فرمان د پېښې د رامنځ ته کېدو لامل کېدای نه شي. خو بيا هم د هغو ترمنځ يو ډول ځانګړې اړيکې شته دي.

د دې لپاره چې د دغو اړيکو په ماهيت پوه شو، د ټولو هغو فرمانونو بل شرط چې نه خدايي بلکې ځمکني او انساني سرچينه لري وڅېړو. او هغه داده چې خپله فرمان وروکونکي هم په پېښه کې ګډون لري.

همدا د فرمان ورکوونکي او فرمان وړونکي ترمنځ اړيکې دي چې واک نومېږي. دغه اړيکې په لاندې ډول دي:

- خلک د ډله ايزو چارو د سرته رسولو لپاره په داسې ډلو کې، چې هره ډله خپلې ځانګړې ځانګړتياوې لري، راټولېږي. سره له هغوتوپيرونو نه چې د دغو ډلوغړي يې د خپلو ارمانونو د سرته رسولو لپاره لري، خو بيا هم په هغو کې د ګډوونکوو وګړو ترمنځ اړيکې تل يو ډول دي...

له هغو ټولو ټوليزو ډلو نه چې خلک يې د ډله ايزو چارو د سرته رسولو لپاره جوړوي او د هغه کيفيت او جوړښت تر نورو نه ډېر توپير لري، پوځ دی.

د هر پوځ بنسټ د هغه له سرتيرو نه جوړ دي. د هغو شمېر تر بل هر چا زيات او رتبې يې تر نورو تيټې دي. دغه راز بيا برېدګيان، برېدمنان او وروسته افسران چې شمېر يې تر هغو کم او واک او رتبه يې تر سرتيرو او نورو نه ډېرې لوړې او غوره دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه لړۍ همداسې پورته ځي، تر هغه چې خبره ستر قوماندان ته رسېږي چې يو او واک يې تر ټولو زيات دی.

د پوځ جوړښت يو مخروط ته ورته دی چې سرتيري د هغه لاندنۍ برخه يا قاعده جوړوي. د سرتيرو کړه وړه تل په خپل سر دی، وهل کوي، تالان کوي، سوځول او غلا کوي. دوی د دغو کړو لپاره له پاسه فرمان ترلاسه کوي، خو دوی خپله هېڅکله فرمان نه ورکوي.

-بريدګيان چې شمېريې تر سرتيرو لږ دی. دوی تر سرتيرو لږ له دښمن سره مخامخ لاس او ګريوان کېږي، خو کله ناکله قومانده ورکوي.

افسران بيا تر بريدګيانو په جګړه او نښتو کې زيات ګډون کوي، خو په قومانده کې يې بيا برخه تر نورو زياتېږي. همداسې بيا تر جنرالانو پورې چې يوازې فرمان ورکوي او د جګړې موخه او تګ لوري ټاکي. هغوی هېڅکله وسلې ته لاس نه وروړي او ستر قوماندان چې هېڅکله په جګړه کې ګډون نه کوي او يوازې د فرمانونو په عملي کولو او د جګړې د تګ لوري په ټاکلو بسنه کوي. په همدې ډول دی چې په هره ټولنه او ډله کې چې د کوم ډله ايز کار کرکيله، يا سوداګري او بله هره چاره... خبره همداسې ده.

که په دې ډول د مخروط يا د پوځ يا بلې هرې موسسې ټولې درجې او سره ټولې برخې له ښکته تر پورته سره جلا کړو، پر هغه قانون مو سر خلاصېږي چې د ډله ايز کار لپاره د خلکو ترمنځ پر اړيکو لاسبری دی. دا اړيکې داسې دی چې څومره وګړي په مخامخ ډول په جګړه يا نورو چارو کې ګډون ولري. ترټولو کم کولای شي قومانده او فرمان ورکړي. د دوی شمېر هم زيات دی. څومره چې له چارو لرې او په چارو کې کم ګډون ولري او سلسله مراتبو په ډول به په پېښو کې ونډه ولري، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

هماغه کچه به د هغه د قوماندې ورکولو توان زيات وي او شمېر به يې هم لږ وي او همدا اسې د دې مخروط تر څوکې پورې چې تر ټولو نه لږ ، په عملياتو کې ګډون کوي، زيات کار يې يوازې د فرمانونو ورکول دي.

د فرمان ورکوونکي او فرمان وړونکي ترمنځ همدا اړيکي، هغه مفهوم دی، چې هغه ته قدرت وايي.

همدا چې د ټولو پېښو زماني شرايط مو جوړ کړل، و موليدل چې ورکړل شوی فرمان يوازې هغه وخت ترسره کېدای شي چې له هغو پېښو سره اړخ ولګوي چې د غه فرمان هغو پورې اړه لري. او همدا چې د فرمان وړونکو او فرمان ورکوونکو ترمنځ مو اړيکي ټينګ کړل. قومانده ورکوونکي، د هماغې قوماندې او فرمان له برکته په پېښو کې تر ټولو لږ ونډه لري او د هغو ټول شخصيت او چارې د لارښوونې او تګ لوري، قوماندې پورې اړه پيدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷

کله چې يوه پېښه، پېښېږي. خلک د هغه په اړه خپل نظر او هيلې څرګندوي، خو څنګه چې دغه پېښې د ډېرو خلکو د ډله ايزو هلو ځلو زېږنده دي، هرو مرو ددې پېښې په اړه يادې شوې وينا وې او هيلې، لږ تر لږه د چارو په پايلو کې را څرګندېږي بربښي. کله چې له دغو نظرونو نه، کوم يو عملي بڼه پيدا کوي، زموږ ذهن دغه نظر د دغې پېښې د پېښېدو لپاره يو فرمان ګڼي.

کله چې خلک يو شاتير (لرګی) کشکاږي، هرڅوک خپل نظر څرګندوي چې څنګه هغه کشکاږي او کومې خواته يې پورې وهي. خلک شاتير کشکاږي او په پای کې، هغه داسې يوې خواته رسوي چې ديو چا له نظر سره سم وي. دا په دې معنی چې يوه وويل او هماغه وشول. دا د هغه فرمان له مخې سرته رسېدلی او د واک لومړنی بڼه ده.

هغه چا چې ترټولو زيات کار کړی دی، ددې په اړه چې هغه او نورو څه کړي، تر ټولو کم وخت درلود. هغه د فرمان ورکولو وخت هم نه درلود او هغه چا چې زياتې سپارښتنې کړي، له دې امله چې ترټولو زياتې خبرې يې کړي دي، څرګنده ده چې د لاسونو د خوځېدا لپاره يې کم وخت درلود.

کله چې يوه ډله د کوم ډله ايز کار او ارمان د سرته رسېدو لپاره سره راټولېږي او شمېريې زيات وي، په هغو کې چې د ګډ کار د سرته رسولو په وخت کې يې مخامخ ونډه لږه او شمېر لږ وي، او ددوی کار هم سپارښتنه وی، تر ټولو غوره را څرګندېږي.

که ديو کار د سرته رسولو په وخت کې څوک، يوازې وې، په پرله

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې تو ګه يې په ذهن کې هغه دلايل ګرځي را ګرځي چې د هغه پر پخوانيو کړو لاسبري دي او د هغه د هغو چارو لارښوونه کوي چې تصور يې کوي، دی غواړي په راتلونکې کې هغه سرته ورسوي.

کله چې خلک په ډله ايزه توګه کار کوي هم کټ مټ د غه شان کوي، خپل ډله ايز کار ، د خپل ډله ايز کار د فکر کول، دليل راوړل او د حقانيت د ثابتولو چاره ، هغو کسانو ته ورپرېږدي چې له دوی سره په کار کې ګډون نه کوي.

فرانسويان، په ښکاره او يا ناښکاره لاملونو د يو بل په ډوبولو او د يو بل په وژلو پيل کوي. دوی د خپلو دغو چارو لپاره پلمې لري او ځانته د هغه د سرته رسولو حق ورکوي. هغوی د خلکو د ازادي په پلمه وايي چې خونړۍ چاره د فرانسې د ملي ګټو ، ازادۍ او برابرۍ لپاره په کار وو. بيا خلک د يو بل له وژلو لاس پر سر کېږي او د دې خبرې لپاره هم پلمه او حقانيت لري او وايي چې دوی بايد د اروپا پر وړاندې يو والي وکړي او ديوه واک، ترسيوري لاندې ودرېږي او نور نور. . . بيا خلک له لوديزه د ختيځ پلو يرغل کوي، خپل همنوعان وژني او دې خبرې ته هم پلمه پيدا کوي، هغه هم په ويناوو کې د فرانسې ويا ړاو دانګلستان دناوړه نيت ياپلې او نورې ، خبرې ګډې کېږي.

تاريخ موږ ته دا ښکاره وي چې د پېښو دغه راز حقانيت ګډل هيڅ معنی نه لري، يا دغه شان حقانيت په ذات کې د ځان ضد خبرې دي، د حق د ثابتولو نه وروسته د انسانانو وژل او يا د انګلستان بد نيت ته دجزا ورکولو له امله د روسيې د ميليونو خلکو وژل ، خو په خپل وخت کې دغو چارو ته حقانيت وربښل لا يو ارزښت لري او هغه هم په دې معنی چې په چارو کې ګډون لرونکي کسان له خپل اخلاقي مسوولیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه خلاصوي. دغه موقتي موخې ، د اورګاډي دمخې جارو ته ورته ده چې د ريل مخه پاکوي. دغه پلمه هم د خلکو وجدان د مسوولیت له پيټې خلاصوي. که دغه پلمې او حقانيت نه واى ، تر دغو پېښو نه وروسته به آن يوې ساده پوښتنې ته هم چا ځواب موندلاى نه شو او هغه پوښتنه دا چې ځنګه په ميليونونو خلکو په داسې ډله ايزو توګه ، داسې جنايا تو: لکه جګړې ، وژنو او نورو ته ور ودانګل.

ايا د اروپا د اوسنيو په اوسنيو کړکيچونو دولتي جوړښتونو او کړکيچن ژوند په بهېر کې کولاى شو ، داسې پېښه پيدا کولي شو چې هغه پادشاهانو ، وزيرانو يا مطبوعاتو تاييد کړي نه وي او يا يې لارښوونه او سپارښتنه نه وي کړې ؟ ايا داسې کومه ډله ايزه چاره پيدا کولاى شو چې د اروپا يا دتمدن د يووالي ، ملي ګټو او پوځي انډول په نامه حقانيت پيدا نه کړي ؟ هو کې ! هره پېښه شوې پېښه ، هرو مرو دکوم نظر او هيلې سره اړخ لګوي ، حقانيت پيدا کوي او ديوه يا څو تنو د ارادې زېږنده بلل کېږي.

هرپلو چې په سمندر کې کومه بېړۍ روانه وي، د هغه په وړاندې په څپو کې لاره څېرېږي، په بېړۍ کې دناستو کسانو لپاره دبېړۍ دواړو خوا ووته دڅپو تګ دليدو وړ يوازنى خوځون دى.

که موږ يوازې شېبه په شېبه ددغه خوځون څارنه وکړو او هغه دبېړۍ له خوځښدا سره پرتله کړو. دا به څرګنده شي چې دا بېړۍ ده چې هره شېبه په خپلې خوحېدا سره ددغه بهير تګلورى ټاکي او زموږ ناڅرګنده او پرله پسې خوځون موږ له تيروتنو سره مخامخوي.

دتاريخي شخصيتونو کړو وړو پسې دم په دم څارنه موږ ته دا پايله راکوي چې هلته هم هرڅه کټ مټ همداسې دى (يعنې د پېښې د سرته رسېدو لپاره د يو حتمي شرط ټاکل زموږ هم په زمان کې د پرله پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوځون شرط). دا په دې معنی چې له خلکو سره د تاریخي شخصیت اړیکي باید هېر نه شي. کله چې بېړۍ یو پلو روانه وي د اوبو بهېر نه بدلېږي، خو کله چې بېړۍ خپل تګ لوری بیا بدلوي د اوبو بهېر هم د هغه د ځوکې دوو خواوو ته بدلون مومي. خو هرې خوا ته چې هغه تاوېږي ، د هغه د ځوکې وړاندې څپې لاره ورته پرانیزي. مګر هر پلو چې بېړۍ تاوېږي ، څپې بیا بېرته هماغه خوا ته درومي چې بېړۍ روانې وي، ځکه بله چاره نه لري. هره پېښه چې پېښېږي او دا تل همداسې وي چې تصور یې کېږي. دا پېښه مخکې له مخې اټکل شوې او د پېښېدو فرمان یې ورکړ شوی وي. بېړۍ چې هرې خوا ته تاوېږي، که څه هم موږ ته له لرې داسې برېښي چې څپې نه یوازې په خپله خوځېدا کې خپلواکې دي بلکې د بېړۍ لارښوونه هم کوي، خو د غه څپې نه د هغې د خوځېدا په لارښوونه کې ونډه لري او نه د هغې خوځېدا چټکولی شي.

تاریخ پوهان خپلې څېړنې ، یوازې د تاریخي شخصیتونو ، هغو ویناوو ته جلا کویچې د پېښو ، د پېښېدو په اړه ویل شوي دي. هغو ویناوو د فرمان بڼه پیدا کړې ده، هغوی په دې ډاډمن شوي دي چې د د غه فرمان او د پېښو د پېښېدو تر منځ اړیکی شته دي، خو کله چې مو خپله پېښې او هغه اړیکي چې تاریخي شخصیتونه یې له پرګنو او خلکو سره لري، وڅېړو ، موږ دې پایلې ته رسوي چې په خپله تاریخي شخصیتونه او د هغو فرمانونه د پېښو تر اغیز لاندې او د هغو زېږنده دي. د دغې پایلې د هرو مرو منلو دلیل دادي چې د دغو فرمانونو د بې شمېره والي سره سره، بیا هم پېښې هغه تر هغه وخته نه پېښېږي چې د پېښېدو لپاره یې نور لاملونه رامنځ ته شوي نه وي. خو همدا چې کومه پېښه، پېښه شي، د تاریخي شخصیتونو له خوا د څرګندو شویو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویناوو او ارادو په منځ کې، داسې هغه پیدا کېږي چې د معنی او وخت له پلوه دغې پېښې سره اړخ لګوي او د هغې دفرمان بڼه پیدا کوي.

اوس چې مو دا پایله ترلاسه کړه، موږ په ډاډ او په ډاګه کولای شو د تاریخ دغو درو پوښتنو ته ځواب ووایو:

۱- واک څه شی دی؟

۲- کوم قوت دی چې ولسونه خوځوي؟

الف: واک له نورو خلکو سره دیوه پېژندل شوي شخصیت، هغه اړیکي دي چې له هغو نه په ګټې اخېستو سره چې څومره دي، په ډله ایزه چاروکې لږه ونډه اخلي. په هماغه اندازه د هغه کار د بهیر په اړه نظر زیاتې څرګندونې او د هغه د سرته رسېدو د حقانیت ثابتولو ته هڅه کوي.

ب- د ملتونو کړه وړه، لکه هغه شان چې تاریخ لیکونکو فکر کاوه، نه د واک، نه د فکري هلو ځلو، نه آن د دغو دوو د ګډون بلکې د ټولو هغو خلکو د هڅو او هاند پایله ده چې د پدیدو په رامنځ ته کېدو کې ونډه لري او تل داسې پېښ شوي دي، ټول هغه کسان چې څومره زیات او په مخامخ توګه د کار په سرته رسېدو کې ونډه او ګډون لري، مسوولیت یې په هماغه کچه کم دي او برعکس.

داسې ښکاري چې له معنوي پلوه د پېښو د پېښېدو علت او لامل، واک دی او له جسماني پلوه هغه کسان چې د واک اطاعت کوي، خو دا چې دا معنوي هلې ځلې له جسماني هڅو او هانده پرته ناشوني دي، نو ځکه د پېښې د پېښېدو لامل نه په دې او نه په هغه بلکې د دواړو په یووالي کې وي. یا په بله وینا په هغه پدیده کې چې موږ، علت لټاوه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته نه شته، کله چې په دې برخه کې خپلې شننې تر پایه ورسوو، یو خنډ ته رسېږو، دانساني فکر هغې پولې ته، چې انساني فکر تل هلته رسېږي، که هغه (انسان)د خپلې موضوع څېړنې ته ځیر نه شي، له هغه سره پام ونه کړي، په ټولو معنوي برخو کې همالته رسېږي(هماغه خنډ ته). دبرېښنا انرژي تودخه پیدا کوي او تودخه برېښنا پیدا کوي. ذره هم یوبل دفع کوي.

کله چې د یوبل په وړاندې دتودخې او برېښنا په غبرګون غږیږو یا داتم په اړه څه وایو، نه شو کولای دا وو ایو چې ولې دا داسې کېږي، ځکه دا بل ډول کېدای نه شي، ځکه باید دا همداسې وشي. دا له همدې امله چې دا د هغه قانون له کبله دي چې پر دغو پدیدو لاسبرې دي. تاریخي پدیدې هم همداسې دي. دجګړې یا انقلاب دپېښېدو علت څه شي دی ؟ موږ نه پوهېږو . یوازې په دې پوهېږو چې ددې یا هغې پېښې دپېښېدو لپاره خلک په ځانګړي ټوګه ځان چمتو او په هغه کې ګډون کوي. او موږ بیا وایو چې دا همداسې دی، ځکه چې بل ډول یې تصور هم نه شي کېدای او دا د هغه قانون دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸

که تاریخ له ظاهري پېښو سره کار لرلای، دهمدې ساده او ځرګند قانون منل به بس و، چې موږ خپلې ځبرنې پای ته ورسوو، خو د تاریخ قانون د انسان ځارنه کوي. یو کمکی ذره هم نه شي کولای موږ ته ووایي چې دبلې ذرې جذبېدو او یا غبرګون نه احساسوي او د اسې کوم قانون نه شته، خو انسان چې خپله د تاریخ موضوع ده، په ډاګه وایي چې آزاد او د قانون تابع نه دی.

دانسان د ارادې دآزادۍ موضوع که څه هم نغښتلې بڼه لري، خو بیا هم د تاریخ په هره ګام کې احساسېږي.

د تاریخ ټول متفکر او ځیرک مورخین، بې ارادې دې پوښتنې ته رارسېدلي دي.

د تاریخ ټولې جرې، متضاد غوټې او دغه ناسمه تګلارې چې دغه علم پرهغه درومي، ځکه ناسپړلې پاتې دي چې همدې پوښتنې سم ځواب ویل شوی نه دی.

که دهر انسان اراده خپلواکه وای، یعنې دا چې که هرچا کولای شوای هرهغه څه وکړي چې زړه یې غواړي، ټول تاریخ به دنا سره اړوندو پېښو، یوه تصادفي لړۍ وای.

آن که زرګونو کلونو په اوږدو کې، دمیلیونو میلیونو وګړو په منځ کې، یو تن هم داسې پیدا شوی وای چې په ازاده توګه یې هغه کولای شوای چې دده څه زړه غوښتي. دا په ډاګه ده چې ددغه چا یو آزاد او غیر قانوني کړه به ددې لپاره بس وای چې ټول هغه قوانین او قواعد تالا والا کړي چې د ټول بشریت لپاره ارزښت لري، خو آن که یو قانون

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم د انساني کړو وړو د څارنې لپاره وي، نه شو کولای د انسان د ارادې خبره وشي، ځکه چې په دې حالت کې د غه انسان باید د غه قانون ته غاړه کېږدي.

د خپلواکۍ یا د ارادې د اختیار موضوع چې له لرغونو زمانو راهیسې یې د بشري ټولنې تر ټولو غوره ذهنونو د ځان پر څېړنه اخته کړي دي. له هماغو لرغونو زمانو راهیسې یې د انسان لپاره د خورا اهمیت له امله ستر غوټه جوړه کړې ده.

پوښتنه په دې کې ده ، که انسان دیوې موضوع په توګه له هرپلوه تر څېړنې لاندې ونیسو ، که د خدای پوهنه وي، تاریخي پوهنه، اخلاقي پوهنه یا فلسفي پوهنه، ګورو چې پر هغه لکه د بل هر موجود په څېر د جبر قانون لاسبری دی، خو کله چې بیا خپل ځانته ځیر شو ، یعنې په دې پوهېږو او د اسې احساسوو چې آزاده یو.

آګاهي یا پېژندنه ، د ځان پېژندنې هغه سرچینه ده چې له عقله جلا او خپلواکه ده. انسان د عقل له لارې د ځان څارنه کوي، خو یوازې د آګاهۍ له لارې ده چې ځان پېژني.

له آګاهۍ پرته د عقل د هېڅ ډول څارنې او کړو تصور کېدای نه شي. د دې لپاره چې انسان پوه شي ، څارنه وکړي او عقلي چارې ترسره کړي، تر هر څه د مخه لومړی باید دا وپېژني چې ژوندی دی. ژوند ، انسان ځان د یوه غوښتونکي یعنې د ارادې له درلودونکي پرته ، په بل ډول نه پېژني. د ارادې اراده درلودل د انسان د ژوند ماهیت جوړوي. انسان د ارادې په مرسته ځان پېژني او پرته له دې چې ځان آزاد وګڼي. بله چاره نه شته.

که انسان ځان پسې څارنه وکړي، هغه ويني چې د هغه اراده د یو قانون له مخې تګ لوری مومي (هغه ګوري چې هرو مرو باید خواړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوري، د خپلې ذهني هلوځلو ځارنه وکړي او يا بله کومه چاره کې ګډون ولري). هغه له دې نه پرته بله چاره نه لري چې د خپلې ارادې د دايمي جبرې حالت نه بل څه نه ويني. هر هغه څه چې ازاده وي، هغه جبرې کېداى هم نه شي. انسان ته خپله اراده ځکه جبرې برېښيې چې هغه له دې نه پرته چې هغه آزاد وګڼي، بله چاره نه لري.

تاسو وايې چې زه آزاد نه يم. زه خپل لاس لوړوم او بېرته يې ښکته کوم. هرڅوک په دې پوهېږي چې دغه غير منطقي ځواب د آزادۍ د منلو، انکار نه منونکى ثبوت دى.

دغه ځواب د هغې آګاهۍ غبرګون دى چې عقل پورې اړه نه لري. که د آزادۍ يا اختيارآګاهي، د ځانپېژندنې له سرچينې او عقله خپلواکه نه واى، هغه به دعقل او تجربې تر اغيز لاندې واى. په حقيقت کې به دغه شان اغيز نه يوازې هېڅکله نه وي بلکې تصور به يې هم نه شي کېداى.

هر څوک ديو څو تجربو او دلايلو نه وروسته په دې پوهېږي چې هغه دڅېړنې يوې موضوع په توګه، د پېژندل شويو قوانينو تر اغيزې لاندې دى. انسان به هرو مرو هغه ته غاړه ږدي او د هغو تر پېژندنې وروسته، هېڅکله له هغو نه د سرغړونې هڅه نه کوي، خو هماغه تجربې او دلايل ده ته دا ثابتوي چې دده له خوا ځانته انګېرل شوې بشپړه آزادي، شونې نه ده او دده هر کړه د هغه ورځني ژوند کړو وړه، د هغه خلق او خوي او هغو اغيزه او لمسونې پورې اړه لري چې دده له خوا ترسره کېږي، خو انسان هېڅکله دغو استدلالونو او تجربو ته غاړه نه ږدي.

انسان همدا چې دتجربې او استدلال په مرسته پوه شو چې تېره له پاسه رالوېږي، بېشکه په دې باور کوي او په ټولو پېښو کې ددغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قانون د سرته رسېدو هيله لري.

خو همدا چې په دې پوه شي چې ښکه دده اراده ، دقوانينو تر اغيز لاندې ده، هغه نه مني او باور يې نه پرې نه راځي.

که څه هم همدا تجربې او استدلال انسان ته ښيي چې دی له خپل دغه طبيعت ، عادت او کړو وړو سره په ځانګړو شرايطو کې هماغه دی چې و او دادی د زرم ځل لپاره ، په هماغو شرايطو کې، بيا هماغه عادت او کړه وړه کوي. اوله هماغې نتيجې سره مخامخ دی چې تل په يوه شان پای ته رسېدلې او دی بيا هم په دا ډمنه توګه احساسوي چې دی آزاد دی او هرڅه چې غواړي هغه شان يې کوي لکه تر دغو تجربو مخکې يې چې کول. هر انسان که هغه عاقل وی او که هغه باخاری وي. هرڅومره او په هره کچه چې په ډاګه او سپينه هغه ته ثابته شوي وي ، بيا هم نه شي کولای په يوه ځانګړی وخت او حالت کې دوه توپير لرونکي کړه وړه ولري. هغه داسې احساس کوي چې ژوند له دغه بې معنی تصوره پرته (چې دآزادۍ بنسټ جوړوي) تصور کېدای نه شي. هغه احساسوي چې هرڅومره دغه شان يو ناڅاپي ناشونی وی، بياهم شته، ځکه د آزادۍ له تصوره پرته يوازې هغه ته د ژوند احساسول امکان نه لري بلکې د هغه له تصوره پرته ژوند هم نه شي کولای.

هغه نه شي کولای له دې تصوره پرته ژوند وکړي چې په ټول ژوند کې ټولې انساني هيلې او لمسونې، د آزادۍ د زياتوالي لپاره هلې ځلې دي. بډايتوب، بې وزلي، زور او کمزوري، وياړ او نوم ورکتوب، قدرت او محکوميت، روغتيا او ناروغي، پوهه او ناداني، کار، زيار او استراحت، مړښت او لوږه، خير او شر د آزادۍ ، لوړې او ښکتې کچې دي.

له آزادۍ نه د بې برخې انسان تصور، د هغه انسان له تصوره بل څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه دي، چې ژوندې يې بايللې وي..

ستر خدای د انسان خالق دی. خدای د ټولو چارو توان لري او د هغه هستي بې پايه ده. نو داسې چې ده، بيا ګناه څه معنی لري، هغه ګناه چې له آزادۍ نه، د انسان د خبرتيا او آګاهۍ زيږنده ده؟ همدا د الهي علم موضوع او مضمون دی.

د انسان کړه وړه، د هغو عمومي او نه بدليدونکي قوانينو زيږنده دي چې په خپله د رياضي علومو د پايلې، پايله ده. نو اوس دا پوښتنه رامنځ ته کيږي چې د ټولنې پر وړاندې د انسان مسوووليت، له آزادۍ نه د انسان د آګاهۍ او خبرتيا زيږنده، څه ده؟ دا هم شوه، د حقوقو د علم موضوع.

د انسان کړه د هغه د طبيعت او ذات او د هغه د کرکتر او پر ده د لاسبرو اغيزو تابع دي.

نو د وجدان او پر ښو او بدو کړو وړو خبرتيا چې له ازادۍ نه آګاهۍ زيږنده ده، بيا څه شي دي؟ دا د اخلاقو د علم موضوع ده.

انسان، د بشري ژوند ګډو اړيکو ته په پام سره د هغو ټولنيزو قوانينو تابع دی چې پر ژوند لاسبري دي، خو همدغه انسان د دې اړيکو سره سره بيا هم آزاد بريښي. څنګه بايد د ملتونو او بشريت مطالعه وشي؟ څنګه هغه وڅيړل شي؟ هغه په چارو کې آزاد وګڼل شي او که محکوم په جبر؟ دا کيږي د تاريخ موضوع.

يوازې زموږ پر ځان باوره زمانه کې چې پوهې تبليغاتي او ټوليزې بڼه پيدا کړې ده، د چاپ د دوديدو له برکته چې د ناداني غوره وسيله ده، د وګړي د ارادې آزادي او اختيار داسې بڼه غوره کړې ده چې بې ځايه بريښي او آن يادول يې ناشوني دي. زموږ په زمانه کې د غه تش په نوم مخکښ خلک، يعنې ناپوهې پرګنې، د طبيعت پيژندونکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارونه، چې د موضوع يو اړخ څېړي، خبرې پيل کړي او هغه د حل لاره ګڼي.

دوی وايي او په خپلو خپرونو کې ليکي:

- روح او ازادي نه شته ، ځکه نه شته چې انساني ژوند د غرو د خوځېدا زېږنده دی او د غړو خوځېدا بيا د غصبي شخصيت تابع دی. روح او آزادی نه شته ، ځکه موږ د تاريخ په کوم ناڅرګند کې له بېزو نه پيدا شوي يو. دوی وايي، ليکي او خپره وې يې، خو په دې خبر، نه دي چې په زرګونو کالونو پخوا هم ټولو مذهبونو او ټولو متفکرينو همدغه د جبر او محکوميت قانون چې اوس دوی داسې په ټينګار او هڅو د فزيولوژۍ او ځناورپېژندنې په مرسته د هغه پر ثابتوالي ټينګار کړي، نه يوازې پېژندلی و ، بلکې هېڅکله له هغه څا انکار هم نه دی کړی. هغوی په دې نه پوهېږي چې په دې برخه کې د طبيعي علومو ونډه يوازې داده چې د هرې موضوع يوازې يو اړخ راڅرګندوي ، ځکه عقل او اراده د علمي څېړنو له مخې د عقلي زېږون نه پرته بل څه نه دی. دا چې انسان د کوم کلي قانون له مخې د ځارويو د ودې او پرمختګ د تاريخ په کوم ناڅرګند وخت کې د ټيټو ځناورو نه وده کړې وې. دا هغه څه دي چې اوس په نوې بڼه ، خو له موږه په زرګونه کاله پخوا مذهب او فلسفي څېړنو کړي دي، يعنې دا چې انسان له عقلاني پلوه د جبر او محکوميت د قوانينو تابع دی، خو دا ديوه وينسته په کچه هم له موږ سره د دې پوښتنې په آوارۍ کې هم مرسته نه کوي، ځکه دا خبره بل اړخ هم لري او هغه د آزادۍ ، انساني اختيار منل دی.

که انسان د تاريخ په يوه ناڅرګنده پړاو کې ، له بېزو نه راپيدا شوی دی، دا بله خبره هم په همدې کچه د پوهېدو وړ ده چې وايي: انسان د تاريخ په يوه څرګنده وخت کې له يو موټي خاورې نه راپيدا شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(په لومړي نظر ، xناڅرګند دی او په دويم کې بيا د زېږون سرچينه) .
دا پوښتنه چې د انسان د آزادۍ خبره ، څنګه د جبر له قانون سره يو ځای شي ،. د تطبيقي فزيولوژۍ او ځناور پېژندنې د علومو په مرسته آواريدي نه شي. کله چې موږ د چونګښې ، سوی او بيزو ترمنځ د ګډوالي نښه يوازې غړی او اعصاب ونيو ، حال دا چې انسان له غړو او اعصابو پرته اګاهي او وجدان هم لري.
د طبيعي علومو پوهان او د هغوی پلويان چې تصور کوي ، د غې پوښتنې ته په بشپړه توګه ځواب ويلی دی ، هغوی ، هغو خټګرو ته ورته دي چې د کليسا د ديوال يو خوا سپينه او رنګ کړي او د کار مشر يا خاوند د نشتوالي نه په ګټه اخېستو سره د کړکۍ ، دريڅې ، سپېڅلي شمايل او هغه ديوالونه چې ټوليز ترميم يې لا پای ته رسېدلی نه دی ، ټول سپين او رنګ کړی او دی ته خوشاله وي چې هرڅه يې رنګ کړي او کار يې په غوره او ښه توګه پای ته رسولی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹

دنورو هغو پوهو پر وړاندې چې غواړي دجبر او اختیار پوښتنې ته ځواب ووایي، تاریخ دا ځانګړتیا لري چې دتاریخ لپاره دغه موضوع ، نه دبشر د ارادې په اصل او ماهیت بلکې په تیر وخت کې د هغه په څرګندیدو او ځینو ځانګړو شرایطو پورې اړه پیدا کوي.

د علم تر نورو څانګو تاریخ ، ددغې پوښتنې د آوارۍ لپاره د نظري علومو پر وړاندې دتجربي علومو بڼه مومي.

دتاریخ موضوع نه په خپله دانسان اراده بلکې د هغه په اړه زموږ تصور دی، نو له دې کبله تاریخ، ددغو دوو سره ضد ، جبر او اختیار له رازه ډک یووالي دآوارۍ لپاره دالهي علومو، انقلابونو او فلسفې په شان ، په انساني کړو کې ستونزې نه لري.

تاریخ، انساني ژوند ، لکه هغه شان چې موږ ته څرګندیږي او یا په هغه کې د دغو دوو سره متضادو اړخونو یووالي رامنځ ته کیږي، څېړي.

دانسان په ربښتیني ژوند کې ، هره تاریخي پېښه ، یاهم انساني کړه، په ډاګه او د دغه ضدیت له خورا کمې پوهېدنې پرته د درک وړ دی. که څه هم هره پېښه او هر کړه تر یوې کچې پورې په اختیار او تر یوې کچې پورې په جبر ترسره کیږي.

د تاریخ فلسفه د دې مسلې د آوارۍ لپاره چې جبر او اختیار ، څنګه او په څه ډول او په کومه کچه په انساني کړو وړو کې اغیزمن دي او ددغو دوو اصلي ماهیت څه دی ، نه یوازې داکولای شي بلکې تر هرڅه لومړی د جبر او اختیار د مفاهیمو پېژندنه وکړي او بیا ددغو مفاهیمو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مرسته د ژوند پدیدې وڅېړي. تاریخ د جبر او اختیار پېژندنه د خورا بې شمېره ، تاریخي پېښنو له پایلې راباسي.
په هرډول که موږ دډېرو او یا هم دیوه تن د کړو وړو څېړنه وکړو ، موږ پوهېږو چې هغه باید د جبر او اختیار دیو ګډ ترتیب په ډول وڅېړو.

کله چې موږ دملتونو د لېږدیدو یا د وحشي قبایلو د یرغلونو یا ددریبیم ناپلیون دفرمانونو په اړه غږېږو او یا د هغه چا ددې پریکړې په اړه چې یو ساعت مخکې یې د خپل تګ لپاره ، د څو لارو نه یوه لاره ټاکلې ده، په دې ټولو کې هېڅ ډول تناقض نه وینو. د جبر او اختیار هغه کچه چې ددغو کسانو په کړو وړو کې ونډه لري، موږ ته له ورایه څرګنده ده.
زیاتره وخت د اختیار دکچې: د کموالي او زیاتوالي په اړه تصور توپیر لري او د تصور دا توپیر هم ، هغه نظر پورې اړه لري چې موږ قضاوت پرې کوو ، خو هرڅنګه چې وي، باید ووایو چې انساني کړه وړه د جبر او اختیار د یووالي نه پرته ، بل څه نه دي. په هر ډول کړو وړو کې په یوه ټاکلي اندازه اختیار او په یوه ټاکلي اندازه جبر وینو او هر هغه چاره چې څېړو که په هغه کې د اختیار کچه زیاته وي، په هماغه کچه به په هغه کې د جبر کچه کمه وي. او که د جبر کچه زیاته وي، هلته به د اختیار کچه لږه وي....
ډوبېدونکی انسان یو بل تن ته لاس وراچوي، په دې توګه هغه هم ډوبوي او یا هغه مور چې خپل ماشوم ته د شودو ورکولو له امله بېحاله او خواړه غلا کوي. یا کوم سرتیری چې د سخت دسپلین له مخې د خپل افسر په قومانده بې ګناه انسان وژني، د هغه څېړونکي له نظره چې پوهېږي دغه خلک د ګناه دسرته رسېدو په وخت کې په څه حالت کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو ، لږ ګنهګاره دي يعنې د غو خلکو د هغو ځېرونکو له نظره د ګناه د سرته رسولو په وخت کې خورا کم اختيار درلود او جبر پرې زيات و. نو د پريکړې په وخت کې د هغه چا په پرتله چې نه پوهېږي چې ډوبېدونکی خپله ډوب شوی او هغه مور چې غلا يې کړې ده، وږې وه او سرتيری دې ته اړ و چې د خپل افسر قومانده ومنې، زيات اختيار لري... او نور... په دې توګه ځومره چې جبر زياتېږي په هماغه کچه اختيار کمېږي.

مذهب ، انساني سالم تفکر ، علم ، حقوق او په خپله تاريخ ټول د جبر او اختيار پر د غو اړيکو يو ډول پوهېږي.

په ټولو هغو پېښو کې چې زموږ له نظره د جبر او اختيار ونډه کمېږي او زياتېږي ، پرته له استثنا ، پر درې بنسټونو ولاړ دي:

۱- له بهرنۍ نړۍ سره د هغه چا اړيکي چې پېښه رامنځ ته کوي.

۲- له زمان سره.

۳- له هغو عواملو سره چې پېښه يې رامنځ ته کړې ده.

له بهرنۍ نړۍ سره د انسان لږ يا زيات ځرګند اړيکي ، د هغه ټاکلي ځای په اړه کمه يا زياته، خو برالا پوهېدنه ده، چې هر سړی يې له خپل چاپيرياله لري. دا هغه علت يا بنسټ دی چې ډوبېدونکی سړی يې د هغه چا په پرتله چې پر وچه ولاړ دی، په ډاګه جبري او آزادي يې کمه او يا د هغه چا کړه وړه چې په يوه ګنه ګونه کې له نورو سره په نږدې اړيکو کې ژوند کوي. او يا هم د ساري په توګه هغه ځوک چې په کورني ژوند ، دولتي چارو او يا سوداګرۍ کې اخته دی ، په ډاګه ديوه مجرد او له هغه چا سره چې له بل سره اړيکي نه لري ، آزادي کمه لري او جبر يې زيات دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که موږ یو انسان ، د هغه له چاپیریاله جلا او له نورو سره له اړیکو پرته وڅارو ، د هغه هرڅه موږ ته آزاد او دده په خپل اختیار کې بریښي. او که موږ د هغه په چاپیریال کې، له کوم چا یا کوم څه سره د هغه اړیکي په پام کې وساتو ، دا په دې معنی ، له هغه چا سره چې کتاب لولي ، یا غږیږي. او یا له هغه کار سره چې دی پرې اخته دی، یا آن هغه فضا چې دی یې چاپیر کړی دی، یا هغه له هغې رڼا سره چې د هغه شا او خوا ته پر پرتو شیانو ځلیږي، دغو ټولو ته ښه وګورو ، دا راته ثرګندیږي چې له دغو شرایطو نه هریو پر ده اغیز لري او لږ تر لږه د هغه دیوې چارې ټاکونکي دي او یا یې لاربنوونه کوي. او په هغه اندازه چې موږ پوهیږو ، څومره چې ددغو عواملو اغیز زیات وي. په کړو وړو کې د هغه آزادی زموږ تر پامه کمه او جبر پر هغه موږ ته پیاوړی بریښي.

دویم بنسټ ، له نړۍ سره د انسان زماني اړیکي دي. څومره چې له نړۍ سره دغه اړیکي برالا او یا پټې اوسي په هماغه کچه به ددغه زمان په اوږدو کې ثرګند او یا پټ واوسي. دا هماغه اړیکي دي چې پایله یې دلومړني انسان ګناه او له جنته د هغه د شړلو او په پای کې د بشریت د پیدا ایښت لامل شو. دغه لامل زموږ ترپامه تر او سني کورني ژوند ه(د میړه او ښځې اړیکی) لاجبرې ښکاري. دا هماغه بنسټ او اړیکي دي چې ددې سبب کیږي ، هغه پیښه چې له پیړۍ پیړۍ پخوا په دې نړۍ کې پیښه شوې وه او له موږ سره د زمان له لارې پرته بل ډول اړیکي نه لري. داوسني انسان تر کړو نه چې پایله یې لا ثرګنده نه ده، جبرې ښکاره شي.

دانسان د کړو وړو د جبر او اختیار په اړه زموږ قضاوت ، هغه وخت او واټن پورې تړلی دی چې د پیښې د پیښید و له شیبې نه د قضاوت تر وخته پورې تیر شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که زه په داسې یوې چارې قضاوت وکړم چې یوه شېبه مخکې مې ترسره کړې ده او د سرته رسېدو شرایط یې هم له او سنۍ شېبې نه هومره توپیر نه لري ، زما چارې به ماته ناچاره او بېشکه چې اختیاري وبرېښي، خو که پر هغې چارې قضاوت وکړو چې یوه میاشت مخکې او پخوا او چور په نورو شرایطو کې پېښه شوې وه، بې ارادې به اعتراف وکړم چې که دا کار مې نه وای کړی ، تر دې غوره او ښې پایلې او آن هغه جبري پېښې به چې له دغې پېښې راپیدا شوي دي ، تر سره شوې نه وای. که د خپلې حافظې په مرسته ، له دې هم پخوانیو پېښو شویو چارو ، د ساري په توګه د هغو چارو په اړه چې لس کاله پخوا پېښې شوې دي، فکر وکړم، بېشکه چې د دې کړو وړو پایله به ماته لا څرګنده وي، خو دا تصور که هغه چاره مې نه وای کړې، څه به پېښ شوي وای راته ګرانه ده. څومره چې د خپلې حافظې په مرسته لا لرې او پخوانۍ زمانې ته ورځو او یا په دې ډول د راتلونکې قضاوت کوو ، دا راته څرګندېږي چې د اختیار په اړه زموږ قضاوت لا تت برېښي.

په همدې توګه په ټولیزو چارو کې د ارادې د آزادۍ په هکله د بدلون د کچې له برکته انسان په تاریخ کې بیا موندل کېږي. هغه پېښه چې اوس. پېښه شوې ده ، بېشکه زموږ له نظره د ټولو هغو پېژندل شویو څېرو د کړو وړو زېږنده ده چې خپلواک ګڼل شوي دي، خو هغه څه چې لږ پخوا پېښ شوي دي او اوس هرو ورو د هغو داسې پایلې وینو چې پرته له هغه د بل څه شي تصور کولای نه شو او له بله پلوه څومره چې موږ د پېښ په لټولو کې وروسته شاته درومو ، په هماغه کچه په هغو کې د اختیار کچه رالوېږي.

د اتریش او پروس جګړه بېشکه موږ ته د ځیرک بیسمارک او نورو د کړو وړو پایله برېښي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم په دې کې شک دی ، خو د ناپلیون جګړې لا تر او سه هم موږ ته د اتلانو د ارادې زېږنده ښکاري، خو صلیبي جګړو نور په پوره توګه خپل دریځ او ځای موندلای ، نو ځکه د اروپا او سني تاریخ د هغو له تصوره پرته بې معنی دی، که څه هم د هغه وخت د تاریخ لیکونکو لپاره صلیبي جګړې هم د هغه وخت د څو تنو داسې تاریخي شخصیتونو د کړو وړو زېږنده دي چې آزاد او اختیار لرونکي ګڼل کېدل، خو ګله چې د وحشي قامونو د مهاجرت خبره رامنځ ته کېږي. هېڅوک هم دا تصور نه شي کولای چې د اوسنۍ اروپا بڼه ، دا تیلا د آزادي ارادې زېږنده ده، په هره کچه چې په تاریخ کې شاته ستنېږو او خپله د څېړنې موضوع لا لرغونې او له اوسنۍ زمانې لرې غوره کوو ، د هغو کسانو په کړو وړو کې اختیار او آزادي چې د پېښو د پېښېدو سبب شوي دي، موږ ته لا شکمن او د چارو لارښوونکي لا مجبور برېښي.

۳) زموږ څېړنې په دربیم پړاو کې ، د علتونو پر هغو خورا بې پایه اړیکو چې څه کم او زیات زموږ په واک کې دي او عقل د پېښو د شننې لپاره هغه ته اړتیا لري ، ولاړې دي. نو له دې د انسان هر ځانګړی کړه باید د پخوانیو پېښو د پایلې او دراتلونکو پېښو د علت په توګه خپل ځانګړی ځای لري.

کله چې موږ ته د کومې چارې د سرته رسېدو علت پوره ښکاره نه وي، دا مهمه نه ده چې د غه چاره جنایت دي، یا خیر، یا داسې چاره چې نیکي او بدي پورې هېڅ اړه ونه لري، موږ دا منو چې د دغې چارې سرته رسوونکی، هغه په خورا په ارادي او په اختیاري ډول سرته رسولې ده. که دغه چاره جنایت وي، تر هر څه دمخه موږ هغه ته د مجازاتو غوښتنه کوو او که د خیر کار وي ، هغه ته به تر هر څه دمخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درناوي کوو او کله که کومه داسې چاره ترسره شي چې له اخلاقي پلوه، نه ښه وي او نه بده. هغه پېښه مور، د هغه د سرته رسوونکي دقوي، غیر معمول او ازاد شخصیت زېږنده ګڼو، خو که مور ته د بې شمېر علتونو نه یو علت څرګند وي، په هغه کې مور ته د څرګنده جبر ونډه پېژنو، نو څکه د هغه جنایت لپاره لږ غچ غواړو. د ښې چارې ستاینه هم ښه لږ کوو او د سرته رسوونکي آزادي او بیا ورتیا ته هم هومره ارزښت نه ورکوو؟ که جنایت کوونکي چې د جانیانو او داړه مارو په منځ کې لوی شوی دی. د هغه د ګناه پېټې سپکوي. تر خپلو ماشومانو د مور او یا پلار سرښندنه او ځاریدنه، تر هغې سرښندنې او ځاریدنې نه چې ستاینې او ګټې لپاره کېږي، ډېره طبیعي او بې علته برېښي، هغه کمه اختیاري او ازاده ده، نو څکه لږه د ستاینې وړ ده، که له یوې ډلې، ګوند یا دیو مخترع له چارو او کړو وړو سره پخوانۍ پېژند ګلوي ولرو، د هغه چارې مور کم حیرانه وي. که مور د زیاتې تجربې خاوند یو، که مور د خلکو پر کړو وړو پر جبر او اختیار پر له پسې څارنه ولرو، د هغه کړه وړه، مور ته زیاتره جبري برېښي او آزادي یې کمه. که زمور تر څارنې لاندې کړه وړه ساده وي او زمور تر څارنې لاندې چارې زیاتې وي، نو زمور تصور به د هغو له جبرې والي نه، بشپړ وي. د هغه ځوان رسوایي چې پلار یې بدنام سړی وي، د هغې ښځې بدلمني چې په څرګند بدنامه ماحول کې لویدلې وي او نیشه سړی بیا بدمستۍ ته ورستنېږي او دداسې نورو چارو علتونه، څومره چې مور ته څرګند وي، بیا هم مور ته لږ اختیاري برېښي.

که دداسې یو سړي کړه وړه چې د هغه عقلي وده خورا ټیټه وي، یعني، یو ماشوم یالیوني کړه وړه څېړو، له دې کبله چې د هغه، د کړو وړو له علتونو او د ذهن له سادګۍ سره آشنا یو، د هغه کړه وړه اجباري

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د آزادي يا اختيـار ونډه په هغـه کې دومره کمـه ونيـو چې د هغـو لـه علتونو نه په خبرېدو سره سمدلاسه د هغو د پايلو اټکل کولای شو.

يوازې د همدغو دريو اصلونو پر بنسټ دی چې په ټولو قوانينو کې د هغـو جانيـانو لپـاره د مسـووليت پېټې کمېـږي چې باخاري يـا ذهنـي نيمګړتيا ولـري. د سد يـا آګـاهی د زيـاتوالي او يـا کـم والـي لـه امله، د هغو شرايطو ته په پام ، چې د غه پېښه په کې پېښه شوې ده، د پېښې د پېښېدو او د هغه د قضاوت تر وخته پـورې ، وخـت تـه پامرنـه او د هغـو دلايلو د لرې او نږدې پېژندګلوی پر بنسټ دی چې د يـو چـا د مسـووليت کچه ټاکل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

او په دې ډول له موږه بهر چاپېريال سره زموږ د اړيکو د زياتوالي او کموالي په کچه د جبر او اختيار په اړه زموږ تصور هم زياتېږي او کمېږي. دغه راز د پېښې د پېښېدو د له وخته د زياتوالي او کموالي او له دغې پېښې سره د اړيکو کموالي او زياتوالي ته په پام سره ده چې، دغې پېښې پورې د اړوندې پايلې اغيزې پر موږ زياتېږي او کمېږي.

په دې ډول که موږ د داسې يو چا حالت څېړو چې له ماحول سره يې اړيکې خورا ځرګند او د هغه د کړو وړو وخت زموږ د قضاوت له وخته خورا لرې وي او هغه عوامل ټول موږ ته ځرګند وي چې د هغه له امله دغه پېښه يا چاره ترسره کېږي، نو دغه چاره موږ په بشپړه توګه جبرې او د اختيار ونډې په هغې کې خورا کمې ګڼو، خو که موږ د داسې يو چا حالت وڅېړو چې له بهرني ماحول سره د هغه اړيکې خورا کمزورې، د هغه د کړو وړو او يا د ځانګړې چارې د پېښېدو وخت، له اوسني وخت سره نږدې وي او موږ له هغو عواملو سره چې د هغه له امله دغه پېښه ترسره شوې ده، پېژندګلوي ونه لرو، د هغه کړه وړه به موږ ته خورا اختياري او آزاد وبرېښي او جبر به يې خورا کمزوري او کم ښکاره شي.

په دغو دواړو حالتو کې چې څومره د پېښې په اړه موږ خپل نظر بدل کړو، څومره چې پر پېښې د ماحول اغيز لا زيات ځانته ښکاره کوو، څومره چې د پېښې د پېښېدو وخت لرې يا نږدې تصورو وو او يا هم يا څومره چې د پېښې عوامل موږ ته ځرګند او يا ناځرګند وي، موږ هېڅکله نه شو کولای په بشپړه توګه د يوې پېښې پېښېدل اجباري او يا اختياري وګڼو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱) که هر څو مره موږ د چاپیریال له اغیزه آزاد او د هغه اړیکي خورا لږ وګڼو ، بیا هم هیڅکله نه شو کولای په دغه چاپیریال کي د اختیار په مفهوم پوه شو. د انسان کړه په جبري توګه د هغه د بدن او د هغه د ماحول تابع دي. زه خپل لاس پورته کوم او بېرته یې ښکته کوم، ما ته مې خپل دغه کړه اختیاري بریښي، خو که له ځانه و پوښتم چې ایا ما کولای شول خپل لاس هرې خوا ته پورته کړم؟ وینم چې ما لاس هغه پلو ته پورته کړی دی چې زما په شا او خوا کې له بل هر پلوه ، زما بدني جوړښت ته خنډ نه و. که ما له ټولو خوا او نه یوه خوا ټاکلې ده ، دا له دې کبله وه چې په دغه لور د لاس پوره کېدو لپاره تر بل هر لوري، خنډ کم و. د دې لپاره چې انسان چوړ آزاد او اختیاري وګڼو ، هغه باید له ماحوله بهر تصور کړو ، خو داسې بریښي چې د غه چاره نا شونې ده.

۲) هر څو مره که موږ د پېښې په اړه د قضاوت وخت ، د پېښې د پېښېدو وخت ته ورنېږدې وګڼو ، هیڅکله هم نه شو کولای د وخت او زمان له جبره ځان ازاد کړو. آن که دغه پېښه یوه شېبه مخکې هم شوې وي ، هغه د زمان له اغیزه ځکه آزاده نه ده چې هغه په زمان کې ترسره شوې ده. هغه د وخت له اغیزه جلا کولای نه شو. زه کولای خپل لاس پورته کړم؟ خپل لاس پورته کوم، خو که زه له ځانه و پوښتم چې ایا ما کولای شول، په هغه شېبه کې چې تیره شوه، لاس پورته نه کړم؟ د دې لپاره چې پر خپل دا ډ پوه شم، خپل لاس نه پورته کوم، خو د لاس له پورته کولو هغه وخت دډه نه ده شوې، چې په هغه وخت کې ما د آزادۍ او اختیار په اړه فکر کاوه. هغه شېبه تیره شوې ده او نور ، زما له واکه او اختیاره وتلې ده. د غه راز هغه لاس چې ما پورته کړی، نور نو هغه لاس نه دی چې زه یې نه پورته کوم او هغه هوا چې دغه خوځېدا په کې شوې ده ، هم هغه هوا نه ده چې اوس له مانه چاپیره ده. هغه شېبه هم نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راستنېدونکي ده چې دغه کړه په کې شوي دي، خو دا چې وروسته مې دلاس له پورته کولو ډډه وکړه ، دا ددې لامل کېداى نه شي چې ما نه شو کولاى مخکې هم لاس پورته نه کړم. دا چې د زمان په يوه شېبه کې ، زما له خوځېدا پرته بله خوځېدا کېداى نه شوه. دا ، دا معنى نه لري چې کولاى يې شول بله خوځېدا وشي. ددې لپاره چې خپله خوځېدا آزاده او اختياري وګڼلى شو بايد وکولاى شو ، هغه د تير او راتلونکي په منځ کې يعني د زمان او وخت نه دباندې تصور کړو چې دا هم ناشونې ده.

۳) هر څومره چې د پېښو د پېښېدو دعوا ملو د پېژندنې ستونزې، بې شمېره وي ، هېڅکله نه شو کولاى د اختيار او آزادي يعنې د علت پوره نشتوالي راپيدا کړو. که هرڅومره موږ ته د پېښو د پېښېدو اراده خپله وي او که پردۍ، ناڅرګنده وي که څرګنده. د عقل لومړې هڅه د هغه علت لټونه ده چې له هغه نه پرته د دغې پېښې د پېښېدو تصور هم نه شو کېداى. زه غواړم ديو څه کولو لپاره خپل لاس پورته کړم. البته بې هر علته ، خو دا چې زه غواړم يو څه سرته ورسوم ، هغه هم بې علته او پرته له هرډول دليله، دا په خپله زما ددې چارې د سرته رسولو علت دى.

خو آن که داسې يو څوک تصور کړو چې له هرډول اغيزه آزاده وي، د هغه دهمدې شېبې او اوسني کړه وړه او داسې وګڼو چې هېڅ علت هغه دې کارته نه هڅوي، د جبر اغيزه د هغه په چاروکې خورا لږ او هېڅ وشمېرو ، آن په دې حالت کې هم د سړي د بشپړې ازادۍ خبره نه شو کولاى ، ځکه هغه موجود چې له هرډول اغيز نه بې اغيزې، د زمان نه بهر او کړه يې کوم علت پورې اړه ونه لري، نور نو انسان نه دى.

کټ مټ همداسې ، هېڅکله نه شو کولاى دچا داسې کړه تصور کړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په بشپړه توګه له اختيار او آزادۍ نه بې برخې او يوازې د جبر ترقانون لاندې وي.

۱- که هرڅو مره زموږ پوهه د هغې فضا له شرايطو نه چې سرې په کې دی زياته وي، دغه پوهه هېڅکله نه شي کولای بشپړه و اوسي. دا ځکه چې دغه شرايط په بې پايه توګه داسې دي لکه فضا چې بې پايه ده او تر هغه پورې چې پر انسان د ټولو شرايطو اغيز څرګند او ټاکل شوی نه دی، يعنې په دې معنی چې پوره جبر نه شته او هلته د اختيار ونډه ليدلای شو.

۲-هرڅومره چې د پېښې او کړو وخت او زمان ، د هغو کړو له وخت او زمان نه چې موږ قضاوت پرې کوو ، لرې وګڼو ، ددغو کړو د سرته رسېدو پړاو تل ټاکلی دی. خو زمان او وخت بې پايه دی، له دې پلوه هم هېڅکله د پوره او بشپړ جبر تصور کېدای نه شي.

۳- هرڅومره چې د کومې پېښې يا کړو د علتونو لړۍ موږ ته څرګنده وي. موږ به ځکه هېڅکله د دغې لړۍ پر کړيو ترپايه پوه نه شو چې دغه لړۍ بې پايه ده ، نو له دې کبله هم نه شو کولای پوره او بشپړ جبر ترلاسه کړو.

او ددې ترڅنګ ، که آن په کومه پېښه کې متې آزادي هم ومنو ، يعنې له هېڅ سره برابره آزادي، بيا هم ځينې وخت د ساري په توګه ، د مرګ په حال کې انسان يا جنين، يا هم باڅاری(لېونی)هېڅ ډول اختيار نه لري، زموږ دغه منني زموږ له خوا د څارنې وړ انسان د مفهوم دانکار معنی لرلای.

په دې ډول هره شېبه چې آزادي پای ته رسېږي، هلته انسان هم نه شته. نو له دې کبله که انساني کړه يوازې جبري او له هرډول آزادۍ بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخې وي، په هماغه کچه له تصوره لرې دي، لکه هغه کره چې له مطلقې آزادۍ سره مل وي.

په دې ډول ، د هغه انسان، د هغو کړو د څېړنې لپاره چې له جبره پرته ، بل ډول تر سره شوي نه وي او له هر ډول ازادۍ نه بې برخې وي. باید د فضا له بې شمېره شرایطو سره آشنا شو، باید په خپلو څېړنو کې د بې پایه وخت او زمان پړاو په پام کې ولرو او بې شمېره عوامل او علتونه وپیژنو.

د دې لپاره چې یو انسان په بشپړه توګه آزاد او له هر ډول جبري قانون نه بې اغیزه تصور کړای شو. موږ باید هغه یوازې له فضا نه دباندې، له وخته او زمان نه وتلی او له هر ډول علت او اغیزه لرې تصور کړو، په لومړي ډول کې ، که جبر بې اختیاره کېدای شوای، موږ به د جبر هماغه یوه جبري قانون نه مرسته غوښتي وای یعنې له یوې بې محتوا اډانې نه.

دویم ډول یا پېښه کې ، که اختیار بې له جبره کېدونکي وای، موږ به له هر ډول شرایطو نه آزاده ، آزادۍ ته چې د فضا ، زمان او علت له اغیزه ازاده وای، رسېدلي وای. هغه آزادي چې له زمان ازاده وي، نه شته او دا به بې اډانې (چوکاټه) محتوا وای.

په ټولیز ډول به موږ دوو پایلو ته چې ټول انساني نظریات پرې ولاړ دي، رسېدلي وای. د هغو دژوند نه پوهېدونکي ماهیت او بل هغه قوانین چې پر هغه لاسبري دي.

عقل وایي:

۱) چاپیریال له خپلو ټولو ډولونو او بڼو سره چې د هغو په مرسته احساسېږي، یعنې ماده، خورا بې پایه ده او په بل هېڅ ډول یې د تصور امکان نه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲) وخت او زمـان يـو بې پايـه او پرلـه پسـې او آن يـوه شـېبه هـم نـه دريدونکي لړۍ ده چې پرته له دې نه ، دغه لړۍ دربدل نه لري په بل ډول تصور کېدای نه شي.

۳)دعلتونو دلړۍ پايلې، نه پيل لري او نه پای درلودای شي.

آګاهي وايي:

۱)

يو ازې زه يم او هر هغه څه چې شته والي لري، يوازې زه يم او پـه دې توګه فضا هم زما يوه برخه ده.

۲) زه تيريدونکي زمان او وخت ، دحال په او سنۍ شېبه کې چې پـر هغه کې ديوه ژوندي موجود پـه توګـه آګـاهی لـرو ، سنجوو ، نـو لـه دې کبله له زمانه سم بهر يم.

۳) زه دعلت له اغيزه هم بهـر يـم، داځکـه چې زه ځان د خپـل ژونـد د هرې بڼې دڅرګنديدو علت احساسوم.

عقل دجبر قوانين څرګندوي او آګاهي داختيار ماهيت.

بې پايه آزادي يـا اختيـار، پـه انسـاني وجدان يـا اګـاهي کې دژونـد ماهيت دی.

بې محتوا جبر انساني عقل او د هغه درې ګونې بڼې دي.

اختيار او آزادي هغه څه دي چې څېړل کېږي او جبر هغـه څـه دی چې څېړنه کوي. آزادي محتوا ده او جبر بڼه ده.

يوازې د پېژندنې د دوو سرچينو پـه جلا کېدو او ويشلو سره چې دمحتوا او بڼې په توګه يو لـه بـل سره اړه لـري ، دداسې مفاهيمو لکـه جبر او اختيارچې متقابلا يوبل انکاروي او پـه يـوازې بڼه د درک وړ نـه دی، پوهېدلای شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوازې د پېژندنې د دغو دوو سرچينو ، له يو ځای کېدو نه، چې يو له بل سره اړه لري، د انساني ژوند څرګند تصور کېدای شي. د دغو دوو مفاهيمو ، محتوا او بڼې نه دباندې چې په خپل يو ځای کېدو سره، متقابلا يو بل پېژني ، دژوند تصور ناشوني دی.

هر هغه څه چې موږ د انساني ژوند په اړه پوهېږو ، يوازې د اختيار او جبر يعنې د آګاهي او عقل ترمنځ تاکلی اړيکي دي.

پر هغه څه چې موږ د طبيعت او نړۍ په اړه پوهېږو ، يوه داسې ځانګړې اړيکه ده چې د طبيعت د قوت او د جبر د اړتيا يا دژوند د ماهيت او عقلي قوانينو ترمنځ شته دی.

د طبيعت د ژوند قوتونه له موږه دباندې دی او زموږ آګاهي پر هغه لاسبرې نه ده. هغه د ثقل د مرکز، دبرېښنا د ټکان، د ژوند د حيواني قوت او نورو په نامه نوموو ، خو د انساني ژوند قوت او پياوړتيا داسې څه دي چې زموږ د پېژندنې قوت او آګاهي پرهغه خبر دي او موږ هغه د اختيار او آګاهۍ په نامه يادوو.

خو له دې امله چې د ثقل پر مرکز زموږ آګاهي لاسبری نه لري، مګر بيا هم هر انسان هغه درک او احساسوي او هغه يوازې د جبرې قوانينو (د ټولو ستورو د ساده درونډوالي نه نيولي بيا د نيوتن تر قوانينو پورې). له مخې چې پرهغو لاسبرې دي، پېژني. آزادي هم ، په مخامخ ډول درک کېدای شي، خو ټول له هغه خبر دي، موږ يوازې او يوازې د هغو اړوندو قوانينو (د انسان له فاني والي نيولي ، بيا تر پېچلو اقتصادي او تاريخي قوانينو پورې)له مخې چې پر موږ لاس برې دي، پېژنو.

پېژندنه، دې ته وايي چې د ژوند ماهيت د عقل په تله او قوانينو وتلو ، هر هغه څه چې د انسان ازادي له نورو قوتونو نه جلا کوي، داده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د انسان اګاهي له هغو خبره ده، خو د عقل لپاره هغه له نورو نه هېڅ توپیر لري. . . په هغو علوموکې چې موضوع یې د ژوندیو موجوداتو پېژندنه او څېړنه ده. هغه څه چې موږ ته څرګند دي، جبري قوانین او هغه څه چې ناڅرګند دي، دژوند قوت ګڼو. د ژوند قوت د هغو څیزونو پاتې شونکې دی چې موږ هغه د ژوند د ماهیت په توګه پېژنو.

په تاریخ کې کټ مټ همدا اسې ده:

پر هغه څه چې پوهېږو، هغه جبري قوانین ګڼو او هغه څه چې نه پېژنو او نا څرګند دي، هغه ازادي بولو.

د تاریخ لپاره ازادي، د هغو ناپېژندلو شویو، پاتې شونکي دي چې موږ د انسان د ژوند د قوانینو په اړه پرې پوهېږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱

دعلتونو اړیکو ته پام له بهرنۍ نړۍ او وخت سره د انسان د اختیار او آزادۍ د ځرګندونو څېړنه ، دتاریخ موضوع ده.

دا په دې معنی چې تاریخ، آزادۍ او اختیار دعقلي قوانینو له مخې څېړي، نو له دې کبله تاریخ تر هغه ځایه علم ګڼل کېږي چې اختیار او آزادي د قانون په مرسته وپېژندله شي.

دتاریخ د څېړنې له مخې د یوه قوت په توګه ، پر تاریخي پېښو د انسان دازادۍ، یعنې دقانون له اغیزه دازاد قوت ، هغه څه ته ورته دي، لکه هغه شان چې نجوم داسې یوقوت منې چې په اختیاري بڼه پرکیهان اودستورو پر خوځون اغیز کوي.

ددغه شان یو ځیز منل ، له ټولو شتو قوانینو نه سترګې پټول دي. یعنې ټولو پوهو او پېژندنو ته شا کول. آن که داسې یو خوځېدونکي ځیز چې له فزیکي قوانینو نه هم خپلواک وي، شته والي ولري، نودا ، دا معنی لري چې دکپیلر او نیوتن قوانین هم نه شته او نور نه دکیهان او ستورو دخوځون هېڅ کوم قانون هم اعتبار نه لري او نه شته. آن که دانسان یو اختیاري او ازاد خوځون هم وي، هېڅ یو تاریخي قانون به شته والي ونه لري او دتاریخي پېښو په اړه به هېڅ تصور، تصور هم پیدا نه کړي.

له تاریخي پلوه داسې تګلوري شته چې انساني ارادې د هغو په اوږدو کې خوځېږي، ددغو تګلورو ، یو سر په ناځرګندو رازونو کې پټ او په بل سر کې یې دانسان پر ازادۍ پېژندنه او آګاهي د اوسنۍ شېبې په فضا او په اوسنۍ زماني کې، علتونو سره په پام کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوځېږي.

څومره چې د دغو خوځون ډګر موږ ته څرګند او پراخه وي، په هماغه اندازه به د خوځون قوانین موږ ته څرګند او ثابته وي، خو د دغو قوانینو پیدا کول او پېژندنه د تاریخ دنده ده.

د هغې تګ لوري له مخې چې اوس علم د خپلو موضوعاتو د څېړنې لپاره غوره کړې دی او د هغو په رڼا کې د پېښو علت د انسانانو په آزاده اراده کې لټوي، د قوانینو پېژندنه ګرانه خبره ده، ځکه هر څومره چې د انسان د آزادۍ لمن راټوله کړو ، خو همدا چې له هر قانون نه د هغه د وتلی قوت په توان پوه شو ، په خپل سر مو له قانونه سر غړولی دی.

همدا چې تر پایه پر دغو قوانینو سترګې پټې کړو ، یعنې آزادۍ ته، تر پایه دیوه مرستندوی علت په سترګه وګورو ، په دې مو سر خلاصېږي چې پر علتونو لاسبری نه لرو او هغه وخت دی چې تاریخ د علتونو د لټولو پر ځای د قوانینو موندل خپله دنده ګڼي.

د دغو ډول قوانینو لټونه لا ډېره پخوا پیل شوې ده او د تفکر او شننې هغه نوې بڼه چې تاریخ یې باید پیل کړي، په کرار کرار رامنځ ته کېږي. هڅې پیل کوي او له هغه سره همهاله پخوانی تاریخ د پدیدو او څیزونو د علتونو له لټولو په کرار کرار مخ اړوي او د ځان د ورکولو په بهېر کې وړاندې درومي.

ټولو بشري علومو همدا لاره وهلې ده. د ریاضي علم تر ټولو علومو ځیرک علم دی. د غه علم ، خورا کمکۍ برخې ته په رسېدو سره ، د کمکیتوب چاره پرېښوده او د دغو خورا وړو او ناڅرګندو څیزونو په راټولو یې نوی پړاو پیل کړ. د ریاضي علم د علتونو مفهوم ته شا کړه او د مفاهیمو پر ځای یې د دلایلو لټونه او د قوانینو پیدا کولو ته مخه کړه. یعنې د ټولو ناڅرګندو او بې پایه کمکیو عناصرو د ګډو ځانګړتیاوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قانون ته.

که څه هم نورو علوموهم همدا ، خو په بل ډول دتفکر همدا لاره غوره کړې ده. کله چې نيوتن دجاذبې قانون راڅرګند کړ، هغه دا نه ويل چې لمر يا ځمکه کولای شي، نور ستوري ځان ته راجذب کړي، خو هغه دا وويل چې ټول ستوري، له سترو نيولې بيا تر کوچنيو پورې، ديو بل دجذبولو ځانګړتيا لرونکي دي. يعنې دستورو د خوځېدا دعلت موضوع يې راوسپړله او هغه ځانګړتياوې يې څرګندې کړې چې په ټولو ستورو کې له خورا لويو او سترو رانيولې بيا تر خورا کوچنيو پورې سره ګډې دي.

طبيعي علوم هم کټ مټ همدا سې کوي. دغو علومو هم دعلت لټونې چارو ته مخه کړه او دقوانينو پلټنه کوي. تاريخ هم په همدې دريځ کې ولاړ دی. که دتاريخ موضوع، نه دځينو خلکو دژوند دپېښو، بلکې په ټوليز ډول د خلکو او بشري ټولنې د غورځنګونو او خوځون مطالعه او څېړنه ده، نو بايد دعلتونو دمفهوم پلټنه پرېږدي او دقوانينو پلټنه ځکه وکړي چې دآزادی په ټولو او آن خورا وړو عناصرو کې سره ګډ، برابر، نه جلاکېدونکي او راټول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

له هغه وخته چې د کوپرنیک قانون کشف شو او دا ومنل شوه چې دالمر نه دی چې دځمکې په شا او خوا ګرځي بلکه دا ځمکه ده چې دلمر پر شا او خوا چورلېږي. نو د پخوانیو ستورپوهانو هرڅه په اوبو لاړل. دا کېدای شوه چې دستورو او کیهان په اړه د پخوانیو ستورپوهانو اند او نظریات وساتل شي او دغه نوی قانون هم ومنل شي، خو د هغه نه منل ځکه ګران و چې نور د بطلیموس نجوم ته غاړه ایښودل ګران و، خو بیا هم د کوپرنیک د قانون تر کشفه وروسته د بطلیموس د نجومو بازار لا تر ډېرو وختونو پورې تود و.

له هغه وخته چې د لومړي انسان وویل او دا یې ثابته کړه چې د زوکړې او جنایاتو شمېر د ریاضي د قوانینو تابع دی او یا پېژندل شوي. جغرافیایي، سیاسي، اقتصادي شرایط، دا یا هغه ډول حکومتي اداره رامنځ ته کوي، یا له ځمکې او خاورې سره د خلکو ځانګړې اړیکي، د هغو خلکو د خوځون لامل کېږي. له هماغه وخته تاریخ خپل هغه ماهیت نابود کړ چې دغه هرڅه پرې ولاړ وو.

دا کېدای شو چې نوی قوانین و نه منل شي او د تاریخ په اړه پخواني نظریات وساتل شي، خو داسې برېښېده، تر هغه پورې چې نوي قوانین رد نه شي، نه شو کولای د انسانانو د آزادې ارادې په توګه د تاریخي پېښو څېړنو ته دوام ورکړو، ځکه که د حکومت کوم ډول، یا د کوم قام، کوم خوځون، د کومو جغرافیاوي قام پېژندنې یا اقتصادي شرایطو په پایله کې شوی وی، نو دا وینا چې د وګړو دا اراده چې څه ډول واک یې ټینګ کړی دی، یا یې کوم غورځنګ خوځولی دی، نه شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولای د هغه واک یا غورځنګ علت وګڼو، خو له دې سره سره تاریخ د پخوا په شان د شمېرنې، جغرافیې، سیاسي اقتصاد، پرتلیزه فلالوژي او جیالوژي علومو په ملتیا چې د هغه له اصولو سره اړخ هم نه لګوي، زده کېږي.

تر ډېرو او په سختۍ سره د طبیعت په فلسفه کې د نویو او زړو نظریاتو ترمنځ سیالي روانه وه. الهایات، د پخوانیو نظریاتو ساتنې او ملاتړ ته ولاړ و او د نویو نظریاتو پلویان یې پر کفر او د ایمان پر راپرزولو تورنول، خو همدا چې رښتیا بری وموند په هماغه تند قوت یې د نویو نظریاتو پلوي کوله.

نن هم کټ مټ همداسې د تاریخ د زاړه ډول او نوې فلسفې ترمنځ سیالي په هماغه قوت روانه ده. الهیات نه یوازې له زړو او پخوانیو نظریاتو نه ملاتړ کوي بلکې نوې فلسفه پر کفر او ورانۍ تورنه وي.

د دواړه خوا پلویان ښه پیاوړتیا ښیي یې هم د دې او هم د هغه نظر پلویان د سیالۍ دواړو لمسونې کوي او حقیقت پټوي. له یوې خوا د پېرېو په اوږدو کې د ودانې شوې ودانۍ د راپرزیدلو ویره او پښېماني ده او له بلې خوانه د جهل د ودانۍ د راپرزیدلو سودا.

هغو کسانو چې په طبیعي فلسفه کې، د حقیقت پر وړاندې سیالي کوله، داسې یې انګېرله، که دوی د غه حقیقت ومني، د ایمان واک به ړنګ، د اسمانونو پر پیدا ښت اعتقاد به سست او د یوشع، له معجزې به انکار وشي. د کوپرنیک او نیوتن د قانون پلویانو داسې تصور کاوه چې د نجوم قوانین د مذهب ضد دي. د ساري په توګه ولتر د جاذبې قانون، د و سلې په توګه د مذهب پر وړاندې کاراوه.

نن هم ټول حالات کټ مټ همداسې دي، یعنې همدا چې د جبر قانون دې ومانه، تا په دې تورنوي چې تا د روح، نیکۍ او بدۍ له

(c) ketabton.com: The Digital Library

مفاهیمو او د کلیسا او دولت له ټول جوړښتونه چې پر دغه بنسټ ولاړ دي، انکار کړی دی.

اوس هم د جبر نابللي پلویان لکه ولتر په خپله زمانه کې ، له دغه قانونه لکه وسله د دین پر وړاندې کار اخلي، حال دا چې په نجوم کې هم ، د کوپرنیک د قانون په څیر ، د تاریخ په اړه د جبر قانون، نه یوازې هغه بنسټونه چې د دولت او کلیسا جوړښتونه پرې ولاړ دي، نه ړنګوي بلکې د هغه د ټینګوالي لامل دي.

لکه په هغه زمانه کې د نجوم، اوس هم د تاریخ په اړه ، د نظر ټول اختلافات یوازې د یوه ټاکلي مطلق پر منلو دي. هغه مطلق چې د محسوسو او لیدونکو پدیدو د ارزونې لپاره کارول کېږي. د ارزونې دغه مطلق یا ملاک هغه وخت د ځمکې نجوم و او اوس د تاریخ له مخې ، د وګړي یا فرد خپلواکي یا آزادي ده.

د هغې د مطلق یووالي د منلو او نه منلو په اړه دی چې د مسوسو او څرګندیدو د آوارې لپاره کاریږي. د اورولو یا حل دغه محک په نجوم کې ناخوځېدونکې ځمکه او په تاریخ کې بیا هغه د شخصیت ناپیلتوب او اختیار دی.

لکه هغه شان چې په نجوم کې د ځمکې د خوځون د منلو ستونزه په دې کې وه چې په مخامخ توګه د ځمکې د نه خوځون او همدغه راز د ستورو د ظاهري خوځون نه سترګې پټول و ، دغه راز د تاریخ لپاره هم پر فضا او زمان کې د وګړي د ښکیل والي د قانون او له اغیزمنو بهېرونو نه د وګړو له اړیکو د خلاصون د منلو ستونزه، په دې کې ده چې انسان باید د آزادۍ له ځانګړې ظاهري احساسه سترګې پټې کړي، لکه هغه شان چې په نجوم کې نویو نظریاتو ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ربښتیا هم موږ د ځمکې خوځون نه احساسوو ، خو د هغې د نه خوځون نه ، بې معنی پایلې ته رسېږو ، خو دا چې ، د هغه د خوځون منل چې محسوس نه دی، موږ قانون ترلاسه کوو ".

په تاریخ کې بیا نوي نظریات هم داسې وایي:

"دا سمه ده چې موږ خپلې خنډونه نه احساسوو ، خو ځان ازاد ګڼلو نه بیا ، ناوړه او پوچې پایلې ته رسېږو ، حال دا چې ، که ځان د بهرنۍ نړۍ او زمان تابع او د علتونو په ښکیل کې ښکیل وګڼو ، قانون ته رسېږو ".

په لومړي حالت کې باید په فضا کې د سکون له منل شوي نظر نه سترګې پټې شوې وای او خپل ناحس کېدونکي خوځون مو منلای وای، او په اوسنۍ حالت کې کټ مټ باید په هماغه کچه اړ یو له هغې آزادۍ نه تیر شو چې پرې خبر یو او خپل نامحسوس جبر ومنو.

پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library